Dr. C.M. DRĂGAN profesor universitar

CONTABILITATE A AGENŢILOR ECONOMICI

Ediția a II-a

EDITURA "HERCULES" 1994

DR. C.M. DRĂGAN

Absolvent, set de promoție, al Academiei de Studii Economice, Facultatea de Finante, Credit și Contabilitate, 1966. Doctor in economie, 1973; urmează stagii de specializare si schimburi de experiență la importante universități și organisme financiar-bancare din Franța, Italia, Elvetia, Germania etc.; participant la diverse manifestări științifice de anvergură, între care si cel de-al X-lea Mondial de Economie, 1992. Profesor universitar la Acade-Politie "Alexandru Ioan Cuza", la Facultatea de Management a Scolii Superioare de Studii

Politice și Administrative; este fondatorul S.C. "CONTCONSULT" și al periodicului "Actualitatea financiar-contabilă".

Autor al unui impresionant volum de lucrări de cercetare fundamentală și practic-aplicativă, poate fi considerat, pe bună dreptate, liderul autoritar al specialiștilor în probleme financiar-contabile al momentului.

După ultimele sale lucrări de mare succes, apărute în Editura "Hercules" ("Contabilitatea tirmelor private" — 1990; "Contabilitatea societăților comerciale" — 1991; "Noua contabilitate managerială" — 1992), lucrarea de față realizează, pe baza ultimelor acte normative, amendate sau în proiect, ale diverselor publicații de specialitate, descifrarea și adâncirea problematicii fundamentale a noului sistem de contabilitate al agenților economici aflați în competiție cu cerințele vieții, dar si cu realizările de performanță ale Europei.

Față de lucrările anterioare, prin "NOUA 'CONTABILITATE A AGENȚILOR ECONOMICI" ne-am propus să realizăm infinit mai mult: o accesibilitate cât mai largă și o exactă înțelegere a raționamentelor de operare contabilă, de utilizare a convențiilor contabile în maniera satisfacerii unui câmp cât mai vast de specialiști avizați sau aflați în pragul initierii.

Dr Ilie Cristescu
Director general

Lei 6 000

Dr. C.M. DRAGAN prof. universitar

NOUA CONTABILITATE A AGENŢILOR ECONOMICI

Ediția a II-a

"CONTCONSULT" şi "HERCULES-TOURIST"

Bucureşti, 1994

DIN PARTEA AUTORULUI

Noua ordine contabilă este, mai presus de orice, instrumentul capabil să acroşeze masa inerțială ce blochează formarea concepției manageriale despre o economie în care banii și profitul, abilitatea și loialitatea, respectarea fiscalității și a partenerilor sunt imperative majore.

Planul contabil general, conceput să opereze în spiritul Legii contabilității este de-acum o realitate cu şanse certe de reușită, exploatând astfel un prilej rar de transformare a contabilității dintr-un observator fidel, într-o armă tăioasă cu multiple funcționalități, o veritabilă știință și artă a conducerii.

Ansamblul metodologic al noii contabilități este așezat pe coordonatele "contabilității europene" cu numeroase deschideri, concepții noi, soluții practic-aplicative alternative etc., astfel că din uriașa masă de conturi "din tablou" fiecare agent economic își poate selecta acele "pachete" specifice secțiunilor activității sale perfect "cuplate" pe obiectul exploatării, contabilitatea putându-se, prin urmare, conduce "operațional", cu un număr rezonabil de conturi, cu un volum redus de muncă rutinieră, dar cu valoroase valențe informaționale și de control, ceea ce, trebuie să recunoaștem, este un mare câștig.

Deci, în acest context general am elaborat lucrarea de față având ca obiectiv sprijinirea eforturilor colective de învățare, de însuşire rapidă și organizare într-o nouă viziune – toate semnificând inevitabila perfecționare "din mers" a activității financiar-contabile într-un moment în care drumurile economiei sunt împânzite cu numeroase capcane și dificultăți.

La finalizarea acestei lucrări au fost avute în vedere toate materialele instrumentate prin publicare de Ministerul Finanțelor și Colegiul Consultativ al Contabilității, diversele lucrări și studii la temă apărute în presa cotidiană și de specialitate, actele normative și legislative până la 1 ianuarie 1994, astfel că sper ca cititorii mei (studenți sau profesioniști, economiști și cadre didactice, lucrători din domeniul financiar-fiscal și de contabilitate, întreprinzători și oameni de afaceri, etc.) să regăsească aici problemele esențiale și specifice economiei de piată pe care practica contabilă le întâlnește în calea ei.

Avem deja o experiență durabilă: primele ediții ale acestei lucrări ne-a confirmat că suntem pe un drum bun, perfecționarea fiind deviza noastră, astfel că problemele mai delicate, total noi, interpretabile, etc. am încercat să le defrişăm, să le dezvoltăm, să le reașezăm spre a deveni mai clare, mai ușor de înteles și de operat cu ele.

Pe de altă parte, suntem conştienți că revoluția managerială și spargerea structurilor economice, împing viața de zi cu zi înaintea noastră, chiar dacă nu poate fi neglijată capacitatea de reziliență și de remontare ce ne oferă de fiecare dată solutiile impactului cu noul, inclusiv în cadrul noii concepții contabile.

Este dificil, deci, să fie satisfăcută, prin această carte, toată lumea; așa încât fiți îngăduitori, pentru că CEI CARE AU ÎNCERCAT SĂ FACĂ CEVA ȘI NU AU REUŞIT, POATE SUNT, TOTUȘI, MAI BUNI DECÂT CEI CARE AU ÎNCERCAT SĂ FACĂ NIMIC ȘI AU REUȘIT...

C.M. DRĂGAN

"CONTCONSULT"

(Firmă de specialitate abilitată pentru pregătirea cadrelor și implementarea noului sistem de contabilitate.)

ARHITECTURA SISTEMULUI CONTABIL

- Reguli generale -

Reforma economică, desfășurată cu o viteză și perseverentă uluitoare, chiar dacă în acest "darsrut" mai rămân unele aspecte insuficient elucidate, îndeosebi sub aspect practic-aplicativ, are meritul incontestabil de așezare în centrul economiei a unității productiv-comerciale, cu toate gradele sale de libertate necesare între care organizarea conducerii, autonomie fără limite, drepturi exhaustive în mânuirea resurselor și propriul autocontrol etc., toate însă sporindu-i deopotrivă și responsabilitătile care, în perimetrul economiei de piată, au cea mai mare reflecție de natură financiar-contabilă sub aspectul rentabilității, eficientei, capacității de rezilientă concurentială, protecției sociale a salariaților

În fata acestor cerinte, legea1) ca și statutele proprii de înființare prevăd sarcini exprese de mare importantă cu privire la conducerea conturilor, finalizarea bilanturilor, controlul gestionar și de bilant indiferent de forma de organizare a agentului economic. Dacă toate acestea le "cuplăm" cu autonomia, cu liberalizarea preturilor, angajamentelor și relațiilor comerciale, în general cu înscrierea fiecărei unități în "concertul" economiei de piață ne dăm seama că acum, cu adevărat, contabilitatea atinge complexitatea sa maximă tocmai la nivelul unitătii autonome și liberei initiative, ca suport material și instrument

managerial.

De altfel, exigențele deosebite pe care le-a satisfăcut până acum contabilitatea în epoca ordinatoarelor, într-o economie în creştere accelerată, confirmă că conceptele contabilității moderne izvorăsc din practica gestiunii (management) și nu din practica financiar-contabilă însăși. Aceasta reflectă ideea contabilității drept un mijloc (deocamdată inegalabil) prin care trebuie să se realizeze un tel bine definit, teoriile și tehnicile contabile fiind subordonate acestuia. Experiența contabilă de milenii, pe de o parte, și realizările de excepție sub forma "contabilității computerizate" sau a modelelor contabile complexe de mare finete, pe de altă parte, vin să reliefeze cu pregnanță că toate perfecționarile introduse în timp în domeniul contabilității sunt destinate să servească, în primul rând, intereselor financiar-fiscale și manageriale. Studii de prognoză "sponsorizate" de contabilitate, elaborarea de modele (jocuri de întreprindere), studii de analiză secventială postoperativă "în extenso" prin intermediul contabilitătii analitice, contului de exploatare, contului de profit și pierdere, studii comparate în dinamică etc., sunt numai câteva din posibilitătile pe care contabilitatea le oferă specialistului economic dar și cenzorilor sau consiliului de administrație.

Dacă pentru contabilitatea clasică era suficientă prezentarea în sinteză a situatiei patrimoniale și a rezultatului global al activității interne, în organizarea unei contabilităti moderne care să răspundă sarcinilor noii etape cu privire la realizarea simbiozei "evidență-conducere-eficiență", și totul în deplină ordine

¹⁾ Legea nr. 31/90 privind societățile comerciale, Monitorul Oficial, nr. 126-127/1990.

economică și fiscală, trebuie să se aibă în vedere conceptele noi cu privire la realizarea așa-numitei "contabilități manageriale" ceea ce avansează ideea de a nu accepta o conducere "oricum" ci o conducere competentă, eficientă și loială.

Conform prevederilor "legii contabilității"¹, agenții economici și orice alte organisme cu personalitate juridică au obligația să conducă contabilitatea în partidă dublă și să întocmească bilanțul contabil împreună cu componentele sale după "modelele" elaborate de Ministerul Finanțelor.

În mod concret, obligația organizării și conducerii contabilității proprii revine: regiilor autonome de interes național sau de interes local; societăților comerciale în nume colectiv, societăților comerciale în comandită simplă; societăților comerciale în comandită pe acțiuni; societăților comerciale pe acțiuni; societăților comerciale cu răspundere limitată; societăților comerciale de asigurări; societăților agricole; organizațiilor cooperației meșteșugărești; organizațiilor cooperației de consum și de credit; ministerelor; Băncii Naționale a României și societăților bancare; celorlalte organe ale administrației de stat centrale și locale; instituțiilor de stat de subordonare centrală sau locală; unităților de asigurări sociale, altele decât cele de stat; asociațiilor; fundațiilor; sindicatelor; unităților de cult și altor organizații obștești, precum și celorlalte persoane care au dobândit personalitate juridică, potrivit legii.

Prevederile legii se aplică și persoanelor fizice care au calitatea de comerciant, respectiv persoanelor fizice care prestează activități independente sau care exercită în mod obișnuit acte de comert, înmatriculate la Oficiul registrului comerțului, potrivit legii (sub rezerva folosirii fie a partidei duble", fie a "partidei simple", în funcție și de gradul de complexitate a activității desfășurate).

Obiectul contabilității patrimoniului îl constituie reflectarea în expresie bănească a bunurilor materiale și imobiliare, inclusiv solul, bogățiile naturale, zăcămintele și alte bunuri cu potențial economic, disponibilitățile bănești, titlurile de valoare, drepturile și obligațiile unităților, precum și mișcările și modificările intervenite în urma operațiilor patrimoniale efectuate, a cheltuielilor, veniturilor și rezultatelor obtinute de acestea.

Deținerea de valori materiale și bănești sub orice formă și cu orice titlu, a oricăror drepturi și obligații patrimoniale, precum și efectuarea de operații patrimoniale fără înregistrarea lor în contabilitate, este interzisă, întrucât ocolește circuitul normal financiar al agentului economic.

În realizarea acestor cerințe, agenții economici de orice natură (și în cele din urmă, orice persoană juridică) au obligatia să asigure:

- înregistrarea cronologică, prelucrarea, publicarea şi păstrarea informațiilor cu privire la situația patrimoniului atât pentru necesitățile proprii ale unității, cât şi în relațiile acesteia cu asociații şi acționarii; clienții, furnizorii, băncile, organele fiscale şi alte persoane juridice sau fizice;
- controlul operațiilor patrimoniale efectuate şi exactitatea datelor contabile, precum şi a proceselor de prelucrare a acestora;
- furnizarea informațiilor necesare stabilirii patrimoniului național, execuției bugetului public național, precum şi întocmirii balanțelor financiare şi a bilanțului general pe ansamblul economiei nationale.

Desigur, mulți agenți economici, dar mai ales specialişti, au experiența lor în organizarea și funcționarea contabilității (chiar manageriale), dar sunt numeroase reguli de contabilitate publică pentru care nu-i suficient doar "acroșarea" lor, ci este vorba de a le cunoaște, de a le rezolva corect, integral și mai ales respectându-se cerintele fiscalității și concurentei loiale.

Contabilitatea n-are hotare. Limitele ei teoretice, științifice și practice sunt fără sfârșit atât sub aspectul cuprinderii fenomenelor economice și al "tratării" loc, cât și al "schemelor" cadrului și organizării sectoriale până la atomizare – despre care, parcă niciodată nu poți spune că știi totul. lar aici rutina, jumătățile de măsură, concepția "cât mă interesează pe mine" și altele sunt de-a dreptul periculoase.

Sub impactul acestei situații, dar și al necesității de a înlesni accesibilitatea a cât mai mulți specialiști în formare, manageri, controlori, etc., spre "citirea" și interpretarea datelor contabile am considerat necesară "traversarea" în

Legea contabilității nr. 82/24 decembrie 1991.
 Monitorul Oficial nr. 265/27 decembrie 1991.

compendiu a unor probleme de "tratament" al contabilității, despre care este bine să fie cât mai larg cunoscute.

1. DUALISMUL CONTABIL

Potrivit prevederilor legii, obligativitatea organizării și conducerii contabilității, ce revine tuturor unităților patrimoniale, trebuie să se realizeze ca un atribut al autonomiei dar și "alinierii" fiscale a acestora, într-o manieră unică, ce se înscrie într-un cadru general, capabil să asigure:

 - întocmirea documentelor justificative pentru orice operație care afectează într-un fel sau altul patrimoniul unității;

- înregistrarea în contabilitate a operațiilor patrimoniale;

inventarierea patrimoniului unității;

- întocmirea bilanțului contabil;

- controlul asupra operațiilor patrimoniale efectuate;

 furnizarea, publicarea și păstrarea informațiilor cu privire la situația patrimoniului și rezultatele obținute de unitate.

În vederea aducerii la îndeplinire a acestor obiective, concepția organizării contabile are în vedere funcționarea "în completare" a două "paliere" intercorelate, și anume¹⁾:

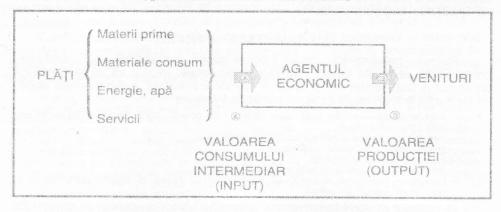
a) Contabilitatea generală sau financiară, care are drept obiect circuitul patrimonial al unității luat în totalitatea și structuralitatea sa ca entitate gestionară. Scopul său este acela de a determina periodic, (de regulă la închiderea exercițiului financiar) situația patrimoniului sub forma relației "acțiune drepturi de creanță = capital propriu + datorii", concomitent cu rezultatul global al exercițiului bazat pe gruparea și apoi decontarea cheltuielilor și a veniturilor în funcție de natura lor pură. Printr-o metaforă, se poate spune că contabilitatea financiară acționează la perimetrul economiei agentului, peste care, totul trece prin corelația "input — output", deopotrivă pavăză și bază informațională financiar-fiscală și managerială pe care o ordonează periodic sub forma bilanțului contabil, contului de profit și pierderi, diverselor anexe la bilanț.

'b) Contabilitatea analitică sau internă de gestiune are ca menire evidența, calculul, analiza şi controlul costurilor şi al rezultatelor analitice prin prisma componentelor activităților consumatoare de resurse şi producătoare de rezultate: pe feluri de produse, lucrări sau servicii; pe subdiviziuni organizatorice interne componente ale unității; chiar prin prisma funcțiunilor unității ca microsistem economic.

Criteriul folosit pentru delimitarea cheltuielilor și a rezultatelor este cel al destinației și funcției lor. Așa cum de altfel s-a arătat, contabilitatea internă de gestiune se identifică cu: gestiunea analitică a stocurilor, calcularea costurilor de producție (produse, servicii, funcții, etc.), determinarea rezultatelor analitice prin compararea costului produselor cu prețul de vânzare, previziunea cheltuielilor și a veniturilor prin "constituirea" unei rețele de bugete interne.

"Câmpul" contabilității interne de gestiune este definit de fapt de Regulamentul de aplicare a Legii contabilității (deocamdată în proiect) care precizează că sfera contabilității analitice se circumscrie la "înregistrarea operațiunilor privind colectarea și repartizarea cheltuielilor pe destinații, respectiv pe activități, secții, faze de fabricație, etc., decontarea producției, precum și calculul costului efectiv al produselor fabricate, lucrărilor executate și serviciilor prestate, inclusiv al producției în curs. Modul de organizare a contabilității interne de gestiune este la latitudinea fiecărei unității patrimoniale în funcție de specificul activității și necesitățile proprii ale acesteia. În acest sens, pe lângă conturile de cheltuieli pe destinații și de calculație a costurilor, pot fi utilizate conturi de venituri și rezultate analitice corespunzătoare, în funcție de opțiunea fiecărei unități patrimoniale".

¹⁾ Mihai Ristea: "Noul sistem de contabilitate al agenților economici", în *Tribuna economică*, Nr. 10/1993

În legătură cu organizarea contabilității pe cele două paliere mai trebuie avut în vedere și faptul că contabilitatea generală asigură cadrul total al "stăpânirii patrimoniului" în multitudinea inflexiunilor lui iar contabilitatea analitică rămâne, în primul rând, la dispoziția organizatorică a fiecărui agent economic, înscriindu-se totuși în limita anumitor restrictii:

- contabilitatea mijloacelor fixe se ţine pe categorii şi pe fiecare obiect de evidenţă în parte;
 obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată se înregistrează pe cheltuieli integral sau eşalonat pe o perioadă de cel mult trei ani de la darea lor în folosinţă;
- contabilitatea valorilor materiale se tine cantitativ şi valoric sau numai valoric (şi implicit pe gestiuni):
- contabilitatea cheltuielilor se tine pe feluri de cheltuieli după natura lor (deci fără
- obligativitatea postcalculației periodice pe produs);

 valorile acțiunilor emise sau a altor titluri, precum și vărsămintele efectuate de asociați în
- contul capitalului subscris se reflectă distinct în contabilitate;

 contabilitatea clienților, furnizorilor, a celorlalte creanțe și obligații se ține pe categorii
- precum şi pe fiecare persoană fizică sau juridică;

 contabilitatea veniturilor se ține pe feluri de venituri, după natura lor, compatibile cu cheltuielile care le-au generat, de aşa manieră încât rezultatele financiare şi
- profitul / pierderea să se poată determina lunar.

 Din această simbioză, "contabilitate financiară contabilitate internă de

Din această simbioză, "contabilitate financiară – contabilitate internă de gestiune", rezultă un ansamblu informațional perfect integrat, greu de egalat ca exactitate, utilitate şi varietate în orice proces managerial.

2. DOCUMENTELE

O experiență de-o viață a confirmat că "singura soluție" pentru ca o operație economico-financiară patrimonială, care apare zi de zi în activitatea agenților economici, să poată fi introdusă în procesul de prelucrare contabilă, o constituie atestarea sa prealabilă pe baza unui document justificativ întocmit și pus în circulație după reguli și "canoane" foarte severe.

Atestarea documentară a operațiilor economice este o cerință minim necesară în orice "mișcare" patrimonială, cu atât mai ferm atunci când este vorba de valori materiale, financiare, judiciare sau bănești, crearea de drepturi și obligății etc., când intervin cel puțin doi parteneri economici și de afaceri și devine absolut obligatorie dacă respectivele informații acroșează circuitul de prelucrare contabilă.

În acest spirit, regulile financiare generale și în speță "Legea contabilității" prevăd că "orice operație patrimonială se consemnează în momentul efectuării ei într-un înscris ce stă la baza înregistrărilor contabile, dobândind prin aceasta calitatea de document justificativ. Existența acestor documente angajează

deopotrivă răspunderea persoanelor care le-au întocmit, vizat și aprobat, ori

înregistrat în contabilitate, după caz".

În ansamblul lui sistemul documentelor contabile este foarte complex, cu numeroase particularități de conținut și restricții de completare și circulație: unele se întocmesc în unitate, altele vin sau pleacă spre exterior; unele înscrisuri au caracter de dispoziție, altele de execuție și justificare etc., în funcție de "tratarea" și complexitatea lor, reținând totuși existența în practica curentă a trei mari categorii și anume:

 a) Documente justificative prin intermediul cărora se atestă efectuarea ca atare a operațiilor economice şi care formează de fapt masa covârşitoare a acestora;

b) Documente de evidență și prelucrare contabilă;

c) Documente de sinteză și raportare contabilă și financiar - fiscală.

La rândul lor, documentele justificative pot fi:

 documente primare întocmite la locul şi în momentul desfăşurării evenimentului patrimonial, pe care îl "fotografiază" pe o machetă specifică fiecărui gen de operatii;

 documente centralizatoare obținute prin sortarea documentelor primare pe operații, exprimarea în etalon monetar a mărimii operațiilor economice şi financiare, deci prin cumularea şi centralizarea datelor consemnate inițial în

documentele primare, spre a facilita prelucrarea lor contabilă ulterioară.

Dat fiind că la baza întregului sistem al documentației contabile stă – așa cum se observă – documentul justificativ se înțelege că, în spiritul unor reglementări financiar – fiscale absolut necesare dar și al "consensului" de recunoaștere al partenerilor de afaceri, fiecare agent economic are interesul de a-și construi propriul "sistem documentar primar" în funcție de specificul economic și organizatoric, mijloacele și performanțele birotice la care are acces, distribuția patrimoniului pe gestiuni etc., în conformitate cu cerințele de prelucrare primară și finală, cu necesitățile de informații manageriale, cu imperativele "alinierii" la legislația financiară și fiscală, cu interesul de control și autocontrol permanent.

De altfel, în acest spirit se înscrie "tipizarea" de conținut și reglementarea circuitului documentelor primare și centralizatoare, care practic s-a încetățenit ca

o regulă financiar-contabilă unanim acceptată.

Sintetizând lucrările, câteva constatări sunt demne de semnalat în vederea

atestării documentelor primare.

- a) Investigarea "codului" sistemului documentelor, ca şi "vizualizarea" unora din componentele lui, ne conduce la concluzia că orice document trebuie să cuprindă cel putin următoarele elemente:
 - denumirea documentului (factură, chitanță, bon, etc.)
 - denumirea unității (gestiunii) care a întocmit documentul;

- numărul de ordine al documentului;

data si locul întocmirii;

- felul operației, cu indicarea elementelor cantitative și calitative;

- valoarea în monedă (scrisă în cifre și litere pentru documentele bancare și de casă);

 semnătura persoanelor implicate în efectuarea operațiilor, aprobarea şi confirmarea datelor înscrise în documente;

- semnătura de autorizare prin control a legalității operațiilor prevăzute.

Anumite documente mai pot cuprinde și alte elemente ce-i îmbogățesc conținutul sau îi ușurează prelucrarea, dar cele mai sus menționate rămân indispensabile.

- b) Pentru toate categoriile de documente există obligativitatea păstrării (arhivării) acestora, în limita unor termene stabilitê prin lege, clasării şi sistematizării lor de aşa manieră încât să faciliteze accesul retroactiv şi controlul situației desfășurate, la momentul dorit.
- c) Se reține de asemenea obligația respectării cu strictețe a metodologiei de întocmire și circulație a documentelor primare și introducerea lor în procesul de prelucrare contabilă după reguli și folosind procedeele cele rnai potrivite specificității organizatorice și pretențiilor manageriale ale fiecărui agent economic.

În principiu, înregistrarea în contabilitate a operațiilor economice se face document cu document primar, dar şi pe baza documentelor centralizatoare — care, de fapt, sistematizează datele din documentele primare al căror conținut se referă la operații de aceeași natură și cu referire la aceeași perioadă gestionară. Documentele centralizatoare "listează" și sistematizează deci datele din documentele primare, eliminând pe cele repetitive, dar urmând a conține obligatoriu: felul, numărul și data documentului primar, sumele corespunzătoare operațiilor efectuate, gruparea pe conturi sintetice și analitice ce intră în corespondență, semnăturile pentru întocmire şi verificare, etc., ceea ce le dă și atributul de documente justificative.

Creşterea complexității economiei şi implicit a fenomenelor şi proceselor economico-financiare ce se desfășoară la nivelul fiecărei firme, concomitent cu necesitatea captării şi vehiculării unui volum tot mai mare de informații au condus la o adevărată explozie în domeniul documentelor de evidență, cu toate consecintele sale negative: atenuarea caracterului operativ al informației, un

mare volum de muncă administrativă, cheltuieli suplimentare etc.

De aceea, între obiectivele generale ale conducerii și organizării fiecărui agent economic, exercitarea funcției financiar-contabile presupune și reorganizarea modernă, raționalizarea și simplificarea sistemului și circuitului documentației primare corespunzător specificului unității, prevederilor normative financiar-bancare și fiscale, necesităților și mijloacelor de prelucrare finală a informațiilor.

Pentru ca această decizie să asigure eficiența corespunzătoare, se

consideră necesară atingerea cel puțin a următoarelor obiective:

- fiecare document considerat necesar pentru uzul contabilității să aibă concomitent caracterul unei piese componente în rețeaua informațională complexă a agentului

economic și, ca atare, să fie corelată cu celelalte piese ale rețelei;

- prin concepția şi structura sa (liniatură, ordine de succesiune a informațiilor etc.) orice document să călăuzească pe operator în activitatea de identificare şi prelucrare a datelor într-o asemenea măsură, încât efortul acestuia să fie minim, iar randamentul să fie continuu. În acest sens sunt unanim recunoscute avantajele sistemului de dispunere a datelor, rubricilor etc. în formulare în funcție de ordinea de succesiune urmată în procesul prelucrării şi înregistrării lor, ordine determinată adesea şi de performanțele mijloacelor tehnice folosite în acest scop;

 fiecare document să releve datele de bază ale operației sau faptului pentru care este completat şi să conțină în acest scop numai informațiile minim necesare, de natură să satisfacă atât cerințele contabilității, cât şi pe cele de control şi decizie operative;

 textul fiecărui document să sugereze circuitul datelor într-un flux unic de transmitere a acestora, cu stabilirea punctelor obligatorii de trecere pentru necesitățile de înregistrare ale contabilității, precum și pentru cele de informare operativă a factorilor interesați.

Celelalte două mari categorii de documente: de evidență și preluare contabilă; de sinteză și raportare financiar-fiscale au de-acum conținutul și circuitul lor bine statornicite, conținând instrumentele de lucru contabil: fișe de cont, jurnale, note de contabilitate, etc. până la setul formularelor de raportare fiscală periodică și încheind cu "registrele" și cu bilanțul contabil anual. În acest sector problemele se simplifică prin relativa lor unitate și reglementare metodologică, dar se complică sub presiunea cerinței ca suportul din documentele justificative să fi fost prelucrat corect și reprezentat "ca lumea" în contabilitate.

3. CONTUL ȘI BLOCAREA ÎN CONTURI

Blocarea în conturi, respectiv "fixarea" oricărei operații economice atestată documentar în cel puțin două conturi care se circumscriu tipului reprezentativ de modificări bilanțiere din macheta sa de exprimare idealistă, constituie placa turnantă a metodologiei contabile.

Având în vedere aria mai largă de adresare pe care o dorim, apreciem că este necesar a fi cel puţin rezumate aici câteva elemente metodologice premergătoare "de forţă" între care: contul, dubla înregistrare, concepţia sistemului conturilor şi functionalitatea lui, sistemele de operare contabilă, etc.

Situația patrimonială a oricărui agent economic sau instuțional-administrativ, poate fi prezentată la un moment dat cu ajutorul "bilanțului", după reguli ferme și într-o organizare specifică, de maniera:

În ACTIV: Structura patrimoniului sub aspectul componenței material-valorice, de trezorerie

și al drepturilor de creanță; În PASIV: Structura aceluiași patrimoniu sub aspectul provenienței, al resurselor și obligațiilor.

Dar activitatea de exploatare însemnează o permanentă efervescență, în care fiecare poziție (post) bilanțieră – la care se adaugă diverse poziții de calcul economic intermediar – se modifică zi de zi, astfel că pentru a reconstitui starea bilanțieră la alt moment următor, la alt capăt al unui segment de timp, inclusiv determinarea rezultatului respectivului interval, se apelează la cunoscuta "formula balantieră":

Existent (sold) inițial + INTRĂRI - IEŞIRI = Existent (sold) final

În mod implicit, aceasta înseamnă că, pornind de la situația inițială reflectată prin bilanț, pentru a ajunge la existentul final (și, eventual, la un nou bilanț), trebuie organizată urmărirea sistematică și în mod distinct a "intrărilor" (creșteri, majorări, cumulări) și a "ieșirilor" (scăderi, micșorări, decontări), precum și operarea lor "pe soldul" inițial, pentru a ajunge "la soldul" nou.

În acest scop, contabilitatea apelează la procedeul său metodologic infailibil, și anume CONTUL, care poate fi definit ca un înscris prezentat într-o formă specială digrafică, cu ajutorul căruia se urmăresc zi de zi, în expresie valorică (dar uneori și cantitativă) existența și mișcarea elementelor patrimoniale, a proceselor de exploatare, a surselor de formare a capitalului și fondurilor, a drepturilor de creanță și a obligațiilor, precum și calculul elementelor financiare de sinteză a activitătii oricărui agent economic.

Dacă privim lucrurile în accepțiunea lor cea mai generală, constatăm că operațiile economice care se înregistrează într-un cont pot fi, în cele din urmă, de două feluri:

- poperații care duc la *creșteri*, la sporiri, la majorări ale elementului a cărui evidență se ține cu ajutorul contului respectiv ("intrări");
- operații care duc la *micșorarea*, la scăderea, la diminuarea acelulași element evidențiat ("leșiri").

Dar, pentru a prelua existentul inițial, apoi a înregistra, separat, elementele "mobile" ale "formulei balanțiere" (intrările și leşirile), iar pe baza lor să stabilească existentul la un moment dat, orice cont are o înfățișare "digrafică", comună, sub aspectul formei cu cea a bilanțului, însă total diferită sub aspectul conținutului și al modului de operare.

Între conturile care realizează evidența curentă și bilanțul contabil întocmit la un moment dat există o legătură fundamentală, deoarece:

- pentru fiecare post (poziție, element) aflat în schema de bilanț se deschide câte un cont înscris într-un cadru general unic stabilit la nivel național;
- contul preia existentul din bilantul inițial, urmăreşte sistematic mişcările şi determină existentul final, pe baza cărula se fundamentează informațiile necesare la momentul dorit;
- la rândul lor soldurile finale stabilite cu ajutorul conturilor contabile servesc la întocmirea, periodic, a unui nou bilant.

Toate aceste argumente de conţinut şi funcţionare ne conduc la concluzia că contul este un instrument de lucru infinit mai complex, de evidenţă, calcul, sistematizare şi informare, elementele constitutive minimale care-l delimitează funcțional fiind:

- Titlul contului, adică simbolul și denumirea acestuia;

 DEBITUL și CREDITUL, adică cele două părți distincte (stânga și dreapta) în care sunt grupate operațiile economice;

Rulajul contului, reprezentând mişcările intervenite în cont (rulaj debitor şi rulaj creditor);
 Soldul contului, ca diferență dintre soldul inițial plus intrările şi totalul leşirilor determinat pe principiul formulei balantiere (sold debitor, sold creditor).

Înțelegând faptul că "mișcarea", de la un segment de timp la altul, a pozițiilor bilanțiere se urmărește prin intermediul conturilor, este firesc să fie necesară deschiderea câte unui cont pentru fiecare post (și chiar componentă de post) al bilanțului. Se naște astfel o legătură directă între conturi, pe de o parte, activul și pasivul bilanțului, pe de altă parte, fapt care implicit determină împărțirea lor în două categorii fundamentale și anume:

 Conturi de activ - care preiau posturile din partea de activ a bilanţului şi reflectă existenţa şi mişcarea mijloacelor patrimoniale sub aspectul componenţei, al structurii lor material-valorice;

 Conturi de pasiv - care preiau posturile din partea de pasiv a bilanțului şi reflectă existența şi mişcarea patrimoniului sub aspectul provenienței, al surselor sale de constituire.

 Există şi câteva conturi "bifuncționale",care preiau regulile de funcționare ale celor două categorii de bază, dar ele sunt în special conturi cu funcții de "calcul economic" introduse în practica contabilă de cerințele procesului de informare şi control.

Împărțirea conturilor contabile în CONTURI DE ACTIV și CONTURI DE PASIV prezintă o importanță covârșitoare, deoarece urmărirea existenței și mișcării patrimoniului este total diferită în conturile de activ față de cele de pasiv, datorită semnificației deosebite a celor două părți ale bilanțului din care acestea provin. Din această cauză, înregistrarea operațiilor economice în conturi se face după anumite reguli fundamentale, care au în vedere următoarele raționamente:

a) Bilanțul are două părți: activ și pasiv; contul are și el două părți: debit și credit;

 b) Pentru fiecare poziție (post) din bilanț se deschide câte un cont care poate fi "de activ" sau "de pasiv" în funcție de partea de bilanț de unde provine;

c) Existentul din bilant se preia ca "sold inițial", respectând regula "stânga-stânga", "dreaptadreapta". Aceasta înseamnă că sumele din partea stângă (ACTIV) a bilanțului se trec ca solduri inițiale în partea stângă (DEBIT) a conturilor de activ. În mod cotespunzător, sumele din partea dreaptă (PASIV) a bilanțului se trec ca solduri inițiale în partea dreaptă (CREDIT) a conturilor de pasiv;

d) Respectând cerințele de calcul ale "formulei bilanțiere", pentru operarea în conturi, rezultă că toate fenomenele economice care provoacă creşteri, majorări, intrări, se vor face în aceeaşi parte a contului unde se află soldul inițial (pentru a se adăuga existentului), în timp ce operațiile inverse ca sens economic (ieşiri, scăderi) se vor trece în partea cealaltă (opusă) a contului.

Plecând de la aceste concepte de bază se pot defini deci regulile de functionare a conturilor și anume:

* Conturile de ACTIV încep să funcționeze prin a se debita. Se debitează cu toate creşterile, majorările, intrările de elemente de activ şi se creditează cu toate scăderile, ieşirile, micşorările elementelor de activ. Pot avea sold final debitor sau balansat.

 Conturile de PASIV încep să funcționeze prin a se credita. Se creditează cu toate creşterile, majorările, intrările de elemente de pasiv şi se debitează cu toate scăderile, ieşirile, micşorările elementelor de pasiv. Pot avea sold final creditor sau balansat.

În ceea ce le priveşte, cele cîteva conturi "bifuncționale" se debitează, se creditează și se închid după reguli specifice în funcție de indicatorii pe care-i calculează sau controlează (costuri decontate, rezultate financiare etc.) sau de natura finală a rezultatelor activității desfășurată în profit sau pierdere.

Funcționalitatea conturilor, sau "blocarea" în conturi atinge culmea științei contabile prin "dubla înregistrare" (fără a exclude și "simpla înregistrare"), care este procedeul metodologic ce dă caracterul de infailibilitate al contabilității în calitatea sa de sistem ideal pentru evidențierea capitalului și a patrimoniului administrat, privit sub dublul lor aspect: de valori economice și obligații sau

resurse. La rândul său, dubla înregistrare derivă din următoarele raționamente de bază:

a) Bilanțul, ca procedeu metodologic, reflectă patrimoniul, indiferent de mărimea şi compoziția lui sub un dublu aspect și anume: al conținutului şi structurii sale material-monetare – pe de o parte, al surselor de proveniență şi obligatiilor – pe de altă parte.

b) Sub o altă fațetă, orice operație economică produce inevitabil o dublă modificare în situația patrimonială a agentului economic, reprezentată prin intermediul bilantului contabil.

c) Dacă pentru fiecare post al bilanțului, în contabilitatea curentă se deschide câte un cont, înseamnă că orice operație sau fenomen, consemnabil

prin documente, va afecta neapărat două conturi.

d) Legătura totală (și în dublu sens) dintre posturile bilanțului și conturi, precum și mecanismul de funcționare a acestora (îndeosebi regulile de funcționare a conturilor) sunt astfel concepute încât în mod implacabil orice operație afectează simultan DEBITUL unui cont și CREDITUL altui cont.

Sintetizand deci fenomenul metodologic al dublei înregistrări este important

să se rețină următoarele aspecte:

• Înregistrarea concomitentă a unei operații economice în două conturi şi anume în debitul unui cont şi în creditul altui cont poartă numele de "dublă înregistrare".

REGULILE FUNCTIONĂRII CONTURILOR

CONTUL	- "DE ACTIV" - "DE PASIV"
	De calcul economic ("bifuncțional")

Distincția dintre cele două categorii de conturi – de ACTIV și de PASIV – în ceea ce privește conținutul și apoi mecanismul funcționării lor este esențială:

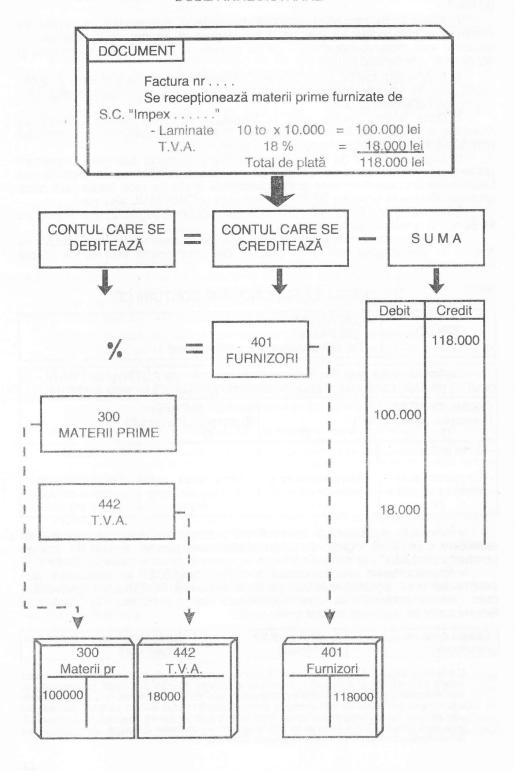
Conturi de ACTIV (Exemplu: "Casa în D	lei")	Conturi de PASIV (Exemplu: "Furnizoi D	ri")
Sold iniţial			– Sold inițial
- Creşterea existențelor de activ (+)	Micşorarea existențelor de activ (-)	– Micşorarea exis- tentelor de pasiv ()	 Creşterea exis- tenţelor de pasiv (+)

• Între cele două conturi care reflectă o anumită operație economică se stabileşte o legătură logică, de reciprocitate, care poartă numele de "corespondența conturilor" (iar conturile folosite se numesc "conturi corespondente").

• Reprezentarea practic-corectă a dublei înregistrări se realizează prin intermediul unei "egalități valorice" perfecte denumită FORMULA CONTABILĂ (sau "articol contabil") în care elementele de "translocare" în conturi a fenomenelor se regăsesc așezat grafic astfel:

 Contul care se debitează
 =
 Contul care se creditează
 →
 Suma unică ce se înscrie în fiecare cont

Dubla înregistrare este aplicația contabilă a tehnicii "input-output", pe care se sprijină întregul sistem de evidență și autocontrol al urmăririi existenței, formării și utilizării patrimoniului în administrarea oricărei firme. Fiecare mişcare de valori, fiecare modificare de capital, mijloace sau resurse patrimoniale, fără excepție, este reflectată în contabilitate pe baza procedeului "digrafic" (al dublei înregistrări) într-un mod riguros prin înscrierea operației consemnate în cele două conturi (fără a exclude apariția unor formule contabile compuse, atunci când unul din conturile ce se debitează sau creditează, după caz, este comun).

Funcționalitatea conturilor și dubla înregistrare se circumscriu într-un anume perimetru care este dat de "planul contabil general". În cadrul noului sistem de contabilitate, planul contabil general reprezintă "platforma" de lansare a întregului mecanism de reprezentare și calcul al situatiei patrimoniale si al rezultatelor obtinute. Fiecare cont dimensionat în cadrul planului - după cum elegant se exprimă dr. M. Ristea - "se delimitează ca o pistă pe care aleargă datele în vederea constituirii indicatorilor economici și financiari necesari în gestiune si comunicare".

În structura sa finală, planul contabil general sistematizează conturile pe

următoarele clase:

Conturi de capitaluri
 Conturi de active imobilizate

3. Conturi de stocuri și producție în curs de execuție

4. Conturi de terti

5. Conturi de trezorerie

6. Conturi de cheltuieli

7. Conturi de venituri 8. Conturi speciale

9. Conturi interne de gestiune

Concepția zecimală de codificare a planului contabil are în vedere sistematizarea conturilor din cadrul fiecărei "clase" pe nivele:

I – grupe omogene de conturi

II – în cadrul grupei: conturi sintetice de gradul I (simbolizate cu trei cifre)

III - în cadrul a numeroase conturi de gradul I se trece la defalcarea acestora pe conturi de gradul II (simbolizate cu patru cifre).

Și totuși, această finalifate în constituirea sistemului conturilor trebuie înteleasă, înainte de toate, ca dominată de particularitătile economico-financiare ce se blochează în respectivele conturi. Așa bunăoară putem găsi:

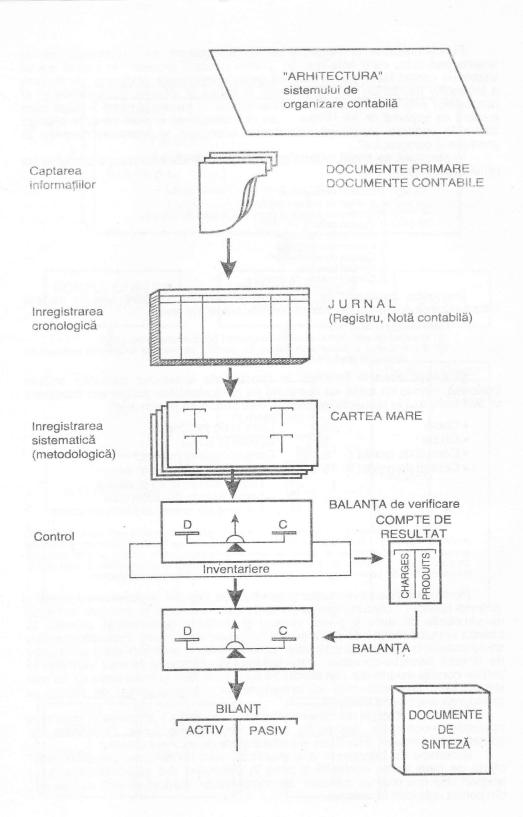
5	Conturi de trezorerie
5 1	Conturi la bănci
5 1 2	Conturi curente la bănci
5121	 Disponibil la bancă în lei
4	 Disponibil la bancă în devize
5	 Sume în curs de decontare
6	 Carnete de cecuri cu limită de sumă.

Fără a mai încerca o "diversiune" în clasa 5 și grupa 51, ne vom opri aici la CONTURI sesizând faptul că cele de gradul I blochează operații comune ca efect economic și element grupat patrimonial (chiar dacă practic se operează cu instrumente tehnice diferite: dispoziții de plată/încasare, file cec, etc.), astfel că, în funcție de interesul informațional urmărit (dar și de necesitate), se poate opera fie cu conturile de gradul I fie cu cele de gradul II.

Pentru clasificarea conturilor și ierarhizarea claselor și grupelor s-a folosit -"criteriul bilantier", conform căruia conturile sunt clasificate și ordonate în raport de structurile de activ și pasiv, venituri și cheltuieli delimitate și "aliniate" în bilantul contabil, contul de profit și pierderi, anexate la bilant. Procedând astfel, se realizează o legătură directă între contabilitatea curentă financiară și situațiile de sinteză financiar-contabile; între sistemul de conturi și bilantul contabil. În aceste conditii asigurarea completării bilantului contabil și redactarea sa nu mai reprezintă o problemă care să antreneze un volum exagerat de muncă la închiderea exercitiului financiar.

În ceea ce priveşte utilizarea conturilor în "contarea", "blocarea în conturi" a operatiilor economice se au în vedere, înainte de toate, "sistemele de contabilitate" formate, dezvoltate și perfectionate de-a lungul timpului.

Sistemele de organizare a contabilității sunt numeroase, relevând astfel oferta pe care știința contabilă o pune la dispoziție, dar și posibilitatea de a acoperi cele mai diverse "câmpuri" de complexitate, mărime, obiect, cerinte etc. din partea agentilor economici.

În acest cadru deosebim:

- a) sisteme de contabilitate simple:
- b) sisteme de contabilitate în partidă dublă:
- · sistemul registrelor;
- sistemul inventarului rulant
- sistemul conturilor simple
- sistemul contabilității în partidă dublă cu un singur circuit
- sistemul contabilității în partidă dublă cu dublu circuit din care:

- unul intern

- unul extern

c) sisteme de contabilitate în partizi multiple.

În acest ansamblu trebuie reținut că toate sistemele de contabilitate sunt compatibile, dar aprecierea lor şi'drept performere depinde cu prioritate de structura organizatorică, mărimea, specificul și de ce nu, interesele agentului economic pe "piata" informatională și a eficienței.

Analizând performanțele, dar și necesitățile financiar-fiscale, încadrarea în aceste sisteme a agenților economici în actuala etapă au în vedere următoarele prevederi ale "Regulamentului de aplicare a Legii contabilității" (în proiect):

a) Asociațiile familiale și întreprinzătorii individuali conduc evidenta activităților desfășurate prin aplicarea sistemelor de contabilitate simple (cu folosirea "registrelor contabile specifice").

b) Ceilalti agenti economici se împart în două categorii:

unități mici şi mijlocii, care îndeplinesc două din următoarele criterii:
activul bilanțului, până la 300 mil. lei
cifra de afaceri, până la 600 mil. lei

numărul mediu de salariați, până la 600 persoane.
 unități mari, toate acelea care depășesc două din aceste limite:

Trecerea de la o categorie la alta se face numai în cazul când criteriile menționate sunt îndeplinite doi ani consecutivi.

În raport cu gruparea unităților patrimoniale în cele două ultime categorii, modelul noului sistem contabil se diferențiază în: "varianta simplificată", opozabilă agentilor economici mici și mijlocii, și "varianta de bază", proprie marilor agenti economici.

 Vărianta simplificată a modelului se întemeiază pe conturile sintetice de gradul I (simbolizate cu trei cifre); pe întocmirea bilanțului contabil în sistem simplificat; pe utilizarea în organizarea evidenței stocurilor și a circulației valorilor materiale în varianta "cazul inventarului intermitent"; pe neobligativitatea atestării de către experții contabili sau contabilii autorizați a bilanțurilor contabile (fără însă a fi interzisă defalcarea operațiilor pe conturi de gradul II - atunci când se simte nevoia informatională).

 Varianta de bază a modelului se întemeiază pe conturile "la ultima detaliere" respectiv sintetice de gradul I sau II, după caz (simbolizate cu trei și respectiv patru cifre); pe întocmirea bilantului contabil în sistem de bază, pe folosirea de la caz la caz a celor două "cazuri de inventar" (intermitent sau

permanent); pe verificarea și atestarea bilanțurilor contabile. În fapt "Legea contabilității" prevede expres că "contabilitatea se conduce în partidă dublă", (în varianta cu două circuite, precizăm noi), ceea ce trebuie să

a) înregistrarea cronologică și sistematică în contabilitate a tuturor operațiilor patrimoniale, în funcție de natura lor în mod simultan, în debitul unui cont și creditul altuia (sau altor) conturi, denumite conturi corespondente (și invers);

b) stabilirea totalului sumelor debitoare și creditoare, precum și a soldului final al fiecărui cont:

c) întocmirea balanței de verificare, care reflectă egalitatea dintre totalul sumelor debitoare și creditoare și totalul soldurilor debitoare și creditoare ale

d) prezentarea situației patrimoniului și a rezultatelor obținute, respectiv a activelor și pasivelor prin bilanț, precum și a veniturilor, cheltuielilor și a profitului/pierderilor prin contul de profit și pierdere.

Sistemul conturilor "în cadrul general", dubla înregistrare şi generalizarea bilanţieră formează un angrenaj infailibil pentru urmărirea şi controlul patrimoniului şi al rezultatelor activităţii de prea mare fineţe şi utilitate spre a nu fi realizat întocmai, indiferent de efortul pe care îl reclamă.

4. FUNCTIONALITATEA "REGISTRELOR"

Datele sursă privind operațiile economice consemnate în documentele justificative sunt înregistrate în ordine cronologică și grupate în "registrele contabile" (fie direct, fie prin intermediul altor documente de prelucrare contabilă), întrucât "Regulamentul" prevede expres "înregistrarea cronologică și sistematică" — a operațiilor patrimoniale. Registrele contabile sunt o sinteză a datelor din documentele primare (în cele mai diverse grade de agregare, corespunzătoare scopului urmărit) întocmite după anumite reguli specifice și având drept scop oglindirea valorilor economice și a capitalului, în mișcare și la capetele unor segmente de timp dorite, urmărirea desfășurării cronologice a fenomenelor, dar și finalitatea activității desfășurate, etc. — toate într-o manieră de "autocontrol" permanent.

În fapt aceste "registre" se prezintă sub forma unor blocuri compacte legate, dar şi a unor fişe şi situații ale căror conținut şi formă corespund în mod expres unui anumit scop, de maniera să formalizeze şi materializeze

înregistrarea (blocarea) proprie sistemului de conturi.

În spiritul prevederilor Legii contabilității, "principalele registre ce se folosesc sunt: registrul jurnal, registrul inventar și cartea mare. Deasemenea, asociațiile familiale și persoanele fizice autorizate să desfășoare activități independente pot să înregistreze operațiile patrimoniale numai prin folosirea registrului – jurnal de încasări și plăți".

Privite în fondul lor, "registrele" ce se folosesc în contabilitate au drept scop oglindirea mijloacelor și a capitalului la capetele diverselor segmente de timp și în mişcarea lor, desfășurarea cronologică a fenomenelor dar și finalizarea

activității desfășurate dintre cele mai semnificative menționând:

e) "Registrul jurnal" este un document contabil obligatoriu care serveşte pentru înregistrarea, sau "jurnalizarea" operațiilor economice și financiare, în cronologia lor strictă, atestată prin documentele justificative (așa cum se constată din "machete" lui; el înlocuiește vestita "notă contabilă", cu excepția celor privind decontarea rezultatelor, calculației).

Funcția lui se manifestă cu precădere pentru decontarea gestionară a operațiilor economice și financiare și pentru cunoașterea rulajului (mișcării) valoric al operațiilor blocate în conturi pe o anumită perioadă de gestiune (deci

preia și funcțiile clasicului "jurnal de înregistrare").

REGISTRUL JURNAL

pag. nr. ...

٧r.	Data	Documentul •Felul	Explicații	Simbolul	conturilor	Suma
crt.		•Nr.		Debitoare	Creditoare	
ME			Report			
			plendured o			

Registrul-jurnal în forma sa clasică are un caracter unic; el consemnează operațiile economice și financiare intervenite cronologic în interiorul unei perioade de gestiune, făcând astfel trecerea de la document – prin dubla înregistrare – la conturi. Dar, în practica marilor agenți economici registrul jurnal, devine "jurnal general" susținut de numeroase "jurnale multiple" diferențiate pe genuri de operații (aprovizionare, consum, vânzare, operații financiare, salariale, etc.) fapt pentru care se numesc și "jurnale analitice" (sau auxiliare) și pot îmbrăca configurații diferite în funcție de operațiile la care se referă¹.

În virtutea lui de instrument de ordine, așa cum prevăd "Normele" - M.F. registrul-jurnal "se parafează de către organele în drept la începerea activității, la

încetarea activității unității, precum și ori de câte ori este cazul".

REGISTRUL – JURNAL DE ÎNCASĂRI ȘI PLĂTI

Nr. crt.	Data	Documentule Felul •Nr.	Explicații	Încasări	Plăți	Sold
			Report			

În ceea ce priveşte "registrul-jurnal de încasări şi plăți", supus aceluiaşi regim, el se foloseşte numai de asociațiile familiale şi întreprinzătorii individuali (chiar dacă are iarăşi forma clasicului "registru de casă") înregistrând, însă, toate operațiile de încasări şi plăți efectuate atât în numerar, cât şi prin contul de disponibil (întrucât, aici, impunerea fiscală se face pornind de la volumul încasărilor şi plăților apreciate ca atare, la "periferia" ariei lor de activitate).

b) Registrul-inventar este un document contabil obligatoriu de înregistrare (anual şi sistematizat) a rezultatelor inventarierii patrimoniului, precum şi a unor

posturi din bilant

Se întocmeşte de către regiile autonome, societățile comerciale, asociațiile și celelalte persoane juridice, precum și persoanele fizice care au calitatea de comerciant: într-un singur exemplar (după ce a fost numerotat și parafat) pe baza datelor din procesele verbale de inventariere, precum și a bilanțului contabil anual. Deci, acest registru nu ține loc de "listă de inventar", notă de constatare, etc. ci sintetizează "obiectivele" inventariate pe parcurs și la finele anului (conturile de valori materiale pe gestiuni, conturile privind debitorii, etc.), precum și valorile constatate – scriptic și faptic – urmate de stabilirea diferențelor.

REGISTRUL INVENTAR

	Data efectuării inventarului	Valoarea		Diferențe necompensate	
	Scriptică	Faptică	+	-	

Mai exact, "registrul inventar", conține două părți:

- partea a l-a, care cuprinde rezultatele inventarierii patrimoniului;

partea a II-a, care cuprinde o copie a bilanțului, contului de profit şi pierdere, etc. şi se completează numai de acele unități care nu publică bilanțul anual în Monitorul Oficial.

¹ M. Ristea: "Noul sistem de contabilitate al agenților economici", în *Tribuna economică*; nr. 14/1993.

CARTEA MARE

	(DEBIT/CR	EDIT)		CONTUL				
	CONTURI CORESPONDENTE CREDITOARE				TOTAL RULAJE		SC)LD
Lunile	Cont	Cont	Cont	Cont	Debitoare	Creditoare	WEDSON.	
	Jurnal	Jurnal	Jurnal	Jurnal	252	20.3/152	Debitor	Creditor
Ian. Febr. Martie Trim. I Total anual	•							

c) Registrul "cartea mare" servește la stabilirea rulajelor lunare și a soldurilor pe conturi sintetice (la unitățile care aplică forma de înregistrare "pe jurnale") în care scop:

- rulajul creditor se reportează din jurnalul contului respectiv, într-o singură sumă, fără

desfășurarea pe conturi corespondente;

- rulajul debitor, respectiv sumele cu care a fost debitat contul respectiv în diverse jurnale se reportează din acele jurnale, obținându-se defalcarea rulajului debitor pe conturi corespondente:

 soldul debitor sau creditor al fiecărui cont se stabileşte în funcție de rulajele debitoare şi creditoare ale contului respectiv, ținându-se seama de soldul de la începutul anului.

CARTEA MARE - ŞAH

Denumirea contului:					Simbol	DEBIT	Pag.
						CREDIT	
Nr. jurnalului Data de operație înregistrare	Data	Data SUMA	CONTURI CO	RESPONDE	NTE		
	operației						

d) Registrul cartea mare – şah se întocmeşte de acele unități care aplică forma de înregistrare "maestrul şah", pe baza documentelor justificative contate prin registrul jurnal sau prin note de contabilitate distincte. El cumulează rulajele debitoare (pe avers şi respectiv pe revers) pentru fiecare cont sintetic în parte, în contrapartidă cu conturile care intră în relații de corespondență.

Din această sumară enuntare se constată că registrele contabile sunt documente obligatorii în care unitățile patrimoniale înregistrează zi de zi periodic, cronologic şi sistematic, operațiile economico-financiare, consemnate în documentele justificative și care produc modificări în patrimoniul acestora, pe lângă valoarea cognitivă, fiind importante instrumente de ordine şi disciplină financiar-fiscală.

5. FORMELE DE ÎNREGISTRARE CONTABILĂ

Forma de înregistrare contabilă sau "forma de contabilitate" este un factor organizatoric prin funcționalitatea lui, care constă dintr-un sistem corelat de documente, situații, jurnale, registre, etc. cu ajutorul căruia se pune în mişcare instrumentarul contabil, în sensul că se realizează înregistrarea, în formă

cronologică şi sistematică – pe bază de documente şi după anumite reguli ferme – a tuturor operațiilor economic-patrimoniale care se produc în activitatea unității.

Formele de contabilitate practicate azi țin atât de caracterul lor evolutiv cât și de particularitățile agentului economic persoană juridică, în sensul mărimii, specificului activității, organizării interne, progreselor în birotică și tehnică de calcul, ambițiilor de performanță, etc. între cele mai clar conturate distingând¹:

- a) Forma de contabilitate *jurnal unic* (sau clasică), cu aplicabilitate în cazul unităților mici, care au un volum redus de documente necesare prelucrării, fără o diviziune organizatorică a muncii contabile, pe traiectoria "document justificativ" "situațiile de sinteză informațională periodică" intervenind:
 - jurnalul unic (şi implicit "nota de contabilitate") pentru blocarea în conturi şi înregistrarea cronologică a operațiilor economice;
 - cartea mare, pentru sistematizarea operațiilor pe conturi sintetice, (iar uneori şi analitice desfăşurătoare) fără ca rulajele să mai fie dezvoltate pe conturi corespondente (utilizând practic clasica "fişă de cont" pentru operații diverse);
 - registrul-inventar pentru inventarierea periodică a patrimoniului;
 - balanța de verificare a conturilor sintetice (iar, atunci când este cazul, şi a conturilor analitice).

Așa cum se observă, este o formă simplă, simplificată chiar, aplicabilă unităților ce prelucrează o masă redusă de documente, eventual cu unele completări prin intermediul unor jurnale specializate ce grupează operații similare (furnizori, clienți, operații bancare, etc.) ceea ce i-ar asigura o anume suplețe în aplicare și depistarea mai facilă a eventualelor erori de prelucrare a datelor.

b) Forma de contabilitate centralizată (sau pe jurnale multiple) constă dintr-o îmbinare în sistem de jurnale și cartea-mare ce satisface necesitățile diviziunii muncii contabile în condițiile repetabilității operațiilor atestate documentar și unui volum semnificativ (și respectiv) al acestora:

- În această formă, piesa centrală este "jurnalul", în care jurnalul unic este înlocuit cu un pachet de jurnale specifice diverselor operații repetative, fiecare dintre acestea corespunzând unui singur cont care se debitează și respectiv se creditează în conturi contrapartidă cu creditul ți respectiv debitul altor (altuia) conturi, cum ar fi: jurnalul pentru aprovizionări, jurnalul pentru vânzări, jurnalul

pentru mijloace de trezorerie, etc.

— Pentru fiecare tip de jurnal se creează o "carte mare analitică" ce grupează şi înregistrează, pe debit şi credit, operațiile specifice contului în cauză (denumit, elegant, de autorul menționat, "cont colectiv" întrucât el reunește informațiile relative la un ansamblu de conturi analitice dezvoltatoare de natură

– La sfârşitul lunii se face închiderea jurnalelor operaționale, în care scop toate datele sistematizate în jurnalele analitice se grupează şi însumează la nivel de cont sintetic fiind transcrise în jurnalul unic, denumit astfel "jurnal general sau centralizator" (cu acest prilej se realizează şi verificarea corelației dintre contul sintetic şi desfășurătoarele sale analitice).

— În vederea închiderii gestiunii lunare datele colectate în jurnalul centralizator sunt apoi transcrise sistematic în "cartea mare generală" deschisă pentru fiecare cont sintetic, cu structura similară celui din sistemul clasic.

Deşi nu respectă în numeroase cazuri restricțiile în ceea ce priveşte jurnalele sau registrele în aliura cerută, această formă, uneori cu simplificări primitive, este totuși foarte răspândită în practica noastră a momentului.

c) Forma de contabilitate pe jurnale îşi trage numele de la faptul că piesa centrală este "jurnalul multiplu" deschis, câte unul, pentru creditul fiecărui cont sau grupă de conturi sintetice (uneori chiar analitice) în care operațiile se

¹ După Dr. M. Ristea: "Noul sistem de contabilitate al agenților economici", în *Tribuna economică*, nr. 16–17/1993.

înregistrează cronologic și sistematic, cu desfășurare pe conturile

corespondente debitoare. Deci instrumentele de lucru uzuale vor fi:

- jurnalele multiple, precum: jurnal sintetic privind operaţiile de trezorerie; jurnalul privind decontările cu terţii şi situaţia achitării – încasării facturilor; jurnal privind consumurile şi alte ieşiri de materiale, completat de situaţia privind mişcarea materialelor şi diferenţelor de preţ (inclusiv cheltuieli de transport – aprovizionare); jurnal privind salariile şi contribuţia la fondurile de protecţie socială; jurnale privind vânzarea mărfurilor, a produselor şi alte ieşiri; jurnal privind operaţiile diverse, etc.

 – "Situațiile" care acroşează cronologic şi sistematic operațiile efectuate pe debitul anumitor conturi, (evident, în completarea sau simbioza cu jurnalele) la care soldul trebuie cunoscut operativ (şi anunțate mai înainte: casa, banca,

decontări, etc.)

În ceea ce privește contabilitatea analitică a decontărilor, stocurilor, etc. (nu și cea a exploatării) ea se poate ține fie direct pe jurnale, fie cu ajutorul unor formulare specializate precum: fișa de cont analitic pentru valori materiale; fișa de cont pentru operații diverse, etc.

- cartea mare se utilizează pentru stabilirea rulajelor lunare și a soldurilor conturilor în felul

următor:

- creditul se preia la sfârșitul lunii din coloana de credit a fiecărui jurnal;

 tot la finele lunii rulajul debitor se "culege" și totalizează pe seama sumelor preluate din coloanele de "conturi corespondente" ale jurnalelor, iar acolo unde există "situații pentru debit"-direct din acestea.

Forma de contabilitate pe jurnale se practică pe larg în țara noastră, dar "jurnalele au început să ia proporții" prin multitudinea "contrapartidelor" aşa că unii autori (vezi mențiunea anterioară) propun raționalizarea ei prin folosirea unui "registru jurnal general" care să centralizeze datele din jurnalele multiple sau, mai exact, să se ajungă la "formele contabile centralizatoare" realizate pe baza jurnalelor multiple conduse pentru creditul conturilor și în care înregistrările s-au efectuat direct pe baza documentelor primare.

d) Forma de contabilitate maestru-şah (sau pe conturi corespondente) conform căreia operațiile efectuate atât pe debitul cât și pe creditul fiecărui cont se desfășoară pe conturile corespondente de contrabalansare. Pentru "intrarea în sistem" se folosesc documentele primare ca atare, centralizatoare zilnice ale documentelor contabile ce vizează operații similare, notele de contabilitate – pentru operațiile de calcul, decontare sau atunci când nu sunt documente de atestare. În ceea ce privește instrumentul tehnic, acesta vizează:

– jurnalul de înregistrare, folosit pentru înregistrarea cronologică a operațiilor economice și stabilirea rulajului lunar al acestuia, cu care prilej documentele justificative, documentele cumulative (centralizatoare), sau notele contabile pe baza cărora s-a făcut consemnarea primesc un număr cronologic. Totalul operațiilor consemnate în acest jurnal verifică cele două coloane: "rulaj în

luna curentă" al balanței de verificare;

– fișele sintetice șah sunt deschise atât pentru debit cât și pentru credit – cu desfășurătoare pe conturi corespondente. Ele preiau sumele "pe conturi" din formula contabilă având la bază: documentul primar, documentul cumulativ – centralizator și notele contabile *după* ce acestea au fost înregistrate (și au primit numărul de ordine din "jurnalul de înregistrare").

 registrele de contabilitate analitică iau forma clasică a fișelor de cont analitic pentru valori materiale, fișelor de cont pentru operații diverse, situații și

formulare specifice folosite în acest scop.

Forma de contabilitate pe jurnale, încheiată evident – ca și celelalte – prin preluarea datelor în "balanțele de verificare" este foarte clară și destul de larg răspândită dar cu o anume "raționalizare" simplistă în sensul renunțării la desfășurarea rulajelor pe conturi corespondente ceea ce diminuează sensibil valențele informaționale, mai ales în faza controlului.

e) Forma de contabilitate computerizată ("cont-com" sau informatică) reprezintă de fapt o adaptare corespunzătoare tehnicii electronice da calcul a

formelor de contabilitate deja anunțate, reținând că, oricum ar fi conceput sistemul, el are la intrare documentele justificative și formula contabilă, se trece obligatoriu prin jurnalul de înregistrare – ca instrument al evidenței cronologice – și trebuie să se ajungă la documentele de sinteză și raportare, începând cu balanța de verificare, chiar dacă editarea registrelor este facultativă sau poate îmbrăca orice configurație. Oricum se reține că Legea contabilității prevede că agenții economici care utilizează prelucrarea automată a datelor au obligația să asigure respectarea normelor contabile, stocarea, păstrarea sub forma suporților tehnici și controlul datelor înregistrate în contabilitate.

Enunțarea, chiar şi sumară, a formelor de contabilitate relevă diversitatea de posibilități în parcurgerea "arhitecturii contabile" de la document la balanța de verificare şi situațiile periodice de informare, în tot acest câmp procedeele metodei contabilității rămânând suverane.

Alegerea uneia sau alteia dintre ele este de competența agentului economic, corespunzător condițiilor sale specifice, organizării interne, diviziunii muncii, accesul la tehnica de calcul, etc. dar oricare ar fi ea conducerea corectă a contabilității cere multă seriozitate pentru că este o problemă despre şi cu care nu se poate glumi.

6. EVALUAREA ŞI REEVALUAREA

Evaluarea este un procedeu metodologic prin care toate operațiile economice se "îmbracă în uniformă", în monedă, spre a putea urma cadența necesară în contabilizare, inclusiv în ceea ce privește alinierea etaloanelor de pret vis-à-vis de realitățile pieții..., dar și ale vieții.

Documentele contabile oficiale, respectiv bilantul contabil, cartea mare, registrul-jurnal, și registrul-inventar, potrivit legii, se țin în limba română și în moneda națională.

Operațiile privind investițiile de capital străin, titlurile de valoare, comerțul exterior, cooperarea economică internațională, prestările de servicii și execuțiile de lucrări externe, credit, operațiile bancare externe, schimbul valutar, disponibilitățile în devize, precum și alte operațiuni în devize se înregistrează în contabilitate , atât în devize, cât și în lei la cursul de schimb în vigoare la data efectuării lor.

Operațiile efectuate de subunitățile proprii în străinătate pot fi înregistrate în cursul perioadei de gestiune numai în devize urmând ca la sfârșitul acesteia să se facă convertirea în lei a soldurilor și rulajelor conturilor.

Convertirea în lei a prețurilor externe pentru stabilirea valorii în vamă a mărfurilor din import se face, potrivit cursului de schimb în vigoare în prima zi a lunii în care se înregistrează declarația vamală, conform reglementărilor privind tariful vamal de import.

Disponibilitățile și alte mijloace bănești în devize, lunar, se convertesc în lei la cursul de schimb în vigoare din ultima zi a lunii. Diferențele rezultate în raport de cursul de schimb din ultima zi a lunii se înregistrează în contabilitate ca "venituri" sau "cheltuieli financiare", după caz.

Evaluarea curentă a mişcărilor patrimoniale consemnate în documente şi necesar constate prin inventarierea la anumite termene (obligatoriu la bilanț), în condițiile liberalizării dar şi fluctuării prețurilor are drept obiectiv "stabilirea adevarului" adică aducerea valorii activelor cât mai aproape de valoarea lor reală, iar a pasivelor în stare să conțină şi coeficienții asiguratorii necesari preîntâmpinării riscului.

Având în vedere una din regulile generale ale generalizării bilanțiere conform căreia evaluarea patrimoniului, sub dublul său aspect, trebuie să se facă la prețul său real, se consideră că rezolvarea corectă a problemei *evaluării* operaționale și de inventar s-ar putea asigura respectând următoarele reguli:

a) la data intrării în patrimoniu, bunurile se evaluează și se înnregistrează în contabilitate la valoarea de intrare, denumită valoare contabilă, care se stabileste astfel:

bunurile aduse ca aport, obținute cu titlu gratuit sau prin donație - la valoarea de utilitate,

în funcție de prețul pieței, utilitatea, starea și amplasarea acestora:

bunurile procurate cu titlu oneros – la valoarea de achiziție, denumită cost de achiziție;

bunurile produse în unitatea patrimonială – la costul de producție.

Costul de achiziție a unui bun este egal cu prețul de cumpărare, taxele nerecuperate, cheltuielile de transport - aprovizionare și alte cheltuieli accesorii necesare pentru punerea în stare de utilitate sau intrarea în gestiune a bunului

Costul de producție al unui bun cuprinde costul de achiziție al materiilor prime și materialelor consumate, celelalte cheltuieli directe de productie, precum și cota cheltuielilor indirecte repartizate rațional asupra bunului produs în

unitatea patrimonială.

Creanțele și datoriile se înregistrează în contabilitate la valoarea lor

nominală.

b) evaluarea elementelor patrimoniale cu ocazia inventarierii se face la valoarea actuală sau de utilitate a fiecărui element, denumită și valoare de inventar, stabilită în funcție de utilitatea bunului în unitate și prețul efectiv plătit.

Valoarea de utilitate a creantelor și datoriilor se stabilește în funcție de

valoarea lor probabilă de încasat, respectiv de plată.

c) la încheierea exercitiului, elementele patrimoniale se evaluează și se reflectă în bilanțul contabil la valoarea de intrare în patrimoniu, pusă de acord cu rezultatele inventarierii.

Valoarea de intrare astfel determinată se compară cu valoarea de utilitate

stabilită pe baza inventarierii:

pentru elementele de activ, diferențele constatate în plus între valoarea actuală sau de utilitate și valoarea de intrare în principiu nu se înregistrează în contabilitate, aceste elemente menținându-se la valoarea lor de intrare. Totuși diferențele constatate în minus între valoarea actuală sau de utilitate stabilită la inventariere și valoarea de intrare a elementelor de activ se înregistrează în contabilitate pe seama amortizării, în cazul când deprecierea este ireversibilă, sau se constituie un provizion, atunci când deprecierea este reversibilă, valoarea acestor elemente mentinându-se deasemenea, la valoarea lor de intrare;

- pentru elementele de pasiv, diferențele constatate în minus între valoarea actuală sau de utilitate și valoarea de intrare nu se inregistrează în contabilitate, aceste elemente menținându-se la valoarea lor de intrare. Dar și în acest caz diferențele constatate în plus între valoarea stabilită la inventariere și valoarea de intrare a elementelor de pasiv se înregistrează în contabilitate prin constituirea unui provizion, valoarea acestor elemente mentinându-se, deasemenea, la valoarea lor

d) la data ieşirii din patrimoniu sau la darea în consum, bunurile se

evalueză și se scad din gestiune la valoarea lor de intrare.

Metodele de evaluare adoptate de unitatea patrimonială trebuie să fie aceleaşi în tot cursul exercitiului, precum și de la un exercitiu la altul. În cazuri justificate unitatea patrimonială poate schimba metodele de evaluare, făcând în acest sens, mențiuni în anexa de bilanț, inclusiv influența asupra situației patrimoniale şi financiare, precum şi a rezultatului exercitiului.

Reevaluarea activelor și pasivelor unității patrimoniale se efectuează numai în baza unor dispoziții legale prevăzute în acest scop.

În concluzie: valoarea contabilă și valoare de inventar sunt cele două mărimi între care se mişcă evaluarea elementelor patrimoniale în contabilitate. Pornind de la aceste mărimi, cu ocazia întocmirii bilantului, intră în rol "principiul prudenței" în evaluarea și decontarea elementelor patrimoniale. Aceasta constă, de fapt, în compararea valorii contabile cu valoarea de inventar, cu retinerea în evaluare a valorii celei mai mici - în cazul activelor, și a celei mai mari - în cazul pasivelor.

Reevaluarea este și ea supusă caracterului international al practicii, astfel că "Regulamentul" – proiect – de aplicare a legii contabilității prevede că diferențele constatate în plus între valoarea de inventar și valoarea contabilă a elementelor de activ nu se înregistrează în contabilitate, acestea menținându-se la valoarea de intrare. Diferențele constatate în minus între valoarea de inventar și valoarea contabilă se înregistrează pe seama cheltuielilor prin intermediul amortizărilor — în cazul activelor amortizabile (deoarece deprecierea este ireversibilă, atemporară, etc.). Se precizează că în aceste condiții activele rămân

mai departe evaluate și înregistrate la valoarea contabilă sau de intrare.

În cazul elementelor de pasiv, diferențele constatate în minus între valoarea de inventar și valoarea contabilă nu se înregistrează în contabilitate, aceste elemente menținându-se la valoarea de intrare. Pentru eventualele diferențe constatate prin evaluare nu se dau soluții clare, una dintre propuneri (Dr. M. Ristea) ca diferențele în plus să se contabilizeze pe seama cheltuielilor în contrapartidă cu constituirea de provizioane (creșteri reversibile de pasive) este limitativă și discutabilă. Oricum, valoarea elementelor respective trebuie menținută la nivelul celei de la intrare, diferențele rezolvându-se, după opinia noastră, de la caz la caz, în funcție de corelațiile cu posturile corespunzătoare din activ, din alte grupe de pasiv.

În aplicarea noului sistem de contabilitate trebuie reținută și prevederea din "Normele M.F.", potrivit căreia "metodele de evaluare adoptate de unitățile patrimoniale trebuie să fie aceleași în tot cursul exercițiului, precum și de la un exercițiu la altul. În cazuri justificate, unitatea patrimonială poate schimba metodele de evaluare făcând în acest sens mențiuni în anexa la bilant, inclusiv influența asupra situației patrimoniale și financiare, precum și asupra rezultatului

exercitiului".

Dar noul sistem contabil acceptă reevaluarea patrimoniului (evident că atât a activelor cât și a pasivelor), intervenită în urma unor prevederi legale exprese. În aceste cazuri, valoarea contabilă este modificată și substituită cu valoarea curentă (actuală), obiect de evaluare constituindu-l, de regulă, imobilizările materiale și financiare. Excedentul de valoare ce rezultă din reevaluare (firesc în etapele hiperinflaționiste) este delimitat ca o structură distinctă a capitalurilor proprii, fiind denumită (și delimitată contabil), "diferența de reevaluare" care se transferă la rezerve sau capital social, potrivit legii, pe măsura amortizării sau realizării (inclusiv re-reevaluării) activelor reevaluate.

7. REGULI UNIVERSALE

1. Noul sistem contabil prezintă incontestabil valențe de neegalat, dar menținerea lui la aceşti parametri nu se poate face decât prin aplicarea întocmai a unor reguli, principii, metode, etc. majoritatea dintre acestea derivând din ştiința şi practica financiar-contabilă, dar şi din bunul simț economic general şi managerial. Între acestea este interesant a fi menționate, în primul rând, "principiile":

a) principiul prudenței, potrivit căruia nu este admisă supraevaluarea elementelor de activ și a veniturilor, respectiv subevaluarea elementelor de pasiv și a cheltuielilor, tinând cont de deprecierile, riscurile și pierderile posibile

generate de desfășurarea activitătii exercitiului curent sau anterior;

b) principiul permanenței metodelor, care conduce la continuitatea aplicării regulilor şi normelor privind evaluarea, înregistrarea în contabilitate şi prezentarea elementelor patrimoniale şi a rezultatelor, asigurând comparabilitatea în timp a informațiilor contabile;

c) principiul continuității activității potrivit căruia se presupune că unitatea patrimonială își continuă în mod normal funcționarea într-un viitor previzibil, fără

a intra în stare de lichidare sau de reducere sensibilă a activității;

d) principiul independenței exercițiului care presupune delimitarea în timp a veniturilor şi cheltuielilor aferente activității unității patrimoniale pe măsura angajării acestora şi trecerea lor la rezultatul exercițiului la care se referă;

e) principiul intangibilității bilanțului de deschidere a unui exercițiu care

trebuie să corespundă cu bilanțul de închidere a exercițiului precedent;

f) principiul necompensării, potrivit căruia elementele de activ și de pasiv trebuie să fie evaluate și înregistrate în contabilitate separat, nefiind admisă compensarea între posturile de activ și cele de pasiv a bilanțului, precum și între

veniturile și cheltuielile din contul de rezultate.

În legătură cu aspectele menționate, "Regulamentul" de aplicare a Legii contabilității (în proiect) prevede că "pentru a da o imagine fidelă a patrimoniului, a situației financiare și a rezultatelor obținute trebuie respectate, cu bună credință, regulile privind evaluarea patrimoniului și celelalte norme și principii contabile".

2. Drepturile și obligațiile, precum și unele bunuri care nu pot fi integrate în activul și pasivul bilanțului unității de natura "angajamentelor și alte elemente nepatrimoniale" se înregistrează în contabilitate în conturi în afara bilanțului (conturi de ordine și evidență). În această categorie se cuprind angajamente (griuri, cauțiuni, garanții) acordate sau primite în relațiile cu terții, mijloacele fixe luate cu chirie, valorile materiale primite spre prelucrare sau reparare, în păstrare sau custodie, debitori scoși din activ (dar urmăriți în continuare), redevențe, locații de gestiune, chirii și alte datorii asimilate, efecte scontate dar neajunse la scadență, etc. Pentru toate aceste situații "Normativele" prevăd că evidența lor "se poate ține în partidă dublă în funcție de opțiunea unității patrimoniale".

3. Inventarierea generală a patrimoniului agenților economici, potrivit practicilor uzuale de lucru, interesului gestionar al agenților economici dar şi "Normativelor M.F.", trebuie să se facă cel puțin "la începutul activității, o dată pe an pe parcursul funcționării sale (cât mai aproape de momentul finalizării bilanțului, precizăm noi), în cazul fuzionării sau încetării activității, precum şi în

alte situații prevăzute de lege".

După cum se ştie, inventarierea reprezintă ansamblul operațiunilor prin care se constată existența tuturor elementelor de activ şi de pasiv, cantitativ şi valoric sau numai valoric, după caz, existente în patrimoniul unității la data la care acestea se efectuează.

În aplicarea prevederilor Legii contabilității cu privire la inventariere, în funcție de natura și de complexitatea activității lor, unitățile patrimoniale au obligatia să asigure, în principal, următoarele:

- stabilirea perioadelor, organizarea și numirea persoanelor împuternicite să efectueze inventarierea:

pregătirea condițiilor necesare efectuării inventarierii;

- înregistrarea în contabilitate a tuturor operațiilor aferente exercițiului (înaintea inventarierii);
 - efectuarea faptică a inventarierii (numărare, cântărire, măsurare, confirmare, etc.);

determinarea rezultatelor inventarierii şi valorificarea acestora.

Evaluarea elementelor patrimoniale constatate cu ocazia inventarierii se înscrie în regulile generale de evaluare ceea ce însemnează (conform "Normativelor M.F. – în proiect)":

a) Bunurile de natura imobilizărilor, stocurile şi celelalte bunuri se evaluează la valoarea contabilă, respectiv prețurile la care acestea au fost

înregistrate în contabilitate la intrarea în patrimoniu.

Diferențele între stocurile scriptice corespunzătoare bunurilor respective şi stocurile constatate ca cu ocazia inventarierii se înregistrează în contabilitate plusuri sau minusuri de inventar, după efectuarea, în prealabil, a compensărilor admise, de regulă, numai în cazul în care există riscul de confuzie între acestea, pentru aceeaşi perioadă de gestiune. Creanțele şi datoriile se evaluează la valoarea lor nominală, determinate prin confirmări şi atestări documentare.

b) Bunurile de natură materială depreciate se evaluează la valoarea de utilitate a fiecărui element, în funcție de utilitatea bunului în unitate și de prețul pieței. Creanțele și datoriile incerte și în litigiu se evaluează, de asemenea la valoarea lor probabilă de încasat, respectiv de plată. Creanțele, datoriile, precum și disponibilitățile în devize se evaluează la cursul oficial al ultimei zile a

exercițiului (respectiv datei inventarierii). Titlurile imobilizate se evaluează la valoarea de utilitate care o prezintă pentru unitatea patrimonială, iar titlurile de plasament, la cursul mediu al ultimei luni a exercițiului sau la valoarea probabilă

de negociere, după caz.

Rezultatele inventarierii se consemnează într-un "proces verbal de inventariere", în care se înscriu, în principal: perioada și gestiunile inventariate precum și persoanele care au efectuat inventarierea; plusurile și minusurile constatate; compensările efectuate; bunurile materiale, creanțele și obligațiunile depreciate; valorificarea rezultatelor inventarierii; constituirea și valorificarea provizioanelor; precum și alte elemente privind concluziile și propunerile referitoare la inventarierea patrimoniului unității.

4. În conformitate cu prevederile legii, contabilitatea unităților patrimoniale se organizează, de regulă, în compartimente distincte, conduse de către directorul financiar contabil, contabilul şef sau altă persoană împuternicită să

îndeplinească această functie.

Contabilitatea generală (sau financiară) are la bază norme unitare privind organizarea şi conducerea acesteia, prevăzute în lege şi în regulamentele aprobate, care au caracter obligatoriu pentru toate unitățile patrimoniale, având ca obiectiv principal furnizarea informațiilor necesare atât pentru necesitățile proprii cât şi în relațiile acestora cu asociații sau acționarii, clienții, furnizorii, băncile, organele fiscale şi alte persoane juridice şi fizice în sensul prevederilor din legea contabilității.

Contabilitatea analitică și internă de gestiune se organizează de către fiecare unitate patrimonială în funcție de specificul activității și necesitățile proprii, având ca obiective principale următoarele: calcularea costurilor; stabilirea rezulatatelor și a rentabilității produselor, lucrărilor și serviciile executate; întocmirea bugetului de venituri și cheltuieli pe feluri de activități, urmărirea și controlul executării acestora în scopul furnizării datelor necesare fundamentării

deciziilor privind gestiunea unității patrimoniale și altele.

Directorul financiar contabil, contabilul șef sau altă persoană împuternicită să îndeplinească această funcție, trebuie să aibă studii economice superioare, atestate prin diplome sau certificate eliberate de instituțiile de învățământ, potrivit legii.

Răspunderea pentru organizarea și ținerea contabilității în conformitate cu prevederile legii, revine administratorului, ordonatorului de credite sau altor

persoane care au obligația gestionării patrimoniului.

În acest scop, persoanele menționate trebuie să asigure condițiile necesare pentru: întocmirea documentelor justificative privind operațiuni patrimoniale; organizarea și ținerea corectă și la zi a contabilității; organizarea și efectuarea inventarierii patrimoniului, precum și valorificarea rezultatelor acesteia; respectarea regulilor de întocmire a bilanțului contabil, publicarea și depunerea la termen la organele în drept; păstrarea documentelor justificative, a registrelor și bilanțurilor contabile, potrivit legii.

Atribuțiile directorului financiar contabil, ale contabilului șef sau altei persoane împuternicite să îndeplinească această funcție, precum și a personalului din subordinea acestora, în domeniul contabilității, se stabilesc de către administrator, ordonatorul de credite sau alte persoane care au obligația

gestionării patrimoniului, potrivit legii.

In cazul în care contabilitatea unității patrimoniale se organizează și se ține de către persoane juridice autorizate – societăți comerciale sau persoane fizice care au calitatea de contabil autorizat sau expert contabil – răspunderea privind ținerea contabilității în conformitate cu normele contabile, revine acestor persoane, conform legii organizării activității de expertiză contabilă și a contabililor autorizați.

Relațiile dintre aceste persoane și unitatea patrimonială privind organizarea și ținerea contabilității se stabilesc, de regulă, pe bază de contract

scris de prestări de servicii. Lucrările de contabilitate întocmite în aceste condiții poartă semnătura persoanelor autorizate.

În cazul în care contabilitatea unității patrimoniale nu se ține de către persoane autorizate, răspunderea asupra respectării normelor contabile revine patronului, sau altei persoane care are obligatia gestionării patrimoniului.

Controlul asupra operațiilor patrimoniale înregistrate în contabilitate se efectueză de către persoanele care conduc contabilitatea, care exercită controlul financiar preventiv și controlul financiar de gestiune, cenzori sau alte persoane împuternicite de unitatea patrimonială. De asemenea, controlul asupra operațiilor patrimoniale înregistrate în contabilitate se efectuează de către organele de control financiar și fiscal ale statului și alte organe cu atribuții de control, potrivit legii.

5. Ministerul Finanțelor întocmește anual bilanțul general pe ansamblul

economiei nationale.

Obiectul principal al bilantului general al economiei nationale îl constituie patrimoniul public și al celorlalte unități patrimoniale, inclusiv solul, bogățiile naturale, zăcămintele și alte bunuri cu potențial economic evaluate în expresie bănească.

Informațiile necesare stabilirii patrimoniului național, execuției bugetului de stat, precum și întocmirii balanțelor financiare (balanța financiară generală a economiei; balanța de plăți externe; balanța de venituri și cheltuieli bănești ale populației și a masei monetare; balanța creanțelor și angajamentelor externe pe țări; balanța formării capitalurilor pe economie; balanța comercială a resurselor și cheltuielilor de investiții) și a bilanțului pe ansamblul economiei naționale sunt furnizate de către unitățile patrimoniale prin bilanțul contabil și dările de seamă statistice, în condițiile legii.

Bilanțul general, pe ansamblul economiei naționale, se prezintă guvernului odată cu contul general anual de execuție a bugefului administrației centrale de

stat.

Prin acest mecanism complex de lucru, sistemul contabilității se extinde de la nivelul agenților economici până la nivel național, constituind o bază informațională de prestigiu în exercitarea controlului financiar și fiscal, fundamentarea bugetului de stat și al asigurărilor sociale, precum și coordonarea finantelor publice.

CONTABILITATEA CAPITALULUI

Trecerea de la feudalism, dictatură, matriarhat sau chiar de la o "gândire" fără finalitate la autonomizarea agenților economici, privatizarea și jocul pieței etc. implică unele sacrificii, multe renunțări și greutăți, numeroase schimbari de obișnuință sau mentalitate, dar între toate se detașează "foamea", o foame cumplită de capital. În fapt, capitalul - în accepțiunea sa economică cea mai sintetică - este, până la urmă, coloana vertebrală pe care se clădește, dezvoltă si rentabilizează orice agent economic

2.1. Conținutul capitalului

Analizând problematica "forței" capitalului în gestiunea agentilor economici, prima distinctie necesară trebuie să se facă având în vedere diversele entități de "capital": "capital de exploatare", "capital de lucru (sau operațional)", "capital propriu", "capital social" etc., între care sunt diferențieri valorice, de conținut dar și de aport la exercitarea obiectivelor exploatării firmelor, generate ca urmare a numeroaselor relații ce se nasc în circuitul economic al capitalului. Tocmai datorită acestor elemente ce trebuie luate în considerare, apare rolul aparte ce revine modalitătilor și surselor de formare și circulație a capitalului -- privatizarea ocupând linia întâi pe frontul reformei economice - în care capitalul financiar, actiunile". "efectele comerciale" etc. încep să apară în activitatea curentă de contabilitate într-o pondere tot mai semnificativă, iar relațiile financiare de capital flotant se amplifică, se diversifică și se accelerează.

Pentru întelegerea mai exactă a problemei este important să avem în vedere că formele de existență ca și sursele de proveniență ale capitalului "de lucru" al agenților economici, precum și starea de angajare în care se găsește acesta la un moment dat, pot îmbrăca configurații foarte diferite.

În forma sa cea mai generică notiunea de "capital" cuprinde totalitatea surselor de finanțare stabile aflate la dispoziția unităților patrimoniale și

- 1. Capitalul propriu permanent, reprezentând totalitatea capitalulilor proprietate individuală sau asociativă, regăsibile în pasivul bilantului contabil și cuprinde:
 - a) Capitalul social efectiv vărsat;
 - b) Primele (legale) de capital;
 - c) Diferențele rezultate din reevaluarea activelor; d) Rezervele;

 - e) Fondurile proprii;
 - f) Profitul nerepartizat (reportat) din anii precedenți;

 - g) Subvenţiile pentru investiţii; h) Provizioanele reglementate.
 - 2. Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli.

- 3. Împrumuturile și datoriile asimilate acestora, sub această "căciulă" generică intrând:
 - a) împrumuturile din emisiunea de obligațiuni şi primele de rambursare corespunzătoare;
 b) creditele bancare pe termen mijlociu şi lung (... şi totuşi cu greu pot fi asimilate capitalului decât dacă avem în vedere caracterul lor ferm de durată;
 - c) datoriile privind concesiunile și altele asimilate acestora;
 d) datoriile legate de participații, alte împrumuturi și datorii similare (inclusiv după unii dobânzile aferente acestora deci dacă de capitalizează).

După cum se poate vedea, "capitalul", în accepțiunea sa cea mai largă, cuprinde o serie de elemente, relativ eterogene, dar care au o caracteristică unitară: durabilitatea, respectiv permanența în timp, chiar dacă formele de existență se pot "converti" ușor dintr-una în alta. În plus, aici, rolul dominant îl deține de departe capitalul social efectiv, atât ca dimensiune, cât și prin numărul "gradelor de libertate" în ceea ce privește disponibilizarea.

Dar acesta este "capitalul" ca formă permanentă, vis-a-vis de care operează "capitalul în exploatare" (sau "capitalul operațional") și care, prin circulația lui pe traseul "bani-marfă-bani", creează profitul. "Capitalul operațional se desprinde din "capital", ca entitate generală, influențat cu următoarele elemente pe care economia de piață și practica însăși le dă valențe semnificative:

- Capital excedentar (din capital social propriu) aflat în expansiune la alte firme, din interese economice de cooperare, de dobândă sau dividend:
 - pe termen lung, sub formă de titluri de participare, împrumuturi acordate pe termen lung şi alte investitii financiare (titluri de creanță etc.);
 - acordarea unor împrumuturi pe termen scurt, de regulă din interese de cooperare şi întrajutorare sau prin cumpărarea de obligațiuni purtătoare de dobânzi;
 - acțiuni mobiliare de plasament, cotate sau necotate cumpărate de agentul economic de la o asociere comercială fie în vederea obținerii de dividende, fie pentru revânzare (acțiuni speculative).
- Înfiltrări de capital al altor firme în economia societăților comerciale, sub formă de obligații mobiliare de plasament (de trezorerie, bonuri de valoare etc.) emise de agentul economic (de regulă aflat în dificultate) în vederea obținerii de împrumuturi pe termen lung (atragerii de cooperanți), publice, pe termen scurt etc. (adică starea opusă capitalului excedentar).
- Acțiuni proprii lansate şi apoi răscumpărate de către societatea comercială de la proprii acționari sau asociați, ori chiar de la participanți anonimi, fie pentru consolidarea capitalului, fie pentru diminuarea lui, inclusiv pentru schimbarea "câmpului de preferință" al firmei vis-à-vis de deținătorii de capital.
- Efecte comerciale (trate, bilete de ordin, cambii etc.) intrate în circulație (de primit sau de plătit), determinate de relațiile cu furnizorii sau clienții societății (în funcție de natura lor îmbracă mai repede forma activelor sau a pasivelor stabile, dar care, la rândul lor, încorporează o anume "stare" a capitalului).
- În acest joc pentru numeroase interese majore (investiții, dezvoltare), dar mai ales pentru nevoi temporare, intră în acțiune și creditele bancare drept supape de siguranță în autoreglarea rapidă a capacității de plată a agenților economici, fără a crea alte obligații suplimentare acestora (desigur în afara rambursării lor și plății dobânzii aferente).
- La toate acestea se adaugă capitalul atras sub forma "decontărilor în curs": cu furnizorii, bugetul național și al asigurărilor sociale, proprii salariați etc., rezultat din recorectarea totalului brut al pasivelor stabile (creanțe neexigibile), cu soldul mediu al activelor stabile (datorii neexigibile), care de regulă sunt mai mici. Pe lângă faptul că are, așa cum îi spune și numele, o relativă stabilitate, capitalul atras are avantajul că poate fi utilizat în folosul agentului propriu desigur după o anume "schemă" specifică ce ține de managementul financiar fără a pretinde nici o contraprestație.

• În sfârşit, pe parcursul desfăşurării activității sale, agentul economic îşi mai constituie şi anumite "fonduri" proprii – "aglomerări" de resurse cu destinație prestabilită (fond de dezvoltare, fond de participare a salariaților la profit, fond de cercetare etc.) – ce pot fi utilizate în exploatarea curentă până la scadența utilizării lor conform destinației.

Pe lângă toate acestea, asupra masei generale a capitalului în exploatare mai orbitează și diverse influențe, "pro sau contra" ce pot modifica oarecum mărimea acesteia, între care cele mai semnificative sunt rezervele constituite sub formă de provizioane, dar, și profitul (sau pierderea) curent care, se "alătură" – sub aspectul capacității de utilizare direct capitalului propriu.

Capitalul "în exploatare" al agenților economici, la un moment dat, se află deci la "cumpăna" mișcării obligațiilor și drepturilor sale de creanță, totul conceput de așa manieră încât să se asigure un circuit normal resurselor temporar disponibile sau atragerea celor temporar necesare, în ambele ipostaze, urmărindu-se a se obține un profit cât mai mare sau a reveni un dividend substanțial. În ceea ce privește dimensiunea lui operațională pentru firmă în funcție de care se poate aprecia capacitatea economică a acesteia respectiv potențialul de a crea venituri și a aduce profit, ea poate varia de la o perioadă la alta, pe termen lung sau scurt, în funcție de o mare diversitate de factori cum ar fi: contracte de livrare, resurse, prețuri, raportul cerere-ofertă, propriile costuri, mărimea profitului, forța managerială etc. De aceea "echilibrarea" necesarului se realizează prin asigurarea "decontării" capitalului, a relațiilor financiare ce generează acest capital, conform nevoilor firmei dar și în consens cu partenerii implicați.

Evantaiul, efectele economice şi relaţiile financiare de procurare prin negocieri şi buna amabilitate a capitalului permanent, şi a celui necesar temporar sau de plasare a celui temporar disponibil sunt numeroase, astfel că cea mai bună tratare şi rezolvare a lor este globală.

Tocmai pentru aceste considerente prima clasă a cadrului general al conturilor este clasa 1 "Conturi de capital" în care sunt prerezervate conturi de gradul I și II, capabile să cuprindă totalitatea surselor de finanțare stabilite aflate la dispoziția agenților patrimoniali formate din: capitalurile proprii, rezerve și resurse suplimentare, fonduri și provizioane specifice capitalului, împrumuturi pe termen lung, și chiar mediu, precum și rezultatul exercițiului ca element ce se interferează în final cu capitalul propriu.

2.2. Capitalul propriu și rezervele de capital

"Forța" economică a oricărui agent este până la urmă dată de capital în accepțiunea sa cea mai largă, dar acesta depinde și orbitează în jurul capitalului propriu, care, în funcție de forma juridică a unității patrimoniale, poartă denumirea specifică de "capital social", "capital individual", "capital public", etc.

Dacă luăm în considerare canalele de constituire constatăm că, esența capitalului social propriu (permanent) se formează din:

- "convertirea" capitalului utilizat la formarea societăților comerciale constituite din fostele întreprinderi de stat;
- capitalul firmelor private nou înființate sau reorganizate din fostele întreprinderi mici şi asociații în scop lucrativ;
- capital social subscris în natură şi/sau în numerar, pe parcurs, de către acționari sau asociați (alte societăți comerciale, parteneri străini, persoane anonime etc.).

Deci, capitalul social este egal cu valoarea nominală a acțiunilor sau părților sociale, respectiv cu valoarea aportului în natură sau în numerar, a rezervelor încorporate și beneficiilor repartizate pentru majorarea capitalului sau altor operațiuni care conduc la modificarea acestuia.

Capitalul subscris și vărsat se înregistrează distinct în contabilitate, pe baza actelor de constituire a societății și a documentelor justificative privind vărsămintele de capital.

Contabilitatea analitică a capitalului social se ține pe acționari sau asociați cuprinzând numărul și valoarea nominală a acțiunilor sau părților sociale

subscrise și vărsate.

Principalele operațiuni care se înregistrează în contabilitate cu privire la mărirea capitalului sunt următoarele: subscrierea de noi acțiuni, încorporarea rezervelor în cazul în care acestea depășesc limitele stabilite și alte operațiuni,

10	C	APITAL ŞI REZERVE	
	101 C	apital social	
		1011 Capital subscris nevărsat	
		1012 Capital subscris vărsat	
	104	Prime legate de capital	
		1041 Prime de emisiune	
		1042 Prime de fuziune	
		1043 Prime de aport	
	105	Diferente din reevaluare	
	106	Rezerve	
		1061 Rezerve legale	
		1063 Rezerve statutare	
		1068 Alte rezerve	
	107	Rezultatul reportat	
	108	Contul întreprinzătorului	

Primele legate de capital (de emisiune, de fuziune, de aport) reprezintă excedentul dintre valoarea de emisiune și respectiv valoarea bunurilor primite ca

aport și valoarea nominală a acțiunilor sau a părților sociale.

Operațiunile ce se înregistrează în contabilitate cu privire la micșorarea capitalului social sunt, în principal, următoarele: reducerea numărului de acțiuni sau diminuarea valorii nominale a acestora, ca urmare a retragerii unor acționari sau asociați, răscumpărarea acțiunilor, acoperirea pierderilor din anii precedenți

sau a altor operatiuni, potrivit legii.

Diferențele din reevaluare reprezentând soldul diferențelor între valoarea actuală (mai mare) și valoarea înregistrată în contabilitate a elemenelor de activ (mai mică) supuse reevaluării în condițiile legii se înregistrează în contabilitate într-un cont district. Diferențele rezultate din reevaluarea elementelor de activ se transferă la rezerve sau la capitalul social, potrivit legii.

Deci principalele conturi ce intervin în evidențierea formării, modificării și

mişcării capitalului propriu sunt:

 Contul 101 "Capital social" are destinația urmăririi capitalului social subscris precum și a celui vărsat, în natură și/sau'în lichidități de către acționarii și asociații societății, precum și mărirea sau micșorarea acestuia. Este un cont de pasiv care se creditează cu valoarea aportului antreprenorilor la începutul sau pe parcursul exercițiului; profitul nerepartizat al exercițiului (anului) precedent destinat majorării capitalului; rezervele (din contul 106 "Rezerve") devenite disponibile (aceste rezerve sunt profituri afectate durabil agentului economic, din profitul exercițiului precedent); alte resurse, donații, prime de capital etc. În ceea ce privește debitul contului 101 "Capital social", aici vom regăsi: prelevările de orice fel vizând retragerea de capital, răscumpărarea și anularea de acțiuni, alte sume retrase de proprietari precum și pierderile exercițiului precedent.

Are sold creditor și reprezintă capitalul propriu permanent al societății.

Întrucât pot exista decalaje între momentul subscrierii și cel al vărsării efective a capitalului de către asociați contul 101 "Capital social" are prevăzute în acest scop două conturi de gradul II și anume:

10111 "Capital subscres newarsatal 10122 "Capital subscris vārsata

 Control 104) 4. P. Pine del para del capital de le viderdiaza primete constituite ca urmare a unorcavantaje suplimentare pertinti agentuti economic și care conduc la majorarea capitalului in urma vânzării actiunilul și sobligațiilor sau altor hârtii de valoare emise la un pret superior valorii lor nominale ca fuziunilor de capital sau a aporturilor la capitat, la morpiente și în condidi avantajoase fată de asociații fondatavi etelo

Este un cont de pasiv care se crediteză cu primele stabilite cu ocazia emisiunii, fuziunii sau aporbului la capitat și care delen obligație a actionarilor și se debitează cu primele desistate a majo a capitalul socie sau rezervele - după cazz Are sold creditoroși reprezentă primere de emisiune, fuziune sau aport la capital calculate, angajate sore incasare, dar merepartizate inca.

 Contut 1055, Differente din reevaluare/este bifunctional şi serveşte la colectarea și compensarea diferentelor ce rezultă didi "scumpirea" sau "jeftinirea" activelor precumi şişa aharartırı de valoarere saura altor elemente de pasiv

sensibile la delralorizare/ceva/ordzare.

Înîn acestis iscopi, pe e paraturstsî il amulul ji, el el sæ debitează cu diferențele nefativorabile din diminuarea activieler presamin și a diferențelor favorabile din majorarea avalerii ipasivelelo și și sa ecreditalea acuaditerentele favorabile din majorarea active/or precum şi six didinivarea anor elemente de pasiv ca urmare a reevaluarii: La finele anulul sololul sau reprezental rezultatul final al compensarii diferentalor, deta poata fi detabiro sau creditiro și îni consecintă se închide prin contut de scaraitata

Designig, campholotimeat recelatif dimanatare regage de capital este finante mare astifel că, fireses ocoro mai ar labalisi sabello umenease eccounti (desese cane linsa wom "exersa" mai pe larg în icaçamile le romândaze) ê nînt eace, poade le arcideb să anaintimo

- 515104 "Dispandrillia laanaacian lieilei

- 535/114 ,Casarin helle

- 51244 , Dispononibis la brazicia ideneva e

- 5314 4 , Casa in Develop

- 456 - Deceroating casoscotia privindi decaleitali

În racests contetet general a câteva adidin, screnarare la posibile, în imaterie, de capital s-as putela prezenta a sistic

SGENARRIUMNIT Substitute a programme summer and summer sum

1. Approutuasociatillo sisactiniminalor fotoratero la infinitarea societății sau maiorarea se sacurs a capitalululu

a) Substatierea pe baza empractului dele accierero

Decontata du asociata il Contributational Driving dantalalul

bi Albicarera ivarrarea et acatalalui sustatarris:

512124 Digrambible baratas înîtelei 53111 + Casa anifekti Decordată ou asociată orprinin dapitatel 2122 AlMoace Exe

c) Daraca muanzoe fine aus sirvaranne gran dele niza seredun la valoarea reală, rămasă (p(prirecaddacare)

Debeloit: 21212 W Notable fisch

Credital 12826 + ArAmtizăzia proviva driptolizăză el ecografie l

Aici, apare, totuși, o problemă legată de faptul că contul 101 "Capitul social" este "spart" pe cele două conturi de gradul doi, respectiv: capitul "subscris" și capital "vărsat/nevărsat" (cu toate că informațiile corespunzătoare se puteau extrage din contul 456 "Decontări cu asociații privind capitalul").

Aceasta înseamnă că, de fapt, trebuie să se contabilizeze în "nivelul II", adică:

 Subscrierea: Debit: 456 – Decontări cu asociații privind capitalul. Credit: 1011 – Capital subscris nevărsat 	100.000	100.000
- Vărsarea:		
Debit: 5121 – Disponibil la bancă		
sau	80.000	
5311 - Casa în lei etc.		80.000
Credit: 456 – Decontări cu asociații privind capitalul		80.000
şi concomitent:	02.000	
Debit: 1011 - Capital subscris nevărsat	80.000	00.000
Credit: 1012 - Capital subscris vărsat		80.000

 Retragerea capitalului de unul sau mai mulţi asociaţi, în urma aprobării adunării generale a asociaţilor şi acţionarilor:

a) În timpul anului, pe măsura plăților:

Decontări cu asociații
privind capitalul = 512 - Conturi curente la bănci
531 - Casa

b) După închiderea bilanțului, cu ocazia operării și altor fanomene ce afectează direct capitalul:

101 = 456
Capital social Decontări cu asociații privind capitalul

SCENARIUL Nr. 2 Capitalul și profitul

După înființarea societăților comerciale, pe parcurs profitul devine una din sursele importante de majorare directă a capitalului, la fel cum pierderile afectează și ele capitalul social.

Repartizarea profitului pentru majorarea capitalului social se poate face numai după aprobarea bilanțului de către adunarea generală a asociaților şi acționarilor, la fel cum pierderea poate afecta direct și "decis" capitalul:

a) Profitul: 121 = 101
Profit și pierdere Capital social
b) Pierderea: 101 = 121
Capital social Profit și pierdere

Aceste ultime rezolvări contabile depind însă atât de legislația financiar-fiscală națională expresă cu privire la repartizarea în general a profitului, cât și de decizia finală a adunării generale a asociaților și acționarilor. Dacă, spre exemplu, se constată o pierdere care poate fi recuperată imediat în anul următor, sau se consideră că o parte din profitul net nerepartizat poate fi transferat în anul următor, pentru o anume "marjă" de siguranță, rezultatul exercițiului se transferă, tot în urma hotărârii adunării generale, în contul de așteptare 107 "Rezultatul reportat" care preia în debit pierderea iar în credit profitul rămase nerepartizate din contul 121 "Profit și pierdere", acesta din urmă rămânând "liber" (soldat) spre a prelua operațiile anului curent de gestiune.

Ulterior, tot trebuie să se ia o decizie și ea poate fi: a) Translocarea rezultatului final (profit/pierdere):

121	THE PARTY NAMED IN	107	107	mand 1980s	121
Profit și pierdere		Rezultatul reportat	Rezultatul reportat		Profit şi pierdere
b) Afectarea	capital	ului social (pi	rofit/pierdere):		
107		101	101	THEM.	107
Rezultatul reportat		Capital social	Capital social		Rezultatul reportat

c) Compensarea sau cumularea cu rezultatele exercitiului din anul curent, dar acesta numai în cazul că se compensează eventualele pierderi sau profitul obținut este suficient de mic pentru ca rezultatul reportat să asigure o bază minimă pentru mersul înainte al societății comerciale. Altfel, chiar dacă sub aspect contabil nu este nimic neclar "reportarea" (amânarea) unei decizii ferme nu se justifică din punct de vedere al gestiunii economice.

> SCENARIUL Nr. 3 Capitalul și diferențele din reevaluare

Liberalizarea preturilor ca fenomen general, dar mai ales în perioadele de inflatie/deflatie acroșează semnificative mutații evolutive în termen scurt ale acestora, peste care se remultiplică și numeroase alte implicații social-economice, conjuncturale etc.

Așa se face că periodic, de regulă în urma unor hotărâri ale organelor abilitate, dar și atunci când agentul economic resimte nevoia aducerii patrimoniului material și obligațional la un nivel pozitiv, încadrându-se în canoane metodologice stricte, procedează la reevaluarea activelor și pasivelor sale, prilej cu care, evident, se constată anumite diferențe.

Contabilizarea și compensarea lor se realizează cu ajutorul contului bifunctional 105 "Diferențe din reevaluare" în care vom regăsi:

105 Diferente din reevaluare

 Scăderi de active în imobilizări Scăderi de active materiale 	Creşteri de active în imobilizări Creşteri de active materiale
Scăderi de active financiareCreşteri ale pasivelor (obligațiilor)	Creşteri de active financiare Scăderi ale pasivelor (obligatiilor)

Contul 105 "Diferența din reevaluare" colectează, deci, diferențele cu caracter favorabil separat de cele nefavorabile, le compensează reciproc, iar la finele exercițiului financiar soldul lui se regularizează astfel:

- Soldul debitor reprezentând diferențele nefavorabile se închide mai întâi prin consumarea (și deci diminuarea) rezervelor constituite, după epuizarea cărora diminuează capitalul social.

Soldul creditor, reprezentând diferentele favorabile, majorează, de

regulă, capitalul social și se închide.

lin lle ce

Şi

atia

lor.

t în

e fi

atul

de

edit

rmă

Diferentele din reevaluare pot îmbrăca deci un evantai foarte diferit atât ca mărime cât și ca sens, mai ales în condițiile unei economii hiperinflaționiste, dar și a unor evoluții conjucturale nu arareori aleatorii. Câteva "situații" pot fi totuși, credem noi, edificatoare:

1. Reevaluarea circulației "titlurilor de participare" poate apare în orice stadiu al economiei de piată și până la urmă putem avea două situații:

a) Contabilizarea diferențelor nefavorabile rezultate din reevaluare cu ocazia "scoaterii" titlurilor de participare (scăderea prețului "hârtiilor de valoare" sub valoarea avansată), constatată pe parcursul anului:

b) Dacă întâlnim situația inversă, adică diferențe favorabile dobândite ca urmare "a scumpirii" titlurilor de participare și realizată cu ocazia scontării lor:

Titluri de participare

Diferente din reevaluare

Deci, contul 105 "Diferențe din reevaluare" colectează în timpul anului toate diferentele favorabile și nefavorabile rezultate din "comercializarea" titlurilor de participare, le compensmează, iar la finele perioadei, odată cu închiderea exercițiului financiar, soldul lui se contabilizează prin contrabalansarea "rezervelor" special constituite în acest scop, fără a afecta veniturile sau cheltuielile curente, și evident, se compensează cu alte categorii de "diferențe".

2. În legătură cu "diferențele din reevaluare" mai trebuie reținută și acțiunea

mai largă de reevaluare a activelor și chiar a unor pasive.

Elementele de activ imobilizate material și financiar pot face obiectul unei reevaluări dacă legislația națională o autorizează, deși ea rămâne o decizie finalizată de agentul economic.

Elementele de activ imobilizate nematerial nu pot fi reevaluate.

Operația de reevaluare constă în substituirea valorilor contabile cu elemente privind valoarea lor de întrebuințare. Plusul de valoare care rezultă este înregistrat în contrapartida postului, poziției de "ecart" de reevaluare care figurează în capitalurile proprii. Această plusvaloare nu constituie un element de rezultat. Devaiorizările ulterioare se calculează pe baza noilor valori.

a) Deci, pentru ACTIVE:

+4	Creșteri de active:	Conturile de valori materiale și financiare	separa servirs	105 Diferențe din reevaluare
-Δ	Diminuări de active:	105 Diferențe din reevaluare	2000 2000 2000	Conturile de valori materiale și financiare

b) Dacă este vorba de reevaluarea unor elemente de PASIV (de resurse), deși mai restrânsă ca frecvență, ea se rezolvă prin formule contabile inverse, adică:

+Δ	Creşteri de pasive:	105 Diferențe din reevaluare	**************************************	Conturile elementelor de pasiv	
-4		Conturile elementelor de pasiv	22	105 Diferențe din reevaluare	

3. Închiderea contului 105 "Diferențe din reevaluare" șe face, de regulă, la finele anului, chiar după finalizarea bilanțului contabil. În ceea ce priveste "posturile" afectate, problemele sunt atât de rationament financiar-managerial, dar si de prevederile legislatiei financiar-fiscale sau chiar a unor "normative" cu trimitere specifică (inclusiv temporară) la felui "diferențelor", cauzele lor, elementele de activ sau de pasiv generatoare, mărimea acestora etc.

Aici, rationamentele de bază sunt următoarele:

a) Dacă este vorba de diferențe nefavorabile rezultate îndeosebi din deprecierea "hârtiilor de valoare" (dar nu neapărat numai) atunci ele afectează în primul rând rezervele:

> Diferente din reevaluare Rezerve

b) Pentru suma "diferențelor" nefavorabile ce depăşeşte resursele deja constituite se afectează inevitabil "capitalul":

> 101 Capital social

Diferente din reevaluare

c) Diferențele nete favorabile afectează inevitabil "capitalul":

105 Diferențe din reevaluare

Capital social

.....Dar exemplele noastre nu asanează problema "diferențelor". Pe lângă normativele financiare aici mai trebuie ținut seama și de măsurile de autoprotecție împotriva devalorizărilor, de afectarea economică a societății, de tipul operațional al acestora (spre exemplu pot fi devalorizării protejate prin anumite provizioane, la instituțiile financiare și societățile bancare diferențele din reevaluarea imobilizărilor corporale sau a stocurilor materiale nu afectează capitalul și "alte fonduri – un cont de fond specific de acoperire a acestor active etc.) așa că decizia finală aparține, de la caz la caz, adunării generale a asociaților și acționarilor, după analiza și aprobarea bilanțului contabil și raportului cenzorilor.

Problematica reevaluării este totuși destul de complexă (și se extinde și asupra altor elemente, pe care le vom întâlni în capitolele următoare), mai ales în condițiile hiperinflației, sau marilor oscilații ale prețurilor, întrucât spre a fi considerată ca atare ea trebuie să fie durabilă, dar, în același timp, să nu deprecieze rentabilitatea de subzistență a agentului economic. În plus mai este necesar a se avea în vedere comportamentul elementelor supuse reevaluării, în sensul că solutia economică avantajoasă ar fi că:

 excedentul de valoare constatat în cazul imobilizărilor corporale supuse amortizării periodice se regularizează asupra "rezervelor":

 excedentul de valoare provocat în cazul terenurilor sau al imobilizărilor financiare neamortizate se regularizează pe seama "capitalului social".

Aceste soluții pot rezista ca urmare a faptului că elementele amortizabile pot fi contracompensate prin majorarea sumei amortizărilor lunare ce afectează cheltuielile de exploatare în perioadele (lunile) următoare până la incidența duratei de serviciu normate, ceea ce le permite reconstituirea rezervelor (Cont 105 = Cont 106) și implicit diminuarea treptată a diferențelor din reevaluare.

SCENARIUL Nr. 4 Actiunile și primele de capital

1. În principiu, majorarea capitalului prin emisiunea de acțiuni și punerea lor în vânzare ar trebui să fie frecventă numai că este foarte greu de acceptat că aceste acțiuni ulterioare mai pot fi "așezate" la aceeași valoare cu cele cumpărate de fondatori la înființare. În fapt, ele au o valoare contabilă mai mare decât cea de la înființare generată de mărimea rezervelor sau altor fonduri asimilate constituite pe parcurs, de efectele devalorizării dar și măsurilor de autoprotecție.

Spre exemplu:

a) Valoarea actiunilor la constituirea societății:

100.000 actiuni x 2.500 lei/actiune = 250.000.000 lei capital

b) Valoarea actiunilor după 1 an:

Capital social la înființare

250.000.000 lei

Fond de rezervă

50.000.000 lei

Total capital propriu:

300.000.000 lei

· Pretul la zi al noilor acțiuni

(Valoarea contabilă: $\frac{300.000.000}{100.000.000} = 3.000 \, \text{lei/bucată}$

c) Prețul acțiunii: Nominal 2.500 lei/buc Actual 3.000 lei/buc

 Δ + = 500 lei = PRIMA DE EMISIUNE

Deci, prima de capital este legată în principal de creşterea valorilor contabile a acțiunilor, astfel că viitorii deținători de capital vor trebui să plătească, în cazul nostru, pentru o acțiune nominală de 2.500 lei/buc. suma de 3.000 lei/buc. deci cu o primă de 500 lei/buc.

Dacă se emit 500 acțiuni, însemnează:

- valoarea nominală 500 x 2.500 = 1.250.000 - valoarea contabilă 500 x 3.000 = 1.500.000 PRIMA DE CAPITAL 250.000

emisiunea lor se va comercializa astfel:

456 = 7. 1.500.000

Decontări cu asociații privind capitalul 1011 – Capital subscris nevărsat 104 – Prime legate de capital 250.000

Acestea sunt "primele de emisiune" și le regăsim în desfășurarea contului 104 "Prime legate de capital", astfel:

• 1041 "Prime de emisiune"

• 1042 "Prime de fuziune", în care se evidențiază diferența de preț dintre valoarea contabilă și valoarea nominală a acțiunilor la unul din agenții ce fuzionează, comparativ cu celălalt.

• 1043 "Prime de aport" determinate pentru acei asociați care contribuie pe parcurs la capital cu valori materiale în locul lichidităților, dar care și ele se evaluează și compară după aceleași criterii.

2. Primele de capital încasate (sau angajate) se utilizează în principal pentru:

- amortizarea cheltuielilor de emisiune a acțiunilor (evident, numai primele de emisiune)

majorarea rezervelor

 majorarea capitalului astfel în contabilitate vom avea:

Prime legate de capital = 1012 – Capital subscris vărsat 106 – Rezerve 201 – Cheltuieli de constituire

Doci

Contul 104 "Prime legate de capital" este un cont de pasiv care se creditează cu contravaloarea primelor stabilite cu ocazia emisiunii, fuziunii sau aportului de capital și se debitează cu primele consumate pentru amortizarea cheltuielilor de emisiune sau transformate în capital și respectiv rezerve. Are sold creditor și reprezintă "primele" încasate (angajate) dar nerepartizate (și au o funcție asimilată capitalului).

3. Răscumpărarea acțiunilor proprii emise cu ocazia înființării societății sau a majorării capitalului, care acum nu ne interesează a mai fi vândute (deci se anulează) sau nu mai există un interes ferm în acest scop (şi deci au fost răscumpărate):

a) Răscumpărarea actiunilor:

502 = 512 Conturi curente la bănci Actiuni proprii 531 Casa h) Abularea (distruçorea) acțiunilor răscumpărate 1012 = 502

Capital social vărsat (sau 106 Rezerve)

Acțiuni proprii

Şi în acest caz pot apare diferențe între valoarea nominală și cea concupilă, ele rezervându-se tot prin intermediul contului. 104 "Prime legate de capital" (...dar problematica acțiunilor este mult mai completă, așa că o vom trata în alt capitol distinct).

SCENARIUL Nr. 5 Rezervele

În organizarea contabilității rezervelor se ține seama, înainte de toate, de tipul acestora, respectiv de rezerve legale, rezerve statutare și alte rezerve.

a) Asa cum prevăd actele normative în vigoare, rezervele legale se constituie anual în proporție de cel puțin 5% din profitul brut al unității patrimoniale până când rezerva constituită atinge următoarele limite față de capitalul social, dacă prin reglementările în baza cărora s-au constituit nu se prevede altfel:

 20% pentru societățile comerciale înființate în baza Legii nr. 31/1990 şi pentru regiile autonome;

- 25% pentru societățiile comerciale cu participare de capital din străinătate înființate, potrivit Decretului nr. 424/1972 şi Decretului-Lege nr. 96/1990.

Rezervele astfel constituite, în caz de micşorare se completează în condițiile prevăzute de lege. De asemenea, în rezerve se include excedentul obținut prin emisiunea acțiunilor la un curs mai mare decât valoarea lor nominală, dacă acest excedent nu este întrebuințat la plata cheltuielilor de emisiune sau destinat amortizării lor.

b) Rezervele statutare se constituie anual dar de data aceasta din profitul

net al unităților patrimoniale, conform prevederilor din statutul acestora.

c) Alté rezerve, deseori cu caracter temporar şi deci neprevăzute de lege sau de statut, pot fi constituite facultativ pe seama profitului net, pentru: acoperirea pierderilor, creşterea capitalului social sau pentru alte scopuri, potrivit

hotărârii adunării generale a acționarilor și asociaților.

Desigur, este firesc să existe reglementări financiar-fiscale precise în legătură cu constituirea acestor rezerve în special pentru cele din profitul brut (pentru că "derapează" din fața impozitului pe profit), dar aceasta depinde și de sistemul de impozitare a agenților economici: pe profit, pe cifra de afaceri, etc. Oricum constituirea și utilizarea acestora se evidențiază prin intermediul contului de pasiv 106 "Rezerve" defalcat pe conturi de gradul II în funcție de natura lor.

• 1061 – "Rezerve legale" • 1063 – "Rezerve statutare"

• 1068 - "Alte rezerve"

Ele se creditează cu rezervele constituite din profitul repartizat acestui scop şi se debitează pe măsura consumării lor conform destinației şi scopului urmărit (majorarea, în transe, a capitalului, acoperirea pierderilor din operațiile anterioare etc.).

În mod deosebit, lucrurile se pot desfăşura după următoarele "scheme":

1. a) Constituirea de rezerve în cursul anului, pe seama profitului brut, în limitele prevăzute de lege:

129 = 1061 Repartizarea profitului Rezerve legale

b) Constituirea de rezerve la sfârşitul anului, pe seama profitului net la dispoziția agentului economic:

121 = 1063 – Rezerve statutare Profit şi pierdere 1068 – Alte rezerve

c) Trecerea la rezerve a "primelor de capital" rezultate din emisiunea suplimentară de actiuni: 1063

Prime legate de capital

RRezerve atatutare

d) Regularizarea "diferențelor din reevaluare", în funcție de natura lor, cu necesitatea nominalizării tipului de rezerve pe care îl afectează conform legii și hotărârilor Adunării generale a aspeiatilor și actionarilor:

> Diferente favorabile: = 1006Diferente din Rezerve

Diferente nefavorabile: 1006 == 1005 Rezerve Differente din

rerevaluare

2. e) "Consumarea" erezen/eloro pentrua apoperirea erezultatului financiar nefavorabil reportat (pierdenior din exercitiile anterioare):

> 1061 Rezerve legale

reevaluare

10107

Rezultatulereportat

f) Rezerve specifice create sia acum utilizate pentru acoperirea pierdenior din răscumpărarea propriilor actiuni:

1068 Alte rezen/e

Aactium proprii

3. Rezervele constitute si neutilizate (sau neprevizibil a fi utilizate în votor), în urma hotărârii asociatilor și actionarilor, pot fi aransformate în capital social:

106 == 10012

Rezerve (pe feluri) Coapital substris varsat

Transformarea rezen/elor în appital exa de latifel și pepartizările directe din profit în vederea majorărit capitalului e se crezorvă simplulidin puncti de vedere contabil, dar mai trebuie gastă și soluția tehnică ce vizează direct înscrisurile doveditoare ale asociatilor si actionacion:

- Dacă este vorba de o societate în comandită simplă, cu răspundere limitată sau de altă natură în care capitalul s a format prin contributia cu părti sociale a asociatilor, latuncis suma rerezervelor rereponvertite inîn capital s se repartizează în contul asociatilors(și se înscrie în cregistrul părtilor sociale") direct proportional cu contributia anterioară a acestora la gapital, de așa manieră încât fiecare să-și mentină ponderea initială în capitalul social total.

- în cazul societătilor comerciale pe actiunia acestea emit noja actiuni lala valoarea nominală, până la incidența rezervelor transformate în capital, pe care apoi le distribuie gratuit detinato don de actiuni initiele (a (anterioare), didirect proportional cu numărul acestera, aproximativ după următorul scenariu:

Situatia anterioară:

• +.0000 bucactiuni

2.2/500eleb/bu/avaloarea mominălă

2.2(500,000) lei capital social

Rezerve trecute la capital 500.000 lei

· Număr actiuni noi cerespunzătoare rezervelor convertite:

5500.000 2200 buc.

Utilizand de drepturile speciale, însempează că fiecare deținator a cinci actiuni anterioare (1.000 : 200 5)5) va primi gratuit a sasea actiune (una nouă).

Aici există și alte variante de scolutionarea a problement tehnice de încorporare a rezervelor în capital, care să la în considerare și valoarea contabilă a actiunilor (anterioară și după convertirea rezervelor), oum ar fici distributia de "segmente" (de ajustare) de actiuni ce se le rédistriberé (sau vand) actionarii între

iei, pentru cal deținătorul a, i, n's segmente să formeze o cacțiune la Alabarea contabilă; înlocuirea vechilor acțiuni calattele noi având o alabare nouă majorată, etc.

Desigur, conturile de "rezerve" și regimul constituiriiolo; își au lobiective și raționamente precis stabilite, dar importanța lon nut trebuie înici supralicitată ci mai degrabă corelată cu sistemul de provizioane" de maniera că împreună să acopere întregul evantai lale eventualelori riscuri, înfluențe conjucturale, letc, asigurând conjugat o anumită "linearitate" refellexiei înfluențere a a agentului economic, chiar dacă obiectiv el maii traceși și prin perioade, de atădere" conjuncturală.

22.3 Cazul întreprinzătorului individual

Întreprinzătorul individual devine un cază specific numai laturici când este vorba de un agent individual sau de o asociație familială, în care impozitarea se facel după rezudtatelel din contabilitate și nul de către lorganelel de fiscalitate prin luarea în considerare a o seriel de lelemente între carevaveniturile și cheltuleile predeterminate, vadul comercial poblectul de civivitate, isituația; general e economică a acestula letc. Desigui, și acest întreprinzătoi; își conduce contabilitatea fuîn partidă dublă", chiad dacă orace în formele sele dele mai simple, latifel putând apela, del putin decembrată al aformele sele trăditional sismististe de evidentă.

Infracedst spop, pentru înteprinzătorii didididuali și familiali cu contabilitate propries s-anintrodus contubilituricționali (108, *Contul înteprinzătorului*", care intredistrează:

a anin exettit

- valoere a aportulul el efectivi la apaaltat formatata d'innobibleza i no ecoporara le ubunuri materialle, li chichilatata in numeram sav edepesei dinect la brancin (le llei sein in verète);
- profitot nezazzat la choredenea vereroitiulai anulloi poededent.

bb)În debit:

- e sume nemase i din accipitati și ronofit, ûndiferend déo formato formatolori nobibilizario drumum meteriale, li dichidateir sau disponibilităti otc.
- pierdenea nealizată în exercut of enecederal suportă dicie ûndneprinăzător.

Infortataric condiții, cioldub contuluii (108, Cooptul nintreprizizătoruluii) poate i fic cereditor—și șia arată apportuli nintrepriziătorului și și profutula adusci de activitatea desfășurată sau debitor—și arată datorele proprid dezvate inclusiv ca unmare a u unei activități necentable cu careiși-à încheiat activitatea.

informed concret waters avea:

1.14 Apotutublia formare a capitalului înéreprizătătorului:

55124 Disponibilia bancărirelei | 10/08 55814 Coasarirelei | = 2212 Milioace fecetetc. | Coontunintreprinazătorului

2.2. Regularizarea rezultatelori financiareo cuccoares e-ai rindretato exercitiul fifinanciarial adului precedent:

a a) Dacă a fost profit:

12121 == 10008 P Profit și piekdere C Orotuli întreprirătătorului

b)b) Dacă a fost pierdere:

3. Sumele, bunurile, valorile etc. pe care și le încasează sau ridică întreprinzătorul din propria gestiune, inclusiv sub formă de salarii, plata diverselor obligații și contribuții la asigurările sociale etc. îmbracă direct forma unor "plăți-cheltuleli", chiar dacă aici mai poate interveni și reducerea directă a capitalului:

Contul întreprinzătorului

= 5121 - Disponibil la bancă în lei 5311 - Casa în lei etc.

O astfel de rezolvare a "cazului întreprinzătorului particular", ar putea părea mai puțin înscrisă în modelele contabile cu care ne-am obișnuit, dar ea corespunde unei cerințe a practicii economice de zi cu zi, deși ne dăm seama că acum intervin și corelații cu alte conturi, ceea ce va conduce inevitabil la "partida dublă", strict necesară după părerea noastră, chiar dacă lucrurile se complică. Aici totuşi "simplificarea" poate interveni doar prin asimilări şi substituiri ce se pot rezolva prin doar câteva conturi ("Casa", "Disponibil la bancă", "Cheltuiell", "Venituri", "Decontări" etc.) dar funcționând toate pe principiul dublei înregistrări. Oricum existența contului 108 "Contul întreprinzătorului" în "sistem" este impusă înainte de toate prin obținerea "contabilității naționale" care nu poate fi subjugată decât unor reguli ferme 'și unor raționamente contabile unitar aliniate.

2.4. Contabilitatea fondurilor, subvențiilor și provizioanelor reglementate

Cu toate că elementele incluse în titlul acestui subcapitol par reunite artificial, în realitate, între ele există suficiente legături practice generate de faptul că în ansamblul lor sunt "resurse proprii", respectiv componente ale capitalului propriu permanent și pot fi utilizate ca atare în economia diverselor categorii de agenti.

I. FONDURILE

Fondurile (denumite şi "fonduri proprii") sunt constituite de agentul economic, îndeosebi pe seama profitului, amortizărilor, dar și a altor resurse, însemnând în fapt o destinație prealabilă dată cert unei părți (este adevărat că mici) din propriul patrimoniu, pe care îl utilizează, în continuare, până la consumarea acestor fonduri.

a) Fondul de dezvoltare se constituie din: amortizarea mijloacelor fixe, din profitul net la societățile comerciale, respectiv din veniturile realizate după acoperirea cheltuielilor la regiile autonome, din vânzarea mijloacelor fixe, valorificarea materialelor rezultate din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcțiune și alte surse, inclusiv din reducerea de impozit ca urmare a investițiilor curente cu caracter de dezvoltare suportate din profit.

Principalele operațiuni privind utilizarea fondului de dezvoltare sunt următoarele: cheltuielile de investiții privind dezvoltarea, modernizarea, retehnologizarea, rambursarea creditelor pentru investiții inclusiv dobânzile aferente acestora, precum și alte cheltuieli de natura investițiilor.

b) Fondul de participare al salariaților la profit se constituie pe seama

profitului net în limitele aprobate, potrivit legii.

c) În cadrul altor fonduri se cuprind: fondul constituit din beneficii pentru creşterea resurselor proprii şi de finanțare şi alte fonduri (şi poate unele "fonduri de investiții" cu destinații exprese), inclusiv specifice: de risc, cultural-sportive, pentru creșterea surselor proprii de finanțare din profit, fondul baracamentelor și amenajărilor provizorii de şantier etc.

Pentru urmărirea formării și utilizării fondurilor în contabilitate se folosesc

conturile specifice de pasiv:

111 – "Fond de dezvoltare"

112 – "Fond de participare la profit"

• 118 - "Alte fonduri".

Ele se creditează cu elementele ce operează asupra formării și majorării fondurilor și se debitează pe măsura consumării lor. Au sold creditor și

reprezintă contravaloarea fondurilor constituite și neconsumate.

Deci, în mod concret, contul de pasiv 111 "Fond de dezvoltare" se creditează cu sumele alocate cu această destinație; amortizarea lunară imputată cheltuielilor de amortizare, valoarea reziduală a imobilizărilor corporale scoase din functiune, sumele încasate din vânzarea de mijloace fixe și alte active asimilate, sumele rezultate din reducerea impozitului pe profit pentru investițiile executate în anul precedent din profit etc. În ceea ce privește debitarea contului ea are loc pe măsura consumării fondului, respectiv cu: sumele utilizate din fondul de dezvoltare pentru mijloacele fixe executate sau achiziționate din profit, vânzarea mijloacelor fixe și a activelor executate din reducerea impozitului pe profit, sumele utilizate pentru mijloacele fixe executate sau achizitionate din amortizare, dobânzile plătite pentru creditele de investiții, pierderile din casarea unor mijloace fixe înaintea amortizării etc. Are sold creditor și reprezintă fondul de dezvoltare existent și nedecontat la un moment dat.

Alături de acestea, în grupa "fonduri" a cadrului general de conturi se regăsește și contul de activ, rectificativ, 119 "Repartizări la fondul de dezvoltare", care se debitează cu sumele reprezentând amortizarea recuperată prin includerea în cheltuielile de exploatare a cotelor aferente din "planul de amortizare" și repartizată fondurilor de investiții, (îndeosebi fondul de amortizare) și se creditează o dată cu consumarea respectivului fond pentru realizarea unor noi lucrări de investiții. Are sold debitor și reprezintă amortizarea repartizată

fondului de dezvoltare dar neutilizată încă.

Într-o "schemă" - dorim noi, mai uşor de înțeles - aceste elemente d-ar regăsi astfel:

111 119 Fond de dezvoltare Repartizări la fondul de dezvoltare Sume utilizate Amortizări repar- Amortizarea re- Sumele utilizate pentru achizitiotizate partizată pentru din fondul de narea, executa-· Valoarea rezifondul de dezdezvoltare penrea de milloace duală a voltare tru mijloace fixe fixe mijloacelor fixe executate Dobânzi plătite casate la creditele Sume din vânzapentru investitii rea mijloacelor fixe Repartizări din profit Sume rezultate din reducerea de impozit pe profit.

Şi atunci, vis-à-vis de unele prevederi, nu este firesc să ne punem întrebarea: ce efect financiar-patrimonial se produce dacă se achizitionează sau construiește un mijloc fix pe seama fondului de dezvoltare, având o' valoare mai mare decât sumele acumulate în creditul contului 111 "Fond de dezvoltare" sunt mai mari decât cele din debitul contului 119 "Repartizări la fondul de dezvoltare", primul conținând, în afara amortizărilor, și alte elemente, între care profitul repartizat pentru dezvoltare nu poate fi ignorat. Ori, în acest caz este firesc să "consumăm" integral sumele din contul 119 "Repartizări la fondul de dezvoltare", deci amortizările pentru investiții (aceasta semnificând repartiția simplă a milloacelor fixe) după care excedentul de valoare va mări inevitabil capitalul social

Desigur, aici problemele sunt oarecum mai complexe și datorită unor elemente de convenționalism și "echilibr-are/istică" introduse, dar un scenariu ne

poate edifica în bună măsură.

SCENARIUL Nr. 6 Contabilitatea for dului de dezvoltare

1.1. Constituirea fondului de dezvoltare:

(a) Cote părți repartizate din profit pe parcursul anului de exercițiu:

Repartizarea profitului

Fond de dezvoltare

à b) Din amortizările calculate lunar și recuperarea prin includerea lor în l'abbituielile de exploatare:

Ricepartizări la fondul de dezvoltare

Fond de dezvoltare

c) Sume încasate excedentar peste valoarea rămasă de amortizat a miscapelor fixe vândute prin licitatie:

Explicatia acestei operatiuni își are izvorul mai adânc:

- 94.000 - vânzarea ca atare: 4611 = 1/. -80.000-14.000-85.000descărcarea gestiunii: 1/. = 212 -35.000-50.000672 Deci: - venituri 80.000 +30.000

50.000 -cheltuieli

duc la nivelul "cheltuielilor" prin "plasarea" - "veniturile" se excadelentului în fond de dezvoltare:

Fond de dezvoltare Venituri din cedarea

od) Valoarea reziduală netă favorabilă obținută din casarea mijloacelor fixe (deși nu știu de ce, valoarea reziduală nefavorabilă n-ar influența tot fondul

Oheltuieli privind activele cedate

30.000

22. Operațiile cè diminuează fondul de dezvoltare constituit - desigur in alatara destinației lui fundamentale - se rezumă acum doar la dobânzile plătite în contact discredite or contractate pentru investitii:

> 111 Fond de dezvoltare

Disponibil la bancă în lei

11 FONDURI

111 Fond de dezvoltare

112 Fond de participare la profit

119 Repartizări la fondul de dezvoltare

13 SUBVENTII PENTRU INVESTITII

131 Subventii pentru investitii

14 PROVIZIOANE REGLEMENTATE

141 Provizioane reglementate

4461 - "Debitori diverşi"

3. Constituirea fondului de dezvoltare din reducerea de impozit acordată a pentru a stimula investirea profitului în lucrări de dezvoltare-retehnologizare (dacă legislația prevede acest lucru și în ce limite), reducerea ce se acordă și de operează, de regulă în următorul an de exercițiu:

693 =
Cheltuieli pentru fondul de dezvoltare
din reducerea de impozit

Fond de dezvoltare

4. Dacă privim sursele de formare, dar şi de diminuare întâmplătoare nere dăm seama că toate au legătură directă cu mijloacele fixe. Chiar şi repartizările din profit la acest fond se fac tot cu destinația mijloace fixe. În această idea si având în vedere şi faptul că profitul poate fi repartizat direct pentru cealaltă la latea a dezvoltării: "capital în mijloace circulante", rezultă firesc destinația expresa a fondului de dezvoltare pentru finantarea investitiilor capitale.

Cheltuielile cu investiții se contabilizează în conturile specifice până dala

finalizarea, receptia si punerea în functiune a noilor mijloace fixe rezultate.

5. La sfârșitul anului (dar e posibil chiar și al trimestrului) are locc "decontarea" expresiei și efectelor financiare ale lucrărilor de investiții, ceea ce semnifică:

111 Fond de dezvoltare

119
Repartizări la fondul de dezvoltare
101
Capital social

→ cu valoarea totală a in+ vestiției finalizate

→ cu partea din fond d constituită din amortialzare

→ cu diferența de fond d constituit din alte surse »

Deci cu ocazia finalizării lucrărilor de investiții și reflectării în contabilitatal a reflexiei lor financiare, se consumă și firesc se debitează contul 111 "Fondulee dezvoltare", în contrapartidă cu creditarea contului 119 "Repartizări la fondul de dezvoltare" până la incidenta soldării acestui cont, ceea ce semnifică în faipt reproducția simplă a imobilizărilor corporale înlocuite (cel puțin valoric) prin amortizarea recuperată. Diferența în plus (pentru că fondul de dezvoltare see constituie și pe seama altor resurse) este firesc să majoreze capitalul și ca atare se creditează în contul corespondent 101 "Capital social" (cu toate că, inexplicabil, în proiectul de "Norme – M.F." nu se specifică o astfel de rezolvare).

Pe de altă parte, nu trebuie omis nici faptul că majorarea de capital hurse e poate face oricum, ci numai în uma hotărârii Adunării generale, numai lalafinele anului şi, mai presus de toate trebuie rezolvată problema "împărțirii" acestul spoor de capital pe asociați, pe deținătorii de acțiuni, asupra însăși a valorii acțiumilolor.

II. SUBVENTILLE

Subvențiile, în condițiile economiei de piață, fie ea și de tranziție, rămiex n dar au caracter particular, acționând îndeosebi pentru agenții economicicului capital integral sau particular public. Între ele locul dominant revine e SUBVENTIILOR PENTRU INVESTITII.

Pentru aceasta, în "cadrul general", s-a rezervat un cont specifiic 1381 "Subvenții pentru investiții", care este destinat în același timp să facă să apară înin bilanț suma subvențiilor pentru investiții până când ele și-au atins scopuluși să a permită unităților subvenționate de a eșalona pe mai multe exerciții constatarea a "îmbogătirii" provenind din această subvenție.

Deci, contul 131 "Subvenții pentru investiții" evidențiază sumele alocate dele la bugelul național sau din alte surse de care beneficiază unitatea patririonialălă pentru finanțarea unor activități pe termen lung (investiții) precum sista a imobilizărilor primite ca donații sau cu titlu gratuit. Este un cont de pasiv caze sa creditează cu valoarea subvențiilor pentru investiții virate asupra rezultătulului.

exercițiului (prin transformarea lor în "venituri"). Are sold creditor și reprezintă subvențiile primite și nedecontate încă.

SCENARIUL NR. 7 Contabilitatea subvențiilor pentru investitii

1. Formarea fondului subventional:

a) Concesionarea subvenției, respectiv încasarea sumelor lansate cu această destinație din bugetul național sau alt finanțator caritabil:

512

=

131

Conturi curente la banci

Subvenții pentru investiții

b) Angajarea primirii subvențiilor cu decontare ulterioară (pe măsura realizării lucrărilor de investiții, a necesarului de resurse după epuizarea celor proprii etc.):

> 445 Subventii

13

Subvenții pentru investiții

c) lar la primirea efectivă a sumelor:

512

=

445

Conturi curente la bănci

Subventii

 d) Contabilizarea valorii donaţiilor sau a plusurilor de inventar constatate la imobilizările necorpolare sau corporale (...cred că numai dacă au fost finanţate din subventii):

203 - Cheltuieli de cercetare dezvol-

tare

131

208 - Alte imobilizări necorporale

212 - Mijloace fixe

Subvenții pentru investiții

2. Mai departe toate cheltuielile și recepția lucrărilor de investiții se contabilizează identic ca orice investiție capitală, cu excepția faptului că nu mai are loc decontarea consumului fondurilor proprii (reflexia financiară a procesului investițional).

3. Periodic are loc "alocarea" de venituri (practic majorarea lor) pentru acoperirea în eşaloane a subvenției primite anterior pentru investiții, pe măsura amortizării imobilizărilor realizate pe această cale:

a) Amortizarea calculată lunar:

681

Miles Miles

281

Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele

Amortizări privind imobilizările corporale

b) Diminuarea subvenției pe seama veniturilor:

13

7727

Subvenții pentru investiții

Subvenții pentru investiții virate la venituri

Această alocare se face:

 – cu o sumă egală, în principiu, cu suma dotării din conturile de amortizări ale imobilizărilor dobândite sau create cu ajutorul subvenției (afectarea aportului subvenției pe valoarea imobilizărilor);

- cu o sumă determinată în funcție de numărul de ani în timpul cărora imobilizările neamortizabile dobândite sau create cu ajutorul subvenției sunt inalienabile (neînstrăinabile) din contract (spre exemplu: o sumă egală cu "n" parte din suma subventiei).

Se înțelege că prin acest mecanism de contabilizare, mărindu-se eșalonat veniturile, se va mări și profitul (cel puțin în mod logic), iar de aici urmează o sumă mai mare a impozitului dătorat. O eventuală reducere a impozitării profitului suplimentar nu este logică, dar se poate realiza prin afectarea veniturilor în cote (și implicit cu o viteză) mai lente decât amortizabilitatea mijloacelor fixe rezultate.

4. Desigur, subvențiile mai pot avea şi alte destinații: acoperirea unor DIFERENȚE DE PREȚ (pentru unele produse subvenționate: medicamente, produse ale industriei de apărare sau strategice, protecția mediului), sau SUBVENȚIILE DE ECHILIBRU necesare acoperirii unor cheltuieli deja efectuate la comenzi de stat, la acțiuni finanțate din bugetul național etc. Pentru fiecare dintre ele este foarte important a respecta regimul de finanțare bugetară, termenele şi limitele de subvenționare, instrumentele tehnice de recuperare de către agenții economici a sumelor în cauză, întrucât reflectarea în conturi este simplă şi rațională.

a) Cheltuielile de exploatare sunt contabilizate în marea masă a acestora, desigur pe feluri de consumuri "după natura lor", împreună cu toate

celelalte cheltuieli ale agentului economic.

b) La sfârşitul lunii, pe baza unor deconturi şi date analitice privind producția obținută, subvenția pe unitatea de produs (sau partea din prețul la vânzare), diferența totală de preț subvenționabilă, mărimea subvenției de echilibru etc., se contabilizează suma de încasat, care devine "venit" (spre a contrabalansa cheltuielile mai mari — în procesul calculării rezultatelor exercițiului):

445 = 741 Subvenții Venituri din subvenții de exploatare

c) Se încasează de la bugetul național suma cuvenită drept subvenție pentru "echilibrare" sau acoperirea diferențelor de preț:

5121 = 445 Disponibil la bancă în lei Subvenții

În ceea ce privește apariția contului de activ 445 – "Subvenții", el trebuie reținut ca un cont de decontare-așteptare ce se debitează cu sumele angajate ferm a fi primite (cuvenite) și se creditează pe măsura încasării lor; soldul debitor

exprimă, firește, subvențiile "promise" dar neprimite.

În legătură cu subvențiile trebuie înțeles perfect mecanismul finanțării lor în economia de piață, dar și în perioada de tranziție spre aceasta, pentru că se subvenționează obiective, acțiuni, chiar activități, toate prevăzute în bugetul național și nu se pot subvenționa pierderi, unități nerentabile – chiar cu capital public – rezolvarea lor, când totuși este necesar, acroșând direct "rezultatul exercitiului".

III. PROVIZIOANE REGLEMENTATE

Provizioanele reglementate sunt asimilate capitalului propriu în exploatare tocmai datorită caracterului lor reglementat expres, relativ stabil pentru un timp şi fără alte obligațiuni deocamdată (dobânzi, prime, penalități etc). Evidența lor se ține cu ajutorul contului de pasiv 141 "*Provizioane reglementate*" care se creditează cu contravaloarea sumelor prerezervate pentru protejarea unor elemente specifice (modificarea prețului stocurilor, calculului de amortismente accelerate etc.) prin majorarea cheltuielilor "excepționale" și se debitează în corespondență cu majorarea veniturilor fie pentru contrabalansarea cheltuielilor generate de apariția evenimentului protejat fie prin pierderea obiectului provizionului. Are sold creditor și reprezintă provizionul constituit, și neconsumat până la un moment dat.

SCENARIUL NR. 8 Contabilitatea provizioanelor reglementate

1. Constituirea unui provizion pentru protecția contra creșterii prețurilor la cumpărare în condițiile în care executivul poate "îngheța" prețurile la vânzare:

2.20 biectut protectiei delane operationala

a) Avare risculu mărfurile se vând și se contabilizează ca atare, numai că aprețululal avânizarerea afosts l, înghetată la launumivele subucele delecumpărare e (diginuarid astiel veniturile scontate si riecesare reluarii la aceeasi dimensione a circuitului comerciala

b) în racests caz, z pentrur pierderea de evaloare, e "veniturile" agentutui economic cose e aduciciala nivelelul loror normala primir consumarea a provizionulul (contrabalansarea gravagidor riscudui)::):

Previziaane reglementate Venituri exceptionale din provizioane reglementate

c) Provizional reglementat constituit devine fără object ca urmare a ridicării restrictidi prevăzute (exexînghetarea preturilor):

Provizioane recelementatale

Venituri exceptionale din provizioane regleigentate

Chiar dacă provizioanele reglementate prin protectia lor strictă" prin leige pot avea numeroase objecte, objective, cauze și înterese, în cele din umă se încadreaxă, a îninceea ece epriviste econtabilizarea: a înin, schemele îe își escenarăre e prezerelata mai ânaintete

2.5. Contabilitatea împrumuturilor, creditelor și participațiilor

Înfroatagoria generică dele împrumuturil; ", credite le și sidatariil ji "a sinidale ea a sussă ădel dangă ăutiliziarer cînînsustisterea acapitatului delemanevrărăal alagentului. economici trebule să se facă a distinctial clară între:

- Impromotorble pertenmendanto igrierosciatăti, dobărânt de ministra de ebligationo.
- orende loancade jog termemiliung sij snijforur, megospatie si sootradate oa allater
 prejusaee unon viakati in lexplipatare, pripi linchohere sij sasi locadat gestiumini.
- datatio în concaseariu și altel elemente similarie preluate în lexploatare; dadario regente decipartici partici partici partici falla l'impromutturi, si diadario assimilarie.

1616 MPRUNUNTURUSI DATORUPASISIMATE

- 16161 Împromututi di diereisiuni de lobigățiuni ni
- 162) 2 Credite loancace pe termen lung și snijliociu u
- 16464 Datoro privivi concesiunile și alte datoro asimilate
- 1666 Datorii legațe de leartici catății
- 18767 Alfelizipromututi și datotii ăsioiliale le
- 16868 Dobánzi aferente impromuturil drosi siadorbibit assistibate e
 - 168181 Dobánán aflerente feripromuturillor dim enesiusiea de obcodatiumi ni
 - 168882 Dobáhán af arence to editellar babisace perterment lung și mijrotaciu
 - 16848.4 Delbaban af erence dedoridoit priprindi doncesestulei și altal dedorio aisimilialle :
 - 168686 Dobábán aflerence dadatolor begade de paracipada III
 - 168687 Debálgán af eferée ta tait ôm promuburi, si, diadario aisasiralla te
- 16969 Prima erivind carabursasea obligatatinilator

A sa acummsa econstată tă didineruntate a aloror "îmoromututii ele și și datatore le asimilata" au unelelelelementelelelaază comune spre a fi fratatelânî preună ânîne carer esunt prefetat en nutilizierer es explotates per terene netung, esunt purtatalarer del dobárázi žiní fafavaraze provonietatarful dolo se rambib se az à a restitute ital uni telemene fixi x sau e salahat atom vereihit.

SCENARIUL Nr. 9 împrumuturile intersocietăți

Împrumuturile intersocietăți și din emisiunea de obligațiuni se obțin în urma unui contract sau a emisiunii și punerii în vânzare a obligațiunilor, care sunt "hârtii de valoare" ce conferă posesorului lor calitatea de creditor al unei societăți și dreptul de a primi pentru suma împrumutată un venit fix sub formă de dobândă. Se înțelege deci că drepturile posesorului obligațiunilor sunt concomitent datorii ale emitentului pentru utilizarea disponibilităților bănești, obținute astfel sub formă de împrumut. Pe de altă parte este necesar a se avea în vedere că aceste împrumuturi, de regulă intersocietăți, pot opera tehnic sub două variante: împrumut contractat și obținut pe bază de garanție între cei doi agenți economici sau împrumut dobândit în urma emiterii și punerii în vânzare a unor obligațiuni – care și ele pot fi concepute la rândul lor în două alternative: cu dobândă asupra obligațiunilor sau cu primă de emisiune.

Imprumuturile intersocietăți contractate "la vedere" sau prin emisiunea de

obligațiuni se evidențiază cu ajutorul următoarelor conturi specifice:

Contul de pasiv 161 – "Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni", se creditează cu suma împrumuturilor obținute la valoarea de rambursare a obligațiunilor emise, precum și cu valoarea primelor de rambursare aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni precum și cu valoarea obligațiunilor emise și răscumpărate anulate, la valoarea de răscumpărare; are sold creditor și reprezintă împrumuturile din emisiuni de obligațiuni nerambursate.

Contul 169 – "Prime privind rambursarea obligațiunilor" este un cont de activ care se debitează cu valoarea primelor de rambursare a împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni (pe care le majorează, întrucât debitorul urmează a plăti atât împrumutul cât şi prima) şi se creditează cu valoarea primelor amortizate (prin includerea lor în "cheltuielile financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor" – cont 6868). Are sold debitor şi reprezintă valoarea

primelor de rambursat, neamortizate încă.

— În organizarea evidenței "împrumuturilor și altor datorii asimilate" (așa cum se constată și din caseta conturilor) apare și contul 168 — "Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate" cu defalcare pe conturi de gradul II pentru fiecare din elementele componente menționate ale acestei categorii de "datorii asimilate". Acest cont împreună cu subconturile sale de pasiv; se creditează cu valoarea dobânzilor datorate, aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate (trecute asupra "cheltuielilor privind dobânzile" — cont 666); și se debitează cu suma dobânzilor plătite în lei sau în devize (de regulă, în contrapartidă cu contul 512 "Conturi curente la bănci"); are sold creditor și reprezintă dobânzile datorate și neplătite.

Încercând a sintetiza contabilizarea împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni, (la beneficiarul de împrumut) principalele "conexiuni" posibile se

regăsesc într-o astfel de "schemă".

 Lansarea împrumutului din emisiunea de obligațiuni: a) Emiterea (subscrierea) obligațiunilor:

> 461 Debitori diversi¹

161 Împrumuturi din emisiuni de obligatiuni

b) Încasarea contravalorii obligațiunilor:

512 Conturi curente la bănci 531 Casa 461 Debitori diversi

Aici, datorită eterogenității operațiilor din contul 461 – "Debitori diverşi", ar trebui un analitic distinct: "debitori din obligațiuni şi alte valori emise".

2. Dacă utilizatorul împrumutului operează în varianta cu "primă" de rambursare, atunci în fiecare an va înregistra:

a) Obligația de plată a primei o dată cu împrumutul:

Împrumuturi din emisiuni Prime privind rambursarea de obligatiuni obligatiunilor

b) Amortizarea primelor anuale prin afectarea cheltuielilor de exploatare:

Prime privind rambursarea Cheltuieli financiare privind obligatiunilor amortizarea primelor de rambursare a obligatiunilor

3. Contabilizarea și tratarea financiară a dobânzilor (în varianta împrumuturilor din obligațiuni cu dobândă) depinde acum de modalitatea convenită privitoare la rambursarea împrumutului.

Sub acest din urmă aspect, reținând apriori că oricum dobânda se calculează anual, în practică se pot întâlni mai multe variante între care:

a) Rambursarea în "anuități" constante eșalonate pe toată durata

Întrucât această alternativă este ceva mai complicată, să pornim de la o situație concretă:

200.000 lei C – împrumutul, suma concesionată, etc. 20% d - rata dobânzii anuale: 5 ani t - timpul; număr de ani:

Pe baza acestor elemente se calculează pentru fiecare an:

Pe baza acestor elemente se calculează pentru fiecare a Anuitatea (A) =
$$\frac{C \times d\%}{1 - (1 + d\%)^{-1}} = \frac{2.000.000 \times \frac{20}{100}}{1 - \left(1 + \frac{20}{100}\right)^{-5}} = 67.000 \text{ lei}$$
• Dobânda (D) =
$$\frac{C \times d}{100}$$
; pentru primul an:
$$\frac{200.000 \times 20}{100} = 40.000$$

• Dobânda (D) = $\frac{C \times d}{100}$; pentru primul an: $\frac{200.000 \times 20}{100}$ = 40.000 lei

 Rata (R) anuală a rambursării împrumutului, cesiunii, etc.

R = A - D; pentru primul an R = 67.000 - 40.000 = 27.000lei.

În acest fel se merge pe toată durata împrumutului, iar datele se consemnează într-un "grafic de eșaloane", care va arăta astfel:

Anui	Capital la începutul anului	D	R	A
1		40.000	27.000	67.000
1	173.000	34.600	32.400	67.000
111	140.600	28.120	38.880	67.000
111	101.720	20.344	46.656	67.000
IV	55.064	11.936	55.064	67.000
V	70.004	135,000	200.000	335.000

Formula de calcul rămâne totuși o "formulă", astfel că în practică acest grafic se "fixează" în special prin tatonări și calcule de ajustare de așa manieră încât datele să fie cât mai exacte dar și convenabile (și implicit acceptate) celor doi parteneri ai împrumutului intersocietăți. Oricum se observă că rambursând în fiecare an o sumă fixă (anuitatea) în componența ei crește accelerat rata împrumutului rambursat în timp ce ponderea dobânzii scade.

b) Rambursarea împrumutului în rate lunare constante, inclusiv cu un anume moratoriu de 6-12 luni când se poate scuti de ratele împrumutului, dar cu

plata dobânzilor aferente încă din prima lună. În acest caz:

- un credit de 200.000 lei, cu

- rata dobânzii 20% pe an

- termen de rambursare 5 ani

- moratoriu de rambursare: 12 luni

graficul de eşalonare va arăta astfel:

Anul	Capital la începutul nului	D	R	А
1	200.000	40.000	,	40.000
11	200.000	40.000	50.000	90.000
111	150.000	30.000	50.000	80.000
IV	100.000	20.000	50.000	70.000
V	50.000	10.000	50.000	60.000
	TOTAL	140.000	200.000	340.000

Dacă analizăm comparativ cele două variante, vom constata evident avantajele celei de a doua, îndeosebi a termenului de grație de un an când prin utilizarea productivă a împrumutului îl poate face în cel de al doilea să producă profit.

c) Poate exista şi înțelegerea ca împrumutul să fie rambursat integral la finele perioadei limită de scadență a acestuia, ceea ce este încă dezavantajos: suma totală a dobânzilor de plată devine mult mai mare, iar la restituirea împrumutului se poate rupe echilibrul financiar al unității (cel puțin temporar).

În oricare dintre variantele menționate problematica blocării în conturi

este aceeaşi (variind doar sumele):

 - calcularea, notificarea și includerea pe cheltuieli a contravalorii dobânzilor datorate anual, conform graficului de eşalonare (şi probabil, chiar lunar - dacă suma acestor dobânzi este ridicată):

666 = 1681
Cheltuieli privind Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiunea de obligatiuni

 rambursarea "anuităților", respectiv plata către proprietarul împrumutului a sumei dobânzilor datorate împreună cu rata anuală a împrumutului:

*/. = 512 → cu "anuitatea" 161 – Împrumuturi din emisiuni = Çonturi curente → rata împrumutului

de obligațiuni la bănci 1681 – Dobânzi aferente → dobânda anuală împrumuturilor din emi-

împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni

4. Răscumpărarea obligațiunilor este, în fapt, o a patra cale de rambursare a împrumuturilor intersocietăți și anume rambursarea înainte de termen prin răscumpărarea acestor valori imobiliare scoase la vânzare prin bursele de valori la prețuri ce pot oscila în jurul valorii nominale în funcție de o serie de factori economici și financiari generali. Problemele cu specific contabil ce apar acum sunt:

a) Răscumpărarea obligațiunilor (pret de răscumpărare)

505 = 512
Obligatiuni emise și răscumpărate Conturi curente la băn

Obligațiuni emise și răscumpărate Conturi curente la bănci
b) Trecerea pe cheltuieli a "primelor" cu ocazia răscumpărării

obligațiunilor:

6868 = 169

Cheltuieli financiare privind Prime privind rambursarea amortizarea primelor de rambursare obligațiunilor a obligațiunilor

c) Anularea/distrugerea obligațiunilor și implicit rambursarea împrumutului intersocietăti poate apare în două ipostaze:

- Pretul de răscumpărare este mai mare decât valoarea nominală (la care se face rambursarea împrumutului) în care caz diferența nefavorabilă va afecta "cheltuielile privind titlurile de plasament:

> → pretul de răscumpărare Acțiuni emise și răscumpărate

161 – Împrumuturi din emisiuni de obligatiuni

→ valoarea nominală

664 - Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate

→ dif. nefavorabilă

 Pretul de răscumpărare este mai mic decât valoarea nominală, iar în această variantă diferența favorabilă de preț devine "venituri din titluri de plasament cedate":

Împrumuturi din emisiuni de obligatiuni

505 - Obligatiunui emise şi răscumpărate

→ valoarea nominală

→ pretul de răscumpărare

764 – Venituri din titluri de plasament cedate

→ dif. favorabilă

Din derularea scenariului se desprind câteva constatări:

- dobânda aferentă obligațiunilor simple se calculează lunar sau la termene fixe, se consideră și se impută "cheltuielilor privind dobânzile" în timp ce primele afectate obligațiunilor de această natură se includ în categoria "cheltuielilor financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor"

- în procesul emisiunii, vânzării, cumpărării, răscumpărării etc. obligațiunilor cu dobândă sau cu primă, ele se pot "scumpi" sau "ieftini" pe parcurs, creînd și alte implicații suplimentare.

Evident, deci, că nu este simplu, fapt pentru care, într-un subcapitol ulterior, vom dezvolta întreaga problemă a emisiunii, vânzării și cumpărării acțiunilor și obligațiunilor.

> SCENARIUL Nr. 10 Credite pe termen mijlociu și lung

În principiu, creditele bancare pot fi de două mari categorii:

- Pe termen mediu şi lung, caracterizate prin fermitate şi durabilitate, cu destinații vizând mai ales învestiții, retehnologizări, etc. și care prin capacitatea de decizie pe durată asupra lor sunt asimilate capitalului în exploatare;

Pe termen scurt - asimilate decontărilor curente, ca urmare a intervenţiei

lor temporare în economia agentului.

Aflându-ne în prima zonă a acestei probleme, mentionăm prezenta contului de pasiv 162 - "Credite bancare pe termen lung şi mijlociu", care se creditează cu sumele primite sub formă de credite de durată de la instituțiile bancare și se debitează pe măsura restituirii acestor credite; are sold creditor și exprimă creditele pe termen mijlociu și lung nerambursate.

Principalele probleme ce pot apare sunt, deci:

1. Primirea creditului

512 Conturi curente la bănci

162 Credite bancare pe termen lung şi mijlociu

Includerea în cheltuieli şi plata dobânzilor datorate pentru aceste credite (dobânda ar trebui notificată lunar, în cel mai dificil caz la finele exercițiului):

666 Cheltuieli privind dobânzile

Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung și mijlociu

Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung şi mijlociu

Conturi curente la bănci

3. Rambursarea creditului la scadentă:

Credite bancare pe termen lung și mijlociu

512 Conturi curente la bănci

Desigur, problematica practicii creditării este mai complexă, nu sub aspectul contabilității, ci al tehnicilor ei și implicațiilor financiare și manageriale, așa că le-am prerezervat un spațiu mai larg în capitol "trezorerie".

> SCENARIUL Nr. 11 Contabilitatea "participațiilor"

Deşi, "tehnic", fac parte din categoria "împrumuturilor şi datoriilor asimilate", DATORILE LEGATE DE PARTICIPATII sunt mai apropiate, "practic", de concesiuni, cel putin în ceea ce priveste rationamentele de contabilizare (si, deci, de întelegere mai usoară a problematicii). Pentru acest fenomen, în "cadrul general" este prezentat contul de pasiv 166 "Datorii legate de participații", care se debitează cu sumele încasate de la societățile comerciale ce dețin titluri de participare ale respectivului agent economic și se creditează pe măsura restituirii sumelor către societătile posesoare ale titlurilor de participare ale respectivului agent economic si se creditează pe măsura restituirii sumelor către societățile posesoare ale titlurilor de participare. Are sold creditor si reprezintă contravaloarea titlurilor de participare a căror expresie în lichidități o exploatează. Sub aspect contabil problemele sunt totuși simple:

a) Încasarea pe termen durabil (lung sau mediu) de la societățile comerciale ce le detin a contravalorii titlurilor de participații:

Conturi curente la bănci

Datorii legate de participatii

b) Imputarea cheltuielilor de exploatare cu suma dobânzilor anuale aferente datoriilor legate de participatii:

Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor legate de participatii

c) Plata dobânzilor anuale, restituirea sumelor reprezentând datoriile legate de participatii (desigur fiecare la scadentele lor):

166 – Datorii legate de participatii 1681 – Dobânzi aferente datoriilor

legate de participatii

Conturi curente la bănci

Deci, nu contabilizarea problematicii participațiilor este deosebită, dar interesele economice și manageriale ale societăților în "acroșarea" diverselor segmente de activitate ale partenerilor la "participații" pot visa obiective foarte importante.

2.6. Acţiuni şi obligaţiuni

Contabilitatea valorilor mobiliare de plasament

Deși în strânsă legătură cu CAPITALUL – elementul primordial al înființării, dezvoltării dar și al potențialului economic de manevră – acțiunile și obligațiunile, ca parte fundamentală a "valorilor mobiliare de plasament" își au rolul lor specific, ceea ce ne-a determinat să le tratăm într-un capitol distinct.

Să recapitulăm deci lucrurile, așa cum sunt ele prevăzute în Legea

societătilor comerciale:

1. La înfiintare, capitalul social se formează astfel:

a) Societățile comerciale de tipul: comandită simpla, în nume colectiv și cu răspundere limitată, capitalul convenit prin statut și contractul de societate trebuie vărsat sau depus (dacă este în natură) imediat, reținându-se o anumită limită și anumite proporții în cazul societăților cu răspundere limitată

(deocamdată 100.000 lei, din care 40% în lichiditați la vedere).

b) Societățile comerciale pe acțiuni (S.A.) și în comandita pe acțiuni (S.A.) stabilesc prin contractul de societate: numărul de acțiuni, valoarea nominală a unei acțiuni și – ca o rezultantă – mărimea efectivă a capitalului subscris, precum și partea din valoarea acțiunilor (sau numărul din totalul celor subscrise) ce se achită imediat vis-à-vis de partea ce se achită eșalonat (ambele în lichiditati sau/și în natură) până la un anume termen limită.

2. Pe parcurs, majorarea capitalului social prin contribuție externă se

realizează astfel:

 a) Asociații vin cu părți sociale suplimentare, sau cooptează noi asociați conform unui act adițional la contractul de societate, acceptat unanim de toți partenerii:

b) Societățile pe acțiuni pot emite acțiuni suplimentare care se scot la vânzare propriilor actionari sau pe piața liberă, după anumite reguli ferme care

să țină seama de protecția acționarilor fondatori.

- 3. Majorarea capitalului se poate face și pe seama resurselor interne: din profit repartizat expres, din rezerve, din fondurile proprii constituite anterior, etc., desigur cu o serie de restricții de natura financiar-fiscală dar și de rentabilitate.
- 4. Diminuarea capitalului social se poate face prin aceleaşi baze instrumentare, dar cu acțiune inversă: retragerea unor asociați sau reducerea părților sociale, retragerea prin răscumpărare a unor acțiuni, afectarea capitalului social de pierderile reportate şi fără speranță de recuperare, etc.
- 5. Exista și posibilitatea atragerii în exploatare a unui capital străin (din afara societății), sau plasarea propriului capital social excedentar și fără utilitate, pe un termen relativ lung, acest proces realizându-se prin intermediul obligațiunilor.

În relațiile mai largi de cooperare financiară, pentru a "tatona" posibilitatea penetrării viitoare de lungă durată, sau numai pur și simplu pentru a plasa un capital temporar disponibil, o societate comercială acordă, la cerere sau prin cumpărarea de obligațiuni și diverse "hârtii de valoare" emise de altă societate sume ce se comportă ca împrumuturi sau transferuri temporare.

Emisiunea, vânzarea sau cumpărarea de acțiuni, obligațiuni sau alte "înscrisuri" de valoare constituie în același timp o importantă cale de procurare temporară a unor fonduri, sau de durată prin vânzarea de acțiuni, în funcție de potentialul financiar al agentului dar și de interesul economic al momentului.

În această "schemă" de relații este important de reținut că fiecare agent economic se poate afla situat fie de o parte fie de cealaltă a "baricadei" sau în ambele părți dar la momente și pentru genuri de operații diferite, întrucât o relație "duală" cum este circulația valorilor mobiliare de plasament angajează, evident, doi parteneri situati fiecare în ipostaze și cu efecte diferite.

2.6.1. Contabilitatea acțiunilor proprii

În practica economiei de piață liberalizate, acțiunile cunosc o tot mai largă utilizare, constituind un instrument eficace de circulație, migrare și amplificare a capitalului. Deși este firesc să se știe, reamintim că "acțiunea" este o hârtie de valoare care constituie titlul ce atestă participarea la capitalul unei societăți și care îi dă deținătorului dreptul să primească dividente și libertatea de vot decizional în Adunarea generală a acționarilor și asociaților.

Fiind înscrisuri de valoare legate de capitalul unei anume societăți comerciale, acțiunile se află într-o "efervescență" permanentă de vânzare, cumpărare, negociere și renegociere etc. așa cum este și situația fiecărui agent

economic în masa economică generală a acestora.

Scopul acestui proces, chiar destul de larg se poate sistematiza în următorul "pachet" de interese:

 obţinerea de capital suplimentar sau diminuarea celui existent, în funcție de necesităţile firmei dar şi de interesul asigurării vitezei de rotaţie minim necesară unei eficiențe rezonabile dar certe şi permanente;

plasarea capitalului temporar disponibil prin cumpărarea de acțiuni care să-i aducă posesorului, lor un dividend cât mai bun;

 "specularea" la bursă a oscilațiilor de curs ale acțiunilor ca o reflecție a evoluției economice a societăților comerciale emitente. Specularea "vârfului" de valoare a acțiunii de către un posesor temporar poate fi o importantă cale de profit.

50 TITLURI DE PLASAMENT 502 Actiuni proprii 503 Actiuni 505 Obligațiuni emise și răscumpărate 506 Obligațiuni 508 Alte titluri de plasament și creanțe asimilate 5081 Alte titluri de plasament 5088 Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament 509 Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament

Organizarea evidenței emisiunii, circulației și retragerii acțiunilor ține

seama de cel putin două implicații și anume:

a) Dacă este vorba de acțiunile inițiale ca și de emisiunea și vânzarea ulterioară de acțiuni, contabilizarea operațiilor se încadrează în tipul specific al formării generale a capitalului;

b) Dacă ne aflăm în situația retragerii acțiunilor deja plasate, în scopul diminuării capitalului sau replasării lor mai avantajoase, intervine şi contul 502 –

"Actiuni proprii"

Contul 502 "Acțiuni proprii" cu ajutorul căruia se ține evidența acțiunilor răscumpărate spre replasare sau distrugere și reducere, pe această cale, a capitalului cauzată, spre exemplu, de încheierea bilanțului cu pierderi, trecerea prin situații de jenă financiară etc. când capitalul real în expresie material-bănească este mai mic decât capitalul social împreună cu celelalte resurse asimilate sau temporare.

Este un cont de activ care se debitează cu valoarea acțiunilor proprii răscumpărate la cererea posesorilor sau din proprie inițiativă și se creditează cu valoarea acțiunilor replasate sau anulate (distruse) în scopul diminuării capitalului social. Are sold debitor și reprezintă valoarea la cumpărare a acțiunilor proprii răscumpărate și nepuse încă în "decizia" consiliului de administrație

(se revinde, se anulează etc.).

Într-un scenariu mai complex, procesul de emitere, vânzare-cumpărare, răscumpărare-anulare etc. de acțiuni se desfășoară într-o înlănțuire de ipostaze, formată din astfel de cazuri concrete:

 Se emit acțiuni proprii pentru majorarea capitalului social al agentului economic şi se scot la vânzare:

> 456 Decontări cu asociații privind capitalul

101 Capital social 2. Acționarii cumpără și, implicit, achită contravaloarea acțiunilor:

5121 Disponibil la bancă în lei = 456
4124 Disponibil la bancă în devize 5311 Casa în lei privind capitalul

3. Dacă acționarii cer restituirea capitalului şi aceasta se aprobă de către adunarea generală a acționarilor şi asociaților, derularea contabilității acțiunilor financiare îşi inversează sensul adică:

a) 101 = 456
Capital social Decontări cu asociații privind capitalul

b) 456
Decontări cu asociații privind capitalul
5311 Casa în lei etc.

4. Se răscumpără de către societatea comercială propriile acțiuni de la deținătorii lor (cumpărările de acest gen se efectuează de regulă la valoarea nominală a actiunilor):

502 = | 5121 – Disponibil la bancă în lei Actiuni proprii | 5311 – Casa în lei

5. Se revând acțiunile proprii răscumpărate, atunci când societatea are nevoie de disponibilități bănești suplimentare și când găsește "clienții interesați":

5121 Disponibil la bancă în lei = 502 5311 Casa în lei = Acțiuni proprii

6. Dacă o parte din acțiunile răscumpărate se anulează în vederea diminuării capitalului social: nu mai este necesar ca urmare a accelerării vitezei de rotație a capitalului, s-a încheiat exercițiul financiar cu pierderi și nu există perspectiva recuperării lor din excedentul de profit viitor, s-a intrat într-o etapă de jenă financiară cronică etc.:

101 = 502 Capital social Actiuni propri

Pentru o astfel de decizie este necesară, desigur, o analiză temeinică a situației financiare a agentului economic, precum și aprobarea expresă a adunării generale a asociațiilor și acționarilor, urmând ca respectiva decizie să fie făcută public (anunțarea în presă, în Monitorul Oficial etc.).

... Dar aceasta este situația statică, în faza de formare a societății sau în perioadele imediat următoare, până se constituie integral capitalul de pomire.

În realitate, însă, emisiunea, vânzarea şi retragerea de acțiuni proprii este mult mai complicată, pe parcurs, ecartului de valoare dintre valoarea nominală şi valoarea contabilă – ca fenomen permanent, fie al prosperității, fie al decăderii financiare – la care se adaugă efectele devalorizării, îndeosebi a capitalului rulant în lichidități care nu poate fi cuprins în reevaluările periodice.

Înțelegerea fenomenului ne conduce la următoarele situații de detaliu:

- 7. Capitalul inițial, subscris de acționarii fondatori și vărsat imediat sau în limita termenului de grație prevăzut prin contractul de societate, putern să-l considerăm:
 - 2000 acțiuni (buc.)
 - 2500 lei valoarea nominală a unei acțiuni
 - 2000 buc. × 2550 lei = 5.000.000 lei capital social

8. Emisiunile ulterioare de acțiuni în vederea majorării capitalului, au în vedere "dreptul de preferențialitate" al acționarilor fondatori dar și valoarea contabilă a unei acțiuni la momentul dat, de regulă este mai mare ca urmare a formării pe parcurs (îndeosebi din profit) a unor rezerve și fonduri specifice asimilate capitalului (fără însă a exclude și reversul, adică consumarea rezervelor, a fondurilor asimilate și chiar diminuarea capitalului social ca urmare a unei stări falimentare), astfel că valoarea lor contabilă poate deveni:

- Capital social initial	5.000.000 lei
- Rezerve constituite	100.000 lei
- Fonduri de risc (în unitățile specifice)	400.000 lei

Total: capital asimilat celui propriu

5.500.000 lei

 Valoarea, contabilă a acțiunilor nominative şi, implicit, a noilor actiuni emise:

$$\frac{5.500.000}{2000}$$
 = 2.750 lei/buc.

Diferență de valoare (primă) + 250 lei/buc.

Altfel spus, dacă un acționar carecare ar dori să cumpere acțiuni, atunci pentru o acțiune de 2500 lei el ar trebui să plătească 2750 lei spre a se putea situa pe o poziție de egalitate la dividende cu acționari fondatori.

9. Acest "diferend" de pret valoare se poate rezolva în mai multe variante, în funcție de evaluarea "la zi" a capitalului și de hotărârea Adunării generale a asociaților și acționarilor. Presupunând că se dorește majorarea capitalului cu 2.500.000 lei, ceea ce însemnează 1000 acțiuni a 2.500 lei valoare nominativă, principalele implicatii financiar-contabile pot fi grupate astfel:

a) Acționarii, oricare ar fi ei – dar alții decât fondatorii – cumpără noile acțiuni la valoarea contabilă, deci cu *primă de emisiune* dar participă la dividende cu valoarea nominală):

De fapt, aceasta este situația clasică: noile acțiuni se vând cu "primă" pentru ca toți posesorii lor (vechi și noi) să fie situați pe picior de egalitate.

b) Acțiunile nou emise se vând numai vechilor acționari (acționarilor fondatori sau cumpărători anteriori de acțiuni cu primă), astfel că Adunarea generală poate hotărî ca aceştia să plătească numai valoarea nominală a acțiunilor: (rămânând în discuție ponderea de participare a fiecăruia):

- Emisiunea și angajarea:

456	= 1011	2.500.000
Decontări cu asociații	Capital subscris nevărsat	
privind capitalul		

Distribuirea si încasarea contravalorii actiunilor:

- Distribuir	ea ş	incasarea contravalorii acjiunii	.)) .
512 – Conturi curente la bănci	-	456	2.500.000
531 – Casa		Decontări cu asociații privind capitalul	
		şi concomitent:	
1011 Capital subscris nevărsat	No. 1900 Southark	1012 Capital subscris vărsat	2.500.000

Este evident că, în urma finalizării acestei decizii, valoarea contabilă a acțiunilor în ansamblui lor se diminuează (evident, per acțiune):

capital nou realizat prin emisiunea supiline mara do do principal.	3.000 buc.
Total capital propriu (asimilat) Număr total de acțiuni Valoarea contabilă actuală Valoarea contabilă anturală emisiunii: 2750 lei/acțiunea Valoarea contabilă anturală (dună emisiune): 2667 lei/acțiune	2.667 lei

 Valoarea contabilă actuală (după emisiune): 2667 léi/acțiunea - 83 lei/per actiune

· Diferentă: Fiind vorba de aceiași acționari fondatori (sau asimilați acestora), poziția lor generală nu se schimbă, deși pot avea loc mutații de pondere în totalul capitalului ca urmare a greutății, de presupus, că fiecare acționar va cumpăra un număr de acțiuni noi direct proporțional cu ponderea celor pe care deja le deține.

c) Noile acțiuni se pot vinde și altor persoane fizice sau juridice, în afara acționarilor fondatori sau asimilați, dar aceștia din urmă ar trebui protejați prin așa numitele "drepturi de subscripție" ce reprezintă un "titlu de valoare" negociabil sau chiar ferm, dacă continuam cazul anterior ele au fost determinate la

nivelul de 83 lei pentru o acțiune nominativă inițială de 2.500 lei).

În această situație cumpărătorul noilor acțiuni va plăti societății emitente valoarea nominală a acțiunii (2500 lei), motiv pentru care blocarea în conturi se face identic cu cazul prezentat anterior, concomitent cu plata către acționarii fondatori a sumei de 83 lei (pentru fiecare acțiune, evident) drept de subscripție cuvenit acestora ca titlu compensator. Lucrurile se pot extinde în sensul că diferența de pret dintre valoarea contabilă actualizată și cea nominală a acțiunilor, de 83 lei per bucată (repetăm: în cazul derulat), care însemnează echivalentul a:

2.500 - valoarea nominală = 30 acțiuni 83 - difereța de preț

se redă acțonarilor fondatori sub această formă. Deci noul acționar va trebui să cumpere la fiecare 30 de acțiuni, încă una în plus (total 31) pentru care plătește: 31 x 2500 = 77.500 lei, din care una, reprezentând 2.500 lei, o cedează acționarilor fondatori pentru acoperirea dreptului lor de subscripție (iar aceștia și le redistribuie între ei în funcție de numărul de acțiuni vechi deținute), el rămânând cu 30 de acțiuni a 2500 lei fiecare (în fapt noul cumpărător a plătit și "prima", numai că rezolvarea ei financiar-contabilă este alta). Blocarea în conturi se înscrie în cazul prezentat anterior, numai că are loc o redistribuire a numărului de acțiuni între vechii și noii acționari (care, de regulă se rezolvă în afara sistemului contabil).

d) Acțiunile nou emise pot fi distribuite acționarilor fondatori (și asimilați), dar la valoarea contabilă - prin transformarea acțiunilor inițiale în acțiuni noi, și combinarea sistemului de "prime" cu drepturile de subscripție, ceea ce ar putea

 valoarea nominală a unei acțiuni vechi: 2.500 lei, corespunzătoare a 5.000.000 lei capital social la 2.000 de acțiuni;

valoarea contabilă a unei acțiuni vechi: 2.750 lei, corespunzătoare (tot pentru 2.000 de acțiuni) unui capital propriu asimilat de 5.500.000 lei;

+ 250 lei • Diferența de pret per acțiune:

se dorește majorarea capitalului social, de la 5.000.000 lei la 8.000.000 100.000 lei lei, din care:

- pe seama rezervelor

pe seama fondului de risc (ambele devenite temporar fără obiect 400.000 lei
 subscripții suplimentare la capital

TOTAL 3.000.000 lei

Acum, problema se poate pune în două alternative:

Prima: Se emit acțiuni suplimentare (în număr de 1.000 buc.) și deci valoarea contabilă a unei acțiuni (din numărul lor total) devine:

$$\frac{8.000.000}{3.000}$$
 = 2.667 lei,

din care: $\bullet \frac{100.000 + 400.000}{3.000} = 167$ lei pe seama rezervelor şi a fondului de risc

2.500 lei – valoarea nominală a noilor actiuni

În acest caz, pentru fiecare acțiune nou cumpărată se achită 2.500 lei, dar toate acțiunile vor căpăta o valoare nouă de 2.667 lei/buc. (şi vor fi, eventual, preschimbate).

A doua: Se majorează capitalul pe seama surselor menționate (inclusiv depuneri suplimentare de capital), dar se menține numărul inițial de acțiuni (2.000 buc.), ceea ce implicit va conduce la schimbarea valorii lor (în fapt vechile acțiuni capătă o valoare nouă):

$$\frac{8.000.000}{2.000}$$
 = 4.000 lei/buc.

din care:

100.000 + 400.000

• $\frac{100.000 + 400.000}{2.000}$ = 250 lei/buc. – pe seama rezervelor și a fondului de risc

• $\frac{2.500.000}{2.000}$ = 1.250 lei/buc. prin contribuția suplimentară la capital

• 2.500 lei/buc. - valoarea nominală a acțiunilor existente

Şi în acest caz acțiunile vechi vor fi preschimbate cu altele noi la valoarea nouă (care devine nominală şi pentru noul moment dat este egală cu cea contabilă) de 4.000 lei/buc.

În ambele variante, efectele financiare asupra capitalului şi resurselor agentului economic sunt aceleaşi, număr de acțiuni şi implicit valoarea lor nou rezultată fiind o problemă ce ține de tehnica de lucru, astfel că reflexia lor contabilă este unică:

- Transformarea resurselor asimilate capitalului în capital social ferm:

'/. = 1012 500.000 106 – Rezerve Capital subscris vărsat 100.000 118 – Alte fonduri 400.000

- Subscrierea de capital suplimentar în vederea transformării lui în acțiuni:

456 = 1011 2.500.000

Decontări cu asociații Capital subscris nevărsat privind capitalul

- Vărsarea capitalului subscris în contul actiunilor:

512 – Conturi curente la bănci = 456 2.500.000
531 – Casa Decontări cu asociații privind capitalul

... și concomitent:

1011 = 1012 Capital subscris nevărsat Capital subscris vărsat 2.500.000

. Dar aici sunt prezentate doar câteva situații bine conturate în care este posibilă postarea fermă a agentului economic atunci când procedează la emisiunea de acțiuni suplimentare în vederea majorării capitalului. În practica de zi cu zi – mai ales sub impactul lipsei de capital la acționari și populație, ca și a decapitalizării datorate hiperinflației - se apelează la diverse "combinații", variate modalități de rezolvare, în tot acest proces urmărindu-se însă protejarea valorilor inițial capitalizate, forma aportului noilor acționari (în lichiditați, în valori materiale sau imobilizate, etc.), structura material-valorică a aportului... și, implicit, respectarea întocmai a statului propriu și a legii.

În acelaşi context se înscrie şi "tronsonul" privitor la elementele care se iau în calcul la stabilirea valorii contabile a acțiunilor existente la un anume moment dat ulterior cumpărării lor și îndeosebi la acel moment când este vorba de o noua emisiune destinată majorării capitalului cu posibilitatea vânzării libere a acestora

și în afara membrilor fondatori.

a) La data înființării unei societăți comerciale pe acțiuni, reflexia sa contabilă poate fi următoarea:

tabilă poate îi urmatoarea.		PASIV	
Conturi curente la bănci	2.500.000	Capital subscris nevărsat Capital subscris vărsat (adică: 1000 acțiuni	1.000.000 1.500.000 a 2.500 lei)
Total	2.500.000	Total	2.500.000

b) După o anumită perioadă de timp în care societatea și-a desfășurat activitatea sa, la momentul dorit pentru majorarea capitalului prin emisiunea de noi acțiuni, situația bilanțieră (desigur foarte simplificată la elementele care ne interesează) se poate prezenta în felul următor:

ACTIV			2 200 000
Mijloace fixe Conturi curente la bănci Mărfuri Repartizări la fondul de dezv.	1.300.000 3.700.000 800.000 200.000	Rezerve	3.200.000 100.000 400.000 900.000 400.000 1.000.000
	6 000.000	a Profit flet raportes	6.000.000

Şi atunci, care este valoarea contabilă (reală) a uneia din cele 1000 de acțiuni lansate la înființare?

Majoritatea lucrărilor de specialitate cu referire la țările cu o economie de piață consolidată recomandă a se lua în calcul numai capitalul social, rezervele

și alte fonduri (de risc de asigurare, de autoprotecție, etc.).

Într-o economie de piață în formare, de tranziție, ca a noastră, în care moneda națională se devalorizează amețitor de la o zi la alta, fiecare agent economic la toate măsurile de autoprotecție posibile, spre a evita, cât de cât, decapitalizarea societății. Și este firesc. De aceea, apreciem că la determinarea valorii contabile a acțiunilor la momentul dorit, ar trebui să se ia în calcul următoarele elemente:

ătoarele elemente: — Capitalul social (majorat, între timp, cum se vede, din profit, prin investiții etc.) — Rezerve	3.200.000 100.000 400.000
 Alte fonduri Partea din "fondul de dezvoltare" constituit, în principal, din profit (postul "fondul de dezvoltare" care se de dezvoltare" diminuată cu postul "repartizări la fondul de dezvoltare" care se 	100.000
- Provizinanele de once natura (care a da carta)	400.000
implicit cu diminuarea corespunzătoare a profiturul profitulul de participare la profit Profitul net diminuat cu "repartizările la "fondul de participare la profit previzibile (presupunem 100000 lei): 1.000.000 – 100.000 =	900.000
previzibile (presupunem 100000 let). 1,500,500	5.700.000

Se ajunge, astfel, la o valoare contabilă a unei acțiuni de:

5.700.000 1000 acţiuni = 5.700 lei / buc.

care oricum pare mai aproape de realitatea autoprotecției acționarilor fondatori. Haideți să fim realişti: o persoană a cumpărat o acțiune de 2.500 lei la fondarea societății (să presupunem în anul 1990) cu "prețul" unui salariu mediu lunar; în 1993, cu un salariu mediu poate cumpăra mai mult de 5 acțiuni la valoarea contabilă actualizată chiar și în condițiile menționate mai înainte.

2.6.2. Contabilitatea acțiunilor cumpărate

Interesele financiare ale cărui agent economic pot fi suficient de îndrăznețe în funcție de forța sa economică prezentată și în perspectivă, de posibilitățile sale de a reacționa pe piață conform obiectului său de activitate (capacitatea de reziliență), de asigurarea unei rentabilități sporite prin rularea și plasarea propriului capital.

Una din aceste posibilități este cumpărarea de acțiuni ale altor societăți comerciale, de regulă prin participarea la formarea capitalului altor agenți economici, încă de la înființare, dar și pe parcurs, fie în interesul "speculării" lor avantajoase, fie din raționamente mult mai rafinate.

Áici, problemele specifice nu sunt de natura blocării în conturi ci de al deciziei financiar-manageriale. În legătură cu primul aspect, întâlnim câteva conturi specifice, reprezentativ fiind contul 503-"Acțiuni".

Contul 503 "Acțiuni" servește pentru a evidenția acțiunile, cotate sau necotate, cumpărate de societatea comercială de la alte societăți comerciale fie în vederea obținerii directe a dividentului fie în scopul "speculării" (cumpărare-revindere la diferente de curs și valoare).

Este un cont de activ care se debitează cu contravaloarea acțiunilor cumpărate de la alte societăți comerciale (și chiar persoane fizice) și se creditează cu contravaloarea acțiunilor revândute. Are sold debitor și reprezintă valoarea acțiunilor altor societăți comerciale aflate în posesia respectivului agent economic (deci valori mobiliare de plasament).

Alte conturi le vom mai întâlni pe parcurs, scenariul posibil îmbrăcând o astfel de configurație:

 Se achiziţionează acţiuni, cotate sau necotate, aparţinând altor societăţi comerciale, fie pentru a obţine dividente, fie în scop speculativ:

> 503 = 512 Conturi curente la bănci Acțiuni 531 Casa etc.

Dacă un agent economic dorește să cumpere acțiuni la altă societate, dar nu dispune de toate lichiditățile sau alte mijloace de plată necesare, atunci el se poate angaja (prin contract, plata unor avansuri) — dacă și acesta consimte să le achite "în rate" numai în limita unui termen de garanție (și normal el nu încasează dividente decât pentru partea din valoarea acțiunilor efectiv achitată) convenit între parteneri.

În acest scop blocarea în conturi a acțiunilor achiziționate dar achitate numai parțial se face prin intermediul contului de pasiv 509 — "Vărsăminte de efectuai pentru titluri de plasament" care se creditează cu valoarea datorată de vărsat pentru titlurile de plasament dobândite şi se debitează pe măsura efectuării vărsămintelor (plăților). Are sold creditor şi reflectă datoriile de vărsat pentru titlurile de plasament dobândite.

Deci dacă un agent economic cumpără acțiuni ale altor societăți, cu vărsarea capitalului partial ulterioară, va înregistra:

503 = '/. → cu valoarea totală a acțiunilor

Acțiuni 512 – "Conturi curente la → cu partea efectiv plătită bănci"

509 – "Vărsăminte de efec- → cu diferența rămasă de tuat pentru titluri de vărsat plasament"

lar pe măsura efectuării vărsămintelor:

509 512

Vărsămintele de efectuat pentru = Conturi curente la bănci titluri de plasament

2. Se revând acțiunile cumpărate (se speculează):

a) Vânzarea se face la prețul pieței, dar se poate presupune că se "prinde" un moment conjunctural favorabil (în fond acesta este scopul "speculării" şi "arbitrării acțiunilor"):

461 = '/. → cu preţul de vînzare

Debitori 503 – Acţiuni → cu valoarea nominală a acdiversi tiunilor cumpărate

764 – Venituri din titluri de→ cu diferentă favorabilă din plasament cedate plasarea actiunilor cumpărate ... și implicit încasarea:

512 = 461 Conturi curente la bănci Debitori diverși

NOTĂ: nu prea înțeleg eu aici necesitatea inevitabilă a intervenției contului 461 – "Debitori diverși"..., dar dacă aşa este în proiectul "Normelor MF")?!

b) Dacă la vânzare se obține un preț mai mic decât la cumpărare (deci "specularea" a eşuat):

*/. = 503 → cu preţul de cumpărare al acţiunilor
512 – Conturi curente la bănci
664 – Cheltuieli privind titlurile
de plasament cedate = 503 → cu preţul de cumpărare al acţiunilor
Acţiuni → cu suma încasată efectiv în vânzare
→ cu diferenţa nefavorabilă de preţ

Deci, la specularea acțiunilor rezultatul poate fi diferit: cel dorit și prin exploatarea situației celei mai favorabile se obține un profit finalizat în venituri financiare; sau un rezultat negativ care majorează aștfel cheltuielile financiare.

În ceea ce priveşte organizarea contabilității, mai trebuie reținut și faptul că atunci când se cumpără acțiuni având drept scop obținerea de dividende, ele se cantonează în categoria "titlurilor de participare" și se evidențiază (a se vedea sistemul de operare) în contul 261 "Titluri de participare". Diferențierea (și implicit reflexia contabilă a acestora) este de interes și timp; titlurile de participare însemnează dividente și durată, acțiunile vizează cucerirea treptată a capitalului și specularea la momentul potrivit.

2.6.3. - Contabilitatea obligațiunilor proprii

Obligațiunile sunt "hârtii" de valoare, care conferă posesorului lor calitate de creditor al unei societăți și dreptul de a primi pentru suma împrumutată un venit fix sub formă de dobândă. Pot fi nominale (în care caz este specificat numele beneficiarilor) sau la purtător (drepturile revin deținătorului lor).

Principalele conturi necesare organizării fenomenului financiar al obli-

gațiunilor sunt:

• Contul 161 – "Împrumuturi din emisiunea de obligațiuni", cont de pasiv, care se creditează cu contravaloarea împrumuturilor dobândite prin vânzarea obligațiunilor emise precum şi a "primelor" de rambursare aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni şi se creditează pe măsura rambursării lor sau cu valoarea obligațiunilor emise şi răscumpărate anulate, la valoarea lor nominală. Are sold creditor şi reflectă împrumutul de această natură datorat la un moment dat şi care este "rulat" alături de capitalul propriu.

• Contul 505 – "Obligațiuni emise și răscumpărate", cont de activ; se debitează cu valoarea obligațiunilor proprii răscumpărate de la deținătorii lor și se creditează cu obligațiunile replasate sau

retrase și distruse (atenție: evaluate la prețul pieței, și nu la valoarea nominală, astfel că aici mai intervin și diferențele de preț). Are sold debitor și reflectă partea din valoarea totală a obligațiunilor emise și lansate pe piață, dar recuperate și aflate temporat în gestiunea titularului împrumutului

dobândît pe această cale.

• Contul 506 "Obligațiuni" este un cont de activ, dar care ține evidența obligațiunilor cumpărate de respectivul agent economic și prin intermediul cărora se gajează și se obține dobânda pentru un împrumut acordat altei societăți comerciale. Se debitează cu valoarea obligațiilor cumpărate și se creditează pe măsura vânzării sau restituirii lor emitentului contra rambursării împrumutului acordat. Are sold debitor și reflectă obligațiile aflate în proprietatea temporară a respectivului agent economic (neexpirate, nerevândute).

Obligațiunile proprii sunt hârtii de valoare ce se emit în sumă fixă (per bucată) de către agenții economici care au nevoie de capital suplimentar în exploatare și doresc să și-l procure pe această cale. Așa se nasc împrumuturile din obligațiuni care mai sunt denumite și "împrumuturi obliterate", având caracter de termen lung și se obțin concret prin vânzarea unor titluri de credit negociate (prin intermediul bursei, băncilor sau altor instituții specializate), către public dar mai ales intersocietăti.

La o obligatiune deosebim:

 Valoarea de rambursare (sau costu 	$11) \rightarrow$	
		Δ = 50 lei – Prima de rambursare
 Valoarea nominală (în funcție c care se calculează dobânda 	de →	2.000 lei
Valoarea de emisie	\rightarrow	Δ = 20 leí – Prima de emisiune 1980 lei

Acestora li se mai adaugă:

- durata împrumutului;
- dobânda anuală.
- 1. În aceste condiții, emisiunea de obligațiuni poate îmbrăca două variante valorice în contabilizare:
- a) Dacă obligațiunile se emit sub valoarea de rambursare, prima de emisiune este asimilată primei de rambursare, iar, în exemplul nostru vom avea:

0/0	name Name	161	2.000
461 – Debitori diverşi ¹⁾		Împrumuturi din emisiunea de obligatiuni	1.980
169 – Prime privind rambur _™ sarea obligatiunilor		do obligaționi	20

b) Dacă obligațiunea se emite la valoarea nominală dar cu *primă de rambursare*, reflectarea în contabilitate este identică numai că este vorba de alte valori:

./.	subview exchange	161	2.050
461. Debitori diverşi ¹⁾	de	rumuturi din emisiunea obligațiuni	2.000
169. Prime privind ramb sarea obligațiunilor	ur-		50

2. Vânzarea efectivă și încasarea contravalorii obligațiunilor (și implicit a împrumutului):

512 – Conturi curente la bănci 531 – Casa	NAMES OF THE PARTY	461 Debitori diverşi ¹⁾	1.980 sau 2.000 lei (după caz)
--	--	---------------------------------------	--------------------------------------

3. La sfârşitul exerciţiului anual (dar şi trimestrial sau chiar lunar – în funcţie de mărimea sumei) se calculează şi se achită dobânda datorată:

¹⁾ Suntem consecvenți! Analitic: "debitori din emisiunea de obligațiuni".

– calcularea și notificarea		
-----------------------------	--	--

Dobânzi aferente împrumuturilor din

	err	isiunea de obligațiuni
- plata do	bânzilor	datorate:
1681 Dobânzi aferente împrumuti rilor din emisiunea de ob gațiuni	- 5	12 – Conturi curente la bănci 31 – Casa
dar la fel de corect, mai ales	dacă mo	mentele corespund în timp, poate fi:

666	Vicinity Particip		512
Cheltuieli privind dobânzile		Conturi curente	la bănci

4. La termenul prevăzut, sau atunci când este posibil (în interiorul termenului), se răscumpără obligațiunile la valoarea de rambursare sau nominală – după caz – în funcție de valoarea la care s-a făcut lansarea lor, prilej cu care primele de rambursare şi/sau cele de emisiune afectează cheltuielile (firesc, obligatiunile se plătesc mai scump decât s-a încasat pe ele la vânzare):

a) Decontarea "primelor" de rambursare:

Cheltuieli privind dobânzile

6868	More. S-MOP	169	20
Cheltuieli financiare privind zarea primelor de rambursare a			area sau 50

 b) Răscumpărarea obligațiunilor proprii contra rambursarea împrumuturilor și a primelor:

505	amento Service	512 Conturi curente la bănci	2000
Obligațiuni emise și răscumpărate		531 Casa	sau
			2050

c) Distrugerea obligațiunilor răscumpărate și anularea împrumutului rambursat prin retragerea obligațiunilor (valoarea nominală plus prima).

Timprumuturi din emisiuni de obligatiuni = 505

Obligațiuni emise și răscumpărate

4. Întrucât obligațiunile și celelalte titluri de valoare au fost negociate la valoarea nominală, în funcție de evoluția "pieței financiare" dar și a afacerilor agentului debitor, pe parcurs sau la rambursare, pot interveni *recalculări* ale valorii actualizate a acestora pentru împrumuturile la termen, publice sau altfel convenite.

Pentru debitor, diferența dintre valoarea de emisiune și valoarea de rambursare a obligațiunilor și altor titluri de valori emise poate avea efecte diferite si anume:

a) Diferente nefavorabile (se plătesc sume suplimentare prin aceea că la răscumpărarea obligațiunilor au devenit mai "scumpe", dar noi avem interesul să "scăpăm" de împrumut):

Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate

505

Obligațiuni emise și răscumpărate

b) Diferențe favorabile (se "ieftinesc" propriile obligațiuni):

505 = 764
Obligațiuni emise şi răscumpărate Venituri din titluri de plasament cedate

Dar acesta este o situație mai rară, întrucât fluctuațiile "prețului" la piață al obligațiunilor îl simte mai puțin emitentul lor și mult mai sensibil deținătorii acestora, care le negociază în diverse tranzacții financiare.

2.6.4. Contabilitatea obligațiunilor cumpărate

În cealaltă ipostază (de raporturi şi efecte financiare, dar şi de operare contabilă) se situează agentul economic care cumpără obligațiunile emise de alte societăți comerciale, plasându-şi astfel o parte din lichiditățile (şi implicit capitalul) disponibile, în scopul obținerii unui câştig suplimentar prin intermediul dobânzii:

1. Urmare a negocierii şi achiziţionării obligaţiunilor, se dispune băncii plata contravalorii lor în favoarea emitentului:

506 = 512 Obligațiuni Conturi curente la bănci

Când creditarea emitentului obligațiunilor se face în urma unui contract de împrumut, poate chiar cu plata eșalonată etc., atunci se poate opera și prin intermediul unui cont "de așteptare", 509: "Vărsămite de efectuat pentru titluri de plasament", adică:

a) Angajarea creditării:

506 = 509
Obligațiuni Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament

b) Cumpărarea efectivă a obligațiunilor și plata contravalorii lor:

509 = 5121 Vărsăminte de efectuat pentru Disponibil la bancă, în lei titluri de plasament

2. Periodic, conform cotelor negociate, utilizatorul împrumutului calculează și notifică proprietarului de capital deținător al obligațiunilor dobânda efectivă cuvenită, iar în contabilitatea acestuia vom găsi:

5088 – Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament 512 – Conturi curente la bănci = 763 Venituri din creanțe imobilizate

3. Vânzarea obligațiunilor aflate în "gestiunea" agentului economic cu scopul redobândirii lichidităților necesare se poate face direct către emitentul obligațiunilor — la scadență, sau către oricare alt agent economic — atunci când are nevoie de resursele bănești înainte de termen, poate obține un câștig suplimentar, ca urmare a "cotației" superioare a prețului respectivelor obligațiuni, urmărește evitarea pierderilor ca urmare a tendinței de "prăbuşire" a acestora, sau are și alte interese. De aceea la vânzarea — restituirea obligațiunilor deținute se pot întâmpla două situații:

a) Apar diferențe favorabile ca urmare a creșterii valorii nominale a obligațiunilor deținute (se "scumpesc" obligațiunile).

512 = '/. → cu valoarea obligațiunii la prețul de rambursare

Conturi curente la bănci

506 – Obligațiuni → cu prețul de cumpărare al obligațiunii

→ cu diferența favorabilă dintre prețul de cumpărare și cel de

vânzare al obligatiunii

Aceasta este situatia normală, întrucât diferenta favorabilă este, înainte de toate, "prima de rambursare" ce revine deținătorului de obligațiuni (în ceea ce privește contabilizarea veniturilor din aceste "prime", ea se poate face la fel de bine și în contul 764 – "Venituri din titluri de plasament cedate").

b) Dacă la vânzare se obtine un pret mai mic decât la cumpărare (deci se "ieftinesc" obligațiunile), în mod firesc detinătorul lor n-ar trebui să le vândă asteptând termenul de scadență și alte perioade, eventual mai favorabile. În cazul, totusi, că el are nevoie de lichidități sau urmărește alte interese, atunci le vinde oricum, iar acesta se va reflecta în contabilitate astfel:

506

→ cu preţul de cumpărare al obligatiunii (valoarea nominală

512 - Conturi curente la bănci

Obligațiuni -> cu valoarea efectivă a obligatiunii la vânzare

663 - Pierderi din creante legate de participăti → cu diferența nefavorabilă dintre valoarea nominală și valoarea efectiv la vânzare

sau:

664 - Cheltuieli privind titluri de plasament cedate

Oricum, problemele nu sunt complicate și frecvente, dar este necesar să se retină ideea că obligațiunile cumpărate de un agent economic au în vedere utilizarea temporară a trezoreriei, cu scopul conservării acesteia, a obținerii unui venit sub formă de dobândă sau pentru obținerea unui plus de valoare ca revânzarea acestora.

Între cele două mari categorii de valori mobiliare de plasament pot apărea

diverse legături, unele dintre ele chiar neașteptate.

1. Să pornim, deci, de la o situație concretă: un agent economic cumpără obligatiuni de la altă firmă, acordându-i acesteia un împrumut pe termen lung şi, eventual, urmărind și alte interese.

> 506 512 Conturi curente la bănci Obligatiuni

După un timp, datorită atâtor fenomene conjuncturale ale vieții și ale pieții capitalului, s-ar putea ca între emitentul obligatiunilor și deținătorul lor să intervină conventia de transformare a acestora în actiuni; ca urmare, fie lărgirea activității, fie privațizarea, fie alte interese (diferenta între cele două tipuri de valori mobiliare o cunoaștem: obligațiunile aduc dobândă, acțiunile aduc dividende... dar și dreptul de vot în adunarea generală).

La detinătorul obligațiunilor, transformarea acestora în acțiuni nu este o

problemă contabilă complexă:

506 Obligatiuni Actiuni

2. Celălalt agent economic, respectiv emitentul obligațiunilor, pornește de la următoarea situatie:

a) Emiterea propriilor obligațiuni:

461 Debitori diverşi Împrumutul din obligatiuni

b) Vânzarea și încasarea contravalorii obligațiunilor și, implicit, obținerea împrumutului:

= 461 512 Conturi curente la bănci Debitori diverși c) În continuare, se emit şi/sau se vând acțiuni proprii, care se "schimbă" – în urma negocierilor – cu obligațiunile emise la angajarea împrumutului primit:

161 = Împrumuturi din obligațiuni Capi

Capital subscris vărsat

d) Dar acțiunile ce se schimbă contra obligațiuni pot să provină şi din propriile acțiuni răscumpărate (contabilizate la vremea respectivă prin formula contabilă:

> 502 Actiuni proprii

51

Conturi curente la bănci

e) lar la preschimbare (caz în care nu se mai majorează capitalul):

161 Împrumuturi din obligațiuni 502 Actiuni proprii

Desigur, se înțelege că aici mai intervin și operațiile de autoreglare și regularizare reciprocă în sensul calculării dobânzilor pentru obligațiunile emise și plasate, "cotarea", și "scontarea" obligațiunilor și acțiunilor proprii în funcție de prețul pieții, etc. diferențele reglementându-se în funcție de natura lor prin conturile: 664 "Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate", 764 "Venituri din titluri de plasament cedate", 168 "Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni", 169 "Prime privind rambursarea obligațiunilor", etc.

Această "translație" a obligațiunilor în acțiuni nu este un fenomen frecvent, dar perfect posibil. De aceea el se negociază, se au în vedere stările financiare ale celor doi agenți implicați, dar, de regulă, totul se desfășoară deseori de pe pozițiile de forță pe care le are cel mai tare în defavoarea celui blocat în datorii – în afara unor interese comune convergente.

La sfârşitul acestor scenarii se cuvine a menționa că în derularea lor s-a ținut seama îndeosebi de relațiile de trezorerie în moneda națională. Se înțelege că ori de câte ori intervin operații economice de decontare, încasări și plăți în devize, este obligatorie folosirea conturilor specifice 5124 "Disponibil la bancă în devize" și 5314 "Casa în devize", cu exprimarea în moneda străină și moneda națională, transformarea făcându-se întotdeauna la cursul oficial al zilei când s-a produs evenimentul consemnat în documente.

Câmpul de acțiune și modalitățile de implicare în viața agenților economici a valorilor mobiliare de plasament ca instrumente de mare eficiență în vederea procurării resurselor financiare temporar necesare – pentru unii și de plasare a capitalului temporar disponibil – pentru alții sunt deosebit de largi și pot fi și foarte fertile, numai că deciziile în această direcție trebuie bine fundamentate, cu efecte de previziune pe termen lung, altfel un interes bun inițial putându-se transforma într-o situație uneori dramatică.

Înainte de a considera lămuritor acest capitol, deşi problematica este mai complexă cel puţin pentru acest început al "poveştii conturilor", mai trebuie sesizat şi faptul că în clasa l – "Conturi de capital" se regăsesc şi conturile ce reflectă "rezultatul exercițiului", respectiv: 121 "Profit şi pierdere" şi 129 "Repartizarea profitulii" (rectificativ al primului). Despre ele va fi interesant să vorbim mai târziu dar deocamdată trebuie reținut faptul că profitul nerepartizat constituie un veritabil "capital asimilat" ca expresie a excedentului de active procurate şi aflate în exploatare tocmai din această sursă.

Fără a pretinde asanarea multiplelor fațete și implicații contabile ale relațiilor financiare de capital, de trezorerie, scenariile derulate ne demonstrează cât de importantă este organizarea corectă a evidenței acestora. Problema capătă noi dimensiuni dacă avem în vedere că în economia de piață libertatea de acțiune a agenților economici permite formarea de asociații, atacarea în comun a o serie de obiective investiționale, de producție sau comerciale, o largă conlucrare financiară precum și extinderea câmpului instrumentelor de plată, de decontare, de utilizare eficientă a capitalului – contribuții sensibile pentru consolidarea financiară a agenților economici. Dar, se înțelege desigur că o contabilitate bine pusă la punct nu-i suficientă dacă deciziile manageriale nu sunt subordonate și interesului financiar și fiscal.

CONTABILITATEA ACTIVELOR IMOBILIZATE

Suportul tehnic-material caracteristic desfăşurării activităților agenților cu profil de producție, dar prezent într-o proporție sau alta și în celelalte sectoare ale economiei, o constituie mijloacele sau activele imobilizate. Ele sunt elemente destinate a servi de o manieră durabilă realizarea obiectului regiei sau societății, într-o accepțiune care să țină seama de existența a două mari categorii:

 imobilizări profesionale, adică acelea care sunt utilizate (sau destinate a fi utilizate) de agenții economici pentru producția de bunuri sau servicii;

 imobilizări neprofesionale, prezente în alte sfere ale ansamblului național: unități finanțate, instituții, organizații etc.

Anumite bunuri de mică valoare sau al căror consum este eșalonat pe un timp relativ scurt, pot fi considerate consumate integral în momentul punerii în lucru (cum e cazul obiectelor de inventar) urmare cărui fapt nu mai sunt considerate imobilizări.

Sub aspectul comportamentului lor economic, dar şi al structurii tehnice şi participativ-productive, pentru realizarea imaginii fidele necesare prin contabilitate este necesar a se tine seama de următoarele structuri:

- Imobilizări corporale, formate din bunuri asupra cărora se exercită un drept real, cunoscute în practica noastră prin două categorii fundamentale: mijloace fixe și terenuri.

- Imobilizări necorporale, semnificând alte mijloace blocate în cercetare, locații, fond comercial etc., cu utilizare pe timp mai lung decât un exercițiu financiar, direct sau indirect, dar contribuit la profitul agentului.

— Imobilizări financiare, care au în vedere acele părți ale capitalului, de regulă sub formă de lichidități "automate", sub formă de împrumuturi, titluri de participare, titluri şi creanțe imobilizate, în favoarea altor agenți, dar care aduc profit sub formă de dobânzi, dividente etc.

— În sfârşit, există şi imobilizări în curs, adică neterminate, în execuție întinsă pe mai multe exerciții financiare, cele mai semnificative dintre acestea fiind lucrările de investiții (care, în urma finalizării devin, de regulă, imobilizări corporale).

3.1. Contabilitatea imobilizărilor necorporale

Deşi nu dețin o pondere semnificativă, imobilizările necorporale sunt destul de variate, mai ales sub aspectul comportamentului financiar, ceea ce a făcut necesară și introducerea mai multor conturi specifice de evidență. Analiza distinctă a principalelor mijloace imobilizate necorporal este, de aceea, relevantă.

20 IMOBILIZĂRI NECORPORALE

- 201 Cheltuieli de constituire
- 203 Cheltuieli de cercetare și dezvoltare
- 205 Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori similare
- 207 Fond comercial
- 208 Alte imobilizări necorporale

· Cheltuieli de constituire

În categoria cheltuielilor de constituire, evidențiate cu ajutorul contului de activ 201 – "Cheltuieli de constituire", se reprezintă cheltuielile ocazionate de înființarea sau dezvoltarea unității patrimoniale, cum ar fi: taxe și alte cheltuieli de înscriere și înmatriculare, cheltuieli privind emiterea și vânzarea de acțiuni, cheltuieli de prospectare a pieței și de publicitate și alte cheltuieli de această natură legate de înființarea și dezvoltarea societății, a activității sale patrimoniale.

Contul 201 "Cheltuieli de constituire" are, deci, rolul unui "cont de așteptare" care se debitează pe măsura efectuării respectivelor cheltuieli și se creditează eșalonat, prin introducerea unor cote-părți din acestea în categoria cheltuielilor curente de exploatare întrucât cheltuielile de această natură se amortizează într-o perioadă de maximum cinci ani, având regimul unor cheltuieli anticipate.

· Cheltuieli de cercetare-dezvoltare

Cheltuielile de cercetare-dezvoltare cuprind cheltuielile ocazionate de efectuarea unor lucrări sau obiective de cercetare, care să prezinte garanția realizării eficenței scontate de pe urma acestora, pentru necesitățile proprii ale unitătii patrimoniale.

'Cheltuielile de cercetare aplicativă și dezvoltare pot fi înscrise în "imobilizările necorporale", dacă ele îndeplinesc următoarele trei conditii:

- direcția agentului economic trebuie să aibă indicat concret intenția sa de producere sau comercializare, ori de a utiliza produsul sau procedeul respectiv, în propria unitate;
- proiectele în curs se cer a fi net individualizate şi costul lor distinct stabilit;
- fiecare proiect este necesar să aibă, la data stabilirii costurilor, serioase şanse de reuşită tehnică şi de rentabilitate comercială.

În afara cazurilor excepționale, aceste cheltuieli urmează a fi amortizate sistematic într-un interval precis limitat (în practica "europeană" în care tot vrem să intrăm se consideră maximum 5 ani).

Cu aceste precizări, "cazul contabilității cheltuielilor de cercetare-dezvoltare" urmărite cu ajutorul contului cu același nume 203 "Cheltuieli de cercetare-dezvoltare", cont de activ, se poate circumscrie în următorul "scenariu":

1. Efectuarea cheltuielilor: se regăseşte contabilizată în masa generală a cheltuielilor pe elemente, respectiv în debitul conturilor din clasa 6 "conturi de cheltuieli" (în corespondență cu conturile ce reflectă modalitatea de efectuare concretă a consumurilor).

2. Decontarea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare la închiderea exercițiului financiar (se "majorează" veniturile pentru a contrabalansa cheltuielile de exploatare curentă ce au fost efectuate initial):

203 = 721

Cheltuieli de cercetaredezvoltare Venituri din producția de imobilizări necorporale

3. Pe parcurs, cheltuielile de cercetare-dezvoltare se amortizează prin încluderea contravalorii lor, eșalonat în timp, în categoria generică a cheltuielilor de exploatare pe elemente, respectiv:

6811 = 2803

Cheltuieli curente privind amortizările imobilizărilor necorporale şi corporale

4. Contul de venituri (721 "Venituri din producția de imobilizări necorporale") se închide în mod normal, prin contul de "profit" odată cu închiderea (decontarea) cheltuielilor de exploatare.

5. Când cheltuielile de cercetare-dezvoltare au fost complet recuperate prin amortizarea (chiar dacă efectele acțiunilor de cercetare se fac în continuare simţite), vom avea:

2803

=

203 Cheltuieli de cercetare-

Amortizarea cheltuielilor de cercetare și dezvoltare

dezvoltare

Desigur, la prima vedere s-ar părea că aici este vorba de o dublă imputare a cheltuielilor: odată la efectuarea cercetării și a doua oară prin amortizare. Dar, în contul de venituri specific (721) se contabilizează odată suma cercetării finanțate, astfel că cheltuielile rămân afectate numai o singură dată, realizându-se în schimb o reașezare în timp și pe elemente în funcție de efectele acțiunilor de cercetare-dezvoltare. În plus, deocamdată mai trebuie să avem în vedere noua concepție de cuantificare a cheltuielilor și veniturilor, precum și de calculație a rezultatelor.

3.2. Concesionarea și locația gestiunii

În principiu, în categoria activelor imobiliare în concesiuni și alte drepturi similare se cuprinde valoarea bunurilor preluate cu acest titlu de către unitățile

patrimoniale, potrivit contractelor negociate şi încheiate între parteneri.

O primă componentă a acestora, și anume: brevetele, licențele, know-how-urile de fabrică și de comert, alte drepturi de proprietate industrială și intelectuală similare aduse ca aport, achiziționate sau dobândite pe alte căi, cuantificate la valoarea de aport, costul de achiziție, costul de producție etc., după caz, a fost tratată în capitolul precedent, întrucât "Normele M.F." în experimentare limitează noțiunea de "concesiune" numai la acestea.

Dar, în actuala etapă de tranziție spre economia de piață, concesionarea şi locația de gestiune a diverse active, îndeosebi proprietate publică, sunt forme extinse de "privatizare a exploatării" ca un pas înainte spre privatizarea efectivă

a proprietății.

În aceste condiții, noi apreciem că evidența locației exploatării şi a concesionărilor de active se poate organiza la cei doi parteneri ai "afacerii" – locatorul, adică proprietarul activelor şi locatarul, adică utilizatorul, folosind – prin asimilare şi extensie – câteva din conturile specifice existente în "cadrul general" şi anume:

164 - Datorii privind concesiunile şi alte datorii asimilate

1684 - Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate

205 - Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori similare

2805 – Amortizarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi şi valori similare

612 – Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile

706 - Venituri din redevențe, locații de gestiune și chirii

Activele predate în locație de gestiune (locația exploatării, concesionare etc.) sunt evidențiate la "locatar" (proprietar), în contul specific 205 "Concesiuni, locații de gestiune, brevete și alte valori similare", dar global (chiar dacă structura valorilor este diversă), în timp ce existența lor material-valorică concretă se va regăsi în bilanțul locatarului (cel care le-a primit și le exploatează).

Activele imobilizate de această natură se amortizează treptat, pe durata prevăzută pentru utilizarea lor, de către unitățiile patrimoniale care le dețin în

proprietate și se recuperează din redeventele încasate de le locatar.

Într-o astfel de "idee", concesiunea și locația presupune a evidenția două aspecte prioritare:

primirea şi restituirea elementelor de active către locatar (proprietarul de drept);

- calcularea, notificarea și plata "redevențelor" cuvenite lunar locatarului.

În ceea ce priveşte un al treilea aspect ce poate apărea el se referă la contabilizarea operațiilor legate de exploatare, dar aici nu mai sunt diferențieri, totul decurgând global cu toate celelalte active și activități ale locatarului.

Spre a lămuri totuși problemele, să începem prin a face o distincție clară

între:

a) Concesionarea de brevete și alte drepturi și valori asimilate;

b) Închirierea și predarea/preluarea de bunuri în locația de gestiune (locația exploatării).

3.2.1. Concesionarea

Concesionarea, în accepțiunea sa fermă, se evidențiază cu ajutorul următoarelor conturi:

Contul 164 "Datorii privind concesiunile şi alte datorii asimilate", cu ajutorul căruia se urmăresc bunurile preluate în patrimoniu, în concesiune sau în alt mod similar, de unitatea primitoare, potrivit contractelor încheiate. Este un cont de pasiv care se creditează cu valoarea concesiunilor, brevetelor, licențelor şi altor drepturi şi valori similare (în contrapartidă cu contul 205 "Concesiuni,

brevete, și alte drepturi și valori similare") și se debitează cu sumele plătite pentru concesiuni, brevete, licențe și alte datorii similare; are sold creditor și reprezintă datoriile privind concesiunile și alte datorii similare detinute în

exploatare.

- Contul 205 "Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori similare" serveşte la evidenţierea concesiunilor, brevetelor, licenţelor, know-how-urilor, mărcilor de fabrică şi de comerţ, a altor drepturi şi valori similare aduse ca aport, achiziţionate sau dobândite pe alte căi, imobilizate pe o perioadă determinată. Este un cont de activ care se debitează cu contravaloarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi şi valori similare achiziţionate, realizate pe cont propriu, cele aduse ca aport la înfiinţarea societăţii, precum şi redevenţele aferente concesiunilor; se creditează cu contravaloarea aceloraşi elemente patrimoniale amortizate integral, precum şi cu valoarea neamortizată la cedarea imobilizărilor; are sold debitor şi reprezintă valoarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi şi valori existente.

– Contul 2805 "Amortizarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi şi valori similare", cont de pasiv, se creditează cu amortizările recuperate prin concesionarea brevetelor, licențelor şi altor valor similare, inclusiv prin afectarea cheltuielilor proprii de exploatare, şi se debitează la scoaterea din utilizare a respectivelor bunuri; are sold creditor şi reprezintă amortizarea concesiunilor

aflate încă în stadiul de utilitate.

În legătură cu concesionarea mai trebuie să avem în vedere şi următoarele elemente:

a) Inevitabil, apar doi parteneri:

Concesionatorul, adică proprietarul bunurilor pe care le cedează spre exploatare;
 Concesionatul, adică agentul economic care primeşte bunurile spre exploatare.

b) Utilizatorul trebuie să plătească anual, sau chiar lunar, aşa cum s-a stipulat în contract:

 redevențele, adică sumele defalcate din valoarea totală a concesiunii, de maniera recuperării integrale a valorii acestora în termenul convenit (sau a părții din valoarea stabilită prin contract).

dobânda pentru utilizarea concesiunilor.

În ceea ce priveşte reflectarea în contabilitate, este necesar să-i avem în vedere pe ambii parteneri ai actului economic:

CONCESIONATORUL:

1. Se achizitionează brevete, licente şi alte valori similare:

205

404

100.000

Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori

Furnizori de imobilizări

2. Elementele achiziționate se predau în exploatarea pe termen de 4 ani, unui tert, contra recuperării întregii valori și unei dobânzi anuale de 10%:

461

=

267

100.000

Debitori diverşi

Creante imobilizate

3. Periodic, se calculează și apoi se încasează redeventa și dobânda cuvenită conform contractului: a) Notificarea dobânzii cuvenite. 40.000 766 Debitori diversi Venituri din dobânzi (sau 763 - Venituri din creante imobilizate) b) Încasarea drepturilor cuvenite 512 461 40.000 Debitori diverşi Conturi curente la bănci c) Decontarea creanțelor imobilizate pe măsura încasării acestora: 2805 100.000 Creante imobilizate Amortizarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi și valori similare 4. La recuperarea întregii sume cuvenite sau la expirarea termenului contractual, se scot din evidentă: 2805 205 100.000 Concesiuni, brevete și Amortizarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi alte drepturi şi valori și valori similare similare Dacă nu s-au amortizat integral, atunci ele se mențin în continuare în evidentă (în patrimoniu) cu valoarea de achizitie și implicit amortizarea corespunzătoare, până la recuperarea întregii lor valori. Desigur, concesionarea se poate face în diverse condiții, cu numeroase clauze, etc. astfel că pot diferi și soluțiile contabile. Personal pentru contul 461 "Debitori diverşi" aş folosi un cont analitic distinct "debitori din concesiuni, brevete şi alte valori similare cedate", în locul contului 267 "Creanțe imobilizate" aş folosi direct contul 205 "Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori similare", etc. Important în tot acest proces este ca să fim clari și corecți! **CONCESIONARUL:** Pentru agentul economic care preia în concesiune, brevete, invenții, etc. spre exploatare lucrurile îmbracă o formă mai globală în sensul că are aceleași soluții de rezolvare inclusiv pentru imobilizările financiare sau alte imobilizări necorporale, întrucât valorile primite spre utilizare au caracter ferm și de durată, fiind astfel asimilate capitalului în exploatare: 1. Primirea în concesiune (se reiau datele problemei anterioare, considerându-l de partea cealaltă a "tejghelei" afacerilor):

> 205 = 164 100.00 ni, brevete şi alte Datorii privind concesiunile

Concesiuni, brevete şi alte datorii privind concesiuni şi valori asimilate alte datorii asimilate

2. Înregistrarea lunară a redevențelor și a dobânzii aferente elementelor patrimoniale preluate în concesiune (și implicit plata lor).

a) Pentru redevențe (dacă este cazul):

612 = 401 100.000

Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile Furnizori¹

Derularea acestor "scene" ne relevă faptul că obiectul concesiunilor de această natură devine, la agentul primitor, element de capital operațional, în timp ce la proprietar rămân imobilizări corporale. De aceea, mi se pare că mai simplă ar fi o astfel de rezolvare care atestă ocmai "starea" concesionărilor, ceea ce la concesionar ar însemna: 1. Preluarea în exploatare, conform contractelor, a valorii concesiunilor și altor drepturi și valori asimilate: 205 = 164 100.000 Concesiuni, brevete, și alte Datorii privind concesiunile și alte datorii asimilate. 2. Calculul și contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate și datorate proprietarului acestora: 666 = 1684 40.000 Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile și alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor și altor elemente datorii asimilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatorularea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare acestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze conte din valoarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare aceteluielilor: 672 = 205 100.000 Cheltuieli privind operațiile Concesiuni, brevete și				
b) Pentru dobânzi: 666 = 1684 40.000 Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 1684 = 512 40.000 Cheltuieli privind concesiunile şi alte datorii asimilate. Introducerea aici a unor conturi de atemporizare precum 401 – "Furnizori" de pare necesară urmare faptului că indiferent de scadența prevăzută prin contractiventru plata redevențelor şi chiriilor, agentul care exploatează concesiunile are netresul ca cheltuielile să fie imputate eșalonat la momentul de facto când ele perează. Chiar şi redevența, ca expresie a transferului de valoare a concesiuniler, se impută periodic-eșalonat asupra cheltuielilor, chiar dacă pligațiunile de plată efective por fi angajate anual. 5. La expirarea contractului sau după achitarea prin redevențe a întregii valori a ceturnarea brevețelor, licențelor etc., dacă astfel a fost prevăzut în contract): 164 = 265 100.000 Concesiuni privind concesiunile și alte datorii asimilate per la proprietar rămân imobilizări corporale. De aceea, mi se pare că mai simplă ar fi o astfel de rezolvare care atestă oatură devine, la agentul primitor, element de capital operațional, în timp la la proprietar rămân imobilizări corporale. De aceea, mi se pare că mai simplă ar fi o astfel de rezolvare care atestă oatură terpuri şi valori asimilate: 205 = 164 100.000 Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate. 205 = 164 100.000 Datorii privind concesiunile și alte datorii asimilate. 205 = 164 40.000 Datorii privind concesiunile și alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor privind concesiunile și alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor datorate proprietar dar se recuperează de la utilizatoru carte din valoarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare cheltuielilor: 672 = 205 100.000	401	=	512	100.000
Cheltuieli privind dobânzile Cheltuieli privind dobânzile Cheltuieli privind dobânzile Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 1684 1684 Cheltuieli privind concesiunile şi alte latorii asimilate. Introducerea aici a unor conturi de atemporizare precum 401 – "Furnizori" 684 "Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate pare necesară urmare faptului că indiferent de scadenta prevăzută prin contractentru plata redeventelor și chiriilor, agentul care exploatează concesiunile are teresul ca cheltuielile să fie imputate eșalonat la momentul de facto când ele perează. Chiar și redeventa, ca expresie a transferului de valoare a concesiunilor, se impută periodic-eșalonat asupra cheltuielilor, chiar dacă biligatiunile de plată efective pot fi angajate anual. 5. La expirarea contractului sau după achitarea prin redevente a întregii valori a elementelor concesionate se descarcă gestiunea concesionarului (inclusiv, aici, și eturnarea brevetelor, licențelor etc., dacă astfel a fost prevăzut în contract): 164 205 Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate Derularea acestor "scene" ne relevă faptul că obiectul concesiunilor datorii privind concesiunilor și altor depturi și valori asimilate: 1. Preluarea în exploatare, conform contractelor, a valorii concesiunilor și altor drepturi și valori asimilate: 205 Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate. 2. Calculul și contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate și datorate proprietar dar se recuperează de la utilizatoru asimilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatoru acestora. În această ultimă postură în contabilitate va rebui să se opereze datorii or privind concesiunilor, brevetelor și altor elemente concesional în această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze concetului ele privind doperațiile de capital Concesiuni, brevete și alte datorii asimilate. 205 205 Concesiuni, brevete și alte dato	Furnizori ¹		Conturi curente la bănci	
Cheltuieli privind dobânzile Cheltuieli privind dobânzile Cheltuieli privind dobânzile Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 1684 1684 Cheltuieli privind concesiunile şi alte latorii asimilate. Introducerea aici a unor conturi de atemporizare precum 401 – "Furnizori" 684 "Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate pare necesară urmare faptului că indiferent de scadenta prevăzută prin contractentru plata redeventelor și chiriilor, agentul care exploatează concesiunile are teresul ca cheltuielile să fie imputate eșalonat la momentul de facto când ele perează. Chiar și redeventa, ca expresie a transferului de valoare a concesiunilor, se impută periodic-eșalonat asupra cheltuielilor, chiar dacă biligatiunile de plată efective pot fi angajate anual. 5. La expirarea contractului sau după achitarea prin redevente a întregii valori a elementelor concesionate se descarcă gestiunea concesionarului (inclusiv, aici, și eturnarea brevetelor, licențelor etc., dacă astfel a fost prevăzut în contract): 164 205 Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate Derularea acestor "scene" ne relevă faptul că obiectul concesiunilor datorii privind concesiunilor și altor depturi și valori asimilate: 1. Preluarea în exploatare, conform contractelor, a valorii concesiunilor și altor drepturi și valori asimilate: 205 Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate. 2. Calculul și contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate și datorate proprietar dar se recuperează de la utilizatoru asimilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatoru acestora. În această ultimă postură în contabilitate va rebui să se opereze datorii or privind concesiunilor, brevetelor și altor elemente concesional în această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze concetului ele privind doperațiile de capital Concesiuni, brevete și alte datorii asimilate. 205 205 Concesiuni, brevete și alte dato	b) Pentru dobânzi:			
privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 1684	,	=	1684	40.000
De participation de la contractului su după achitarea prin redevențe a întregii valori acestiunile de la concesiunile de la concesiunile si alte atorii asimilate. Introducerea aici a unor conturi de atemporizare precum 401 – "Furnizori" 684 "Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile și alte datorii asimilate pare necesară urmare faptului că indiferent de scadența prevăzută prin contractentru plata redevențelor și chiriilor, agentul care exploatează concesiunile arteresul ca cheltuielile să fie imputate eșalonat la momentul de facto când ele perează. Chiar și redevența, ca expresie a transferului de valoare aconcesiunilor, se impută periodic-eșalonat asupra cheltuielilor, chiar dacă biligațiunile de plată efective pot fi angajate anual. 5. La expirarea contractului sau după achitarea prin redevențe a întregii valori a lementelor concesionate se descarcă gestiunea concesionarului (inclusiv, aici, și eturnarea brevetelor, licențelor etc., dacă astfel a fost prevăzut în contracți). 164 = 205 100.000 Concesiuni, prevete, și alte datorii asimilate Derularea acestor "scene" ne relevă faptul că obiectul concesiunilor de datorii asimilate De acea, mi se pare că mai simplă ar fi o astfel de rezolvare care atestă ocurai "starea" concesionărilor, ceea ce la concesionar ar însemna: 1. Preluarea în exploatare, conform contractelor, a valorii concesiunilor şi altor drepturi și valori asimilate: 205 = 164 100.000 Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate. 2. Calculul și contabilizarea dobănzilor anuale aferente elementelo concesionate și datorate proprietarului acestora: 666 = 1684 40.000 Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile și alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor și altor elemente acestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze care concesiunilor relemente acestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze care care altal drepturi și valori	cheltuieli privind dobânzile		privind concesiunile şi alte datorii asimilate.	
Conturi curente la bănci căte datorii asimilate și calte datorii asimilate cace exploatează concesiunile rate exploatează concesiunile cace exploatează concesiunile rate exploatează concesiunilor și alte dator câne la concesiunilor și alte datorii asimilate. Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate. Concesiuni privind concesiunilor și alte datorii asimilate. Concesiuni privind concesiunile și alte datorii asimilate. Concesi				
rivind concesiunile şi alte atorii asimilate. Introducerea aici a unor conturi de atemporizare precum 401 – "Furnizori" 684 "Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate pare necesară urmare faptului că indiferent de scadența prevăzută prin contrace tentru plata redevențelor şi chiriilor, agentul care exploatează concesiunile are teresul ca cheltuielile să fie imputate eșalonat la momentul de facto când ele perează. Chiar şi redevența, ca expresie a transferului de valoare a concesiunilor, se impută periodic-eșalonat asupra cheltuielilor, chiar dacă oncesiunile de plată efective pot fi angajate anual. 5. La expirarea contractului sau după achitarea prin redevențe a întregii valori a lementelor concesionate se descarcă gestiunea concesionarului (inclusiv, aici, şi eturnarea brevetelor, licențelor etc., dacă astfel a fost prevăzut în contracți: 164 = 205 100.000 Concesiuni, brevete, și alte datorii asimilate Derularea acestor "scene" ne relevă faptul că obiectul concesiunilor de castă natură devine, la agentul primitor, element de capital operațional, în timpi ce la proprietar rămân imobilizări corporale. De aceea, mi se pare că mai simplă ar fi o astfel de rezolvare care atestă ocmai "starea" concesionărilor, ceea ce la concesionar ar însemna: 1. Preluarea în exploatare, conform contractelor, a valorii concesiunilor şi altor depturi şi valori asimilate 2. Calculul şi contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate şi datorate proprietarului acestora: 666 = 1684 40.000 Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor şi altor elemente atorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor şi altor elemente atorii asimilate. 3. Amortizarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare acesterului alterului privind operațiile concesiunilor și valori salte datorii asimilate.		=		40.000
Introducerea aici a unor conturi de atemporizare precum 401 – "Furnizori" 684 "Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate" pare necesară urmare faptului că indiferent de scadența prevăzută prin contractentru plata redevențelor și chiriilor, agentul care exploatează concesiunile are nteresul ca cheltuieille să fie imputate eșalonat la momentul de facto când ele perează. Chiar și redevența, ca expresie a transferului de valoare a proncesiunilor, se impută periodic-eșalonat asupra cheltuieilor, chiar dacă obligațiunile de plată efective pot fi angajate anual. 5. La expirarea contractului sau după achitarea prin redevențe a întregii valori a glementelor concesionate se descarcă gestiunea concesionarului (inclusiv, aici, și eturnarea brevetelor, licențelor etc., dacă astfel a fost prevăzut în contract): 164	rivind concesiunile și alte latorii asimilate.			
Concesiuni, brevete, şi alte datorii asimilate datorii asimilate. Derularea acestor "scene" ne relevă faptul că obiectul concesiunilor de această natură devine, la agentul primitor, element de capital operațional, în timp ce la proprietar rămân imobilizări corporale. De aceea, mi se pare că mai simplă ar fi o astfel de rezolvare care atestă ocmai "starea" concesionărilor, ceea ce la concesionar ar însemna: 1. Preluarea în exploatare, conform contractelor, a valorii concesiunilor şi altor drepturi şi valori asimilate: 205 = 164 100.000 Concesiuni, brevete, şi alte datorii privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 2. Calculul şi contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate şi datorate proprietarului acestora: 666 = 1684 40.000 Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor şi altor elemente datorii asimilate va trebui să se opereze de cestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze concesiuniellor: 672 = 205 100.000 Concesiuni, brevete şi alte datoriilor privind operațiile de capital alte drepturi şi valori	apare necesară urmare fapti pentru plata redeventelor și nteresul ca cheltuielile să f operează. Chiar și redev concesiunilor, se impută obligatiunile de plată efective 5. La expirarea contract elementelor concesionate se eturnarea brevetelor, licențele	ului chi ie in rența peri e po tului	că indiferent de scadența prev riilor, agentul care exploateaz nputate eșalonat la momentul a, ca expresie a transferul odic-eșalonat asupra cheltui t fi angajate anual. sau după achitarea prin redevel scarcă gestiunea concesionaru c., dacă astfel a fost prevăzut în	azuta prin contract ă concesiunile are de facto când ele ui de valoare a elilor, chiar dacă nțe a întregii valori a lui (inclusiv, aici, și contract):
datorii asimilate. Derularea acestor "scene" ne relevă faptul că obiectul concesiunilor de această natură devine, la agentul primitor, element de capital operațional, în timp ce la proprietar rămân imobilizări corporale. De aceea, mi se pare că mai simplă ar fi o astfel de rezolvare care atestă ocmai "starea" concesionărilor, ceea ce la concesionar ar însemna: 1. Preluarea în exploatare, conform contractelor, a valorii concesiunilor și altor drepturi și valori asimilate: 205 = 164 100.000 Concesiuni, brevete, și alte datorii privind concesiunile și alte datorii asimilate. 2. Calculul și contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate și datorate proprietarului acestora: 666 = 1684 40.000 Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile și alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor și altor elemente asimilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatoru cacestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze cacetuleilor: 672 = 205 100.000 Cheltuieli privind operațiile Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori				100.000
Concesiuni, brevete, și alte drepturi și valori asimilate și alte datorii privind concesiunile și alte datorii asimilate. 2. Calculul și contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate și datorate proprietarului acestora: 666 = 1684 40.000 Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile și alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor și altor elemente datoriilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatorula cestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze do carte din valoarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare aceteluielilor: 672 = 205 100.000 Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori	și alte datorii asimilate Derularea acestor "scaceastă natură devine, la agce la proprietar rămân imobi De aceea, mi se pare cocmai "starea" concesionăr 1. Preluarea în exploa	cene genti iliză că ilor, atare	datorii asimilate. " ne relevă faptul că obiectul primitor, element de capital di corporale. mai simplă ar fi o astfel de reziceea ce la concesionar ar înse	operațional, în timp zolvare care atestă emna: orii concesiunilor și
drepturi și valori asimilate și alte datorii asimilate. 2. Calculul și contabilizarea dobânzilor anuale aferente elementelo concesionate și datorate proprietarului acestora: 666 = 1684 40.000 Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile și alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor și altor elemente dacestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze coarte din valoarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare aceteluielilor: 672 = 205 100.000 Cheltuieli privind operațiile de capital		=	164	100.000
Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor şi altor elemente asimilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatoru acestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze coarte din valoarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare acheltuielilor: 672 = 205 100.000 Cheltuieli privind operațiile de capital Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori	drepturi și valori asimilate 2. Calculul și contal concesionate și datorate pro	oiliza	şi alte datorii asimilate. area dobânzilor anuale afe tarului acestora:	
privind concesiunile şi alte datorii asimilate. 3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor şi altor elemente asimilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatoru acestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze coarte din valoarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare acheltuielilor: 672 = 205 100.000 Cheltuieli privind operațiile Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori		=		40.000
3. Amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor și altor elemente asimilate se calculează de proprietar dar se recuperează de la utilizatorular decestora. În această ultimă postură în contabilitate va trebui să se opereze de carte din valoarea concesiunilor datorate prin imputarea corespunzătoare a cheltuielilor: 672 = 205 100.000 Cheltuieli privind operațiile Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori	Cheltuieli privind dobânzile		privind concesiunile şi alte	
Cheltuieli privind operațiile Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori	asimilate se calculează d acestora. În această ultimă parte din valoarea conces	e p	concesiunilor, brevetelor roprietar dar se recuperează stură în contabilitate va trebulor datorate prin imputarea	i de la utilizatoru ii să se opereze d corespunzătoare a
de capital alte drepturi şi valori		=		100.000
	Cheltuieli privind operațiile de capital		alte drepturi şi valori	Control St.

 $^{^{\}rm 1}$ Aici se poate folosi la fel de bine și contul 2805 — "Amortizarea concesiunilor, brevetelor și altor drepturi și valori".

Achitarea datoriilor:

a) Plata dobânzilor anuale:

1684 =

Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate.

512

Conturi curente la bănci

b) Plata anuităților pentru concesiuni, brevete și alte drepturi și valori similare (la nivelul amortizărilor recuperate):

164

=

512

40.000

40.000

Datorii privind concesiunile şi alte datorii asimilate

Conturi curente la bănci

c) Restituirea concesiunilor, brevetelor, etc. la expirarea contractului (dacă au fost antamate pe termen limitat), pentru valoarea nominală mai puțin suma anuităților plătite conform contractului (dacă mai rămâne ceva neamortizat, de recuperat):

164

=

205

0

Datorii privind concesiunile şi alte datorii asimilate

Concesiuni, brevete, şi alte drepturi şi valori similare

În concepțiunea proiectului "Normelor" în experimentare elaborate de Ministerul Finanțelor aceasta ar fi povestea "concesiunilor", dar, după opinia noastră, contul 164 "Datorii privind concesiunile și alte datorii asimilate" ar mai putea servi și la evidențierea luării în exploatare durabilă a unor active pentru care sursa de proveniență a capitaluli "asimilat" este tot o concesiune (inclusiv sub forma "locației de gestiune")..., dar vom găsi noi o soluție contabilă *elegantă*.

3.2.2 Locația gestiunii

Locația gestiunii sau, mai corect spus, "locația exploatării" este destul de răspândită în actuala etapă a tranziției, deseori suprapunându-se închirierii, cedărilor temporale etc., reținând totuși prevederea legii conform căreia "locația constă în aceea că o regie autonomă sau o societate comercială (denumite "locator") acordă uneia sau mai multor persoane fizice și juridice, române sau străine (denumite "locatar"), gestionarea unor secții, uzine, fabrici ori alte subunități".

Exploatarea unei activități și subunități în locație de gestiune presupune încheierea unui contract ferm între cei doi parteneri – locatorul sau locatarul – pentru care normativele financiare prevăd stipularea unor obligații foarte clare, cum ar fi:

Locatorul.

- "să pună la dispoziție gestiunea subunității în stare de funcționare cu tot inventarul de spațiu, echipament industrial, mijloace fixe şi obiecte de inventar, mijloace circulante în stoc etc."
- "să asigure la cerere, contra cost, servicii ca: ...evidența contabilă şi alte servicii financiare,
 ..., asisitență tehnic-economică de specialitate etc."

Locatarul:

- "să verifice, la preluarea gestiunii, integritatea și starea de folosință a patrimoniului";
- "să conserve patrimoniul primit și să îl dezvolte ca un bun gospodar";
- "să gospodărească rațional mijloacele materiale și financiare, să sporească fondurile gestiunii prin mijloace legale";
- "să plătească la timp sumele cuvenite cu locatorul ca pret pentru: prestațiile acestuia, cote de amortisment pentru mijloace fixe, chirie pentru spațiu şi obiecte de inventar, echivalentul dobânzilor pentru credite nerambursate şi altele asemenea".

De asemenea, legea mai prevede că locatarul își poate constitui fonduri proprii de dezvoltare, de premiere, fonduri cu scop social, poate efectua investitii

etc., toate în scopul sporirii eficienței și rentabilității locației aflate în exploatarea

și responsabilitatea sa.

Dacă analizăm mai atent, chiar și numai prevederile expres menționate de lege constatăm că sunt foarte multe probleme financiare directe ce derivă din locația gestiunii, în general astfel că organizarea, funcționarea și conducerea contabilității nu sunt deloc simple și mai ales nu pot fi soluționate, parțial, temporar sau cu jumătăți de masură (parcă și numele de "... gestiunii", predestină o ordine contabilă desăvârșită),ci, înainte de toate cu respectarea întocmai a conditiilor stipulate de contractul de exploatare a locației.

Oricum, pe lângă o serie de prevederi tehnice și organizatorice, acest contract trebuie să conțină expres "anularea" (sau redevența) adică suma anuală (și implicit lunară) pe care locatarul o plătește locatorului (proprietarului) pentru exploatarea elementelor sale de patrimoniu imobilizate și care este furnizată din:

a) Rata fixă, ce contine:

contravaloarea amortizării legale aferentă mijloacelor fixe preluate în exploatare;
 contravaloarea uzurii obiectelor de inventar preluate în exploatare;

suma legală aferentă taxei asupra terenurilor proprietate de stat;

suma legală a impozitului pe clădirile aparținând persoanelor juridice (și cedate în locație);

alte obligații contractuale.

b) Dobânda, (chiria) respectiv suma pe care locatarul o plătește sub formă de dobânzi ce afectează propriile cheltuieli de exploatare, dar pe care locatorul o tratează ca un venit din cedarea în locatie ce devine astfel profit.

Pe lângă acestea, îndeosebi la predarea în locație a unor obiective, acestea mai pot încorpora și alte valori: materiale, mărfuri, produse, etc., legate de obiectiv și a căror contravaloare urmează a fi achitată de locatar proprietarului în perioada imediat următoare.

În ceea ce privește organizarea contabilității la cei doi parteneri mai trebuie

să se tină seama și de alte "probleme", specifice, între care:

anuitatea se "indexează" prin contract, în sensul că elementele sale componente se pun în legătură directă cu un anume paramentru de protecție împotriva devalorizării, inflației, schimburilor legislative colaterale, etc. (spre exemplu "dobânda" se stabileşte ca sumă fixă sau rată – în funcție de paritatea "leu-dolar", amortizările, taxele, impozitele – în funcție de valoarea lor actualizată conform legii, etc.);

chiar dacă elementele de capital rulant (materiale, mărfuri, produse) se predau locatarului integral contra cost, imobilizările corporale rămân în continuare proprietatea locatorului (şi

se mențin implicit și în evidențierea acestuia);

- o serie de cheltuieli (și implicit drepturi) din "rata fixă" (amortizări, taxe, impozite) nu pot fi calculate exact decât de proprietar, împreună cu toate celelalte bunuri similare ale sale, el cunoscând și datele de bază: valori de imputare, norme individuale, cote de impozit, etc. (iar de aici defalcarea pe fiecare locatar și implicit pentru propria exploatare).

Revenind la organizarea propriu-zisă a contabilității fiecăruia din cei doi parteneri (iar de o parte și de alta a "taberei" afacerilor) singura problemă ce se pare discutabilă (cel puțin deocamdată) este contul - "punte de legătură" prin care să se intermedieze decontările reciproce, după părerea noastră putându-ne opri la:

451 – "Decontări în cadrul grupului"

sau 461 - "Debitori diverşi"/462 - "Creditori diverşi",

în ambele cazuri o evidență analitică distinctă pentru fiecare locație fiind obligatorie.

Pe acestă bază, blocarea în conturi a operațiilor reciproce dintre cei doi parteneri ar putea îmbrăca următoarea configurație:

LOCATORUL

1. La darea în locație:

imobilizările corporale se înregistrează numai în evidența analitică;

- valorile materiale de natura mărfurilor, materialelor, produselor, etc. se transferă și se includ în valoarea anuităților de recuperat, de regulă la pretul efectiv de procurare (valoarea contabilă).

Dacă ar.fi, spre exemplu, vorba de materiale:

461 Debitori diversi¹⁾

301 • Materiale consumabile 308 • Diferente de pret la materii prime și materiale

2. Lunar se înregistrează:

- includerea în cheltuieli a contravalorii "ratei fixe", împreună cu propriile cheltuieli de exploatare (amortizări, uzură, impozit pe clădiri, taxa asupra terenurilor);

 notificarea drepturilor de creanță la nivelul redevenței (cota lunară) formată din rata fixă, contravaloarea mărfurilor sau materialelor, și dobânda (chiria) pentru locatie, conform contractului:

461

Debitori diversi

Venituri din redevente locatii de gestiune și chirii

- când devine efectivă: încasarea periodică a anuităților (redevențelor):

512

461

Conturi curente la bănci

Debitori diversi

3. La expirarea locației și primirea bunurilor: se operează numai în evidența analitică restituirea imobilizărilor corporale.

LOCATARUL

1. Preluarea în locatie:

- pentru imobilizările corporale, evaluate la valoarea de inventar:

Debit: Cont de ordine și evidentă: 8031 - "Mijloace fixe luate cu chirie"

pentru materialele consumabile primite:

462

301 – Materiale consumabile

Creditori diversi²

308 - Diferențe de preț la materii prime și materiale

2. Lunar, se înregistrează:

- obligația de plată a redevențelor (inclusiv contravaloarea unor valori materiale primite la începerea locatiei).

462

Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chirii.

Creditori diverşi

– când devine efectivă: plata redeventelor:

462

512

Creditori diversi

Conturi curente la bănci

3. La expirarea locației și predarea bunurilor, conform conditiilor

Credit: Cont de ordine și evidentă: 8031 - "Mijloace fixe luate cu chirie:

În ceea ce privește investițiile efectuate la mijloacele fixe concesionate, luate cu chirie sau în locație de gestiune (dacă contractul cu proprieterul de facto prevede aceasta), ele se contabilizează în gestiunea unității care le-a efectuat.

¹⁾ Se întelege: 461 - "Debitori diverși"; 451 - "Decontări în cadrul grupului" sau alt cont mai

potrivit.
²⁾ Şi aici se înțelege: 462 – "Creditori diverși", 451 – "Decontări în cadrul grupului" sau alt cont

La expirarea contractului de concesiune, închiriere sau locație de gestiune, valoarea investițiilor executate la mijloacele fixe luate cu acest titlu se scade din gestiunea unității patrimoniale care le-a efectuat și se contabilizează la agentul economic căreia i-au fost restituite (deci locatorul – de regulă) cu valoarea lor majorându-se valoarea la intrare a mijloacelor fixe respective potrivit contractelor încheiate, iar blocarea în conturi se face ca în cazul cumpărării de mijloace fixe în exploatare de la diverși furnizori.

...Şi totuşi, în ceea ce priveşte locaţiile şi concesionările, mai pot apare şi alte aspecte ale relaţiilor de obligaţii şi plată dintre cei doi parteneri – locator şi locatar – dar asta depinde şi de clauzele, condiţiile şi alte restricţii care au fost prevăzute în contractul de locaţie sau de concesionare, precum şi de "reglementările" financiar-fiscale (şi de ce nu contabile) ale momentului. Şi chiar dacă soluţia propusă de noi nu este cea mai potrivită a fi acceptată, concepţia

rămâne aceeași.

În categoria imobilizărilor necorporale se mai cuprind şi alte elemente, inclusiv întâmplătoare, între care:

a) Fondul comercial este un "fond" dobândit, reprezentând partea din fondul de comerț care nu figurează în cadrul celorlalte elemente de patrimoniu, dar care concură la menținerea sau la dezvoltarea potențialului activității unității, cum sunt: clientela, vadul, debușeele, reputația și alte elemente necorporale. Evidența acestora se realizează cu ajutorul unui cont specific 207 "Fond comercial". Se face precizarea că fondul comercial se determină ca diferență între valoarea de aport sau costul de achiziție, după caz a fondului de comerț și valoarea activului net al acesteia. De asemenea, fondul comercial nu este supus amortizării.

b) Există și alte imobilizări necorporale (contul 208 "Alte imobilizări necorporale"), în care se înregistrează programele informatice create de unitate, sau achiziționate de la terți, pentru necesitățile de utilizare proprii, evaluate la costul de producție, respectiv la costul de achiziție. Valoarea programelor informatice se amortizează în funcție de durata probabilă de utilizare, care nu poate depăși o anume perioadă (3 ani).

3.3. Regimul financiar al imobilizărilor corporale

În economia regiilor autonome şi societăților comerciale, mijloacele de producție de natura "imobilizărilor corporale" sau a "capitalului permanent" ocupă un loc important, fiind acea componentă a patrimoniului care definește capacitatea tehnică de producție sau potențialului de a crea venituri, în concordanță cu obiectul său de activitate.

Așa cum se constată și din desfășurarea grupei "imobilizări corporale" a planului contabil general, acesta include, în fapt, două categorii clare: terenuri și

mijloace fixe.

Terenurile sunt formate, cel puțin sub aspectul implicațiilor lor financiare, din două grupe și anume: terenuri și amenajări la terenuri. În contabilitate, folosind fiecare din desfășurătoarele de gradul II ale contului 211 "Terenuri", acestea se înregistrează la intrarea în patrimoniu la valoarea stabilită potrivit legii, în funcție de clasele de fertilitate și suprafața acestora, la costul de achiziție sau valoarea de aport, după caz. În mod similar se procedează și la ieșire, astfel că soldul debitor al contului 211 "Terenuri" ne arată existentul activelor de această natură la un moment dat.

Mijloacele fixe se caracterizează prin aceea că participă la mai multe cicluri de fabricație, își păstrează, în general forma fizică inițială și își transmit treptat valoarea lor sub formă de amortizare, asupra producției executate, serviciilor

prestate sau altor activităti desfășurate.

Sunt considerate mijloace fixe obiectul singular ("de inventar") sau complexul de obiecte ce se utilizează ca atare şi îndeplineşte cumulativ următoarele conditii:

- are o valoare nominală mai mare decât limita stabilită de lege;

- are o durată normată de utilizare mai mare de un an.

21 IMOBILIZĂRI CORPORALE

212 Terenuri

2111 Terenuri

2115 Amenajări de terenuri (la terenuri)

212 Mijloace fixe

2121 Clădiri și construcții speciale

2122 Maşini de forță și utilaje energetice

2123 Maşini, utilaje şi instalatii de lucru

2124 Aparate și instalații de măsurare, control și reglare

2125 Mijloace de transport

2126 Animale de muncă

2127 Plantații

2128 Unelte, accesorii de producție și inventar gospodăresc

23 IMOBILIZĂRI ÎN CURS

230 Imobilizări în curs necorporale

231 Imobilizări în curs corporale

Pentru obiectele care sunt folosite în loturi, seturi sau formează un singur corp, la încadrarea lor ca mijloace fixe se are în vedere valoarea întregului lot, corp sau set.

Dat fiind ponderea mare a acestor elemente patrimoniale, ca și regimul lor financiar destul de riguros, în organizarea contabilității generale s-au creat conturi sintetice de gradul II specifice categoriilor de mijloace fixe în funcție de particularitățile lor constructive și de exploatare.

Terenurile au același regim ca și mijloacele fixe, variind însă foarte mult valoarea lor pe unitate de suprafață de la un agent economic la altul în funcție de calitatea soiului, destinație, amplasament, modalități de procurare, căi de acces, zonă geografică etc. În plus, terenurile (cel puțin ca raționament), cu excepția investițiilor și amenajărilor în vederea ameliorării calității lor, nu sunt supuse amortizării deoarece, practic nu-și pierd valoarea de întrebuințare și implicit valoarea.

O problemă aparte în legătură cu imobilizările corporale și îndeosebi cu familia "mijloacelor fixe" o constituie *EVALUAREA* (și, ca excepție, chiar reevaluarea) lor.

La intrarea în patrimoniu mijloacele fixe se înregistrează în contabilitate la valoarea de inventar (sau "valoarea de intrare") prin care se înțelege:

- costul de achiziție, pentru mijloacele fixe procurate cu titlu oneros și pot fi puse ca atare în exploatare;
- costul de producție, pentru mijloacele fixe construite sau produse de unitatea patrimonială;
 valoarea de utilitate, estimată la înscrierea lor în activ, ținând seama de valoarea mijloacelor fixe cu caracteristici tehnice similare sau apropiate, pentru mijloacele fixe

obținute cu titlu gratuit;

– valoarea de aport acceptată de părți, pentru mijloacele fixe intrate în patrimoniu cu ocazia

asocierii, fuziunii etc., conform contractelor;

 valoarea "rezultată" stabilită în urma reevaluării, pentru mijloacele fixe reevaluate în baza unei dispoziții legale exprese.

Am ajuns, astfel, la o problemă de mare dificultate mai ales în actuala etapă de reorganizare a agenților economici cu capital de stat, de vânzare a activelor etc., și anume "reevaluare".

Prin REEVALUAREA mijloacelor fixe se înțelege operațiunea de stabilire a valorii actuale a fiecărui mijloc fix existent în patrimoniul unității. Valoarea actuală a mijlocului fix se stabileşte, de regulă, avându-se în vedere: valoarea de intrare

din contabilitatea unității patrimoniale, utilitatea și prețul pietei, precum și gradul

de uzură estimat a mijlocului fix la data reevaluării.

În situația în care pentru unele mijloace fixe nu există prețuri de piată, acestea se determină având în vedere data fabricației, parametrii tehnicofuncționali principali ai mijlocului fix supus reevaluării, utilizând următoarele

a) metoda identificării, care constă în stabilirea identității mijlocului fix pentru care se determină valoarea de înlocuire, cu un mijloc fix care are pret;

b) metoda asimilării care constă în compararea mijlocului fix ce se reevaluează cu unul din "fondurile" fixe cu pret de productie sau de livrare, care

are parametrii esentiali foarte apropiati ca mărime;

c) metoda corelării, care se aplică în situațiile când se iau ca bază de calcul unul sau mai multe mijloace fixe asemănătoare constructiv și ca destinație cu mijlocul fix ce se reevaluează și la care mărimea parametrilor diferă esențial față de utilajul existent pe teren cu mai mult de ±5%, fără însă ca diferența între marimea parametrilor tehnico-funcționali să fie exagerată;

d) metoda indicilor de actualizare a preturilor, care se aplică sub formă de execuție, în situațiile în care reevaluarea mijloacelor fixe nu poate fi efectuată

prin metodele anterioare.

Gradul de uzură fizic estimat se determină luând în considerare durata de serviciu consumată și durata de serviciu rămasă.

Durata de serviciu consumată reprezintă perioada în ani de la data punerii în funcțiune

până la data reevaluării.

Durata de serviciu rămasă reprezintă perioada exprimată în ani, cât mijlocul fix mai poate functiona până la scoaterea efectivă din funcțiune ca urmare a uzurii, ținând seama de starea concretă a mijlocului fix în momentul inventarierii. Durata de serviciu estimat rezultă din însumarea duratei de serviciu consumată cu

durata de serviciu rămasă.

Gradul de uzură fizică estimat se determină, în procente, prin raportarea duratei de serviciu consumată la durata de serviciu estimată.

În legătură cu organizarea evidenței imobilizărilor apare și categoria "imobilizărilor în curs" necorporale sau corporale. Imobilizările în curs necorporale reprezintă costul de producție, respectiv costul de achiziție privind imobilizările necorporabile neterminate până la finele exercitiului.

Imobilizările în curs corporale reprezintă, între altele, investițiile neterminate efectuate în regie proprie sau în antrepriză care se evaluează la costul de producție, respectiv la costul de achiziție, reprezentând prețul de deviz al investiției. Imobilizările în curs corporale se trec în categoria mijloacelor fixe după recepție, darea în folosință sau punerea în funcțiune a acestora, după caz.

Investitiile efectuate la mijloacele fixe concesionate, luate cu chirie sau în locație de gestiune se înregistrează în contabilitatea unității patrimoniale care le-a efectuat. La expirarea contractului de concesiune, închirierea sau locația de gestiune, valoarea investițiilor executate la mijloacele fixe luate cu acest titlu, se scade din contabilitatea unității patrimoniale care le-a efectuat și se înregistrează în contabilitatea unității patrimoniale căreia i-au fost restituite, cu valoarea lor majorându-se valoare de intrare a mijloacelor fixe respective potrivit contractelor încheiate.

3.4. Contabilitatea investițiilor capitale

Într-o acceptiune destul de cuprinzătoare, prin investiții capitale se înțelege totalitatea cheltuielilor bănești și materiale efectuate pentru crearea de noi mijloace fixe - productive şi neproductive1 - pentru reconstrucția, dezvoltarea şi

¹ În fapt, se finalizează în mijloace fixe numai investițiile din domeniul producției și al activităților economice (investiții productive) care au ca rezultat mijloacele de muncă. Celelalte lucrări de investiții din domeniul culturii, artei, învățământului, ocrotirii sănătății etc. (investiții neproductive) nu devin mijloace fixe, ci bunuri, edificii, obiective componete ale avutiei nationale, având, desigur, regimul lor propriu de finantare și exploatare.

modernizarea mijloacelor fixe existente. Regulile financiare definesc activitatea de investiții ca un amplu şi complex proces de transformare calitativă a resurselor materiale, financiare şi de muncă în mijloace (capital) fixe, prin realizarea de noi capacități în toate domeniile economiei, prin modernizarea, dezvoltarea, reconstrucția şi reânnoirea mijloacelor de producție existente (inclusiv retehnologizările – remont).

Investițiile prezintă o serie de particularități în funcție de destinație, caracterul și structura lucrărilor, ramura și forma de organizare a agenților economici, deosebindu-le de oricare alte activități. Astfel, procesul investițional necesită un timp relativ mare, cuprinzând atât durata de proiectare, cât și cea de

execuție propriu-zisă, a lucrărilor; între momentul cheltuirii fondurilor și cel al obținerii efectelor finale se interpune o perioadă mai mare sau mai mică, ceea ce face ca factorul timp să joace un rol important în asigurarea eficienței viitoarelor

obiective.

Decizia financiară în legătură cu angajarea agentului economic spre efectuarea diverselor lucrări de investiții ca și organizarea corectă a contabilității investițiilor sunt puternic legate de cunoașterea cu exactitate a sferei de surprindere a acestora, pe de o parte pentru a dimensiona corect resursele financiare necesare, iar pe de altă parte pentru a le repera corect în sistemele de gestiune de celelalte activități generatoare de cheltuieli;

a) Dacă pornim de la definiția investițiilor conform uzanțelor financiare, constatăm că substanța acestora este formată din:

- achiziționarea, construirea și montarea de noi capacități și suprafețe de producție;

dezvoltarea, reutilarea şi modernizarea mijloacelor fixe existente;

- înlocuirea prin lucrări noi a mijloacelor fixe existente uzate fizic sau moral.

b) Sunt asimilate investițiile și cheltuielile pentru lucrări de proiectare, cercetare științifică efectuate în legătură cu investițiile, cheltuielile pentru pregătirea cadrelor (muncitori, maiștri și tehnicieni) necesare obiectivelor nou construite, cheltuielile efectuate cu personalul tehnic și economic al unităților aflate în constructie etc.

c) În legătură cu precizarea continutului financiar al investițiilor mai trebuie

luate în consideratie și următoarele aspecte:

- obiectele de inventar nu sunt considerate rezultate ale lucrărilor de investiții (și, deci, nu

devin mijloace fixe), în scopul simplificării regimului financiar al acestora;

– montajul utilajelor ce se efectuează de către unitățile care le-a produs intră în prețul acestora; în investiții se cuprinde numai montajul efectuat de şantiere ale unităților de construcții-montai:

 sunt finanțate din fondurile de investiții şi cheltuieli pentru lucrările de modernizare, executate odată cu reparațiile capitale la maşini, utilaje şi instalații, dacă ele depăşesc o

anumită cotă din valoarea acestora;

 lucrările de foraj şi cele geologice efectuate pentru descoperirea de materii prime şi alte resurse nu intră de regulă, în investiții; numai lucrările de foraj geo-tehnic, pentru alimentările cu apă şi pentru exploatări în cariere, se cuprind în această categorie;

- animalele sunt considerate investiții de la achiziționare și creșterea lor până la trecerea în

turme de bază (chiar dacă nu toate devin mijloace fixe);

 procurarea şi sădirea pomilor, precum şi întreţinerea lor până la intrarea pe rod, se asimilează, prin dimensiunea cheltuielilor antrenate, cu lucrările de investiţii.

În vederea realizării concrete a procesului de "blocare în conturi" a numeroaselor operații tehnic-oconomico-financiare generate de realizarea procesului investițional, mai trebuie să se țină neapărat seama de diversele reglementări financiar-fiscale, surse și fonduri de finanțare etc., regula "jocului" fiind până la urmă aceeași și putând fi satisfăcută de următoarele elemente de scenariu:

1. Achizitionarea de utilaje, mașini componente care nu necesită montaj:

231 – Imobilizări în curs corporale 442 – Taxa pe valoarea adăugată 404 Furnizori de imobilizări

2. În mod similar se înregistrează și investițiile executate în antrepriză de un tert (furnizor pentru investiții) care transmite spre decontare beneficiarului factura pentru lucrarea executată.

3. Dacă o parte din lucrare sau toată investiția se execută de propria unitate, atunci întreaga sumă a cheltuielilor efectuare în acest scop, inclusiv montarea utilajelor, efectuarea probelor tehnologice, remedierile în perioada de garanție etc., se colectează în debitul conturilor de cheltuieli (clasa 6) pe elemente omogene, indiferent de destinația (desigur în corespondență cu conturile care arată surse consumului, felul cheltuielii și sursa ei etc.).

4. La sfârșitul exercițiului (lunar, trimestrial, anual etc. așa cum prevăd reglementările fiscale) se decontează costul efectiv al lucrărilor executate în unitate, indiferent de stadiul finalizării (decontări parțiale și chiar cu unele elemente de provizorat în evaluare), urmând ca la terminarea lucrării să aibă loc și decontarea (regularizarea finală):

Imobilizări în curs corporale 722 - Venituri din producția de imobilizări corporale 442 - Taxa pe valoarea adăugată

5. După recepția definitivă și punerea mijloacelor fixe în stare de execuție (la valoarea de inventar stabilită prin "calculația costului investițiilor" conform analiticelor contului 231 – Imobilizări în curs corporale):

231 Mijloace fixe (cu subcontul Imobilizări în curs corporale de gradul II corespunzător

.....şi implicit "reflexia" lor financiară:

= 119 - Repartizări la fondul de Fond de dezvoltare dezvoltare 101 - Capital social

Pentru a nu rămâne "neclarități" cel puțin în această parte abia de "intrare" în stadiul "noii contabilități", este necesar să avansăm câteva "ideii" și anume:

- contul de "venituri" se închide lunar prin contrabalansare cu cheltuielile corespunzătoare ce se decontează la aceleași "capete" de interval;

- dacă lucrarea de investiții este calamitată, "dă greș" etc. (deci nu se poate finaliza) atunci cheltuielile afectate se suportă din provizioanele constituite în acest scop;

taxa pe valoarea adăugată se regularizează în subconturile de gradul II, pentru că. oricum,

devine exigibilă numai la terminarea lucrării

- de mare importanță este aspectul financiar pus sub impactul resurselor cheltuite: a) dacă se consumă propriile active circulante sau sumele devenite lichidități din amortizările recuperate ele nu operează și asupra "capitalului social" întrucât aveam de-a face cu o schimbare a formei valoare din active circulante în active fixe; b) dacă se consumă elemente de profit atunci capitalul se majorează astfel că mai trebuie făcute și deblocările/blocările în conturi spre a reflecta noua situație.

Şi, iată, acum apare o nouă problemă: ce se întâmplă dacă investitiile se execută pe seama unor credite bancare pe termen mijlociu sau lung?

Rezolvarea ni se pare "unică " dar logică: creditele se contabilizează respectând regula generală a acestora; la decontarea investițiilor finalizate acestea se operează până la epuizarea resurselor din contul 111-"Fond de dezvoltare"; pe măsură ce se face rambursarea creditelor se contabilizează, cu aceeaşi sumă, și repartizarea profitului pentru capitalul social (sau indirect prin formarea și apoi capitalizarea "fondului" social), totul pâna la epuizarea creditului și implicit capitalizarea întregii valori a noilor mijloace fixe, decontate după epuizarea amortizărilor la fondul de dezvoltare, dar numai concomitent cu rambursarea creditelor.

Mai sunt, încă, și alte aspecte, toate sesizând, pe de o parte necesitatea organizării unei evidențe clare și detaliate a resurselor și cheltuielilor pentru investiții, iar pe de altă parte gradele de libertate în utilizarea fondurilor de fiecare agent economic în care activitatea de ansamblu a acestuia se circumscrie într-un sistem perfect integrat.

3.5. "Filozofia", situația și contabilitatea amortizărilor

Imobilizările corporale de natura mijloacelor fixe, inclusiv investițiile "ataşate" terenurilor, utilizate în perioada de exploatare productivă, prestatoare, comercială etc. își pierd treptat o parte din valoarea lor de întrebuințare și, în mod corespunzător, din valoarea lor. Această pierdere eșalonată pe care o suportă mijloacele fixe în funcție (doar, atenuată și cele în conservare, în nefolosire etc.) este cunoscută generic sub denumirea de "uzură", a cărei expresie valorică se include în cheltuielile de exploatare, sub formă de amortizare, spre a fi astfel "reconstituită" valoarea mijloacelor amortizabile, în mod treptat, eșalonat dar sigur, din veniturile dobândite.

Când se vorbeşte de amortizare, trebuie să se aibă în vedere care sunt cauzele sub influența cărora un activ coporal, îndeosebi mijloc fix, își pierde valoarea intrinsecă începând de la data recepției și punerii în funcțiune, adică:

- uzura fizică generată de folosirea și funcționarea mecanică, tehnică, protecție etc.;

uzura morală ca urmare evoluției rapide a tehnicii, apariției de noi mașini, utilaje, instalații
etc. cu performante deosebite de randament, product itate, costuri, precizie în
funcționare, eficiență;

 în relația cu timpul și tehnologia de producție evolueaz î, îmbătrânește și chiar dispare; apar în schimb inevitabil alte combinații tehnice care poduc pe bază de alte concepții, cu

alte consumuri, cu altă productivitate etc.

Se pare, deci, că factorii menționați — cel puțin ca tendință majoritară — acționează toți într-o singură direcție: scurtarea duratei de viață — îndeosebi economică — a activelor imobilizate, atât de mult încât preocupările de a folosi utilajele cât mai fiabile, clădiri cu funcționalități polivalente etc. nu se mai observă. Singura excepție de principiu o face pământul (terenurile) care nu-și pierde valoarea, ba chiar sub aspectul rarității poate crește.

Constatarea deprecierii unui bun prin amortizare relevă, deci, o logică economică dar şi egalmente juridică: informațiile din bilanț n-ar fi corecte dacă politica amortismentelor practicată n-ar reflecta şi deprecierea reală a bunurilor.

Pentru aceste considerente, "protecția" împotriva riscului deprecierii, dar şi necesitatea reflectării prin bilanț a realităților impun ca fiecare agent economic să-şi "organizeze" recuperarea activelor în procesul exploatării pe baza unui program ştiințific care este "planul de amortizare" ("plan d'amortissement"). Acest plan este un tablou previzional de reducere a valorilor înscrise în bilanț într-o perioadă determinată şi pe tranşe succesive.

			VIND INOPILIZĂDII E
28	AMO		VIND IMOBILIZĂRILE
	280		privind imobilizările necorporale
			nortizarea cheltuielilor de constituire
		2803 Am	nortizarea cheltuielilor de cercetare și dezvoltare
		2805 Am	nortizarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi şi valori similare
		2807 Am	nortizarea fondului comercial
			nortizarea altor imobilizări necorporale
	281	Amortizări	privind imobilizările corporale
		2810 Am	nortizarea terenurilor
			nortizarea clădirilor și construcțiilor speciale
		2812 Am	nortizarea maşinilor de forță și utilajelor energetice
		2813 Am	nortizarea maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor de lucru
		2814 Am	nortizarea aparatelor și instalațiilor de măsurare, control și reglare
			nortizarea mijloacelor de transport
			nortizarea animalelor de muncă
			nortizarea plantatiilor
		2818 An	nortizarea accesoriilor de producție și inventarului gospodăresc

În cazul amortizării (ca program general atotcuprinzător) pentru deprecierea unui mijloc fix, se ține cont, mai ales când durata de utilizare a bunului în unitate este net inferioară duratei sale probabile de viață, de valoarea reală de recuperat, precum și de valoarea reziduală apreciată rezonabil în momentul stabilirii planului de amortizare și că aceste valori sunt succeptibile modificării, ca efect al hiperinflației, după modelul de calcul al unităților (ratelor etc.).

În cazul amortizării altor elemente, cum ar fi spre exemplu un "împrumut", previziunea de rambursare este stabilită în funcție de angajamentele subscrise de fiecare agent economic.

De aceea, planul de amortizare poate fi stabilit: pe elemente, pe categorii sau grupe de elemente, pe un ansamblu de elemente constitutive ale unor unități complexe specializate.

Revenind la situația concretă a mijloacelor fixe,ca cea mai mare parte a activelor ce sunt afectate de uzură, determinarea amortizării are în vedere:

a) Valori:

- valoarea inițială de bilanț a fiecărui bun (Vi);

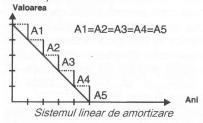
 valoarea reziduală netă formată din valoarea recuperată brută (Vi) şi cheltuielile de casare şi scoatere din funcțiune sau valorificare (c);

b) Reglementarea acceptată (îndeosebi financiar-fiscal) de repartizare a amortizării pe ani (timp total) în functie de durata de viată economică probabilă;

c) Necesitatea asigurării unei omogenități naționale pentru a evita evaziunea fiscală, care prin mecanismul amortismentelor (și, vom vedea, al provizioanelor) poate fi foarte puternică.

Cum în acest ansamblu, "eșalonarea" și mărimea "ratelor lunare" dețin rolul hotărâtor, viața a impus conturarea a trei sisteme de recuperare a valorii mijloacelor corporale prin amortizare.

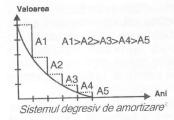
1. Sistemul linear de amortizare presupune repartizarea în cote egale a valorii de recuperat (valoarea de inventar mai puțin valoarea reziduală netă) pe toată durata de viață normată. Suma anuală a amortizării (denumită și anuitate sau dotația exercițiului) este determinată de raportul "valoarea de origină/durata de viață".

Vale	Valoarea de inventar: 100.000 lei					
T. ani	Amortizarea anuală	Valoarea rămasă				
1	20.000	80.000				
2	20.000	60.000				
3	20.000	40.000				
4	20.000	60.000				
5	20.000	Ø				
TOTAL:	100.000	Ø				

Amortizarea în sistem linear are avantajul că atenuiază puternic tendința de eludare a fiscalității, se poate aplica, cu succes la unele imobilizări "clasice" (clădiri, drumuri, amenajări funciare, animale și plantații etc.) dar pentru elementele de "efervescență" ale progresului tehnic nu ține seama de nimic. Cu toate acestea sistemul linear a constituit baza dezvoltării celorlalte criterii de amortizare.

2. Sistemul amortizării degresive presupune o accelerare a procesului de recuperare a amortizării în primii ani de la punerea în funcțiune. Calculul anuității amortismentului poate fi realizat prin diferite metode, dar regulile fiscale generale au demonstrat că cel mai corect ar fi să se plece de la sistemul amortizării lineare corectată (multiplicată) pe baza unui "coeficient variabil" (k) cu oscilația între maxim şi minim față de durata medie normată de exploatare, determinat şi el cu o serioasă fundamentare ştiintifică.

T ani	k de multiplicare	Amortizare anuală	Valoare rămasă
1	+ 50%	30.000	70.000
2	+ 25%	25.000	45.000
3		20.000	25.000
4	- 25%	15.000	10.000
5	- 50%	10.000	Ø
TOTAL		100.000	Ø

Sistemul degresiv are avantajul de a atenua efectele uzurii morale dar... "curbarea" protectoare a linearității amortizării s-ar putea asigura și prin dezvoltarea sistemului de provizioane.

3. Sistemul progresiv de amortizare este în fapt opusul complet al sistemului degresiv şi îşi are originea în aprecierea că maşinile, utilajele etc. se

uzează fizic foarte puțin în primii ani de funcționare. În plus, unii sunt de părere că sistemul ar fi stimulat și de faptul că în acești primi ani mijloacele fixe dau maximul de randament fără a antrena cheltuieli sensibile cu întreținerea și reparațiile, deși în realitate, intrarea în parametrii se

Valoarea A1	A2 A	\1 <a< th=""><th>2<a< th=""><th>3<a4< th=""><th><a5< th=""></a5<></th></a4<></th></a<></th></a<>	2 <a< th=""><th>3<a4< th=""><th><a5< th=""></a5<></th></a4<></th></a<>	3 <a4< th=""><th><a5< th=""></a5<></th></a4<>	<a5< th=""></a5<>
1	A	3 1 A4			
+		1			
L		. \	A5	-	An

face arareori imediat.

T ani	Norma lineară	k de multiplicare	Amortizarea anuală	Valoarea rămasă
1	20%	- 50%	10.000	90.000
2	20%	- 25%	15.000	75.000
3	20%	- TOOL	20.000	55.000
4	20%	+ 25%	25.000	30.0000
5	20%	+50%	30.000	Ø
TOTAL			100.000	Ø

În acest caz, suma anuității de recuperat se calculează tot pe baza unui coeficient de multiplicare/demultiplicare, numai că "răsturnat" în sensul că sumele recuperate în primii ani sunt mai mici în timp ce "grosul" amortizării rămâne pe seama ultimilor ani de exploatare. Dar, în fața exploziei progresului tehnic și tehnologic contemporan cine își mai poate oare asuma acest risc?

Se constată deci că mărimea coeficientului de multiplicare/demultiplicare cu care se realizează "corelarea" sumei amortizărilor în recuperare este stabilită de fiecare agent economic în funcție de comportamentul diverselor componente ale imobilizărilor corporale, dar încă odată atragem atenția că aici trebuie să existe o fundamentare științifică corespunzătoare și să se încadreze în reglementările financiar-fiscale în vigoare. Altfel, totul devine evaziune!

Descrierea celor trei sisteme de determinare a anuității ne arată, așa cum s-a mai menționat, că totuși punctul de pornire în aplicarea lor îl constituie "sistemul linear". În ce constă, în detaliu, procedeul de lucru pentru acest caz?

"Norma de amortizare lineară (\overline{n}) pentru fiecare element al "catalogului" mijloacelor fixe este dat, în cele din urmă de raportul:

$$\frac{100}{T}$$

Acest "T", adică durata de serviciu normată se stabileşte cel mai frecvent în ani, dar pot exista şi alte criterii normative care, de regulă, primează. Aşa bunăoară, pentru unele mijloace fixe din agricultură sau din transporturi şi construcții (tractoare, camioane, utilaje de construcții etc.) durata de serviciu este exprimată şi în ore de funcționare (pe lângă cea în ani), sau amortizarea autovehiculelor are în vedere durata de serviciu, exprimată în km.

Raportându-ne la valoarea de inventar (pe care până la urmă trebuie să o recuperăm, chiar dacă tot noi spunem că ar trebui să ţinem seama şi de

valoarea reziduală, dar pe care o tratăm financiar în alt regim) înseamnă că suma amortizării lineare anuală (anuitatea) este dată de relatia:

$$A = \frac{V_i \times n}{12}$$

Dar viața ne-a demonstrat astăzi că tot mai puține mijloace fixe se amortizează linear, astfel că "formula" de calcul menționată mai înainte se recorectează cu un "coeficient" care poate fi de "regresie" sau de "preogresie" (accelerarea) spre a "intra" în toate cele trei sisteme de amortizare. Pentru aceasta însă fiecare mijloc fix trebuie analizat sub aspectul comportamnetului său tehnic dar și economic pentru ca introducerea lui într-unul din cele trei sisteme de amortizare să aibă cea mai corectă justificare managerială. Așa se face că "Normele M.F. – în proiect" prevăd că "amortizarea mijloacelor fixe se calculează pe baza unui PLAN DE AMORTIZARE, de la data punerii acestora în funcțiune și până la recuperarea integrală a valorii lor de intrare, conform duratelor și condițiilor de utilizare a acestora". În plus – adăugăm noi – este necesară nu numai completarea și actualizarea periodică a acestor "planuri" în funcție de intrările și ieșirile mijloacelor de această natură ce intervin pe parcursul anului, dar și de noile "valori de inventar" generate de reevaluări periodice generate de hiperinflație și "reglementate" practic conform normativelor elaborate de organele abilitate.

Se înțelege, astfel, că "planul de amortizare" devine un instrument efectiv operațional și el trebuie "gândit" cu bătaie lungă, cu luarea în calcul a tuturor avantajelor și insatisfacțiilor fiecărei "metode", dar și cuantificat realist efectele sale asupra gestiunii financiare a agentului economic.

"Planul de amortizare" poate arăta, deci, cam în felul următor:

PLAN DE AMORTIZARE

Denumirea	Vi	Т	K		Ar	nortizarea anua	ală	
mijlocului fix	Valoarea de inventar	Ani de funcționare	Coeficient corecție	1993	1994	1995	1996	1997
Strung Copiator Teleaudio etc.	400000 150000 300000	4 3 5	Ø + 0,4 - 0,4	100000 70000 36000	100000 50000 48000	100000 30000 60000	100000 72000	84000
TOTAL	850000	_	_	206000	198000	190000	172000	84000

NOTĂ: Metodologia de calcul:

Copiator: amortizare lineară
$$\frac{150000}{3} = 50000$$
 anual amortizare accelerată:

anul I $50000 \times (1+0.4) = 70000$ lei
anul II $50000 \times (1-0.4) = 30000$ lei
anul II $K = 0 \longrightarrow 50000$ lei

Pornind de la acest "plan", pentru primul an când el devine operațional, se calculează norma medie anuală de amortizare, care va fi:

$$\overline{n} = \frac{\text{Amortizarea}}{\text{Valoare de inventar}} \bullet 100 = \frac{206.000}{850.000} \bullet 100 = 24,23\%$$

Dar "cadrul general" prevede conturi distincte pentru fiecare "clasă" de mijloace fixe componente ale contului 212 "Mijloace fixe" în corelare perfectă cu conturile distincte de amortizări evidențiate cu ajutorul contului 281 "Amortizări privind imobilizările corporale".

În mod firesc rezultă deci că "planul de amortizare" și implicit "norma medie" anuală de amortizare trebuie întocmite și determinate pentru fiecare clasă de mijloace fixe pentru care există conturi de evidență distincte.

Această "normă" mai poate fi recorectată, îndeosebi majorată în condițiile hiperinflației etc., dar totul depinde de limitele pe care ni le permite legislația financiar-fiscală.

Pe baza ei şi a valorilor de inventar contabilizate se fundamentează planul de amortizare subordonat tuturor cerințelor economiei de piață.

În execuție însă este obligatorie calcularea anuală a amortizării — consecință a calculării lunare a rezultatelor — luând în considerare valorile efective de inventar blocate în conturi (de regulă în prima zi a lunii) și norma medie de amortizare conform "planului de amortizare" cu defalcare pe fiecare clasă omogenă de mijloace (conform cadrului general de conturi) dar și pe fiecare purtător de costuri (specifică organizării contabilității analitice a exploatării) dedusă din relația:

 $A_{lunar} = \frac{V_i \cdot \overline{n}}{100 \cdot 12}$

1. Pe cât de complicat este fondul problematicii amortizării, pe atât de simplă este apoi reflectarea ei în contabilitate:

6811
Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor

= 281 – Amortizări privind imobilizările corporale 0 – Amortizarea terenurilor 1 – Amortizarea clădirilor...

• 8 – Amortizarea accesoriilor

Deci, contul 281 — "Amortizări privind imobilizările corporale" colectează, pentru început, în creditul lui transferul de valoare al acestor categorii de mijloace asupra proceselor (și implicit cheltuielilor) prin intermediul cărora s-a creat o valoare nouă. Dar ele sunt "cheltuieli calculate" necomportând nici o plată, astfel că expresia lor bănească (invizibilă, poate) rămâne la dispoziția agentului economic. Destinația amortizărilor prin definiție este achiziționarea, construirea, montarea etc. (deci efectuarea de investiții capitale) de noi imobilizări corporale (îndeosebi mijloace fixe) cel puțin la nivelul reproducției simple a valorii și potențialului celor ce se lichidează. Corelația amortizare-investiție "lubrifiază" financiar acel proces prin care unele imobilizări corporale corporale se învechesc și apoi ies, în timp ce altele noi le iau locul.

2. Pentru aceasta, amortizările calculate lunar trebuie "repartizate" ş

transformate în "fonduri" specifice investițiilor, ceea ce înseamnă:

119 = 111 – Fond de dezvoltare Repartizări la fondul de dezvoltare sau

118 – Alte fonduri analitic: "fond pentru investiții specifice"

Pentru înțelegerea unor probleme aparent mai deosebite, să le mai clarificăm o dată.

a) Contul 281 "Amortizări privind imobilizările corporale" (împreună cu toate subconturile sale) este un cont de pasiv care se evidențiază cu suma amortizărilor lunare imputată cheltuielilor curente de exploatare şi se debitează cu amortizarea corespunzătoare mijloacelor fixe vândute sau scoase din activ (casate, lichidate, donate etc.), astfel că soldul său arată partea din valoarea imobilizărilor corporale aflate în exploatarea agentului economic recuperată sub formă de amortizare

b) Contul 119 "Repartizări la fondul de dezvoltare" este un cont de activ care se debitează cu suma amortizată alocată fondului de dezvoltare şi se creditează cu partea din fondul de dezvoltare (de fapt "prima parte") utilizată pentru achiziționarea, construirea, montarea etc. de noi mijloace fixe executate din acest fond. Soldul său poate fi debitor şi ne arată partea din fondul de dezvoltare constituit din amortizări şi neconsumat încă.

c) De aici decurge și concluzia că, pe parcurs, între operațiile rulate și soldurile finale ale celor două conturi nu trebuie căutate eventuale corelații pentru că chiar dacă sunt nu prezintă nici o importantă.

Determinarea corectă a amortizărilor ce afectează cheltuielile ca expresie a transferului treptat de valoare a mijloacelor îxe asupra produselor, la realizarea cărora participă, prezintă o importanță aparte, ea influențând direct atât rezultatele

financiare ale societății, cât şi posibilitatea recuperării fondurilor avansate, prin investiții fără însă a trece în extrema evaziunii fiscale pentru care amortizarea rămâne mereu o poartă deschisă. Amortizarea apare așadar ca o reflectare a fenomenului de uzură fizică și morală a mijloacelor fixe și ca o modalitate practică de acumulare a resurselor necesare procurării și construirii noilor mașini, utilaje, instalații etc. Pentru ca amortizarea să contribuie la înfăptuirea normală a reproducției sociale și să acționeze ca o pârghie de consolidare economico-financiară, este necesar ca mijloacele fixe să fie corect evaluate, duratele de serviciu normate ale acestora și normele de amortizare să fie stabilite cu luare în considerare atât a uzurii fizice cât și a celei morale, iar fondul de amortizare acumulat să asigure înlocuirea mijloacelor fixe și a altor categorii de imobilizări corporale scoase din funcțiune, pentru care, nu în toate cazurile, legislația este suficient de elastică.

...Şi totuşi, dat fiind că "filozofia" de care vorbeam în titlu are în practică şi fatetele sale dure, pragmatice, este interesant, credem noi, să ducem

problemele până la capăt.

- 1. Am văzut că prin "planul de amortizare" (exemplificat anterior), agentul economic îmbina sistemele de amortizare (linear, degresiv şi progresiv) în limitele unui interval de "timp normat de funcționare " stabilit de lege (legea amortizărilor evident), în funcție de cercetarea comportamentului diverselor categorii de mijloace fixe, dar şi de interesele (şi chiar posibilitățile) lui financiare. În virtutea acestora din urmă, nu puțini sunt aceia care preferă sistemul degresiv adică amortizarea accelerată din start a imobilizărilor spre a se pune la adăpost de efectele uzurii morale, de riscuri, etc., dar şi din motive mai puțin ortodoxe vis-a-vis de fiscalitate!
- 2. Pentru a se autoproteja și ea, inclusiv spre a obține un impozit pe profit corect (și chiar mai linear), este normal să se aibă în vedere că "diferenta" din accelerarea sau decelerarea amortizărilor incluse în cheltuieli (în funcție de sistemul de calcul inclus în "plan") și suma amortizărilor calculată în condiții de linearitate a cotelor lunare pe tot intervalul de viată al mijloacelor fixe în ansamblul lor influentează suma finală a profitului - prin efectul cunoscut al închiderii exercitiului. De aceea, atunci când se determină impozitul pe profit, alături de alte elemente prevăzute de lege și înscrise în anexa la bilant "Determinarea rezultatului fiscal", se adaugă "rezultatului net al activității ordinare" (asupra căruia, după recorectare, se aplică cota de impozit pe profit), și suma excedentului de amortizări accelerate fată de suma amortizărilor lineare (vezi și cap. "Rezultatul exercitiului"), la fel cum rational ar fi, atunci când este cazul, suma amortizărilor efective ce se situează sub limita amortizărilor lineare să se scadă. Se ajunge, astfel, la expresia parlamentară că "amortizările pot fi și mai mari decât prevede legea, prin duratele de serviciu normate" (și, deci, în sistem linear), numai că diferențele se suportă din profitul, după impozitare, al societății.
- 3. Dacă vom continua exemplul din "Planul de amortizare", putem constata următoarele:

Denumirea mijlocului fix	Vi Valoarea de inventar	T Ani de funcționare	N Norma individuală de amortizare	Suma amortizării anuale
Strung	400.000	4	25%	100.000
Copiator	150.000	3	33%	50.000
Teleaudio	300.000	5	20%	60.000
etc.				
TOTAL	850.000	X	24,7%	210.000

 $24,7\% = \overline{N} - \text{Norma medie} = \frac{210.000}{850.000}100$

Deci:

a) Amortizarea lineară, conform legii: 850.000 × 24,7%

= 210.000 lei

= 206,000 lei b) Amortizarea efectivă conform "Plan" = -4.000lei Diferență favorabilă suma ce se scade din "rezultatul net al activității ordinare" spre a ajunge la profitul supus impozitării.

Această situație nu schimbă în nici un fel reflectarea în conturi a amortizărilor lunare (nici suma amortizărilor ce rectifica valoarea de inventar, nici imputarea cheltuielilòr, nici repartizările la fondul de dezvoltare etc.), numai că diferența efectivă - favorabilă sau nefavorabilă - dintre amortizarea efectivă contabilizată de agent și nivelul etalon conform calculelor de linearitate prevăzute în lege prin duratele medii de sreviciu normate, se ia în calcul la determinarea elementelor ce influențează anterior profitul impozabil.

3.6. Contabilitatea "mişcării" imobilizărilor corporale

Deşi poate cam târziu, dar atunci când vorbim de gestionarea şi "mişcarea" imobilizărilor corporale este necesar să ne reamintim de câteva probleme specifice:

a) Conturile fundamentale de evidență a acestor imobilizări sunt 211 - "Terenuri" și 212 -"Mijloace fixe". Ele sunt conturi de activ care se debitează cu valoarea imobilizărilor achiziționate, primite din donații sau aduse ca aport la capital precum și cu valoarea mijloacelor fixe realizate din producția proprie. Se creditează cu valoarea contabilă a imobilizărilor vândute, cedate sau scoase producția proprie. Se crediteaza cu valoarea contabila a impoliizarilor varidute, cedate sau scoase din activ, după caz. Au sold debitor și reprezintă valoarea la intrare sau reevaluarea (deci de inventar actuală) a impoliizărilor corporale aflate în gestiunea agentului economic.

b) Evaluarea impoliizărilor corporale și îndeosebi a mijloacelor fixe se face la diverse etaloane (cost de achiziție, de producție, valoarea de utilitate, de aport, valoarea "rezultată" etc.) – aceasta fiind veritabila lor "valoare de inventar" sau contabilă (și nu valoarea lor ca noi).

Cu tot caracterul lor "imobil", mijloacele fixe îndeosebi, dar și terenurile, pot fi cuprinse în anumite operații de "mişcare", vânzare, desmembrare etc., cele mai frecvente cazuri având următoarea configurație:

1. Intrarea de mijloace fixe în urma diverselor lucrări de investiții finalizate:

Imobilizări corporale în curs Mijloace fixe

2. Mijloace fixe obținute din producția proprie a agentului economic (și care constituie obiectul său de activitate):

> 722 212 Venituri din producția de imobilizări Mijloace fixe corporale

NOTĂ: Neintervenția, aici, a contului 442 - "Taxa pe valoarea adăugată" nu trebuie să ne inducă în eroare, deoarece bunurile în cauză nu se vând în afară.

3. Achiziționarea de mijloace fixe de la terți, de regulă cu un anume grad de uzură, obținute în urma licitațiilor, se evaluează la prețul de achiziție (care devine astfel "valoare de inventar" iar amortizarea se eșalonează în planul de amortizare în funcție de timpul de utilizare potențial rămas):

404 Furnizori de imobilizări 212 - Mijloace fixe 442 – Taxa pe valoarea adăugată

4. Casarea (lichidarea) mijloacelor fixe care nu mai îndeplinesc condițiile economice de functionare eficientă (nici în urma efectuării reparațiilor corespunzătoare), presupune:

a) Dacă mijloacele fixe au fost integral amortizate:

212 Mijloace fixe Amortizări privind imobilizările corporale

b) Dacă nu au fost integral amortizate, valoarea rămasă de recuperat se translocă asupra contului 672 "Cheltuieli privind operațiile de capital":

281 – Amortizări privind imobilizările corporale 672 - Cheltuieli privind operatiile de capital

recuperată → valoarea rămasă

c) Procesul de casare a mijloacelor fixe implică, pe de o parte angajarea unor cheltuieli de demontare, desmembrare, etc., iar pe de altă parte obținerea anumitor valori materiale sau bănești din valorificarea componentelor. materialelor reziduale rezultate etc.

Evidenta cheltuielilor și recuperărilor din casare - așa cum spun "Normele M.F." – în proiect – s-ar tine cu ajutorul contului 6718 "Alte cheltuieli exceptionale privind operațiile de gestiune" (probabil într-un analitic distinct "cheltuieli și recuperări din casarea mijloacelor fixe"). În această concepție contul analitic menționat s-ar debita pe parcursul lunii cu cheltuielile angajate de procesul casării și s-ar credita cu valorile dobândite cu acest prilej (materiale, mijloace bănești etc.).

La sfârşitul lunii, soldul lui ar putea fi:

- debitor (pierderea din casare) și se închide prin "rezultatul exercițiului" împreună cu toate celelalte cheltuieli;

- creditor (favorabil) și se transferă asupra contului 111 "Fond de dezvoltare" majorând resursele de formare a acestuia.

Desigur, merge și așa, dar e tare greu. Mult mai simplu și rațional ar fi fost ca toate rezultatele casării, vânzării la alte prețuri, a mijloacelor fixe ar fi influențat direct fondul de dezvoltare.

- 5. Vânzarea către terți a unor mijloace fixe care în parte au fost folosite și au un anume grad de uzură recuperată prin amortizare; prețul se negociază sau se obtine la licitație și poate fi mai mic, egal sau mai mare decât valoarea rămasă de amortizat:
 - a) Pentru procesul vânzării ca atare la pretul negociat:

461 % Debitori diverşi 772 - Venituri din operațiuni de capital 442 - Taxa pe valoarea adougată

b) Pentru descărcarea gestiunii agentului economic vânzător:

212 → valoare contabilă Mijloace fixe

281 – Amortizări privind imobilizările corporale

→ amortizarea recuperată

672 - Cheltuieli privind operațiile de capital → valoarea rămasă

Se observă acum intervenția unor conturi specifice de venituri și chetuieli: • 672 – Cheltuieli privind operatiile de capital

• 772 - Venituri din operatiuni de capital

care au evident un conținut mai complex și care, prin decontarea lunară nu influențează decât nefavorabil "rezultatul exercițiului", deoarece dacă veniturile din contul 772 "Venituri din operațiuni de capital" sunt mai mari decât cheltuielile de aceeași natură, colectate în debitul contului 672 "Cheltuieli privind operatiile de capital" (probabil că și aici trebuie câte un analitic destinat "venituri/cheltuieli cu vânzarea şi casarea mijloacelor fixe"), excedentul se trage asupra contului 111 "Fond de dezvoltare" majorându-i resursele... Dar şi de data aceasta comparația se face "la ochi" și nu după o tehnică contabilă pură.

Şi totuşi, folosirea conturilor de "venituri" şi respectiv de "cheltuieli" în regularizarea operațiilor de vânzare, cumpărare și casare a mijloacelor fixe (și în general a imobilizărilor corporale) este "artificială" și nu se înscrie în spiritul

realităților economiei societătilor comerciale.

Aici este o "chestie" de a ne complica sau nu, mai ales atunci când este

vorba de amortizarea individuală a acestui gen de imobilizări.

În realitate, atunci când se vorbeşte despre "cutare" mijloc fix supus casării sau vânzării nu este cert cunoscută valoarea lui rămasă (și implicit amortizarea recuperată) și... nici nu ne interesează, întrucât pentru fiecare mijloc fix s-au luat măsurile necesare de protecție prin provizionare. De aceea, în operarea contabilă, suma amortizării aferentă mijlocului fix în cauză, se deduce, în cele din urmă, prin diferența rămasă de acoperit, care, din lipsa individualizării, poate merge până la valoarea de inventar.

În aceste condiții, cazurile contabile rezolvate anterior ar putea deveni,

după părerea naostră:

• Casarea mijloacelor fixe:

Vânzarea de mijloace fixe

*/, = 212 \rightarrow valoarea de inventar Mijloace fixe

la valoarea de încasat

411 – Clienți → valoarea de încasat 281 – Amortizări privind → cu diferența

imobilizările corporale şi 411 – Clienti = 422 – T.V.A. – pentru "taxa" adăugată

• Cumpărarea de mijloace fixe (care au mai fost folosite):

> şi 442 – T.V.A. = 404 – Furnizori de imobilizări

Problema este unică: în mod similar se rezolvă și situația "terenurilor" (cont 211); în ambele situații, "terenuri" (cont 211) și "mijloace fixe" (cont 212), blocarea în conturi se face cu desfășurarea obligatorie pe componente ale acestora, așa cum sunt deschise conturile de gradul II în planul contabil general.

6. Dar cea mai importantă cale de intrare a imobilizărilor corporale rămâne "investiția capitală" care semnifică achiziționarea, montarea, construirea și darea în funcțiune de noi imobilizări, îndeosebi mijloace fixe dar și terenuri.

După cum s-a mai constatat resursele inițiale de acoperire a marilor cheltuieli ocazionate de procesul investițional se formează pe parcurs, în timp, din amortizări, profit repartizat, sume dobândite din vânzarea şi lichidarea altor imobilizări corporale, subvenții etc., dar se regăsesc cumulate şi blocate în conturile specifice de fonduri:

• 111 - "Fond de dezvoltare"

• 118 – "Alte fonduri" (cu un analitic expres: ex.: "fond de investiții specifice").

În aceste condiții contabilizarea investițiilor capitale s-ar putea desfăşura după următorul scenariu (detaliat mai înainte):

a) Colectarea tuturor cheltuielilor făcute cu respectivele lucrări (materiale, utilaje etc. cumpărate):

'/. = 404 231 – Imobilizări în curs corporale Furnizori de imobilizări 442 – Taxa pe valoarea adăugată

b) Lucrările de investiții executate în sectoarele sau cu forțele proprii ale agentului economic devin "venituri" ale respectivei perioade. Aceasta înseamnă că se decontează lucrările de investiții aflate în curs de execuție, prin transformarea lor în "venituri" (spre a contrabalansa cheltuielile deja efectuate), evaluând mobilizările la prețul complet (prețul producătorului – executantului plus taxa pe valoarea adăugată, calculată, dar deocamdată amânată la plată).

231 = /, → pretul complet la imobilizări în curs corporale Venituri din producția de imobi- → pretul producătorului lizări corporale (executantului) → taxa pe valoarea adăugată cuvenită

c) În anul următor de gestiune toate cheltuielile efectuate precum şi decontarea lucrărilor executate se contabilizează în acelaşi mod, astfel că în debitul contului 231 "Imobilizări în curs corporale" se colectează până la recepție şi probe tehnologice toate cheltuielile cu investiția capitală (desigur, inclusiv t.v.a. datorată şi care trebuie plătită), ceea ce devine apoi valoarea de inventar a mijlocului fix.

d) La sfârșitul exercițiului în care s-a pus în funcțiune lucrarea de investiții (dar se poate și la finele lunii respective) au loc operațiile de decontare finală:

212 = 231
Mijloace fixe Imobilizări în curs corporale

În ceea ce priveşte alte "imobilizări în curs" pe care le vom mai întâlni, ca esență și la alte capitole de valori economice sunt introduse aici sub forma unor "conturi de așteptare" (așa cum s-a exemplificat cazul investițiilor) pe timpul transportului, montării, definitivării documentației etc., pentru ca în final să poată fi "contate" corect, definitiv și la valoare certă.

3.7. Contabilitatea imobilizărilor financiare

Imobilizările financiare, componente ale categoriei generice de "investiții financiare" reprezintă o formă de plasare a capitalului social disponibil sau a altor acțiuni şi drepturi de creanță ale unei societăți comerciale prin "penetrarea" în capitalul altei societăți căreia resursele financiare îi sunt suficiente dezvoltării, sau cu care se pot lega relații economice mai largi şi permanentizate pe lanțul productiv sau comercial.

Includerea sumelor ce constituie obiectul "penetrării" în capitalul permanent "imobilizat" al titularului, chiar dacă nu-l exploatează el direct, este justificată prin faptul că aceste investiții financiare "produc" și aduc venituri, sub diferite forme titularului.

In această categorie se includ, în principal:

titlurile de participare;

- titluri imobilizate;

- titluri imobilizate ale activității de portofoliu;

- creante imobilizate.

• TITLURILE DE PARTICIPARE sunt imobilizări în "hârtii de valoare", prin care o societate comercială participă la formarea capitalului altor societăți prin cumpărarea de actiuni și părți sociale emise de aceasta.

Aici este vorba de o posesiune durabilă ce este estimată ca utilă activității agentului creditor, mai ales că aceasta permite să se exercite o influență uneori importantă, asupra societății emitătoare de "titluri" sau chiar de a-și asiqura

controlul asupra debitorului.

Pentru organizarea evidenței acestei categorii de imobilizări se folosește contul de activ 261 "Titluri de participare", care se debitează cu contravaloarea actiunilor sau părtilor sociale cu care participă societatea comercială la capitalul altor agenți economici (prin achiziție, răscumpărare, aduse ca aport la capital) inclusiv dobânzile (sau chiar dividendele) aferente și se creditează cu contravaloarea participatiilor recuperate din capitalul social respectiv cu ocazia retragerii, lichidării, dizolvării etc. a societății comerciale. Are sold debitor și reprezintă contravaloarea acțiunilor sau părților sociale investite în capitalul altor agenti economici.

26	IMOBILI	ZĂRI FINANCIARE
	261	Titluri de participare
	262	Titluri imobilizate ale activității de portofoliu
	263	Alte titluri imobilizate
	267	Creanțe imobilizate
		2671 Creanțe legate de participanții
		2672 Împrumuturi acordate pe termen lung
		2677 Alte creanțe imobilizate
		2678 Dobânzi aferente creanțelor imobilizate
	269	Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare

Atât în cazul titlurilor de participare, dar și (așa cum vom vedea) al altor imobilizări financiare, apar timpi de așteptare între momentul angajării

"participării" și cel al efectuării "vărsămintelor".

În acest scop, a fost introdus contul de pasiv 269 - "Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare" care se creditează cu sumele datorate pentru achiziționarea de imobilizări financiare și se debitează pe măsura achitării contravalorii acestora. Poate prezenta sold creditor și reflectă angajamentele "antamate" și neachitate încă.

SCENARIUL nr. 1 Contabilitatea titlurilor de participare

1. a) Angajarea participării prin subscriere la formarea capitalului altor societăți comerciale, îndeosebi drept părți sociale, prin intermediul titlurilor de participare:

> 261 Titluri de participare

269 Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare

b) Efectuarea vărsămintelor pentru imobilizările financiare achiziționate:

imobilizări financiare

= 5121 - Disponibil la bancă în lei Vărsăminte de efectuat pentru 5124 – Disponibil la bancă în devize

2. Calculul şi înregistrarea dividendelor cuvenite (normal ar trebui trimestrial provizoriu, sub formă de "avans" cu regularizări la finele anului), pe măsura încasării lor efective:

Disponibil la bancă în lei

761 Venituri din participatii

3. Restituirea către titular, inclusiv vânzarea și încasarea contravalorii titlurilor de participare:

Disponibil la bancă în lei

Titluri de participare

Dar în cazul acțiunilor și părților sociale, pe parcursul timpului și îndeosebi la încheierea "afacerii,", titlurile de participare sunt supuse reevaluării, ca urmare a evoluției favorabile sau nefavorabile a situației economice a agentului debitor. sub imperiul stării de fapt. Cele două situații alternative ce mai pot fi întîlnite sunt:

a) Contabilizarea diferențelor nefavorabile din reevaluarea (scăderea pretului acțiunilor sub valoarea avansată):

105 Diferente din reevaluare

261 Titluri de participare

b) Situația alternativă: contabilizarea diferențelor favorabile dobândite ca urmare a unei evoluții economice superioare previziunilor:

Titluri de participare

Diferente din reevaluare

Așa cum s-a arătat în capitolul precedent, aceste "diferențe" extinse asupra tuturor proceselor de reevaluare a activelor și chiar pasivelor, pe parcursul întregului an gestionar și compensate reciproc sub forma soldului contului 105 "Difernețe din reevaluare" se închid prin contul de "rezerve" și chiar de "capital social".

 Principalele categorii de imobilizări financiare sunt "de durată", pe termen lung evident. Alături de acestea un titular de capital disponibil, mai ales temporar și-l poate plasa și pe termene mediu sau scurte folosind instrumente cât mai diverse precum: titlurile imobilizate, titluri imobilizate ale activitătii de portofoliu, creante imobilizate etc.

Titlurile imobilizate ale activității de portofoliu se referă la acele "titluri" dobândite pentru a realiza la o anume scadentă negociată, pe termen lung sau scurt, o anumită rentabilitate, fără intervenția indiscretă în gestiunea societății ale căror titluri sunt deținute. Contabilitatea lor se ține cu ajutorul contului de activ 263 "Titluri imobilizate ale activității de portofoliu", cont de activ care se debitează pe măsura plății și intrării în posesia respectivelor titluri cu caracter "de portofoliu" și se creditează pe măsura reâncasării lor. Are sold debitor și reprezintă valorile imobilizate în favoarea exploatării lor de către alt agent economic cu scopul declarat al obtinerii unui anumit venit (desigur de natură financiară).

În ceea ce privește contul 263 "Alte titluri imobilizate", el funcționează după celeași reguli și se referă la toate celelalte titluri imobilizate în afara celor specifice activității de portofoliu, pe care agentul economic are intenția de a le conserva durabil, sau pentru care acesta nu are altă posibilitate de a le rambursa în termen scurt.

 O răspândire mai largă o au CREANŢELE IMOBILIZATE, cu individualizările necesare date de contul 267-, Creante imobilizate", între care:

"creanțe legate de participații"

[&]quot;împrumuturi acordate pe termen lung"
"alte creanțe imobilizate" cum ar fi garanțiile depuse la furnizorii de energie, gaze, apă, prestații telefonice etc.

Împrumuturile pe termen lung se "antamează" pe baza unui contract civil şi certificat notarial, sau prin emiterea unor "obligații de trezorerie" (hârtii de valoare, angajamente de plată etc.) pentru o durată ce depăşeşte 12 luni. Se reține încă că în această categorie de agenți economici creditori nu se includ băncile sau alte instituții specializate, ci numai acei agenți economici care, fie au capitaluri temporar disponibile, fie au anumite interese economice şi manageriale de a penetra, chiar şi numai pe această cale, activitatea agentului.

Pentru evidența acestor împrumuturi în contabilitatea agentului economic creditor este prerezervat contul 2672 "Împrumuturi acordate pe termen lung", cont de activ care se debitează cu contravaloarea împrumuturilor acordate de o societate (creditoare) unei alteia (debitoare) pe baza unui contract de credit sau prin cumpărarea de obligațiuni ori titluri de valoare pe termen lung, precum și cu dobânda lunară cuvenită. Se creditează cu contravaloarea împrumuturilor restituite de beneficiarul creditului (în schimbul eventual al obligațiunilor sau altor titluri de valoare). Are sold debitor și reflectă contravaloarea împrumuturilor acordate de societatea comercială către alți agenți și nerambursate încă.

SCENARIUL Nr. 2 Contabilitatea împrumuturilor acordate pe termen lung

1. Acordarea împrumutului pe baza contractului inter-societăți sau a obligatiilor de trezorerie emise.

a) Angajarea împrumutului:

2672 = Împrumuturi acordate pe termen lung

269
Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare

b) Plata sumelor "antamate"

269 Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare = 5121 – Disponibil la bancă în lei
 5124 – Disponibil la bancă în devize

2. Transmiterea de către debitor (utilizatorul împrumutului) prin "notă contabilă" sau "notă de creditare" a *dobânzii* lunare calculate și cuvenite proprietarului de capital:

2678 Dobânzi aferente creanțelor imobilizate

763 Venituri din creanțe imobilizate

După unii, în locul contului 763 – "Venituri din creanțe imobilizate" ar trebui utilizat 766 – "Venituri din dobânzi". Personal, rămân la... orice soluție, rezultatele fiind aceleași.

3. La termenele convenite sau atunci când poate debitorul (dar, desigur, cu majorarea corespunzătoare a dobânzii), se reîncasează împrumutul acordat:

5121 Disponibil la bancă în lei = 2672 Împrumuturi acordate pe termen lung

SCENARIUL Nr. 3 Imobilizările în garanții depuse

Așa cum arătam mai înainte, între categoriile de creanțe imobilizate sunt incluse și diversele categorii de "garanții depuse" de agenții economici în favoarea anumitor furnizori pe relații permanente (cum este cazul furnizorilor de energie, apă gaze, prestații telefonice etc.) a căror evidență se realizează prin intermediul contului de activ 2677 "Alte creanțe imobilizate" care se debitează cu sumele avansate drept garanții bănești și se creditează pe măsura recuperării lor

(de regulă când nu-și mai au obiect). Poate prezenta sold debitor și reprezintă garanțiile aflate la partenerii furnizori.

Sub aspectul "blocării în conturi", lucrurile sunt destul de simple:

1. Plata garantiilor către furnizori:

= 5121 - Disponibil la bancă în lei Alte creante imobilizate 5311 - Casa în lei.

2. Restituirea garantiilor depuse la furnizori sau a altor creante imobilizate:

5121 – Disponibil la banca în lei = 2677

5311 - Casa în lei Alte creante imobilizate

Se observă, deci, că, în timp ce titlurile de participare aduc dividende, iar împrumuturile plasate pe termen lung aduc.dobândă, garanțiile depuse nu aduc

nimic pentru agentul economic proprietar (decât doar... devalorizarea).

Oricum, se reține ideea că, în principalele cazuri de imobilizări financiare practicate, dobânzile, dividendele sau alte drepturi dobândite prin "distributia" capitalului în exploatare (controlată sau nu) altor agenți economici, acestea se contabilizează ca "venituri", reflectând astfel interesul principal al plasării execedentului de capital al proprietarului.

Pe de altă parte, din cele exemplificate mai înainte se poate constata că reflectarea și blocarea în conturi a imobilizărilor financiare de orice fel, inclusiv a consecințelor lor favorabile dar și de risc, nu ridică probleme deosebite, dar decizia financiară de "penetrare" în economia altei firme este plină de responsabilitate, întrucât trebuie avut în vedere atât "starea" și necesitătile proprii de capital în perspectivă - spre a-i asigura disponibilizarea - dar și asumarea riscului coroborat cu cunoașterea partenerilor potentiali spre a se asigura un câştig corespunzător sub formă de dividend sau dobândă și chiar obtinerea unor facilități sau priorități în "lantul" cooperării productive sau comerciale.

CONTABILITATEA STOCURILOR ȘI A CIRCULAȚIEI VALORILOR MATERIALE

4.1 Reguli generale de organizare a contabilității valorilor materiale

Desfășurarea activității oricărui agent economic implică intervenția unei mari diversități de mijloace circulante materiale, de la un capăt la celălalt al lanțului productiv sau comercial, pe temeiul cărora se realizează obiectul de activitate al regiei sau societății comerciale. Conținutul economic al mijloacelor circulante materiale este foarte divers în funcție de sursele și căile de procurare, destinație, activitățile deservite, regimul financiar etc., astfel că o sistematizare a acestora nu "asanează" problema, dar cel puțin sub aspectul "comportamentului contabil", câteva categorii sunt evidente și anume:

- materii prime și materiale consumabile, echipament și materiale de protecție, aflate în depozite sau sectoare de exploatare;

produse finite şi în curs de executie;

- animale si păsări;

- mărfuri și ambalaje: valori economice aflate la terți sau în curs de aprovizionare.

Datorită acestei mari diversități, ca și "metamorfozei" economice sub impactul căreia afectează agentul economic, în organizarea evidentei mijloacelor circulante materiale, alături de contabilitatea sintetică s-a dezvoltat, în paralel și în deplină corelatie cu contabilitatea sintetică de blocare și control operațional, și o contabilitate analitică a stocurilor, capabilă să furnizeze cele mai diverse informatii despre gestionarea și consumarea acestora.

În ceea ce privește "cadrul general", a prerezervat o clasă distinctă de conturi, clasa 3 "Conturi de stocuri și producție în curs de execuție", dar numele clasei, larg utilizate în practica economică, nu trebuie să ne conducă la concluzia că urmăresc numai stocurile (deci existențele la un moment dat), ci și elementele din care se deduc acestea conform "formulei balanțiere", adică:

STOCUL INITIAL STOCUL **IEŞIRI**

În fapt, chiar și din această relație, se poate spune că stocul, la momentul dorit, rezultă ca o consecință a urmăririi sistematice și distincte pe de o parte a intrărilor, iar pe de altă parte a ieșirilor, chiar dacă practica de blocare sintetică în conturi mai prevede și alte posibilităti.

Legea contabilității prevede că orice operație patrimonială, chiar și în masa foarte diversă a mijloacelor circulante materiale, se consemnează în momentul efectuării ei într-un înscris care stă la baza înregistrărilor contabile, dobândind astfel calitatea de document justificativ. Ele angajează răspunderea persoanelor care le-au întocmit, vizat și aprobat, ori înregistrat în contabilitate, după caz.

Dar pentru conducerea contabilității stocurilor, câteva probleme deosebite se cer rezolvate corect și într-o manieră unitară, între care:

relaţia "cantitate-valoare" şi preţul de evaluare;
 actualizarea valorii stocului final;

- corelația contabilitate sintetică - evidență analitică;

- posibilitatea reflectării reale a elementelor materiale cu ajutorul conturilor contabile.

"Înregistrarea în contabilitate – stipulează legea – a bunurilor mobile şi imobile se face la valoarea de achiziție, de producție sau la valoarea de piață, după caz". Aceasta înseamnă că, de fapt, în condițiile liberalizării și negocierii prețurilor, foarte diferite, uneori pentru fiecare partidă sau perioadă, un rol important revine şi modului de reflectare în contabilitate a valorii elementelor natural-cantitative de mijloace circulante.

Deşi, în documentele justificative, prețurile de evaluare a intrărilor sau ieşirilor de materiale și asimilate lor par sau chiar sunt cunoscute, elementele lor componente (de formare) trebuie tratate diferențiat de la o categorie la alta.

Astfel, cantitățile de materiale și obiecte de inventar, *intrate* în urma proceselor de aprovizionare sunt evaluate la prețul de cumpărare sau de facturare. Dacă însă ele se procură din import atunci prețul de facturare se suplimentează și cu impozitul pe circulație (oricum el este stabilit pe feluri de materiale și mărfuri importate) sau alte taxe asimilate.

Dar pentru acest proces se mai efectuează și o serie de cheltuieli specifice de transport-aprovizionare (inclusiv perisabilități pe timpul transportului, taxe vamale, comisioane etc.) care trebuie și ele calculate și urmărite separat pentru ca împreună cu prețul de cumpărare să permită ajungerea la "prețul de aprovizionare" (prețul total efectiv).

În cazul materialelor sau obiectelor de inventar obținute din producția proprie, evaluarea se face la nivelul costului efectiv (în două etape: în timpul lunii la costul prestabilit prin norme, recorectat la finele acesteia cu diferența dintre totalul costurilor efective și cele antecalculate).

O fațetă oarecum mai dificilă a problemei o reprezintă evaluarea *ieșirilor*, deoarece ele provin dintr-o multitudine de intrări cu prețuri ce pot fi foarte diferite. De aceea în practica economică curentă, evaluarea consumurilor trebuie să se facă la un anume preț, sau după un anume "caz" în stare să permită stabilirea contravalorii stocului final cât mai corect, de așa manieră încât diversele influențe conjucturale de consumuri și mai ales de preț să fie transferate integral asupra perioadei de gestiune ce se încheie.

Nu este exclus, deci, ca aici să ne întălnim cu un "preț mediu" de aprovizionare, apoi cu un preț mediu de consum etc. În plus aceste prețuri trebuie recorectate și cu o cotă din cheltuielile de transport-aprovizionare, determinată pe baza principiilor direct proporționalității (deși, așa cum vom vedea se pare ar fi mai facil, inclusiv sub aspectul corectitudinii informării, ca acest gen de cheltuieli să fie imputate direct costurilor de exploatare).

Dar mergând din medie în medie, în condițiile unor variații sensibile ale prețurilor de facturare de la o perioadă la alta, din coeficienți în coeficienți – în cazul cheltuielilor de transport-aprovizionare s-ar putea ca, la un moment dat, să ne îndepărtăm exagerat de la valoarea reală a stocurilor. De aceea, cel puțin la finele perioadelor de bilanț, este necesară inventarierea și evaluarea mijloacelor circulante materiale aflate în stoc.

Evaluarea în condițiile liberalizării, dar și fluctuării prețurilor are drept obiectiv "stabilirea adevărului", adică aducerea valorii activelor cât mai aproape de valoarea lor reală, iar a pasivelor în stare să conțină și coeficienții asiguratorii necesari preîntâmpinării riscului.

În cazul mărfurilor și ambalajelor specifice, problematica evaluării și mai ales a contabilizării elementelor ce o compun, diferă în funcție de natura agentului economic, de locul plasării acestuia în "lanțul" comercial de la producător sau importatorul direct până la consumator, de mecanismul formării prețurilor sub aspectul legislației financiare de "liberalizare" etc.

În ceea ce priveşte stabilirea valorii corecte a stocului final de bilant şi în cazul mărfurilor pot apărea diferențe valorice determinate de jocul preturilor ca şi al coeficienților medii de adaos comercial, ele calculându-se ca şi în cazul stocurilor de materiale, dar după opinia noastră cel mai bine ar fi să se

regularizeze prin intermediul contului de "adaos", con influențe

veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare.

Furniturile externe în toată varietatea lor, con inclusiv valorile aprovizionate sunt însotite în documentele de pia de taxa pe valoarea adăugată (a cărei "intimitate" va fi "demitizată" într-un capitol specific " tor), dar regula general acceptată este că ea nu trebuie să figureze în veniturile și cheltuielile de exploatare și deci implicit în prețurile respectivelor valori materiale.

Probleme oarecum mai complexe se ridică în cazul evaluării producției finite sau în curs de executie, în sensul că trebuie avut în vedere, pe de o parte, prețul previzibil la vânzare, prețul pieței dar și prețul (costul) execuției și

comercializării dat de "contabilitatea analitică a exploatării".

Orice alte situații specifice în ceea ce privește evaluarea mijloacelor circulante materiale ca şi contabilizarea lor, chiar în marea diversitate a acestora se rezolvă în spiritul regulilor deja mențion 3, cu precizarea că totdeauna trebuie mers pe ideea evaluării corecte, la costul (pretul) efectiv plă la atunci când este necesar și pe elementele din care el este format (aceasta din motive de mai bogată informare decizională), iar uneori mergând până și la elementele virtuale care se pot adăuga acestui pret.

Organizarea contabilității stocurilor și a circuitului valorilor materiale este supusă desigur încă unor numeroase "restricții" metodologice, financiar-fiscale, de management specific etc., câteva aspecte cu valabilitate generală necesitând

totuși a fi reținute:

 Pentru stocurile de valori materiale, inclusiv stocurile şi comenzile în curs de executie au fost retinute două criterii de clasare:

- pe de o parte natura fizică a bunului (sau natura furniturii) care trebuie să facă obiectul

unei repartizări, în fiecare unitate, după nevoile interne de gestiune; - pe de altă parte, ordinea cronologică a ciclului de exploatare: aprovizionare, stoc în vânzare ca atare, producție în curs, producție stocată etc.

De aceea, în vederea organizării contabile a fost reținută distincția între:

- aprovizionările din "exterior" (furniturile) de materii prime, materiale consumabile, obiecte de inventar, mărfuri și ambalaje etc. (exteriorul firmei, fie că sunt din tară sau din import);

- produsele și lucrările realizate de respectivul agent economic productiv sau prestator (bunuri sau servicii) ca urmare a exercitării obiectului său de

activitate.

- Organizarea sistemului de contabilitate a stocurilor şi a circuitului valorilor materiale, mai ține seama și de "sistemul de inventar" pus la punct de respectivul agent economic, retinând obligatoriu distinctia fundamentală dintre:
 - cazul inventarului intermitent; - cazul inventarului permanent.

Aici problemele sunt mai complexe, dar operarea cu unul sau altul din "cazurile" mentionate este o chestiune ce tine îndeosebi de organizarea internă, circuitul intern productiv, complexitatea și performantele manageriale ale agentului economic.

4.2. Contabilitatea stocurilor de materii și materiale

Organizarea contabilității sintetice a elementelor componente ale mijloacelor circulante materiale și apoi a elementelor ce formează "prețul lor de înregistrare" adică prețul cel mai convenabil pentru o corectă evidență sintetică în compatibilitate, perfectă cu cea analitică, așa cum se poate întelege din cele mentionate, este o problemă complexă în care sunt implicate foarte multe conturi, foarte multe conexiuni între acestea, dar care au reguli precise de funcționare, de autoreglare, de control faptic și regularizare valorică a stocurilor la orice moment, de influentare corectă a rezultatelor, toate trebuind însă a fi respectate întocmai.

O investigare a principalelor conturi implicate poate avea meritul ei intentestabil.

• Contul 300 – "Materii prime" este un cont de activ care funcționează relativ diferit, în funcție de sistemul de inventar cu care se operează. Manifestarea sa completă se regăsește în cazul inventarului permanent, când se debitează cu prețul de facturare al materialelor (materii prime, materiale consumabile etc.) primite de la furnizori și evaluate la "prețul producătorului" (respectiv, prețul total plătit, mai puțin taxa pe valoarea adăugată deductibilă), precum și cu prețul efectiv al materialelor provenite din producția proprie, din lichidări de mijloace fixe sau investiții compromise etc. În evaluarea bunurilor materiale evidențiate prin acest cont (ca și prin cele similare lui), legea prevede și posibilitatea utilizării "prețului de înregistrare", adică a unui etalon prestabilit – eventual stabilit în timp sau vis-a-vis de diferiții furnizori – cu obligația ca prin urmărirea distinctă a "diferențelor de preț", folosind un cont "asociat" să se poată obține valoarea reală, contabilă – la prețul efectiv plătit – pentru respectivele bunuri materiale.

30	STOCU	STOCURI DE MATERII ȘI MATERIALE					
	300 301	Materii prime Materiale consumabile 3011 Materiale auxiliare 3012 Combustibili					
	308	3012 Ambalaje 3014 Piese de schimb 3015 Semințe și materiale de plantat 3016 Furaje 3018 Alte materiale consumabile Diferențe de preț la materii prime și materiale					
32	OBIECT	E DE INVENTAR					
	321 322 323 328	Obiecte de inventar Uzura obiectelor de inventar Baracamente Diferențe de preț la obiecte de inventar					

În creditul acestui cont se înregistrează materialele eliberate din depozit pentru producție, consum gospodăresc sau alte destinații, precum și cele constatate lipsă, clasate sau declasate. Are întotdeauna sold debitor și reflectă valoarea materialelor aflate în depozitele unității.

Pentru varianta "stocului intermitent" și contul 300 "Materii prime" funcționează cu intermitență, în sensul că în debitul lui se preiau stocurile constatate în fapt la finele lunii de gestiune sau deduse din "contabilitatea analitică a stocurilor" pentru ca în prima zi a perioadei următoare de gestiune să fie creditat (și implicit soldat) prin trecerea stocului asupra cheltuielilor de exploatare.

• În mod absolut similar funcționează și contul 301 – "Materiale consumabile", cu obligativitatea desfășurării în operare, pe conturile de gradul II, prevăzute în planul contabil general.

• Contul 308 – "Diferențe de preț la materii prime și materiale", este tot un cont de activ, rectificativ prin modul de suplimentare a prețului (și mai ales a cheltuielilor ocazionate de materialele consumate) cu cheltuielile de transportaprovizionare și alte influențe ce pot apărea pe parcursul exercițiului.

Şi totuşi, problema nu este simplă:

(c)

SCENARIUL Nr. 1 Contabilitatea materialelor în "cazul inventarului intermitent"

Cazul inventarului intermitent pornește de la ideea că valorile economice sunt destinate apriorii consumului sau circulației și nu stocării, stocul ca entitate (desigur cantitativ și valoric) fiind determinat la finele fiecărei perioade de gestiune (nu neapărat prin inventariere ci pe baza "contabilității analitice a stocurilor") și fiind luată în calcul "abaterea" dintre stocurile inițiale și finale spre a influenta corect consumurile, ieșirile și implicit rezultatele. Deci, în contabilitatea generală nu se cunosc stocurile intermediare ale perioadei. În mod concret, lucrurile se pot desfăşura după un astfel de scenariu:

1. Cazul "INVENTARULUI INTERMITENT" MATERIALE CHELTUIELI (a) Aprovizionări (b)

= Consum

a > 0	= stocare		a) La începutul lunii
a <	c =destocare	1	b) În timpul lunii
c-a	= cheltuieli	1	c) La finele Iunii

1. La începutul lunii se preiau "în exploatare" stocurile inițiale (foste stocuri finale ale exercitiului precedent) până când contul se închide:

600 Materii prime Cheltuieli cu materiile prime

2. Operațiile de aprovizionare se contabilizează direct pe cheltuieli, pe baza facturii furnizorului din care trebuie să rezulte (pe lângă datele de identificare, cantitate etc.) și:

- T.V.A. 18 %	 pretul producătorului, ex.: T.V.A. 18 % Suma totală de plată 				
7/. 600 – Cheltuieli cu materiile prime 4426 Taxa pe valoarea adăugată deductibilă	=	401 Furnizori	→ suma totală de plată (11.800 lei) → preţul producătorului (10.000 lei) → T.V.A. deductibilă (1.800 lei)		

3. Cheltuielile de transport-aprovizionare, depozitare, manipulare etc.: a) La efectuare.

308 = | 401 – Furnizori 5121 – Disponibil la bancă în lei etc. Diferente de pret la materii prime şi

b) Si imediat se impută cheltuielilor:

Cheltuieli cu materiile prime

308 Diferențe de pret la materii prime și materiale

Dar... intervenția, aici, a contului 308 - "Diferențe de preț la materii prime şi materiale" nu este justificată decât atunci când ele se referă la diversele categorii de materiale contabilizate atât prin contul 300 – "Materii prime", cât și prin desfășurătoarele de gradul II ale contului 301 – "Materiale consumabile", fără alte posibilități de individualizare și transfer asupra conturilor compatibile de cheltuieli decât prin folosirea "coeficientului mediu al diferențelor de pret... Şi totuși, aceasta nu este decât una din soluții.

4. La sfârșitul exercițiului (de regulă, lunar), stocul final constatat prin inventariere și evaluat la prețul contabil (ori al pieței, prețul mediu al ultimei aprovizionări etc.) sau stabilit pe baza contabilității analitice a stocurilor, se preia și se blochează în contul corespunzător prin diminuarea cheltuielilor:

Materii prime

Cheltuieli cu materiile prime

Dacă avem în vedere "performanțele" noastre, cel puțin deocamdată, în materie de gestionare internă a valorilor materiale, cazul inventarului intermitent devine și mai "intermitent" (ca să nu zicem neoperant), situație complicată și prin lipsa din cadrul general al conturilor de "cumpărări stocate" care au rolul lor anume, inclusiv de "temporizare" a blocării în conturi până la determinarea și în cazurile de excepție (lipsă documente, evaluări greșite la cumpărare etc.) a prețului corect al acestora, după care ar urma imputarea cheltuielilor. În această idee "Normele Ministerului Finanțelor" în proiect recomandă că "inventarul intermitent poate fi aplicat în unitățile patrimoniale din categoria celor mici sau mijlocii" - deși, după părerea noastră, nu mărimea ar trebui să fie criteriul de bază.

> SCENARIUL Nr. 2 Contabilitatea materialelor în "cazul inventarului permanent"

În aceste condiții se poate ajunge la concluzia că varianta cea mai potrivită (și experimentată) pentru marii și numeroșii agenți economici, cu o importantă circulatie internă rămâne "cazul inventarului permanent" conform căreia contabilizarea operatiilor (anterior exemplificate s-ar desfășura după următorul model:

1. Aprovizionarea:

%

401

→ Suma totală de plată (11.800 lei)

300 Materii prime

Furnizori

→ pretul producătorului (10.000 lei)

4426 Taxa pe valoarea

adăugată deductibilă

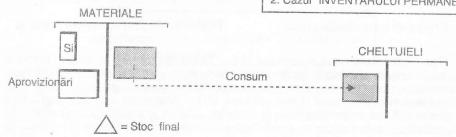
→ T.V.A. deductibilă (1.800 lei)

2. Darea în consum, contabilizată nu "automat" la aprovizionare, ci pe baza documentelor de consum (bon de consum, fișă-limită etc.):

Cheltuieli cu materiile prime

300 Materii prime

Deci: stocul inițial îl găsim în contul 300 - "Materii prime", peste care operăm "intrările", separat "ieșirile", contul determinând în orice moment stocul/soldul materiilor prime în depozite (neconsumate).

3. Cheltuielile de transport-aprovizionare au acum un regim ferm: a) La efectuare:

308 = 401 – Furnizori Diferențe de preț la materii prime și materiale = 512 – Conturi curente la bănci etc.

 b) La finele lunii, în funcție de valoarea totală a materialelor date în consum se determină şi cota-parte a "diferențelor de preț" aferentă acestora:

Acum, soldul debitor al contului 308 "Diferențe de preț la materii prime și materiale" va reflecta cheltuielile de transport-aprovizionare (ca și alte diferențe) aferente materialelor în stoc blocate în debitul contului 300 "Materii prime".

Şi totuşi, cheltuielile de transport-aprovizionare pot avea în fond, şi următoarele rezolvări, credem noi, mai rezonabile:

- În momentul efectuării se impută direct asupra cheltuielilor de exploatare ale perioadei, pe elemente omogene de consumuri, întrucât astfel se pot evidenția mai corect (și chiar mai ușor), iar "cazul inventarului permanent" ne îndeamnă că baza este exploatarea iar stocul întâmplarea; deci ele vor fi operate direct în debitul conturilor din grupa 60 "Cheltuieli cu materiile prime, materialele și mărfurile", prin creditul conturilor care arată modul de generare a consumurilor.
- Dacă, totuşi, se alege varianta precolectării lor în contul 308 "Diferențe de preț la materii prime şi materiale", atunci şi de aici ni se oferă două variante:
 - se calculează "coeficientul cheltuielilor de transport-aprovizionare" (K), se repartizează suma aferentă diverselor categorii de materiale consumate, rămânând pe sold cheltuielile aferente stocului de valori materiale;
 - poate o cale la fel de corectă ar fi să se repartizeze întreaga sumă a cheltuielilor asupra costurilor de exploatare, considerându-se că stocurile nu au oscilații sensibile de la o perioadă la alta.

Care este varianta cea mai potrivită? Greu de spus cu valabilitate generală, deşi, în cele din urmă ni se pare că prima rezolvare este cea mai corectă, contul 308 "Diferențe de preț la materii prime şi materiale" putând avea o destinație mai largă, dar și de exceptie.

Corelația "preț-diferențe" ce acroșează contabilitatea materialelor își are originea în prevederile exprese din "Normele Ministerului Finanțelor" – în proiect, conform cărora "la intrarea în patrimoniu... materiile prime, materialele consumabile, obiectele de inventar, animalele, mărfurile și alte bunuri procurate cu titlu oneros... se evaluează și se înregistrează la COSTUL DE ACHIZIȚIE".

M.F." mai prevăd și următoarele: aceleaşi "N

Evaluarea si înregistrarea în contabilitate a materiilor prime, produselor, mărfurilor și a altor bunuri de natura stocurilo: e poate face și la prețuri standard (prestabilite) pe baza unor medii, calcule preliminare etc., denumire prețuri de înregistrare" cu condiția evidențierii distincte a

diferențelor de pre, ața de costul ziție sau costul de producție, după caz.

Diferențele de preț astfel stabilite, la intrarea bunurilor respective în patrimoniu, se înregistrează proporțional, atât asupra valorii bunurilor ieșite cât și asupra stocurilor.

Repartizarea diferențelor de pret asupra valorii bunurilor ieșite și asupra stocurilor se efectuează cu ajutorul unui "coeficient" (K) ce se determină astfel:

Soldul inițial al diferențelor de Diferente de pret aferente intrărilor în cursul perioadei Coeficientul de pret Valoarea intrărilor în cursul Soldul initial al stocurilor la repartizare (K) perioadei la pret de pret de înregistrare înregistrare

Acest coeficient se ponderează cu valoarea bunurilor ieșite din gestiune la pret de înregistrare, iar suma rezultată se contabilizează în conturile afectate inițial de valorile ieșite. Coeficienții de repartizare a diferențelor de preț pot fi calculați la nivelul conturilor sintetice de gradul I și II prevăzute în planul contabil general, pe grupe sau pe categorii de stocuri (dar, probabil și

4. Cel mai concludent exemplu în acest context îl reprezintă contabilizarea materialelor obținute din producția proprie, întrucât în momentul dobândirii ca atare nu se cunoaște "cos ul efectiv de productie" (dar și cheltuielile de transport ale materialelor aprovizionate)

In mod concret putem presupune:

- pret de înregistrare 20.000 lei 19.000 lei cost efectiv diferentă de pret 1.000 lei

a) În consecință, pe parcursul lunii se contabilizează materialele dobândite prin evaluarea cantităților fizice la "prețul de înregistrare":

Venituri din producția 20.000 Materii prime stocată

b) La finele perioadei, după obținerea "costului efectiv" din contabilitatea analitică a exploatării, se înregistrează diferenta de pret corespunzătoare (în cazul nostru - diferentă favorabilă):

711 308 1.000 Diferențe de preț la Venituri din producția materii prime și materiale stocată

Se înțelege, desigur, că dacă aveam de-a face cu o diferență nefavorabilă, ea se reflecta prin aceeași formulă contabilă, dar cu suma înscrisă "în negru"

O problemă cu totul deosebită în conditiile economiei de piată și al actiunii fenomenelor hiperinflationiste o reprezintă EVALUAREA stocurilor de materiale (și chiar mărfuri) aprovizionate în vederea stabilirii, apoi, a prețului de cuantificare a consumurilor (ieşirilor).

În această acțiune avem la dispoziție cel puțin trei soluții precis delimitate

a) Metoda pretului mediu ponderat al intrărilor (aprovizionărilor) lunare cumulate cu stocul inițial, la care se evaluează apoi toate ieșirile intervenite pe parcursul exercitiului respectiv, astfel că și stocul final va rămâne evaluat la

- prețul mediu
$$(\overline{p}) = \frac{\sum qi \cdot p}{\sum qi}$$

- valoarea ieşirilor: qe p

în care: q = cantități intrate (i) și respectiv ieșite (e)

p = pretul loturilor aprovizionate

p = pretul mediu

b) Metoda "FIFO" (First in, First Out) care constă în: evaluarea primelor ieşiri se face la prețul primei intrări (până se epuizează aceasta); următoarele ieşiri se operează, în ordine, cu prețul celei de a doua, apoi a treia etc. intrare. Spre exemplu:

INTRĂRI	IEŞIRI
1. 10.01 – 1000 kg. × 10 lei	1. 16.01 - 700 kg. × 10 lei
2. 15.01 – 800 kg. × 12 lei	2. 20.01 – 300 kg. × 10 lei
	2. 20.01 – 200 kg. × 12 lei

Aplicarea metodei cere atenție și numeroase operații de calcul, dar se ajunge la imputarea corectă a cheltuielilor iar stocul final va fi evaluat la prețul ultimei aprovizionări ceea ce este mult mai corect și previne orice evaziune sau aproximare.

c) Metoda "LIFO" (Last In, First Out) în care caz prima ieşire se operează la prețul ultimei aprovizionări (intrări), astfel că, reluând exemplul anterior situația ar deveni:

IEŞIRI

1. 16.01 – 700 kg × 12 lei
2. 20.01 – 500 kg × 12 lei

Aici există pericolul ca, sub masca unei "permanente actualizări", să rămână în contul 300 – "Materii prime" chiar sold final creditor – dacă prețurile cresc accelerat – sau sold final debitor exagerat față de cantitățile stocate – dacă preturile scad.

Oricum în toate cazurile se obțin valori ale consumului diferite și implicit valori diferite ale aceluiași stoc final fizic, iar dacă ar trebui să spunem care este soluția ideală se pare că nu rămâne decât... aplicarea în sistemul de contabilizare a valorilor materiale a "cazului inventarului intermitent" chiar dacă "sistemul încrederii" – pe care el se bazează – nu funcționează perfect.

5. Oricum, se reține ideea că prin aplicarea diverselor metode de evaluare a consumurilor, cu ocazia inventarierilor periodice (evident strict necesare) se pot constata diferențe valorice semnificative (nu şi cantitative, întrucât acestea au alte rezolvări contabile), ele fiind considerate ca aparținând "cheltuielilor", astfel că se rezolvă corect doar în felul următor:

Așa cum se constată din desfășurarea cadrului general al conturilor, în grupa 30 "Stocuri de materii și materiale" funcționează și contul 301 "Materiale consumabile" desfășurat pe conturi de gradul ÎI în funcție de natura acestora: materiale auxiliare, combustibili, piese de schimb etc. Toate aceste conturi funcționează absolut după aceleași reguli ale contului 300 "Materii prime" cu precizarea că în contabilizarea cheltuielilor cu respectivele consumuri vor interveni conturile corespunzătoare de cheltuieli, adică desfășurătoarele tot de gradul II ale contului 601 "Cheltuieli cu materialele consumabile".

4.3. Contabilitatea obiectelor de inventar

Făcând parte din categoria mijloacelor circulante materiale, se caracterizează prin aceea că deservesc mai multe cicluri ale procesului de exploatare şi îşi transmit, în consecință, treptat, valoarea asupra diverselor

perioade de gestiune, caracteristica includerii lor în această grupă fiind dată de faptul că au fie o durată de utilizare mai mică de un an, fie o valoare individuală mai mică decât limita trecerii lor în categoria mijloacelor fixe.

Conturile specifice pentru organizarea evidenței obiectelor de inventar

funcționează astfel:

' Contul 321 "Obiecte de inventar", este un cont de activ care se debitează cu valoarea obiectelor de inventar aprovizionate sau obținute din producție proprie și se creditează pe măsura scoaterii lor din uz ca urmare a folosirii.

Deci, acest cont cumulează existenta ca stoc:

a obiectelor de inventar în depozit;

 a obiectelor de inventar în folosință, departajarea gestionară (şi ca stare sau grad de utilizare) realizându-se prin contabilitatea analitică a stocurilor.
 Poate prezenta sold debitor şi reprezintă valoarea la preț de procurare a

obiectelor de inventar aflate în depozite precum și în folosință.

• Contul 322 "Uzura obiectelor de inventar" este un cont de pasiv, rectificativ al valorii obiectelor de inventar aflate în exploatare. Cu ajutorul lui se ține evidența părții din valoarea obiectelor de inventar în folosință recuperată prin includerea ei în cheltuielile de exploatare. În creditul acestui cont se înregistrează amortizarea (uzura) obiectelor de inventar aflate în folosință şi inclusă în cheltuielile de exploatare, iar în debit valoarea obiectelor de inventar scoase din uz. Soldul său este creditor şi arată amortizarea aferentă obiectelor de inventar aflate în folosintă.

În ceea ce privește organizarea concretă a contabilității obiectelor de inventar se reține, în primul rând ideea că singura soluție rezonabilă constă în utilizarea variantei "cazului inventarului permanent". În al doilea rând, este de remarcat că rezolvarea contabilă a aprovizionării nu ridică nici un fel de probleme; în ceea ce privește consumul apar unele particularități generate de faptul că în timpul folosirii lor în procesul de producție obiectele de inventar se uzează treptat, echivalentul valoric al acestei uzuri trebuind să fie, de asemenea, considerat ca o cheltuială ocazionată de procesul economic și deci inclusă în

costul acesteia.

Includerea în costuri a cheltuielilor legate de obiectele de inventar, echipamentul şi materialele de protecție utilizate prezintă anumite particularități generate, în principal, de faptul că obiectele de inventar deservesc mai multe

cicluri de fabricatie.

Uzura obiectelor de inventar se calculează luându-se ca bază prețul de facturare al acestora şi se poate include în cheltuielile de producție prin una din următoarele metode: metoda cotelor medii lunare, metoda integrală (sau a cotelor unice) şi metoda cotelor duble.

- Metoda integrală constă în trecerea pe cheltuieli a întregii valori a

objectelor de inventar odată cu darea lor în folosintă;

 Metoda cotelor medii lunare necesită stabilirea unor cote lunare de uzură în funcție de durata normată de exploatare a obiectelor de inventar în folosință.
 Cotele lunare de uzură pot fi stabilite pe secții, ateliere, locuri de muncă etc. sau pe total societate;

 Metoda cotelor duble (poate cea mai larg răspândită) porneşte de la afectarea costurilor cu 50 la sută din valoarea obiectelor de inventar la darea în

folosintă, iar cealaltă jumătate la scoaterea din uz a acestora.

Oricum, "Legea contabilității" prevede că "obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată se înregistrează pe cheltuieli integral sau eșalonat pe o perioadă de cel mult trei ani de la darea lor în folosință".

Cu aceste noi precizări, scenariile uzuale de contabilitate a obiectelor de

inventar arată astfel:

1. Primirea prin aprovizionare și recepționarea obiectelor de inventar.

'/. = 401 → suma totală de plată
321 Furnizori

Obiecte de inventar
4426
T.V.A. deductibilă → T.V.A. deductibilă

2. Înregistrarea cotei de amortizare pentru partea ce afectează respectiva perioadă de gestiune, calculată la obiectele de inventar aflate în exploatare.

602 = 322
Cheltuieli privind Uzura obiectelor de inventar obiectele de inventar

3. În momentul când aceste obiecte de inventar vor fi scoase din uz ca urmare a expirării duratei de serviciu normate (sau imposibilității de a mai fi utilizate):

322 = 321 Uzura obiectelor de inventar Obiecte de inventar

Dacă la scoaterea din uz a obiectelor de inventar, echipamentului şi materialelor de protecție se obțin anumite valori materiale reutilizabile atunci cu valoarea acestora, stabilită la prețul zilei, se încarcă gestiunea stocurilor (deci se debitează contul 301 "Materiale consumabile") şi se scad cheltuielile (credit cont 602 "Cheltuieli privind obiectele de inventar"). În acest mod se asigură ca în costurile de exploatare să fie incluse numai cheltuielile efective (nete) efectuate cu obiectele de inventar.

4.4. Contabilitatea producției

Rezultatul material concret al activităților economice cu caracter productiv desfășurate pe parcursul unui exercițiu financiar lunar (sau trimestrial) se concretizează în obținerea produselor finite, care, în mod obligatoriu, ca obiect al contabilitătii stocurilor, înglobează:

- producția finită ca atare, depozitabilă;

- producția nedepozitabilă și prestări de servicii sau executări de lucrări;

semifabricate depozitabile destinate vânzării;

- produse reziduale.

În mod corespunzător în "cadrul general" vom găsi și conturile specifice de evidentă:

• Contul 345 "Produse finite", cont de activ, care se debitează cu stocurile lunare preluate din "venituri" sau cu valoarea producției intrate în depozit şi se creditează cu stocurile inițiale trecute asupra "cheltuielilor" sau cu producția ieșită prin vânzare — totul în funcție de tipul de "inventar" (intermitent sau permanent) folosit. Are sold final debitor și reprezintă contravaloarea produselor aflate în stoc fie la un moment dat, pe parcursul lunii, sau numai la finele acesteia.

33	PRODUCȚIA ÎN CURS DE EXECUȚIE	
	331	Produse în curs de execuție
	332	Lucrări și servicii în curs de
		executie
34	PRODUSE	
	341	Semifabricate
	345	Produse finite
	346	Produse reziduale
	348	Diferente de pret la produse

• Contul 341 "Semifabricate" funcționează absolut după aceleași rationamente, dar se referă la semifabricatele destinate vânzării ca atare.

• Contul 348 "Diferențe de preț la produse" este un cont de activ, rectificativ care însoțește contul de "produse finite" preluând eventualele diferențe dintre prețul "de înregistrare" al produselor (practicat la data contabilizării lor) și cel constatat în final ca fiind cel real (de regulă în urma calculației costului efectiv, dar și, poate, prin vânzare, negociere sau chiar reevaluare).

Contabilizarea corectă a producției obținute este legată înainte de toate de constatarea ei CANTITATIVĂ, aceasta realizându-se prin intermediul documentelor specifice: raport zilnic de producție, nota de predare produse, nota de transfer etc.

Un al doilea aspect, infinit mai complicat, se referă la EVALUAREA producției obținute şi/sau stocate, cu atât mai mult cu cât, prin raționamentele contabile, ea se consideră, cel puțin la finele exercițiului lunar (sau trimestrial) VENIT, chiar dacă este în fapt un "venit potențial", permanent acroșat de efectele inflației şi deprecierii monetare, de greutățile în predeterminarea unor costuri normate, de numeroși alti factori aleatori legați de piată etc.

În legătură cu aceste aspecte, rezolvarea în viziunea "Normelor M.F." – în proiect – pare simplă: "producția în curs de execuție, semifabricatele şi produsele finite, obiectele de inventar şi alte bunuri produse de către unitatea patrimonială se evaluează şi înregistrează la costul de producție"

(desigur/probabil, costul efectiv).

Realitatea practică este, însă, mai dură: producția se obține zi de zi; tot zi de zi se predă la depozitele agentului, între timp se poate vinde şi încasa, înainte chiar de a se putea calcula "costul (efectiv) de producție", despre care primele elemente sunt date de contabilitatea analitică a exploatării abia la 2–3 săptămâni după expirarea lunii/trimestrului precedente. Şi atunci, tot conform "Normelor M.F." – în proiect se apelează la un "preț de înregistrare", prestabilit după diverse criterii, care să conțină o anumită argumentație ştiințifică şi managerială. Pentru producția finită astfel de etaloane ar putea fi:

 costul standard – cost etalon predeterminat pe bază de norme, normative, prețuri medii etc. cu luare în considerație a subactivității;

 costul normat antecalculat pe aceleași baze, dar fără estimarea elementelor de subactivitate;

- costul mediu ponderat realizat efectiv în ultimele 2-3 luni ale perioadei precedente;

- prețul la vânzare negociat pe bază de contracte, comenzi etc.;

 preţul pieței, preţul prezumtiv la vânzare –cel mai uşor de stabilit şi uneori foarte interesant sub aspect managerial.

lată, deci, că "prețuri de înregistrare" pot fi multe, în funcție și de performanțele agentului, dar cele mai elementare cerințe de corectă reflexie contabilă ca, indiferent care ar fi el, să fie folosit durabil — pe o perioadă cel puțin egală cu exercițiul unui an gestionar, iar atunci când se face trecerea de la o bază de evaluare la alta să se reflecte imediat în contabilitate efectele financiare ale acestei translații.

În ceea ce priveşte blocarea în conturi a intrărilor, ieşirilor şi stocurilor de produse finite, evident că iarăşi depinde de "cazul" de inventar folosit, criteriile de respectat fiind aceleași, descrise la evidenta "materialelor".

SCENARIUL Nr. 3

Contabilitatea producției finite în "cazul inventarului intermitent"

1. La începutul lunii (perioadei de exercițiu) stocul inițial, preluat de la finele perioadei precedente, se "destochează", adică se "stornează" operația finală de închidere a lunii anterioare (atenție: este o "oarecare" diferență fundamentală față de evidența materialelor... pentru că ele sunt destinate "a fi cheltuite" în timp ce produsele sunt destinate "a deveni venituri"):

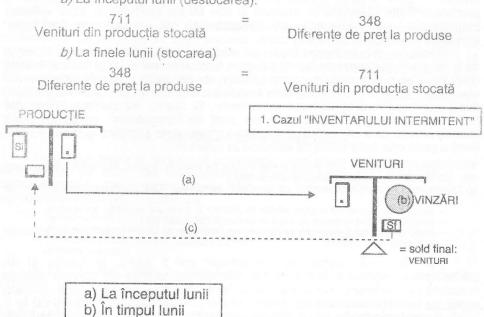
2. La finele lunii de exercițiu, stocul de producție finită rămas în secții, depozite etc., stabilit prin inventariere sau pe baza " contabilității analitice a stocurilor", evaluat la același "preț de înregistrare" se transferă și blochează în conturile de stocuri, devenind astfel venit (chiar dacă exigibil):

> Produse finite Venituri din producția stocată

Evident că atât la destocare cât și la stocare, producția finită obținută și rămasă în stoc, atestată prin inventarierea efectivă cantitativă poate fi evaluată direct la costul efectiv de productie, nemafiind necesară "plimbarea" prin conturi a unor eventuale "diferente".

3. Dacă totuși aceasta nu se poate, îndeosebi ca urmare a faptului că contabilitatea exploatării și cea a stocurilor operează cu prețuri "fixe" (de înregistrare), atunci se evidențiază și "diferențele"

a) La începutul lunii (destocarea):

De fapt, aici se constată că funcționalitatea contului 711 - "Venituri din producția stocată" este afectată "în clar" de două elemente:

- variația de stoc fizic de producție "stocată" dintre prima și ultima zi a perioadei (lunii) de
- prețul de înregistrare și diferența de preț rectificatoare prin care valoarea stocărilor se aduce la nivelul costului efectiv.

Acum se poate aprecia că ambele restricții sunt corecte, ceea ce este un

câştig pentru raţionamentele contabile.

c) La finele lunii

Aceleași raționamente merg mai departe și anume la cuantificarea veniturilor din producția stocată la un nivel care, cel puțin teoretic să fie perfect egal (practic însă este aproximativ egal) cu cheltuielile corespunzătoare de exploatare aferente productiei stocate. În acest fel așezând" contul de "venituri"

și cel de "cheltuieli" (aferente stocărilor de la finele lunii) de o parte și de alta a "rezultatelor exercițiului" cu ocazia decontării lunare se va evita apariția unui "rezultat" (profit sau pierdere) dintr-un "stoc" ce oricum se preia în gestiunea perioadei următoare.

4. Deşi nu-şi are efectiv locul aici, pentru întregirea imaginii trebuie să arătăm că, în ceea ce priveşte vânzarea producției obținute, în "cazul inventarului intermitent" lucrurile devin mult mai simple întrucât aceasta se operează direct pe conturile de "venituri" adică:

411 = '/. → preţul efectiv de încasat
Clienţi 701 – Venituri din vânzarea producţiei finite 4427 – T.V.A. colectată → preţul ce revine producătorului

→ T.V.A. colectată

...Şi totuşi, ca şi în cazul "materialelor" din "noul" plan contabil general ne mai lipsesc unele conturi ("Produse stocate" etc.), astfel că ajungem să optăm mai uşor pentru "cazul inventarului permanent", în care se înregistrează direct producția finită obținută, evaluată în aceleași condiții (preț de înregistrare, standard, normat, contractat, negociat, al pieței etc.), respectiv mergându-se pe un "preț de înregistrare" rectificabil numai atunci când el devine disproporțional de "deviaționist" (evident de la realitate).

SCENARIUL Nr. 4 Contabilitatea producției finite în "cazul inventarului permanent"

1. Obținerea și recepționarea producției finite pe parcursul lunii, consemnate ca atare în documentele specifice ale fabricației (evaluată la "prețul de înregistrare"):

345 = 711 → prețul de înregistrare

Produse finite Venituri din producția stocată

Vânzarea ca atare a producției presupune cel puțin două "evenimente" și anume:

a) Expedierea: ambalarea, pregătirea, facturarea și expedierea producției (desigur evaluată la prețul convenit cu clientul indiferent de prețul nostru de înregistrare, de costul efectiv sau de alt "preț" pe care ni l-am fi dorit):

411 = */.
Clienţi 701 Venituri din vânzarea producţiei finite 4427 T.V.A. colectată → preţul efectiv de încasat → preţul ce revine producătorului → T.V.A. colectată

b) Concomitent se descarcă gestiunea depozitului și se rectifică natura veniturilor"; dar atenție, obligatoriu această înregistrare trebuie să se facă la prețul "de înregistrare" al produselor, indiferent dacă cel efectiv obținut la vânzare a fost mai mare sau mai mic:

711 = 345 — cu prețul "de înregistrare"
Venituri din Produse finite
productia stocată

În acest mod se procedează cu orice operație de vânzare, indiferent de numărul lor, de prețul de vânzare, de căile de încasare a clienților etc.

3. La finele lunii trebuie regularizate veniturile din producția stocată de așa manieră încât producția ca atare rămasă în stoc, cât și veniturile potențiale corespunzătoare, să reflecte cât mai fidel realitatea prin evaluarea lor la prețul/costul real, efectiv dobândit în urma calculației lunare (periodice).

Aceasta este nu numai o cerință de evaluare corectă ci trebuie avută în vedere necesitatea ca soldul contului 711 "Venituri din producția stocată" să reflecte o entitate măsurabilă dar și capabilă de "contrabalansare" cu cheltuielile ce s-au efectuat în scopul creșterii valorii producției stocate, precum și de "absorptie" a efectelor modificării curente a prețurilor.

în mod concret, se procedează astfel:

a) Urmare finalizării calculației efective a costurilor prin contabilitatea analitică a exploatării se stabilesc "diferențe de preț" dintre costul respectiv și prețul de înregistrare al producției finite obținute care se contabilizează în modul următor:

348 = 711 "În negru" sau "în roşu" în funcție de natura "diferenței"

b) Se determină "coeficientul mediu al diferențelor" după metoda proporționalității (așa cum s-a explicitat mai înainte), care se ponderează cu valoarea producției vândute, evaluate la prețul de înregistrare, așa cum se regăsește în creditul contului 345 – "Produse finite" – și se obține suma efectivă a "diferențelor" aferente:

711 = 348 "În negru" sau "în roşu" în stocată Diferențe de preț la produse funcție de natura "diferențelor"

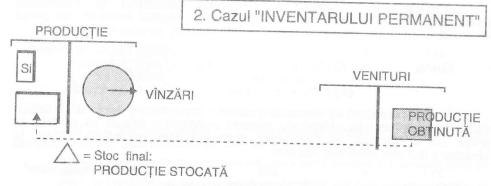
Procedând în acest mod, la finele lunii/trimestrului, în conturile noastre de lucru privitoare la produse finite vom regăsi:

Soldul debitor al contului 345 – "Produse finite" reflectă producția în stoc evaluată la prețul

— Soldul debitor al contului 308 "Diferența de preț la produse" exprimă diferența dintre costul efectiv şi prețul de înregistrare al producției finite în stoc ("în negru" sau "în roşu", în funcție de natura diferențelor: nefavorabile, respectiv favorabile).

Suma algebrică a celor două conturi ne dă costul efectiv al producției finite în stoc.

— Contul 711 "Venituri din producția stocată" se aduce la nivelul costului efectiv de producție, după care se închide cu ocazia calculării rezultatului exercițiului, nivel care contrabalansează (cel puțin aproximativ exact) cheltuielile ocazionate de producția în stoc, spre a nu crea un viitor profit potențial supus impozitării (mai ales că el este incert).

SCENARIUL Nr. 5 Reevaluarea producției

Reevaluarea, ca fenomen curent în condițiile economiei de piață, dar mai ales al trecerii spre această economie are numeroase implicații inclusiv în ceea ce priveşte reflectarea consecințelor ei în contabilitatea agenților economici și care, cu referire la producția finită stocată (ca de altfel și a celorlalte valori materiale stocate), îmbracă cel puțin două aspecte esentiale:

1. Reevaluarea activelor, ca urmare a unor hotărâri sau ordonanțe guvernamentale, a studiilor de fezabilitate ocazionate de trecerea la privatizare, la asocierea cu firme străine, la vânzarea activelor etc. Ea înseamnă aducerea elementelor de activ la prețul/costul lor real, fără ca diferența dintre prețul vechi și prețul nou să afecteze veniturile sau cheltuielile ci rezervele sau capitalul.

a) Dacă este vorba de *majorarea* pretului producției finite stocate:

pentru diferența dintre prețul nou efectiv reevaluat şi prețul de înregistrare existent anterior:

345 Produse finite

Diferente din reevaluare

- pentru diferența de preț aferentă acestor produse, până la epuizarea sumelor existente în contul 348 "Diferențe de preț la produse", reprezentând diferențe dintre costul efectiv și prețul de înregistrare al produselor finite stocate:

105 Diferente din reevaluare 348 Diferențe de preț la produse "În negru" sau "în roşu" în funcție de natura "diferențelor"

Deci, contul 348 – "Diferențe de preț la produse" se închide (soldează), nemaiavând obiect la momentul reevaluării deoarece contul 345 "Produse finite" reglează respectivele active stocate evaluate la prețul lor real (efectiv), cel puțin în varianta în care dorim ca prețul efectiv să devină preț de înregistrare. Dacă nu, atunci diferența dintre acele entități o reglam prin contul 308 "Diferente de pret la produse".

b) Dacă avem de-a face cu o diminuare a valorii activelor comparativ cu prețul lor contabil efectiv, blocarea în conturi este identică, numai că se schimbă "semnul" sumelor în sensul că:

- diminuarea pretului de înregistrare vechi comparativ cu prețul nou

reevaluat (efectiv) se înscrie cu suma "în roșu";

— diferențele de pret la produse, pentru închiderea contului, nu-și vor schimba semnul, în sensul că diferențele favorabile existente "în roșu" în contul 348 "Diferențe de preț la produse" se înscriu în noua formulă contabilă tot "în roșu", iar cele nefavorabile "în negru".

Consecința trebuie să fie din nou aducerea valorii stocului din contul 345 "Produse finite" la nivelul efectiv reevaluat și, în mod firesc contul corespunzător de diferențe rămâne, deocamdată cu sold zero.

În ceea ce priveşte tratarea în continuare a "diferențelor din reevaluare" (cont 105), aceasta este o problemă ce se rezolvă global, așa cum a fost

explicitată în capitolul 2 - "Capitalul" (scenariul nr. 3).

2. O altfel de reevaluare a valorilor materiale (și aici, în speță a stocurilor de produse finite) apare cu ocazia trecerii la altă "scală" de mărime pentru prețurile de înregistrare (prestabilite) la care se evaluează curent cantitățile de produse obținute (și implicit ulterior, vândute). Astfel de evenimente nu trebuie să se întâmple frecvent, dar atunci când se constată că prețul de înregistrare curent s-a îndepărtat sensibil de baza sa de fundamentare se elaborează noi prețuri etalon iar aplicarea lor trebuie să se facă numai precedată de reevaluarea stocurilor cantitative existente la începutul lunii operaționale.

Având în vedere că acest al doilea gen de evaluare nu este generat şi implicit nu poate afecta prețul/costul real (efectiv) al producției stocată, înseamnă

că totul se rezolvă prin intermediul contului curent de "diferențe", adică:

345 Produse finite 348 Diferențe de preț la produse "în roşu" – dacă prețurile de înregistrare scad

"în negru" – dacă preturile de înregistrare cresc

NOTĂ: În ceea ce priveşte operarea curentă în contul 348 "Diferențe de preț la produse" nu trebuie să ne speriem de noua situație ivită: respectând regula: "credit negru = debit roşu" (şi invers), schimbând "semnul" (culoarea) putem trece sumele direct în debitul lui

În încheierea acestei probleme a diferențelor din reevaluare, este important să retinem că ea se poate întâlni la toate categoriile de stocuri în valori materiale și se rezolvă obligatoriu în aceeași conceptie.

> SCENARIUL Nr. 6 Contabilitatea productiei nedepozitabile, a

lucrărilor, serviciilor și prestatiilor

Între componentele noțiunii generice de "producție finită" pentru nu puțini agenți economici se includ și astfel de elemente precum:

- produse finite nedepozitabile prin natura lor: energie electrică, energie termică, abur, apă caldă, aer comprimat, gaze etc.;

- lucrări executate la obiectivele sau sediile agenților economici clienți (reparații, revizii și verificări tehnice, consulting și asistență de specialitate);

– prestări de servicii și alte lucrări asociate (telefonie, activități poștale, gama clasică a

serviciilor).

Caracteristica lor generică, cel putin sub aspectul contabilizării, este aceea că nu pot fi depozitate și, implicit, momentul finalizării producției coincide cu momentul facturării şi, deci, al vânzării ei - indiferent dacă încasarea se face pe loc sau ulterior. Problemele de particular încep prin aceea că se ocolește utilizarea contului 345 "Produse finite", precum și a celor asimilate lui (ex. 341 "Semifabricate"). În acest caz, contabilizarea vânzării acestei producții se simplifică oarecum, în sensul că se are în vedere doar vânzarea, adică:

> 411 701 - Venituri din vânzarea producției finite Clienti 4427 - T.V.A. colectată

Mai departe nu se mai întâmplă nimic în sensul că veniturile astfel blocate în conturi sunt de mărime perfect compatibile cu cheltuielile pe seama cărora s-a obținut respectiva producție. Se reține de asemenea că nu mai este necesară "contarea" veniturilor producției stocate, întrucât aceasta nu se poate stoca.

> SCENARIUL Nr. 7 Contabilitatea productiei în curs de executie

O situație oarecum aparte se consemnează în cazul evidenței PRODUCȚIEI ÎN CURS DE EXECUȚIE (neterminate) generată de respectarea principiului că valoarea (de regulă la costul de producție) este considerat "venit" al perioadei prin care se contrabalansează cheltuielile efectuate cu producerea ei și care au fost colectate în conturile specifice pe feluri de cheltuieli.

Și în cazul productiei neterminate organizarea contabilității s-ar putea face cu o oarecare distinctie între cele două "cazuri" de inventar (intermitent și permanent) dar problemele de rationament sunt aici mult mai comprimate:

1. La începutul fiecărei luni gestionare ca exercitiu financiar, productia în curs de execuție blocată în stoc final în ultima zi a lunii precedente, diminuează veniturile noii perioade în care se reportează spre finalizare iar stocul ca reflexie contabilă dispare:

711 = 331 – Produse în curs de execuție 332 – Lucrări și servicii în curs de execuție Venituri din productia stocată

2. La sfârșitul lunii pe baza inventarierii și a evaluării productiei în curs de execuție, precum și a "contabilității analitice a exploatării" se stabilește valoarea stocului final de productie neterminată care se blochează în contul corespunzător ca atare, majorând în contrapartidă poziția "venituri":

331 - Produse în curs de executie 332 – Lucrări și servicii în curs de executie Venituri din productia stocată Într-un mod absolut similar se rezolvă deci atât situația producției neterminate cât și a lucrărilor și serviciilor în curs de execuție, chiar dacă aspectul lor fizic relativ nemăsurabil, al celor din urmă ne obligă la o cuantificare îndeosebi pe seama contabilității analitice a exploatării.

Așa cum se constată, contabilizarea producției în curs nu este decât o "pasare" a valorii acesteia dintr-o perioadă în alta, dar foarte importantă este determinarea corectă a costului efectiv de producție care să corespundă veniturilor potențiale evidențiate ca atare. Tocmai datorită acestui fapt "Normele M.F." — în proiect prevăd expres că "valoarea producției în curs de execuție se determină, fie prin metode tehnice de constatare a stadiului sau gradului de efectuare a operațiilor tehnologice (și, adăugăm noi, evaluarea la nivelul cheltuielilor efective), fie prin metoda contabilă, potrivit căreia valoarea producției în curs de execuție este egală cu diferența dintre totalul cheltuielilor de producție și costul efectiv al producției obținute. În cazul folosirii metodei contabile, pentru determinarea valorii producției în curs, este obligatorie inventarierea acesteia la finele exercițiului".

Organizarea evidenței SEMIFABRICATELOR destinate vânzării (iar dacă legislația o cere sau apare depozitarea inter-secții chiar și a semifabricatelor din producția proprie) se înscrie perfect în același model contabil cu diferențierea că, în afara contului specific 341 "Semifabricate" mai apar și conturile corespunzătoare de "venituri": 702 "Venituri din vânzarea produselor semifabricate" precum și de-acum cunoscutul 711 "Venituri din producția stocată".

Încercând o sinteză a lucrărilor, noi credem că în problematica organizării contabilității producției finite, trebuie respectate anumite "reguli de conduită", între care:

 preţul "de înregistrare" la care se evaluează producţia finită obţinută pe parcursul lunii ar trebui să aibă o "bătaie mai lungă" de utilizare, ceea ce ne poate conduce la utilizarea preţului (sau chiar costului) normat (dacă îl avem) sau a unui preţ mediu convenit pe baza prospecţiunilor de piaţă;

- diferentele dintre pretul de vânzare efectiv și cel "de înregistrare" al

produselor finite trebuie determinate corect și la finele fiecărei luni;

 veniturile din producția stocată trebuie recorectate obligatoriu la finele lunii prin aducerea lor la costul efectiv de producție (veniturile potențiale ale stocurilor devin astfel compatibile spre a contrabalansa corect cheltuielile ocazionate de producția stocată, în procesul calculării rezultatului exercițiului.

În fața multiplelor cerințe, probleme și chiar "complicații", se pare că cea mai facilă soluție de aplicare concretă a "cazului inventarului permanent" este... înlocuirea lui cu "cazul inventarului intermitent". Dar aici este o problemă de organizare, de ordine economică și, din păcate, multora nu le place ordinea!

Mecanismul și metodologia contabilă de blocare în conturi a producției finite dar și a celei în execuție scoate în evidență poate cel mai bine noua "idee" care stă la baza comensurării "veniturilor" și contrabalansării lor cu "cheltuielile compatibile, ca eforturi și efecte ale unei anume perioade de exercițiu, precis determinate la "capetele" ei (sfârșit de lună, trimestru, an) chiar dacă desăvârșirea actului economic și a circuitului valoric se reportează pentru următorul exercițiu financiar.

4.5. Contabilitatea circulației mărfurilor

Dacă "produsele" sunt rezultate ale propriilor procese economice, mărfurile devin ca atare (de fapt din "produse") numai la agentul economic care le cumpără spre a le vinde en-gros, cu mica ridicată sau en-detail (cu amănuntul). Raționamentul economic al agentului comercial este de a cumpăra aceste mărfuri, din țară sau din import, la un anume preț (prețul total al furniturii), de a le stoca, pregăti și apoi revinde la un alt preț, mai mare cu o anume sumă ce reprezintă, în principiu, comisionul lui sau adaosul comercial.

Contabilitatea circulației mărfurilor (și implicit a ambalajelor de circulație) ridică aceleași probleme de "caz" de inventar ca și pentru celelalte valori stocate,

îndeosebi cu aprecierile extinse ale "materialelor cumpărate" cu care scenariul este, în bună măsură, similar.

SCENARIUL NR. 8 Circulația mărfurilor în "cazul inventarului intermitent"

Explozia comercială, caracterizată prin apariția unui mare număr de unități mici şi foarte mici, face din "cazul inventarului intermitent" forma cea mai la îndemâna acestora, cu atât mai mult cu cât este vorba de o structură foarte diversă în sortimentația mărfurilor, cu unități mici şi valori comercializate mai putin evidente.

Oricum se reține ca deosebit de importantă existența documentelor de atestare operațională cu care nu este de glumit, între care: avizul de expediție, factura și fișa (nota) de recepție-calculație – pentru intrări; chitanțe zilnice și monetare, facturi și avize de expediție – pentru ieșiri (en-gross sau en-detail), inventarele pentru contabilizarea stocurilor lunare etc.

În ceea ce priveşte reflectarea în conturi, problemele sunt "pe cadrul"

cunoscut:

1. La începutul exercițiului financiar lunar, stocul de mărfuri blocat în conturile specifice de "mărfuri" la închiderea lunii precedente, se preia în exploatare:

607 = 371
Cheltuieli privind mărfurile Mărfuri

36	ANIM.	ALE
	361	Animale şi păsări
	368	păsări
37	MĂRF	FURI
	371	Mărfuri
	378	Diferențe de preț la mărfuri

2. Toate operațiile de aprovizionare efectuate pe parcurs, indiferent de parteneri, condiții de livrare etc. se evaluează la:

preţul producătorului;

taxa pe valoarea adăugată deductibilă;

- suma totală de plată,

iar în contabilitate se includ direct în categoria "cheltuieli":

'/. = 401 \rightarrow suma totală de plată \rightarrow Cheltuieli privind mărfurile 4426 \rightarrow T.V.A. deductibilă \rightarrow T.V.A. deductibilă

3. La finele lunii se determină valoarea stocului de mărfuri existent în depozitele sau subunitățile agentului economic, luându-se în considerație cantitățile fizice inventariate și evaluate la prețul contabil în acel moment, prezumtibil a fi compatibil cu costul mărfurilor în stoc, sau preluat cu aceleași restricții din "contabilitatea analitică a stocurilor". Acest sold se blochează în contul de "mărfuri" prin diminuarea corespunzătoare a cheltuielilor.

371 = 607 Mărfuri Cheltuieli privind mărfurile

În varianta acestui "caz", contul 371 – *"Mărfuri"*, cont de activ, se debitează la finele lunii de exercițiu cu stocul final de mărfuri nevândute și se creditează, în

prima zi a lunii următoare, prin preluarea soldului inițial al noii perioade în conturile de cheltuieli.

iul

la

te

nai

de

e,

în

Anticipând problemele, spre a lămuri anumite lucruri, merită să arătăm că orice operație de vânzare a mărfurilor, indiferent cui, la ce preț, cum se achită etc., se reflectă în contabilitate după regula generală de blocare a veniturilor, adică:

411 = /. → suma totală de încasat
707
Venituri din vânzări de mărfuri → prețul vânzătorului
4427
Taxa pe valoarea adăugată → T.V.A. colectată
colectată

Se constată, deci, că varianta "inventarului intermitent" permite preluarea de către contul "venituri" a tuturor influențelor de prețuri, de reevaluare, de conjunctură etc. asigurând o corectă contrabalansare a acestora cu conturile compatibile de cheltuieli în vederea determinării și delimitării în timp a rezultatului financiar.

SCENARIUL Nr. 9 Circulația mărfurilor în "cazul inventarului permanent"

"Cazul inventarului permanent" ridică încă de la început marea problemă a evaluării mărfurilor, mai ales dacă există acte normative ce te obligă să predetermini adaosul comercial, sau specificul activității agentului economic te obligă la aceasta, pentru ca, prin rectificarea cu contul 378 "Diferențe de preț la mărfuri" să afli costul acestora.

Şi totuşi, acest argument nu face decât să acroşeze adevărata problemă a EVALUĂRII care este infinit mai complexă în acest "caz" (spre deosebire de cazul inventarului intermitent unde stocurile se evaluează şi evidențiază la prețul de achiziție, deşi cu ocazia inventarierii şi evaluării la fine de perioadă nici aici nu este uşor – pentru că la aceeaşi marfă pot fi mai multe prețuri de cumpărare etc.).

Dacă pornim de la "Normele M.F." – în proiect – constatăm următoarele:

la art. 67 din "regulament": mărfurile şi alte bunuri procurate din afară se evaluează la costul de achiziție, iar cele produse de către unitatea patrimonială, la costul de producție;
la art. 69 din același "regulament": evaluarea şi înregistrarea în contabilitate a mărfurilor şi a altor bunuri de natura stocurilor se poate face şi la prețuri prestabilite, denumite şi "prețuri de înregistrare" cu condiția evidențierii distincte a diferențelor de preț față de cel de cost de achiziție sau cel de producție.

Aceste grade de libertate nu sunt lăsate întâmplător întrucât "seul solution" demonstrată universal pentru evaluarea și contabilizarea circulației mărfurilor în "cazul inventarului permanent" (care se aplică și în corelația cu numărul de gestiuni, modalitatea organizării contabilității analitice a stocurilor etc.) este luarea în considerație a ambelor criterii de evaluare. Impactul practicii comerciale se regăsește la intersecția cel puțin a următoarelor "linii" de conduită contabilă:

a) Orice agent economic cu profil comercial care vehiculează un nomenclator semnificativ de mărfuri nu poate – nici teoretic și nici practic – urmări circulația internă și decontarea lunară a vânzărilor la două etaloane de preț: cel de achiziție și cel de vânzare, marfă cu marfă, gestiune cu gestiune.

b) Pentru cea mai mare parte a unităților comerciale operative (depozite intermediare, magazine, chioșcuri etc.) evidența analitică pe gestiuni nu se poate realiza decât după metoda "global-valorică" — așa cum prevăd, ca posibilitate și "Normele M.F." în proiect (la art. 72): "potrivit art. 13 alin. 2 din lege (este vorba de Legea nr. 82/1991) contabilitatea valorilor materiale se ține intermitent".

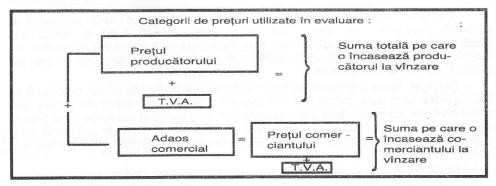
Ori, nu este corect și realist să se țină evidența gestiunilor de mărfuri la alt preț în afara ce de vânzare – la nivelul căruia răspunde material fiecare gestionar-vânzător. lar prețul de variate se formează, în principiu, din prețul de achiziție majorat cu adaosul comercial corespunzător.

c) În aceeași lună gestionară (ca să nu vorbim de termen mai lung), la același sortiment de marfă se pot înregistra mai multe mărimi de prețuri de achiziție ca și a prețului de vânzare, ceea ce complică și mai mult lucrurile.

Şi atunci, prețul etalon, prețul de înregistrare deci, nu rămâne decăt unul singur: prețul de vânzare ("en-gros" sau "en-detail") în funcție de specificul agentului comercial, în care caz conturile noastre uzuale vor opera în felul următor:

Contul de activ 371 "Mărfuri" se debitează cu prețul de vânzare (antecalculat) al mărfurilor intrate și se creditează cu același preț al mărfurilor ieșite (de regulă vândute); soldul lui este debitor și arată valoarea la preț de vânzare a stocului de mărfuri existent la un moment dat (deci acesta este "prețul de înregistrare" – prevăzut de "Norme").

Contul 378 "Diferențe de preț la mărfuri" va funcționa ca un cont de pasiv creditându-se cu adaosul comercial antecalculat al mărfurilor intrate în gestiune și debitându-se la sfârșitul lunii gestionare cu adaosul aferent mărfurilor ieșite (vândute) determinat prin intermediul "coeficientului mediu de diferențe" (art. 69 din "Normele M.F." — proiect). Fiind un cont rectificativ, la finele perioadei are sold creditor reprezentând diferența dintre prețul de vânzare și prețul de achiziție al mărfurilor rămase în stoc.

Pentru că ne aflăm într-un "scenariu", dar şi spre înțelegerea mai facilă a problematicii mărfurilor, a circuitului şi decontării vânzărilor, să pornim de la următoarea situație de fapt:

a) Stocul existent la începutul lunii:

· Cont 371: sold debitor:

65.000 lei – pret de înregistrare

(vânzare)

· Cont 378: sold creditor:

15.000 lei – diferență preț

(adaos)

Pret efectiv

50.000 lei

b) Mărfuri aprovizionate pe parcursul lunii:

Denumirea mărfurilor	Valoarea la prețul producătorului	T.V.A. deductibilă	Preţul plătit furnizorului	Adaos comercial	Pret de vânzare (fără T.V.A.)
– marfa "a"	100.000	18.000	118.000	.30.000	130.000
- marfa "b"	200.000 50.000	36.000 9.000	236.000 59.000	80.000 15.000	280.000 65.000
etc	250.000	45.000	295.000	95.000	345.000
TOTAL	600.000	108.000	708.000	220.000	820.000

1. Deci, aprovizionarea cu mărfuri, respectiv recepționarea și evaluarea acestora, se contabilizează după modelul general, adică:

a) Intrarea mărfurilor în gestiunea agentului economic, la "prețul de achizitie", așa cum rezultă din factură:

*/. = 401 708.000 Furnizori 600.000 4426 – T.V.A. deductibilă 108.000

b) Concomitent, în urma "calculației de preț" se aduce valoarea mărfurilor intrate la prețul de înregistrare, respectiv la prețul de vânzare prezumat (prin aditionarea adaosului comercial propus):

371 = 378 220.000 Mărfuri Diferențe de preț la mărfuri

Această operație poato fi "blocată în conturi" și printr-o formulă unică (dar recunoaștem că destul de neuzuală, chiar complicată).

371 – Mărfuri 4426 – T.V.A. deductibilă	Prețul prezumtiv de vânzare al comerciantului T.V.A. deductibilă	
°/. = °/.	100000000000000000000000000000000000000	-04
401 – Furnizori		Preţul producătorului (furnizorului)
378 – Diferențe de pret la mărfuri		Adaosul comercial

2. Vânzările de mărfuri intervenite pe parcursul lunii se operează evident la prețul efectiv de vânzare către client, care este format din prețul comerciantului suplimentat cu taxa pe valoarea adăugată datorată (colectată).

3. La sfârșitul lunii are loc decontarea (calculația și descărcarea gestiunii) mărfurilor care va trebui să țină seama de următoarele:

a) pe parcursul lunii mărfurile se pot vinde la diverse prețuri, mai mici sau mai mari decât cele anticipate la contabilizarea intrării lor, iar aceasta trebuie cuantificat și reflectat în conturi:

371 = 378 Δ creştere de preţuri: în negru Δ diminuare de preţuri: în roşu

b) la finele lunii ne interesează să aducem valoarea stocului de mărfuri la alt nivel de prețuri unitare (decât cel contabilizat), pentru ca stocul să reflecteze potențialul cel mai probabil de a crea venituri în perioada viitoare de gestiune (deci "prețul de înregistrare" să devină reprezentativ) iar, eventualele influențe din prețuri să se impute exercițiului ce se încheie. Aceasta se reflectă în conturi printr-o "formulă" clasică, adică:

371 = 378 Δ creşteri: în negru Mărfuri Diferență de preț la mărfuri Δ diminuări: în roşu

c) Abia acum se poate opera decontarea gestionară pentru mărfurile vândute pe parcursul lunii, lucrările fiind cele clasice.

Se calculează coeficientul mediu de "rabat" ("diferențe")

$$k = \frac{\text{Sold + rulaj creditor Cont 378}}{\text{Sold + rulaj debitor Cont 371}}$$
; ceea ce în cazul nostru ar însemna:

$$k = \frac{15.000 + 220.000}{65.000 + 820.000} = 0,2655$$

• Se determină suma absolută a "diferențelor de preț" (adaosului) aferentă mărfurilor vândute și contabilizate ca "venit" în contul 707 "Venituri din vânzări de mărfuri" (rulajul lui creditor).

 Δ preț = Rulaj creditor cont 707 x k, adică: Δ preț = 700.000 x 0,2655 = 185.850 lei

• Elementul "cheltuieli privind mărfurile" respectiv costul mărfurilor vândute (C) se determină acum prin diferentă:

Acum, imputarea cheltuielilor și descărcarea gestiunii se poate face corect, adică:

Acum se ridică câteva probleme:

Contul 378 – "Diferența de preț la mărfuri" poate funcționa ca un cont de pasiv?

Da, se poate, și se pare că este singura soluție în "cazul inventarului permanent", pentru ca la finele lunii să putem deconta vânzările și determina "cheltuielile privind mărfurile" în condițiile în care numeroși agenți economici comercianți nu pot efectua inventarierea și evaluarea stocului existent la finele perioadei sau până când aceștia își vor pune la punct o veritabilă "contabilitate analitică a stocurilor", cu toate că și atunci ea va opera cu întârziere mai ales în cazul unităților de desfacere cu amănuntul a mărfurilor cu un nomenclator foarte divers.

Dar contul 378 – "Diferențe de preț la mărfuri" poate funcționa şi "pe invers", ca un cont de activ tot cu funcție de rectificare, numai că "adaosul" (rabatul) comercial va trebui considerat ca o veritabilă "diferență de preț", în care caz comercializarea mişcării mărfurilor ar decurge în felul următor:

a) Aprovizionarea.			
·/.	=	401	708.000
MUNICIPAL DE LA SECONO		Furnizori	
371 – Mărfuri			820,000
378 – Diferențe de preț la mărfu	ri		220.000
4426 – T.V.A. deductibilă			108.000

b) Reevaluarea mărfurilor			
371 Mărfuri	=	378 Diferențe de preț la mărfuri	
c) Vânzarea mărfurilor:			
411 – Clienți	=	·/.	826.000
5311 – Casa în lei		707 Venituri din vânzări de mărfuri 4427 T.V.A. colectată	700.000 126.000
d) Descărcarea gestiunii mărfu	urilor v		120.000
607 Cheltuieli privind mărfurile	=	°/. 378 – Diferențe de preț la	514.150
		mărfuri	185.850
		371 – Mărfuri	700.000

N-aş putea să spun dacă aşa este mai corect, dar, cel puţin, prin prisma denumirii contului de "diferențe", parcă este mai *ortodox,* reţinându-se, totuşi, că, oricum, se ajunge la acelaşi rezultat, cu toate că se operează, practic, stângaci. Şi pentru asta, noi preferăm să fim "catolici" şi opinăm pentru prima variantă!

A doua problemă este legată de "reevaluarea" mărfurilor în accepțiunea sa cea mai largă de aducere a prețului contabilizat la nivelul celui practicat la vânzare, care poate fi altul decât cel prezumat în momentul înregistrării aprovizionărilor cu mărfuri. Aici este foarte important ca o eventuală scădere sau majorare de preț la unele mărfuri sau loturi de mărfuri operate pe stoc sau la vânzare să fie consemnat într-un anume document care poate fi: factura – dacă se referă la o anumită partidă de mărfuri vândută, inventarul – dacă se referă la întregul stoc etc.

Oricum, trebuie reținut și faptul că o eventuală operare a reevaluării stocului final, după descărcarea gestiunii și decontarea vânzărilor nu mai poate influența situația exercițiului ce se încheie ci transferă toate efectele sale asupra

următoarei perioade de exercitiu.

A treia problemă este legată de "momentul" calculării coeficientului mediu de "rabat" (adaos sau "diferență") cu care se operează rectificativ la imputarea cheltuielilor (costul mărfurilor vândute) şi respectiv descărcarea gestiunii mărfurilor.

Poate fi emisă părerea că acest coeficient trebuie calculat ori de câte ori au loc ieşiri de mărfuri (inclusiv zilnic în cazul vânzărilor cu amănuntul), numai că datele cele mai concludente sunt cele luate prin cumul de la începutul lunii, deducând din ele "rabatul"/"diferența" operate deja până la operația de ieşire şi

decontare gestionară precedentă.

În plus, în materie de evaluare a intrărilor şi ieşirilor de mărfuri, mai ales când este vorba de comerțul cu ridicata, rămân valabile şi cerințele expuse anterior la subcapitolul "materiale" cu privire la diversitatea metodelor de evaluare, dar şi la necesitatea actualizării periodice, barem trimestriale, a stocurilor efective cantitative şi valorice, urmate de contabilizarea eventualelor diferențe stabilite cert prin operațiile de inventariere faptică şi evaluare a stocului la prețul zilei şi al pieții (prețul de înregistrare actualizat, mai frecvent în cazul mărfurilor).

4.6. Contabilitatea ambalajelor

În legătură cu fenomenul circulației mărfurilor se află şi problematica evidenței circulației şi a stocării ambalajelor indispensabile comerțului.

Aici, problemele nu sunt complicate dar trebuie rezolvate în diversitatea lor:

a) Dacă este vorba de ambalaje ce se încadrează în categoria "mijloacelor fixe" ele circulă pe principiul restituirii iar sistemul de contabilizarea își urmează

cursul lui specific imobilizărilor corporale.

b) Ambalajele de natura "obiectelor de inventar" sunt supuse aceloraşi raţionamente, circulând tot pe principiul restituirii şi se contabilizează tot la proprietarul lor folosinduse de contul 321 "Obiecte de inventar" chiar dacă este posibil ca clientul să suporte (să plătească) o parte din uzura (amortizarea) aferentă sub forma unor cote de "bonificaţii" negociate între parteneri. Aici poate apărea, ca excepţie şi nerestituirea ambalajelor în care caz clientul achită contravaloarea lor, iar din această sumă proprietarul îşi acoperă amortizarea rămasă de recuperat iar cu excedentul (eventual) îşi diminuează propriile cheltuieli (sau îşi majorează veniturile).

c) Ambalajele de circulație de natura "mărfurilor" (sticle, borcane, etc.) se includ în prețul mărfurilor, clientul achită contravaloarea lor iar proprietarul inițial (furnizor) le contabilizează în conturile specifice destinate evidenței mărfurilor.

d) Ambalajele de producție sau de circulație consumabile se contabilizează împreună cu celelalte valori materiale într-un cont specific: 3013 – "Ambalaje", urmând decontarea lor pe seama cheltuielilor de exploatare pe măsură ce au fost introduse în producție sau în circuitul economic.

e) Materialele de ámbalat (pungi, hârtie de ambalat etc.) se contabilizează la agentul economic comercial ca orice material consumabil utilizat în asigurarea

condițiilor bunei desfășurări a activității sale curente.

În materie de ambalaje nu reflectarea lor în contabilitate ridică probleme ci organizarea evidenței analitice și urmărirea circulației și a returnării lor îndeosebi atunci când este vorba de ambalaje ce circulă pe principiul restituirii (fără facturare) inclusiv recuperarea cotelor corespunzătoare de amortizare dacă așa s-a convenit între partenerii actului comercial.

4.7. Contabilitatea operațiilor de import-export

Importul de mărfuri și în general gama de raporturi economice vizând circulația spre și din exterior a mărfurilor constituie "câmpul" de exploatare a obiectului unui mare număr de agenți economici, fie că sunt specializați pe activități de import-export, fie că se aprovizionează cu materiale sau componente din exterior pentru uzul propriu, produc pentru a vinde la export, intermediază operatii "barter", etc.

A. Mai pe concret, atunci când vorbim de organizarea contabilității operațiilor de *IMPORT* și de fidelitatea reflectării lor, atât în stările de "blocare" a conturilor, dar și implicit "din mers" este obligatoriu să avem în vedere modul concret în care agenții economici se postează în actul exploatării, de tipul relațiilor comerciale de import. Așa se face că este necesară distinctia clară

dintre:

Import pentru consum productiv sau investiții
 Import de mărfuri destinate comertului;

a) Importuri efectuate pe bază de contracte directe;

b) Import efectuat prin unități de import-export pe bază de comision.
 importuri comercializate în continuare prin magazine proprii;
 importuri destinate revânzării către alți agenți economici.

Dacă facem abstracție de importul destinat consumului productiv sau investițional care, prin excepție poate fi deturnat spre rețeaua circulației mărfurilor – atunci când nu mai este necesar sau nu mai poate fi utilizat ca atare – în rest, modalitățile de efectuare a importului de mărfuri și cele de desfacere până la populația consumatoare pot intra în diverse combinații, care, chiar dacă nu întotdeauna prezintă particularități ferme în ceea ce privește contabilizarea lor, oricum dau reflecții diferite asupra regimului de impozitare, determinării prețurilor, fiscalității, calculației rezultatelor și profitului.

În mod concret, principalele operații întâlnite se contabilizează astfel:

1. Schimbul valutar pentru obținerea disponibilităților de plată la extern: a) Avansarea lichidităților necesare în lei (în funcție de cantitatea de monedă, cursul de fixing, spezele bancare etc.) 5121 630.000 Debitori diversi Disponibil la bancă în lei b) Obtinerea devizelor sub formă de disponibil în cont, acreditive, etc. și plata comisionului pretins: 630.000 461 ./. Debitori diverşi 5124 - Disponibil la bancă în devize 1000 \$ = 600.000 5412 - Acreditive în devize 668 - Alte cheltuieli financiare, sau 30.000 627 – Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate 2. Primirea și receptionarea mărfurilor în vamă ridică mai multe probleme, și anume: a) Contabilizarea "intrării" mărfurilor, materialelor etc. în vamă și receptionarea lor urmată de evaluarea la prețul de facturare în lei, prin transformarea pretului în devize, în functie de cursul oficial al zilei: Ex. 900\$ x 600/curs = 540.000 lei 371 401 540.000 Mărfuri Furnizori b) Calculul şi plata taxelor vamale: 512/4 30.000 Conturi curente la bănci Mărfuri c) Contabilizarea diverselor comisioane și alte servicii externe (transport, asigurare, manipulare etc.) dar și interne exprimate însă numai în lei: 401 20\$ 371 Furnizori Mărfuri d) În acest moment, contul 371 – "Mărfuri" determină prin debitul său prețul efectiv de achiziție (în cazul nostru: 540.000 + 30.000 + 12.000 = 582.000 lei). În acest pret se calculează și se achită "pe loc" taxa pe valoarea adăugată deductibilă (582.000 x 18% = 104.760 lei): 104.760 4426 5121 T.V.A. deductibilă Disponibil la bancă în lei În legătură cu cele prezentate mai înainte, ar fi de menționat câteva - Dacă se importă materii prime, materiale, utilaje şi componente pentru investiții, contabilizarea se face după aceleași raționamente, numai că "la intrare" se folosesc, în locul contului 371 "Mărfuri", conturile specifice: 300 "Materii prime", 301 "Materiale consumabile", 231 "Imobilizări în curs corporale". Preţul de achiziţie este format deci din preţul extern majorat cu taxele vamale, servicii şi diversele taxe plătite sau datorate până "în vamă" etc, dacă legea nu prevede altfel.

 Dacă mărfurile, materialele etc. sunt purtătoare de T.V.A., atunci aceasta se calculează şi

NOTĂ: Nu-mi place contul 461 "debitori diverși" - utilizat pentru acoperirea decalajelor dintre momentul avansării disponibilităților în lei și cel al încasării devizelor la operațiile de schimb valutar, dar nu am altul la îndemână. La fel este cazul comisionului, contabilitat în contul 668 "Alte cheltuieli financiare", întrucât la fel de nimerit ar fi și contul 627 "Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate".

se achită în vamă.

3. În cazul mărfurilor, pentru urmărirea mai facilă a circulației lor în tară (desigur cu excepția unor engrosiști sau intermediari de mari importuri, cu produse strategice, de bază, etc.) se "aduc" mărfurile la "prețul de înregistrare" – de mărimea prețului de livrare (vânzare) al importatorului – format din pretul complet de achizitie (în vamă), la care se adaugă comisionul propus/convenit sau adaosul comercial - după caz.

 $(ex. 10\% = 582.000 \times 10\% = 58.200)$

378

58.200

Mărfuri

Diferente de pret la mărfuri

În legătură cu circulația mărfurilor – în general, și îndeosebi a celor provenite din import – în special, apare și problema percepției și achitării ACCIZELOR. Ele sunt un impozit pe consumație, care se datorează statului din momentul vânzării mărfurilor, fapt pentru care obligația de plată se contabilizează astfel:

635

Cheltuieli cu alte impozite și taxe

446

Alte impozite, taxe si vărsăminte asimilate

Aparenta problemă în discuție este "mărimea adaosului comercial". Adaosul sau comisionul, etc. le fixează fiecare agent, în funcție de prețul plătit, alte cheltuieli și plăți viitoare, pentru ca din el să-şi recupereze: prețul extern, taxele vamale, accizele, propriile cheltuieli comerciale, dar şi realizarea unui anumit profit. Acesta este "prețul" care se negociază, la vânzare suplimentându-l şi cu T.V.A. colectată, din care el, importatorul sau intermediarul, își recuperează T.V.A. deductibilă achitată în vamă, fiind apoi bun de plată pentru diferență.

Mai departe, toate operațiile de expediție, vânzare, încasare, decontare etc. se derulează după același model ca în cazul mărfurilor procurate în tară, sau obținute din propria producție.

B. Al doilea aspect al circulatiei cu exteriorul îl ocupă EXPORTUL.

În acest segment nu apar probleme deosebite în ceea ce privește blocarea în conturi, decât eventual dispariția contului 4427 "T.V.A. colectată" – ca urmare a faptului că produsele exportate sunt exonerate de la plata acestei taxe, sau decontarea cu partenerul extern în devize, restul fiind, în cele din urmă, tot o vânzare de mărfuri, produse ori servicii.

4.8. Contabilitatea cheltuielilor comerciale

În procesul derulării circuitului comercial al valorilor materiale sunt antrenate, inevitabil, și diverse categorii de "cheltuieli" specifice (ambalare, depozitare, transport, recepție, expediție etc.), formate din consumuri ca atare, salarii şi asimilate lor, amortizări, servicii, plăți diferite prin instrumentele de decontare etc. Dacă mai luăm în considerație și natura proceselor comerciale care le generează, practic distingem trei categorii, și anume:

Cheltuieli de transport-aprovizionare ocazionate de aducerea în unitate a materiilor prime,

materialelor, obiectelor de inventar și altora asimilate lor. Cheltuieli de desfacere a producției proprii semnificând ambalarea, expediția, manipularea, transportul etc. până la "condiția de franco" negociată cu clientul.

Cheltuieli de circulație specifice aprovizionării, depozitării şi desfacerii mărfurilor.

Blocarea în conturi a acestor cheltuieli, în afara naturii concrete a consumului, necesită anumite comentarii, generate îndeosebi de factorul timp,

dar şi de mărimea lor:

a) Chetuielile de transport-aprovizionare ar putea fi înregistrate în debitul contului 308 "Diferențe de pret la materii prime și materiale" (în contrapartidă cu unul din conturile care arată modalitatea de plată, de consum sau de angajare) alăturându-se astfel "diferențelor de preț" dintre prețul efectiv de achiziție și prețul de înregistrare, ceea ce ar permite obținerea (prin recorectarea conturilor de "materiale" cu cel de "diferențe") a "prețului efectiv de aprovizionare" format din prețul de achiziție și cheltuielile de transport-aprovizionare.

Mai departe, contul 308 - "Diferențe de preț la materii prime și materiale" s-ar credita pe măsura consumului prin determinarea cotei globale a diferentelor aferente.

În acest fel s-ar atenua eventualele influente asupra rezultatelor generate de aparitia unor semnificative decalaje de timp dintre momentul aprovizionării și momentul consumului.

Acesta este de fapt și metodologia proiectată de Ministerul Finantelor prin "Normele" în discuție precizându-se expres că "cheltuielile de transportaprovizionare" aferente materiilor prime, materialelor, obiectelor de inventar, animalelor și păsărilor se contabilizează astfel:

308 - Diferențe de preț la materii prime și materiale 401 328 - Diferențe de pret la obiecte de inventar Furnizori 368 - Diferențe de pret la animale și păsări 378 - Diferențe de preț la mărfuri (și eventual 4426 T.V.A. deductibilă

b) Fără să se precizeze expres, prin extensie, s-ar putea aplica absolut acelaşi regim şi cheltuielilor de desfacere aferente produselor expediate, numai că ele s-ar putea contabiliza prin contul 348 "Diferente de pret la produse".

... Si totuși, noi suntem de părere că pentru ambele categorii de cheltuieli comerciale, este necesar a fi avute în vedere și următoarele implicatii:

În același proiect de "Norme M.F." se precizează că "materiile prime, materialele consumabile, obiectele de inventar, mărfurile etc. se evaluează la costul de achiziție sau de producție - după caz. Pentru evaluare se pot însă folosi și prețuri de înregistrare (prestabilite), cu condiția evidențierii distincte a diferențelor de pret față de costul de achiziție sau costul de producție. Chiar și în descrierea funcționării conturilor se explicitează că: "cu ajutorul contului 308 "Diferente de pret la materii prime și materiale" se tine evidenta diferențelor dintre pretul de înregistrare prestabilit și costul de achiziție aferente materiilor prime și materialelor intrate în gestiunea unității".

Aici, ori totul pare clar, ori ne contrazicem: ori vrem să obținem prin recorectarea conturilor de "valori materiale" cu cele de "diferențe" - a costului de achiziție, ori pe cel efectiv de aprovizionare. ...Dar să zicem că poate merge si asa!

- Regula "de fier" a organizării evidenței tuturor categoriilor de cheltuieli în noul sistem

contabil este respectarea întocmai și delimitarea clară a naturii omogene a consumului și nu a fenomenului complex generator (vezi spre exemplu contul 624 "Cheltuieli de transportul de bunuri și personal".

 N-ar fi "elegant", sub aspect informațional şi managerial, să avem un conglomerat de cheltuieli (de transport-aprovizionare, de desfacere) pe care să-l "amestecăm" apoi şi cu "diferențe de preț" în care s-ar putea ascunde și diverse consumuri inutile, neoportune sau chiar imaginare.

De aceea, opinăm că singura cale corectă de contabilizare a cheltujelilor de transport-aprovizionare ca si a celor de desfacere este imputarea lor direct asupra conturilor specifice naturii finale a consumului (din clasa 6 "Conturi de cheltuieli") în contrapartidă cu conturile care arată modalitatea de plată, de consum etc. încă din momentul aparitiei (efectuării) lor.

c) Cheltuielile de circulație din unitățile comerciale nu mai comportă comentarii, deşi "Normele M.F.¹ (în proiect) prevăd că și ele "se colectează în debitul contului 378 "Diferențe de preț la mărfuri" (chiar dacă se referă numai la o parte din ele).

O fi, dar e păcat, întrucât cheltuielile de circulatie nu pot avea decât rezolvarea includerii directe, pe măsura efectuării, în diversele conturi specifice de cheltuieli după natura lor. Ele fac parte din exploatarea curentă a agentului, fiind generate direct de obiectul său de activitate (așa cum productia, spre exemplu, este specifică agentului economic industrial, agricol, prestator etc.). În plus, cunoașterea tuturor categoriilor de cheltuieli "după natura lor" este un proces informațional - managerial demn de luat în seamă pentru oricare agent economic.

4.9. Contabilitatea "așteptărilor"

Practica de zi cu zi ne aduce deseori în situația că diverse valori materiale aflate în circulație (aprovizionare, desfacere) sau pentru interese economice temporare nu se regăsesc faptic sub controlul gestionar al agentului economic, deși el se află implicat patrimonial în legătură cu acestea. O regrupare a diverselor stări de fapt "clasează" aceste valori materiale sub incidența a două cauze:

 valori materiale aflate la terți sub influența a diverse motive şi interese economice: achitate şi lăsate în custodie, date spre prelucrare sau depozitare temporară, predate spre vânzare

în consignație sau cu plată ulterioară etc.;

 valori materiale aflate în curs de aprovizionare ca urmare a unor disfuncții: valorile în cauză au fost achitate dar încă n-au sosit (chiar şi ca urmare a distanțelor de transport), au sosit actele de expediție şi confirmare a expedierii prin delegat ori autorecepție dar încă na fost confirmată primirea respectivelor valori materiale şi încă multe, multe alte situații similare.

Pentru evidența valorilor materiale aflate la terți există o grupă prerezervată de conturi care acoperă întreaga sortimentație: materii, materiale, mărfuri etc. Așa bunăoară contul 351 – "Materii și materiale aflate la terți" se debitează cu valoarea materialelor și materiilor prime pentru care s-a creat obligația de plată sau au fost deja achitate, dar temporar se află la terți și se creditează pe măsura sosirii lor în gestiunea practică a unității. În mod similar funcționează toate conturile din această grupă.

35	STOC	CURI AFLATE LA TERȚI	
	351	Materii şi materiale aflate le terți	
	352	Obiecte de inventar la terți	
	354	Produse aflate la terți	
	356	Animale aflate la terți	
	357	Mărfuri în custodie sau consignație la terți	

Față de multiplele "complicații" contabile întâlnite până acum, contabilizarea stocurilor și valorilor economice "în așteptare" nu ridică nici un fel de probleme. Câteva scenarii "construite" pe cazurile mai frecvente pot fi edificatoare:

1. Se primesc documentele de plată pentru materii prime recepționate prin delegatul cumpărătorului, expediate dar nesosite:

– pretu – T.V.A – suma	10.000 lei 1.800 lei 11.800 lei		
°/.	=	401 Furnizori	11.800
351 Materii şi materia aflate la ferti	10.000		
4428 T.V.A. neexigibilă			1.800

2. La sosirea și receptionarea materialelor:

300 Materii prime	=	351	10.000
301 Materiale consumabile	13 100	Materii şi materiale aflate la terți	

Şi concomitent se exigibilizează taxa pe valoarea adăugată amânată la plată:

0	4426	= 11/4/1	4428	1.800
	T.V.A. deductibilă		T.V.A. neexigibilă	

NOTĂ: Se poate lucra și direct pe contul 4426 "T.V.A. deductibilă", ocolind contul 4428 "T.V.A. neexigibilă" dar și aici depinde cât de "lung" este efectul decalajului (factorul timp).

3. Materii prime și materiale date spre prelucrare la terți:

351 = 300 – Materii prime Materii şi materiale aflate la terți = 301 – Materiale consumabile 321 – Obiecté de inventar

4. La restituirea și recepționarea materialelor date spre prelucrare la terți:

a) Pentru valoarea lor inițială la plecare:

300 – Materii prime 301 – Materiale consumabile 321 – Obiecte de inventar = 351 Materii şi materiale aflate la terți

b) Pentru "sporul" de valoare, respectiv contravaloarea serviciilor de prelucrare facturate:

'/. = 401
628 – Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți
4428 – T.V.A. deductibilă

5. Pot exista, însă, şi situații în care prin prelucrarea materialelor de către terți rezultă alte bunuri, cu folosință distinctă (spre exemplu obiecte de inventar) în care caz "sporul" de valoare adus prin prestare va trebui să se adauge valorii materialelor prelucrate spre a obține prețul noului produs (şi deci prelucrarea nu mai poate fi imputată direct cheltuielilor):

În acest caz putem avea:

a) Darea "spre producere":

351 = 301 7.000 Materii şi materiale aflate la terți Materii prime

b) Primirea obiectelor de inventar rezultate:

la preţul materiei prime consumate:

321 = 351 7.000 Obiecte de inventar Materii şi materiale aflate la terți

- pentru "sporul" de valoare (contravaloarea prestației):

', = 401 4.720 Furnizori 321 – Obiecte de inventar 4.000 4426 – T.V.A. deductibilă 720

... Şi se evidențiază în debitul contului 321 - "Obiecte de inventar", costul

efectiv al acestora obținut din prelucrarea la terți.

În spațiul acestor scenarii-cadru se rezolvă situația oricăror valori materiale aflate "în așteptare" cu necesitatea folosirii conturilor de detaliere corespunzătoare. Se reține astfel că toate conturile din gupa 35 "Stocuri aflate la terți" sunt conturi de activ care se debitează cu valoarea materialelor achitate (sau în curs de achitare) de către agentul economic sau chiar plecate din gestiunea lui dar nedecontate (în cazul mărfurilor date în consignație spre exemplu) și se creditează odată cu reprimirea lor în propria gestiune (tehnică) sau achitarea contravalorii acestora. Au sold debitor și exprimă valoarea materialelor, obiectelor de inventar, mărfurilor etc. aflate, la un moment dat la terți.

Concomitent este de reținut că "gararea" valorilor materiale în conturile de aşteptare, se contabilizează în contrapartidă cu conturile de "materiale stocate", așa cum s-a exemplificat mai înainte, numai în cazul mai complex al organizării evidenței după principiile "inventarului permanent".

În cealaltă variantă a "cazului inventarului intermitent", în locul conturilor de valori materiale stocate vor interveni conturile specifice de cheltuieli (600 – "Cheltuieli cu materiile prime", 602 – "Cheltuieli cu obiectele de inventar" etc.).

Organizarea contabilității generale a stocurilor și a circuitului valorilor economice, așa cum sperăm că a rezultat și din "scenariile derulate", este un fenomen complex generat de numeroși factori: diversitatea valorilor materiale, comportamentul lor economic, ponderea semnificativă pe care o dețin în patrimoniu agentului economic, permanenta lor circulație etc. Concomitent metodologia contabilă și normativele financiare ne oferă diverse procedee și variante de rezolvare practică a problemelor: concepții ale "cazului de inventar" diferite, "spații" de evaluare a intrărilor, ieșirilor și stocului variate etc., fiecare cu avantajele și neajunsurile lui, de așa manieră încât probabil că nici nu există etalonul universal perfect. Dar este sigur că se poate găsi soluția cea mai potrivită pentru cazul concret al fiecărui agent economic și aceasta nu poate consta în "monotonia" procedeelor alese ci în îmbinarea lor fericită. Iar aceasta nu este numai o simplă manieră de lucru contabilă ci în principal o problemă de concepție și conducere, de organizare managerială capabilă să țină pasul cu realitățile, cu viața.

5

CONTABILITATEA TREZORERIEI

Într-un proces specific de mare efervescență, "stăpânirea" sub control a mijloacelor băneşti și de plată, a relațiilor financiar-bancare și de circulație a capitalului, este una din cele mai vechi și mai viabile secțiuni ale contabilității. În acest sector se întâlnesc finanțele – ca teorie și practică economică – cu conceptele clasice ale științei contabile. Realizarea simbiozei corespunzătoare, care să permită derularea fluxurilor și a multiplelor implicații financiare dintre partenerii de afaceri, concomitent cu evidența și controlul lor operativ, este un obiectiv de primă mărime al "contabilității trezoreriei" – ca secțiune "motor" a contabilității manageriale.

Dacă privim lucrurile "per global", rolul aparatului contabil ne apare a fi acela de "a conduce conturile", adică de a realiza procesul informațional necesar conducerii – cel puțin sub aspectul impactului financiar al activității desfăşurate – dar intrând în "zona" trezoreriei, ne convingem că, de data aceasta, el se ocupă atât de finalizarea concretă a relațiilor financiar-bancare şi monetare ce privesc regia, "societatea comercială, instituția etc., cât şi de exercitarea controlului contabil al acestora.

Deşi, uneori, contabilitatea operațiilor de trezorerie mai este considerată ca rutinieră, deja cunoscută prin repetabilitatea de zi cu zi a fenomenelor sale, noua ordine financiară, specifică economiei de piață, şi mai ales circulația capitalului financiar ridică probleme cu totul noi şi infinit de numeroase ca repercursiuni. De aceea, ea rămâne în continuare sub atenția permanentă a teoriei şi practicii economice pentru că, în ultimă analiză, prudența şi spiritul de economicitate manifestate constant în mânuirea finanțelor regiilor autonome şi societăților comerciale sunt premise sigure de care depinde eficența activității de ansamblu a acestora.

Aici, în egală măsură, îşi are rolul său şi fenomenul cunoașterii, astfel că o sistematizare a comportamentului relațiilor financiare şi de capital poate prezenta suficiente interese. Pentru aceasta însă este bine să se țină seama de anumiți factori, ipostaze şi implicații, între cele mai semnificative menționând:

• conținutul operațiilor de trezorerie este deosebit de bogat, dar regimul financiar-fiscal şi bancar ne obligă a face o primă distincție, înainte de toate în funcție de factorul timp, între: investiții financiare (ceea ce presupune o angajare pe termen lung); relații financiare de capital (pe termen scurt) și relații operationale curente (decontări);

• relațiile de trezorerie (cu excepția unui neînsemnat circuit intern) se desfășoară între cel puțin doi agenți economici așezați față în față, din care unul "dă" și altul "ia"; unul se află în expansiune și "penetrează" capitalul altei firme, iar vis-á-vis este partenerul al cărui capital este "invadat" cu bună știință de un agent exogen. Fiecare are interesele lui specifice, astfel că un agent economic, în diversitatea relațiilor financiare, se poate afla atât într-o ipostază cât și în cealaltă;

• "mijloacele de tragere" respectiv instrumentele financiare de penetrare sau atragere sunt foarte variate; cu drepturi de iniţiativă când de partea unuia, când a celuilalt, când ale ambilor; cu condiţii şi restricţii prevăzute de lege, de uzanţe sau autoimpuse; cu avantaje şi neajunsuri atât de o parte cât şi de cealaltă.

În acest context general se înțelege că organizarea contabilității trezoreriei nu este simplă, dar nici nu depășește "hotarele" teoriei contabile, prin caracterul său de noutate meritând a investiga totuși cele mai frecvente cazuri întâlnite în practica economică, cu atât mai mult cu cât aici totul trebuie menționat "în timp real".

O investigare sumară a pachetului "conturilor financiare" și de lichidități ca și a interdependențelor ce se nasc ne conduc la concluzia că prin intermediul contabilității trezoreriei se realizează câteva obiective esențiale, cum ar fi:

 execuția şi coordonarea tuturor operațiilor financiare care antrenează mijloace băneşti şi de plată ale agentului economic;

 evidența şi controlul operativ al patrimoniului aflat sub forma mijloacelor băneşti şi în decontare;

- "antamarea", derularea și evidența relațiilor financiare de capital;

 respectarea cu strictete a legislației financiare şi fiscale, "alinierea" la regulile financiare comune tuturor agenților economici.

Chiar şi numai această enunțare ne edifică asupra faptului că "trezoreria este ansamblul operațiilor financiare şi monetare pe care le face societatea pentru procurarea mijloacelor băneşti care-i sunt necesare şi pentru cheltuirea acestor mijloace".

5.1. Contabilitatea lichidităților

Prima şi cea mai importantă formă de manifestare a capitalului agenților economici o constituie capitalul financiar sub forma sa monetară sau de lichidități. În fapt, însă, mijloacele băneşti, ca partea cea mai mobilă a capitalului sunt o componentă a mijloacelor circulante lansate în circuitul productiv – comercial şi care îşi schimbă permanent înfățişarea: bani, materiale, mărfuri, cheltuieli şi imobilizări, bunuri şi hârtii de valoare etc. şi apoi iarăși bani!

În cursul desfășurării activității economice apar multiple operații prin care se materializează mișcarea valorilor și care se află în obiectivul cercetării contabilității. Contabilitatea cuprinde în obiectul ei de cunoaștere și raporturile economico-judiciare care iau naștere între diferiții agenți economici generatori de mutații ale mijloacelor bănești din patrimoniul unuia în patrimoniul celuilalt, cunoscute sub denumirea generică de *decontări*, cu și fără numerar, interne sau externe etc. în cea mai mare parte din cazuri înlănțuindu-se într-un flux mai complex ce antrenează sistemul de creditare, relațiile financiare de capital și altele. Fără a ocupa locul cel mai important în ansamblul relațiilor financiarmonetare, cel puțin ca volum, *operațiile de încasări și plăți în numerar* se caracterizează, însă, printr-o mare diversitate și frecvență, ca și printr-un puternic impact gestionar.

Regiile autonome, societățile comerciale și, în general, toată masa uriașă a agenților economici de orice fel, efectuează numeroase operațiuni ce vizează manipularea banilor prin casieriile proprii, acestea referindu-se îndeosebi la:

 - ÎNCASAREA contravalorii unor produse livrate a căror valoare este relativ mică (sub un anumit plafon), încasarea din vânzarea mărfurilor, ridicarea din conturile deschise la bancă a numerarului necesar diferitelor activități, etc.;

 PLATA salariilor, premiilor, dividentelor, ajutoarelor şi altor sume cuvenite angajaţilor, plata unor avansuri spre decontare, ongajarea unor cheltuieli curente etc.

Gama operațiilor de încasări și plăți efectuate prin casierie cu intervenția expresă a banilor poate fi foarte largă, dar este în interesul agentului economic ca din motive de securitate, de operativitate și chiar de asigurare a unei mari fluidități a circulației banilor să reducă volumul acestora la minimul necesar fără să stâjenească însă activitatea curentă.

Orice operație de încasare sau plată în numerar se efectuează numai pe bază de documente care au un regim special de întocmire şi circulație tocmai ca urmare a "tentabilității" pe care banii îi exercită asupra omului. Între acestea cele mai uzuale sunt:

- pentru încasări: cecuri de numerar, chitanțe (emise din carnete speciale), bonuri şi centralizatoare ale caselor de marcaj; centralizatoare-monetare dublate de chitanțe pentru vânzările zilnice din unitățile comerciale etc.
- pentru plăți: foaia de vărsământ bancar, dispoziții de plată în numerar, lista de avans şi state de plată salariilor, facturi, bonuri şi chitanțe emise de terți etc.

Înainte de efectuarea plăților – în principal, dar şi a încasărilor în subsidiar, documentele corespunzătoare sunt supuse unui riguros control preventiv (plățile necesitând şi o serie de aprobări prealabile) sub aspect formal dar şi al fondului, tocmai datorită faptului că, în acest sector, erorile pot fi "frumos" mascate, greu de descoperit sau reparat, cu efecte grele pentru firmă etc.

În cursul şi la sfârşitul fiecărei zile toate operațiile de încasări şi plăți se înscriu, în ordine cronologică, în "jurnalul de casă" (care face parte din familia "registrului jurnal unic" ce ar trebui să conțină două exemplare: "contul casierului" – ce se detașează şi se predă spre prelucrare contabilă împreună cu documentele justificative şi "registrul de casă" – ce rămâne în carnetul cu jurnale). Desigur, totul aduce a "birocrație" (după unii) dar jurnalul de casă şi restricțiile în conducerea lui îşi au rolul de a "încolona" şi "alinia" documentele primare spre a nu fi comise, falsificate, amânate la onorare, etc. şi spre a stabili soldul în numerar al zilei supus oricând controlului.

53	CASA	
	531	Casa
		5311 Casa în lei
		5314 Casa în devize
	532	Alte valori
		5321 Timbre fiscale şi poştale
		5322 Bilete de tratament și odihnă
		5323 Tichete și bilete de călătorie
		5328 Alte valori

Contabilitatea generală a operațiilor de încasări şi plăți în numerar, efectuate prin "casieria" agentului (sau chiar un simplu salariat-gestionar asimilat "casier") se realizează cu ajutorul conturilor:

5311 - Casa în lei

5314 - Casa în devize

Evidențiind mijloacele circulante băneşti gestionate de agentul economic, contul 5311 — "Casa în lei" este un cont de activ care se debitează cu toate operațiile de încasări, prin creditul conturilor care arată natura sau sursa încasărilor şi se creditează cu toate plățile, cu care prilej se debitează acele conturi care arată destinația, felul plăților efectuate. Soldul său poate fi debitor şi reprezintă numerarul existent în casierie la un moment dat. În general, contul 5311 "Casa în lei" are o corespondență deosebit de variată, atât în ceea ce priveşte debitul cât şi creditul său, dar, pornind de la regulile de funcționare a conturilor, orice operație, în funcție de natura sa, poate fi înscrisă în una din cele două formule — "cadru" și anume:

1. Pentru încasări:

5311 = 411 - Clienți
Casa în lei 461 - Debitori diverși
707 - Venituri din vânzări de mărfuri
etc

401 – Furnizori	=	5311
421 - Personal - remu-		Casa în lei
nerații datorate		
425 – Avansuri acordate		
personalului		
461 – Debitori diverşi		
etc.		

Într-o situație identică se găseşte și Contul 5314 "Casa în devize", cont de activ care se debitează cu încasările și se creditează cu plățile efectuate în devize liber-convertibile. Pentru a asigura unitatea de conținut a informațiilor contabile ca și respectarea propriei discipline de casă, înregistrările în acest cont (și implicit în conturile sale corespondente) trebuie să se facă atât în lei (în moneda națională) cât și în devize – fie transformate toate în dolari SUA fie pe feluri de devize liber convertibile dacă societatea are conturi distincte deschise în acest fel (dolari, DM, Fr etc.). Se reține însă ca obligatorie transformarea devizelor în lei folosind cursul oficial al zilei (așa zisul fixing) când a avut loc operațiunea.

Conturile de lichidități – atât în lei cât și în devize – sunt într-o relație permanentă cu "Conturile curente la bănci" de unde se alimentează cu numerarul necesar sau unde se depune excedentul de numerar din încasările curente. Pentru contabilizarea acestor operații, inclusiv a viramentelor dintr-un cont bancar de trezorerie în altul, amândouă aparținând însă aceluiași agent economic, s-a introdus contul 581 "Viramente interne", cont de tranzit, utilizat pentru contabilitatea practică a operațiilor de zi cu zi, la sfârșitul cărora el rămâne fără sold. Raționamentul folosirii lui derivă din necesitatea evitării riscului de dublă folosire a viramentelor de disponibilități dintr-un cont de trezorerie în alt cont de trezorerie; spre exemplu:

3. a) Ridicarea numeralului de la bancă, evidențiată prin prelucrarea "extrasului de cont":

581	=	5121 – Disponibil la bancă în lei
Viramente interne		5124 – Disponibil la bancă în devize

b) Pentru aceeași sumă, încărcarea gestiunii casierii operată prin prelucrarea "regiatrului de casă":

5311 – Casa în lei	= =	581
5314 - Casa în devize	The same	Viramente interne

Acest mecanism nu este o simplă "găselniță" contabilă – cum ar putea crede unii – ci are rolul lui în evitarea frecvențelor dublei contabilizări eronate pe relația "casă-bancă" și retur, care tot se descoperă, în cele din urmă dar cu mai multă muncă și prudență.

Prin asimilare cu mijloacele băneşti sub formă de lichidități dat fiind posibilitatea conversiunii şi reconversiunii lor rapide, în această categorie sunt incluse şi alte valori precum: timbre fiscale şi poştale, tichete şi bilete de călătorie, bilete de tratament şi odihnă (pentru partea deja achitată de sindicate, organismele de protecție socială, propria unitate) etc. Evidența lor se ține cu ajutorul mai multor conturi de gradul II pendinte de contul 532 – "Alte valori", cont de activ care se debitează la procurarea şi achitarea respectivelor "valori" şi se creditează odată cu consumarea, vânzarea sau restituirea lor. Are sold debitor şi reprezintă "alte valori" aflate în gestiunea (de regulă) a casieriei.

Gestiunile băneşti în ansamblul lor, cu tot sistemul de evidentă bine reglementat metodologic reprezintă "punctul" cel mai tentant în multitudinea

gestiunilor patrimoniale, astfel că organele de conducere financiar-contabile și de control cenzorial trebuie să țină sub o verificare continuă toate gestiunile – casierii care vehiculează numerar încât orice tentativă de prejudiciu să poată fi evitată.

5.2. Contabilitatea operațiilor bancare și a instrumentelor de plată

Una din formele importante de manifestare a capitalului societăților comerciale o constituie mijloacele bănești care sunt depozitate, în majoritatea lor covârșitoare la diferite bănci astfel că cea mai mare parte și în același timp cea mai diversă a operațiilor de încasări și plăți pe care le efectuează sau în care este implicat un agent economic îmbracă forma "decontărilor fără numerar". Regulile generale financiar-bancare în limita cărora ele se desfășoară se referă la respectarea principiilor unui sistem foarte mobil de finanțare, creditare și decontări bazat pe autonomia agenților economici și a băncilor, dar și cu luarea în considerare a interesului fiscal general. În esență aici se regăsesc:

 Interesul de economicitate şi fluidizare al circulației banilor al agentului economic este acela ca regiile, societățile etc. să păstreze la diferite bănci toate disponiblitățile lor băneşti, uneori separate pe activități fundamentale, şi să efectueze oprațiile de încasări şi plăți prin sistemele de decontare specifice acestor conturi, pe timpul disponibilizării în bănci se obțin dobânzi, se garantează securitatea banilor, secretul operațiilor, etc.;

 Plățile din conturile agenților economici se efectuează cu consimțământul acestora, cu excepția acelor plăți care privesc obligații constante prin titluri executorii sau pentru care dispozițiile legale prevăd posibilitatea decontării fără consimțământul unităților plătitoare;

 Plățile trebuie făcute la data exigibilității obligațiilor, debitorul fiind dator să le efectueze, iar creditorul fiind interesat să le ceară; altfel blocajul financiar ne pândește la fiecare pas;

- Beneficiarul este obligat să efectueze plata produselor preluate sau trecute în custodie, a lucrărilor executate şi serviciilor prestate, după recepția acestora, cu excepția cazurilor negociate altfel. Aceeaşi obligație (morală cel puțin) revine beneficiarului şi în cazul în care, deşi în contract s-a prevăzut că plata se face la cererea furnizorului, totuşi aceasta nu a cerut-o. Această cerință este impusă înainte de toate, de loialitatea afacerilor, de respectul inter-societătii.

 Nici o cheltuială, indiferent de "fondurile" din care se suportă, nu trebuie să se efectueze dacă nu a fost avizată în prealabil, potrivit legii, de către conducătorul compartimentului financiar-contabil sau alte persoane însărcinate cu exercitarea controlului financiar

preventiv:

- Agenții economici au interesul să prevadă în contractele economice forme şi instrumente de decontare care să asigure încasarea într-un termen cât mai scurt a contravalorii produselor livrate, a lucrărilor executate sau serviciilor prestate. Băncile pot dispune înlocuirea formelor şi instrumentelor de decontare alese de unității contractante cu forme şi instrumente care corespund mai bine relațiilor economice dintre unități, în scopul întăririi disciplinei plăților, desigur, cu instrumentarea prealabilă din partea partenerilor;

Unitățile economice care livrează produsele sau mărfurile, execută lucrări sau prestează servicii sunt în drept să pretindă clienților lor care întârzie în mod repetat plata şi le crează dificultăți financiare, să le asigure anticipat sumele necesare efectuării plăților, prin instrumente de decontare bancare care să le ateste, în prealabil, existența posibilităților de plată. În cazul în care beneficiarul nu asigură anticipat sumele necesare plăților, furnizorii pot suspenda livrările de produse, executările de lucrări sau prestațiile de servicii, încunoştiințând anticipat de aceasta unitatea beneficiară;

Plățile din conturile agenților economici se efectuează în limita disponibilităților din aceste conturi și a creditelor aprobate. După epuizarea acestor resurse, plăților se efectuează în limita încasărilor într-o anumită ordine, stabilită de Banca Națională, care să-i protejeze pe toți partenerii și să asigure fluiditatea banilor de cont.

"Instrumentele" de decontare emise de creditor şi pentru care debitorul a acceptat plata, precum şi cele emise de debitor în favoarea creditorului sunt, în raporturile de decontare bancară "titluri executorii", pe baza cărora se fac operatiunile de plăti între unitătile implicate.

În virtutea interesului general pe care ansamblul agenților economici îl au de a-şi păstra disponibilitățile bănești în conturi deschise la bancă și de a efectua

operațiile de încasări și plăți prin aceste conturi, ca și a cerințelor firești ale circulației banilor în economia de piață, titularii pot cere și unitățile bancare au obligația deschiderii conturilor și subconturilor necesare păstrării disponibilităților și efectuării diverselor categorii de operații bănești, cu anumite separări de activități și resurse în funcție de interesul său economic, sau pur și simplu din prudentă.

Raționamentul deschiderii mai multor conturi este acela de a permite agenților economici să-şi manifeste libertatea de acțiune în relația cu băncile, dar şi posibilitatea prerezervării în conturi distincte a unor disponibilități pentru plata anumitor parteneri, localizați în teritoriu undeva unde aceasta se urmărește fluidizarea decontărilor sau formarea unor depozite blocate la termen în anumite conturi, ceea ce aduce agentului un important spor de dobânzi încasate.

Datorită faptului că majoritatea covârşitoare a mijloacelor circulante băneşti se păstrează în conturi deschise la bancă, este firesc ca și operațiile de încasări și plăți să se facă prin intermediul băncilor, adică prin "decontare". În accepțiunea lor cea mai corectă, decontările fără numerar constau în "virarea" unei sume datorate de cumpărător sau alt plătitor (debitor) către un furnizor sau alt beneficiar de drepturi (creditor) adică trecerea acelor sume din contul unui client al băncilor, în contul altui client al băncilor, (incluzându-se firesc și decontările inter-bănci).

Regulile financiare confirmate de-a lungul timpului, atestă faptul că încasările şi plățile fără numerar se pot efectua, în funcție de natura economică a operațiilor care le-au generat, partenerii implicați şi unitățile bancare ce îi deservesc, prin următoarele instrumente principale de decontare:

- a) Dispoziția de plată cu factură sau simplă, în funcție de natura operațiilor economice implicate și care este până la urmă un "ordin" dat băncii de a achita o sumă din propriul său cont de disponibil bancar în favoarea altui agent economic (și implicit în contul său de la orice bancă) drept răspuns la anumite furnituri sau alte obligații ce trebuiesc onorate.
- b) Dispoziția de încasare (de asemenea însoțită de factură sau simplă) emisă tot de debitor dar prin care acesta "roagă" banca agentului creditor (datornic) și pe acesta să accepte plata sumei ce i se cuvine ca contravaloare a unor furnituri reciproce, prestații sau alte obligații. Dispoziția de încasare (care mai poartă și denumirea de "încaso bancar") se onorează de bancă numai cu aprobarea expresă a titularului de cont plătitor, dacă există o convenție prealabilă, între cei doi parteneri de care a fost înștiințată banca sau dacă există la bază titluri executorii exprese în acest sens.
- c) Alte sisteme de decontare directă, convenite între parteneri sau necesare la un moment dat, cum ar fi: decontările prin compensare, plăți scadențate, printr-un ordin anticipat, la anumite termene etc.
- d) Instrumente de decontare intermediare, prin care se procură anumite mijloace de plată sau se obțin convingeri certe de plată, cum sunt:
 - cecurile din carnete cu sumă limitată
 cercurile din carnete fără limită de sumă
 - acreditivul
 - scrisoare de garantie etc.

Carnetele de cecuri cu limită de sumă se eliberează de bancă la cererea și pe seama disponibilităților din contul agentului economic, prin blocarea valorii totale a cecului într-un alt cont deschis special în acest scop. Cecul se utilizează pentru plăți curente, clientul "tăind" un cec în favoarea furnizorului sau a oricărui alt creditor în schimbul furniturilor sau prestațiilor de care a beneficiat. Primitorul cecului îl depune la propria sa bancă iar el se încasează în contul său de disponibil prin circuitul specific bancar.

În acelaşi scop şi mod operează şi cecul *fără limită de sumă*, numai că banca nu mai prerezervă suma cecului prin depunerea ei într-un cont specific ci garantează plățile prin contul curent de disponibil. Dar... astfel de carnete nu se

eliberează decât acelor agenți economici care au dovedit că posedă o capacitate de plată permanentă (cum ar fi instituțiile finanțate, regii autonome, etc.)

Acreditivul este forma de decontare prin care plățile se efectuează pe măsura livrării mărfurilor, executării lucrărilor şi prestării serviciilor, dintr-o sumă rezervată în acest scop şi ținută la dispoziția furnizorului de către unitatea bancară la care acesta își are contul.

Rezervarea sumei în favoarea furnizorului se face de către banca plătitorului pe baza cererii unității plătitoare din disponibilitățile contului pentru

activitatea de bază sau alte conturi de disponibil ale acesteia.

Decontarea pe bază de acreditiv este utilizată, de regulă, în relațiile de comerț exterior sau când cumpărătorul întârzie repetat plățile către furnizor, creând astfel o garanție suplimentară că i se va asigura, pe acestă cale, plata

într-un timp normal.

Scrisoarea de garanție este documentul prin care banca plătitorului confirmă, la cererea acestuia că, pentru anumite cazuri bine precizate, va asigura, pe o anumită perioadă și în limita unei sume determinate, efectuarea plăților prevăzute în scrisoare, din credite bancare, în cazul când la data solicitării plății de către furnizor, plătitorul nu va avea alte posibilități de plată. Cererea prin care se solicită scrisoarea de garanție trebuie să conțină elementele necesare operării, precum și pentru efectuarea controlului bancar asupra plăților (condiții cerute și pentru deschiderea acreditivului).

Acreditivul şi scrisoarea de garanţie, prin sistemul de securitate a plăţii pe care şi-l ia furnizorul, se mai numesc şi "forme de asigurare cu anticipaţie a

plătilor".

e) Instrumente de decontare ulterioară de tipul "efectelor comerciale" între care cele mai semnificative sunt: cambia, warantul, titlurile de valoare, etc. Ele se emit de către cumpărător spre a achita prin intermediul lor anumite obligații față de furnizor, rezultate îndeosebi în urma actelor de comert.

Efectele comerciale (şi, în general, "hârtiile de valoare") cu multiple utilizări, dar intermediind vânzările "pe credit", constituie și un eficient mijloc de plată (și

decontare).

Din derularea mecanismului decontărilor fără numerar, larg utilizate în țara noastră, se constată existența unor reglementări foarte precise, chiar "rigide", dar ele au menirea de a asigura o disciplină riguroasă în mânuirea mijloacelor băneşti ale agenților economici, de așa manieră încât apărarea intereselor acestora să se facă concomitent cu asigurarea în permanență a capacității de plată a unităților și accelerarea circuitului banilor.

Cu toate acestea, în practica financiară se întâlnesc suficiente neajunsuri generate de erori la întocmirea documentelor de decontare, mecanismul cam complicat al unora dintre instrumente, insuficienta receptivitate şi promptitudine a plătitorului, nefolosirea celor mai adecvate forme şi instrumente de decontare

etc., care pot provoca apoi greutăti financiare partenerilor.

De aceea, este bine să avem în vedere că din acest sistem clasic al decontărilor fără numerar derivă o serie de "modalități de plată" care, în condițiile autonomiei decizionale a firmelor, pot prezenta o eficiență sporită în derularea circulației banilor de cont, cum ar fi:

- Ordinul de virament (sau de transfer), care ar include: sistemul plăților planificate cecuri cu și fără limită de sumă, mandatul poștal.

Între acestea plățile planificate pot prezenta o soluție eficientă în cazul livrărilor periodice de mărfuri din industria alimentară – spre exemplu – către unitățile comerciale, atât livrările cât și plățile urmând a se derula pe baza unor grafice care se actualizează periodic (decadal, chenzinal, etc.).

 Compensarea datoriilor de plată, în funcție de sfera de cuprindere putând avea: compensare reciprocă (între doi parteneri), compensare descentralizată, compensare pe orizontala relaţiilor comerciale etc. Pe lângă operativitatea rezolvării actelor de încasare şi respectiv plată, compensarea reduce volumul banilor de cont și deblochează aparatul bancar de o serie de calcule și evidențe suplimentare.

 Dispoziția de plată confirmată de către bancă anticipat livrării mărfurilor (așa numitul "accept de plată") este foarte indicată în cazul livrărilor de mărfuri în aceeaşi localitate sau atunci când ele cunt ridicate prin delegatul aurea ă ă tradici de localitate sau

atunci când ele sunt ridicate prin delegatul cumpărătorului.

- Incasso-ul bancar, cu reîntregirea prin credite la cerere a necesarului de mijloace circulante, lansate pe seama cumpărătorului sub supravegherea băncii, atunci când acesta nu are capacitate sau disponibil de plată. Aceasta ar putea fi o soluție rezonabilă în cazul livrărilor în partizi mari de utilaje şi materiale pentru investiții, maşini şi instalații la comandă etc. când cumpărătorul nu şi-a format integral fondurile de investiții sau disponibil la nivelul sumei necesare plăților în termen.

Înăuntrul formelor, instrumentelor şi metodelor derivate de decontare, o importanță deosebită pentru asigurarea fluidității circulației banilor o prezintă, pe de o parte, alegerea celui mai potrivit procedeu de plată corespunzător specificului actului de vânzare-cumpărare, domiciliul partenerilor, băncile interconectate în circuit etc., iar pe de altă parte respectarea întocmai a regulilor precise de termene, documentații necesare unității bancare implicate etc., pe care le reclamă calea de plată aleasă.

Datorită importanței și avantajelor pe care le prezintă plățile fără numerar în economia națională (peste 85% din circuitul total al banilor), există pretudindeni o permanentă preocupare pentru continua lor perfecționare sub toate aspectele, un accent deosebit punându-se pe: extinderea sferei de utilizare a acestor plăți (inclusiv pentru plata salariilor, plățile în sume mari ale populației etc.) introducerea a noi modalități și instrumente de plată, creșterea vitezei de derulare a plăților, dezvoltarea încrederii între parteneri, trecerea extins la transferul sumelor dintr-un cont în altul prin folosirea ordinatoarelor sau a teletransmisiei. Se urmărește, în același timp mărirea vitezei de efectuare a plăților astfel încât intervalul dintre livrarea mărfurilor și încasarea contravalorii lor să fie cât mai scurt.

În acest "arsenal" al decontărilor, contabilitatea folosește, firesc un întreg pachet de conturi capabil să reflecte cât mai fidel relațiile financiar-bancare născute din efectuarea operațiilor de încasări și plăți fără numerar, între care:

- Contul 5121 "Disponibil la bancă în lei", cont de activ cu ajutorul căruia se ține evidența disponibilităților băneşti în lei ("banii de cont") ale agenților economici, păstrate și manipulate prin intermediul băncilor. Se debitează cu încasări și se creditează cu plăți de orice natură. Are sold debitor și exprimă suma disponibilului în lei al agentului economic aflate la bancă.
- În mod similar şi cu aceeaşi destinaţie funcţionează şi contul 5124 "Disponibil la bancă în devize", numai că el se referă exclusiv la valutele încasate şi plăţile prin conturile distincte deschise, de asemenea, la bănci. Oricum se reţine apriori ideea că pentru contul 5124 "Disponibilităţi la bancă în devize" se operează obligatoriu atât în devize cât şi în lei, transformarea făcându-se la cursul oficial al zilei.
- Contul 5112 "Cecuri de încasat" este un cont de activ care se debitează cu valoarea cecurilor cu sau fără limită de sumă primite de la parteneri în contul unor prestații de furnituri. Aceste cecuri se depun la banca proprie spre încasare, după care suma în cauză trece în contul său de disponibil iar contul 5112 "Cecuri de încasat" se creditează". Are sold debitor şi reprezintă valoarea cecurilor primite şi aflate în curs de încasare.
- Contul 5126 "Carnete de cecuri cu limită de sumă" este un cont de activ, care se debitează cu suma reprezentând plafonul pentru care a fost eliberat carnetul (și deci s-au "blocat" anumite mijloace băneşti) preluat din contul bancar al unității și se creditează pe măsura emiterii cecurilor pentru plata obligațiilor în care scop a fost eliberat, sau la expirarea termenului de valabilitatea și restituirea cecurilor neutilizate. Poate avea sold debitor și arată sumele aflate pe carnetele de cecuri cu limită de sumă și neutilizate încă.
- Contul 541 "Acreditive" este un cont de activ care evidențiază sumele prerezervate (blocate) la dispoziția furnizorilor. El se debitează cu valoarea acreditivelor deschise în favoarea furnizorilor şi se creditează pe măsura consumării sumelor din aceste acreditive sau a retragerii acestora; are sold debitor şi reflectă suma acreditivelor deschise şi încă neconsumate.

51 CONTURI LA BĂNCI

511 Valori de încasat

5112 Cecuri de încasat

5113 Efecte de încasat

5114 Efecte remise spre scontare

512 Conturi curente la bănci

5121 Disponibil la băncă în lei

5124 Disponibil la bancă în devize

5125 Sume în curs de decontare

5126 Carnete de cecuri cu limită de sumă

518 Dobânzi

5186 Dobânzi de plătit

5187 Dobânzi de primit

519 Credite bancare pe termen scurt

5191 Credite bancare pe termen scurt

5198 Dobânzi aferente creditelor bancare pe

termen scurt

54 ACREDITIVE

541 Acreditive

5411 Acreditive în lei

5412 Acreditive în devize

542 Avansuri în regie

58 VIRAMENTE INTERNE

581 Viramente interne

• Contul 5191 – "Credite bancare pe termen scurt" este un cont bifuncțional, în accepțiunea că utilizarea lui în contabilizarea operațiilor bănești depinde de sistemul de creditare bancară pe termen scurt, care a fost convenit între agentul economic și bancă.

Dacă s-a negociat obținerea unui credit pe "cont curent", atunci el se debitează cu încasări şi se creditează cu plăți şi funcționează ca un cont de activ, numai că poate avea sold creditor şi arată creditul "pe plăți" acoperit de bancă (ea plățind şi peste limita disponibilului până la nivelul creditului negociat) dar poate avea şi sold debitor şi reprezintă disponibilul unității în respectivul cont.

Dacă s-a convenit doar acordarea unui credit la termen în sumă fixă, atunci el se comportă ca un cont de pasiv, creditându-se cu suma creditului acordat agentului economic și se debitează pe măsura rambursării lui; soldul creditor va arăta în acest caz valoarea

creditului contractat primit și nerambursat.

În mod firesc, în relațiile financiar-bancare de încasări și plăți, de creditare și rambursare a acestora, etc. mai apar numeroase alte conturi care arată natura încasărilor, sursa acestora, sau destinația și felul plăților, semnificând tocmai multitudinea implicațiilor și efectelor financiar-monetare ale oricărei activități desfăşurate.

Încercând a construi cele mai semnificative scenarii de derulare a decontărilor fără numerar și, în general a relațiilor bancare, putem constata astfel de situații:

1. Încasarea sumelor datorate de diverşi clienți

a) Cu dispoziție de încasare pe contul de disponibil:

5121 =

Disponibil la bancă în lei

411 Clienți

b) Printr-un cec cu sau fără limită de sumă:

– primirea cecului:

5112

=

Cecuri de încasat

411 Clienți

 depunerea şi încasarea cec 	cului:
5121 Disponibil la bancă în lei	= 5112 Cecuri de încasat
 c) Cu dispoziție de plată pe astfel cu banca, deci credit pentru p 	contul curent: de credit (dacă s-a negocia plăți):
5191 Credite bancare pe termen mediu şi scurt	= 411 Clienți
 Se solicită şi se obţine un ca a) Pe baza extrasului de cont a 	arnet de cecuri cu limită de sumă: al disponibilizării "cecului":
5126 Carnete de cecuri cu limită de sumă	= 581
b) Şi, pentru aceeaşi sumă,bancar:	pe baza extrasului de cont al disponibilului
581 Viramente interne	= 5121 Disponibil la bancă în lei
Se reține de asemenea că în r prin utilizarea Contului 581 "Virame similar deschis la altă bancă):	mod similar se reflectă în contabilitate (adică inte interne" și transferul de sume din contul
5121 = 58 "Bankoop"	81 şi 581 = 5121 "B.R.C.E."
3. Se achită obligațiile față de f	
 a) Cu dispoziția de plată, sau p disponibil: 	printr-un cec fără limită de sumă pe contul de
401 Furnitori	= 5121 Disponibil la bancă în lei
b) Printr-un cec cu limită de sur	mă:
401 Furnizori	= 5126 Carnete de cecuri cu limită de sumă
c) Cu dispoziție de plată pe con	itul curent de credit bancar (credit pe plăți):
401 Furnizori	= 5191 Carnete bancare pe termen mediu şi scurt
 Se restituie băncii restul de c sumă, nemaidorind suplimentarea sau 	Cecuri neutilizabile din aggretata di una
a) Din extrasul "cecului":	
581 Viramente interne	= 5126 Carnete de cecuri cu limită de sumă
b) Din extrasul "disponibilului":	
5121 Disponibilul la bancă în lei	= 581 Viramente interne

5. În cazul folosirii "acreditivului" ca instrument de decontare: a) Deschiderea acreditivului printr-un ordin expres dat băncii:

Acreditive în lei

Disponibil la bancă în lei

b) Plata furnizorilor pe seama acreditivelor deschise:

Furnizori

5411 - Acreditive în lei 5412 - Acreditive în devize

c) Restituirea sumei rămase în "acreditive" ca neconsumate după ce au fost achitate obligatiile fată de furnizorul în favorea căreia a fost deschis:

> Disponibil la bancă în lei 5124

Acreditive în lei

Disponibil la bancă în divize

5412 Acreditive în devize

6. Un loc oarecum specific îl ocupă operațiile de SCHIMB VALUTAR pe care agenții economici le angajează în cele două sensuri posibile:

se depun "lei" pentru a obţine valuta necesară plăţii importurilor ca şi a altor cheltuieli ce nu pot fi onorate decât în devize.
se "vând" devizele obţinute din operaţii de export, pentru a obţine contravaloarea lor în lei necesară plăţilor şi cheltuielilor din relaţiile curente în ţară.

Cumpărarea și vinderea valutelor se face la cursul oficial al zilei la care datorită și unor interese de politică economică ce-l tine la un rând "neobiectiv" se adaugă diverse comisioane (de fapt, comisioane de corecție) pe care le încasează vânzătorul de valută și le plătește cumpărătorul de valută prin intermediul băncilor - care-și retin și ele o parte din acest comision.

Comisioanele încasate devin "venituri" și se evidentiază cu ajutorul contului 767 – "Venituri din sconturi obținute" (dar, la fel de bine, și 768 – "Alte venituri financiare"), în timp ce comisioanele plătite devin "cheltuieli" și se evidențiază în

contul 622 - "Cheltuieli privind comisioanele și onorariile".

Schimbul se face, de regulă, prin banca la care agentul economic interesat îşi are contul de disponibilități deschis, dar, ca excepție, pentru sume mai mici, poate fi intermediat și de o casă de schimb valutar, astfel că nu întotdeauna "depunerea" monezilor la schimb coincide cu schimbul ca atare și obtinerea contravalorii lor. În astfel de situații, schimbul valutar, pentru timpii de așteptare, este intermediat contabil cu ajutorul contului 5125 - "Sume în curs de decontare".

În mod concret, putem avea următoarele situații:

a) Se oferă spre vânzare 1000 \$, cursul oficial al zilei fiind de 600 lei pentru 1 \$, iar comisionul vânzătorului 20% (120,000 lei).

5124 Viramente interne Disponibil la bancă în devize

5125 581 1000\$ Sume în curs de decontare Viramente interne 600000 lei

b) Se operează schimbul și se încasează suma în lei, plus comisioanele cuvenite:

- pentru contravaloarea în lei a devizelor la cursul oficial al zilei:

Viramente interne

5125 Sume în curs de decontare

600.000 lei

1000\$

600000 lei

5121 = 581 600.000 lei Disponibil la bancă în lei Viramente interne

 pentru comisionul încasat (de regulă, desigur, pentru a contracara efectele menținerii unui curs de schimb "artificial"):

5121 = 768 120.000 Disponibil la bancă în lei Alte venituri financiare

c) Se solicită băncii cumpărarea a 1000 \$, cursul oficial al zilei fiind de 600 lei/\$ iar comisionul cumpărătorului 28% (168.000 lei), desigur de plătit:

- Virarea sumei necesare în lei, conform extrasului propriu de cont:

581 = 5121 768.000 Viramente interne Disponibil la bancă în lei

...Şi, conform extrasului de sume aflate "în decontarea" băncii:

5125 = 581 768.000 Sume în curs de decontare Viramente interne

d) Se operează schimbul valutar, în ziua respectivă cursul fiind de 590 lei pentru un dolar:

1000 \$ × 590 comision 28%	=	590.000 lei 165.200 lei	
Total		755.200 lei	
De restituit		12.800 lei	

 se remite valuta la cursul zilei (590.000 lei), precum şi moneda naţională rămasă disponibilă ca urmare a scăderii cursului oficial, menţinându-se concomitent comisionul datorat

*/. = 5125 768.000

581 – Viramente interne Sume în curs de decontare

622 – Cheltuieli privind comisioanele şi onorariile

165.200

Se regularizează "viramentele interne"

*/. = 581 602.800

5121 – Disponibil la bancă în Viramente interne 12.800

5124 – Disponibil la bancă în 690.000

devize

În procesul operației de schimb valutar agentul economic ar putea cere deschiderea unui ACREDITIV extern, evident în devize, pe seama monedei naționale depuse la schimb. În astfel de situații blocarea în conturi se face după același mecanism numai ca, în locul contului 5124 "Disponibil la banca în devize" (care prelua valutele la vedere încasate, se va utiliza contul 5412 "Acreditive în devize", comunicându-i-se furnizorului extern despre aceasta.

7. Intermedierea operațiilor bancare, crearea de depozite, inclusiv existența – chiar și temporară – a disponibilităților în conturile bancare; contracararea, dobândirea și rambursarea de credite pe termen scurt; derularea operațiilor de decontare, etc. "acroseaza" astfel agentul economic, cum ar fi:

- a) Încasarea de dobânzi pentru depozitele şi disponibilitățile aflate în conturile sale la bănci:
 - calculul şi notificarea dobânzilor cuvenite pentru respectiva lună gestionară:

5187 = 766 Dobânzi de primit Venituri din dobânzi

 - încasarea efectivă a dobânzilor (care, sub aspectul cronologiei, are loc, de regulă, în luna următoare de gestiune):

512 = 5187
Conturi curente Dobânzi de primit la bănci (în lei, în devize, în cecuri etc)

b) Dobânzi datorate de agentul economic:

 calcularea şi notificarea dobânzilor cuvenite băncii pentru creditele contractate şi utilizate:

666 = 5186 Cheltuielile privind dobânzile Dobânzi de plătit

- plata ca atare a dobânzilor datorate:

5186 = 512 Dobânzi de plătit Conturi curente la bănci

Deci, contul 518 "Dobânzi" prin cele două subconturi ale sale are drept scop delimitarea în timp a veniturilor şi respectiv cheltuielilor din dobânzi vis-à-vis de momentul efectiv al încasării sau plății lor care poate fi în altă lună gestionară decât cea de referintă.

 c) Plata comisioanelor cuvenite băncii pentru intermedierea operaţiilor de decontare:

> 622 = 512 Cheltuieli privind comisioanele si onorariile = Conturi curente la bănci

...Şi exemplele ar putea continua, întrucât "combinațiile" de conturi contabile care să reflecte relațiile bănești și financiar-bancare ale agenților economici sunt practic nelimitate, așa cum însăși ne confirmă că pot fi aceste relații, cu atât mai mult cu cât, pe lângă diversitate, se află și într-o permanentă mobilitate.

Esențial pentru contabilitate este ca din această "mulțime", să poată selecta și sistematiza toate informațiile necesare procesului decizional, între care: fluxul încasărilor, fluxul plăților, soldurilor "la zi" ale conturilor de disponibilități, credite și împrumuturi (primite sau acordate) etc., toate cu mare importanță în menținerea stării de echilibru financiar, asigurarea solvabilității și a capacității de plată la momentul dorit și necesar, dar mai ales previzibil.

5.3. "Actualizarea" lichidităților și a disponibilităților în devize

Desfăşurarea activității a numeroși agenți economici, "acroșează" în sfera operațiilor de încasări și plăți cu și fără numerar, lichidități și disponibilități în devize, în legătură cu care unele reguli elementare nu pot fi "interpretate", cum ar fi:

 contabilitatea se ține înainte de toate în "lei", iar dacă intervin şi devize, în completare se evidențiază şi fiecare tip de valută liber convertibilă în parte; - translația, "lei-valută" se face pentru fiecare operație în parte la cursul

oficial al zilei când aceasta s-a derulat efectiv;

– cumpărarea şi vânzarea de valută de către agenții economici prin licitațiile interbancare sau chiar de la casele de schimb, angajează şi diverse comisioane plătite sau încasate – după "sensul" schimbului –, dar oricare ar fi "prețul" devizelor ele se evaluează în contabilitatea mijloacelor de trezorerie tot la cursul oficial al zilei.

Dacă avem în vedere că sub presiunea hiperinflației dar şi a multor altor interese ce țin de politica monetară, de conjuctura pieței, de concurență... de politică – interese, sau de interese – politică, se înregistrează o puternică depreciere a monedei naționale, în care cursurile de schimb cresc, staționează pentru puțin timp, iar cresc, mai scad efemer înşelător, astfel că măsurarea contabilă a exprimării în monedă națională a devizelor ne conduce inevitabil la unele devieri față de valoarea efectivă "la zi" a activelor de trezorerie.

La aceasta se adaugă necesitatea transformării unor valute în altele în funcție de disponibilitățile agentului economic deținător dar și ale partenerului de afaceri care dorește plată numai într-o anume valută, sau nu poate plăti decât cu o anume monedă convertibilă, alta decât cea convenită. Așa apare "schimbul intervalute" (operații specifice de "cross") care generează atât comisioane de plată cât și diferențe în ceea ce privește exprimarea lor în lei.

Pe aceste baze apar "DIFERENTELE de curs valutar" ale lichidităților şi disponibilităților ce trebuiesc "actualizate" în funcție de cursul oficial al fiecărei valute în ultima zi a fiecărei luni gestionare. În funcție de sensul diferențelor ele devin "venituri" (cele favorabile) sau "cheltuieli" (cele nefavorabile) şi se rectifică implicit pe seama conturilor:

- 665 Cheltuieli din diferențe de curs valutar
- 765 Venituri din diferente de curs valutar

Pentru a înțelege necesitatea și mecanismul actualizării devizelor să pornim de la situația concretă a unui cont: 5124 – "DISPONIBIL LA BANCĂ ÎN DEVIZE":

	\$	Curs	Lei		\$	Curs	Lei
Sold initial	300	580	174.000	Plăți	600	598	358.800
Încasări	1000	590	590.000	,,	400	582	232.800
57	600	588	352.800	"	1000	600	600.000
17	100	602	60.200	,,	400	601	240.400
37	500	595	297.500				
	2500		1.474.500		2400		1.432.000
Sold final	100	425 ?	42.500				

lată, spre exemplu, că în ultima zi a lunii, când, de fapt, cursul oficial "leudolar" este de 605 lei pentru 1 \$, datorită "jocului" cursului şi a posibilității (sau nu) de a exploata favorabil "creasta de val" şi "depresiunea valului" pe care acesta "pluteşte", putem ajunge la solduri în lei şi devize ale unor conturi de lichidități şi disponibilități total ireale (vezi cursul de mai sus). Tocmai pentru aceasta este absolut necesară actualizarea devizelor prin reevaluare, care, în situația exemplificată, ar putea deveni:

 Soldul cor 	ntabil la finele lun	ii	$100 \$ \times 425$	= 42.500 lei
 Valoarea s 	soldului la cursul	zilei	$100 \$ \times 605$	= 60.500 lei
 Diferențe 	FAVORABILE	din	X	+ 18.000 lei

cursul valutar

Blocarea în conturi a rezultatelor acestei reevaluări (diferențe favorabile) arată astfel:

5124 = 765 18.000 Disponibil la bancă în devize Venituri din diferențe de curs valutar

Trecând, acum, de la particular la general, actualizarea lunară a expresiei monetare (în lei) a soldului lichidităților şi disponibilităților în devize ca şi alte operații adiacente se pot încadra în următoarea "schemă":

a) Diferențe FAVORABILE generate de existența unui curs oficial al valutelor în ultima zi a lunii *mai mare* decât cursul madiu contabil:

5124 • Disponibil la bancă = 765 în devize venituri din diferențe de curs valutar

b) Diferențe NEFAVORABILE în cursul de schimb al ultimei zile a lunii este mai mic decât cursul mediu al soldului final al lichidităților şi disponibilităților.

665 = | 5124 • Disponibilul la bancă în devize
Cheltuieli din diferențe de curs valutar | 5314 • Casa în devize

Deci, reevaluarea și actualizarea mijloacelor monetare în devize este necesară nu numai pentru a aduce de realitate cursul contabil (care inevitabil se poate deforma din efectul "crestei de val") în funcție de cursul oficial al zilei și punerea activelor agentului pe poziția lor normală de evaluare, care indirect influențează rezultatul exercițiului fiecărei perioade gestionare.

Operațiile de CROSS, adică de transformare a unor valute în altele, provoacă și ele anumite diferențe în exprimarea lor contabilă în lei și care se regularizează tot pe seama conturilor de venituri sau cheltuieli – după caz.

Dacă analizăm, acum, actualizarea periodică a disponibilităților în devize, efectele operațiilor de "cross", precum şi schimbul valutar, înțelegem că nu este nimic complicat dar o regulă de fier guvernează întregul proces: devizele se evidențiază atât în fiecare valută în parte cât şi în lei, pentru fiecare operație folosindu-se cursul oficial al zilei şi obligatoriu actualizându-se valoarea în lei a devizelor pe baza cursului din ultima zi a lunii. În condițiile hiperinflației aceasta este o cerință de mare importanță nu numai pentru a repara abaterile conjuncturale inoperante ci mai ales pentru reflectarea activelor la valoarea lor reală.

5.4. Contabilitatea efectelor comerciale

Între instrumentele de decontare specifice operațiilor de trezorerie, efectele comerciale intervin tot mai puternic, urmare faptului că "hârtiile" de valoare facilitează vânzările "pe credit" ca și orice alt gen de furnituri și prestații, element foarte important în procesul lipsei de capital și implicit al preocupărilor de formare a lui.

Având o largă circulație în economia de piață, "efectele comerciale" semnifică denumirea generică dată cambiilor, titlurilor de valoare, waranturilor, cecurilor și altor hârtii de valoare folosite în operațiile de vânzare-cumpărare, de credit etc.

• Cambia este un titlu de credit în temeiul căruia o persoană (emitentul) se obligă să plătească necondiționat sau dispune să se plătească astfel de către altă persoană, la data şi locul indicate în înscris, aceluia pe care cambia îl desemnează. Cambia este de două feluri: bilet la ordin şi trată (sau poliță).

 Biletul la ordin este cambia eliberată de un debitor în favoarea unui creditor, prin care se obligă să plătească necondiționat acestuia, într-un anumit loc şi la o anumită dată, o sumă de bani.

 Trata este tot o cambie, prin care o persoană (fizică sau juridică) în calitate de creditor, dispune unui debitor al său să plătească o sumă de bani precizată unei alte persoane, la data si locul stabilit.

• Titlul de valoare este un înscris, imprimat, semnat, transmisibil şi negociabil, care face obiectul tranzacţiilor financiare şi a cărui proprietate conferă dreptul de asociere, de creanţă dar şi valoare de plată.

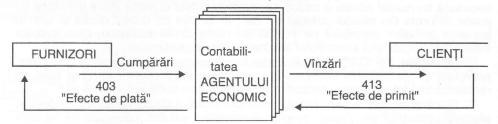
• Warantul este o "recipisă" eliberată celui care depune mărfuri (bunuri) spre păstrare unui magazin (agent) general, constituind titlu de proprietate asupra bunurilor, folosit ca hârtie de valoare transmisibilă şi negociabilă (dar şi gaj pentru credite).

Regimul financiar al emiterii şi circulaţiei, vânzării şi cumpărării, scontării şi lichidării efectelor comerciale, etc. nu este deloc simplu, cere respectarea unor reguli foarte severe, uneori rigide, dar, sub aspectul contabilizării acestora, pornim de la postura în care se poate afla un agent economic, şi anume:

 a livrat mărfuri, produse, prestații şi alte furnituri iar în schimbul drepturilor sale de creanță a primit diverse efecte comerciale, pe care le "stochează" până la momentul când le poate utiliza pentru diverse plăți sau prin încasarea contravalorii lor.

 a cumpărat diverse bunuri, prestații, etc. sau şi-a achitat anumite obligații prin emiterea unor efecte comerciale în favoarea creditorilor săi.

În aceste condiții, pentru evidența "manipulării" hârtiilor de valoare în contabilitate se folosesc mai multe conturi specifice, între care:

• Contul 403 "Efecte de plată", care serveşte pentru urmărirea obligațiilor de plătit prin efectele comerciale emise (trate, bilete la ordin, cambii, waranduri, etc.) determinate de relațiile cu furnizorii și alți terți asimilați acestora.

Este un cont de pasiv în creditul căruia se înregistrează contravaloarea efectelor comerciale de plătit, respectiv valoarea acceptată a cambiilor sau a biletelor la ordin subscrise, în timp ce în debit se consemnează plățile efectuate la scadență pe bază de efecte comerciale. Are sold creditor şi semnifică sumele datorate tertilor pe bază de efecte comerciale.

• Contul 405 – "Efecte de plată pentru imobilizări", are același conținut și aceleași reguli de funcționare dar se referă numai la furnizorii de imobilizări (pentru investitii etc.).

• Contul 413 – "Efecte de primit" se utilizează pentru a evidenția drepturile de creanță comerciale asupra patrimoniului determinate de relații cu clienții. Este un cont de activ în debitul căruia se înregistrează efectele comerciale de primit în urma unor furnituri sau prestații, respectiv sumele datorate de clienți reprezentând contravaloarea efectelor comerciale acceptate de la această categorie de terți; în ceea ce privește creditarea ea are loc odată cu primirea efectelor comerciale de la clienți. Are sold debitor și reprezintă contravaloarea efectelor comerciale de primit.

NOTĂ: Toate cele trei conturi menționate anterior:

- 403 "Efecte de plată";
- 405 "Efecte de plată pentru imobilizăriv";
- 413 "Efecte de primit",

dacă se referă la valori în devize, sunt supuse procesului *reevaluării* și *conversiei,* în funcție de cursul oficial al valutelor "la zi" în momentul cînd a avut loc decontarea, sau la finele anului – după caz (a se vedea rezolvarea problemei în capitolul următor).

• Contul 5113 "Efecte de încasat" este un cont de activ care urmărește efectele depuse spre încasare la bănci pe seama unităților sau persoanelor indicate la plată. Se debitează cu valoarea efectelor comerciale primite și se creditează pe măsura depunerii lor spre încasare (scontare). Are sold debitor și

semnifică contravaloarea efectelor primite și nedepuse spre încasare.

• Contul 5114 "Efecte remise spre scontare" este tot un cont de activ care evidențiază efectele depuse pentru scontarea (vânzarea) de regulă la instituții bursiere, dar şi la bănci. Se debitează cu valoarea efectelor comerciale depuse spre scontare şi se creditează pe măsura încasării lor. Are sold debitor şi arată contravaloarea efectelor depuse spre scontare (mai ales cambii – "scontarea cambiilor") dar neîncasate încă.

Cu aceste instrumente la îndemână, să vedem câteva "cazuri" mai

semnificative de contabilizare a "circulației" efectelor comerciale:

1. Decontări prin efecte comerciale pe relația CLIENȚI și asimilați acestora: *a)* Se livrează și facturează clienților produse finite:

411 = '/. → suma totală de plată
Clienți 701. Venituri din văn- → prețul producătorului
zarea produselor finite

442. Taxa pe val. → t.v.a. adăugată

b) Conform înțelegerii, în cadrul sumei datorate se acceptă "plata" temporară prin efecte comerciale, luându-se în considerare şi "taxa" corespunzătoare de scont acordată clienților:

c) Se primesc efectele comerciale angajate de client (şi, conform negocierii) se țin deocamdată "în așteptare"

5113 = 413 → valoarea certă a efectelor de încasat Efecte de primit

d) La un anume termen (necesar sau convenit), efectele comerciale se depun spre încasare pe seama clientului sau spre scontare la o instituție bancară sau bursieră

5114 = 5113 → valoarea certă a efectelor de încasat scontare

 e) Are loc "scontarea" respectiv încasarea efectelor comerciale la valoarea lor nominală (de emitere) mai puţin "scontul" ce revine unităţii care a intermediat vânzarea:

512 = 5114
Conturi curente la bănci Efecte remise spre scontare

rile acordate

Se înțelege acum, evident, că vânzătorul "pierde" o parte din preț atât sub forma "timpilor de așteptare", cât și a scontului plătit, fapt pentru care, la negocierea pretului tranzacției, va ține seama și de aceste influențe.

2. Decontarea prin efecte comerciale pe relația "FURNIZORI" ne postează de partea cealaltă a "baricadei" afacerilor, sub aspect contabil însă lucrurile fiind mai simple:

a) Se primesc materii prime de la un furnizor:

/. = 401 300 – Materii prime 442 – Taxă pe valoarea adăugată

b) Conform negocierilor prealabile furnizorul acceptă să primească în schimb efecte comerciale (formate din valoarea nominală plus taxa scontului, care pentru cumpărătorul bunurilor devine "venit"):

401 = '/.
Furnizori 403 – Efecte de plată
767 – Venituri din sconturile obținute

c) La scadență se achită contravaloarea efectelor comerciale (la valoarea lor netă, scontul devenind cheltuială pentru vânzătorul de bunuri sau servicii):

403 = 512 Efecte de plată Conturi curente la bănci

Contabilizarea efectelor comerciale angajate prin emisie sau primite în locul lichidităților ori banilor de cont nu ridică, așa cum s-a văzut, probleme deosebite. Aici mai amplificate sunt deciziile de management financiar întrucât "antamarea" efectelor comerciale în actele de vânzare-cumpărare trebuie să aibă în vedere și evoluția capacității proprii de plată, potențialul de a plăti propriile efecte la scadență, posibilitatea scontăriii cambiilor, și încă multe alte aspecte de care depinde consolidarea și stabilitatea financiară a fiecărui agent economic.

...Şi totuşi s-o fi practicat ea astfel cambierea pe vremea când oferta de mărfuri, produse, servicii era mare, iar capitalul în lichidități era foarte mic; dar mi se pare că astăzi, în economia modernă, lucrurile stau exact pe dos.

Eu am descris modelul aşa cum a fost el stipulat în "Normele MF – proiect",

care precizează:

"furnizorii se debitează cu valoarea sconturilor obținute de la furnizori (767)" (care pe care?); "în creditul contului 403 – "Efecte de plată" se înregistrează valoarea acceptată a cambiilor" "clienții se creditează cu sconturile acordate clienților" etc. (care "clienți" și care "clienți"?).

În realitate, însă, lucrurile mi se par a fi "judecate" în felul următor (cel puţin în actuala etapă a neîncrederii între partenerii de afaceri):

A. a) CLIENTUL primeşte bunuri...
 ... de la un FURNIZOR, valoarea facturii
 - 100.000 lei
 b) În loc să plătească în lichidități, cecuri, etc. - cu care furnizorul face ce doreşte, inclusiv să încaseze o dobândă - el primeşte o CAMBIE care prin vânzare să-i aducă şi clientului un venit suplimentar (taxa de scont), astfel că suma de încasat devine:

valoarea bunurilor livrate şi facturate (suma de plată).
scontul acordat (în %)
100.000 lei
10.000 lei
110.000 lei

c) În contabilitate, decontarea va deveni:

413 = '/. <u>110.000</u>
Efecte de primit 411 – Clienți 100.000
767 – Venituri din sconturile obtinute 10.000

B. a) FURNIZORUL vinde bunuri...

...către un CLIENT, valoarea facturii 100.000 lei b) În loc să primească lichidități, cecuri etc. de care ar putea dispune după dorință și imediat (inclusiv dobânda pe disponibilități), el primește din partea clientului o CAMBIE care, acum, așteaptă să-i fie cumpărată. c) La scadență cineva (bancă, clientul, etc.) o plătește, dar pentru "amânare" achită și un scont, din care, cel puțin o parte, revine clientului, pentru că a acceptat amânarea încasării, adică:

valoarea facturii pentru furnituri
taxa de scont 5 %
5.000
105.000

d) În aceste condiții blocarea în conturi devine:

/. = 403 105.000 401 – Furnizori Efecte de plată 100.000 667 – Cheltuieli privind 5.000 sconturile acordate

De fapt, ideea mea – dacă nu mă depășește problema – este simplă: emitentul cambiei, până la arbitrarea și plata ei, stă liniștit; dar atunci, pentru această "liniște" plătește valoarea facturii pentru bunurile primite inclusiv taxa de scont ca o contraprestație pentru menajarea propriilor sale mijloace bănești. Și astfel taxa de scont devine "cheltuială" la furnizor și "venit" la client, fără a neglija, însă, că în procesul "cotării cambiilor" la bursă se pot înregistra pierderi sau venituri suplimentare pentru taxa de scont oferită de emitent – dar asta este o altă problemă!

Cele două aparente contradicții se pot aplana în următoarele accepțiuni

perfect plauzibile:

 bunurile (produse, mărfuri, servicii, etc.) vândute pe credit (contra efecte comerciale), se negociază la un preț mai mare incluzând în el şi dobânda (comparativ cu o livrare contra plată imediată), calculată pentru un anume termen în limita căruia operează, normal, efectele comerciale;

 emitentul poate achita cambia înainte de termen şi atunci dobânda (taxa de scont) inclusă inițial în prețul creditului comercial trebuie redusă (iar contravaloarea sumei în dispută devine "cheltuiala – la client şi venit" – la

furnizor.

– efectele comerciale în posesie pot fi vândute şi încasate (scontate) şi la diverse instituţii bancar-bursiere, înainte de termen, la un preţ convenabil, emitentul urmând a achita contravaloarea lor în interiorul termenului limită înscris pe hârtia de valoare, iar taxa de scont impărţindu-se între diverşii posesori (furnizor, instituţie bursieră, client) în funcţie de durata posesiei (deci implicit al creditării cumpărătorului) şi de rata dobânzii acceptată.

Indiferent de mecanismul practic de manipulare a cambiilor, vânzarea pe credit dă dreptul agentului economic la "amânarea" taxei pe valoarea adăugată,

aşa că:

 La cumpărare, după contabilizarea obişnuită a primirii bunurilor, va mai opera:

a) trecerea T.V.A. în neexigibilitate:

4428 = 4426 T.V.A. neexigibilă = T.V.A. deductibilă b) iar, odată cu achitarea cambiei:

4426 = 4428 T.V.A. deductibila = T.V.A. neexigibilă

2. La vânzare, după operarea normală a acesteia:

a) trecerea taxei pe valoarea adăugată în neexigibilitate, deoarece s-a acceptat vânzarea pe credit:

4427 = 4428 T.V.A. colectată = T.V.A. neexigibilă

b) iar odată cu încasarea cambiei:

T.V.A. neexigibilă = 4427 T.V.A. colectată

O problemă la fel de importantă este cea a "momentului", adică a perioadei gestionare, când "veniturile" sau "cheltuielile" din taxa de scont (dobânda creditului comercial) trebuie considerate ca atare. Punctul meu de vedere este ca: în oricare fel s-ar opera nu este greşit, fiecare având avantajele şi dezavantajele lui:

 cheltuielile şi respectiv veniturile generate de scontarea cambiilor sunt certe la plata/încasarea prin efecte comerciale, dar se mai pot opera rectificări în

functie de data scontării:

'-- în schimb, numai cu respectarea restricției anterioare, conturile 403 "Efecte de plată" și 413 "Efecte de primit" pot reflecta resursele bănești certe de încasat/plătit la un anume termen, iar aceasta este foarte important în aprecierea

propriei capacități de plată.

În sfârșit, nu este de neglijat faptul că efectele comerciale ce intermediază operații de încasări și plăți în devize, se recalculează la data exactă a exigibilității lor în funcție de cursul oficial "leu/dolar" al zilei, diferențele fiind suportate de emitentul cambiei, desigur cu repercutarea corespunzatoare a conturilor de "venituri din diferențe de curs valutar" și respectiv, "cheltuieli cu diferențe de curs valutar" la ambii agenți economici.

5.5 Contabilitatea creditelor bancare

Apariția relațiilor de credit este nemijlocit legată de funcția banilor ca mijloc de plată care permite despărțirea în timp și spațiu a actului vânzării mărfurilor de cel al încasării contravalorii acestora. De altfel, momentul istoric al nașterii "vânzării pe credit" corespunde acelui stadiu de dezvoltare a producției de mărfuri în care vânzătorul predă valori de întrebuințare în schimbul promisiunii că urmează să primească, în viitor, o valoare corespunzătoare. Pe măsura dezvoltării societății omenești creditul a căpătat noi valențe și funcții, a depășit granițele comerciale și statale, implicându-se tot mai mult în evoluția economiei și finantelor fiecărei tări și chiar pe plan mondial.

Creditul face parte din categoriile economice a cărui necesitate este legată de existența producției de mărfuri, de folosirea formei bani în relațiile economice, în evidență și controlul reproducției sociale. Privind lucrurile mai pragmatic, mai ales în această fază a trecerii la economia de piață, a creării și dezvoltării societăților comerciale cu capital privat, creditul devine pentru toți agenții economici un important sprijin în procurarea mijloacelor financiare și bănești

necesare producției, circulației, investițiilor etc.

Decizia cu privire la contractarea ca atare a creditului, mărimea acestuia, destinația și termenele de rambursare o ia agentul economic după o atentă analiză prealabilă a situației sale economico-financiare, după epuizarea resurselor proprii ce pot fi mobilizate etc., dar finalizarea ei este rezultatul negocierii creditului dintre banca creditoare și societatea comercială în cauză,

negociere care, între altele, trebuie să țină seama de regulile și principiile generale ale creditării, universal valabile și anume:

 creditul bancar se acordă pe destinații precise, la cererea societății comerciale şi în limita unor plafoane de care dispune şi banca;

 creditul trebuie garantat cu valori materiale sau cu resurse băneşti viitoare, previzibile prin balanțele de venituri şi cheltuieli ale agenților economici;

 unitatea economică trebuie să aibă "bonitate" iar creditul să-şi mențină şi pe parcurs caracteristica de "bonitate".

- creditul este rambursabil la un anumit termen denumit scadență;

- creditul este purtător de dobândă.

Destinația de detaliu a creditului este lăsată la alegerea agentului economic, expresie a autonomiei acestuia în general și în relațiile cu sistemul financiar-bancar în special. Totuși practica creditării cere să se facă o distincție clară între: credite acordate pentru acoperirea necesităților producției și circulației și credite pentru finanțarea investițiilor. La rândul lor creditele pentru finanțarea producției și circulației se acordă pe diverse termene (scurt, mijlociu și lung) în lei și în devize, fiecare cu limitele sale negociabile de dobândă.

În fața atâtor restricții dar şi a insuficienței garanțiilor şi altor documente de gaj pe care băncile le pot accepta, între agenții economici s-a dezvoltat un sistem de împrumuturi intersocietăți având la bază o diversitate de instrumente: simple negocieri şi contracte, emisiuni de obligațiuni, vânzarea — cumpărarea titlurilor de proprietate sau a diverselor valori mobiliare de plasament etc., oricum toate caracterizate printr-o mai mare mobilitate, mai ales că în fapt, în spatele lor se ascund, aproape întotdeauna şi alte interese.

Fără a exista o delimitare suficient de clară în accepțiunea practicii economice s-ar subînțelege că, împrumuturile şi "creditele" sunt tot una şi aşa s-ar părea dacă privim lucrurile numai prin efectul lor general final sau prin ceea ce se "scrie" uneori. În realitate, cel puțin pentru înțelegerea organizării contabilității, noi ne propunem a face distincție şi de terminologie între:

 - împrumuturi - care se acordă direct sau indirect -intersocietăți prin negocieri în condiții şi cu efecte dintre cele mai diverse, inclusiv în ceea ce priveşte garanția, drepturile şi obligațiile instrumentele specifice de manevră, etc.;

 credité – care se acordă numai de unități bancare specializate, rambursabile, gajaje etc. şi purtătoare de dobânzi, pe termene lungi, medii sau scurte, între care ultimele joacă un rol semnificativ

Întrucât problematica împrumuturilor înter-societăți a împrumuturilor dobândite prin emisiunea de obligațiuni etc. au fost tratate anterior, ne vom referi aici la creditele bancare

Deci, în funcție de "lungimea" creditului în timp, fără a se preciza exact care este această durată, creditele bancare sunt "clasate" sub aspect contabil în două categorii:

a) Credite bancare pe termen mijlociu şi lung destinate agriculturii, investițiilor, lucrărilor de remont şi retehnologizare, etc. a căror evidență se realizează prin intermediul conturilor:

• 162 - Credite bancare pe termen lung şi mijlociu

1682 – Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung şi mijlociu

Contul 162 Credite bancare pe termen lung și mijlociu este un cont de pasiv care se creditează cu sumele primite din negocierea de creditare, de regulă sub formă bănească-spre a lăsa autonomia agentului creditat să-l folosească și se debitează pe măsura rambursării lor. Prezintă sold creditor și reflectă suma creditelor de această natură nerambursate.

b) Creditele bancare pe termen scurt au caracter de credite curente sau pentru nevoi temporare, a căror evidență se realizează prin conturile:

• 519 Credite bancare pe termen scurt

• 5198 Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen scurt

Contul 519 - Credite bancare pe termen scurt" funcționează după regula conturilor de pasiv. Se creditează cu sumele aferente acordate drept împrumut,

fie prin plăți în limita unui plafon de creditare prealabil negociat, controlat și garantat; și se debitează cu sumele încasate în contul de credit cu destinația de rambursare a acestuia. Are sold creditor și reprezintă datoria agentului pentru

creditul primit și nerambursat încă.

În ceea ce priveşte funcționalitatea conturilor de "dobânzi" (1682, 518), se are în vedere principiul că pentru orice tip de credit sau împrumut, concesiune, obligații plasate etc. se evidențiază separat dobânzile, iar în cazul nostru ele funcționează după regula conturilor de pasiv, adică se creditează lunar cu dobânda calculată și notificată și se debitează odată cu plata ei. Aceste dobânzi sunt, corelat, cheltuieli curente de exploatare ale perioadei gestionare în cauză.

Problema este simplă, sub aspectul blocării în conturi putând avea:

a) Contractarea și primirea creditelor pe termen mediu și lung:

512 = 162
Conturi curente la bănci = Credite bancare pe termen lung şi

b) Contractarea şi primirea creditelor pe termen scurt,inclusiv plata în contul unor credite contractate până la o "limită de creditare", prin sistemul "liniei de credit", etc:

512 - Conturi curente la bănci = 401 - Furnizori, etc.

519 Credite bancare pe termen scurt

c) Calcularea și notificarea dobânzilor lunare:

666
Cheltuieli privind dobânzile

= 1682 – Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung şi

mijlociu
5198 – Dobânzi aferente creditelor
bancare pe termen scurt

d) Plata periodică a dobânzilor datorate:

1682 – Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung şi mijlociu = 512 Conturi curente la bănci

5198 – Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen scurt

e) Rambursarea creditelor (în rate lunare sau integral la scadență, aşa cum s-a negociat prin contractul de credit):

162 - Credite bancare pe termen | = lung şi mijlociu

512 Conturi la bănci (sau 411 "clienți" etc.)

519 – Credite bancare pe termen scurt

Când creditele bancare nu se rambursează la termen, ele se trec în restanță, urmând majorarea dobânzii, trecerea la executarea silită etc., fără a mai trebui contabilizat separat, întrucât banca urmărește analitic fiecare partidă a creditului în parte.

În ceea ce priveşte contabilizarea "cuplată" a ambelor categorii de credite, prin scenariul derulat am dorit să demonstrăm tocmai similitudinea lor în ceea ce priveşte blocarea în conturi, deşi oricare agent economic urmăreşte şi el

derularea distinctă a fiecărui credit în parte.

Ceea ce este important de reținut se referă, pe de o parte, la necesitatea respectării cu strictețe a cerințelor creditării: garanția și gajul, dobânda, rambursarea la termen etc., iar pe de altă parte, la clarificarea între parteneri a tuturor aspectelor previzibile încă din momentul angajării creditului, cu atât mai mult cu cât ele se amplifică și diversifică accelerat în condițiile "foamei" de capital, dar și a cerinței de utilizare eficientă a propriilor resurse, cu atât mai mult

cu cât o dobândă "real pozitivă" care să evite şi decapitalizarea băncilor sub atacul inflației şi deprecierii monedei naționale este o veritabilă calamitate.

Investigarea unor cazuri şi scenarii cu privire la contabilizarea decontărilor şi capitalului financiar, reliefează posibilitatea ca totul să se rezolve, deşi nu întotdeauna lucrurile sunt atât de simple precum par. Dacă în economia acestei lucrări "contabilitatea trezoreriei" acoperă o pondere relativ mare ea tot nu reuşeşte – şi de aceea o mai subliniem o dată – să reducă importanța aparte pe care o are circulația mijloacelor băneşti şi de plată, a titlurilor şi înscrierilor de valoare, a relațiilor financiare şi de capital precum şi a decontărilor în condițiile economiei de piață şi autonomiei organizatorice şi funcționale a agenților economici. Oricum, aici se reconfirmă o veche zicală românească şi anume că "nimeni nu muncește decât pe bani", iar înțelegerea de fiecare societate comercială a ideii obținerii banilor ca expresie a activității desfăşurate, într-un volum sporit celor avansați şi imobilizați este un important pas înainte pentru asigurarea rentabilității și eficienței.

CONTABILITATEA RELAȚIILOR FINANCIARE ȘI DE DECONTĂRI

Autonomia, independența, libertatea de manevră de care dispun agenții economici în economia de piață nu înseamnă, în nici un caz, o activitate de "lup singuratic" – evident, sortită eșecului – ci, dimpotrivă, dezvoltarea, diversificarea și adâncirea unor relații de producție și schimb în cele mai variate domenii, ceea ce, implicit, aduc după ele o mare gamă a relațiilor de decontare, de stingere a obligațiilor deja create, de creare și stingere a altora într-o înlănțuire fără sfârșit.

Acestui "marş" i se alătură reglementarea relațiilor cu personalul, cu fondurile şi organismele de protecție socială, dar mai ales cu bugetul administrației centrale (şi chiar locale), ca o consecință firească a independenței în cadrul legalității conform căreia agenții economici se autoobligă şi plătesc

diverse categorii de contribuții, impozite și taxe.

Dacă avem în vedere "viteza" cu care se creează, volumul într-o permanentă multiplicare, scadențele foarte ferme de stingere a obligațiilor precum şi marea lor întrepătrundere într-un circuit în care fiecare agent economic se poate situa atât de o parte cât şi de cealaltă a "tejghelei comerciale", înțelegem marea importanță a organizării şi conducerii unei corecte contabilități a relațiilor financiare şi de decontare.

Desi au fost tratate aparte (mai mult din raționamente metodologice și chiar didactice), relațiile de decontare sunt o componentă a "trezoreriei", nu numai pentru că ele se întrepătrund permanent, dar mai ales datorită faptului că instrumentul și numitorul lor comun rămâne moneda. De aceea, vă propun să le

învățăm și să le recapitulăm împreună.

6.1. Contabilitatea decontărilor curente

Categoria generică a "decontărilor", adică a transferului intersocietăți, precum și a unor relații patrimoniale adiacente acestora îmbracă o varietate extremă tocmai ca urmare a intensificării până la "explozie" a cooperării, schimburilor comerciale, creării permanente de drepturi și obligații urmate, apoi, de stingerea lor și încă multe altele. Și numai dacă privim "caseta", conturile specifice cuprinse în "cadrul general" la care se adaugă numeroasele alte pachete problematice ne dăm seama de diversitatea decontărilor și pentru care există, firește, o mare unitate în realizare.

Plasat inevitabil la intersecție circuitul de bunuri și valori destinate schimbului, de drepturi și obligații decurgând din relațiile firești cu partenerii de afaceri (TERTII), agentul economic se află simultan atât în ipostaza de creditor (ferm la încasare) – pentru unele relații, cât și în cea de debitor (ferm la plată) – pentru alte relații, deci atât de o parte cât și de cealaltă a "tijghelei" decontările și implicit afacerile – în funcție de sensul circuitului valorilor materiale, drepturilor și

obligațiilor și implicit a banilor.

Aici s-ar părea că toate sunt simple: cumperi şi plăteşti, vinzi şi încasezi. În realitate, viața de zi cu zi este mult mai complexă, cu aşteptări şi întârzieri, cu sincope şi inversări ale ordinei circuitului de schimb, pentru care contabilitatea

este chemată să facă ordinea necesară și să implice gestionar și monetarfinanciar, atât agentul cât și terții săi, atunci când trebuie, la mărimea corectă a relatiei, folosind concomitent și mijloacele de decontare cele mai adecvate.

40	FURNIZ	ORI ŞI CONTURI ASIMILATE
	401	Furnizori
	403	Efecte de plată
	404	Furnizori de imobilizări
	405	Efecte de plată pentru imobilizări
	408	Furnizori – facturi nesosite
	409	Avansuri acordate furnizorilor
41	CLIENT	I ŞI CONTURI ASIMILATE
	411	Clienți
	413	Efecte de primit
	416	Clienți incerți sau în litigiu
	418	Clienți – facturi de întocmit
	419	Avansuri primite de la clienți

Cunoscând, de acum, cadrul general al relațiilor de decontare cu tertii, apreciem că poate fi la fel de interesantă și investigarea unor implicații specifice ale relatiilor inter-partenerii de afaceri - dar şi interne - ca urmare a efectelor acestora asupra economiei agentului.

> SCENARIUL Nr. 1 Derularea "fluidă" a decontărilor

FURNIZORUL

1. Agentul economic primește de la terți (cont 401 "Furnizori" sau cont 404 "Furnizori de imobilizări") diverse furnituri (materii prime și materiale, obiecte de înventar, mărfuri, servicii și prestații etc.) pe care trebuie și le contabilizează ca obligații dar și ca efecte asupra stării lui patrimoniale. Așa bunăoară o aprovizionare cu materii prime (în varianta "inventarului permanent") însemnează:

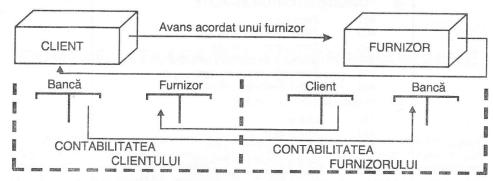
%	=	401	→ suma totală de plată
300 – Materii prime		Furnizori	→ preţul producătorului
4426 – T.V.A. deductibilă			→ t.v.a. deductibilă

- Prima corecție: în locul contului 300 "Materii prime" se poate folosi orice cont care să definească "în clar" natura gestionară a valorilor materiale primite 301 "Materiale consumabile", 321 "Obiecte de inventar" 371 "Mărfuri" etc.

 A doua corecție: dacă este vorba de furnituri recepționate pentru activitatea de investiții,
- atunci obligația se crează pe contul 404 "Furnizori de imobilizări".
- Plata obligațiilor față de furniturile primite se face prin mijloace "ferme" de-acum devenite tradiționale (forme de decontare cu sau fără numerar), "cuplate" la rândul lor cu instrumentarul de plată cel mai adecvat: dispoziții de plată, cecuri cu sau fără limită de sumă, efecte comerciale, lichidități la vedere etc. Așa se face că și "formula contabilă" de blocare în conturi poate îmbrăca diverse configurații în functie de cazul personal al relației economice și al partenerilor implicati. Totuși, totul se înscrie în cadrul următor:

531 - Casa 401 512 - Conturi curente la bănci Furnizori, sau 403 – Efecte de plată 405 - Efecte de plată pentru mobilizări 404 541 – Acreditive Furnizori de imobilizări etc.

Fiecare "AGENT" cu propria lui CONTABILITATE

Deci, prima relație constatată ne arată crearea obligației față de terți în contrapartidă cu efectul gestionar-economic asupra agentului, în timp ce a doua ne arată plata datoriei față de furnizor folosind diverse canale care sunt afectate la rândul lor prin conturile ce le

Pe relația curentă cu furnizorii exemplele ar putea continua, reliefând și mai elegant că "figura centrală" aici, este contul de pasiv 401 "Furnizori" care se creditează cu:

- valoarea materiilor și materialelor, obiectelor de inventar, mărfurilor etc. intrate în patrimoniu, evaluate la pretul de achiziție plus taxa pe valoarea adăugată efectiv;
- valoarea materialelor nestocate facturate și incluse direct pe cheltuieli (energie, gaze etc.);
- valoarea lucrărilor executate şi serviciilor prestate de către terți;
 valoarea facturilor primite în cazul în care au fost evidențiate anterior ca facturi nesosite: - diferențele favorabile sau nefavorabile de curs valutar la închiderea exercițiului (pentru furnizori plătibili în valută și nelichidați);
- diferențele nefavorabile de curs valutar evidențiate cu ocazia lichidării datoriilor către furnizorii plătibili în valută.

În ceea ce privește debitarea contului 401 "Furnizori" ea se face cu:

- plătile efectuate în favoarea furnizorilor;
- avansurile achitate furnizorilor (şi care compensează datoriile ulterioare față de aceştia);
- valoarea biletelor la ordin sau a cambillor acceptate de furnizori;
- sumele nete acordate colaboratorilor plus impozitul reținut;
- valoarea sconturilor obținute de la furnizori (şi care devine direct venit);
- diferențele favorabile de curs valutar aferente datoriilor față de furnizorii externi, exprimate în devize, cu ocazia lichidării acestora;
- reluarea în anul curent a diferențelor de curs valutar înregistrate la închiderea exercitiului.

Soldul contului 401 "Furnizori" este totdeauna creditor si exprimă datoriile agentului fată de furnizorii (terții) de bunuri și servicii neachitate încă.

CLIENTUL

3. In mod firesc, de partea cealaltă a "tejghelei" actului comercial se află agentul economic plasat pe pozitia de vânzător care are de-a face de acum cu categoria generică de clienți reflectată, în funcție de specific, de conturile 411 "Clienți", 412 "Clienți cu plata în rate" etc. Într-o situație concretă, spre exemplu, contabilizarea unei operații de vânzare a produselor finite se reflectă astfel:

411 → suma totală de plată 701 - Venituri din vânzarea → pretul producătorului producției finite 4427 - T.V.A. colectată → T.V.A. colectată

4. Al doilea aspect al relației cu clienții, respectiv încasarea lor, se rezolvă prin același arsenal de forme și instrumente de decontare:

531 - Casa 411 512 - Conturi curente la bănci Clienti 413 – Efecte de primit

Si aici lucrurile au aceeași valabilitate: prima reprezentare contabilă exprimă crearea drepturilor de creanță asupra terților clienți, ca urmare a furnizării de bunuri, servicii, prestații etc., în timp ce a doua reprezentare arată modalitatea de încasare a acestora, efectele asupra propriilor sale lichidități.

Şi aici avem o "figură" centrală: contul de activ 411 - "Clienți", cu ajutorul căruia se ține evidența relațiilor de decontare cu partenerii din avalul fluxului economic general, respectiv cu clienții interni sau externi pentru orice bunuri, servicii și valori vândute.

În acest scop, el se debitează cu:

preţul de vânzare a mărfurilor, produselor, serviciilor etc., livrate şi facturate, inclusiv taxa pe valoarea adăugată aferentă (colectată);
valoarea bunurilor livrate sau serviciilor prestate, evidențiată anterior în contul 418 – "Clienți – facturi de întocmit";

contravaloarea eventualelor creante reactivate;

- diferențele de curs valutar aferente creanțelor evidențiate în devize la închiderea

- diferentele favorabile de curs valutar constatate cu ocazia lichidării creanțelor.

Creditarea contului 401 "Clienți" are loc pe măsura încasării datoriilor cuvenite, în principiu, dar și a altor regularizări și rezolvări ale drepturilor de creantă, adică cu:

- sumele încasate de la clienti, în numerar sau prin intermediul băncilor;

- contravaloarea efectelor comerciale acceptate;

sumele datorate de clienți incerți, dubioși, rău platnici etc. (care se regularizează și evidențiază printr-un cont distinct (416 "Clienți incerți sau în litigiu");

valoarea sconturilor acordate clienţilor;

diferentele nefavorabile de curs valutar constatate cu ocazia lichidării creanțelor;

- reluarea în anul următor a diferențelor de curs valutar aferente creanțelor în devize existente la închiderea exercițiului precedent.

Are sold final debitor și reprezintă drepturile de creanță asupra clienților pentru livrările de bunuri, furniturile de servicii etc. facturate și neîncasate.

După aceleași raționamente funcționează și celelalte conturi "asociate", cum ar fi:

• 416 - "Clienti incerti sau în litigiu"

418 – "Clienţi – facturi de întocmit"
419 – "Avansuri primite de la clienţi"

(atenție, însă, că este cont de pasiv).

5. Modalitatea concretă de încasare sau plată, după caz, poate simplifica mult lucrurile îndeosebi atunci când este vorba de "operații simultane" adică furnizorul predă marfa și plata se face "pe loc", în care caz o achiziționare de furnituri (desigur pentru aceste "cazuri") poate deveni:

...Şi, implicit, aceeaşi situatie pentru o vânzare de mărfuri; să zicem:

531 - Casa = 707 – Venituri din vânzări de mărfuri 413 – Efecte de primit 4427 - T.V.A. colectată 5112 - Cecuri de încasat

Derularea normală, "fluidă", a relațiilor dintre partenerii de afaceri este atât de largă, cu atât de numeroase implicații, frecvențe și soluții de rezolvare, încât pare fără sfârşit. În realitate, chiar și atunci când apar "probleme", ele se pot trata în spiritul "modelului cadru" care conține două realități: dacă primești, trebuie să plătești; dacă dai, ai și dreptul să încasezi.

SCENARIUL Nr. 2 Decontări "avansate"

Pe relațiile normale de decontare, purtând deseori girul încrederii, apar uneori și disfuncții mai ales atunci când este vorba de producție "la comandă", producție cu ciclu lung de execuție, relații de furnizare-plată continue etc. Așa s-a ajuns la sistemul "avansurilor" intersocietăți. Ele se practică frecvent pentru a "antama" o afacere negociată generând anumite obligații reciproce între participanții la negocieri. În aceste situații, organizarea contabilității apelează la două conturi specifice, și anume:

• Contul 409 – "Avansuri acordate furnizorilor", cont de activ, ce se debitează cu sumele plătite anticipat terților de furnituri și se creditează prin compensarea unei părți create din obligația totală pentru furnitura onorată.

Spre exemplu:

a) Acordarea unui avans furnizorului:

409 Avansuri acordate furnizorilor 512 Conturi curente la bănci

b) Decontarea finală cu furnizorii, după primirea și recepționarea furniturilor:

401 Furnizori

= 409 – Avansuri acordate furnizorilor 512 – Conturi curente la bănci

• Contul 419 – "Avansuri primite de la clienți" are, evident, o funcționalitate inversă, adică este de pasiv; se creditează cu sumele încasate de la terți în contul unor viitoare furnituri (vânzări) și se debitează prin contracompensarea cu o parte din datoria totală a clienților, statuată după desăvârşirea actelor de livrare-recepționare.

Spre exemplu:

a) Se primeşte un avans de la un client:

512 = Conturi curente la bănci

419 Avansuri primite de la clienți

b) Decontarea finală cu partenerul-client după expedierea și confirmarea primirii furniturilor:

*/.
419 – Avansuri primite de la clienți
512 – Conturi curente la bănci

411 Clienți

Raţionamentele contabile sunt, totuşi, simple şi ele "aşează pe conturi" o situație reală: un partener client "avansează" furnizorului o anume sumă în cont pentru o viitoare furnitură, cu care prilej se compensează o parte din datorie şi se achită (regularizează) diferența. Dar şi aici conturile de bază la parteneri rămân 401 – "Furnizori" şi 411 – "Clienți".

SCENARIUL Nr. 3 Decontări "întârziate"

1. Regulile sunt reguli, dar şi "accidentele" au frecvența lor mai ales într-o aşa "aglomerație" a actelor de vânzare-cumpărare, normale pieței și economiei sale. Tocmai în acest scop au fost prevăzute și conturile care să blocheze situațiile de această natură:

408 – "Furnizori – facturi nesosite
418 – "Clienti – facturi de întocmit"

Aceste conturi, așa cum le spune și numele, se utilizează și funcționează după regulile conturilor "mamă" (Furnizori, Clienți) numai că se folosesc temporar, în locul lor, atunci când "ceva" în legătură cu factura este în neregulă și se lichidează când neregula intră în normal.

a) Se primesc şi se recepționează materiale de la furnizor, pentru care există contract sau acceptarea furniturii, sunt însoțite de documentele de transport necesare, corespund calitativ şi cantitativ (dar n-au factura însoțitoare):

% = 408 300 – Materii prime Furnizori – facturi nesosite 4426 – T.V.A. deductibilă

b) La sosirea facturii, constatându-se că toate datele de identificare, cantitative și valorice coincid, există două soluții, ambele raționale:

- Se dispune imediat plata:

408 = 512 Furnizori-facturi nesosite = Conturi curente la bănci

 Se trece la situația furnizorilor în circuit normal, urmând ca plata să se facă ulterior:

408 = 401 Furnizori-facturi nesosite Furnizori

c) Dacă la sosirea facturii se constată diferențe față de ceea ce s-a recepționat (desigur, de pret unitar și, implicit, valoric, întrucât, cantitativ, s-a consemnat în urma numărării, cântăririi etc.) și dacă cumpărătorul acceptă factura cu prevederile ei, atunci se anulează prima înregistrare printr-un "storno în roșu" și se face înregistrarea corectă direct pe contul 401 "Furnizori".

2. În mod absolut identic – desigur, ca raționament – se rezolvă și situația "Clienților – facturi de întocmit", numai că acum agentul economic se află cantonat în partea cealaltă a relatiei comerciale:

a) Se expediază produse finite, pe bază de aviz de însoțire, dispoziție de livrare etc., fără să se fi întocmit în timp util factura necesară:

418 = '/. → suma totală de încasat

Clienti – facturi de 701 – Venituri din vânzarea → preţul producătorului

întocmit producției finite 4427 – T.V.A. colectată → T.V.A. colectată

b) Se întocmeşte factura, se trimite clientului şi (eventual – conform înțelegerii) se depune spre încasare:

411 = 418 Clienți – facturi de încasat

c) Încasarea clientului:

512 = 411 Conturi curente la bănci = Clienți

d) Dacă cumpărătorul-client se hotărăşte să plătească din propria inițiativă, pe baza documentelor de însoțire a autorecepției, fără a mai aștepta factura, atunci vânzătorul-încasator va putea înregistra direct:

512 = 418
Conturi curente la bănci = Clienți – facturi de întocmit...

...Dar urmând, obligatoriu, să întocmească factura și să o trimită clientului.

SCENARIUL Nr. 4 Debitori și creditori diverși

În ansamblul relațiilor economice generale cu partenerii mai pot apărea şi alte situații diverse, în afara actelor de vânzare-cumpărare şi implicit încasări şi plăți, sau stări conflictuale, neclare, etc. astfel că pentru contabilizarea lor până la soluționare sunt prevăzute conturi distincte: 461 – "Debitori diverşi" (cont de activ), 462 "Creditori diverşi" (cont de pasiv) sau contul bifuncțional, de așteptare 473 "Decontări din operații în curs de clarificare".

1. Intervenția lor are un câmp de aplicabilitate larg, urmărind datorii sau drepturi de creanță, de o manieră foarte diversă așa cum sunt și modalitățile prin care ele se nasc, se sancționează... sau se abandonează, spre exemplu:

46	DEBITO	DRI ŞI CREDITORI DIVERŞI
	461	Debitori diversi
	462	Creditori diversi
47	CONTL	IRI DE REGULARIZARE ȘI ASIMILATE
	471	Cheltuieli înregistrate în avans
	472	Venituri înregistrate în avans
	473	Decontări din operații în curs de clarificare
	476	Diferențe de converție – activ
	477	Diferențe de converție - pasiv

a) Venituri dobândite din cedarea unor imobilizări financiare (evaluate la prețul de vânzare) în favoarea unor terți:

461 = 762
Debitori diverşi = Venituri din alte imobilizări financiare

b) Titluri de plasamente și instrumente de trezorerie cedate (pentru diferența favorabilă dintre valoarea totală a titlurilor de plasament și prețul de cesiune):

461 = 764
Debitori diverşi = Venituri din titluri de plasament cedate

c) Sume datorate de terți pentru chirii, concesiuni, locații de gestiune, licențe și alte drepturi similare (calculate periodic conform contractului încheiat):

461 = 706
Debitori diverşi = Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii

d) Debite prescrise sau debitori insolvabili scoși din evidență:

6714 = 461
Pierderi din debitori diversi = Debitori diversi

e) Încasarea sumelor cuvenite de la debitori:

531 – Casa 512 – Conturi curente la bănci = 461 Debitori diverși

2. Un tratament similar au şi "creditorii diverşi" numai că iarăşi agentul economic se află în partea cealaltă a relației financiare şi anume cea de "bun de plată" (de datornic):

a) Apariția în extrasul de cont bancar a unor sume necuvenite:

512 = 462 Conturi curente la bănci = Creditori diverși b) Redevențe, locații de gestiune și chirii datorate terților (calculate periodic conform contractelor încheiate):

Cheltuieli cu redevențele, locațiile de Greditori diverși gestiune și chiriile

c) Sume datorate pentru: constituiréa fondului special de cercetaredezvoltare, a fondului pentru asigurările sociale ale țărănimii, precum și a fondului de risc și accidente:

635 = 462
Cheltuieli cu alte impozite și faze Creditori diverși

d) Plata diverselor creante datorate:

şi

le

462 = 512
Creditori diversi = Conturi curente la bănci

Fără să se fi epuizat posibilitățile de implicare a conturilor de "creditori" și, respectiv, "debitori" – diverși – se impune totuși, prudență – existând o limitare exactă a operațiilor ce se blochează aici. Atenționăm asupra acestui aspect, întrucât, deseori, când o anume operație este "neclară" pentru știința lucrătorului contabil, atunci "acroșează" rapid unul din aceste conturi, urmând a vedea el ce va face în viitor.

6.2. "Conversia" creanțelor și a obligațiilor în devize

Decontările curente, operaționale pe parcursul exercițiului sau aflate în așteptare la finele anului, atunci când privesc parteneri externi sau chiar interni dar negociați, plătiți, plătibili sau de încasat în devize, "antamează" valori exprimate în moneda națională, leul — așa cum se cere a fi condusă contabilitatea — ce pot fi erodate, dar și majorate (chiar și efemer) de evoluția parității "LEU-DEVIZE". Fără a intra în cauzele și consecințele acestui fenomen, mai trebuie reținut că mărimea valorilor exprimate în "lei" mai poate fi afectată temporar chiar și de "mișcările" de paritate dintre diversele valute ce formează masa devizelor în flotare.

În aceste condiții drepturile de creanță și datoriile agenților economici (repetăm, angajate în devize), aflate în diversele conturi contabile specifice decontărilor: clienți, furnizori, debitori, creditori etc. sunt supuse unei operații de CONVERSIE, respectiv de reevaluare, la două momente clare:

– atunci când se stinge operația angajată anterior (prin primirea materialelor sau a mărfurilor, expedierea produselor), însemnând încasarea sau plata devizelor – după poziția față de terți a agentului economic;

– la finele fiecărui exercițiu anual, cu ocazia închiderii acestuia, de așa manieră încât datoriile/drepturile să fie aduse la cursul zilei iar diferențele favorabile sau nefavorabile din conversia devizelor să afecteze exercițiul anului ce se încheie (și când a avut loc procesul economic de angajare a decontărilor) chiar dacă aceste decontări n-au fost încă finalizate.

Cum efectele "conversiei" pot fi favorabile sau nefavorabile privite de la "taraba" și prin prisma agentului economic, dar vizează fie "amontele" (deci datoriile), fie "avalul" (deci creanțele) sale, sinteza generală a efectelor financiare se realizează după raționamente foarte precise, cu atât mai mult cu cât uneori este vorba de influente foarte mari și anume:

a) Diferențele de curs valutar pentru acele operații în devize ce au fost decontate în cursul anului afectează rezultatul exercițiului:

• Δ favorabile \rightarrow majorează "veniturile"

∆ nefavorabile → majoreajă "cheltuielile"

b) Diferențele de curs valutar aferente operațiilor "în decontare", deci angajate în anul curent de gestiune dar neîncasate sau plătite - după caz - până la închiderea exercițiului se evidențiază separat și "se pasează" asupra anului următor (când va avea loc decontarea), prin intermediul a două conturi:

 476 – "Diferențe de conversie – activ" • 477 - "Diferențe de conversie - pasiv"

Contul 476 "Diferențe de conversie - activ" servește pentru a evidenția diferențele nefavorabile dintre valoarea de intrare a creanțelor și datoriilor exprimate în devize și valoarea acestora la cursul ultimei zile a exercițiului. Este un cont de activ care se debitează cu diferențele nefavorabile de curs valutar, rezultate la închiderea exercițiului, aferente:

- CREANTELOR exprimate în devize, ca urmare a SCADERII cursului

DATORIILOR exprimate în devize, ca urmare a CREȘTERII cursului

La închiderea exercițiului, contul 476 - "Diferențe de conversie-activ"

prezintă sold debitor și apare în bilant cu suma acestora.

Odată cu deschiderea conturilor pentru noul an gestionar, toate diferențele colectate în contul 476 "Diferențe de conversie-activ" sunt tratate după decizia "la loc comanda", creditându-se în contrapartidă cu conturile de creanțe și datorii de unde au fost preluate în anul precedent -diferența de conversie fiind "clarificată" definitiv abia când se va încheia decontarea și tot pe seama veniturilor sau cheltuielilor – după caz – astfel ca în interiorul exercițiului contul 476 "Diferențe de conversie – activ" nu prezintă sold.

Contul 477 - "Diferențe de conversie-pasiv" are o funcționalitate și un conținut invers perechii lui, fiind destinat a servi pentru evidențierea diferențelor favorabile de curs valutar între data de intrare a creanțelor și datoriilor exprimate în devize şi data închiderii exercițiului financiar. Este un cont de pasiv care se creditează cu diferențele favorabile de curs valutar rezultate la închiderea

exercițiului, aferente:

- CREANȚELOR exprimate în devize, ca urmarea a CREȘTERII cursului valutar:

DATORII exprimate în devize, ca urmare a SCĂDERII cursului valutar

La închiderea exercițiului are sold creditor și reprezintă suma diferentelor favorabile pentru operațiile de decontare nerulate în cursul exercițiului pe care îl vor afecta. Cu acest sold contul va apare în bilanț. La începerea exercițiului următor tot pe principiul "la loc comanda" contul se debitează (în contrapartidă cu conturile de terti de unde a fost preluată diferența de curs) după care se închide. Nici contul 477 "Diferența de conversie - pasiv" nu prezintă sold pe timpul exercițiului, iar această "diferență" va continua să evolueze (într-un sens sau altul, în funcție de curs) și va fi lichidată prin influențarea veniturilor sau cheltuielilor abia când "decontarea" se va încheia.

Pentru cazurile când diferențele de curs valutar nu se "pasează" dintr-un an în altul, ce se soluționează definitiv prin închiderea operației de decontare

(încasare sau plată), firesc în devize, se mai utilizează și conturile:

 665 – "Cheltuielile din diferente de curs valutar" 765 – "Venituri din diferențe de curs valutar"

Desigur, aceste conturi au funcționalități mai largi în sensul că:

a) Contul 665 - "Cheltuieli din diferențe de curs valutar" preia în debitul

său:

diferențele nefavorabile de curs valutar rezultate în urma lichidării creanțelor şi datoriilor în

- diferențele nefavorabile de curs valutar aferente disponibilităților bancare în devize, lichidităților existente în casierie sau blocate în acreditive la finele exercițiului.
- b) Contul 765 "Venituri din diferențele de curs valutar" preia în creditul său:
- diferențele favorabile de curs valutar rezultate în urma lichidării creanțelor și datoriilor în
- diferențele favorabile de curs valutar aferente disponibilităților bancare în devize, lichidităților existente în casierie sau blocate în acreditive (tot în devize) la finele exercițiului.

Deci, disponibilitățile şi lichiditățile în devize se reevaluează la sfârşitul fiecărei luni gestionare în funcție de evoluția parității "leu-dolar". Dar nu se "pasează" în anul următor (precum decontările în curs), ci se soluționează (se aduc "la zi") pe seama rezultatelor, când conturile de "cheltuieli" și, respectiv, "venituri" din diferențe de curs valutar se închid în procesul calculării rezultatelor exercițiul (a se vedea și capitolul "Trezoreria").

Problema nefiind simplă, să vedem caré ar putea fi principalele ei implicații:

1. La momentul necesar al reevaluării, prima ipostază în care s-ar putea prezenta FURNIZORII poate fi următoarea:

Rezolvarea contabilă a noii situații în care întâlnim o diferență NEFAVORABILĂ; depinde de factorul timp: momentul când se face reevaluarea datoriei în devize:

 a) Dacă se face pe parcursul exerciţiului când are loc decontarea efectivă prin plata sumei datorate:

 Se impută cheltuielilor diferența nefavorabilă, aducându-se datoria la cursul oficial al zilei:

665 Cheltuieli din diferențe de curs valutar	<u>=</u>	401 Furnizori	40.000
 Se achită furnizorul: 			
401 Furnizori	E	5124 Disponibil la bancă	1.000 \$
T GITHZOTT		în devize	600.000 lei

... lar acum situatia în contul 401 "Furnizori" devine:

401 Furnizori

	11	\$ ×	540	-	560.000 lei	NOTES.	la creara obligației
$1000\$ \times 600 = 600.000$			Δ	erana.	40.000 lei	Parent.	diferența de curs
	1000	\$ ×	600	Miner Makes	600.000 lei	-	datoria "la zi"

- b) Dacă reevaluarea datoriei are loc la închiderea exercițiului anual:
- Se înregistrează diferența de conversie (de transfer) nefavorabilă:

În exercițiul anului următor se preiau în conturi diferențele de conversie:

Prin acest mod de contabilizare s-a reflectat situația evaluată la cursul ultimei zile a datoriei față de furnizori și apoi s-a transferat în exercițiul următor, când se va face decontarea și, firesc, urmare a evoluției permanente a cursului "leu-dolar", mărimea și sensul diferențelor ar putea fi altele.

2. Dacă la momentul reevaluării FURNIZORILOR găsim situația inversă, adică "diferență FAVORABILĂ, înseamnă că pornim de la următoarele:

401 Furnizori 1000 \$ × 590 = 590.000 lei — la creara obligației Δ = 10.000 lei — diferență de curs favorabilă 1000 \$ × 580 580.000 lei — datoria "la zi".

Rezolvarea contabilă se încadrează și în acest caz diferențiat în funcție de momentul reevaluării:

- a) Reevaluarea și calcularea diferenței intervenite pe parcursul exercițiului, când are loc plata efectivă pe baza cursului "la zi" înseamnă:
- Majorarea veniturilor cu diferența favorabilă de curs (şi implicit diminuarea datoriei "în lei"):

401 = 765 Furnizori Venituri din diferența de curs 10.000 valutar

- Achitarea furnizorului în fucție de cursul oficial al zilei:

401 = 5124 1.000 \$
Furnizori Disponbil la bancă 580.000 lei în devize

Şi de această dată situația în contul 401 "Furnizori" se echilibrează (desigur, pentru exemplul nostru), dar în alt mod şi cu alte consecințe:

401 – Furnizori
 Diferența de curs 10.000 1000 \$ × 590 = 590.000 – la crearea obligației favorabilă
 Achitarea datoriei 580.000 Sold intermediar 580.000 – datorie "la zi"

- b) În cazul în care conversia datoriei are loc la finele exercițiului anual, fără ca decontarea să fi avut loc:
- Se înregistrează diferența de conversie favorabilă, în vederea aducerii pasivelor la cursul ultimei zile a valutelor:

401 = 477 10.000 Furnizori Diferențe de conversie pasiv

 lar la începerea exercițiului anului următor se readuc la situația inițială diferențele de conversie:

477 = 401 10.000 Diferențe de conversie Furnizori

Deci, indiferent că este vorba de diferențe favorabile sau nefavorabile din conversia datoriilor în devize față de furnizori, neachitate până la închiderea exercițiului anual, pasivele se aduc la "prețul" zilei al valutei, se închide astfel bilanțul și apoi se "pasează" (se reiau) la vechea situație la începutul noului an gestionar, urmând a se reglementa cândva, la cursul de atunci al zilei, când se va face respectiva plată.

În modelul derulat se încadrează perfect și celelalte conturi asimilate sub aspectul conținutului economic și modului de operare în contul 401 "Furnizori", adică:

 403 "Efecte de plată", întrucât obligația față de furnizor a fost amânată la plată pe baza unor efecte comerciale (bilet la ordin, cambie etc.) iar în contabilitate s-a contat: 401 "Furnizori" = 403 Efecte de plată, preluându-se aici obligația.

• 404 "Furnizori de imobilizări"

405 "Efecte de plată pentru imobilizări"

• 408 "Furnizori – facturi nesosite"

- 419 "Avansuri primite de la clienți"
- 451 "Decontări în cadrul grupului"
- 455 "Asociati conturi curente"
- 457 "Dividende de plată"
- 462 "Debitori diverşi"

...Şi, în principiu, orice datorie în devize a agentului economic față de un terț, care a fost angajată ferm la un anume curs oficial din raportul "leu-dolar", corespunzător datei respective şi se achită la aceeaşi sumă a valuteai, dar la altă dată, cu alt curs, care generează diferențe imputabile rezultatelor sau diferenței de conversie.

Dar agentul economic nu are numai datorii, ci şi DREPTURI DE CREANȚĂ, respectiv sume de încasat în devize, care au fost angajate ferm anterior, când paritatea "leu-dolar" era lata: mai bună sau mai depreciată.

Cum agentul economic trece acum de partea cealaltă a tijghelei" afacerilor și, implicit, a relațiilor financiare, putem spune că totul este invers și se "contează" prin conturi contabile poziționate invers față de semnul "=" (egalității), dar dată fiind noutatea și complexitatea problemelor, considerăm că nu poate fi ocolită.

3. Luând în discuție poziția 411 "Clienți", trebuie să arătăm că, dacă din reevaluarea drepturilor de creanță am întâlni o diferență FAVORABILĂ, ea ar arăta astfel:

	411 – Clienţi	
 naşterea drepturilor de creanță: Δ = diferența favorabilă 	1.000 \$ × 560 = 560.000 40.000	
 situația la reevaluare 	1.000 \$ × 600 = 600.000	

Rezolvarea contabilă depinde şi în acest caz de factorul timp "vis-a-vis" de momentul încasării, dar şi de exercițiul financiar în care are loc decontarea (se trece sau nu dintr-un exercițiu în altul):

- a) Reevaluarea și calcularea diferenței intervenite pe parcursul exercițiului, când are loc încasarea efectivă, pe baza cursului "la zi" înseamnă:
- Majorarea veniturilor cu diferențele favorabile în lei (de curs) şi implicit aducerea creanței la valoarea zilei:

Încasarea efectivă a clientului, la cursul oficial al zilei:

lar contul 411 "Clienți" se va prezenta în modul următor:

	411 C	lienți
 dreptul de creanță angajat \(\Delta\) favorabile 	1.000 \$ - 560.000 40.000	Suma încasată: 1000 \$ × 600 = 600.000
 Toată: situația la zi 	600.000	The Bridge Chains
h)În cazul în care	e conversia drepturilor	de creanță are loc la finele

b) în cazul în care conversia drepturilor de creanță are loc la finele exercițiului anual, urmare faptului că decontarea nu a avut loc în exercițiul respectiv:

 Se înregistrează diferența de conversie pentru aducerea activelor la cursul oficial al ultimei zile a anului:

> 411 = 477 40.000 Clienți Diferențe de conversie – pasiv

 lar la începutul exercițiului următor se readuc la situația inițială diferențele de conversie:

477 = 411 40.000 Diferențe de Clienți conversie – pasiv

Deci, și în acest caz sistemul de contabilitate aduce activele la valoarea lor de piată și le "pasează" din exercițiul financiar ce se încheie în cel care urmează.

4. Dar în urma reevalurării contului 411 "Clienți" pentru drepturi de creanță

4. Dar în urma reevalurarii contulul 411 "Cileriți peritu dreptur de Gearița în devize pot rezulta și diferențe NEFAVORABILE agentului, întrucât se pornește de la următoarea "stare":

	411 "Clienți	
 dreptul de creanță angajat: 1.000 \$ × 590 = ∆ diferență nefavorabilă 	590.000 lei 10.000 lei	
 dreptul de crează "la zi" 1.000 \$ × 580 = 	580.000 lei	

Diferențelor nefavorabile în cazul drepturilor de creanță sunt datorate scăderii cursului de schimb "lei-dolar" în momentul plății și se rezolvă după aceeași "schemă".

a) Dacă intervin pe parcursul exercițiului, când are loc încasarea:

— Majorarea cheltuielilor și calcularea diferenței intervenite pe parcursul exercițiului când are loc încasarea efectivă, pe baza cursului "la zi":

655 = 411 10.000
Cheltuieli din diferențe de curs valutar

Incasarea efectivă a clientului:

5124 = 411 1.000 \$
Disponibil la bancă în devize 580.000 lei

Drept urmare, în contul 411 – "Clienți" pentru cazul particular rezolvat în cursul aceluiași exercițiu vom regăsi:

411	. "Clienti	
 dreptul de creantă angajat 1.000 \$ × 590 = .590.00 Sold intermediar 580.00 		10.000
• Sold intermedial	Suma încasată	580.000

 b) Dacă operația de conversie are loc la finele exercițiului ca urmare neîncasării încă a clientului în devine:

 Se înregistrează diferența de conversie, spre a aduce activele la cursul oficial al ultimelor zile a anului:

476 = 411 10.000 Diferențe de Clienți conversie-activ

 La începutul exercițiului următor se readuc drepturile de creanță la starea lor inițială:

> 411 = 476 10.000 Clienți Diferențe de conversie-activ

Concluzia este aceeași: drepturile de creanță se activează "la zi", în funcție de evoluția cursului "leu-dolar" în vederea reflectării lor corecte în bilanțul exercițiului care se încheie, după care, printr-o operație "la loc comanda" ne reântoarcem la momentul nașterii creanțelor, urmând ca în exercițiul următor să fie regularizate diferențele de curs pe veniturile sau cheltuielile când are loc decontarea efectivă.

După aceeași "schemă" funcționează și alte conturi care urmăresc drepturile generale de creanță în favoarea agentului economic, între care:

- 413 -"Efectele de primit", întrucât dreptul direct de creantă asupra clienților a fost prelungit prin intermediul unor efecte comerciale, iar în contabilitate s-a înregistrat:
 413 Efecte de primit = 411 Clienți
- 416 Clienți incerți sau în litigiu
 418 Clienți facturi de întocmit

e

451 Decontări în cadrul grupului
462 Creditori diverşi, etc. şi în principiu orice cont care reflectă un anume drept de creanță exprimat în devize.

În actuala etapă de tranziție spre economia de piață, când raportul "leu-dolar" "defilează" mai mult la întâmplare, reevaluarea datoriilor și creanțelor în devize este o cerință care nu ține de contabilitate ca atare, ci de managementul general și financiar al agentului economic. Pentru aceasta, chiar dacă deocamdată nu sunt normative exprese, sunt, în schimb, "reguli ferme" care țin de conducerea finanțelor societății, de bunul simț contabil – între care:

 datoriile şi creanțele se reevaluează obligatoriu pe parcursul exercițiului în momentul când are loc decontarea lor, diferențele constatate fiind translocate direct asupra veniturilor sau cheltuielilor, în funcție de sensul lor;

 lichiditățile şi disponibilitățile în devize se reevaluează lunar în funcție de cursul din ultima zi, de asemenea cu transferarea diferențelor asupra veniturilor sau cheltuielilor;

 datoriile şi creanțele care nu se decontează până la închiderea exercițiului anual se "convertesc", adică se reevaluează la cursul "leu-dolar" în ultima zi a anului iar diferența se colectează în cele două "conturi de conversie":

diferențele nefavorabile – în debitul contului 476 "Diferențe de conversie – activ";
diferențele favorabile – în creditul contului 477 "Diferențe de conversie – pasiv".

Prin aceasta, activele şi pasivele sunt aduse la valoarea lor reală, în funcție şi de cursul oficial al devizelor, si sunt cuprinse ca atare în bilanț, inclusiv "diferențele de conversie" care se compensează reciproc în mare parte (desigur, ca mărime în procesul analizei economico-financiare).

La începutul exercițiului următor, creanțele și datoriile nedecontate se readuc printr-un proces de "pasare" la starea inițială – tot prin intermediul "conturilor de conversie", eventualele diferențe finale urmând a fi regularizarea pe seama veniturilor sau cheltuielilor, la data când va avea loc decontarea efectivă.

Toate acestea ne demonstrează că, încăodată, contabilitatea se dovedește a fi înainte de toate o "armă tăioasă" în mâna organismelor de conducere ale agentului economic, eficienta și corectitudinea fiindu-i unanim recunoscute.

6.3. Contabilitatea decontărilor cu fiscalitatea

6.3.1. Teoria și practica impozitării profitului

Impozitul pe profit este una din formele de bază în alimentarea bugetului

national cu resurse, pe seama veniturilor agentilor economici.

Din punct de vedere al regimului financiar, "legea impozitului pe profit" cuprinde numeroase reglementări, probabil din timp în timp "interschimbabile", important, pentru început, fiind de reținut că impozitul înregistrat în titlul unui exercitiu trebuie să cuprindă, în același timp:

- suma impozitelor imediat exigibile:

- suma impozitelor amânate (care vor deveni exigibile ulterior, la o scadență cunoscută dar a căror sumă nu poate fi identificată de o manieră certă).
- 1. Suma impozitelor latente (care corespund elementelor de impunere, de plată sau de recuperare în caz de apariție de evenimente exterioare sau de decizii interne) nu trebuie să facă obiectul unei contabilităti, fiind vorba de simple eventualităti (spre exemplu: la data de închidere a conturilor, impozitul legat la o plusvaloare existentă între valoarea de intrare și valoarea de inventar a unui element de activ necedat este calificat ca impozit latent, pentru că acesta depinde de decizia de cesiune a respectivei imobilizări).

2. În afara acestora, din teoria și practica generală a impozitării profitului mai trebuie retinute și alte concepții de interes atât pentru fiscalitate cât și pentru

agentii economici între care mecanismul "impunerii amânate".

Impozitele pot corespunde fie la active (creante) fie la pasive (datorii)

provenind din:

a) Diferente temporare (reintegrare sau deducere) între calculul contabil și rezultatul fiscal care sunt relative fie la rezultatul activităților ordinare, fie la rezultatul extraordinar; impozitele amânate ataşate pot fi active sau pasive.

Aici nu trebuie confundate:

- diferențele temporare care corespund la elementele ce sunt reintegrabile în rezultatul fiscal al exercițiului dar care vor fi deduse ulterior; sau al elementelor care sunt deduse din rezultatul exercitiului, dar care vor fi impozabile ulterior;

- cu diferentele permanente care corespund la elemente reintegrate sau deduse din rezultatul fiscal definitiv (singure, diferențele temporare sunt constituitve din impozite

amânate).

b) Subventii pentru investitiile primite la nivelul sumei nete rămase de integrat la rezultatul fiscal; impozitele amânate ataşate pot fi active sau pasive.

c) Provizioane reglementate care au fost constituite pentru a beneficia de dispozițiile fiscale de favoare, la care se cunoaște la data reintegrării în rezultat de manieră precisă; impozitele ataşate sunt pasive.

3. O altă problemă specifică o reprezintă reporturile deficitare de impozite,

în analiza cărora trebuie să se tină seama dacă:

- este vorba de deficituri fiscale reportabile asupra profiturilor anterioare totale și care fac să apară o anumită creantă în principiul său și în suma sa asupra statului: aceasta constituie o creanță achiziționată de către agentul economic, care trebuie să figureze cu acest titlu la activ;

- este vorba de deficite fiscale reportabile asupra profiturilor realizate ulterior (într-un interval determinat sau nu); creanța de impozite care rezultă nu poate fi pusă în evidentă decât atunci când imputația sa este probabilă. Așa este

cazul:

- când deficitele fiscale pot fi imputate, datorită concurenței asupra impozitelor amânate
- când aceste deficite rezultă dintr-o pierdere cu totul excepțională şi nu recurentă (revenire);

În lipsa respectării acestor caracteristici, creanța de impozit rezultând din raporturile deficitare este calificată ca creanță de impozit latent.

ale

fit"

lui

dar

de

de

ole

0

lui

sta

lui

tru

rii)

la

cal

din

rite

de

de

tat

te,

re

sa

tul

ite

nu

ste

ate

4. Calculul impozitelor este iarăși o problemă ce ține de legislația financiară a fiecărei tări, dar unele reguli au un caracter indubitabil:

 Suma impozitelor exigibile este calculată în virtutea principiilor şi regulilor legislatiei fiscale în vigoare în titlul exercitiului unde rezultatul este determinat;

- Suma impozitelor amânate se calculează la cota de impunere, fixată oficial (adică inclusă într-o dispoziție definitivă a legislației fiscale), la care elementele de reintegrare sau de dedus vor fi impuse sau deduse; în lipsa cunoașterii acestor cote, trebuie luate în considerare cotele de impozit aplicabile în titlul exercițiului care urmează aceluia la care conturile sunt închise (dacă aceste cote nu sunt încă fixate, trebuie reținut cotele aplicabile exercițiului închis).

5. Dacă avem în vedere prevederile legislaţiei noastre financiar-fiscale cu privire la impozitarea profitului, mai trebuie luate în considerare şi următoarele:

a) impozitul pe profit se datorează bugetului administrației centrale de stat sau bugetelor locale de către regiile autonome, societățile comerciale, organizațiile cooperatiste, instituțiile financiare și de credit. alți agenți economici organizați ca persoane juridice, inclusiv cele cu capital străin, precum și unitățile economice ale altor persoane juridice, române sau străine care realizează profituri din activitățile desfășurate;

b) impozitul pe profit se calculează prin aplicarea a două categorii de cote în funcție de mărimea profitului (în tranșe) cumulat de la începutul anului; sau mărimea lui peste limita capitalului propriu etc.;

c) impozitul pe profit, perfect cert, se calculează la închiderea exercițiului anual, dar cât mai exact trebuie să fie şi cel trimestrial şi pe cât posibil chiar şi impozitul lunar. Oricum, impozitul datorat se determină asupra profitului şi cu luare în considerare a elementelor de "amânare" sau "reexigibilizare" cumulate de la începutul anului;

d) firmele cu capital privat sau mixt, beneficiază de anumite scutiri de impozit de profit între 5 ani şi respectiv 6 luni, în funcție de obiectul activității, urmărindu-se dezvoltarea unităților productive. De asemenea partea din profitul final repartizată pentru lărgirea şi modernizarea bazei tehnico-materiale, a tehnologiilor de fabricație sau extinderea activității, precum şi pentru investiții destinate protecției mediului, se impune cu o cotă redusă la jumătate, față de marja obișnuită;

e) profitul net cuvenit părții străine din societatea comercială cu capital parțial sau integral străin, după plata impozitului obișnuit se supraimpozitează și cu o cotă de 10 la sută în cazul în care se transferă în străinătate;

f) nu există, deocamdată, nici o prevedere expresă cu privire la "amânarea la plată" a impozitului pe profit.

Aici, problemele sunt foarte clare sub aspectul raţionamentelor lor, dar se complică în funcție de prevederile legislative în materie de "impozitare a profitului". Deci trebuie avute în vedere astfel de aspecte precum:

- reducerile totale sau parțiale de impozit ce operează asupra diferitelor genuri de activități sau asupra unor categorii de agenți economici (invalizi, actiuni umanitare, etc.).

– scutiri de impozit pentru anumite intervale de timp care, de regulă nu se suprapun unei întregi perioade glestionare de un an;

 există anumite cheltuieli pentru care legea poate pretinde să se deducă din partea de profit ce revine agentului economic după impozitare (spre exemplu impozitul pentru partea din suma totală a salariilor ce depăşesc fondul maxim de referintă); - cheltuielile şi veniturile ce se iau în calcul la determinarea profitului impozabil (mai exact şi în termenii noştri a "REZULTATULUI ACTIVITĂŢII ORDINARE") nu sunt exhaustive: spre exemplu nu se recomandă a fi luate în considerare veniturile şi, respectiv, cheltuielile cu caracter exceptional.

 mecanismul de funcționare a conturilor şi de determinare a rezultatelor exercițiului rezolvă şi actuala "problemă" a ceea ce exista în legislația noastră sub denumirea de "cheltuieli ce se scad din rezultatele financiare", dar, pe

parcurs mai pot apărea și orice altfel de exceptii.

6. Tehnica generală a impozitării profitului, exigibilizarea și plata lui sunt supuse și regulii "previziunii" ca urmare necesității alimentării cu fluiditate cât mai

constantă a bugetului national.

În acest scop baza de impozitare curentă ar trebui, după părerea noastră, să devină "bugetul de venituri şi cheltuieli" pe care fiecra eagent economic este obligat să-l întocmească înainte de începerea exercițiului fiscal şi să-l depună la organele Directiei finantelor publice.

Un "extras" trimestrial din acest "buget" ar trebui să cuprindă următoarele

elemente:

				– mii lei -
	Luna I-a	Luna II-a	Luna III-a	Total
Venituri	2.000	2.500	2.400	6.900
Cheltuieli	1.700	2.000	2.000	5.700
Profit impozabil	300	500	400	1.200
Impozite amânate la plată Impozite amânate anterior	-50	-100	-200	-350
devenite exigibile (scadente)	+110	+80	+100	+290
4. Impozit de plată	360	480	300	1.140

Dacă am presupune că impozitul se varsă chenzinal (așa ar prevede legislația), sumele de plată s-ar determina astfel:

a) Luna I-a – chenzina I
– chenzina II-a
$$\frac{360}{2} = 180 \text{ mii lei}$$

$$180 \text{ mii lei}$$

• Impozitul pe profit efectiv datorat: 330 mii lei

• Δ = Diferență 330 - 360 = -30 mii lei (vărsat în plus)

b) Luna I-a – chenzina I
$$\frac{480}{2}$$
 – 30 = 240 mii $\frac{480}{2}$ = 240 mii $\frac{450}{2}$ mii lei

c) În luna a III-a şi în continuare, vărsămintele intermediare se vor face tot în conformitate cu prevederile "bugetului" urmate de regularizările necesare la primul vărsământ, după determinarea contabilă a impozitului efectiv la finele trimestrului când se fac raportările fiscale pe baze contabile.

7. Regulile generale ale practicii economice ne mai cer că fiecare din impozitele exigibile trebuie să fie repartizate după cum urmează:

pe rezultatul activităților ordinare;

sau, pe seama rezultatului extraordinar.

Această repartizare se operează într-o analiză a bazelor de impozitare (rezultat al activităților ordinare/rezultat extraordinar), la care sunt aplicate cotele de impozitare.

În acest sistem relativ complicat, pachetul conturilor pentru organizarea unei evidențe cât mai riguroase a impozitului pe profit datorat, cuprinde, printre

altele:

- 441 "Impozitul pe profit"

– 691 "Cheltuieli cu impozitul pe profit".

• Contul 441 — "Impozitul pe profit" cont bifuncțional, dar operând după regulile conturilor de pasiv, se creditează cu impozitele de această natură efectiv datorate (curente sau "amânate" dar ajunse la scadență) și se debitează cu impozitele plătite bugetului național. Dat fiind că plata în timpul exercițiului se poate face în cote planificate, la finele lunii poate prezenta sold debitor și exprimă impozitul vărsat în excedent ce urmează a fi recuperat prin compensare cu obligațiile perioadei următoare. Dacă soldul său este creditor ne arată obligația efectivă de plată către stat la un moment dat pentru impozit pe profit cuvenit.

lor

tră

pe

unt

nai

ră,

ste

la

ele

de

tot

la

din

are

ele

ea tre • Contul 691 "Cheltuieli cu impozitul pe profit" se debitează cu totalul impozitului pe profit datorat statului, indiferent de momentul scadenței și se creditează prin închiderea sa lunară, împreună cu toate conturile din această clasă, cu prilejul determinării rezultatelor exercițiului.

Acum, aici apare o problemă, aparent deosebit de dificilă. Cum să imputăm impozitul pe profit asupra "cheltuielilor", de vreme ce, pentru a ajunge la "profitul impozabil" este necesar ca din totalul veniturilor să deducem totalul cheltuielilor (iar uneori şi alte elemente)?

Nu suntem inventatori, soluții pot fi numeroase, dar noi credem că o singură variantă poate fi rezonabilă și anume: calcularea rezultatelor exercițiului "în trepte":

• se decontează asupra creditului contului 121 "Profit și pierdere" totalul "veniturilor";

• se decontează apoi totalul "cheltuielilor" efective, pure (mai puțin impozitul pe profit care este o cheltuială "asimilată") prin debitarea aceluiași cont;

 după aceste operații, soldul contului 121 – "Profit şi pierdere" va arăta profitul brut (sau, mai exact, "rezultatele financiare");

• se scad și alte obligații, plăți, cheltuieli etc. prevăzute de lege a fi suportate din rezultate;

 se obţine "profitul impozabil" asupra căruia se aplică norma de impozitare prevăzută de lege şi se deduce impozitul pe profit;

 acest impozit se include apoi în contul 691 "Cheltuieli cu impozitul pe profit" după care se urmează acelaşi itinerar de decontare şi calculație.

În mod concret, diversele ipostaze de contabilizarea a impozitului pe profit se pot prezenta astfel:

a) Se efectuează vărsăminte în rate planificate (și implicit regularizarea în lunile sau trimestrele următoare):

441 = 512 Impozitul pe profit Conturi curente în bănci

b) Se calculează și se decontează impozitul pe profit efectiv datorat în exercitiul ce se încheie:

691 = 441
Cheltuieli cu impozitul pe profit Impozitul pe profit

c) Dacă la finele exercițiului se constată că suma impozitului pe profit plătită bugetului rațional este mai mare decât cea efectiv datorată (și deci contul 441 "Impozit pe profit" are sold debitor) suma se poate recupera de la buget:

512 = 441 Conturi curente la bănci Impozitul pe profit

...sau urmează a compensa datoriile următoare de impozit, după cum dorește agentul economic.

În ceea ce priveşte aşa numita categorie de "impozite amânate" cu care viața ne va demonstra cert că ne întâlnim, chiar dacă deocamdată nu este prevăzută expres în lege, ele (impozitele) ar putea fi deduse şi luate în calcul şi pe bază de determinări analitice cu evidențieri în "decontul de plată a impozitului", dar parcă mai interesant ar fi fost dacă s-ar fi prezervat un cont distinct pentru acest scop, în cadrul general de conturi.

6.3.2. Alte categorii de impozite şi taxe

Existența categoriei "alte impozite și taxe" tot nu asanează gama, parcă fără sfârșit a pârghiilor financiar-bugetare prin care se asigură resursele acestuia și interesele ce depind de politica economică a organelor puterii.

O încercare de sintetizare pe relația permanentă "agent economic – bugetul de stat", ne relevă următoarele "rețele" deja statornicite:

A. Impozite directe:

- 1. Impozitul pe profit (sau pe venituri, sau pe cifra de afaceri după cum prevede legea în acel moment)
- 2. Impozitul pe salariile personalului, stopat la sursă, ori plătit de unitate pentru depășirea fondului de referintă

3. Alte impozite directe, din care:

impozit pe vânzarea activelor proprietate de stat;

impozit pe dividende la societățile comerciale;

taxa pentru folosirea terenurilor proprietate de stat.

impozit pe clădiri de la persoanele juridice

B. Impozite indirecte:

- 1. Impozitul pe circulatie si accizele:
- 2. Taxa pe valoarea adăugată;

3. Taxele vamale;

4. Alte impozite și taxe: impozite locale, taxe de participare la târguri și expoziții, taxe de timbru, de transport, etc.

În această diversitate, și regimul lor de suportabilitate este diferit, sesizând

câteva "formatiuni" clare:

• unele se impută cheltuielilor (de obicei de exploatare):

• altele se suportă din rezultate: din profitul brut (înaintea impozitării), din profitul ce rămâne agentului, din fondurile constituite de agent etc.

• în sfârşit, unele se rețin angajaților, acționarilor, colaboratorilor etc., prin sistemul

"stopajului la sursă", și apoi se achită bugetului.

In legătură cu reflectarea lor în contabilitate s-a arătat deja ceva, alte probleme vor mai apărea pe parcurs, totuși trebuie reținut că între resursele bugetului național - central și local - pe seama responsabilității agentilor economici, două: - impozitul pe profit și taxa pe valoarea adăugată - dețin poziții ferme. În afara acestora însă mai sunt și alte categorii de impozite indirecte și asimilate lor, pentru evidenta cărora (sub aspectul colectării și decontării) sunt rezervate alte conturi:

• 443 – "Impozitul pe circulație și accizele"

444 – "Impozitul pe salarii"

 446 – "Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate"

448 – "Alte datorii şi creanţe cu bugetul statului".

Toate acestea funcționează după regulile conturilor de pasiv, dar sunt considerate conturi bifunctionale sub aspectul soldului final.

Ele se creditează cu impozitele calculate și datorate bugetului național în contrapartidă cu contul care arată maniera suportabilității acestora (pe' seama cheltuielilor, stopate la sursă de la alți datornici etc.) și se debitează pe măsura vărsării lor efective, la termenele prevăzute de lege. Au fie sold debitor și arată impozitele vărsate în excedent față de datoria certă, fie sold creditor și arată datoria de impozit nevărsată încă.

1. Pe câteva scenarii exemplificative, contabilizarea acestor impozite se poate desfăşura în modul următor:

a) Calculul şi evidenţierea impozitului pe circulaţie şi a accizelor:

Cheltuieli cu alte impozite şi taxe Impozitul pe circulatie şi accizele

BUGETUL STATULUI, ALTE ORGANISME PUBLICE ȘI CONTURI ASIMILATE 441 - Impozitul pe profit 442 - Taxa pe valoarea adăugată 443 - Impozitul pe circulație și accizele 444 – Impozitul pe salarii 445 - Subvenții 446 - Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate 448 - Alte datorii şi creanțe cu bugetul statului 63. CHELTUIELI CU IMPOZITELE, TAXELE SI **VĂRSĂMINTELE ASIMILATE** 631 - Cheltuieli cu impozitul pe salarii 632 - Cheltuieli cu impozitul pe clădiri 635 - Cheltuieli cu alte impozite şi taxe b) Impozitul pe salarii reținut din drepturile bănești cuvenite salariatilor (impozit stopat la sursă): 421 - Personal - remuneratii datorate 423 - Personal - ajutoare materiale şi 444 protecție socială Impozitul pe salarii 424 – Participarea salariatilor la profit c) Impozitul suplimentar datorat de agenții economici cu capital integral sau majoritar public pentru depășirea fondului de salarii admisibil (atâta timp cât legea mai prevede acest lucru): 631 Cheltuieli cu impozitul pe salarii Impozitul pe salarii d) Evidențierea datoriilor fată de bugetul statului, reprezentând impozitul pe 632 446 Cheltuieli cu impozitul pe clădiri Alte impozite, taxe şi vărsăminte e) Evidențierea datoriilor către bugetul național sau bugetele locale, a altor impozite, taxe şi vărsăminte: 446 Cheltuieli cu alte impozite și taxe Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate f) Calculul și evidentierea diverselor alte datorii către bugetul statului (de regulă, în cazul agenților cu capital public): 105 – Diferențe din reevaluare 448 Alte datorii şi creante cu bugetul 462 – Debitori diversi statului 635 - Cheltuieli şi alte impozite şi taxe

g) Calculul şi evidentierea impozitului pe dividendele cuvenite actionarilor:

2. Plata datoriilor către bugetul statului se face la termenele prevăzute (impozitul pe salarii o dată cu plata chenzinei a II-a; impozitul pe dividende - la plata acestora; după închiderea lunii pentru alte categorii de impozite, imediat

clădiri:

371 - Mărfuri

401 - Furnizori

Dividende de plată

Alte impozite, taxe si vărsăminte asimilate

pentru diverse taxe etc.) și se contabilizează cu specificatia fiecărui tip de impozit plătit, adică:

- 443 Impozitul pe circulație și accizele
- 444 Impozitul pe salarii
- 446 Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate
- 448 Alte datorii şi creanțe cu bugetul statului

512 Conturi curente la bănci sau 531 - Casa

3. În relatia buget-agent economic pot interveni și diverse operatii de regularizare generate de plăti efectuate mai mari decât datoriile certe, de datorii ale statului fată de diferiti agenti etc. ele rezolvându-se prin "stornare" în luna curentă, sau "regularizare" în exercițiul următor:

a) Evidentierea datoriilor bugetului statului sau a bugetelor locale fată de unitatea patrimonială:

Alte datorii şi creante cu bugetul statului

Alte venituri din exploatare

b) Încasarea creanțelor din relația cu bugetu:

512 Conturi curente la bănci

448 Alte datorii și creante cu bugetul statului

Așa cum se constată, derularea operațiilor pe relația agent economicbugetul statului nu este complicată, dar aici este vorba în plus, de multă exactitate, corectitudine și disciplină, întrucât, calcularea inexactă și neplata la timp a datoriilor față de bugetul național atrag inevitabil penalizări, care datorită dimensiunii sumelór ce se impozitéază și cotelor mari de penalitate, nu cred că pot fi ignorate de nimeni.

6.4. Contabilitatea decontărilor cu personalul

În desfășurarea procesului de productie sau comercial al agentilor economici un rol de seamă îl detine forta de muncă, întrucât, cu ajutorul mijloacelor de productie, actionează asupra materiilor și materialelor în vederea transformării lor în bunuri materiale necesare unui nou proces de producție sau pentru satisfacerea nevoilor de piată, de consum.

Pentru societătile comerciale cu profil de productie, salariile și alte plăti legale și asimilate acestora sunt cheltuieli ce se includ în "costurile productiei fabricate" sau serviciilor prestate, în timp ce pentru societătile cu profil de circulatie a mărfurilor ele devin "cheltuieli de circulatie" dar toate se încadrează în grupa generică a "cheltuielilor de exploatare".

Salariile plătite personalului muncitor pot fi:

de bază, cuvenite pentru munca prestată, timpul lucrat, funcția executată etc. conform prevederilor din contractul de muncă;

suplimentare cuvenite conform unor prevederi specifice ale legislației muncii (drepturile cuvenite pe perioada concediului de odihnă, compensații fixe acordate pentru atenuarea creșterii preturilor - și care ulterior se includ treptat în salariul de bază - etc.) sau ale contractului de muncă (spor de vechime, de toxicitate, de noapte etc.).

În funcție de rezultatele muncii fiecărui angajat, dar și de situația generală a agentului economic, angajații mai pot beneficia și de premii periodice pe parcursul anului și care - sub

aspect financiar-contabil - sunt asimilate salariilor.

Toate acestea formează așa-numitul "fond de salarii" (dar care, după părerea noastră, ar trebui să se numească "blocul de salarizare").

Pe lângă salariile de bază, suplimentare și asimilate, angajații mai pot beneficia pe parcursul sau la finele anului de diverse sume din așa-numitul "fond de participare a salariatilor la profit", fond veritabil constituit din profitul repartizat și dimensionat în limita unor cote rezonabile prin hotărârea adunării generale a acționarilor și asociaților, dar și de premii periodice cu caracter exceptional suportate tot din profit.

Având în vedere că dimensionarea în procesul liberalizării și reajustării pe parcurs a salarizării este atributul exclusiv al regiilor și societăților comerciale cu implicare directă a Consiliului de administrație, Comitetului director, salariați și sindicate, este strict necesar să se aibe în vedere regulile generale și actele normative ce trebuie respectate pentru a se ajunge la un sistem propriu de salarizare, diferentiat practic pentru fiecare unitate sau grup de firme, functii etc.

Deși nu face obiectul strict al contabilității, fiind mai degrabă o reflexie a managementului general al oricărei firme de care poate depinde chiar si ascensiunea sau decăderea ei, proiectarea unui nou sistem de salarizare și actualizarea lui permanentă în funcție de rezultatele agentului economic trebuie să îmbine cointeresarea cu protectia socială, cu productivitatea, cu randamentul, eficiența și rentabilitatea etc., astfel încât în final să se poată spune că au câştigat cu toții.

În procesul desfăşurării activității curente este necesară o evidență tehnic-operativă și primară a muncii prestate, a atimpului de muncă utilizat etc. în care scop se întocmesc pontaje, bonuri individuale sau colective de lucru, raportul zilnic de control și salarizare, fișa individuală de salarizare etc. Datele sunt apoi prelucrate și centralizate în două documente principale de lucru,

influentate desigur de specificul agentului economic și anume:

a) "Situația de imputare a cheltuielilor", prin intermediul căreia salarii datorate în ansamblu sunt afectate anumitor activități (exploatare, investiții, transport-aprovizionare etc.);

b) "Ştatul de plată", în care se regăsește fiecare angajat până la concurenta fondului total efectiv de salarizare, descompus individual, pe de o parte pe elementele ce formează totalul salariului brut (salariu de bază, adaosuri, sporuri, indemnizații etc.) iar pe de altă parte reținerile legale din totalul brut şi care se pot grupa astfel:

- impozitul pe salarii datorat bugetului de stat;

contribuția pentru formarea pensiei suplimentare datorată bugetului asigurărilor sociale:

- contribuția la formarea fondului de şomaj;

- datorii față de unitatea respectivă, denumite generic (deși poate impropriu) "imputații", cum ar fi: imputații pentru lipsuri în gestiune, pentru rebuturile produse, pentru distrugerea unor valori materiale etc., alte pagube aduse unității din vina personalului;

 datorii față de alte unități social-economice sau persoane fizice: asumate de lucrători, stabilite prin legi sau prin hotărâri judecătoreşti, denumite generic "popriri" – cum ar fi: rate pentru cumpărarea de mărfuri, chirii, amenzi, pensii alimentare etc. (unitățile sau persoanele respective devin, astfel, creditori).

Pentru realizarea obiectivelor sale, pe lângă numeroasele conturi comune corespunzătoare unei implicări complexe precum este cazul salarizării, contabilizarea decontărilor salariale apelează și la unele conturi specifice între

• Contul 421 - "Personal - remuneratii datorate", cont de pasiv, care se creditează cu totalul salariilor brute datorate personalului, conform statelor de plată intermediare (concedii, lichidări), precum și lunare și a situației de repartizare (necesară contabilității analitice a exploatării) și se debitează pe măsura decontării obligațiilor salariale fie direct prin plata lor (cert pentru chenzina a II-a), fie prin intermediul unui cont de "avans" 425 "Avansuri acordațe personalului" (și desigur, inclusiv prin operarea diverselor rețineri datorate). În acesta din urmă se evidențiază avansurile în contul salariilor, care pot depăși inclusiv granitele clasicei chenzine a l-a. Deci el se debitează cu avansurile

primite de salariați pe parcursul lunii și se creditează pe măsura reținerii lor din

totalul salariilor datorate (sau prin restituire).

 Contul 423 "Personal – ajutoare materiale şi protecție socială" este tot un cont de pasiv care se creditează cu diversele categorii de ajutoare sociale constituite la nivelul agentului economic: ajutoare de boală, concedii de maternitate, alocații de stat pentru copii etc., indiferent de sursa (sau fondul) de acoperire financiară a acestora. Se debitează cu ocazia plății respectivelor ajutoare - drepturi, dar și cu unele rețineri ce operează, de regulă și asupra salariilor, inclusiv cu sumele neridicate la termen.

 Deşi au o cu totul altă sursă de constituire (sau cel puțin alt mecanism), aici mai funcționează și un cont pentru evidența unor drepturi suplimentare constituite din profitul agenților economici, în vederea unei noi stimulări a salariaților (întrucât trebuie să fie clar: forma fundamentală de stimulare în relația "angaját – patron" este salariul), și anume: 424 – "Participarea salariaților la

profit", care se "sparge" în:

• 4241 - "Premii"

4242 – "Participarea salariaților la profitul anual"

Ambele sunt conturi de pasiv care se creditează cu sumele alocate din profit în acest scop și se debitează pe măsura achitării lor. Au sold creditor și reflectă sumele nedecontate încă sau netrecute în categoria "drepturilor de

personal neridicate".

● Contul 427 - "Retineri din salarii datorate terților" are drept scop a evidenția sumele stopate la sursă" din salariile angajaților pe care aceștia le datorează terților (pentru chirii, rate, amenzi definitive, pensii alimentare etc). Este un cont de pasiv care se creditează cu sumele reținute, de regulă la operarea chenzinei a doua și se debitează pe măsura plății lor către potențialii beneficiari. Are sold creditor și reflectă reținerile din salarii operate dar nedecontate încă cu beneficiarii lor finali.

· Contul 447 - "Impozitul pe salarii" este tot un cont de pasiv care se creditează cu impozitul datorat conform legii de salariați și stopat la sursă de agentul economic cu ocazia plății chenzinei a doua și se debitează odată cu plata respectivelor obligații. Are sold creditor ce se lichidează odată cu plata

acestora către bugetul de stat.

42	PERS	ONAL ŞI CONTURI ASIMILATE
	421	Personal – remunerații datorate
	423	Personal – ajutoare materiale și protecție socială
	424	Participarea salariaților la profit
		4241 Premii
		4242 Participarea salariaților la profitul anual
	425	Avansuri acordate personalului
	426	Drepturi de personal neridicate
	427	Rețineri din salarii datorate terților
	428	Alte datorii și creanțe în legătură cu personalul

În ceea ce privește organizarea contabilității, problemele nu sunt complexe, dar prezintă numeroase implicații care trebuie soluționate corect și la timp. Să încercăm, deci, să derulăm cele mai uzuale cazuri. 1. a) Se acordă avansul corespunzător chenzinei a I-a:

425 - Avansuri acordate personalului

5311 - Casa în lei

200.000

200.000

b) Se înregistrează statul de plată a salariilor întocmit la expirarea lunii:

641 - Cheltuieli cu salariile personalului

421 – Personal – remuneratii datorate

500.000

c) Se operează reținerile în contul salariilor, stopate la sursă de agentul economic: impozit pe salarii, contribuția salariaților la pensia suplimentară, contribuția salariaților la fondul de şomaj, diversele obligații datorate terților, obligații datorate agentului economic: debite diverse, avansuri spre decontare nejustificate, imputații etc. Tot acum se reține şi avansul salarial acordat pe parcursul lunii îndeosebi sub forma chenzinei a l-a.

421 – Personal – renumerații datorate	320.000	
4312 – Contribuția salariaților pentru pensia suplimentară		15.000
4372 – Contribuția personalului la constituirea fondului pentru ajutor de somaj		5.000 20.000
427 – Rețineri din salarii datorate terților 428 – Alte datorii și creanțe în legătură cu		20.000
personalul 444 – Impozitul pe salarii 425 – Avansuri acordate personalului ¹	mecha so	80.000 200.000

d) Se decontează cu personalul drepturile cuvenite:

din

ale

de

de

m), are atia

din si de

le tc).

alii

dar

Se

de

cu ata

00

 421 – Personal – remunerații datorate 5311 – Casa în lei 426 – Drepturi de personal neridicate 	180.000	168.000 12.000
426 – Drepturi de personal neridicate 5311 – Casa în lei	12.000	12.000

2. Se contabilizează diversele categorii de ajutoare materiale și de protecție socială:

a) Ajutoare de boală, concedii de maternitate etc.:

4311 = 423
Contribuția unității la asigurările sociale = 423
Personal – ajutoare materiale și protecție socială

b) Alocatii de stat pentru copii și alte ajutoare:

 dacă se suportă din fondul propriu al asigurărilor sociale dacă sumele se primesc de la bugetul central 	4311 Contribuția unității la asigurările sociale 512 Conturi curente la bănci	=	423 Personal – ajutoare materiale și protecție socială
 dacă sumele se suportă direct din profit 	121 Profit şi pierdere		

c) Plata diverselor categorii de ajutoare datorate:

423 = 5311

Personal – ajutoare materiale şi Casa în lei protectie socială

3. Stimulentele acordate în timpul anului, precum şi participarea propriuzisă la profit în practică înseamnă:

a) Acordarea de "premii" – stimulente materiale:

4241 = 5311 150.000 Premii Casa în lei

¹⁾ Contabilizarea avansurilor chenzinale se poate face şi direct prin intermediul contului 421 – "Personal, renumerații datorate", ocolind contul de "avansuri", dar nu cred că aşa este mai clar.

b) Constituirea, la finele profit (prin repartizarea profituli	anului, a ui):	fondului de participare a	salariațiilor la
129	=	112	400.000
Repartizarea profitului	F	ond de participare la profit	
c) Decontarea premiilor i plată finale:	ntertrimes	triale şi înregistrarea oblig	ației ferme de
112	=	*/.	400.000
Fond de participare la profit	424	1 – Premii	160.000
		 2 – Participarea salariațilo la profitul anual 	or 240.000
d) Reţinerea impozitelor o	datorate (s	e face odată cu plata efec	tivă):
°/.	=	444	35.000
		Impozitul pe salarii	-
4241 – Premii		using stabilities in mac/	10.000
4242 – Participarea salariaților la profitul anual			
e) Se achită participarea	anuolă la r	and fit.	25.000
4242	alluala la p		
Participarea salariaților la profitul anual		5311 Casa în lei	215.000
drepturilor și obligațiilor cu pro aspecte, chiar dacă uneori au c a) Orice drepturi salariale participarea la profit etc., nerid 426 "Drepturi de personal neriplata la momentul solicitat; b) Drepturile de personal sau înregistrate ca venituri excontabilizează astfel;	e, inclusivicate la tindicate, pe	ampiator: ajutoare materiale și so np, se trec automat în cre e seama căruia se contab	ciale, premii, editul contului bilizează apoi
426			
Drepturi de personal neridicate		8 – Alte datorii şi creanțe o statului 1 – Venituri excepționale o de gestiune	
c) Diverse alte sume dator	ate de age	entul economic propriilor s	alariati:
641	=	428	alariați.
Cheltuieli cu salariile personalului	А	lte datorii şi creanțe în leg personalul	ătură cu
d) Sume datorate de sala încasate etc.):	ariații unit	ății patrimoniale (dreptur	i necuvenite
428 Alte datorii și creanțe în legătură cu personalul	The following to	758 Alte venituri din exploat	are

NOTĂ: Decontarea finală a sumelor din contul 428 "Alte datorii şi creanțe în legătură cu personalul" se face în contrapartidă cu conturile 512 "Conturi curente la bănci" sau 531 "Casa", în funcție de faptul dacă este "datorie" sau "creanță".

e) Drepturile salariale cuvenite colaboratorilor, personalului utilizat ocazional fără contract de muncă permanent se contabilizează în cadrul aceluiași "scenariu" numai că diferă cotele de impozitare, obligațiile privind asigurările și

protecția socială etc., așa cum prevede expres legislația financiar-fiscală în acel moment

Este simplu, este complicat, greu de spus pentru că totul depinde de specialistul contabil. Ceea ce este cert se referă la faptul că lucrurile sunt mai clare ca oricând. În materie de salarizare însă trebuie manifestată multă prudență și mai ales este necesară o perfectă cunoaștere a actelor normative care sunt într-o continuă dinamică: coeficenții de indexare, modificarea cotelor de impozitare a salariilor, modificarea cotelor de constituire a fondurilor de asigurări sociale ca și a destinației acestora, regimul de constituire a cheltuielilor social-salariale ale agentului economic etc. Pe lângă corectitudinea față de propriul angajat, aici mai sunt probleme de loialitate față de partenerii în contul cărora trebuie să opereze și apoi să remită diversele rețineri datorate, dar mai ales de legalitate, domeniul în cauză fiind situat de regulă undeva la granița dintre evaziune și conflictele de muncă.

6.5. Contabilitatea asigurărilor și protecției sociale

În legătură directă cu cheltuielile salariale şi de utilizare a forței de muncă se înscrie şi protecția ei prin sistemul asigurărilor sociale şi al fondurilor speciale de ajutor şomerial.

Fondul asigurărlor sciale se constituie şi se utilizează în mod centralizat dar într-o bună măsură prin intermediul agenților economici, având ca principale surse:

– contribuția unității la asigurările sociale care se face în limita unei cote procentuale aplicate asupra fondului de salarii aferent personalului încadrat cu contract de muncă permanent. Cota de imputare a salariilor se stabileşte odată cu legea bugetului anual şi poate varia în funcție de obiectul de activitate al agenților economici:

– contribuția salariaților pentru pensia suplimentară: 3% (numai personalul angajat permanent).

La aceasta există și popsibilitatea instituirii unei contribuții suplimentare a unităților pentru constituirea unor fonduri de asigurări sociale cu destinație expresă (cum ar fi fondul necesar plății pensiilor țăranilor ce au muncit în fostele unități cooperatiste, contribuția la fondul de sănătate a producătorilor și comercianților de produse tabacice sau băuturi alcoolice etc.) de regulă pe o durată determinată.

Dat fiind că determinarea contribuției agenților economici la formarea fondului central al asigurărilor sociale nu este chiar atât de "lineară" ne permitem a face unele precizări suplimentare¹⁾;

Repartizarea contribuției de asigurări sociale de stat datorată de persoanele juridice și fizice care folosesc personal salarizat, se determină în cote procentuale diferențiate în funcție de grupa de muncă a salariaților precum urmează:

- 35% asupra câştigului brut realizat de salariaţii încadraţi în grupa I de muncă;
- 30% asupra câştigului brut realizat de salariații încadrați în grupa a II-a de muncă;

25% asupra câştigului brut realizat de celelalte categorii de salariaţi;

- 15% asupra salariului brut primit, dar nu mai puţin decât salariul minim brut pe ţară, în cazul personalului casnic angajat de persoane fizice pentru îngrijirea persoanelor în vârstă, handicapaţilor şi a copiilor.

Dar, pentru a se calcula corect contribuția pentru asigurări sociale, le revine celor în cauză sarcina de a nominaliza salariații pe grupe de muncă, evidențierea făcându-se și pe recapitulația ștatelor de plată care va cuprinde:

- numărul de salariați
- fondul de salarii
- contribuția de asigurări sociale

¹ Surse: – Legea nr. 49/25.V.1992 (art. 1) pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale *(M.O.,* nr. 107, din 26.V.1992; Precizările Ministerului Muncii și Protecției Sociale, nr. 947, din 10.VII.1992, și ale Ministerului Economiei și Finanțelor, nr. 181679, din 10.VII.1992, emise în aplicarea Legii nr. 49/1992; Decretul nr. 389/1972 privind contribuția de asigurări sociale.

Contribuția de asigurări sociale de stat, se datorează de persoanele juridice sau fizice asupra câştigului brut realizat de salariații acestora încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată sau determinată, indiferent de forma de salarizare utilizată și forma de proprietate.

Contribuția de asigurări sociale de stat nu se datorează asupra unor

drepturi de personal reprezentând:

- Drepturile plătite asiguraților potrivit legii din fondurile asigurărilor sociale de stat și din fondurile proprii ale persoanelor fizice și juridice la care salariatul își desfășoară activitatea.

Îndemnizațiile pentru plata concediilor medicale pe primele 10 zile lucrătoare, acordate în caz de boală, prevenirea îmbolnăvirilor, întărirea și refacerea sănătății, plătite din fondurile proprii;

Drepturile plătite potrivit dispozițiilor legale în cazul desfacerii contractului de muncă, respectiv celor aferente muncii prestate în perioada preavizului de concediere;

Drepturile de autor sau de colaborator extern:

- Drepturile plătite pentru executarea de lucrări sau pentru prestarea de servicii pe bază de contracte civile, ori pentru alte categorii de lucrări care nu au la bază contracte de muncă reglementate ca atare prin legislatia muncii;

- Sumele ce se acordă salariaților din profitul net de către societățiile comerciale și regiile

- Îndemnizațiile primite de membrii în consiliul împuterniciților statului, consiliului de adminis-

trație, cenzori;

- Îndemnizația de delegare și detașare și indemnizațiile acordate personalului transferat în condițiile legii.

Este util de precizat că în cazul asociațiilor sau comanditarilor care participă la administrarea societății comerciale și au încheiat contracte de asigurări sociale, contribuția pentru asgurările sociale de stat de 25% se datorează asupra valorii de asigurare stabilită prin contract.

Cotele de CAS redate mai sus cuprind și contributia de 2% necesară constituirii fondului special pentru sănătate care se deduce din CAS și se virează la bugetul Ministerului Sănătății (Ordonanța Guvernului nr. 22/1992 - Monitorul Oficial nr. 213/1992 și Normele Ministerului Sănătății nr. 182879

3.XI.1992 - Monitorul Oficial nr. 309 din 27.XI.1992).

Având în vedere necesitatea și operativitatea acumulării acestor fonduri la bugetul asigurărilor sociale, societățile comerciale, regiile autonome, instituțiile publice, unitățile cooperatiste, asociațiile și persoanele fizice care folosesc personal salarizat, au obligația stabilirii corecte a contribuției pentru asigurările sociale (CAS) și vărsării acesteia integral și la termenele stabilite de lege.

Fondul pentru protectia somerilor se constituie, deci, pe aceleasi canale dar se dirijează și utilizează numai centralizat. La nivelul unităților vom întâlni,

însă:

contribuția unității la constituirea fondului pentru ajutorul de șomaj (care în monentul de față este de 5% asupra întregului fond salarial - atât cu contract de muncă permanent cât și sezonier, temporal, colaborator);

contribuția tuturor salariaților la formarea fondului de șomaj (1% de asemenea pentru

întregul fond de s'alarii).

Așa cum se observă, baza constituirii fondurilor de protecție socială o sustine contributia agentilor economici, pentru care ea devine o cheltuială curentă de exploatare. Alături de aceștia se consemnează și o contribuție a salariaților care, în mod firesc, se suportă din câștigul brut al acestora prin sistemul stopajului la sursă efectuat de fiecare unitate înainte de plata drepturilor salariale nete.

Pentru eliminarea unor confuzii care persistă încă în stabilirea elementelor salariale ce intră în calculul cotei de participare la constituirea fondului de şomaj, am considerat că este necesar a prezenta în cadrul acestui comentariu legislativ, dispozitiile legale care stau la baza constituirii acestor fondurii, reamintind totodată obligațiile ce revin depunătorilor în stabilirea corectă a cotei de participare și vărsarea sumelor la timp1).

¹⁾ Surse: Legea nr. 1/1991 privind protecția socială a şomerilor și reîncadrarea lor profesională; Legea nr. 86/1992 privind modificarea și completarea Legii nr. 1/1991; Precizările M.M.P.S. nr. 3182/17.08.1992 privind cotele de participare la constituirea fondului de somaj.

Cota de participare la constituirea fondului pentru plata ajutorului de şomaj este de 5% stabilită prin Legea nr. 86/1992 (art. 1 pct. 14) care modifică art. 20 litera a din Legea 1/1991.

Cota de 5% pentru constituirea fondului de somaj datorată de persoanele juridice și fizice care utilizează personal salarizat, se aplică asupra tuturor sumelor care se includ în fondul de salarii realizat lunar, ceea ce în mod concret înseamnă:

salariile de bază;

sporurile şi indemnizațiile la salariul de bază.

Trebuie precizat că în această categorie intră sporurile și indemnizatiile care fac parte din salariul de bază, potrivit normelor legale;

- salariul de merit;

- salariile de bază pentru persoanele încadrate prin cumul inclusiv pensionarii care cumulează pensia cu salariul;

 sumele realizate prin plata cu ora, gărzi, indemnizații clinice;
 drepturile ce se acordă personalului de specialitate trimis în străinătate (în deplasare pentru acțiuni științifice, culturale, artistice și sportive);

stimulentele și premiile de orice fel care se plătesc din fondul de salarii;

indemnizațiile pentru concediul de odihnă;

- indemnizațiile pentru perioade de incapacitate temporară de muncă suportate de unități (conform Legii nr. 49/1992);

plățile făcute salariaților zilieri sau temporari;

indemnizațiile plătite personalului ce lucrează pe bază de contracte de prestări servicii, sau convenții civile (colaborări), dacă sunt suportate din fondul de salarii,

salariile fixe sau indemnizațiile plătite administratorilor, cenzorilor, împuterniciților statului.

Elementele salariale enumerate mai sus, se iau în calcul la aplicarea cotei de 5% pentru fondul de somaj, deoarece constituie părti componente a fondului de salarii și e firesc ca acestea să reprezinte totodată și surse reale de constituirea a fondurilor necesare întrajutorării salariaților în perioadele de declin economic și social (deveniți șomeri) pe perioade temporare.

Unele societăți comerciale cu capital privat sau persoane fizice care folosesc personal salarizat, ezită să ia în calcul la stabilirea cotei de 5% pentru fondul de somaj drepturile salariale acordate personalului încadrat pe bază de convenții civile, apreciind greșit că nu ar trebui inclus în calcul pe motiv că salariatul nu beneficiază de drepturile de angajat potrivit Codului Muncii. Orientarea acestora este greșită, deoarece și acest sistem de salarizare se atribuie tot din fondul de salarii destinat plății muncii prestate.

Pentru a prezenta acest comentariu în formă cât mai completă, este necesar a mai fi de adăugat sporurile și indemnizațiile, care potrivit legii sau contractului colectiv de muncă, fac parte din salariul de bază brut lunar, la care se aplică cota de 5% privind constituirea fondurilor pentru plata ajutorului de şomaj, acestea fiind:

A. La unitățile bugetare.

- indemnizațiile de conducere (H.G. 307/1991 art. 3 alin. 2)

- spor farmacist diriginte (H.G. 307/1991 anexa 2)

- spor asistent medical sef (H.G. 307/1991 anexa 2)

- spor pentru responsabilitatea actului medical (H.G. 307/1991) Acest spor se ia în calcul de la 1 sept. 1992;

indemnizația de zbor (H.G. 307/1991 anexa 10 A);
 alte sporuri și indemnizații care potrivit Legii și Hotărârii Guvernului, fac parte din salariul

B. La unitățile la care salariile se stabilesc prin negociere colectivă sau individuală: conform negocierii.

Sporurile și indemnizațiile pentru care în contractul colectiv de muncă, sau în contractul individual de muncă acolo unde nu se încheie contract colectiv de muncă, s-a făcut precizarea că fac parte din salariul de bază.

Aceste drepturi de personal se includ în salariul de bază luându-se în calcul la aplicarea cotei de 5% privind constituirea fondurilor pentru plata ajutorului de şomaj.

43		JRĂRI SOCIALE, PROTECȚIA SOCIALĂ ȘI URI ASIMILATE
	431	Asigurări sociale
		4311 Contribuția unităților la asigurările sociale
		4312 Contribuția salariaților pentru pensia suplimentară
	437	Ajutor de şomaj
		4371 Contribuția unității la constituirea fondului pentru ajutorul de şomaj
		4372 Contribuția personalului la constituirea fondului pentru ajutorul de șomaj
	438	Alte datorii şi creanțe sociale

Dacă fondul de şomaj se varsă în mod obligatoriu integral bugetului asigurărilor sociale (într-un capitol distinct) în ziua plății chenzinei a doua (lichidarea) a salariilor, contribuția la asigurările sociale serveşte mai întâi la acoperirea drepturilor sociale ale salariaților (concedii de boală şi maternitate, ajutoare sociale specifice în caz de accidente etc.), numai diferența fiind vărsată fondului central de asigurări sociale (destinat cu predilecție pentru plata pensiilor de orice natură).

În ceea ce priveşte situația alocațiilor de stat pentru copii și altora asimilate, reglementarea lor la nivelul agentului economic depinde de prevederile legislative în vigoare: se poate reprimi de la fondul centralizat, se suportă din fondul de asigurări sociale constituit prin contribuția unității și a salariaților înainte de a se vărsa diferența, se suportă din profitul brut înainte de impozitare, se include în cheltuielile curente etc.

Așa cum se constată din "caseta" planului contabil general, sunt prevăzute conturi specifice pentru fiecare din sursele și canalele de constituire și utilizare a contribuţiilor la fondurile de protecţie și asigurare socială.

Dacă ar fi să ne referim la contul 4311 – "Contribuția unității la asigurările sociale", vom constata că avem de-a face cu un cont de pasiv care se creditează cu contravaloarea cotei de participare a unității la asigurările sociale, inclusă lunar în cheltuielile curente de exploatare și se debitează cu sumele plătite angajaților în contul asigurărilor sociale (pentru care există reglementări precise) precum și cu diferența vărsată efectiv fondului central al asigurărilor sociale. În cazul în care obligațiile de această natură către propriii angajați, într-o anume lună gestionară, sunt mai mari decât fondul constituit din contribuția unității, atunci regularizările se fac în etapa a doua, pe seama contribuției evidențiate în contul 4312 – "Contribuția salariaților pentru pensia suplimentară"; iar dacă nici aceasta nu ajunge, atunci diferențele se reportează spre reglementare în perioadele următoare.

În legătură cu constituirea şi utilizarea fondurilor de protecție socială, câteva "cazuri" pot fi, credem noi, suficiente pentru înțelegerea problemei:

1. Se calculează şi se include în cheltuielile de exploatare contribuția agentului economic la fondurile de protecție socială:

6451 – Contribuția unității la asigurările sociale (cheltuieli) = 4311 – Contribuția unității la asigurările sociale

6452 – Contribuția unității pentru ajutorul de şomaj (cheltuieli)

 4371 – Contribuţia unităţii la constituirea fondului pentru ajutorul de şomaj

Fiţi indulgenţi şi nu vă speriaţi! Aici s-a greşit, probabil, puţin, la "botez"; şi chiar dacă două conturi se cheamă la fel, ele provin din familii diferite, întrucât în "cadrul general" avem:

a) Conturi specifice de "decontări":

• 431 - "Asigurări sociale":

→ 4311 – Contribuția unității la asigurările sociale

437 – "Ajutor de şomaj":

→ 4371 – Contribuția unității la constituirea fondului pentru ajutorul de şomaj

b) Conturi specifice de "cheltuieli"

645 - "Cheltuieli privind asigurările și protecția socială":

→ 6451 – Contribuția unității la asigurările sociale

→ 6452 – Contribuția unității pentru ajutorul de şomaj

2. Se rețin din salariile brute obligațiile prevăzute de lege pentru salariați de a contribui la formarea fondurilor de protecție socială:

421 Personal – renumeratii datorate control and filteral

4312 – Contribuția salariaților pentru pensia suplimentară

4372 – Contribuția personalului la constituirea fondului pentru ajutorul de şomaj

Se constituie resursele necesare pentru plata alocaţiilor de stat pentru copii:

a) Sume primite de la bugetul statului:

512

438

Conturi curente la bănci

Alte datorii și creante sociale

b) Alocații de stat pentru copii suportate de agentul economic (repetăm: dacă legea prevede astfel):

645

438

Contribuția unității la asigurările sociale

Alte datorii și creanțe sociale

4. La finele lunii se calculează şi înregistrează obligațiile unității pentru plata ajutoarelor ți drepturilor sociale (concedii medicale, ajutoare de maternitate etc.) cuvenite personalului.

4311

42

Contribuția unității la asigurările sociale

Personal – ajutoare materiale şi protecția socială

5. Se achită statului, în termenele scadente (de regulă odată cu plata chenzinei a doua), partea rămasă din contribuția unității la asigurările sociale, precum și contribuția sa și a angajatilor la fondurile de protectie socială:

4311 – Contribuția unității la asigurările sociale

n

512

4312 – Contribuția unității la constituirea fondului pentru ajutorul de șomaj

Conturi curente la bănci

4371 – Contribuția salariaților pentru pensia suplimentară		512
4372 – Contribuția personalului la constituirea fondului pentru aiutorul de somai	=	Conturi curente la bănci

- **6.** Decontarea drepturilor salariale cu personalul implică două aspecte, și anume:
- a) Reţinerea impozitului datorat pentru veniturile din asigurări sociale, inclusiv a contribuţiei la pensia suplimentară şi la formarea fondului de şomaj.

		444 – Impozitul pe salarii
423		4371 – Contributia salariatilor pentru
Personal – ajutoare materiale şi	=	pensia suplimentară
protecție socială		4372 - Contributia personalului la
and the state of t		constituirea fondului pentru
		ajutorul de şomaj

b) Plata drepturilor nete cuvenite (ajutoare şi concedii medicale, alocația de stat pentru copii):

423 – Personal – ajutoare materiale	Emple Po	504
și protecție socială	=	531
438 – Alte datorii și creante sociale		Casa

Alte categorii de obligații sociale ale agenților economici (contribuția la fondul de pensii al țărănimii, fondul de sănătate publică și altele potențial a fi introduse) sunt evidențiate cu ajutorul contului 438 "Alte datorii și creanțe sociale" în contrapartidă cu un cont specific de cheltuieli: 635 "Cheltuieli cu alte impozite și taxe", 645 "Cheltuieli privind asigurările și protecția socială" etc. (chiar dacă etaloanele în funcție de care se dimensionează sumele pot fi cheltuielile salariale, veniturile specifice etc.).

Concluzia este simplă: aici, problemele se rezolvă uşor sub aspect contabil chiar financiar, dar aflându-se pe un domeniu foarte sensibil şi succeptibil de comentarii, fondurile de protecție socială trebuie să se bucure de o anume "protecție" în ceea ce priveşte corectitudinea determinării drepturilor individuale ale salariaților, loialitatea lor, plata la timp a acestora etc., toate repercutând puternic asupra climatului social din unitate.

6.6 Contabilitatea decontărilor în cadrul "grupului"

Numeroşi agenți economici, din cele mai diverse motive, începând cu necesitatea asigurării unui plus de capital de manevră şi terminând cu realizarea în "grup" a unor anumite obiective sau chiar de grupare "holding" în scop de autoprotecție reciprocă, recurg la fenomenul de "asociere" cu alți agenți economici, păstrându-şi fiecare autonomia şi pesonalitatea sa economică şi juridică.

În această situație, este firesc să apară o serie de relații de decontare în cadrul grupului și cu asociații incluzând: depuneri și retrageri de sume; încasări de la "grup" sau viramente către acesta; calculul, decontarea și plata sau încasarea dobânzilor corespunzătoare etc.

Principalele conturi cu ajutorul cărora se realizează evidența relațiilor de asociere şi grup sunt:

• Contul 4511 – "Decontări în cadrul grupului", cont bifuncțional, care urmăreşte, după caz, fie sumele avansate grupului și apoi recuperarea lor, fie

sumele primite de la grup şi, în continuare, restituirea lor. Deci, cel puţin în principiu:

se debitează cu sumele avansate grupului şi se creditează cu sumele primite de la grup;
 de debitează cu sumele plătite către grup şi se creditează cu sumele recuperate de la grup;

45	DECC	ONTĂRI ÎN CADRUL GRUPULUI ȘI CU ASOCIAȚII
	451	Decontări în cadrul grupului
		4511 Decontări în cadrul grupului
		4518 Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului
	455	Asociații – conturi curente
		4551 Asociații – conturi curente
18to		4558 Dobânzi – conturi asociați
	456	Decontări cu asociații privind capitalul
	457	Dividende de plată

Dar problema este mai complexă, astfel că detalierea operării cu acest cont poate prezenta interesul său:

4511 - DECONTĂRI ÎN CADRUL GRUPULUI

 Preţul de vânzare al imobilizărilor financiare cedate la unităţi din cadrul grupului;

le,

ru

de

la

fi

te

ar

ile

ct

ŞI

0

or te

cu

a

de

nți și

iri

9

ie

- Sume virate altor unități din cadrul aceluiaș grup;
- Dividente de încasat din participaţii
- Diferențe favorabile de curs valutar, constatate la lichidarea creantelor în devize;

Sold debitor: datoriile celorlalte unități ale grupului față de unitatea patrimonială;

- Sume încasate de la alte unități din cadrul aceluiaşi grup;
- Valoarea eventualelor debite scăzute din evidentă
- Încasarea dividendelor din participaţii
- Diferențele nefavorabile de curs valutar, constatate la lichidarea creantelor în devize;

Sold creditor: Datoriile unității față de celelalte unității din cadrul grupului

- În completarea lui funcționează apoi contul 4518 "Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului", care se debitează cu dobânzile aferente împrumuturilor acordate și se *creditează* cu dobânzile aferente împrumuturilor încasate (primite).
- 1. Încercând punerea în scenariu a unora din principalele implicații posibile, constatăm următoarele:
- a) Se cedează imobilizări financiare (titluri de participare, titluri imobiliare ale activității de portofoliu etc.) în favoarea altor unități din cadrul grupului:

4511 = 762
Decontări în cadrul grupului Venituri din alte imobilizări financiare

b) Se virează sume altor unități din cadrul grupului (inclusiv cu titlu de ajutor financiar temporar):

4511 = 512

Decontări în cadrul grupului Conturi curente la bănci

 $\emph{c)}$ Se încasează sume de la alte unități din cadrul aceluiași grup:

512 = 4511 Conturi curente la bănci Decontări în cadrul grupului 2. Din relațiile cu alți agenți economici din cadrul grupului, în funcție de natura acestor relații dar și de condițiile negociate, unitatea poate avea de primit și/sau de plătit dividende și/sau dobânzi:

a) Dividende cuvenite din participatii:

4511 = 761
Decontări în cadrul grupului Venituri din participații
b) Dobânzi cuvenite pentru împrumuturile acordate:

4518 = 766
Dobânzi aferente decontărilor din Venituri din dobânzi cadrul grupului

c) Dividente datorate pentru participațiile de care a beneficiat:

667 – Cheltuieli privind sconturile acordate = 4511
668 – Alte cheltuieli financiare Decontări în cadrul grupului

d) Dobânzi datorate pentru împrumuturile contractate și utilizate:

666 = 4511 Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente decontărilor din cadrul grupului

În ceea ce priveşte încasarea dividentelor şi a dobânzilor sau plata lor – după poziția în care se află agentul economic – ele se rezolvă contabil folosind conturile de evidență a creanțelor sau datoriilor de această natură, în contrapartidă cu contul 512 "Conturi curente la bănci".

6.7. "Contul asociatului"

Asociații, de regulă ca fondatori ai societăților comerciale, dar și posibil de atras pe parcurs în scopul majorării capitalului, persoane fizice care se implică mai mult sau mai puțin în activitatea agentului economic, intră în relații cu societatea ca persoană juridică nu numai pentru a-și încasa dividendele cuvenite, dar și pentru depuneri de sume în favoarea acesteia și apoi, implicit, retragerea lor (inclusiv cu dobândă).

În fapt, relațiile specifice prin care se justifică funcționalitatea "contului asociatului" au o bază foarte reală și chiar "la modă": asociații și-au format o societate cu un capital minim în limita legii, dar în execuție angajează numeroase sume proprii – îndeosebi S.R.L. cu asociat unic – "amestecând" în fapt capitalul contabil al societății cu resursele lor financiare personale încât la un moment dat nici nu mai știe care este partea lui, și atunci a apărut:

- Contul 445 "Asociați conturi curente", cont de pasiv, care:
- a) Se creditează cu:
- sume depuse de către asociați sau lăsate de către aceștia la dispoziția propriei societăți;
- dobânzile curente cuvenite asociaților pentru disponibilitățile lăsate la unitate;
- diferențele nefavorabile de curs valutar înregistrate cu ocazia restituirii sumelor în devize depuse de asociati:
- sumele depuse în contul curent al asociatului reprezentând dividende nete (deci după impozitare) dacă acesta nu şi le ridică la timp sau sunt necesare, în continuare, firmei.
- b) Se debitează cu:
- diferențele favorabile de curs valutar cu ocazia restituirii sumelor depuse anterior în devize;
- sumele virate la "contul asociatului" sau efectiv plătite reprezentând dividende.
 Are sold creditor şi reprezintă sumele datorate de societate către propriii asociați.

Evident că asociații intră în "corespondență financiară" cu propria firmă şi pe alte "relații", așa că inevitabil se mai folosesc și conturile:

- Contul 456 "Decontări cu asociații privind capitalul", cont de activ cu ajutorul căruia se evidențiază aporturile subscrise de asociați pentru constituirea capitalului (inclusiv primele cuvenite pentru creşterea capitalului), vărsarea capitalului (în lichidități sau în natură,) dar şi retragerea capitalului atunci când este cazul.
- Contul 457 "Dividente de plată", cont de pasiv; care se creditează cu dividentele datorate asociaților potrivit aportului vărsat la capitalul social și se debitează pe măsura decontării lor prin: reținerea impozitului pe dividende, plata lor efectivă către asociați (și implicit acționari) sau virarea acestora la "contul asociatului".

Punând "în scenă" câteva exemple practice, lucrurile se pot clarifica mai bine:

a) Sume depuse de asociați sau lăsate la dispoziția propriei societăti:

512 – Conturi curente la bănci = 455 531 – Casa Asociati – conturi curente

b) Dividende neridicate și cedate temporar pentru folosirea lor de către societate:

457 = 455
Dividende de plată Asociați – conturi curente

c) Dobânzi curente cuvenite asociatului pentru disponibilitățile cedate în utilizare de către propria societate (atenție la nivelul acestor dobânzi spre a nu se încălca loialitatea fiscală: ele pot fi la cota de mărime a ratei dobânzii plătite de bănci pentru disponibilități sau la minimul ratei de scont a creditelor bancare curente);

666 = 455
Cheltuieli privind dobânzile Asociați – conturi curente

d) Sume virate sau restituite în numerar către asociați în contul disponibilităților depuse de aceștia:

455 = | 512 - Conturi curente la bănci Asociați - conturi curente | 531 - Casa

Şi în cadrul acestui cont, dacă este vorba de disponibilități în devize pot interveni reevaluarea valutelor şi decontarea diferențelor... dar această problemă a fost tratată pe larg la începutul acestui capitol.

Există ceva dificil, chiar deosebit în contabilizarea relațiilor de decontare cu grupul, asociații temporari, asociații acționari (de durată)? Evident că nu. Important este însă că pentru toți participanții la relațiile de decontare contabilitatea generală va fi dedublată de o "contabilitate analitică a decontărilor" de așa manieră încât circulația fondurilor să fie fluidă, la obiect, la termen și pentru fiecare participant nominalizat.

Ceea ce este, însă, deosebit se referă la posibilitatea extraordinară de extindere şi diversificare a "decontărilor în cadrul grupului" pentru unele societăți comerciale care au subunități distincte cu patrimoniu propriu în administrare, dar mai ales în cazul regiilor autonome care sunt organizate pe sucursale şi filiale amplasate în teritoriu şi pentru care singura soluție viabilă de contabilitate a exercițiului financiar intern şi de valori materiale o constituie sistemul decontărilor în cadrul grupului.

Mecanismul decontărilor – așa cum se constată – implică foarte numeroase conexiuni, forme, metode, tehnici, variante de soluționare etc. pe care economia de piață le amplifică nemăsurat de mult. Aici trebuie învinsă, înainte de toate "masa inerțială" de așa manieră încât autonomia funcțională și cea decizională să așeze în centrul economiei agentul economic cu libertatea lui de organizare fără hotare, dar înăuntrul unor reglementări financiar-fiscale foarte ferme.

Deşi s-ar părea că ne aflăm în fața unei "aglomerații" de conturi, totul a fost bine prevăzut întrucât în relațiile cu terții intervin sume mari, operațiile se derulează continuu, de multe ori pe ambele sensuri de reciprocitate, astfel că interesul agentului economic este ca aici să fie foarte multă ordine, iar pe baza portofoliului informațional obținut să poate iniția acele măsuri care să accelereze derularea fluxului comercial și de decontare monetară, și să asigure capacitatea de plată în perspectivă și permanenta sa solvabilitate. Astfel, blocajul financiar poate să bată chiar și numai la poarta sa.

MONTAJUL TAXEI PE VALOAREA ADĂUGATĂ

7.1. Reguli generale

Taxa pe valoarea adăugată face parte din categoria impozitelor indirecte ce afectează toate operatiile de circulatie a furniturilor: produse, mărfuri, servicii, prestații etc. și constituie un important venit permanent al bugetului administrației

În sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată, se cuprind operatiile cu plată rezultate dintr-o activitate economică efectuate de o manieră independentă de către persoane fizice sau juridice, privind:

- vanzări de bunuri mobile;
- vânzări imobiliare între agenti economici, precum și între aceștia și instituții;
- prestări de servicii;
 importul de bunuri şi servicii.

Operatiile privind schimbul de bunuri au efectul a două livrări separate. În cazul transférării dreptului de proprietate asupra unui bun de către două sau mai multe persoane, prin intermediul mai multor aranjamente, fiecare operatie se consideră o livrare separată, chiar dacă bunul respectiv este transferat direct spre beneficiarul final.

Sunt supuse taxei pe valoarea adăugată și serviciile prestate de către un agent economic pentru activitatea proprie precum si cele prestate cu titlu gratuit pentru alte persoane fizice sau juridice.

Întreg mecanismul T.V.A. se reglementează prin lege, dar câteva reguli generale, practic universal valabile, pot prezenta interes:

1. Operatiile cuprinse în sfera de aplicare a taxei pe valoarea adăugată se împart, din punct de vedere al regulilor de impozitare, după cum urmează:

a) operatii impozabile obligatoriu, la care se aplică cota stabilită prin lege. Pentru aceste operații taxa se calculează asupra sumelor obținute din vânzări de bunuri sau prestări de servicii, la fiecare stadiu al circuitului economic, până la consumatorul final inclusiv.

Din taxa calculată corespunzător sumelor reprezentând contravaloarea bunurilor livrate sau serviciilor prestate, se scade taxa plătită în stadiile precedente pentru bunurile sau serviciile cumpărate;

b) operatii la care se aplică cota zero, cum sunt:

- operatii de export de bunuri și servicii efectuate de agentii economici cu sediul în România:

- serviciile prestate de către comisionari sau alți intermediari, care intervin

în operatiile de export;

 vânzările de bunuri şi prestările de servicii către persoane fizice sau juridice nerezidente în România, cum sunt: ambasade, consulate, bunuri cumpărate de cetătenii străini din expoziții sau din rețeaua comercială dar expediate sau transportate în străinătate, etc.

c) operatii scutite de plata taxei pe valoarea adăugată.

Conform legislației noastre în vigoare sunt scutite de plata taxei pe valoarea adăugată următoarele:

 A. Livrări de bunuri şi prestări de servicii rezultate din activitatea specifică autorizată, efectuate în tară de:

- unități sanitare și de asistentă socială

 unitățile de învățământ, ştiință, cultură, sport.
 liber-profesioniştii autorizați și persoanele care îşi desfășoară activitatea individual, persoanele fizice care prestează munca la domiciliu;

gospodăriile agricole individuale şi asociațiile de tip privat ale acestora;

- organizațiile de nevăzători, asociațiile persoanelor handicapate, cantinele ce deservesc salariații (dar nu în regim de alimentație publică)

instituții bancare, financiare, de asigurări, de loterie;

B. Diverse lucrări și operații: încasări de taxe de intrare la muzee, târguri și exploziții; tipărirea și vânzarea timbrelor; editări, tipăriri și vânzări de cărți, ziare, reviste (mai putin cele pornografice); arendarea pământului; operatiile de vânzare a deşeurilor; vânzările de terenuri (cu excepția celor intravilan).

C. Produse şi servicii importante pentru consumul populației: carne şi măruntaie comestibile în stare proaspătă; lapte de consum (inclusív lapte praf); pâine simplă (albă, integrală, neagră); ulei; unt; medicamente, protezte și produse ortopedice, combustibili pentru încălzit și prepararea hranei; energie termică și electrică pentru consum casnic; transportul în comun urban de călători.

D. Activitătile agentilor economici, precum și ale unităților economice din cadrul altor persoane juridice care realizează un venit total din activitatea de bază și alte activități, declarat la organul fiscal competent, de până la 10 milioane lei anual.

Aceste operații sunt reglementate prin lege și nu se admite extinderea lor prin analogie, lar furnizorii sau prestatorii de servicii nu au dreptul la deducerea taxelor achitate la circuitele economice anterioare aferente produselor sau serviciilor respective.

Agenții economici sau instituțiile publice care efectuează operații scutite de taxă pe valoarea adăugată, pot opta pentru plata acestei taxe, pentru întreaga activitate sau numai pentru o parte a acesteia. Autorizarea se dă de către Ministerul Finanțelor și se referă la ansamblul normelor privind taxa pe valoarea adăugată, iar aplicarea se face începând în luna următoare datei autorizării.

2. Taxa pe valoarea adăugată se plătește de către persoanele fizice sau juridice, care efectuează de o manieră independentă, în mod obișnuit sau ocazional, una sau mai multe operații impozabile prevăzute de lege.

3. Faptul generator, respectiv obligatia plătii taxei pe valoarea adăugată ja naștere la data efectuării livrării de bunuri mobile, vânzări de bunuri imobile sau prestări de servicii.

În cazul livrării parțiale sau executării partiale de servicii, obligatia de plată se determină corespunzător valorii bunurilor livrate sau serviciilor prestate.

Pentru livrările de bunuri și prestările de servicii cu plata în rate, precum și pentru cele care dau loc la decontări sau încasări succesive (electricitate, gaz, căldură, frig, apă și altele asimilate), faptul generator intervine la data și nivelul sumelor încasate sau, cu autorizarea organului fiscal, la data stabilirii debitului consumatorului pe bază de factură sau documente înlocuitoare.

4. Exigibilitatea este dreptul organului fiscal de a pretinde plătitorului, la o anumită dată, plata taxei datorate bugetului national.

Taxa pe valoarea adăugată este exigibilă:

a) pentru livrările de bunuri mobile, vânzările imobile precum și pentru alte furnituri asimilate, la realizarea faptului generator. Prin derogare, atunci când emiterea facturii sau a unui document înlocuitor are loc înainte sau ulterior momentului în care bunurile au fost livrate, expediate sau puse la dispoziția cumpărătorului, taxa este exigibilă la data emiterii documentelor respective;

b) pentru servicii, la încasarea avansurilor, a contravalorii prestatiei sau, cu autorizarea organului fiscal competent, la data stabilirii debitului clientului pe bază de factură sau alt document înlocuitor.

Antreprenorii de lucrări imobiliare pot, în condițiile și pentru lucrările stabilite prin hotărârea guvernului, să opteze pentru plata taxei pe valoarea adăugată la efectuarea livrărilor.

5. Baza de impozitare o reprezintă contravaloarea bunurilor livrate sau serviciilor prestate, exclsusiv taxa pe valoarea adăugată.

Baza de impozitare este determinată de:

a) prețurile negociate între vânzător și cumpărător precum și orice cheltuieli datorate de cumpărător care nu sunt cuprinse în preț, cum sunt: comisioane, cheltuieli de ambalaj, transport, prime de asigurare și altele de asemenea natură;

b) tarifele aplicate pentru prestările de servicii;

c) suma rezultată din aplicarea cotei de comision sau suma convenită între parteneri, pentru operațiile de intermediere;

d) preturile de piată sau, în lipsa acestora, preturile bunurilor executate de agentii economici

pentru folosință proprie ori predate sub diferite forme angajaților sau altor persoane;

e) prețurile externe transformate în lei la cursul de schimb valutar, potrivit legii, plus taxele vamale, accizele și alte cheltuieli accesorii legate de livrarea bunurilor sau serviciilor provenite din import, datorate de cumpărător;

f) preturile de piață sau, în lipsa acestora, costurile aferente serviciilor prestate pentru

folosință proprie de un agent economic sau cu titlu gratuit pentru alt agent economic;

g) prețurile finale ale vânzărilor efectuate din depozitele vămii sau stabilite prin licitație;

h) prețul biletelor de participare la formele de loterie, pronosticuri, pariuri, jocuri de noroc sau alte asemenea forme autorizate.

6. Taxa pe valoarea adăugată se calculează prin aplicarea cotei stabilită de lege asupra bazei de impozitare determinată tot în conditiile legii. Pentru început, pentru tara noastră s-au propus următoarele baremuri:

a) cota de 18% pentru operațiile impozabile obligatoriu potrivit livrărilor de bunuri, vânzările imobiliare și prestările de servicii, din tară și din import. Această cotă poate fi majorată sau diminuată prin legea anuală de aprobare a bugetului de stat;

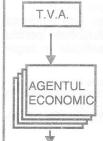
b) cota zero pentru operațiile de export sau asimilate exportului de bunuri

și servicii efectuate de agenți economici cu sediul în România.

7. Plătitorii de taxă pe valoarea adăugată au dreptul la deducerea taxei plătite pentru cumpărările de bunuri sau servicii destinate realizării de operatii impozabile.

Taxa pe valoarea adăugată datorată bugetului de stat se stabilește ca diferență între valoarea taxei exigibile aferentă bunurilor livrate sau serviciilor prestate și a taxei plătită pentru cumpărările de bunuri și servicii.

Diferenta de taxă în plus sau în minus se regularizează în conditiile legii pe bază de declaratii ale plătitorilor.

In amonte: se cantonează regimul de "deducere" al T.V.A. cu referire la taxa încasată (percepută) de unitate (T.V.A. pe cheltuieli și imobilizări) și care se descompune în:

T.V.A. deductibilă

In aval: se regăsește ansamblul reglementărilor și regulilor normative de "taxare" asupra valorii adăugate, respectiv "colectarea" taxei asupra veniturilor dobîndite.

Sintetizând acum lucrurile, este foarte important să reținem că pentru agentul economic taxa pe valoarea adăugată cuprinde două elemente distincte, independente, având fiecare regulile ei.

Din aceste considerente decurg câteva reguli cu mare incidență asupra regimului de calculatie finală și contabilizare a taxei pe valoarea adugată:

a) T.V.A. deductibilă (din amonte) nu trebuie să figureze în venituri sau cheltuieli;

b) T.V.A. nedeductibilă (atât din amonte, cât și, apoi, din aval) devine element de cost; c) T.V.A. încasată (colectată) pentru livrări, prestații și furnituri nu devine element de venituri.

Pentru a respecta aceste percepte este important a avea în vedere baza de calcul şi "construcția" prețului practicat de pe piata agentului economic.

"x". Furniturile "cumpărate", indiferent de natura lor, se evidențiază și apoi contabilizează la prețul efectiv plătit, "spart" prin mențiunea expresă din documentele de livrare:

"preţul producătorului (sau al "comerciantului" – după caz):
T.V.A. încorporată ("deductibilă");

- suma totală de plată.

"y". Livrările (vânzările) se facturează la:

pretul cuvenit producătorului (sau comerciantului); T.V.A. "colectată" aferentă respectivelor livrări;

suma totală de încasat.

"z". Se calculează T.V.A. pentru întreaga activitate aducătoare de venituri, dar T.V.A. aferentă produselor exportate (inclusiv prin persoane fizice care operează cumpărăturile în tară dar fac dovada că ies legal cu ele "afară"), se recuperează de la bugetul național (după autocompensările interne ale perioadei).

În vederea reflectării cât mai corecte a diverselor "stări" și ipostaze în care se poate găsi cantonată taxa pe valoarea adăugată ca și a reglementării ei, în cadrul general de conturi s-a prerezervat contul 442 - "TAXA PE VALOAREA ADĂUĞATĂ", cont cu functionalități complexe, care se desfășoară pe conturi de gradul II astfel:

4426 - T.V.A. DEDUCTIBILĀ

4423 - T.V.A. de PLATĂ 4424 - T.V.A. de RECUPERAT

4427 - T.V.A. COLECTATĂ

4428 - T.V.A. NEEXIGIBILĂ

Functionalitatea lor este unică, dar cuantumurile și momentele depind de ipostaza în care se află agentul economic: cumpărător, vânzător, scutit de plată, bun de plată, amânat la plată, etc.

7.2. Regimul "deducerilor"

În organizarea evidenței taxei pe valoarea adăugată, prima problemă cu care se întâlnește agentul economic este urmărirea taxei încorporate în furniturile primite și alte servicii de care beneficiază, facturate distincte în documentele primite la plată. În acest scop se folosește:

 Contul 4426 – "T.V.A. deductibilă", cu ajutorul căruia se tine evidenta taxei pe valoarea adăugată aferentă bunurilor și serviciilor achiziționate pentru nevoile unității patrimoniale precum și pentru mijloacele fixe realizate în regie proprie. Este un cont de activ care se debitează cu:

T.V.A. achitată prin virament organelor vamale pentru bunurile şi serviciile importante;

- T.V.A. aferentă achiziționărilor de bunuri și servicii achitate din carnete de cecuri sau din

- T.V.A. cuprinsă în facturile sau alte documente emise de furnizorii de materiale, mărfuri, servicii și alte bunuri (inclusiv pentru investiții);

- T.V.A. "colectată" aferentă mijloacelor fixe realizate în regie proprie;

- T.V.A. "neexigibilă" care, între timp a devenit deductibilă.

În ceea ce privește creditarea contului 4426 - "T.V.A. deductibilă", ea se face cu următoarele restrictii:

 dacă T.V.A. deductibilă este mai mică decât t.v.a. colectată, atunci întreaga sumă se închide prin debitul contului 4427 - "T.V.A. colectată";

dacă T.V.A. deductibilă este mai mare decât t.v.a. colectată, contul 4426 "T.V.A. deductibilă" se creditează prin debitul contului 4427 – "T.V.A. colectată" până la incidenta sumelor colectate de acesta (care, astfel, se închide), iar

pentru excedentul de T.V.A. deductibilă ce urmează a se încasa de la bugetul statului sau a se compensa în perioadele viitoare de gestiune, contul 4426 -"T.V.A. deductibilă" se creditează în contrapartidă cu contul 4424 - "T.V.A. de recuperat".

- pentru operatiunile scutite de T.V.A se determină (pe bază de pondere) "prorata", respectiv partea din T.V.A deductibilă care își pierde dreptul de a participa la compensare, deci devine nedeductibilă, iar contul 4426 - "T.V.A. deductibilă" se creditează prin includerea sumelor respective pe conturile corespunzătoare de cheltuieli.

La sfârşitul lunii, nu prezintă sold.

 Contul 4428 – "T.V.A neexigibilă" urmăreşte taxa pe valoarea adăugată aferentă bunurilor și serviciilor achizitionate sau livrate cu plata în rate (sau prin plăți succesive), precum și taxa pe valoarea adăugată inclusă în pretul de vânzare cu amănuntul la unitătile ce au ca obiect de activitate comertul cu

amănuntul și care țin evidența mărfurilor în depozit la acest pret.

Este un cont bifunctional; se creditează cu taxa pe valoarea adăugată înscrisă de agentii economici în facturile emise pentru bunurile livrate sau serviciile prestate ce urmează a se încasa în lunile următoare sau prin decontări succesive; taxa pe valoarea adăugată aferentă pretului de vânzare cu amănuntul pentru mărfurile achizitionate de către unitățile comerciale cu amănuntul (în cazul în care evidenta gestiunilor se tine la prețul de vânzare cu amănuntul, inclusiv T.V.A.); taxa pe valoarea adăugată aferentă cumpărărilor de bunuri şi servicii cu plata în rate devenite exigibile. În debitul acestui cont se înregistrează taxa pe valoarea adăugată aferentă vânzărilor de bunuri și servicii devenite exigibile; taxa pe valoarea adăugată aferentă mărfurilor vândute prin unitățile comerciale cu amănuntul (inclusiv T.V.A.) în cazul în care evidența gestiunilor se tine la acest pret); taxa pe valoarea adăugată aferentă cumpărărilor de bunuri și servicii cu plata în rate.

Poate avea sold creditor și reprezenta taxa pe valoarea adăugată

neexigibilă (amânată la plată).

Pe situații practice concrete, contabilitatea "deducerilor" se poate încadra

în următoarele exemple: 1. Se contabilizează operații de aprovizionare cu materii prime, din factură rezultând:

Preţul producătoruluiT.V.A. deductibilă 18%Suma totală de plată			.toşimlə	400.000 lei 72.000 lei 472.000 lei
a) "Cazul inventarului intermit	ent":	A STATE OF STREET		
•/.	= =	401	maga_	472.000
600 – Cheltuieli cu materiile prime 4426 – TVA deductibilă		Furnizori		400.000
4426 – TVA deductibilă				72.000

b) "Cazul inventarului permanent":

*/.	a Vilaioni jali Karangi Tajarah	401	472.000
		Furnizori	A STEED OF
300 – Materii prime			400.000
4426 – TVA deductibilă			72.000

În mod abolut similar (desigur ca raționament al intervenției conturilor de T.V.A.) se blochează în conturi toate furniturile primite, indiferent de sursă: aprovizionări cu mărfuri, obiecte de inventar, lucrările executate și serviciile prestate în favoarea agentului economic etc., destinate activității de bază, lucrărilor de investiții și altele, diferențierea constând doar în ceea ce privește contul de cheltuieli sau contul de valori economice primite.

2. Dar acum intervin mai mulți "dacă" cu referire la aparentele "cazuri particulare" despre care nu se poate spune că se întâlnesc numai întâmplător:

a) Astfel, dacă s-au recepționat materii prime pentru care nu s-au primit facturile:

la primirea materiilor prime:

·/.		408	59.000
300 – Materii prime 4428 – TVA neexigibilă	Fur	nizori-facturi neso	50.000 9.000

– la sosirea facturii:

408 = 401 Furnizori – facturi sosite Furnizori

...şi concomitent:

4426 = 4428 T.V.A. deductibilă T.V.A neexigibilă 9.000

b) Dacă un terț execută o lucrare de reparații sau alte prestații cu plata ulterioară sau în rate:

la receptionarea lucrării:

°/.	=	401	118.000
611 - Cheltuieli cu întreținerea	şi	Furnizori	
reparațiile 4428 – T.V.A. neexigibilă			100.000 18.000
The state of the s			10.000

- pe măsura plății furnizorului de servicii, integral sau în rate: 401 = 512 118.000 Furnizori Conturi curente la bănci

...şi concomitent

4426 4428 18.000 T.V.A. deductibilă T.V.A neexigibilă

c) Dacă agentul se aprovizionează cu materii prime (să presupunem: prețul producătorului 40.000 lei; T.V.A. 7.200 lei; total de plată 47.200 lei) care sunt cert destinate pentru producerea unor bunuri scutite de taxa pe valoarea adăugată:

= 401 300 47.200 Materii prime Furnizori

... Deci, taxa pe valoarea adăugată nu se mai "deduce" în acest caz ci, prin consumul materiilor prime, ajunge în cheltuielile de exploatare.

d) În mod similar se contabilizează și aprovizionările cu materii prime (dar şi materiale, mărfuri, ori alte bunuri, inclusiv servicii) de la un agent economic care nu evidențiază taxa pe valoarea adăugată în mod distinct (spre exemplu nu se declară plătitor de T.V.A. având un venit anual sub 10 mil. lei..., numai că agentul cumpărător este dezavantajat de faptul că taxa fiind inclusă în pret și nespecificată expres în documentele de livrare nu o mai poate deduce.

- e) Pentru unitățile comerciale cu amănuntul care doresc să țină evidența gestiunilor la prețul de vânzare cu amănuntul inclusiv T.V.A. situația se poate rezolva în felul următor:
 - receptionarea mărfurilor conform datelor din factura furnizorului:

·/.	5061上月7	401	118.000
371 – Mărfuri		Furnizori	100.000
4426 – T.V.A. deductibilă			18.000

-adaosul comercial aferent:

371	=	378			30.000
Mărfuri	Diferențe mărfuri	e de	preț	la	

- în preţ se include taxa pe valoarea adăugată corespunzătoare preţului la vânzare, întrucât agentul economic ţine evidenţa gestiunilor la vânzarea cu amănuntul la acest preţ final:

> 371 = 4428 23.400 Mărfuri T.V.A neexigibilă

Continuându-se aici ideia, chiar dacă trecem în altă zonă, problemele se rezolvă astfel:

- vânzarea mărfurilor cu amănuntul:

531	= '/.	153.400
	707 – Venituri din vân-	
Casa	zări de mărfuri	130.000
	4427 – T.V.A. colectată	23.400

- decontarea lunară a gestiunii mărfurilor vândute:

hase ob au 1. sam as munud ab chakm	Ŧ.	371 Mărfuri	153.400
4428 – T.V.A. neexigibilă			23.400
378 – Diferențe de preț la mărfuri 607 – Cheltuieli privind mărfurile			30.000 100.000

Şi astfel de exemple ar putea continua, dar noi credem că, cel puțin deocamdată, imaginea "deducerii" taxei s-a conturat.

7.3. Regimul "colectării"

Cealaltă fațetă a principiului taxei pe valoarea adăugată constă în adăugarea la prețul negociat al producătorului/vânzătorului a cotei legale de T.V.A., de 18%, facturarea şi vânzarea bunurilor şi serviciilor la acest preț cumulat şi recuperarea lui de la cumpărător. Deci "colectarea" constă în recuperarea taxei aferente livrărilor de la clienții cumpărători.

Pentru evidența "colectărilor" în planul contabil este prerezervat contul de pasiv 4427 – "T.V.A. colectată", care funcționează în următoarele conexiuni:

În creditul contului se colectează:

- T.V.A. aferentă vânzărilor de mărfuri, bunuri și prestări de servicii încasate în numerar;
- T.V.A. cuprinsă în facturi sau alte documente legale emise către clienți pentru valorile livrate:
- T.V.A. aferentă bunurilor şi serviciilor destinate realizării de operațiuni impozabile (în contrapartida cu contul 4426 "T.V.A. deductibilă");
- T.V.A. aferentă vânzărilor cu plata în rate devenită exigibilă (în contrapartida cu contul 4428 "T.V.A. neexigibilă");
- T.V.A. aferentă lipsurilor imputate persoanelor vinovate;
- T.V.A. aferentă bunurilor şi serviciilor folosite în scop personal cu titlu gratuit, lipsurilor peste normele legale, bunurilor şi serviciilor acordate salariaților sub forma avantajelor în natură şi care se include în cheltuielile curente de exploatare.

Debitarea însemnează în fapt închiderea contului, ea derulându-se în felul următor:

a) Se compensează T.V.A. deductibilă colectată în contul 4426 - "T.V.A.

deductibilă", până când cel cu suma cea mai mică se închide;

b) Dacă în contul 4424 – "T.V.A. de recuperat" a rămas sold din perioada precedentă, taxa rămasă ca sold în contul 4427 – "T.V.A. colectata" serveşte la compensarea restanței (deci credit cont 4424 – "T.V.A. de recuperat);

c) Dacă mai rămane cu sold (așa cum de fapt ar trebui să se întâmple) acesta se transferă în creditul contului 4423 - T.V.A. de plată", și astfel se

închide la finele perioadei.

Să vedem acum derularea concretă a câtorva cazuri:

1. Se facturează și se expediază "rezultate" ale exploatării agentului economic, respectiv produse finite, mărfuri, servicii, prestații etc., din factură rezultând:

 preţul producătorului (comerciantului) 	700.000 lei
- T.V.A. colectată 18%	126.000 lei
– Suma totală de încasat	826.000 lei

Întrucât diferența de fond dintre "cazul inventarului intermitent" și "cazul inventarului permanent" vizează stocarea și nu taxa pe valoarea adăugată, vă propunem să mergem în continuare cu exemplificările noastre numai pe ultima variantă a inventarului, mai ales că pe noi ne interesează acum taxa pe valoarea adăugată.

Deci:

2. Așa cum prevede legea, pentru livrările de bunuri și prestările de servicii către populație, ori către alți consumatori finali, efectuate prin comerțul cu amănuntul, prin consignații, prin unitățile de alimentație publică sau alte unități care practică adaos comercial de alimentație publică și au relații directe cu populația, prețurile cu amănuntul și tarifele practicate cuprind, evident, și taxa pe valoarea adăugată.

În aceste condiții taxa pe valoarea adăugată aferentă operațiilor impozabile se determină prin utilizarea unei cote recalculate dedusă din relația sutei

majorate:

$$T.V.A. = \frac{18 \times 100}{118} = 15,254\%$$

Aici este vorba de acelaşi nivel al taxei: 15,254% aplicat asupra preţuic de vânzare cu amănuntul, fiind egal cu 18% calculat asupra preţului comerciantului.

Deci în cazurile menționate, taxa se deduce din suma totală a încazuror consemnate în "borderoul de încasare (vânzare) din ziua..." și centralizat apor "jurnalul pentru vânzări", ceea ce, în mod concret însemnează:

total vânzăriT.V.A. încorporată	á (colecta	ată)	826,000 lei
$826.000 \times 15,254$	-=		126.000 lei
100 – preţul comerciant	uluj: Δ =		700.000 lei
531	=	·/.	826.000 lei
Casa		707 – Venituri din vânzări de mărfuri 4427 – T.V.A. colectată	700.000 lei 126.000 lei

În cazul în care agentul economic nu este considerat plătitor de T.V.A ca urmare prevederii că se încadrează într-un volum al veniturilor sub 10 mil. lei (și se declară ca atare, întrucât legea nu-i interzice a nu fi plătitor ci doar îi înlesnește aceasta din motive de posibilitate în organizarea evidenței), prețul obținut din vânzarea mărfurilor (sau a altor bunuri) devine direct venit și se contabilizează ca atare, adică:

> 531 707 826.000 Venituri din vânzări de mărfuri,

reamintind că și la aprovizionare taxa pe valoarea adăugată cuprinsă în factură (deductibilă) a fost inclusă în prețul (și implicit în cheltuieli) bunurilor receptionate.

3. Şi în cazul "colectării" taxei pe valoarea adăugată apar astfel de "cazuri particulare":

a) În cazul în care produsele finite s-ar fi livrat la export, contabilizarea operației se face identic dar fără intervenția contului 4427 "T.V.A. colectată", întrucât aceste livrări sunt exonerate de la plata taxei iar vânzarea se operează la pretul producătorului negociat și acceptat de ambii parteneri.

> 411 60.000 (pretul Clienti Venituri din vânzarea fără T.V.A.) productiei finite

b) Dacă se livrează produse cu plata în rate: – Vânzarea:

> 411 ./. 70.800 Clienti 701 - Venituri din vânzarea productiei finite 60.000 4428 - T.V.A. neexigibilă 10.800

> > incasarea ratelor (evident eşalonat)

512 70.800 Conturi curente la bănci Clienti

... și concomitent:

4427 10.800 T.V.A. neexigibilă T.V.A. colectată

c) Vânzarea de produse către clienți, dar pentru care nu s-au întocmit încă facturile:

– vânzarea:

ul

da

la

se

ră

ei

ei

ul

ıă

la

a

ei

ii

ti

U

е

9

418 0/0 Clienți - facturi de întocmit 701 - Venituri din vânzarea productiei finite 30.000 4428 - T.V.A. neexigibilă 5.400

- emiterea facturilor, trimiterea lor către clienți și evident, introducerea la încasare:

> 411 418 35.400 Clienti Clienți - facturi de încasat ...şi concomitent: 5.400

4427 T.V.A. neexigibilă T.V.A. colectată

d) Se receptionează și decontează lucrări de investitii capitale, executate în regie proprie, evaluate la costul efectiv (și mai rar la constul de deviz), pentru acestea percepându-se taxă pe valoarea adăugată, dar care "se amână la plată", ea devenind "exigibilă" mai târziu, în cote eşalonate pe parcurs, pe măsură ce imobilizările corporale rezultate din investitie încep să producă:

118.000 Imobilizări în curs corporale 722 - Venituri din producția de imobilizări corporale 100.000 4428 - T.V.A. neexigibilă 18.000

După ce investiția produce, în mod eșalonat o cotă parte din taxa pe valoarea adăugată amânată la plată devine exigibilă:

4428 4427 5.040 T.V.A. neexigibilă T.V.A. colectată

Menționăm însă că acesta este un punct de vedere personal, întrucât a trece întréaga taxă aferentă unei lucrări de investiții direct în starea de "colectată" ar fi "neeconomic" pentru respectivul obiectiv, care încă n-a început să producă și venituri.

e) Livrările de bunuri sau servicii cu decontare ulterioară se contabilizează inexorabil prin debitarea contului 411 "clienții" (în contrapartidă cu veniturile

corespunzătoare și T.V.A. colectată).

Dar, în conditiile manifestării curente a efectelor blocajului financiar sau a fluctuațiilor aleatorii de ritm în livrări și încasări apar timpi de așteptare semnificativi astfel că se poate totuși regulariza exigibilitatea taxei pe valoarea adăugată în funcție de evolutia soldului debitor al contului 411 "Clientii" la finele exercitiului lunar (evident numai pentru livrările cu taxă) în felul următor (exemplificare):

sold 400.000 lei sfârşitul lunii iulie: sold 900.000 lei sfârşitul lunii august:

 Δ_1 - creştere de sold: + 500.000 lei - T.V.A. aferentă: 500.000 × 18% = 90.000 lei 4.427 4428 90.000

T.V.A. colectată T.V.A. neexigibilă sfârsitul lunii septembrie: 600.000 lei Δ_2 – diminuare de sold: – 300.000 lei

– T.V.A. aferentă: 300.000 × 18% = 54.000 lei 4.428 4427 54.000

T.V.A. neexigibilă T.V.A. colectată

Şi aşa din lună în lună, din sold în sold pentru ca taxa "colectată" să fie cât mai aproape de aprecierea ei ca atare în funcție de momentul încasării efective a vânzărilor.

7.4. Decontarea lunară

Pe tot parcursul lunii, conturile specifice mentionate evidentiază și însumează taxa pe valoarea adăugată, în funcție de natura ei: deductibilă, colectată și neexigibilă, pe baza exemplelor derulate anterior situatia prezentându-se astfel:

4426 T.V.A. deductibilă	4427 T.V.A. colectată	4428 T.V.A. neexigibilă	
72:000	126.000	9.000	9.000
9.000	10.800	18.000	18.000
18.000	5.400	10.800	10.800
99.000	5.040	5.400	5.400
5.400	147.240	5.040	18.000
	Bistopioe A. V. £407 = 1 1/4, on	48.240	61.200

Ele sunt în concordanță deplină cu documentele de sinteză fiscală pe care trebuie să le întocmească orice agent economic plătitor de T.V.A., și anume:

a) JURNALUL PENTRU CUMPĂRĂRI

Document	Furnizor:	Total f	actură	T.V.A.	
Nr. Dată	Denumire Cod. fiscal	Inclusiv T.V.A.	Fără T.V.A.	Total	Din care: deductibilă
CAREVAT		eder ed su	r daggegga	ETHE SE	ilay pi basa
		472.000	400.000	72.000	72.000
	Common lands also	59.000	50.000	9.000	-
Regulariza	are exigibilitate		to the building of		9.000
		118.000	100.000	18.000	-
Regulariza	are exigibilitate				18.000
		47.200	47.200	X	X
	TOTAL	696.200	597.200	99.000	99.000

Se observă, deci, că "Jurnalul pentru cumpărări" serveşte ca: registru jurnal auxiliar pentru înregistrarea cumpărărilor de valori materiale sau a prestărilor de servicii; document de detaliere lunară a taxei pe valoarea adăugată deductibilă; document de control al operațiilor înregistrate în contabilitate (îndeosebi pentru cei care nu prea știu contabilitate). De aceea el se întocmește într-un singur exemplar, pe baza documentelor tipizate privind cumpărările de valori materiale sau efectuarea de prestări de servicii, având paginile numerotate și cu obligativitatea înregistrării zilnice a elementelor necesare determinării corecte a T.V.A. deductibilă.

b) JURNALUL PENTRU VÂNZĂRI

Document:	Cumpărătorul	TOTALUL		VÂNZĂRI			T.V.A.
Nr.	(Clientul)	FACTURII	Val. accize	Export	Imp	port	colectat (brut)
Data	Denumire Cod fiscal	(inclusiv T.V.A.)		- ANT	Scutit T.V.A.	Impozitat	
make tt		826.000	. x	X	X	700.000	126.000
and the sale		70.800	0.500	- 125	baral a lújh	60.000	18/4
Regularizare	e exigibilitate				Bay Ashe	00.000	10.800
	 e exigibilitate	35.400	X	X	18 OUT	30.000	5.400
	(8798.4	33.040	X	X	CHIEF THE	28.000	5.040
001.		60.000	X	X	60.000	Х	X
	TOTAL	1.025.240	019 04 08		60.000	818.000	147.240

Documentul servește ca registru jurnal auxiliar pentru înregistrarea vânzărilor de valori materiale sau prestărilor de servicii; pentru stabilirea lunară a T.V.A. colectată, precum și ca atestat de control a operațiilor specifice înregistrate în contabilitate. Se întocmește într-un singur exemplar, având paginile numerotate, în care se înregistrează zilnic elementele necesare determinării corecte a taxei (brute) pe valoarea adugată colectată.

Dacă agentul economic dispune de mai multe subunități prin care au loc operații de vânzare (bufet, bucătărie, bar, sau mai multe magazine, sau mai multe gestiuni, etc.), atunci se întocmește în prealabil "Borderoul de vânzare (încasare) din ziua..." care este de fapt un centralizator zilnic al vânzărilor la nivelul agentului economic, pe baza lui operându-se apoi în "Jurnalul pentru vânzări".

Învestigarea, aici, a funcționalității acestor documente centralizatoare suplimentare – în fond, un fel de jurnale specifice instrumentarului de lucru contabil – am considerat-o necesră ca urmare obligativității lor exprese prin Ordonanța guvernamentală. Altfel, datele respective se regăsesc în conturile contabile specifice, inclusiv în corespondența lor; dar pentru aceasta, contabilitatea trebuie și ea înțeleasă.

La sfârşitul perioadei are loc decontarea sau "calculația", care însemnează parcurgerea anumitor etape și aplicarea anumitor procedee prevăzute expres de lege de maniera stabilirii exacte a taxei pe valoarea adăugată "de plata" sau "de încasat (recuperat)". Aceste etape se derulează în următoarea ordine:

1. Se determină "prorata" respectiv – conform prevederilor Ordonantei – "taxa pe valoarea adugată pentru care agentul economic are drept de deducere, având în vedere suma reprezentând taxa pe valoarea adăugată prevăzută în facturile sau alte documente emise de furnizori, precum şi ponderea bunurilor şi serviciilor respective pentru realizarea de operatii impozabile".

Aceasta însemnează excluderea de la dreptul de deducere a unei sume egale cu taxa pe valoarea adăugată corespunzătoare valorii livrărilor pentru care legea prevede "scutit". În acest scop, pe baza documentelor centralizatoare obligatoriu de condus de fiecare agent economic (jurnalul pentru vânzări şi jurnalul pentru cumpărări), datele necesare se sistematizează într-o "situație recapitulativă" care poate arăta astfel:

	VALOAREA (fără T.V.A.)	Cota T.V.A.	SUMA T.V.A.
INTRĂRI (aprovizionări): a) Operațiuni impozabile b) Operațiuni cu taxă zero c) Operațiuni scutite sau fără T.V.A.	550.000 - 47.200	18% 0	99.000
TOTAL (deductibilă)	597.200		99.000
IEŞIRI (vânzări): a) Operațiuni impozabile b) Operațiuni cu taxă zero c) Operațiuni scutite sau fără T.V.A.	818.000	18%	147.240
TOTAL (colectată)	878.000		147.240

Mai departe, calculele se desfășoară astfel: a) În faza de IEŞIRE (vânzare):

Ponderea operațiilor (K) = Livrări de produse, servicii, bunuri Cu taxă (adică cu 18% și taxa zero) 100
Total livrări de produse, servicii, bunuri (cu taxa 18%, zero, scutite)

b) În faza de INTRARE (aprovizionare):

T.V.A. deductibilă aferentă operațiilor impozabile = Debit cont 4426-TVA deduct. K

c) În sfârşit, se determină partea din taxa pe valoarea adăugată care NU participă la compensație ci se impută direct cheltuielilor de exploatare, din relația;

"PRORATA" = T.V.A. DEDUCTIBILĂ _ T.V.A. deductibilă aferentă operațiilor impozabile

Folosindu-ne acum de datele din situația noastră recapitulativă, obținem:

$$K = \frac{818.000}{878.000} \cdot 100 = 0,9316 \text{ sau } 93,16\%$$

T.V.A. deductibilă aferentă: $\frac{99.000 \times 93,16}{100} = 92.200$

T.V.A. imputabila cheltuielilor: 99.000 – 92.200 = 6.800

Imputarea asupra cheltuielilor a taxei pe valoarea adăugată aferentă operațiilor neimpozabile (deci scutite), se realizează prin diminuarea taxei deductibile ce participă la compensare, adică:

2. În cea de a doua etapă se procedează la compensarea reciprocă a taxei pe valoarea adăugată COLECTATĂ cu cea DEDUCTIBILĂ, aşa cum rezulta ea din conturi după parcurgerea etapei precedente.

Pentru evidența operațiilor de decontare lunară este necesară și intervenția următoarelor conturi specifice:

• Contul 4423 – "T.V.A. de plată" este un cont de pasiv care se creditează la sfârșitul lunii cu taxa pe valoarea adăugată datorată bugetului de stat, rezultată ca DIFERENȚA între soldul creditor MAI MARE al contului 4427 – "T.V.A. colectată" și soldul debitor MAI MIC al contului 4426 – "T.V.A. deductibilă". Se creditează cu taxa pe valoarea adăugată virată la bugetul statului (desigur, în contrapartidă cu un cont de lichidități), dar și intrată în contracompensație cu eventuala T.V.A. restanță la "Încasat" din lunile precedente. Poate prezenta sold creditor și reprezintă taxa pe valoarea adăugată datorată efectiv și neachitată încă.

• Contul 4424 — "T.V.A. de recuperat" serveşte la urmărirea taxei pe valoarea adăugată de recuperat de către unitatea patrimonială de la bugetul statului în cazul în care, la sfârșitul lunii, sumele reprezentând dreptul de deducere sunt mai mari decât taxa pe valoarea adăugată colectată. Este un cont de activ, în debitul căruia se înregistrează, la finele lunii, dreptul unității de a recupera de la bugetul statului a taxei pe valoarea adăugată rezultată ca DIFERENȚA între dreptul de deducere (MAI MARE) și taxa pe valoarea adăugată colectată (MAI MICĂ). Se creditează cu sumele recuperate de la bugetul statului, dar și cu taxa "de plată" din luna următoare de gestiune, dacă între timp nu s-a făcut recuperarea (deci se face o compensare între T.V.A. "de recuperat" din luna precedentă și T.V.A. "de plată" din luna următoare). Poate avea sold debitor și reprezintă taxa cu drept de recuperare dar neîncasată încă.

Cu aceste instrumente de lucru, decontarea lunară, respectiv compensarea T.V.A. colectată cu T.V.A. deductibilă, decurge în modul următor:

a) Dacă T.V.A. colectată este mai MARE decât T.V.A. deductibilă,

 4426
 4427

 T.V.A. deductibilă
 T.V.A. colectată

 92.200
 147.240

atunci se preia întregul sold al contului 4426. "T.V.A. deductibilă", care astfel se închide:

4427 = 4426 92.200 T.V.A. colectată T.V.A. deductibilă

iar diferența rămasă drept sold creditor (147.240 - 92.200 = 55.040) în contul 4427 - "T.V.A. colectată" se translocă în contul 4423 "T.V.A. de plată", primul închizându-se și el:

4427 = 4423 55.040 T.V.A. colectată T.V.A. de plată b) Dacă taxa pe valoarea adăugată colectată este mai MICĂ decât taxa deductibilă (spre exemplu...),

4426 T.V.A. deductibilă 90.000 | T.V.A. colectată 75.000

atunci compensarea se face din nou la nivelul sumei celei mai mici, adică se preia întregul sold al contului 4427 – "T.V.A. colectată", de data aceasta, care, și el se închide:

4427 = 4426 75.000 T.V.A. colectată T.V.A. deductibilă

iar diferența rămasă drept sold debitor (90.000 - 75.000 = 15.000) în contul 4426. "T.V.A. deductibilă" se translocă în contul 4424 - "T.V.A. de încasat (de recuperat)",

T.V.A. de recuperat = 4426 15.000

c) Plata taxei pe valoarea adugată se face după închiderea exercițiului lunar, la termenele prevăzute, pentru întreaga sumă aflată ca sold creditor în contul 4423 – "T.V.A. de plată":

T.V.A.de plată = 512 55.040 Conturi curente la bănci

d) Dacă exercițiul lunar s-a încheiat cu taxa pe valoarea adăugată "de încasat", atunci aceasta se recuperează de la bugetul de stat:

521 = 4424 Conturi curente la bănci T.V.A. de recuperat

În cazul în care nu s-a recuperat această taxă până la închiderea exercițiului lunar următor, atunci ea poate fi compensată cu eventuala T.V.A. de plată determinată pentru exercițiul ce urmează perioadei nedecontate:

4423 = 4424 T.V.A de plată T.V.A. de recuperat

Sub aspectul tehnicii contabile lucrurile sunt evident dure. În ceea ce priveşte regimul financiar-fiscal de "taxare" a valorii adăugate, totul depinde de claritatea cu care "Legea" notifică multitudinea fenomenelor și proceselor economice cu care se întâlnește fiecare firmă. Astfel de probleme de meditație încă mai sunt. Așa bunăoară consumul intern productiv poate fi considerat valoare adăugată și de taxare? Părerea noastră este că nu, deoarece el se va regăsi în volumul final al veniturilor producției, ce se realizează ca marfă și atunci i se va aplica și cota procentuală de T.V.A. Există și vânzări de mărfuri, produse sau prestații cu plată ulterioară, contabilizate în "conturile de așteptare". Pentru acestea taxa pe valoarea adăugată este "colectată" sau "neexigibilă"? Neexgibilitatea până la încasare ar fi normală dar s-ar putea pune și problema inversă a oportunității de a asigura cât mai operativ resursele necesare buegețului administrației centrale.

În ceea ce priveşte regimul fiscal, tehnica analitică în cazuri particulare, documentele și evidența tehnic-operativă, etc. sunt încă multe probleme în legătură cu rezolvarea cărora diversele coordoanate, instrucțiuni, norme etc. elaborate de Ministerul Finanțelor înlătură destul de bine întunericul. Câteva precizări suplimentare nu pot fi inutile:

- a) Taxa pe valoarea adăugată deductibilă pentru mărfurile și materialele importate se aplică la "valoarea în vamă" care este formată din:
 - pretul de import care este egal cu pretul din factura externă transformat în "lei" pe baza cursului de schimb "la zi" (vinerea din săptămâna precedentă, deocamdată);
 - cheltuieli de încărcare, descărcare, manipulare etc. achitate pe parcursul extern;
 - costul asigurărilor și orice alte cheltuieli efectuate în parcursul extern.

b) Pentru livrările de bunuri și prestările de servicii către populație efectuate prin comerțul cu amănuntul, prin consignații, prin alimentația publică etc. preturile cu amănuntul și tarifele practicate cuprind fiecare și taxa pe valoarea adăugată. Cum aceste preturi nu sunt "fixe", chiar dacă sunt "formate" după anumite cote, ele totuși "glisează" mai mult sau mai putin în relatia directă cu raportul cerere-ofertă.

Aşa se face că în aceste cazuri taxa pe valoarea adăugată se determină prin aplicarea cotei de 15,254% asupra volumului efectiv al încasărilor (ea derivă din principiile "sutei micşorate": $\frac{18 \times 100}{118}$ = 15.254%) reţinând că cota de 18% se aplică la prețul producătorului sau comerciantului și adăugată acestuia rezultă pretul de vânzare.

- c) Agenții economici exonerați de la evidența și calcularea taxei pe valoarea adăugată (cei care realizează venituri anuale totale sub 10 mil. lei) sunt într-o poziție de opțiune și nu obligativitate (eu cred că în principal din cauza dificultății conducerii contabilității pentru micile societăți comerciale), aici retinându-se următoarele):
- valorile materiale şi furniturile primite, chiar dacă au înscrise în facturi pretul producătorului și T.V.A. aferentă, se înregistrează pe conturile de stocuri sau direct asupra cheltuielilor - după caz - la prețul total plătit (deci inclusiv T.V.A.):
- veniturile încasate se contabilizează global fără a mai fi necesară "spargerea" acestora în: T.V.A. și pretul comerciantului.

Oricum, pentru acești agenți nu este un câștig ci doar o simplificare a lucrurilor.

- d) Cum taxa pe valoarea adăugată atrage după sine și o disciplină financiar-fiscală mai ridicată "Ordonanta" guvernamentală prevede proiectarea și organizarea circulatiei unor documente cu un continut și reguli ferme, și anume:
 - Documente primare de atestare a operatiilor efectuate:

 - chitanta fiscală (pentru vânzările contra numerar)
 - aviz de însoțire a mărfii (numai pentru situații deosebite, urmând a fi completat ulterior cu
 - dispoziția de livrare (numai pentru pregătirea și circuitul intern al bunurilor, neputând substitui factura).
- Documente pentru centralizarea operațiilor efectuate de agenții economici, atât în calitate de furnizori cât și de clienți:
 - "Jurnalul pentru vânzări" prin care se centralizează pe bază de facturi sau "borderouri zilnice de vânzări în numerar", valoarea totală a vânzărilor lunare și taxa pe valoarea adăugată corespunzătoare (colectată). "Jurnalul pentru cumpărări", având același conținut cu cel precedent, dar referindu-se, de
 - data aceasta, la intrările de bunuri și servicii și deci la T.V.A. deductibilă.
 - "Borderou pentru operații asimilate cu livrările de bunuri și prestări de servicii".

 Decontul (fiscal) privind suma impozabilă şi taxa exigibilă, care sintetizează datele din documentele centralizatoare şi se depune lunar la organul fiscal de care aparține agentul economic.

Desigur, despre regimul financiar-fiscal al taxei pe valoarea adăugată se pot spune multe, dar pe noi ne interesează contabilitatea ei. Oricum este bine să se rețină că taxa pe valoarea adăugată este o realitate fiscală modernă, având caracterul unui impozit indirect, general, neutru, unic dar cu plată fracționată, care cuprinde toate fazele circuitului economic, respectiv producția, serviciile şi distribuția până la vânzările către consumatorii finali inclusiv. Pe lângă acestea ea conține şi mai multă "disciplină fiscală" de care avem atâta nevoie.

8

MONTAJUL FINANCIAR-CONTABIL AL PROVIZIOANELOR

8.1 Conținutul și regimul provizioanelor

Noțiunea şi substanta economică a "provizioanelor" introduse în gestiunea agenților ce "navighează" în economia de piață, are un scop de autoprotecție în fața a numeroase riscuri obiective sau subiective, de progres sau de regres, de agerime" managerială, de concurență și conjunctură etc., mergând până la atenuarea efectelor propagate ale unei proaste gestiuni asupra unor terți cu care te afli în relații economice curente.

Prerezervarea sau, altfel spus, "punerea" deoparte a unor "provizii" pentru "vremuri grele" (atenție, precum furnica, nu greierele) nu este o chestiune de tehnică contabilă, ci de management financiar, de interese și responasabilități, coroborate cu respectarea legislației financiar-fiscale, care și ea poate varia în

timp vis-a-vis de starea economică și conjunctura generală.

Deci provizioanele sunt prerezerve de autoprotejare, un fel de "vase de expansiune" (iarăși atenție: vasul de expansiune nu e bine să fie niciodată gol) în care agentul economic "pompează" pe seama cheltuielilor curente, financiare sau extraordinare de exploatare anumite "provizii", precis determinate, în acele perioade de "boom" economic, din care se reechilibrează relativ, atunci când apar anumite cheltuieli sensibile ca sumă, total neprevăzute și, în cea mai mare parte a lor independente de activitatea normală a agentului economic. Neprevederabilitatea acestor cheltuieli, dar intuită și contraasigurată prin povizion, este "contrată" și neutralizată prin sistemul acestor prerezerve.

povizion, este "contrată" și neutralizată prin sistemul acestor prerezerve. Interesant este că echilibrarea financiară relativă, atuni când "explodează" cheltuielile, se realizează nu prin diminuarea (sau suportarea) cheltuielilor suplimentare apărute direct din prerezerva constituită, ci prin "contrabalansare",

adică prin majorarea corespunzătoare a veniturilor din provizioane.

Comentând numeroasele posibilități de reechilibrare pe care le oferă provizioanele în economia concurențială, atât specialiştii cât și practicienii apreciază că "dotarea" cu amortismente și provizioane împreună cu regularizarea corectă al cheltuielilor și a producției au ca obiectiv oferirea unei imagini fidele asupra situației firmei, de-a lungul unui exercițiu contabil, în sensul încrederii partenerilor dar și punerii la adăpost a întreprinderilor.

Şi totuşi, chiar dacă le găsim în grupe de conturi comune sau vorbim despre ele împreună, distincția dintre "amortizări" şi, provizioane" trebuie să fie foarte clară. Iată ce spune, spre exemplu. B. Belletante în "Premier dictionnaire comptablé et financier" — 1992 definind notiunea:

"DEVALORIZARE/DEPRECIERE":

"Pentru raționamente psihologice sau funcționale, valoarea "brută" a unui element de activ poate deveni superioară valorii sale "reale". Ecartul dintre cele două entități ("valori") reprezintă măsura (mărimea) deprecierii și ea va fi constatată și protejată contabil prin:

AMÓRTISMENTE – pentru "deprecierea definitivă";
 PROVIZIOANE – pentru "deprecierea probabilă";

Rectificarea valorii brute (valorii "de origine") de către "valoarea deprecierii" permite obținerea "valorii nete contabile" a respectivului element de activ, iar aceasta se realizează prin convenția și raționamentele funcționării

conturilor.

Anticiparea viitorului și constituirea de "provizii" "pentru zile negre" este o decizie strategică pe termen lung și trebuie să aibe în vedere câteva tipuri mari de riscuri ale căror efecte pot fi atenuate și chiar anihilate prin sistemul provizioanelor:

• riscuri de exploatare: de depreciere a încrederii, de pierdere a garanției, a ieși "şifonat" din litigiile comerciale etc.

• riscuri financiare: variații ale cursului de schimb, ale ratelor dobânzii, pierderi la bursele de mărfuri sau operațiile speculative, etc.

• riscuri excepționale: amenzi și penalități fiscale, despăgubiri în cazuri de concediere

masivă, speze pentru evitarea stărilor de faliment, etc.

• "provizii" de siguranță pentru gestiunea curentă în scopul protecției în caz de: reparații capitale - remont în valori mari, plăți masive de impozite sau cheltuieli sociale și fiscale, protecția în conditiile uzurii morale a tehnicilor și tehnologiilor etc.

Privite într-o accepțiune mai "lejeră" provizioanele sunt un fel de amortizări (deci tot rezerve) dar cu o arie de acțiune mai largă, și implicit un regim financiar diferit, ceea ce le crează și o anume similitudine atât sub aspectul regimului financiar cât și al tehnicii de contabilizare.

Sub acest ultim impact trebuie să distingem trei categorii de operare curentă, în legătura "provizioane - cheltuieli - venituri", ce asigură autoprotecția

societătii:

I. PROVIZIOANELE ca rezerve cert constituite și aflate în așteptare, pentru care avem conturi exprese de blocare a acestora, destinate a acoperi diversele categorii de riscuri, deprecieri și necesități, ele reprezentând în ansamblul lor un sistem de autoapărare financiară bine pus la punct.

Lăsând la o parte "pachetele de acțiune" pe care le protejează aceste provizioane (și care influențează și tehnica lor de contabilizare), apreciem că este bine să ne familiarizăm și cu "pericolele" care le-au făcut să acționeze în

economia de piată:

a) Provizioanele pentru depreciere au ca resort constatarea contabilă a unei reduceri a valorii anumitor elemente de activ rezultată din cauze al căror

efecte nu sunt considerate, cel puțin pentru moment, ireversibile.

b) Provizioanele reglementate, respectiv prerezerve care nu corespund obiectului normal al unui provizion, dar contabilizate prin aplicarea dispozițiilor legale și mai ales de fiscalitate. Așa este cazul amortizărilor derogatorii care corespund diferenței dintre valoarea amortizărilor fiscale deductibile (calculate în conformitate cu legea amortizării și propriul plan de amortizare) și valoarea amortizărilor economice pentru depreciere, sau creșterea excesivă a prețului elementelor de stoc, etc. Deci, ele nu corespund la elementele contabilizate în titlul principiilor contabile, ci sunt supuse numai regulilor legale speciale care guvernează practicarea lor.

c) Provizioane pentru cheltuieli pe mai multe exerciții (remont, reparații, cercetări în stații pilot, etc.). Acestea sunt provizioane la cheltuieli previzibile care nu vor (și nu pot) fi suportate într-un singur exercițiu, iar pentru constituirea lor

trebuie îndeplinite cel putin două condiții:

- să fie destinate a acoperi cheltuieli importante care nu prezintă un caracter anual și pot fi

asimilate cu cheltuielile curente având acelaşi obiect; – să facă neapărat obiectul, din momentul achiziționării bunului sau angajării plăților, unei scadențări în funcție de durata de viață sau de utilitate pe care reparațiile, cercetările etc. le transmit activelor sau activității.

d) Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli se constituie și sunt evaluate la închiderea conturilor care sunt destinate a acoperi riscuri și cheltuieli pe care evenimentele survenite, sau în curs, le fac posibile, care sunt net precizate ca obiect dar a căror realizare este incertă.

e) Provizioane pentru retragere, adică prerezerve relative la cheltuieli ce pot genera obligații legale sau contractuale conferind personalului diferite drepturi ulterioare (pensii, compensatii, ajutoare, etc.)

II. CHELTUIELI privind amortizările și provizioanele (deci aici se vede bine asemănarea de conținut economic dintre "provizioane" și "amortizări") ca elemente de suport a exploatării imputate asupra activității curente, în scopul protectiei împotriva riscurilor, a activității viitoare. Evidența lor, ca elemente generale dar foarte precis delimitate de cheltuieli se, tine cu ajutorul unei grupe distincte de conturi, grupa 68 din cadrul general al conturilor "Cheltuieli cu amortizările și provizioanele".

Montajul financiar-contabil al cheltuielilor cu provizioanele, trebuie apreciat

prin prisma relației "3 × 3", aici combinându-se și recombinându-se:

a) Trei categorii de cheltuieli grupate ca atare în funcție de normalitatea lor, de posibilitatea apariției, frecvențele și efectele asupra "linearității" economiei firmei, ca și de caractérul lor de continut, actiunea lor combinatorie conducând la formarea celor trei conturi de gradul I, şi anume:

681 "Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele";
686 "Cheltuieli financiare cu amortizările și provizioanele";

• 687 "Cheltuieli exceptionale privind amortizările și provizioanele".

b) Trei "adrese" considerate drept cauze, destinații, chiar evenimente ce generează astfel de cheltuieli și pe care se construiește, în cele din urmă, întregul sistem de prerezerve:

• Riscuri și cheltuieii

• Deprecieri: ale activelor circulante, imobilizărilor corporale și necorporale, imobilizărilor și relațiilor financiare, etc.

Prime de rambursare şi prerezerve reglementate.

In funcție de "adresă" conturile de gradul I pentru evidența cheltuielilor de constituire a provizioanelor au fost distribuite pe conturi de gradul II, din combinatia "3 × 3" rezultând cheltuieli omogene ce se impută în vederea formării fiecărei prerezerve în parte.

Conturile de cheltuieli cu amortizările și provizioanele sunt, în totalitate, conturi de activ, care se debitează cu prerezervele constituite și imputate cheltuielilor exercițiului și se creditează la finele acestuia, în contrapartidă, spre soldare, cu contul de rezultate al exercitiului.

In mod concret, conturile de "cheltuieli" din această "trialitate" functionează astfel:

- Contul de activ 681 "Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele" se debitează cu:
 - valoarea provizioanelor constituite pentru riscuri şi cheltuieli când acestea privesc activitatea curentă de exploatare;

- (amortizarea imobilizărilor necorporale și corporale - cont de gradul II distinct);

- valoarea provizioanelor pentru deprecierea imobilizărilor necorporale și corporale, precum și a imobilizărilor în curs;
- valoarea provizioanelor pentru deprecierea materiilor prime, materialelor consumabile, obiectelor de inventar, producției în curs de execuție, produselor, stocurilor aflate la terți, animalelor și păsărilor, mărfurilor;

- valoarea provizioanelor constituite pentru creanțele neîncasate, clienți dubioși, rău platnici sau aflati în litigiu.

- Contul de activ 686 "Cheltuieli financiare privind amortizările şi provizioanele" se debitează cu:
 - valoarea provizioanelor constituite pentru riscuri şi cheltuieli când acestea privesc activitatea financiară;

valoarea primelor de rambursat;

- valoarea provizioanelor pentru deprecierea imobilizărilor financiare;

- valoarea provizioanelor constituite pentru deprecierile de natură financiară, a creanțelor din conturile de decontări din cadrul grupului sau cu asociații;

- valoarea provizioanelor privind deprecierea titlurilor de plasament!

 Contul 687 – "Cheltuieli excepționale privind amortizările şi provizioanele" este un cont de activ în debitul căruia se înregistrează:

valoarea cheltuielilor pentru constituirea provizioanelor reglementate;

 valoarea provizioanelor constituite pentru riscuri şi cheltuieli – când acestea au un caracter exceptional;

 valoarea provizioanelor constituite pentru deprecierile excepţionale survenite în conturile de debitori diversi.

Urmând regula generală, toate conturile de "cheltuieli" se creditează, spre închidere, la finele exercițiului în contrapartida cu debitul contului 121 – "Profit și pierdere"

Oricum, este deosebit de important a se reține că, chiar dacă unele tipuri de cheltuieli protejate de provizioane se interferează oarecum sub aspectul cauzei, este semnificativă *natura* lor, şi implicit a provizionului constituit, făcându-se o distincție foarte clară între:

cheltuieli DE EXPLOATARE (CURENTE);

• cheltuieli FINANCIARE

cheltuieli EXCEPTIONALE

Mai mult, conturile de cheltuieli se desfășoară pe conturi de gradul II, tocmai spre a se face o distincție foarte clară, în interiorul fenomenelor, a tipului de risc și depreciere ce se protejează și apoi se "repară", când este cazul, prin provizionul constituit.

III. Situația VENITURILOR din provizioane are o poziție cel puțin identică sub aspectul "construcției" cu cea a cheltuielilor cu provizioanele, tocmai pentru a permite analiza și comparabilitatea lor. Așa că pe relația amintită ("3 × 3") vom

deosebi combinatiile dintre:

a) Funcția de "normalitate" a provizionului ce generează venituri și care a asigurat construcția conturilor de grad I din cadrul general și anume:

781 "Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare"

786 "Venituri financiare din provizioane"787 "Venituri exceptionale din provizioane"

b) Cauzele de afectare sau evenimentele ce indirect au condus la generarea unor venituri din contrabalansare (evident fictive, de calcul, de echilibrare, etc., oricum dar nu reale – cu excepția anulării provizioanelor), pe temeiul cărora conturile de mai sus au fost defalcate pe conturi de gradul II, luând în considerare, în cadrul fiecărei "funcții":

venituri din amortizarea imobilizărilor necorporale şi corporale

- venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli

- venituri din provizione pentru deprecieri

Conturile de "Venituri din amortizări și provizioane" sunt conturi de pasiv care se creditează:

- cu contravaloarea diminuării sau anulării de provizioane, considerate

supradimensionate sau inutile

- cu contravaloarea riscurilor, deprecierilor şi altor active protejate, care au apărut şi au generat cheltuieli (care evident s-au contabilizat în conturile specifice naturii lor), şi pentru care "venitul din provizion" le protejează.

Se debitează la finele exercițiului (de regulă lunar) prin transferul întregului

sold asupra contului de calcul a rezultatelor exercițiului.

În mod concret, conturile de "venituri" din provizioane au o construcție identică vis-a-vis de cea a cheltuielilor (cu care trebuie să intre în compatibilitate), astfel că vom avea:

Contul 781 – "Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare"

este un cont de pasiv în creditul căruia se înregistrează:

- sumele reprezentând "reluarea" (consumarea, anularea) provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli;
- sumele reprezentând "reluarea" provizioanelor pentru deprecierea imnobilizărilor;
 sumele reprezentând "reluarea" provizioanelor pentru deprecierea activelor circulante.

- Contul 786 "Venituri financiare din provizioane", cont de pasiv, care se creditează cu sumele reprezentând contravaloarea anulării sau a consumării provizioanelor pentru:
 - riscuri şi cheltuieli, când acestea privesc activitatea financiară;

deprecierea imobilizărilor financiare şi a titlurilor de plasament;

- deprecierea creanțelor din conturile de decontări din cadrul grupului sau societății.
- Contul 787 "Venituri exceptionale din provizioane" evidentiază veniturile exceptionale din amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, precum și "reluarea" provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli, pentru deprecieri și pentru provizioane reglementate. Este un cont de pasiv care se creditează cu:

- sumele reprezentând valoarea provizioanelor reglementate;

sumele reprezentând "reluarea" provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli; pentru deprecierea imobilizărilor în debitori diverşi.

Respectând regula generală, și conturile de venituri" se debitează spre închidere la finele exercițiului în contrapartida cu creditul contului 121 - "Profit și pierdere", dar și aici se reține distincția foarte clară între:

venituri din EXPLOATARE (curente);

venituri FINANCIARE;

venituri EXCEPŢIONALE,

astfel că și conturile mentionate de "venituri" se desfășoară pe conturi de gradul II, în funcție de tipul natural al elementului protejat prin provizion (aproximativ într-o compatibilitate perfectă cu desfășurătoarele din conturile de "cheltuieli").

Combinația "cheltuieli – provizioane – venituri" are deci rolul de a asigura o anume "linearitate" financiară între momentul autoprotecției și al apariției riscului sau deprecierii, "rupând" barajele factorului "timp" în delimitarea evenimetelor şi

a măsurilor de prevedere. Oricum, înainte de a demonstra acest lucru practic, se întelege că veniturile din provizioane - în primul rând, dar și din amortizări au caracter reparatoriu, chiar accidental, în sensul că pe parcurs, în functie de evolutia situației economice generale și particulare dar și de caracterul suficient științific si vizionar al constituirii provizioanelor asiguratorii la un moment dat, pot apărea diferențieri, din rezerve neconsumate, etc. care pot produce venituri" (de fapt rectificări ale cheltuielilor și rezultatelor unor perioade deja încheiate) și care, din

motive de fiscalitate, trebuie contabilizate separat.

Privind acum lucrurile în ansamblul și obiectivitatea lor nu putem să ocolim esenta problemei: nu contabilizarea provizioanelor este dificilă, ci corecta lor dimensionare, consumare și afectare, întrucât se diminuează profitul anului de exercitiu (iar la noi primii ani vor fi puternic influențați) astfel că impozitul pe profit datorat bugetului administrației centrale (sau locale) se diminuează sau se amână la plată, în timp ce agentul economic folosește în activitatea curentă lichiditățile având ca sursă de prerezervare provizioanele. De aceea, cel putin în această fază de introducere în practica economică a autoprotecției prin provizioane, de formare și consolidare a agenților economici, de stabilizare a economiei de piată dar și de dezvoltare a loialității fată de fisc și partenerii de afaceri, este necesară o cât mai extinsă "reglementare" a provizioanelor (prin acte normative limitative) alături de care celelalte provizioane să aibă caracter de "provizioane excentionale" și "provizioane-amorizmente derogatorii".

8.2. Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli

Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli se constituie, de regulă, la finele exercitiului pentru acele elemente de patrimoniu a căror realizare sau plată este incertă, ori pentru cheltuieli care devin exigibile în perioadele următoare, cum sunt:

a) litigiile, amenzile și penalitățile, despăgubirile, daunele și alte datorii incerte;

b) cheltuielile legate de activitatea de service în perioada de garanție și

alte cheltuieli privind garanția acordată clienților;

c) cheltuielile de repartizat pe mai multe exerciții, cum sunt cheltuielile cu reparațiile capitale eșalonate, potrivit programului, pe mai multe perioade, precum și cheltuielile cu reparațiile curente, reviziile tehnice și alte cheltuieli la unitățile sezoniere și parțial sezoniere;

d) pierderi latente aferente unor datorii pe termen lung, în devize;

e) alte provizioane pentru riscuri și cheltuieli specifice anumitor sectoare de activitate.

Contabilitatea provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli se tine pe feluri, în funcție de natura și scopul sau obiectul pentru care au fost constituite, în cadrul contabil general contul 151 – "Provizioane pentru riscuri și cheltuieli" fiind defalcat pe conturi de gradul II (vezi căsuța alăturată) pentru fiecare din riscurile asigurate prin prezerva, adică riscuri și cheltuieli suplimentare și greu previzibile privitoare la litigii, garanții acordate clienților, cheltuieli repartizate pe mai multe exerciții, pierderi din operații de schimb valutar, alte riscuri și cheltuieli constituite de regulă la finele exercițiului (uneori chiar și după apariția riscului ca o recompensare), care vizează îndeosebi aspectele așa zise "excepționale" ale gestiunii şi capitalului. Aşa se face că şi contul 151 – "Provizioane pentru riscuri și cheltuieli" se desfășoară pe conturi de gradul II astfel:

151 1 – "Provizioane pentru litigii";

151 2 – "Provizioane pentru garanții acordate clienților"; 151 3 – "Provizioane pentru cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții";

151 4 - "Provizioane pentru riscuri din schimb valutar".

Conturile din acesastă grupă sunt conturi care se creditează cu contravaloarea provizioanelor constituite prin includerea sumelor cu această destinatie în cheltuielile de exploatare corespunzătoare.

La finele fiecărui exercițiu, provizioanele constituite la finele anului, precedent, sau în cursul anului se analizează și regularizează, astfel (prevederile

din Regulamentul de aplicare a legii contabilității):

a) prin debitul contului în cazul când provizionul trebuie mărit;

b) prin creditul contului de venituri când provizionul trebuie diminuat sau

anulat, respectiv acesta devine total sau parțial fără obiect;

c) când are loc realizarea riscului sau cheltuiala devine exigibilă, conturile de provizioane constituite anterior, se închid prin creditul conturilor de venituri şi, concomitent, cheltuielile respective în raport de natura lor se înregistrează în conturile corespunzătoare.

La sfârșitul perioadelor de exercițiu contul 151 "Provizioane pentru riscuri și cheltuieli", ca de altfel toate "conturile de provizioane", prezintă solduri creditoare reprezentând expresia surselor atrase materializate în active circulante la

dispozitia agentului economic.

În consecință, la constituirea, diminuarea, anularea și consumarea unui provizion de natura celor mentionate, trebuie să se "acroşeze" acele conturi ce reflectă întocmai "sectorul" economico-financiar care este protejat.

Pentru edificare, să sistematizăm problemele.

- 1. Constiuirea precum și majorarea pe parcurs a provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli de natura protecției în caz de litigii, garanții acordate clienților, cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții, precum și alte riscuri și cheltuieli constituite, de regulă, la finele exercițiului:
- 681 2 Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli
- 686 2 Cheltuieli financiare privind provizioane pentru riscuri şi cheltuieli
- 687 2 Cheltuieli exceptionale privind provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

151 Provizioane pentru riscuri și cheltuieli

În ceea ce priveşte defalcarea contului 151 – "provizioane pentru riscuri şi cheltuieli" pe conturile sale de gradul II din cadrul general, aici oricare dintre ele poate intra în combinație, în funcție de riscul şi cheltuiala foarte clar delimitate, protejate prin respectivul provizion.

2. Pe parcursul exercițiului cu ocazia analizelor periodice se poate constata că provizioanele constituite sunt fie prea mari şi trebuie diminuate cu anumite sume, fie pur şi simplu nu mai sunt necesare şi deci trebuie anulate. Diminuarea şi anularea provizioanelor nu se face prin "stornare" ci prin transformarea lor în "venituri", desigur că în perioada de gestiune când se operează această decizie (şi care este alta decât a constituirii lor):

151
Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

781 2 – Venituri *(de exploatare)* din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

786 2 – Venituri (financiare) din provizioanele pentru riscuri și cheltuieli

787 2 – Venituri (excepționale) din provizioane pentru riscuri și cheltuieli

Se reține încă odată că anularea unui provizion, indiferent de natura lui, nu se face prin "stornarea" operațiunii de formare (şi, implicit, diminuarea cheltuielilor), ci prin majorarea, spre contrabalansare, a veniturilor în perioada cînd se decide şi devine operatională această diminuare sau anulare.

3. ...Dar cea mai semnificativă consumare a provizioanelor în contrapartidă cu generarea de "venituri" este cauzată de însăși menirea constituirii lor și anume apariția riscurilor și a cheltuielilor accidentale extraactivitate sau anterior

eşalonate. În fond acum se întâmplă două evenimente:

a) Apariția riscului sau a cheltuielilor neașteptate de natura celor protejate prin provizioane se contabilizează ca orice cheltuială, respectându-se conținutul lor economic (conturile din grupele 60–65 – pentru cheltuieli curente; 66 – pentru cheltuieli financiare; 67 – pentru cheltuieli extraordinare) în contrapartidă cu acele conturi care arată elementul cheltuit, ce s-a afectat, cum s-a plătit, etc.

b) Concomitent, pentru ca aceste cheltuieli să nu "atace" rezultatele financiare ale perioadei, se consumă provizionul constituit, iar situația se contrabalansează prin majorarea veniturilor (fără ca acesta să fie considerat neapărat "venit" în înțelesul limitat al cuvântului):

151 Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli 7812 – Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

 7862 – Venituri financiare din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

 7872 – Venituri extraordinare din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

...iar aceasta semnifică și necesitatea de a se ține din nou seama de domeniul (sectorul) din activitatea generală a agentului economic care îl afectează (și implicit utilizarea în formulă contabilă a desfășurătorului de gradul II al contului 151 – "Provizioane pentru riscuri și cheltuieli"), în funcție de conținutul economic al provizionului consumat.

CAZUL Nr. 1 "Schema" provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli 1. lan., febr., martie 1994: Se constituie un provizion pentru riscuri şi cheltuieli, având ca destinație protecția împotriva pierderilor semnificative ce apar în operațiile de schimb valutar (agentul economic întâlnindu-se frecvent cu această situație):

686 2
Cheltuieli financiare privind provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

151 4 Provizioane pentru pierderi din schimb valutar

2. Mai 1994: Se cumpără devize (\$USA) prin tranzacțiile oficiale de schimb valutar efectuate de banca unde agentul economic își ține contul său curent de disponibil, în vederea achitării unor datorii în devize:

• 1.000 s	\$ × 700 lei curs fixing on 40%	700.000 lei 280.000 lei
THE THE STATE OF T	Total de plată	980.000 lei
*/. 581 – Viramente interne	5125 Conturi privind sume în	980.000
622 – Cheltuieli privind comisioanele și onorariile	curs de decontare	700.000 280.000

3. Mai 1994: Reevaluarea datoriilor față de clienții externi angajate anterior, obligatorie în momentul achitării efective a acestora:

care se contabilizează:

635 = 411 65.000 Cheltuieli din diferențe de curs valutar Clienti

4. La sfârșitul lunii mai, cu ocazia analizei cheltuielilor, agentul economic poate constata următoarele:

a) Comisionul de schimb pretins este exagerat, societatea mizând şi luând în calcul la formarea prețului de vânzare un nivel al acestuia de 25%, astfel ca suma plătită în plus imprevizibil a fost:

 $(40\% - 25\%) \times 700.000 = 105.000$ lei

Total

b) Diferența nefavorabilă de curs nu a fost luată în calcul preliminat (și oricum, convertirea trebuia să se facă la cursul zilei), întrucât s-a sperat ca clientul se achită imediat (întârzierea fiind generată și de lipsa devizelor la banca de schimb:

65.000 lei 170.000 lei

200,000

Aceste sume au majorat cheltuielile, fără a fi previzibile (și nici regăsibile în venituri), dar agentul economic autoprotejat prin provizioane, decide să se reechilibreze financiar pe seama acestora:

151 4 = 781 2 170.000
Provizioane pentru pierderi din schimb valutar = 781 2 tenituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

5. Iulie 2000: Agentul economic constata că datorită "prăbuşirii" dolarului față de moneda națională și creșterii relansate a producției interne, toate diferențele de curs valutar evoluează numai favorabil, așa că nu mai are nevoie de provizionul constituit și decide să-l anuleze:

151 4
Provizioane pentru pierderi din schimb valutar

781 2 Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli

30.000

15	PRO	OVIZIO	ANE PENTRU RISCURI ŞI CHELTUIELI
	151	Proviz	zioane pentru riscuri și cheltuieli
		1511	Provizioane pentru litigii
		1512	Provizioane pentru garanții acordate clienților
		1513	Provizioane pentru cheltuieli de repartizat pe mai multe exercitii
		1514	
		1518	Alte provizioane pentru riscuri și cheltuieli

Acesta este întregul mecanism de implicare a contului 151 – "Provizioane pentru riscuri și cheltuieli", numai ca absolut obligatoriu trebuie să se opereze pe:

 feluri analitice de provizioane, pentru care avem 5 conturi de gradul II (şi deci 5 grupe de provizioane);

- feluri de cheltuieli (pure) pe seama cărora se constituie provizionul (3 conturi specifice de gradul II: de exploatare, financiare, şi excepționale);

– feluri de venituri la consumarea sau anularea provizionului (3 conturi specifice de gradul II: de exploatare, financiare, exceptionale).

Pare, deci, înfricoşător, dar numai în legătură cu formarea şi consumarea/anularea provizioanelor pentru riscuri şi cheltuieli contul de evidență a acestora (151) poate intra în 30 de relații cu conturile de cheltuieli şi, respectiv, de venituri, totul însă încadrându-se în "rețeaua" cazului derulat mai înainte.

8.3. Provizioane privind deprecierea imobilizărilor

Imobilizările (necorporale, corporale, în curs şi financiare) sunt şi ele protejate prin sistemul de prerezerve întrucât în cazul lor, chiar dacă riscurile şi deprecierile pot apărea mai rar, dar atunci când se ivesc sunt "dezastruoase" prin efectele ce le antrenează, dat fiind valorile mari ale acestor imobilizări.

Normele M.F. – în proiect prevăd că pentru deprecierea titlurilor, creanțelor imobilizate și a altor imobilizări financiare se constituie provizioane, reprezentând diferența dintre valoarea de intrare a acestora și valoarea de utilitate stabilită cu ocazia inventarierii. Provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor necorporale, corporale, a imobilizărilor în curs și a celor financiare nesupuse amortizării se constituie pe seama cheltuielilor, de regulă la finele exercițiului, cu ocazia inventarierii.

În perioadele următoare, la finele fiecărui exercițiu, sau la ieşirea din patrimoniu a imobilizărilor, în urma analizei provizioanelor constituite pentru deprecieri, se procedează în felul următor:

 în situația în care deprecierea este superioară provizionului constituit – se constituie un provizion suplimentar (se majorează cel existent);

- în cazul în care deprecierea constatată este inferioară provizionului constituit, diferența se deduce din acest provizion şi se înregistrează la venituri (se diminuează provizionul până la nivelul deprecierii certe);

 cu ocazia anulării unui provizion fără obiect, ieşirea din patrimoniu a imobilizărilor se înregistrează la cheltuieli, iar provizioanele constituite se înregistrează la venituri.

29.		OVIZIOANE F RILOR	PENTRU	J DEPRECIE	REA IMOBI-
	290	Provizioane necorporale	pentru	deprecierea	imobilizărilor
	291	Provizioane corporale	pentru	deprecierea	imobilizărilor
	293	Provizioane în curs	pentru	deprecierea	imobilizărilor
	296	Provizioane financiare	pentru	deprecierea	imobilizărilor

Deprecierea și procesul reparator al valorii imobilizărilor au comportamente similare, dar în funcție de natura acestora (lucru foarte important în materie de provizioane) au fost prerezervate conturi de provizioane specifice de gradul I în grupa 29 – "Provizioane privind deprecierea imobilizărilor" (vezi caseta alăturată).

Toáte conturile din această grupă sunt conturi de pasiv, având reguli de funcționare identice: se creditează cu contravaloarea provizioanelor constituite prin imputarea corespunzătoare a cheltuielilor şi se debitează cu contravaloarea provizioanelor transformate în venituri, fie pentru acoperirea unor deprecieri ale imobilizărilor, fie ca urmare diminuării sau anulării acestora. Au solduri creditoare și reprezintă valoarea provizioanelor constituite şi neconsumate încă.

Dat fiind că mecanismul de funcționare a conturilor precum și procesul de formare, majorare, diminuare, consumare sau anulare a "provizioanelor pentru imobilizări" se înscrie în "cadrul" perfect descris în subcapitolul precedent, să ne referim la cazurile semnificative:

1. Constituirea si eventuala majorarea provizioanelor

 Constituirea şi eventuala majo 	rarea provizioaneior:
6813 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea imobi lizărilor	 290 – Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale 291 – Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale 293 – Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs.
6863 – Cheltuieli financiare privind pr zioanele pentru depreciere	rovi-296 – Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare
Noi credem că este evident nen	tru oricine că din această formulă-cadru"

Noi credem că este evident pentru oricine că din această "formulă-cadru", în practica de zi cu zi, trebuie extrasă acea relație contabilă simplă în funcție de tipul analitic al provizionului constituit și de cheltuiala care a fost afectată în contrapartidă.

- 2. Diminuarea, anularea pe parcurs, dar şi consumarea provizionului la apariția deprecierii/devalorizării prin contrabalansarea veniturilor (cheltuielile cu deprecierea/devalorizarea au fost înregistrate separat la momentul constatării lor efective):
- 290 Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale
 291 Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale
 293 Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor cierea imobilizărilor

imobilizărilor în curs

296

Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare

7863

Venituri din provizioane pentru deprecieri

Afirmația de mai înainte rămâne la fel de valabilă: și aici specialistul contabil trebuie să-și selecteze din "formula-cadru" formula simplă în care contul de provizion consumat și veniul contrabalansat să fie ales în funcție de elementul imobilizat și financiar afectat prin depreciere, chiar dacă constatarea nu se poate face decât la finele anului.

8.4. Provizioanele pentru deprecierea stocurilor și producției în curs de execuție

Activele circulante materiale, mai ales în cazul agenților economici cu profil de producție sau prestații, sunt cele mai vulnerabile la deprecieri, atât sub aspectul oscilației prețurilor cât și al diminuării cantitative (perisabilității), deteriorărilor, scăderii valorii de utilitate. În plus comportamentul diverselor elemente ce compun masa mijloacelor circulante stocate și în producție poate fi foarte diferit, astfel că s-a simțit nevoia constituirii "clare" a provizioanelor pe grupe distincte de active (cu conturi de gradul I deschise pentru fiecare în parte), fără posibilități de "glisare" de la o grupă la alta, obiectivul "protecției" fiind:

- deprecierea materiilor prime
- deprecierea materialelor consumabile
- deprecierea obiectelor de inventar
- deprecierea producției în curs de execuție
- deprecierea produselor "finite"
- deprecierea stocurilor aflate la terți
- deprecierea animalelor şi păsărilor
- deprecierea mărfurilor

Toate conturile din grupa 39 "Provizioane pentru deprecierea stocurilor și producției în curs de execuție" sunt de pasiv; se creditează cu contravaloarea provizioanelor constituite sau majorate pe parcurs și se debitează cu provizioanele diminuate sau anulate în timpul exercițiului precum și cu cele consumate în vederea acoperirii efectelor deprecierii diverselor categorii de stocuri și valori materiale circulante (inclusiv în expediție). Au sold final creditor și exprimă valoarea provizioanelor constituie aflate ca rezervă la dispoziția agentului economic.

Dacă facem abstracție de "pachetul" specific al conturilor de cheltuieli, provizioane şi venituri specifice, pe care le-am analizat mai înainte, operațiile de contabilizare sunt tot specifice, dar înscrise în cadrul general.

- 39 PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA STOCURILOR ȘI PRODUCȚIEI ÎN CURS DE EXECUTIE
 - 390 Provizioane pentru deprecierea materiilor prime
 - 391 Provizioane pentru deprecierea materialelor consumabile
 - 392 Provizioane pentru deprecierea obiectelor de inventar
 - 393 Provizioane pentru deprecierea producției în curs de execuție
 - 394 Provizioane pentru deprecierea produselor
 - 395 Provizioane pentru deprecierea stocurilor aflate la terti
 - 396 Provizioane pentru deprecierea animalelor
 - 397 Provizioane pentru deprecierea mărfurilor

Probabil că cel mai înțelept lucru, pentru înțelegerea corectă a "manipulării" provizioanelor de protecție a valorilor materiale ar fi derularea unui "scenariu":

1. Se constituie (şi implicit se majorează pe parcurs) provizioanele neceasre pentru protecția valorilor materiale de natura *mărfurilor*, având ca scop:

a) protecția împotriva perisabilităților peste cele normale, deprecierilor sau devalorizării ca urmare întârzierii la vânzare din lipsa cererii, asezonabilităților sau demodării, (ca urmare scăderea prețurilor), pericolul de pierderi a termenelor de garantie, etc.

b) apariția (și necesitatea protecției) pierderilor din calamități: incendii, inundații, explozii, etc., urmate de deprecieri fizice sensibile a o serie de produse finite care nu mai pot fi valorificate (de regulă acest lucru se stabilește în urma inventarierii bunurilor și înlăturarea consecințelor calamităților). lei 250.000

'/. = 397 - 650.000

(a) 6814 – Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante

(b) 6873 – Cheltuieli exceptionale privind provizioane pentru deprecieri 250.000

2. Cu ocazia inventarierii periodice, la un moment dat se constată că o parte din produse s-au deteriorat calitativ sau au înregistrat perisabilități exagerate ca urmare lipsei de desfacere a acestora (preț de înregistrare: 200.000 lei; diferențe de preț 15% = 30.000 lei):

607 = '/. <u>230.000</u>

Cheltuieli privind 345 – Mărfuri 200.000
mărfurile 348 – Diferențe de preț la mărfuri 30.000

3. În urma unei inundații au fost distruse mărfuri în valoare de 300.000 lei, (diferența de preț 15% = 45.000 lei) stabilite cert, în urma inventarierii și evaluării situației după evenimentul calamitant:

6718 = '/. 345.000
Alte cheltuieli exceptionale privind operațiile de gestiune 345 – Mărfuri 300.000
300.000
348 – Diferențe de preț la mărfuri 45.000

4. Întrucât pierderile din perisabilități, demodări, și alte operații curente precum și din fenomene cu caracter de calamități, au fost protejate (sau în unele cazuri continuă – pe bază de "grafic") prin provizioanele constituite, în exercițiul când se constată deprecierea, și implicit sunt afectate cheltuielile, se reechilibrează situația financiară prin "consumarea" provizionului constituit:

397	= . •/.	575.000
Provizioane pentru deprecierea mărfurilor	7814 – Venituri din provizioane pentru deprecierea acti- velor circulante 7873 – Venituri excepționale din provizioane pentru deprecieri	230.000

În mod similar funcționează oricare din conturile de "provizioane" din această grupă 39 prin care se protejează în fapt fiecare din elementele esențiale ale stocurilor și circuitului valorilor materiale, ținând firesc seama de natura evenimentelor de risc protejate (activitate curentă, cauze excepționale, etc).

Se mai observă de asemenea că evenimentele de risc ce sunt protejate prin provizioanele referitoare atât la imobilizările necorporale şi corporale cât şi la stocuri de producției în curs de execuție (respectiv active imobilizate şi active circulante materiale), la apariția cheltuielilor, sunt contrabalnsate prin aceleași conturi de venituri.

Abia acum se poate pune problema dacă nu cumva viața, practica economică tot mai complexă, nu ne vor conduce și la necesitatea constituirii de provizioane pentru protejarea activelor circulante cu efecte mai largi de natură "financiară" – pură sau chiar "extraordinară", în care cazuri vor intra în relații de "contare" și blocare și conturile corespunzătoare de cheltuieli (la constituire: conturile 6863 și 6873) și respectiv de venituri (la diminuare și consumare: conturile 7863 și 7873), pe care noi, totuși cu prudență le-am inclus în formulele cadru spre exemplificare, chiar dacă numai pe jumătate.

8.5. Provizioane pentru deprecierea creanțelor și a conturilor financiare

Dată fiind dezvoltarea relațiilor financiare pe multiple planuri dintre agenții economici, a emiterii, circulației și scontării "hârtiilor de valoare" este firesc să apară și deprecieri, uneori cu efecte imprevizibile, astfel că protejarea lor prin constituirea de provizioane devine o necesitate specifică economiei libere. În plus, într-o economie "acroșată" de efectele hiperinflației, provizionul de protecție a conturilor financiare devine un coeficient minim antirisc generat mai ales de "decapitalizare" (a băncilor îndeosebi dar și a părții de capital bancar a oricărui agent economic).

În aceste condiții provizioanele constituite sunt evidențiate prin conturi de pasiv, de asemenea cu destinație expresă, chiar dacă s-ar părea că în materie de relații financiare câmpul de risc ar putea fi mai larg şi mai sălbatic, adresele exprese de protectie vizând:

- deprecierea creanțelor din conturile de clienți;
- deprecierea creanțelor din conturile de decontări în cadrul grupului și cu asociații;
- deprecierea creanțelor din conturile de debitori diverşi;
- deprecierea titlurilor de plasament.

Contabilizarea provizioanelor privind deprecierea creanțelor și a conturilor financiare urmează modelul economic general, câteva exemple, zicem noi, fiind semnificative:

1. Constituirea şi majorarea pe parcurs a provizioanelor destinate a protejat activele de natură financiară (creanțe, decontări etc.) ținând seama şi de caracterul lor curent sau extraordinar:

49 PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA CREANTELOLR

- 491 Provizioane pentru deprecierea creantelor clienti
- 495 Provizioane pentru deprecierea creanțelor decontări în cadrul grupului şi cu asociații
- 496 Provizioane pentru deprecierea creanțelor debitori diversi
- 59 PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA CONTURILOR DE TREZORERIE
 - 590 Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament

course testano

a) Pentru deprecierea creantelor:

6863

Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecieri 6873

Cheltuieli excepționale privind provizioanele pentru deprecieri

- 491 Provizioane pentru deprecierea creantelor clienti
- 495 Provizioane pentru deprecierea creanțelor decontări în cadrul grupului și cu asociații
- 496 Provizioane pentru deprecierea creantelor debitori diversi

b) Pentru deprecierea conturilor financiare:

6868
Cheltuieli financiare privind
amortizarea primelor de rambursare a
obligatiunilor

590 Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament

- 2. Consumarea provizionului la producerea și apariția neașteptată a riscului:
 - a) Generarea cheltuielilor:
- Primul exemplu: un client a devenit insolvabil ca urmare falimentului, "pierderii" domiciliului, fără posibilitatea identificării lui etc.

6714 Pierderi din debitori diverşi 411 Clienți

 Al doilea exemplu: Apar dobânzi excesive, ca urmare măsurilor guvernamentale de protecția devalorizării monedei naționale, pentru împrumuturile intersocietăți contractate:

666 Cheltuieli privind dobânzile

Dobânzi aferente împrumuturilor sau altor datorii asimilate (sau chiar 518 "Dobânzi")

- b) Consumarea provizioanelor de protecție constituite, prin majorarea "veniturilor din provizioane" în vederea contrabalansării cheltuielilor apărute neașteptat:
- Pentru primul exemplu:

491 Provizioane pentru deprecierea conturilor de clienți 7863 Venituri financiare din provizioane pentru deprecieri 7873 Venituri exceptionale din provizioane pentru deprecieri

Pentru al doilea exemplu:

590 Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament 7863
Venituri financiare din provizioane pentru deprecieri 7873
Venituri exceptionale din provizioane pentru deprecieri

Firesc, la finele exercițiului, conturile de venituri se debitează spre soldare, în contrapartidă cu conturile de decontare a exercițiului financiar.

Şi totuşi spre a ne clarifica mai bine să continuăm cu exemplul precedent al provizionului pentru produse finite, în care mai putem întâlni:

1. Se constituie un provizion pentru protecția deprecierilor de natura creantelor-debitori diverşi".

6873
Cheltuieli excepționale privind provizioanele pentru deprecieri

= 496 500.000
Provizioane pentru deprecierea creantelor – debitori diversi

2. Cu ocazia inventarierii magaziei de produse finite se constată o lipsă în gestiune care se impută gestionarului

– preţ de înregistrare (cont 345):

– diferente de pret (cont 348):

400.000 lei

40.000 lei

diferențe de preț (cont 348):prețul producătorului (prețul de

vânzare al pieței) 550.000 lei - t.v.a. aferentă (18%) 99.000 lei

a) Imputarea se face la pretul de vânzare inclusiv t.v.a. (întrucât altfel ar fura toți gestionarii și ar plăti pretul de înregistrare sau chiar costul efectiv):

b) Concomitent se descarcă gestiunea producției finite:

711 = '/. 360.000 lei
Venituri din producția stocată 345 – Produse finite 348 – Diferențe de preț la produse finite 40.000 lei

40.000 lei

3. Ulterior, se constată că debitorul a devenit insolvabil (arestat pentru o perioadă îndelungată, deces, "a șters-o" din tară. etc.);

6714 = 461 649.000 lei Pierderi din debitori diversi

4. Concomitent, această "deteriorare" financiară care a fost protejată prin provizion, contrabalansează cheltuielile spre "repararea " situației:

496 = 7873 649.000 lei

Provizioane pentru
deprecierea creanțelor – debitori diverși 649.000 lei

5. Dar, cum provizionul constituit anterior este inferior "pierderii" actuale prin insolvabilitatea debitorului, se reconstituie (se majorează) provizionul, cel puțin (deocamdată) la nivelul pagubei produse și (re)compensate:

6873 = 496 149.000 lei
Cheltuieli excepționale
privind provizioanele
pentru deprecieri creanțelor – debitori diverşi

Această ultimă formulă contabilă se întocmește și atunci când a apărut "deprecierea" prin insolvabilitatea debitorului (dar și alte cauze) și nu există nici un fel de provizion constituit.

Pentru a întregi "tratamentul" provizioanelor, credem că este bine să reamintim aici și despre "Provizioanele reglementate". Ele se constituie numai pe baza unei hotărâri guvernamentale sau legislative exprese, de regulă pentru un obiectiv precis și anume prestabilit. Pentru contabilizarea lor există deasemeni o "tripletă" de conturi care funcționează după regula și mecanismul general de constituire, majorare, diminuare și consumare a oricărui provizion:

• 141 "Provizioane reglementate"

• 6874 "Cheltuieli excepționale privind provizioanele reglementate"

• 7874 "Venituri excepționale din provizioane reglementate"

Oricum, și aici contul 141 – "Provizioane reglementate" poate rămâne cu sold creditor la finele exercițiului, reflectând provizionul de această natură, constituit, dar neconsumat încă.

Deşi aparent simplu sub aspectul contabilizării "provizioanelor", cu tot caractertul lor relativ nou pentru economia noastră, "filozofia" mecanismului de funcționare și implicațiile financiare, fiscale și economice generale ale acestora sunt deosebit de complexe, antrenând deopotrivă: curajul și prudența; știința și imaginația (previziunea); dorința și posibilitatea; loialitatea dar și încrederea; etica, prudența, riscul și talentul managerial, etc.

Există unele elemente provizionale pentru care sumele necesare ca şi întinderea lor în timp se pot estima cu o relativă uşurință, cum ar fi: cheltuielile de remont şi reparații capitale repartizate pe mai multe exerciții, deprecieri parțiale ale unor componente ce formează activele circulante depozitate un timp mai îndelungat; etc. Dar sunt şi numeroase tipuri de provizioane cu caracter de protecție împotriva riscului, legate de relații financiare, de creanțe şi imobilizări necorporale, etc. pentru care agenții economici n-au experiență şi mai ales informațiile "istorice" de fundamentare.

În'plus o dată cu introducerea sistemului de protecție prin provizioane se va manifesta o tendință de supraprotecție spre a amâna pe mai târziu plata impozitului pe profit (care implicit se va diminua). Dar această amânare s-ar putea să acționeze cu "dublu tăiș" în sensul că atunci când expiră "amânarea" sau provizionul se constată a fi nejustificat, plata unei sume masive drept impozit s-ar putea să dezechilibreze economia firmei sau s-o lase în incapacitate de plată. Se ajunge astfel la concluzia că orice provizion trebuie constituit cu discernământ și că el trebuie "ajustat" la fiecare exercițiu financiar sau anulat când devine fără obiect.

Raţionamentul constituirii şi consumării provizioanelor, printr-un sistem contabil de autoechilibrare este perfect şi poate juca un mare rol în evitarea "erodării" capitalului dar şi a încrederii reciproce a agenților economici într-o perioadă de hiperinflație ce "bântuie" necruțător în timpul tranziției spre economia de piață.

9

CONTABILITATEA CHELTUIELILOR

"Exploatarea", în accepțiunea sa cea mai genetică, definește în cele din urmă obiectul de activitate al fiecărui agent economic, iar realizarea lui efectivă înseamnă înainte de toate, importante eforturi și angajamente materiale, financiare si bănesti.

În sfera producției materiale, serviciilor şi prestațiilor, "exploatarea" se regăseşte în procesul economic de transformare a valorilor materiale, sub acțiunea forței de muncă și a potențialului tehnic de producție, în produse finite sau servicii care, prin vânzare, aduc din nou ciclul economic la forma "bani" (B – Ma... P... Mp – B'), iar aceștia trebuie să fie neapărat mai mulți decât cei avansați, pentru a putea supraviețui societatea comercială de producție. În sfera circulației mărfurilor, "exploatarea" vizează procesul de cumpărare a mărfurilor și ambalajelor precum și cheltuielile de circulație pe care le ocazionează, urmat de vânzarea lor (deci B – M – B') din nou urmărind obținerea unui excedent bănesc ca expresie a avansului veniturilor dobândite asupra cheltuielilor efectuate.

Se înțelege, astfel, că "exploatarea", adică desfăşurarea oricărei activități tehnico-economice de producție, prestații sau comerciale, la nivelul regiilor autonome, societăților comerciale și al oricăror altfel de agenți economici: al filialelor și sucursalelor: al secțiilor, atelierelor, magazinelor și locurilor de muncă – implică în mod inevitabil consumarea anumitor resurse primare (materii prime, mărfuri) și resurse salariale, imobiliare și bănești, pe temeiul cărora se ridică producția și se asigură circulația valorilor materiale în economie.

9.1. Conținutul și "regulile" cheltuielilor de exploatare

Dacă ne imaginăm un agent economic ca o nesfârșită "bandă rulantă" de-a lungul căreia se realizează procesul industrial-productiv — la un capăt al benzii intrând materiile prime și materialele iar la celălalt capăt ieșind produsele finite — verigile componenete care concură la atingerea acestui scop final apar ca fiind foarte numeroase și variate, într-o continuă mișcare, în fiecare desfășurându-se activități mai simple sau mai complexe, toate generatoare în ultimă instanță de cheltuieli sub diferite forme și mărimi: consumarea forței de muncă, consumuri de material, energie, apă, abur, amortizarea utilajelor și celorlalte mijloace fixe, variate cheltuieli bănești și financiare etc. Într-o anumită formă și în ultimă instanță, toate aceste cheltuieli, localizate în timp și spațiu, precum și pe obiecte ale producției materiale, îmbracă forma "costului" produselor, serviciilor, mărfurilor.

Noțiunea de "cheltuială" s-a conturat din ce în ce mai mult în teoria și practica economică drept orice consum de muncă vie și materializată, indiferent de natura, mărimea și varietatea ei, îndreptat spre aservirea unui anumit proces economico-productiv sau comercial, pentru îndeplinirea anumitor sarcini sau realizarea diferitelor obiective sociale, tehnice etc., operații în urma cărora elementele consumate își schimbă forma fizică și potentială, precum și utilitatea

lor inițială, devenind bunuri, servicii, prestații, cu alte destinații, cu alte valori de

întrebuințare și implicit alte valori.

Cheltuielile de exploatare pot îmbrăca o varietate extrem de mare astfel că determinarea și studiera structurii acestora (pe secții, la nivelul societății, pe produse, dar mai ales pe feluri omogene etc.) au o mare însemnătate teoretică și practică în vederea îmbunătățirii permanente a muncii de organizare productiv-comercială, evidență și analiză, pentru desfășurarea unei acțiuni sistematice îndreptate spre descoperirea rezervelor de reducere a costurilor și creșterea eficienței producției, reținându-se încă din această etapă a cercetării că "cea mai importantă calitate a unui produs corespunzător din punct de vedere tehnic, este calitatea de a costa cât mai puțin".

În virtutea acestor considerente putem constata că totalitatea cheltuielilor ce le poate efectua un agent economic în procesul general de exploatare,

apartine practic următoarelor mari categorii:

1. Cheltuieli curente de exploatare, formate la rândul lor din:

a) Costul mărfurilor vândute b) Cheltuieli materiale, cu:

- materiile prime şi materialele consumate;
- combustibil, energie, apă;alte cheltuieli materiale.
- c) Cheltuieli cu personalul:
 - salarii, premii şi asimilate;asigurări şi protecție socială.
- d) Lucrări și servicii executate de terți e) Impozite, taxe și vărsăminte asimilate
- f) Alte cheltuieli de exploatare a) Amortizări și provizioane
- 2. Cheltuieli financiare, generate de relațiile financiar-bancare și de trezorerie ale agentului economic, etc., între care:
 - Creanțe imobilizate
 - Titluri de plasament
 - Diferențe de curs valutar
 - Alte cheltuieli financiare
 - Amortizări și provizioane (excedent de natură financiară)
 - Dobânzi plătite
 - 3. Cheltuieli cu caracter excepțional privitoare la:
 - despăgubiri, amenzi penalități
 - donații şi subvenții acordate
 - pierderi din debitori diversi
 - cheltuieli privind activele cedate
 - alte cheltuieli excepționale privind operațiile de gestiune şi/sau de capital.

4. Cheltuieli cu impozitul de profit

În afara acestor categorii şi chiar grupe ce formează masa generală a CHELTUIELILOR compatibile veniturilor, agenții economici mai efectuează şi aşa zise "plăți – cheltuieli" sau cheltuieli prin asimilare, care nu sunt generate şi nu afectează direct exploatarea, reprezentând, în principal, cheltuieli cu investițiile capitale, cheltuieli "la obiect" pe seama unor subveniți cu destinația expresă, consumarea (cheltuirea) unor fonduri stimulatorii, utilizarea unor mijloace circulante materiale, unele cheltuieli specifice cu protecția socială şi altele, cheltuieli care, potrivit legii, se suportă din rezultatul financiar.

Cu toată aparenta sa "detaşare" a unor destinații clare a cheltuielilor, această clasificare nu este suficientă decât în concepția de organizare contabilă – pe de o parte și în analiza comportamentului global direct al fiecărui "secțiuni" vis-à-vis de secțiunea compatibilă a veniturilor pe temeiul cărora se poate aprecia "din mers" rentabilitatea respectivului "segment" de activitate pe de altă parte.

Evantaiul cheltuielilor oricărui agent economic este fără sfârșit; implicațiile lor asupra stării financiare sunt foarte mari, diverse și chiar imprevizibile; nu de

puține ori momentul când un asemenea consum sau o anume plată devine "cheltuială" constituie de fiecare dată o "problemă". De aceea, în organizarea contabilității este necesar de a se avea în vedere specificitatea exploatării, organizarea internă și comportamentul unității, dimensiunile și gradul de "angajare" economico-financiare etc. dar și unele considerente cu valabilitate generală între care:

a) Sunt unele cheltuieli curente care au în corespondență o plată, un transfer de valori din gestiunea magaziei în cea a producției, dar aprecierea ca atare a cheltuielii depinde de "cazul de inventar" (permanent sau intermitent) pe care îl aplică unitatea. Sunt însă și unele cheltuieli care au această calitate prin asimilare deoarece reprezintă expresia prerezervării unor sume pentru scopuri viitoare (spre exemplu amortizarea) sau pur și simplu devin prerezerve care, dacă nu se consumă într-un interval prestabilit, devin venituri.

b) În mod concret, majoritatea cheltuielilor operaționale pe care le efectuează un agent economic se referă la perioada curentă de gestiune și se contabilizează ca atare, dar numeroase dintre ele devin exigibile în perioada următoare de gestiune: plata salariilor; a consumului de energie, apă, agent termic; plata obligațiilor către organele de protecție socială sau fiscalitate etc.

c) Delimitarea în timp a cheltuielilor de producție, respectiv stabilirea prin metode contabile a "cheltuielilor curente aferente perioadei curente", adică a acelor cheltuieli ce intră în "competiție" și comparație cu veniturile spre a stabili cu exactitate rezultatul exercițiului.

În acest scop se au în vedere soluțiile clasice:

 cheltuielile curente ale perioadei se contabilizează direct pe conturile special prerezervate în planul contabil general pe măsura considerării lor ca atare;

 cheltuielile anticipate, respectiv efectuate în contul unor perioade viitoare de gestiune, ca excepție desigur, se colectează într-un cont distinct, 471 "Cheltuieli înregistrate în avans" care se debitează cu acest prilej şi se creditează apoi în perioada de scadență când se trec în categoria cheltuielilor curente (după cum se vede până la scadență sunt considerate decontări);

 pot apărea, tot cu caracter excepțional, şi cheltuieli în seama unei perioade anterioare, dar pentru acestea exercițiul financiar s-a încheiat astfel că sistemul de prerezerve pentru evenimente de risc şi depreciere acoperă şi astfel de evenimente neprevăzute.

d) Economia de piață generează o masă importantă de cheltuieli specifice: dobânzi la credite şi împrumuturi acordate sau primite, taxe de scontare, prime de capital, dobânzi la obligațiuni şi titluri de plasament, diferențe de curs valutar, dobânzi aferente grupului sau asociaților etc. pentru care se consideră justificată economic o precompensare a sumelor plătite cu cele încasate (desigur în cadrul unor clase precis delimitate), ca urmare faptului că agentul economic se poate găsi fie de o parte, fie de cealaltă a "tejghelei" afacerilor. De aceea există conturi specifice de calcul şi aşteptare care fac aceste operații de compensare, după care în cheltuielile curente ale perioadei nu se include decât soldul obținut (adică e nefavorabil, întrucât dacă este favorabil, devine "venit").

...Dar toate acestea sunt, în general, reguli cunoscute sau, dacă nu, subîntelese.

Ideea fundamentală ce trebuie acceptată este că noul' sistem contabil aduce o concepție total diferită cu privire la contabilizarea cheltuielilor și care naște numeroase probleme tot noi, cel puțin în ceea ce privește funcționarea contabilității generale:

nu ne mai interesează secția, produsul, activitatea care generează cheltuieli (asta devine obiect al "contabilității analitice a exploatării") ci ne interesează doar "valoarea" cheltuielilor;

această "natură" respectiv detaliere a cheltuielilor devine atât de profundă, de analitică,
 până la amănuntele de omogenitate, încât pentru operatorul contabil poate părea ca exasperantă;

o serie de elemente se "contează" ca cheltuieli de exploatare în alte condiții decât "consumația" ca atare, prin compensări, recompensări şi diferențe, dar în interiorul perioadei

gestionare de referință și cu un scop bine definit: orice consum și orice influență asupra lui să se impute perioadei de exercițiu când s-au născut și veniturile corespunzătoare.

Noutățile sunt mult mai numeroase, mai diverse ca modalități de soluționare, astfel că descrierea mecanismului de "plimbare" și apoi blocare a acestora în conturi sperăm că ne va edifica suficient.

Ceea ce este caracteristic pentru întregul model de contabilizare a cheltuielilor se referă la aducerea lor la un anume nivel de compatibilitate şi comparabilitate cu veniturile (contabilizate şi ele după alte reguli) de aşa natură încît "rezultatul exercițiului" (profitul sau pierderea) să încorporeze toate eforturile financiare ale agentului economic, toate efectele exploatării dar şi toate influențele conjuncturale sau accidentale, interne sau externe, în limita unui segment de gestiune foarte clar determinat.

9.2. Contabilitatea cheltuielilor cu materiile prime, materialele și mărfurile

Ponderea cheltuielilor cu materiile prime şi materialele – în sfera producției şi costul mărfurilor vândute – în sfera circulației este dominantă în ansamblul cheltuielilor de exploatare ale oricărui agent economic, astfel că şi pachetul de conturi specifice evidenței cheltuielilor de această natură este voluminos (așa cum rezultă și din caseta alăturată).

În principiu, toate conturile sunt de activ, debitându-se – direct sau indirect – cu cheltuielile efective ale perioadei şi creditându-se, spre soldare, la finele exercițiului (de regulă lună) prin transferarea întregului, sold în contul de calcul al rezultatelor exercițiului: 121 "Profit şi pierdere" (se înțelege deci că nici un cont de cheltuieli nu prezintă sold la finele perioadei, nici cel puțin pentru producția neterminată).

Dar înregistrările în conturile de cheltuieli curente cu valorile materiale consumate sunt relativ mai complicate (și implicit funcționalitatea conturilor) în funcție de varianta de contabilizare a stocurilor practicată.

60	CHELT MĂRFU	UIELI CU MATERIILE PRIME; MATERIALELE ȘI JRILE
	600 601	Cheltuieli cu materiile prime Cheltuieli cu materialele consumabile 6011 Cheltuieli cu materialele auxiliare 6012 Cheltuieli privind combustibilul 6013 Cheltuieli privind ambalajele 6014 Cheltuieli privind piesele de schimb 6015 Cheltuieli privind semintele şi materialul de plantat 6016 Cheltuieli privind furajele 6018 Cheltuieli privind alte materiale consuma- bile
	602	Cheltuieli privind obiectele de inventar
THE CHARLES AND A STATE OF THE CHARLES AND A STA	603	Cheltuielil privind baracamentele şi amenajările provizorii
And the second s	604	Cheltuieli privind furniturile şi alte materiale nestocate
	605 606 607	Cheltuieli privind energia şi apa Cheltuieli cu animalele şi păsările Cheltuieli privind mărfurile

Să încercăm, deci, în mod concret, să vedem cum se pot rezolva problemele:

SCENARIUL Nr. 1 Contabilitatea consumului de materii prime și materiale

Consumul de MATERII PRIME, atestat pe bază de documente (inventar, facturi, bonuri de consum, fișe limită, rapoarte de producție etc) se contabilizează în mod diferit în funcție de varianta de "inventar" în care este organizată evidența stocurilor.

• În varianta "cazul inventarului intermitent":

1. La începutul lunii se preiau "în exploatare" stocurile inițiale ale perioadei (foste stocuri finale la închiderea exercițiului precedent), până la închiderea contului de evidență a valorilor materiale:

600 = 300 Cheltuieli cu materiile prime = Materii prime

2. Operațiile de aprovizionare se contabilizează direct pe cheltuieli, pe baza facturii furnizorului şi atestarea recepției materiilor prime sosite:

3. Concomitent, dacă evidența este organizată astfel, se contabilizează și eventualele cheltuieli de transport-aprovizionare aferente consumului determinat prin formula balanțieră, sau integral:

Cheltuieli cu materiile prime = 308

Diferențe de preț la materii prime şi materiale

4. La sfârșitul lunii (exercițiului) stocul final evaluat la prețul efectiv sau cel de înregistrare (a se vedea capitolul "Contabilitatea stocurilor și a circuitului valorilor materiale") determinat prin inventariere faptică și evaluare sau pe baza "contabilității analitice a stocurilor" se "descarcă" din cheltuieli și se blochează din nou în conturile de furnituri stocate:

300 = 600
Materii prime = Cheltuieli cu materiile prime

În varianta "inventarului intermitent" se constată că, în fapt, cheltuielile efective cu materiile prime rezultă din "formula balanțieră", adică:

Consum = Stoc iniţial + Aprovizionări - Stoc final

Evident că în această ipostază de "consum", deci în cheltuiala efectivă cu materiile prime, se încorporează toate consumurile efective, dar şi influențele conjuncturale din abateri de prețuri, tarife de transport etc., totul depinzând de posibilitatea inventarierii faptice sau a ținerii "la zi" a controliității analtice a stocurilor.

• În varianta "cazul inventarului permanent" cheltuielile se consemnează ca atare pe baza documentelor ce atestă ieşirea din depozite și darea în consum, operate zi de zi:

a) Darea în consum (evaluare la prețul de înregistrare):

600 · = 300 Cheltuieli cu materiile prime = Materii prime b) Cum aici se ridică probleme deosebite în ceea ce priveşte evaluarea cantităților date în consum (se pot folosi: prețul mediu ponderat de aprovizionare, prețul "primei intrări", prețul "ultimei intrări" etc.) cu ocazia "aducerii" stocului final la valoarea sa reală, pot apărea anumite diferențe de preț care se regularizează lunar în feul următor (pentru detalii a se revedea capitolul "Contabilitatea stocurilor și a circuitului valorilor materiale"):

600 = 300 - în negru - diferențe în minus - în roşu - diferențe în plus

c) Acum apar diferențele dintre prețul efectiv de cumpărare (prețul contabil) și prețul de înregistrare a valorilor materiale, precum și cheltuielile de transport-aprovizionare care se determina direct proporțional cu valoarea efectivă a consumului de bază (evident prin intermediul "coeficientului mediu al diferențelor de preț"):

600 = 308
Cheltuieli cu materiile prime Diferențe de preț la materii prime şi

numai că aici se ridică din nou o problemă ce trebuie rezolvată și anume aceea a "cuantumului" cheltuielilor de transport-aprovizionare ce se impută cheltuielilor de exploatare:

ori se impută întreaga sumă colectată în contul 308 "Diferențe de preț la materii prime" aferentă aprovizionărilor cu materii prime (determinată pe baza "coeficientului" față de celelalte valori materiale aprovizionate) ca în "cazul inventarului intermitent";
ori se impută numai cota-parte din "diferențele de preț" reprezentând cheltuielile de

 ori se impută numai cota-parte din "diferențele de preț" reprezentând cheltuielile de transport-aprovizionare (şi eventual comisioane, alte adaosuri etc.) calculată prin aceeaşi metodologie dar raportată numai la valoarea efectivă a materiilor prime consumate.

(De fapt, totul este o problemă de simplificare, mai corectă imputare a exploatării, variațiile de stocuri de la o perioadă la alta, corecta organizare a evidentei etc.)

Contabilizarea cheltuielilor cu MATERIALELE CONSUMABILE se face absolut după aceleași reguli, raționamente și metode de calcul și evaluare, numai că este obligatorie folosirea unui cont sintetic de gradul II care să reflecte fidel și omogen natura cheltuielilor, respectiv:

- cheltuieli cu materiile prime;
- cheltuieli privind combustibilul;
- cheltuieli privind ambalajele;cheltuieli privind piesele de schimb;
- cheltuieli privind semințele și materialul de plantat;
- cheltuieli privind furajele;
- cheltuieli privind alte materiale consumabile

Și aici se au în vedere etaloanele de prețuri practicate (pret efectiv, preț de înregistrare și diferențele de preț corespunzătoare), apoi "cazul" de inventar în care se face contabilizarea valorilor materiale, momentele și destinațiile consumului, etc.

SCENARIUL Nr. 2 Consumul de obiecte de inventar

• Contabilizarea consumului de OBIECTE DE INVENTAR se realizează prin sistemul "amortizării", având în vedere prevederile "Legii contabilității" și anume că "obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată se înregistrează pe cheltuieli integral sau eșalonat pe o perioadă de cel mult trei ani de la darea lor în folosință". Pentru aceasta ni se oferă trei soluții: metoda cotei unice (sau integrală) de regulă cu imputarea cheltuielilor la nivelul valorii obiectelor de inventar odată cu darea lor în folosință, metoda cotelor duble și metoda cotelor medii lunare, varianta aleasă fiind o opțiune a agentului

economic care va trebui să țină seama și de ponderea acestora în cadrul activelor materiale circulante și implicit al cheltuielilor.

Oricum, aici vom avea:

1. Imputarea cheltuielilor curente de exploatare cu cota stabilită drept amortizare a obiectelor de inventar:

602 = 322 Cheltuieli privind obiectele de inventar Uzura obiectelor de inventar

2. Suplimentarea cheltuielilor de exploatare cu cota-parte corespunzătoare din cheltuielile de transport-aprovizionare, comisioane, remize, diferențe de preț (dacă evaluarea s-a făcut la prețul de înregistrare, sau alt etalon în afara celui efectiv):

602 = 308
Cheltuieli privind obiectele de inventar Diferențe de preț la materii prime şi materiale

SCENARIUL Nr. 3 Contabilitatea costului mărfurilor vândute

• Contabilizarea cheltuielilor privind "costul MĂRFURILOR cumpărate" intrate în procesul de vânzare şi, implicit, realizate ca venit este supusă acelorași rigori ca şi în cazul "materiilor prime" exemplificate mai înainte, cu diferențierile corespunzătoare în funcție de varianta "de inventar" practicată în organizarea evidenței stocurilor și a circuitului valorilor materiale, inclusiv în ceea ce privește determinarea stocurilor lunare, evaluarea acestora sau, după caz, a ieşirilor etc. În mod concret, în ceea ce privește cheltuielile cu mărfurile un "scenariu" uzual se prezintă astfel:

d) Varianta "cazul inventarului intermitent":

1. La începutul exercițiului financiar (de regulă lunar), stocul inițial de mărfuri, blocat în contul de "mărfuri" ca stoc final al perioadei precedente, se preia în exploatare:

607 = 371 Cheltuieli privind mărfurile Mărfuri

2. Toate operațiile de aprovizionare intervenite pe parcurs se impută direct cheltuielilor la nivelul "costului mărfurilor cumpărate"

% = 401 \rightarrow suma totală de plată \rightarrow furnizori \rightarrow prețul producătorului \rightarrow T.V.A. deductibilă \rightarrow T.V.A. deductibilă

3. La finele lunii se determină valoarea stocului final (tot prin inventariere şi evaluare sau pe baza contabilității analitice a stocurilor) care se deduce din totalul cheltuielilor privind mărfurile şi se blochează, pentru închiderea exercițiului, în contul de "mărfuri"

371 = 607 Mărfuri Cheltuieli privind mărfurile

Pe lângă avantajele de preluare automată pe cheltuieli a diverselor influențe conjuncturale, de preț, de curs valutar etc. semnalate și în cazul contabilizării materiilor prime, folosirea variantei "inventarului intermitent" elimină procedeul evaluării mărfurilor la prețul prezumtibil de vânzare, cu introducerea contului specific de evidență a adaosului comercial, 378 "Diferențe de preț la mărfuri", cu "coeficienții" și aproximările lui.

e) Varianta "cazul inventarului permanent", ridică numeroase probleme în ceea ce privește stabilirea adaosului, preevaluarea mărfurilor la intrare.

recalcularea pe parcurs a adaosului și de aici, implicit a prețului de vânzare: apoi determinarea cotei de adaos aferente mărfurilor vândute (aspecte descrise pe larg în capitolul "Contabilitatea stocurilor și a circulației valorilor materiale"), dar în ceea ce privește imputarea cheltuielilor de exploatare cu costul mărfurilor vândute (deci cu corespondență în "venituri") lucrurile sunt simple:

378 Diferențe de preț la mărfuri

607 Cheltuieli privind mărfurile

→ suma încasată din vânzările de mărfuri (pretul fără T.V.A.)

→ adaosul comercial corespunzător, rezultat din calcule

→ "diferenţa": costul mărfurilor vândute

Se reține, deci, că în "cazul inventarului permanent" evidența mărfurilor nu se poate organiza decât prin evaluarea lor la prețul prezumtibil (sau negociat, sau declarat) de vânzare, astfel că "costul mărfurilor vândute" (comparabil cu veniturile corespunzătoare) cu care se impută cheltuielile curente de exploatare, se determină ca diferență între valoarea la preț de vânzare a mărfurilor vândute (în fapt suma veniturilor) și adaosul (în realitate rabatul – după metoda de calcul folosită) corespunzător, determinat pe baza "coeficientului mediu de rabat".

Un alt aspect ce trebuie menționat se referă la cheltuielile specifice procesului circulației: transport, depozitare, expediție etc. Ele nu se mai înregistrează într-un cont distinct ca în cazul materiilor prime și al materialelor ci se "împrăștie" în diversitatea cheltuielilor de exploatare, pe tipuri omogene de consumuri, împreună cu toate celelalte cheltuieli ocazionate de desfășurarea activității agentului economic comerciant (sau chiar cu alt obiect de activitate dominant, dar care face și comert).

În grupa cheltuielilor cu materiile prime, materialele şi mărfurile, mai sunt prerezervate şi alte conturi specifice pentru evidenţierea altor tipuri omogene de consumuri (furnituri şi alte materiale nestocate, energie şi apă etc.) dar oricâte implicații economice ar genera ele se pot încadra perfect în modelele de contabilizare a materialelor, mărfurilor, obiectelor de inventar etc. prezentate mai înainte.

9.3. Contabilitatea cheltuielilor cu lucrările și serviciile prestate de terti

În procesul de exploatare, pentru realizarea producției sau pentru intermedierea circulației apar numeroase lucrări și servicii prestate de terți, cu toate că în ansamblul cheltuielilor agentului economic nu dețin, decât arareori o pondere semnificativă.

Așa cum rezultă din caseta alăturată, în cadrul general al conturilor sunt prezentate un impresionant număr de astfel de instrumente de evidență în care

fiecare cheltuială trebuie "potrivită" la locul ei.

Conturile din grupa 62 "Cheltuieli cu lucrări și servicii executate de terți" și grupa 63 "Cheltuieli cu alte servicii executate de terți" sunt conturi de activ care se debitează pe parcursul lunii cu toate cheltuielile de această natură în corelație cu un cont ce desemnează prestatorul sau direct echivalentul în mijloace de trezorerie cedate și se creditează, spre închidere, la finele exercițiului prin preluarea tuturor sumelor colectate spre contul 121 "Profit și pierdere" în vederea calculării rezultatelor exercițiului. Firesc, după această operație respectivele conturi de cheltuieli nu mai prezintă sold.

Să exemplificăm câteva aspecte, deși aici totul este foarte simplu.

1. Se primește o factură de la un terț pentru efectuarea unor lucrări de întreținere și reparații la mijloacele fixe în funcțiune:

/. = 401 → suma totală de plată 611 Cheltuieli cu întreținerea și Furnizori → prețul producătorului reparațiile 4426 T.V.A. deductibilă → T.V.A. deductibilă

61		JIELI CU LUCRĂRILE ȘI SERVICIILE TATE DE TERTI
	611	Cheltuieli cu întreținerea și reparațiile
	612	Cheltuieli cu redeventele, locațiile de gestiune si chiriile
	613	Cheltuieli cu primele de asigurare
	613	Cheltuieli cu studiile şi cercetările
62	CHELTU	JIELI CU ALTE SERVICII EXECUTATE DE TERTI
	621	Cheltuieli cu colaboratorii
	622	Cheltuieli privind comisioanele şi onorariile
	623	Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate
	624	Cheltuieli cu transportul de bunuri și de personal
	625	Cheltuieli cu deplasări, detaşări şi transferări
	626	Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii
	627	Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate
	628	Alte cheltuieli cu serviciile executate de terti

2. Agentul economic locatar care a preluat diverse bunuri sau obiective în locație de gestiune sau în concesiune înregistrează lunar redevențele și alte obligațiuni (amortizări, uzura obiectelor de inventar, cote-părți la profit etc.) ce le datorează locatorului (societății-mamă):

Cheltuieli cu redeventele, locațiile de gestiune și chiriile = Datorii privind concesionările și alte datorii asimilate

3. Se achită băncii (prin stopajul pe cont efectuat de aceasta) diverse comisioane pretinse pentru operații de decontare intermediate, transfer de sume, operații de schimb valutar etc.

627
Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate = 5121
Disponibil la bancă în lei

4. Se decontează cheltuielile de deplasare efectuate de un salariat. Se reține ideia că la plecarea în delegație acesta a primit un avans spre decontare care a fost contabilizat fie în debitul contului 425 "Avansuri acordate personalului" fie în debitul contului 461 "Debitori diverși" în contrapartidă cu contul propriu de lichidități 5311 "Casa în lei".

Dar cheltuielile cu lucrările şi serviciile executate de terți sunt foarte numeroase şi se contabilizează după o "schemă unică". Aici important este să poți individualiza, pe bază de documente, ce reprezintă exact suma datorată, cui este datorată, când şi cum se va onora plata. În rest nu mai este nimic!

9.4. Contabilitatea cheltuielilor salariale

În desfăşurarea procesului de exploatare (de producție, prestații sau comercial) al agenților economici un rol important îl deține forța de muncă, întrucât, cu ajutorul imobilizărilor corporale, acționează asupra activelor materiale în vederea transformării lor în bunuri necesare unui nou proces de producție sau pentru satisfacerea nevoilor pieței, precum și pentru intermedierea procesului circulatiei mărfurilor.

Utilizarea forței de muncă salariale (inclusiv patronale cu acest regim) implică anumite cheltuieli precis reglementate prin contractele colective sau individuale de muncă, precum și prin legislația financiar-fiscală și de protecție

socială, ce constau în:

- cheltuieli cu salariile personalului, inclusiv premiile și alte stimulente materiale;

 cheltuieli privind contribuția unității la asigurările sociale, într-o cotă ce se stabileşte prin hotărârea Guvernului sau odată cu aprobarea bugetului național;

 cheltuieli privind contribuția unității pentru formarea fondului central de protecție a somerilor.

În scopul unei evidențe cât mai exacte a cheltuielilor salariale și de protecție socială în contabilitate au fost prerezervate toate conturile specifice necesare.

Astfel, contul 641 — "Cheltuieli cu salariile personalului" este un cont de activ, care se debitează cu totalul salariilor brute incluse în cheltuielile de exploatare şi se creditează prin transferarea întregului rulaj (şi implicit sold) asupra rezultatelor exercițiului, la finele acestuia (de regulă, luna gestionară).

În mod similar funcționează și celelalte conturi din această grupă, aici problemele nefiind de tehnică contabilă ci de corectitudinea determinării drepturilor salariale, a calculării obligațiilor unității față de fondurile specifice de protecție socilaă, de vărsarea și decontarea acestora conform prevederilor legislative.

Sintetizând cazuistica cheltuielilor cu personalul putem constata

următoarele:

64	CHELT	JIELI CU PERSONALUL
	641	Cheltuieli cu salariile personalului
	645	Cheltuieli privind asigurările și protecția
		socială
		6451 Contribuția unității la asigurările sociale
		(Cheltuieli – n.n.)
		6452 Contribuția unității pentru ajutorul de somaj (Cheltuieli – n.n.)

1. Se înregistrează obligațiile salariale datorate personalului, conform statului de plată a salariilor (la nivelul câștigului total brut):

641 = 421
Cheltuieli cu salariile personalului = Personal – remunerații datorate

. 2. Se înregistrează obligaţiile agentului economic față de fondurile de protecție socială, calculate în funcție de cotele stabilite prin actele normative în vigoare:

a) Pentru asigurările sociale:

6451 = 4311 (Cheltuieli privind) Contribuția unității = Contribuția unității la asigurările la asigurările sociale sociale

b) Pentru construirea fondului de şomaj:

au

că.

lor

de ea

m)

au

ctie

prin e a

de ice

ont lile (şi na

aici ării de lor

ata

de

6452 = 4371
Contribuția unității pentru ajutorul de șomaj (cheltuită privind) = Contribuția unității la constituirea fondului pentru ajutorul de șomaj

Cam aceasta este problema strictă a cheltuielilor cu personalul, chiar dacă trebuie să avem în vedere că blocarea în conturi se face nu numai o dată pe lună, cu ocazia întocmirii statului de plată, ci ori de câte ori intervin lichidări prin plecarea unor angajați, lichidări salariale intermediare cu ocazia concediilor de odihnă ce se prelungesc peste respectiva perioadă de gestiune, etc.

65	ALTE C	HELTUIELI DE EXPLOATARE			
	654	Pierderi din creante			
	658	Alte cheltuieli de exploatare			
66	CHELT	JIELI FINANCIARE			
	663	Pierderi din creanțe legate de participații			
	664	Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate			
	665	Cheltuieli din diferența de curs valutar			
	666	Cheltuieli privind dobânzile			
	667	Cheltuieli privind sconturile acordate			
	668	Alte cheltuieli financiare			
67	CHELTUIELI EXCEPȚIONALE				
	671	Cheltuieli excepționale privind operațiile de			
		gestiune			
		6711 Despăgubiri, amenzi şi penalități			
		6712 Donații și subvenții acordate			
		6714 Pierderi din debitori diverşi			
		6718 Alte cheltuieli excepționale privind			
		operațiile de gestiune			
	672	Cheltuieli privind operațiile de capital			
		6721 Cheltuieli privind activele cedate			
		6728 Alte cheltuieli excepționale privind			
		operațiile de capital			

În ceea ce priveşte soarta conturilor de cheltuieli cu personalul ea este aceeaşi: se închid la sfârşitul fiecărui exercițiu lunar prin contul de calcul a rezultatelor exercitiului.

9.5 Contabilitatea cheltuielilor financiare și excepționale

Derularea relațiilor financiare de capital; organizarea și asigurarea circuitului lichidităților și a banilor de cont; emiterea, cumpărarea, vânzarea și răscumpărarea hârtiilor de valoare; angajarea și plasarea titlurilor de împrumuturi și încă altele sunt doar câteva exemple care semnifică existența unei secțiuni specifice, bine delimitate a activității agenților economici și anume "activitatea financiară". Iar ca orice domeniu de activitate angajează diverse categorii de cheltuieli și generează venituri.

Aflându-ne în "zona cheltuielilor" este necesar să arătăm că s-au prerezervat mai multe conturi pentru urmărirea cheltuielilor financiare, poate prea în detaliu, dar de mare importanță pentru a avea baza informațională necesară în astfel de operații, care, nestăpânite, pot deveni periculoase economic.

Conturile din această grupă sunt conturi de activ care se debitează cu cheltuielile efectuate, pe măsura apariției sau "calculației" lor și se creditează

prin preluarea întregului sold la finele lunii în contul specific de determinare a rezultatelor exercitiului.

Şi totuşi fiecare cont are anumite preparative anterioare sau situaţii de moment deosebite ce se cer rezolvate cu prudență şi exactitate. Aşa se face că impactul cheltuielilor financiare şi excepționale este foarte dispersat, dar uşor de suportat, dacă avem în vedere că nu acroşează sume mari:

1. Se contabilizează valoarea reziduală netă provenită în urma operațiilor de casare (lichidare) a mijloacelor fixe

Cheltuielile exceptionale privind poperatiile de gestiune = 111 Fond de dezvoltare

2. Datorii din amortizarea lunară a concesiunilor, brevetelor și altor elemente asimilate:

Alte cheltuieli excepționale privind operațiile de capital = 205

Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori similare

3. Valoarea rămasă nerecuperată la vânzarea unor imobilizări corporale:

6721 = 212
Cheltuieli privind activele cedate Mijloace fixe

4. Diferența din reevaluarea și conversia devizelor:

a) Diferențe nefavorabile din reevaluarea lichidităților în valută constatate la finele fiecărei luni:

665 Cheltuieli din diferențe de curs valutar = 5124 – Disponibil la bancă în devize 5314 – Casa în devize

b) Diferențe nefavorabile, datorate furnizorilor în devize la plată, ca urmare creșterii cursului valutar:

665 = 401
Cheltuieli din diferențe de curs valutar Furnizori

c) Diferențe nefavorabile deduse din drepturile de creanță în devize asupra clienților la încasare, ca urmare scăderii cursului valutar:

Cheltuieli din diferențe de curs valutar = 411 Clienti

5. Taxa de scont acordată clienților la acceptarea plății de către aceștia cu efecte comerciale:

Cheltuieli privind sconturile acordate = 411

Clienti

6. Diferențe *nefavorabile* la *specularea acțiunilor* (se vând la un preț efectiv mai mic decât cel nominal)

Cheltuieli privind titlurile de plasament = 503 Cedate 503 Acțiuni

7. Diferențe *nefavorabile* provenite din faptul că propriile *acțiuni*, la răscumpărare, au devenit mai scumpe:

8. Diferențe nefavorabile la obligațiunile (altora) cumpărate, provenite din faptul că nu se pot vinde decât la un preț mai mic decât cel nominal:

Pierderi din creanțe legate de participanți = 506
Obligațiuni

9. Dividende datorate pentru participațiile de care a beneficiat un agent economic "în cadrul grupului":

667 – Cheltuieli privind sconturile acordate = 4511

Decontări în cadrul grupului

668 - Alte cheltuieli financiare

10. Dobânzi datorate:

a) Dobânzi aferente împrumuturilor din obligațiuni:

666 = 1681

Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni

b) Dobânzi datorate pentru concesiuni:

666 = 1684

Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor privind concesiunile şi alte datorii asimilate

c) Dobânzi datorate din participații:

666 = 1686

Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi aferente datoriilor legate de participatii

d) Dobânzi de plătit pentru creditele bancare:

666 = 5186

Cheltuieli privind dobânzile Dobânzi de plătit

e) Dobânzi aferente creditelor bancare:

666 = 1682 – Dobânzi aferente creditelor

Cheltuieli privind dobânzile bancare pe termen lung şi mijlociu

5186 – Dobânzi de plătit

f) Dobânzile cuvenite asociatului pentru sumele lăsate la dispoziția unității

666 = 455

Cheltuieli privind dobânzile Asociați - Conturi curente

După cum se constată, gama cheltuielilor financiare este destul de largă şi nu uşor de acceptat în ceea ce priveşte blocarea în conturi.

În ceea ce priveşte cheltuielile "excepționale", fie că se referă la activitatea curentă de gestiune, fie la operațiile de capital au, așa cum le spune și numele, un caracter întâmplător, de excepție. Dar oricum ar fi, ele trebuie evidențiate la timp, corect și cu toate influențele directe și colaterale pe care le generează.

Astfel, despăgubirile, amenzile sau perisabilitățile plătite se contabilizează în debitul contului 6711 "Despăgubiri, amenzi, perisabilități și lipsuri de inventar", în corespondență cu contul de "disponibil" – dacă se achită imediat – sau cu contul de "creditori diverși" – dacă urmează a se achita în luna următoare.

Tot în debitul acestui cont se înregistrează și perisabilitățile sau lipsurile de inventar neimputabile în corespondență cu contul de evidență a stocurilor perisabile (sau chiar a cheltuielilor cu materii prime, materialele consumabile, etc. dacă sistemul de evidență a stocurilor este în varianta "inventarului intermitent").

Deci, toate cheltuielile financiare, excepționale, precum și alte cheltuieli curente se colectează în debitul conturilor corespunzătoare prerezervate în acest scop, după care conturile se închid la finele exercițiului lunar prin transferul întregului sold în vederea determinării rezultatelor exercițiului.

9.6 Contabilitatea cheltuielilor cu amortizările și provizioanele

Pentru raționamente de psihologie sau funcționale, valoarea brută contabilă a unui element de activ poate deveni superioară valorii sale "reale". Ecartul dintre cele două entități ("valori") reprezintă măsura (mărimea) deprecierii, și ea va fi constatată contabil prin:

amortismente – pentru "deprecierea definitivă"

 provizioane – pentru "deprecierea probabilă" (posibilă dar nu efectivă)

Încadrarea în aceeaşi grupă de conturi atât a amortizărilor, cât şi a provizioanelor, se datoreşte faptului că ambele sunt un fel de "prerezerve" pentru refacerea imobilizărilor corporale uzate (prin reinvestiții) sau acoperirea şi "antamarea" efectelor de mari dimensiuni ale unor evenimente mai mult sau mai puțin previzibile. Dar, aici sunt "aglomerate" conturi cu relații de funcționalitate destul de diferite astfel că ele trebuie tratate separat.

În plus, între amortizări și provizioane apare o diferență "clară" în ceea ce privește impactul factorului timp: amortizările conservă contravaloarea unei deprecieri efective, certe, care s-a întâmplat și urmează a se "repara" la nevoie, în timp ce provizioanele sunt tot prerezerve "la obiect" constituite ca și amortizările, dar așteaptă să protejeze (să acopere financiar) un risc sau o cheltuială cu caracter devalorizant... care, deocamdată tot n-a apărut.

 AMORTIZĂRILE sunt o cheltuială curentă (normală) de exploatare, care se calculează şi contabilizează lună de lună prin intermediul conturilor:

• 681 Cheltuieli cu amortizările şi provizioanele

• 686 Cheltuieli financiare cu amortizările și provizioanele

• 687 Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele.

La rândul lor, acestea se "sparg" în conturi de gradul II cu separarea amortizărilor atât față de provizioane cât și față de "tipul" specific omogen de cheltuieli, și anume:

• 6811 Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor.

• 6868 Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor.

• 6871 Cheltuieli excepționale privind amortizările și imobilizările

Toate acestea sunt conturi de activ care colectează cheltuielile ocazionate de amortizarea, calculată după reguli ferme, activelor ce se devalorizează cert ca urmare utilizării şi trecerii timpului (cu care prilej se debitează), urmând a se credita spre închidere prin "decontarea" la calcularea exercițiului.

lată câteva cazuri:

 Amortizarea lunară a imobilizărilor corporale de natura terenurilor şi mijloacelor fixe:

6811
Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor

Amortizări privind imobilizările corporale (cu defalcarea pe conturi specifice de gradul II: terenuri, clădiri și construcții etc.)

2. Amortizarea imobilizărilor corporale de natura cheltuielilor de cercetare, concesiunilor etc., considerate, de asemenea, tot la nivelul unor rate normale:

6811
Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor

= 2803 – Amortizarea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare
 2805 – Amortizarea concesiunilor brevetelor şi altor drepturi şi valori similare.
 (de fapt toate conturile desfăşurătoare ale contului de bază. 280 – "Amortizări privind imobilizările necorporale).

68	CHELTUIE	LI CU AMORTIZĂRILE ȘI PROVIZIOANELE
	681	Cheltuieli curente privind amortizările şi provizioanele 6811 Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor. 6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli 6813 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor 6814 Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor
	686	circulante Cheltuieli financiare cu amortizările şi provizioanele 6862 Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli 6863 Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru depreciere 6868 Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor
	687	Cheltuieli excepționale privind amortizările şi provizioanele 6871 Cheltuieli excepționale privind amortizările imobilizărilor 6872 Cheltuieli excepționale privind provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli 6873 Cheltuieli excepționale privind provizioanele pentru deprecieri 6874 Cheltuieli excepționale privind provizioanele reglementate.

3. Contabilizarea primelor ocazionate de rambursarea obligațiunilor (aceste prime reprezintă de fapt diferența dintre valoarea de emisie şi valoarea de rambursare):

a) Constatarea "primelor" de rambursare aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni:

169 Prime privind rambursarea obligațiunilor 161 Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni

b) Contabilizarea valorii primelor amortizate (întrucât, mai ales atunci când ating valori mari, aceste prime se "amortizează" prin includerea în cheltuieli în mod eşalonat pe mai multe exerciții):

4. Pe parcursul anului poate apărea ca necesară "accelerarea" procesului de recuperare prin amortizarea imobilizărilor corporale în funcțiune, ca urmare pericolului iminent de deteriorare morală a acestora din cauze foarte diverse: schimbarea de strategie, reprofilarea și redimensionarea activității etc.

Apar, astfel, cheltuieli cu amortizarea justificate a fi contabilizate ca atare, dar peste suma totală prevăzută pentru fiecare lună în parte în "planul anual de amortizare". Acestea sunt "amortizări excepționale" (extraordinare) și se evidențiază în debitul contului de activ 6871 "Cheltuieli excepționale privind amortizarea imobilizărilor", adică:

6871
Cheltuieli exceptionale privind amortizarea imobilizărilor

281 Amortizări privind imobilizările corporale 2811 Amortizarea terenurilor

8 etc.

• Cheltuieli privind "PROVIZIOANELE" (așa cum rezultă și din capitolul "Montajul financiar-contabil al provizioanelor") trebuie apreciate prin prisma relației "3 x 3", adică combinându-se:

a) Trei categorii de cheltuieli grupate ca atare în funcție de normalitatea lor, de posibilitatea apariției; frecvențele și efectele asupra "linearității" economiei firmei, ca și de caracterul lor de continut:

- cheltuieli de exploatare (curente, ordinare)

cheltuieli financiare (ordinare)

- cheltuieli exceptionale (extraordinare)

b) Trei "adrese" considerate drept cauze sau chiar evenimente, ce generează astfel de cheltuieli (şi pe care se construieşte de asemenea acest sistem al provizioanelor):

- riscuri și cheltuieli

- deprecieri (ale imobilizărilor, ale activelor circulante, ale unor elemente financiare

provizioane reglementate.

Toate conturile de cheltuieli din grupa de constituire a provizioanelor sunt conturi de activ care se debitează cu sumele afectate cheltuielilor de exploatare ale exercițiului, concomitent cu constituirea provizionului (prerezervei) pe destinațiile convenite, și desigur prevăzute în cadrul general de conturi.

Problema de fond ce se ridică acum nu este de ordin contabil, ci de management financiar, de interese, și mai ales de respectarea legislației financiar-fiscale care și ea poate varia în timp în functie de starea economică și

conjunctura generală.

• Provizioanele sunt prerezerve de autoprotectie, un fel de "vase de expansiune" în care agentul economic "pompează" pe seama cheltuielilor curente de exploatare anumite "provizii", precis determinate, în acele perioade de "boom" economic, din care apoi se reechilibrează relativ, atunci când apar anumite cheltuieli sensibile ca sumă, total neprevăzute și în cea mai mare parte a lor independente de activitatea normală a agentului economic. Neprevederabilitatea acestor cheltuieli este "contrată", neutralizată tocmai pe seama provizioanelor. Interesant este că echilibrarea financiară relativă, atunci cînd "explodează" cheltuielile (încă odată precizăm: de o anume natură precis stabilită), se realizează nu prin diminuarea (sau suportarea) cheltuielilor suplimentare apărute direct din prerezerva constituită, ci prin contrabalansare, adică prin majorarea corespunzătoare a veniturilor. Dintre cele două variante

posibile (diminuarea cheltuielilor sau majorarea veniturilor) s-a ales aceasta din urmă tocmai spre a nu denatura (chiar şi prin folosirea unor coeficienți) masa "perfect aliniată" a tuturor cheltuielilor curente, financiare şi extraordinare, după principiul omogenității elementelor consumate.

Raţionamentul constituirii şi consumării provizioanelor (prerezervelor acestea de siguranță) este perfect şi are un mare rol în evitarea erodării capitalului dar şi a încrederii agenților economici într-o perioadă de hiperinflație cum este cazul economiei româneşti în actuala etapă, dar şi în ciclurile normale

"inflatie - deflatie".

Pentru perioada noastră de început probabil că sunt necesare reglementări mai ferme privind categoriile elementelor de activ sau de pasiv protejate prin prerezerve, anuitățile şi limitele maximale de constituire, durata maximă pentru care se face orice provizie etc., evitându-se astfel alunecarea în "zona" evaziunii fiscale, care în fapt, oricum, rămâne doar o evaziune amânată şi nu definitivă.

În ceea ce priveşte contabilizarea cheltuielilor cu provizioanele, aici lucrurile sunt şi mai clare, aşa cum se poate constata din următoarele exemple:

5. Se înregistrează cota lunară de contribuție la formarea provizioanelor pentrul *riscuri și cheltuieli:*

a) Dacă privesc activitatea de gestiune curentă iar prerezervele se înscriu în "graficul de eşalonare" normal al constituirii lor:

6812 = 15

Cheltuieli de exploatare privind Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli

În cadrul contului de gradul I, 151 – "Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli", este obligatorie defalcarea pe conturile de gradul II, corespunzătoare riscului protejat prin provizion, cele mai adecvate pentru gestiunea curentă fiind:

1511 Provizioane pentru litigii

1512 Provizioane pentru garanții acordate clienților

1513 Provizioane pentru cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții

1514 Provizioane pentru pierderi din schimb valutar

1518 Alte provizioane pentru riscuri și cheltuieli

b) Dacă provizioanele ce se constituie în limita aceluiași grafic de normalitate au caracter de "cheltuieli financiare"

6862 = 151

Cheltuieli financiare privind Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli

Şi în acest caz este obligatorie defalcarea contului 151 "Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli" pe conturile de gradul II cu caracter de "cheltuieli financiare", cele mai semnificative fiind:

1512 "Provizioane pentru garanții acordate clienților"
 1518 "Alte provizioane pentru riscuri și cheltuieli"

Delimitarea cu exactitate a subdiviziunii contului de "Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli" ce se impută "cheltuielilor curente" de gestiune şi "cheltuielilor financiare", într-un grafic normal prevăzut pentru constituirea eşalonată a provizioanelor nu trebuie înțeleasă ca "bătută în cuie", pentru că anumite "interferențe" vor apare frecvent. Este suficient să privim relațiile contabile de mai înainte şi vom vedea că "Alte provizioane pentru riscuri şi cheltuieli" (cont 1518) se constituie atât pe seama "cheltuielilor curente" cât şi pe seama celor "financiare". La fel se poate întâmpla şi cu contul 1511 "Provizioane pentru litigii". În toate cazurile acestea, este important ca agentul economc să-l identifice cu precizie în "graficul de eşalonare" cu destinația foarte clară a provizionului constituit.

c) provizioanele excepționale pentru riscuri și cheltuieli pot fi de două ori "extraordinare":

• ori au fost prevăzute prin "graficul de eşalonare" ca nişte prerezerve suplimentare peste cele considerate ca normale; să zicem, aşa, ca un plus de siguranță;

• ori nu au fost prevăzute inițial în grafic, dar legislația și evoluția situației economice generale, au creat cadrul imputării suplimentare a cheltuielilor și majorării provizioanelor pe parcursul exercitiului financiar anual.

Pentru exemplificare, să analizăm un caz: Urmare hiperinflației valoarea monedei naționale (ca putere de cumpărare) scade vertiginos. Tot vertiginos se erodează și capitalul în monedă de cont sau lichidități al băncilor astfel că valoarea reală a unei acțiuni aflate la un deținător nu mai face, după un timp, "nici doi bani"! Dar Banca Națională majorează simțitor (de 3–4 ori) prețul creditului (dobânda). Cum una din principalele operații cu caracter de exploatare specifice unei bănci posesoare de capital bănesc o constituie creditarea agenților economici, ea va obține venituri suplimentare considerabile. Din aceste venituri își constituie provizioane, excepționale" (chiar în afară de grafic) pe seama cărora protejează acțiunile. Şi astfel după un timp, posesorul poate schimba la banca emitentă o acțiune de 10.000 lei (să zicem) contra uneia de 25.000 lei, aducând-o astfel aproape de noua putere de cumpărare a leului.

În contabilitate, reflectarea constituirii provizioanelor excepționale se va regăsi, deci, astfel:

872

Cheltuieli excepționale privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli

Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli

În ceea ce priveşte defalcarea contului 151 "Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli" pe conturile de gradul II din cadrul general al conturilor, aici se poate folosi oricare dintre ele, în funcție de riscul şi cheltuiala specifice protejate prin respectivul provizion.

6. Respectând restricțiile şi condițiile menționate anterior, imputarea cheltuielilor curente pentru provizioanele constituite în vederea protejării deprecierilor intervenite la imobilizări (necorporale şi corporale) se va reflecta astfel:

6813

Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor

= 290 – Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale

291 – Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale

293 – Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs

(şi chiar: 296 Provizioane privind deprecierea imobilizărilor financiare)

Deci, aici cheltuielile imputate se referă numai la provizioanele curente ("în grafic") vizând protecția împotriva deprecierilor a imobilizărilor corporale și necorporale.

7. Dacă provizioanele constituite au ca destinație protejarea activelor de natură financiară (creanțe, decontări etc.) și prin corelația generală a conturilor se includ, după natura lor în "cheltuielile financiare" (curente), în contabilitate vom avea:

6863

Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru deprecieri

491 – Provizioane pentru deprecierea creantelor – clienti

495 – Provizioane pentru deprecierea creantelor decontări în cadrul grupului și cu asociații

496 – Provizioane pentru deprecierea creanțelor debitori diverși

(şi chiar: 296 Provizioane privind deprecierea imobilizărilor financiare)

8. Provizioanele constituite în mod curent, pe baza "graficului de eşalonare" în vederea protejării activelor circulante împotriva deprecierii dețin o pondere însemnată și afectează sensibil cheltuielile curente cu amortizările și provizioanele tocmai datorită diversității și volumului însemnat al mijloacelor circulante precum și susceptibilității lor la depreciere în condițiile inflației, dar și a oscilatiei preturilor în funcție de raportul "cerere – ofertă".

În ceea ce priveşte imputarea cheltuielilor cu provizioanele curente constituite în acest scop, ea se regăseşte în următoarea "schemă" contabilă:

6814

Cheltuieli de exploatare privind provizioanele pentru deprecierea activelor circulante

= 390 – Provizioane pentru deprecierea materiilor prime

391 – Provizioane pentru deprecierea materialelor consumabile

392 – Provizioane pentru deprecierea obiectelor de inventar

393 – Provizioane pentru deprecierea producției în curs de execuție

394 – Provizioane pentru deprecierea produselor

395 – Provizioane pentru deprecierea stocurilor aflate la terti

396 – Provizioane pentru deprecierea animalelor

397 – Provizioane pentru deprecierea mărfurilor

9. Dată fiind importanța utilizării şi circulației "hârtiilor de valoare" sub forma obligațiunilor, în economia de piață, dar şi a riscurilor rezultate din "ieftenirea" sau "scumpirea" lor, a plății primelor de rambursare etc., s-a considerat necesară constituirea unor prerezerve de protecție normală şi în acest scop. Contabilizarea lor se regăseşte în relatia:

6868

Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiunilor 590

Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament

10. Pe lângă provizioanele normale aflate în graficele curente în vederea protecției contra deprecierii activelor imobilizate sau a celor circulante, a creanțelor și altor relații financiare, desigur în spiritul legii și cu o mare responsabilitate decizională, se pot constitui și provizioane suplimentare extraordinare, analizând fiecare categorie de active și creanțe în parte.

Oricare ar fi dimensiunea și destinația acestor provizioane ele se impută pe debitul contului 6873 "Cheltuieli excepționale privind provizioanele pentru deprecieri", în contrapartidă cu contul ce reflectă natura și destinația provizionului constituit, iar "localizarea" formei contabile pentru fiecare caz individual în parte se deduce din relatia:

6873

Cheltuieli excepționale privind provizioanele pentru deprecieri

Contul corespunzător din clasele:

•29 – Provizioane privind deprecierea imobilizărilor

 39 – Provizioane pentru deprecierea stocurilor şi producției în curs de execuție

•49 – Provizioane pentru deprecierea creantelor

•59 – Provizioane pentru deprecierea conturilor financiare

11. În sfârşit, provizioanele reglementate. Ele se constituie numai pe baza unei hotărâri guvernamentale sau legislative exprese, de regulă cu un obiectiv precis şi pentru un anume termen prestabilit (spre exemplu "îngheţarea" unor preţuri la vânzare, fără stăpânirea lor la aprovizionare sau fără "îngheţarea" şi a salariilor). În astfel de situaţii se constituie un provizion reglementat, care se impută cheltuielilor în felul următor:

6874
Cheltuieli exceptionale privind provizioanele reglementate

141 Provizioane reglementate

Aceasta este în "compediu" situația imputării cheltuielilor de exploatare curente, financiare și excepționale în vederea constituirii marii varietăți a provizioanelor. Ea nu este câtuși de puțin simplă și cu atât mai mult este încărcată de responsabilitate pentru organele de decizie chiar și în cazul existentei unor reglementări normativ-financiare destul de detaliate.

Ceea ce mai este de semnalat se referă la faptul că cheltuielile privind constituirea provizioanelor se generează continuu, iar aceasta decurge din mecanismul de "reajustare", respectiv de constituire, utilizare şi consumare a

provizioanelor:

a) Dacă pe parcursul exercițiului se constată că provizioanele, chiar deja constituite, sunt insuficiente la "întâlnirea" cu practica de zi cu zi, atunci ele se suplimentează şi se înregistrează în contabilitate imputând în continuare cheltuielile ca şi în cazul modelelor prezentate mai înainte.

b) Când apar elementele de risc protejate prin provizion situatia financiară

a agentului economic poate fi afectată în două feluri:

ori se identifică exact activul protejat depreciat de risc şi aceasta se contabilizează prin diminuarea provizionului constituit. (spre exemplu deprecierea unui stoc de materii prime s-ar putea contabiliza prin debitarea contului 390 "Provizioane pentru deprecierea materiilor prime" în contrapartidă cu contul 300 "Materii prime" numai că se pare a fi preferată debitarea contului 6711 "Despăgubiri, amenzi, penalități, perisabilități şi lipsuri de inventar"):
 ori deprecierea şi riscul generează diverse alte cheltuieli (care se contabilizează în

– ori deprecierea şi riscul generează diverse alte cheltuieli (care se contabilizează în conturile corespunzătoare pe elemente şi tipuri de cheltuieli) şi atunci pentru a reechilibra situația financiară se diminuează provizionul în cauză şi se majorează "veniturile", contrabalansând astfel o

eventuală "acroșare" nafavorabilă a rezultatelor exercițiului.

c) În cazul în care se constată că provizionul existent este prea mare în raport cu necesitățile sau chiar inutil, atunci diminuarea şi eventual anularea lui se face de asemenea prin majorarea "veniturilor" și diminuarea cu aceeași sumă

a provizionului.

Deci, conturile de "cheltuieli cu amortizările și provizioanele" se debitează pe parcursul exercițiului cu toate sumele constituite ca prerezerve împotriva riscului și deprecierilor. La sfârșitul exercițiului (an, trimestru, lună – așa cum este reglementat de fiscalitatea națională) conturile se închid prin creditare, în contrapartidă cu "rezultatul exercițiului", astfel că la finele perioadei de bilanț nu prezintă sold.

9.7. Contabilitatea cheltuielilor generate de impozite și taxe

Evident, cel puțin ca principiu, toate plățile și vărsămintele cu caracter de impozite și taxe devin cheltuieli de exploatare, fiind înregistrate la conturile

corespunzătoare în funcție de natura lor.

Ceea ce este nou şi, aşa cum vom vedea, schimbă puţin lucrurile, constă în faptul că impozitul pe profit este considerat tot o cheltuială, ,astfel că decontarea veniturilor şi cheltuielilor în vederea stabilirii rezultatului exerciţiului (profit sau pierdere) va trebui să se facă "în eşalonare".

Categoria impozitelor și taxelor ce afectează cheltuielile de exploatare nu este prea cuprinzătoare, iar la majoritatea dintre ele ne-am referit în capitolele precedente. Deci să le recapitulăm prin scenariile posibile de întîlnit:

1. Impozitul pe salarii este suportat de personalul angajat sau colaborator din câştigul brut realizat, astfel că nu poate fi considerat ca cheltuială de

productie.

63	CHELTUIELI CU IMPOZITELE, TAXELE ŞI VĂRSĂMIN-				
	TELE A	TELE ASIMILATE			
	631	631 Cheltuieli cu impozitul pe salarii			
	632	Cheltuieli cu impozitul pe clădiri			
	635	Cheltuieli cu alte impozite şi taxe			
69	CHELTU	JIELI CU IMPOZITUL PE PROFIT			
	691	Cheltuieli cu impozitul pe profit			
	693	Cheltuieli pentru fondul de dezvoltare din			
		reducerea de impozit			

2. S-ar putea ca legislația națională să prevadă și pentru agenții economici plata unui impozit suplimentar pe salarii sub diverse argumente și interese. Spre exemplu în momentul de față se plătește un impozit global pe partea din fondul de salarii efectiv ce depășește un anume nivel considerat "admisibil" stabilit și "restabilit" lunar în funcție de o serie de parametri. În astfel de situații în contabilitate vom avea:

631 = 444
Cheltuieli cu impozitul pe salarii Impozitul pe salarii

3. Impozitul pe clădiri ca și diverse alte categorii de impozite și taxe datorate bugetului administrației centrale:

632 – Cheltuieli cu impozitul pe clădiri | = 446 635 – Cheltuieli cu alte impozite şi Alte impozite, taxe şi vărsăminte taxe asimilate

4. Eventualul impozit pe circulație și accizele care vor mai fi (dacă vor mai fi și cât vor mai fi, alături de taxa pe valoarea adăugată) datorate:

635 = 443
Cheltuieli cu alte impozite şi taxe Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate

5. Impozitul pe profit este o cheltuială de exploatare, chiar dacă este sau nu exigibilă (în funcție de prevederile legislației, desigur), dacă se calculează într-un ciclu de eşalonări succesive ale decontării exercițiului (a se vedea detalii în capitolul "Contabilitatea relațiilor financiare şi de capital"):

691 = 441
Cheltuieli cu impozitul pe profit Impozitul pe profit

6. Constituirea fondului de dezvoltare din reducerea de impozit acordată conform legislației financiar-fiscale, pentru a stimula investirea în continuare a profitului, reducere ce se acordă și operează pentru anul precedent de gestiune, astfel că nu mai este posibil decât a imputa cheltuielile de exploatare:

693 = 111
Cheltuieli pentru fondul de dezvoltare din reducere de impozit

În final, toate "cheltuielile cu impozitele, taxele, vărsămintele asimilate", inclusiv impozitul pe profit, colectate în conturile specifice de evidență se decontează, spre închidere prin contul, și cu ocazia determinării, rezultatelor exercițiului (121. "Profit și pierdere").

9.8. Delimitarea și decontarea cheltuielilor

Despre contabilizarea cheltuielilor în accepțiunea lor cea mai largă se pot spune foarte multe, se poate scrie la nesfârșit fără a avea pretenția că s-a reușit asanarea lor. Chiar dacă în "grupajele" și scenariile enunțate pe parcursul acestui capitol n-a putut fi "brăzdat" întregul lor câmp, dar, prin acroșarea și a "consumurilor" pe tipuri de activități tratate în capitolele precedente (consumul de materiale, mărfuri, amortizări, salarii și protecție socială, etc, etc) noi apreciem că se poate forma o idee fermă: pe parcursul fiecărei luni gestionare orice fel de cheltuială, sau asimilată acesteia, se COLECTEAZĂ – și implicit se blochează în conturi – pe tipuri foarte omogene și suficient de bine conturate.

O a doua operație ce vizează tratarea cheltuielilor se referă la "DELIMITAREA" acestora în funcție de factorul timp – și care poate interveni atât pe parcursul lunii, dar mai ales la finele acesteia – de așa manieră încît suma totală și fiecare "sortiment" în parte de cheltuială – să intre în etapa finală a "decontării" într-o perfectă compatibilitate cu veniturile, adică să se refere ferm la perioada respectivă (luna) de gestiune, de maniera că acestea, și numai acestea, sunt cheltuielile pe temeiul cărora s-au născut veniturile și implicit

rezultatele exercitiului.

În scopul rezolvării acestor cerințe, contabil problema se "tratează" cu ajutorul contului 471 – "*Cheltuieli înregistrate în avans"*, prin intermediul căruia se ține evidența cheltuielilor anticipate sau a celor constatate a fi efectuate în avans care urmează a se suporta (imputa) eșalonat pe cheltuielile curente ale unitătii, pe baza unui scadentar, în perioadele sau în exercitiile viitoare.

Este un cont de activ care se debitează cu:

 cheltuielile privind reparaţiile capitale neprevizibile, reparaţiile curente, revizii tehnice, chirii, abonamente, tele-fax, etc. efectuate anticipat;

- cheltuielile constatate expres la finele perioadei și închiderea exercițiului ca aparținând exercitiului următor:

și se creditează cu:

 sumele repartizate în perioadele următoare sau exercițiile următoare pe cheltuieli, conform scadențarelor;

- sumele constatate la finele exercițiului anterior ca fiind efectuate în avans, aferente

exercițiului în curs.

Are sold debitor și reprezintă cheltuielile anticipate sau efectuate în avans și nescadentate încă.

Câteva cazuri concrete pot simplifica întelegerea lucrurilor:

1. Se înregistrează factura furnizorilor pentru diverse prestații efectuate, despre care noi ştim ferm că se referă la perioadele următoare de gestiune:

*/• = 401 471 – Cheltuieli înregistrate în avans Furnizori 4426 – T.V.A. deducțibilă

2. Cheltuieli curente de exploatare, financiare sau extraordinare, constatate prin analiza cont cu cont, la închiderea exercițiului, ca fiind aferente exercițiului următor:

471 = Clasa 6
Cheltuieli înregistrate în avans

Cricare din conturile de cheltuieli care prezintă astfel de situatii

 Suma repartizată în perioadele următoare sau în exerciţiile următoare pe cheltuieli conform scadenţarelor;

628 – Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți

668 - Alte cheltuieli financiare

658 – Alte cheltuieli de exploatare

471 Cheltuieli înregistrate în avans **4.** Sume de orice natură repartizate pe cheltuieli constatate în exercițiul anterior ca fiind efectuate în avans:

Clasa 6 "CHELTUIELI" Oricare din conturile de cheltuieli care prezintă astfel de situații

471 Cheltuieli înregistrate în avans

Așa cum se observă cele patru cazuri sunt de fapt două perechi: una de "rescadențare" și alta de "actualizare" la exercițiu, cu diferențieri generate de modalitatea de constatare și caracterul lor de permanetizare. Oricum însă "delimitarea în timp a cheltuielilor" face parte din "calculație" ca procedeu al metodei contabilității și ea nu poate fi ocolită sau neglijată dacă dorim a obține rezultatele financiare în stare să reflecte corect realitatea.

DECONTAREA

Deci: conturile de cheltuieli sunt extrem de numeroase, deschise pe principiul colectării cheltuielilor pure cu o anume destinație sau determinate de o anume activitate, prestație, obligație, angajare, etc.

Pe parcursul exercițiului ele se debitează sistematic însumând toate cheltuielile ce se referă la respectiva perioadă indiferent că în cadrul general unele sunt "de exploatare", altele "financiare" și, în sfârșit altele "extraordinare".

Astfel, prerezervele se conservă prin sistemul provizioanelor iar cheltuielile anticipate se colectează și apoi delimitează în timp cu ajutorul contului 471 "Cheltuieli înregistrate în avans".

La sfârșitul exercițiului conturile de cheltuieli se închid în vederea calculării rezultatului financiar, cu întregul lor sold debitor:

121 = Clasa 6
Profit şi pierdere CONTURI DE CHELTUIELI

Mai rămâne de rezolvat ce înseamnă "sfârşitul" exercițiului şi, implicit, "capetele" exercițiului. În acest domeniu Legea nr. 82/1991. "Legea contabilității" este neiertătoare: "în contabilitate, profitul sau pierderea se stabileşte lunar" (art. 19), ori pentru aceasta este necesar ca şi cheltuielile să fie decontate lunar, cu toate că determinarea rezultatelor exercițiului în condițiile metodologice şi corectitudinea cerute de noul sistem contabil nu este o treabă la îndemâna oricui. Dar trebuie să ne învățăm odată cu ordinea şi cu ce însemnează ea pentru perenitatea fiecărui agent economic, cu atât mai mult cu cât în acest angrenaj ordinea contabilă este hotărâtoare.

Nu pretindem că am asanat problematica "cheltuielilor", chiar dacă numeroasele lor conexiuni au fost tratate sectorial și anterior (consumul de amortizări, de valori materiale, cheltuielile salariale și generate de protecția socială, etc, etc.), dar credem că o problemă esențială ar trebui reținută: Concepția fundamentală a cuantificării și contabilizării CHELTUIELILOR nu este obținerea unui etalon pur al mărimii totale a acestora ci momentul (în limitele perioadei exercițiului) când ele generează "venituri", când devin compatibile ca atare. Masa generală a cheltuielilor într-un anume interval este "amorfă", repetată, reluată, etc. dar este perfect compatibilă și comparabilă cu masa determinată în aceeași manieră a veniturilor – atât global cât și pentru anumite secțiuni, activități, etc – scopul fiind foarte clar: determinarea exactă a rezultatelor exercițiului și, în final, a profitului sau pierderilor în interiorul respectivului interval de exploatare.

Aici sunt chestiuni de metodă, mecanism şi concepție, şi vă asigurăm apriori, dacă încă nu v-am convins, că sunt perfecte.

CONTABILITATEA VENITURILOR

10.1. Conținutul și regulile veniturilor

Potențialul economic al regiilor și societătilor comerciale, consecintă a potențialului tehnic, productiv, comercial, dar și managerial, este capacitatea de a crea venituri ca unica sursă de acoperire a cheltuielilor și realizarea unui profit suficient spre a asigura dezvoltarea și a împiedica erodarea capitalului.

In noul sistem contabil, organizarea evidentei veniturilor si conceptia generală despre "venituri" se schimbă fundamental în ideea delimitării eforturilor și efectelor economico-financiare cu foarte mare claritate, asupra unei anume

perioade de gestiune. Câteva din noile idei au în vedere:

a) venitul devine "venit al perioadei" în momentul expedierii mărfii, produselor, facturării serviciilor etc., indiferent dacă se încasează sau nu în acea perioadă de exercițiu, aceasta din urmă rămânând o problemă a relațiilor financiare de decontare;

b) valoarea productiei finite, semifabricatelor, mărfurilor și chiar producției în curs de executie este considerată "venit" și se contabilizează ca atare, desigur printr-un mecanism care are în vedere și modificările ce intervin între stocurile inițiale și cele finale ale perioadei pentru respectivele valori materiale;

c) producția finită sau în curs de execuție destinată imobilizărilor

necorporale sau corporale (spre exemplu lucrările de investiții) devine automat și este evidențiată ca "venituri" ale perioadei;

d) pentru acele venituri care nu au devenit încă exigibile (ex: veniturile din producția stocată) există și posibilitatea fiscală a amânării impozitării profitului sau a trecerii taxei pe valoarea adăugată în neexigibilitate, sau chiar să nu mai fie considerat venit etc. toate acestea depinzând de prevederile legislative (oricum ele se "aduc" la nivelul cheltuielilor efective).

e) conturile de "venituri" nu-și propun să cuantifice, prin însumare, veniturile cert efective ale agentului economic, ci printr-un mecanism foarte abil de funcționare să le aducă într-o stare de compatibilitate și comparabilitate perfectă cu cheltuielile perioadei, ceea ce implică și perfecta lor "delimitare în

timp" ca etapă obligatorie înaintea decontării lor.

În virtutea acestor considerente s-au prerezervat numeroase conturi pentru evidența veniturilor, într-o mare detaliere, după aceleași criterii ca și cheltuielile, de aşa manieră încât să poată fi apreciată eficiența sectorială a fiecărui segment al activității agentilor economici. Oricum, pentru a respecta o anume structură omogenă s-a avut în vedere sistematizarea acestora după aceleași criterii de compatibilitate ca și cheltuielile în:

1. Venituri din exploatare, formate din:

- a) "Cifra de afaceri", respectiv:
- venituri din producția vândută
- venituri din vânzări de mărfuri

b) Productia exercitiului

- producție stocată
- producţia imobilizată

- c) Subvenții și alte venituri din exploatare d) Venituri din provizioane privind exploatarea
- 2. Venituri financiare, provenind din:
- titluri de plasament
- titluri şi creanță imobilizate
- diferențe de curs valutar
- alte venituri financiare
- venituri din provizioane financiare
- 3. Venituri excepționale, aparținând:
- operațiilor de gestiune
- operațiilor de capital
- amortizările şi provizioanele corespunzătoare.

Fără a ne propune tratarea până la asanare a fiecărei subdiviziuni a veniturilor în parte – mai ales că ele au fost detaliate în parcurs odată cu tratarea fenomenului generativ – o recapitulație nu poate decât să completeze imaginea.

10.2. Contabilitatea "cifrei de afaceri"

Într-o definiție larg acceptată, cifra de afaceri reprezintă "suma totală a afacerilor" (veniturilor ferme) realizate de agentul economic din relațiile cu terții: vânzări de produse, mărfuri, servicii, prestații etc. în exercitarea activității sale profesionale care formează profilul obișnuit al agentului. Deci "cifra de afaceri" nu trebuie confundată cu totalitatea veniturilor, acestea din urmă încorporând în plus și venituri din producția stocată, imobilizări în curs, provizioane, dobânzi etc.

10.2.1. Venituri din vânzarea producției

Reţinând că producția vândută poate fi formată din produse finite – depozitabile și nedepozitabile – lucrări executate, servicii prestate, semifabricate – toate deja expediate – ea caracterizează agenții economici cu profil de producție, iar evidența formării și decontării acestora se realizează cu ajutorul contului de pasiv 701 "Venituri din vânzarea produselor finite", care se creditează cu veniturile potențiale generate de actul vânzării și se debitează, spre închidere, la finele lunii în contrapartidă cu rezultatele exercițiului.

1. Contabilizarea ca atare a vânzării pe baza facturilor şi actelor de expediere, este totuşi simplă şi, cel puţin deocamdată, nu este influențată de varianta de organizare a circulației stocurilor de valori materiale, adică:

411 =
$$\frac{1}{701}$$
 \rightarrow suma totală de încasat \rightarrow prețul ce revine producătorului \rightarrow T.V.A. colectată

La această formulă-cadru diferențieri pot exista numai în legătură cu modalitatea concretă de încasare. Astfel, dacă în locul dispoziției de încasare sau de plată, s-ar opera vânzarea în contrapartidă cu numerar încasat imediat sau primirea de cecuri, efecte comerciale etc., atunci contul 411 "Clienți" ar

putea fi înlocuit cu conturile corespunzătoare 5311 "Casa în lei" 5112 "Cecuri de încasat", 5113 "Efecte de încasat".

	NATIONAL PROPERTY.	
70	VENI	TURI DIN VÂNZĂRI DE PRODUSE, PRESTĂRII
	SERV	/ICII, MĂRFURI
	701	Venituri din vânzarea produselor finite
	702	Venituri din vânzarea produselor semifabricate
	703	Venituri din vânzarea produselor reziduale
	704	Venituri din lucrări executate și servicii prestate
	705	Venituri din studii şi cercetări
	706	Venituri din redevenții, locații de gestiune și chirii
	707	Venituri din vânzări de mărfuri
	708	Venituri din activități anexe

2. Situația este identică și în cazul vânzărilor de semifabricate, facturării lucrărilor executate și al serviciilor prestate, al vânzării de produse reziduale, etc., cu obligativitatea utilizării în locul contului de "venituri din produse finite" a conturilor specifice de venituri 702 "Venituri din vânzarea produselor semi-fabricate",703 "Venituri din vânzarea produselor reziduale", 704 "Venituri din

lucrări executate și servicii prestate" etc.

3. Contabilizarea veniturilor sub formă de redevențe pentru concesiuni și locații de gestiune ține seama și de faptul că locatorul urmează a încasa (și deci îşi crează drepturile de creanță) nu numai "venit" ci și amortizările pentru valorile cedate unui tert spre exploatare (a se revedea și capitolul "Contabilitatea activelor imobilizate"). Ele pot fi asimilate în cifra de afaceri în măsura în care provin de pe urma plasării în concesiune sau locație a unor active sau activități ce tin de propriul obiect de activitate.

4. Activitățile anexe, aservite prin concepția lor realizării obiectivelor de bază al agentului economic pot aduce și venituri prin livrarea unor produse, executarea de lucrări și alte prestații, contabilizarea lor făcându-se după același model prezentat mai înainte dar folosindu-ne de un cont specific, 708 - "Venituri

din activitățile anexe".

Se preconizează că, indiferent de natura rezultatelor activității de producție realizată la vânzare, veniturile sunt certe, la nivelul prețurilor negociate cu clienții sau ferme la vânzare, indiferent de prețul de înregistrare sau costul efectiv al productiei vândute.

10.2.2. Venituri din vânzarea mărfurilor

Contabilizarea veniturilor din vânzarea mărfurilor se înscrie în același model cu precizarea că vânzarea ca atare se poate face fie de către clienți cu plată ulterioară (timpul necesar circulației documentelor bancare) fie contra numerar cu amănuntul, astfel că vom avea:

→ cu suma totală de încasat 411 - Clienti = 707. – Venituri din vânzări → prețul comerciantului 531 - Casa de mărfuri etc. → T.V.A. colectată 4427 T.V.A. colectată

În legătură cu vînzările de mărfuri, (ca de altfel și la produse) și realizarea corespunzătoare a veniturilor mai trebuiesc rezolvate și puse la punct completul documentelor necesare ca și al circuitului lor. Aici este vorba îndeosebi de întocmirea avizului de însoțire și a dispoziției de livrare; a facturii și chitanței fiscale, a jurnalului pentru vânzări și a borderoului pentru operații asimilate cu livrările de bunuri și prestări de servicii, întrucât cu fiscalitatea nu este de glumit.

De asemenea, mai trebuie precizat că blocarea în conturi a operațiilor de vânzare aducătoare de venit mai diferă și de "cazul de inventar" cu care se operează... dar aceasta a fost descrisă pe larg în capitolele anterioare, aici fiind vorba doar de o sinteză.

Aparenta "simplitate" în contabilizarea veniturilor provenind din activitatea de bază a agenților economici derivă înainte de toate din faptul că evaluarea valorilor materiale și economice supuse vânzării este certă, generată de pretul ferm de facturare. În plus este necesar ca în această "secțiune" corelațiile contabile și "unicitatea" schemei de contabilizare să poată asigura un control fiscal și o informare permanentă și fără posibilități "de ajustare".

10.3. Contabilitatea veniturilor din stocuri și imobilizări

Reținând ideia că stocurile de producție au fost "ridicate" pe temeiul a o serie de cheltuieli contabilizate în conturile corespunzătoare după natura lor și că ele sunt potențial aducătoare de venit – pe de o parte, iar pe de altă parte de necesitatea ca totul (efect, efort, rezultat) să fie cuantificat și determinat pe fiecare perioadă de exercițiu gestoinar (chiar lunar) stocurile de produse sunt considerate aducătoare de venit (în anumite circumstanțe), la fel cum frecvent producția și lucrările în curs de execuție pot crea venituri.

Să le luăm pe rând:

A. În intervalul unei luni gestionare PRODUCȚIA FINITĂ, numai dacă este evidențiată în varianta *inventarului intermitent*, se va găsi blocată în conturi astfel:

1) "Destocarea" – la începutul lunii (la costul efectiv cu care vine din luna precedentă).

711 = 345 150.000 Venituri din producția stocată Produse finite

2) Stocarea la finele lunii care se încheie, pe baza determinărilor din contabilitatea analitică a exploatării sau din registrul inventar (tot la costul efectiv, dar al lunii care se încheie):

345 = 711 100.000 Produse finite Venituri din producția stocată

3. Dacă încercăm să generalizăm lucrurile vom constata că efectul "destocărilor" sau "restocărilor", în varianta de evidență a "inventarului intermitent" va fi calculat de contul 711 "Venituri din producția stocată", care va prezenta la finele lunii:

71 VENITURI DIN PRODUCȚIA STOCATĂ
 711 Venituri din producția stocată
 72 VENITURI DIN PRODUCȚIA DE IMOBILIZĂRI
 721 Venituri din producția de imobilizări necorporale
 722 Venituri din producția de imobilizări corporale

a) fie sold creditor, rezultat din creşterea stocurilor finale de producție finită și în curs de execuție comparativ cu cele inițiale și se închide prin rezultatul exercițiului:

711 = 121 Venituri din producția stocată Profit și pierdere

b) fie sold debitor, (ca în exemplul derulat de noi) ca urmare diminuării stocurilor finale de producție finită și în curs de execuție, față de cele inițiale și va diminua, spre închidere, rezultatul exercițiului:

121 = 711 50.000 Profit şi pierdere Venituri din producția stocată Contabilizarea "mişcării" stocurilor şi efectelor sale asupra veniturilor este totuşi mai simplă în "cazul inventarului intermitent" ca urmare faptului că făcând evaluările numai la "capetele" segmentului gestionar eventualele influențe din oscilațiile de prețuri şi tarife se "trimit" direct asupra contului de venituri din vânzări fără a mai fi necesare corecții prin înregistrări contabile.

B. În varianta inventarului permanent PRODUCȚIA FINITĂ, se regăsește

în prima zi a perioadei în debitul conturilor specifice:

cont 345 "Produse finite" evaluată la prețul de înregistrare

• cont 348 "Diferențe de preț la produse", cu diferența corespunzătoare, adică:

	3	45
	500.000	
	3	 348
-	60,000	

1. Deci, aceste produse vin din exercițiul precedent și vor produce venituri în exercițiul actual.

2. În timpul lunii se înregistrează:

 a) producția finită obținută (evaluată la prețul de înregistrare) 	345 Produse finite	 711 Venituri din producția stocată 	300.000
 b) producția finită vândută (evaluată la pretul efectiv de vânzare convenit cu clientul): 	411 Clienți	= '/. 701 – Venituri din vânzarea producției finite	590.000 500.000
		4427 – T.V.A. colectată	90.000

3. La finele lunii:

a) În urma calculației costurilor prin contabilitatea exploatării se stabilește diferența dintre costul efectiv și cel de înregistrare al producției finite obținute:

- Cost ef: 200.000 - Preţ înreg. 300.000 Δ favorabilă 100.000

348 = 711 100.000

Diferențe de Venituri din preț la producția produse stocată

b) Se descarcă gestiunea vânzărilor:

345 Si. 500.000 2) 300.000	k = $\frac{60.000 + 100.000}{500.000 + 300.000} = \frac{40.000}{800.000} = \frac{40.000}{800.000}$ Diferența aferentă vânzărilor: • prețul de înregistrare al producției v	2 0,05 andute 400.000 lei
348 Si. 60.000 2) 100.000	• prețul efectiv de vânzare al aceleia: $\Delta = 400.000 \times \boxed{0.05} = \boxed{20.000} \text{ lei}$	și producții 500.000 lei
711 Venituri din producția stocată	= '/. 345. Produse finite 348. Diferențe de preț la produse	380.000 400.000 20.000

4. Să recapitulăm lucrurile:

– oricum ne-am eschiva producția finită trebuie evaluată, per unitate, la două etaloane: prețul de înregistrare, şi prețul pieței la vânzare (deşi eu le-aş ține numai la prețul de vânzare al pieței pe care le-aş actualiza şi regulariza mereu pe seama contului de "diferențe):

- Conturile de "active" ne arată:

34	348			
Si) 500.000 2) 300.000	3b) 400.000	Si) 60.000)	
		3a) 10	0.000	20.000
Sold debit. 400.000	contract	Sold debit. 20	0.000	
a) Sold debito	r produse în u	tima zi a lu	ınii	400.000
b) Sold debito	20.000			
c) Costul efec	380.000			

- Contul de "venituri din productia stocată" (711)

		7	11	
Costul producți	efectiv ei vându	380.000	300.000	Costul efectiv al pro- ducției fabricate și pre- date magazie
Sold de	ebitor	180.000	100.000	

5. Acum trebuie să regularizăm veniturile din producția stocată, ajungând

la aceeași soluție indiferent de "cazul de inventar" folosit, adică.

a) Dacă contul "Venituri din producția stocată" prezintă sold debitor deoarece s-a produs per total lună gestionara o "DESTOCARE", adică stocul la finele lunii (pentru produsele finite desigur) este mai mic decât cel de la începutul lunii (cazu nostru):

Să nu se interpreteze greşit: vânzarea în acest exercițiu a unei părți din producția stocată existentă în prima zi ne-a adus o "destocare";

Pentru aceste produse nu s-a făcut nici un fel de cheltuială în exercițiul curent, dar ele ne-au adus un venit cert efectiv de 500.000 lei (ct 701 "Venituri din vânzarea producției finite"), care implicit va majora profitul brut. Ori este firească diminuarea acestui profit cu costul efectiv al producției ce se vinde din acest stoc precedent (desigur calculat ca medie împreună cu producția exercițiului curent).

b) Dacă situația ar fi fost invers, adică volumul vânzărilor curente ar fi fost mai MIC decât producția obținută și din mișcarea stocurilor la finele lunii apărea o "DESTOCARE" atunci contul 711 "Venituri din producția stocată" ar fi prezentat sold creditor, reprezentând costul efectiv al creșterii de stoc (pentru care avem corespondent în masa cheltuielilor) închiderea lui s-ar fi făcut ca pentru toate conturile de "venituri".

c) Şi totuşi, cele mai veritabile venituri pentru producția stocată apar în cazul producției şi lucrărilor în curs de execuție, pentru care oscilația mărimii

stocurilor de la finele unei perioade de gestiune la cea care urmează poate fi semnificativă atât ca mărime cât și ca sens, reținând din nou că evaluarea acestui gen de producție se face întotdeauna la costul efectiv al fabricației. Aici lucrurile trebuie să se desfășoare în felul următor.

1. La începutul lunii se preia în exploatare producția în execuție existentă ca sold final în exercițiul precedent (evaluată la prețul ei de atunci – costul efectiv):

711 = 331 – Produse în curs de execuție 332 – Lucrări și servicii în curs de execuție

2. La sfârșitul perioadei gestionare, producția în curs de execuție, evaluată la pretul efectiv, se preia în sold:

331 – Produse în curs de execuție = 711
332 – Lucrări și servicii în curs de executie Venituri din producția stocată

3. Contul 711 "Venituri din productia stocată" va prezenta:

711

Costul efectiv al producției și lucrărilor în curs existente la începutul lunii.

Costul efectiv al producției și lucrărilor în curs cu care se încheie gestiunea aceleiași perioade.

Prin mecanismul său de funcționare el asigură "transborbarea" de la o perioadă la alta a "veniturilor" spre a le face compatibile cu "cheltuielile" aceleiaș perioade, care deja au fost consemnate, și deci putem avea două alternative:

a) Dacă va avea sold final debitor aceasta semnifică o "DESTOCARE" (exact contravaloarea veniturilor ce se obțin pe seama finalizării producției în curs) pentru care o parte din cheltuieli s-au efectuat în luna precedentă:

121 = 711 Profit și pierdere Venituri din producția stocată

b) Dacă lucrurile se prezintă invers, adică are sold creditor reprezentând costul efectiv al RESTOCĂRII, atunci el devine "venit profitabil", majorând masa acestuia cu contravaloarea cheltuielilor ce au fost efectuate în scopul majorării stocurilor:

711 = 121 Venituri din producția stocată Profit și pierdere

....Şi totuşi, în ceea ce mă priveşte, din motive ce țin de "preselecția" spațiilor de raportare şi sistematizare a veniturilor şi, respectiv al cheltuielilor, formula contabilă a DESTOCĂRII mi-ar place mai mult să arate ca un "ştorno" "în roșu", adică:

711 = 121

Venituri din producția stocată Profit și pierdere

Pe lângă o "rectificare" (a procesului stocării) ea realmente există, parcă este şi mai frumos.

În încheierea acestei "subdiviziuni", dorim să mai arătăm ca prin contul 711 – "Venituri din producția stocată" se mai derulează și alte operații aducătoare de "venituri" cum ar fi: venituri din studii și cercetării; costul și, respectiv valoarea baracamentelor vândute sau demolate; costul și respectiv vânzările de animale și păsări adulte obtinute din productia proprie, etc.

Activitatea de producție a unui agent economic poate uneori depăși granitele producției finite, serviciilor și lucrărilor prestate sau în curs de execuție, specifice obiectului sau, "atacând" și *producția de "imobilizări"*, cele mai uzuale fiind lucrările de investiții capitale. În acest caz, valoarea lucrărilor executate pe parcursul perioadei de gestiune se contabilizează astfel:

231 = */. — suma totală
Imobilizări în curs
corporale de imobilizări corporale — costul efectiv al lucrărilor
442 — Taxa pe valoarea — T.V.A. corespunzătoare
adăugată

În ceea ce priveşte precizarea "subdiviziunii" contului 442 "taxa pe valoarea adăugată", aici totul depinde de reglementarea fiscală expresă. De regulă până la punerea în funcțiune a lucrării, se foloseşte contul 4428 "T.V.A. neexigibilă", după care se trece scadențat la plată.

Mai pot fi și alte genuri de producție și, implicit, de venituri, fie că este vorba de produse finalizate, fie în curs, toate însă rezolvându-se acum cu ușurință, în cadrul explicat mai înainte. Așa este cazul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare (care devin venituri din imobilizări necorporale – cont 721) al semifabricatelor din producția proprie etc. pentru toate, cadrul general de contabilizare a veniturilor rămânând același.

10.4. Contabilitatea veniturilor financiare

Economia de piață și mecanismele de formare și circulație a capitalului ca și dezvoltarea unei importante activități generate de împrumuturile intersocietăți, depozitele și creditele bancare, circulația "hârtiilor de valoare" etc. au făcut necesară evidențierea într-un pachet de conturi distinct a "veniturilor financiare".

Conturile din această grupă sunt de pasiv, colectând în creditul lor toate veniturile de această natură dobândite pe parcursul exercițiului gestionar şi debitându-se spre soldare la finele perioadei odată cu calcularea rezultatului exercitiului.

Problematica veniturilor financiare a fost tratată, inevitabil, mai pe larg în capitolul "Contabilitatea trezoreriei", dar o sintetizare a mecanismului formării şi decontării lor nu poate fi de prisos.

1. Particiarea la formarea capitalului altei societăți comerciale prin cumpărarea de "titluri de participare" este aducătoare de venituri sub formă de dividente. Contravaloarea lunară a acestor dividente, pe baza notificării emitentului titlurilor de participare, se contabilizează la încasare astfel:

5121 = 761 Disponibil la bancă în lei Venituri din participații

76	VENITURI FINANCIARE		
	761	Venituri din participații	
	762	Venituri din alte imobilizări financiare	
	763	Venituri din creanțe imobiliare	
	764	Venituri din titluri de plasament cedate	
	765	Venituri din diferențe de curs valutar	
	766	Venituri din dobânzi	
	767	Venituri din sconturi obținute	
	768	Alte venituri financiare	

2. Venituri dobândite din instrumentarea efectelor comerciale:

401 = '/.
Furnizori 403. Efecte de plată
767. Venituri din sconturile obținute

3. Venituri dobândite din "specularea" acțiunilor cumpărate:

461 Debitori diverşi 503. Acțiuni 764. Venituri din titluri de plasament cedate

4. Orice societate comercială poate emite *obligațiuni* și le scoate la vânzare în scopul obținerii unor împrumuturi pe termen lung. La scadența negociată sau în alte condiții convenite eminentul trebuie să-și răscumpere propriile obligațiuni. Una din cele două posibilități existente constă în "acroșarea" unui preț mai mic decât la emitere, ca urmare "ieftinirii" obligațiunilor sub impulsul diverselor stări conjucturale (spre exemplu posesorul obligațiunii are nevoie urgentă de disponibilități și nu a expirat termenul de recuperare a împrumutului negociat). În acest caz *diferența favorabilă* de preț la răscumpărare se contează astfel:

505 Obligatiuni emise şi răscumpărate 764 Venituri din titluri de plasament cedate

5. Pe de altă parte, societatea comercială poate cumpăra obligațiuni spre a acorda astfel un împrumut pe termen lung purtător de dobânzi (dar e normal: dacă unul emite obligațiuni, altul le cumpără). Dacă la vânzarea (restituirea) acestor obligațiuni se "acroșează" un preț mai bun (obligațiunile se "scumpesc" datorită faptului că eminentul lor nu le-a putut răscumpăra la timp), diferența favorabilă dintre prețul de vânzare și cel de cumpărare al obligațiunii devine venit, iar întreaga operațiune se contabilizează astfel:

5121 Disponibil la bancă în lei 506. Obligațiuni 763. Venituri din creanțe imobiliste (sau: 764. Venituri din titluri de plasament cedate)

Dar obligațiunile cumpărate sunt și aducătoare de venituri din dobânzi ca urmare plasării împrumuturilor:

5088 Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament 763 Venituri din creanțe imobilizate

Veniturile financiare sunt numeroase, sunt permanente și reflectă capacitatea managerială în domeniul financiar dar și starea general-economică a agentului. Tocmai de aceea, în vederea analizei fiecărui caz în parte se organizează o evidență atât de detaliată a respectivelor venituri.

Oricum, la finele exercițiului (lunar) conturile de "venituri financiare" se închid prin debitare în contrapartidă cu contul de calcul a rezultatelor exercițiului.

10.5. Contabilitatea veniturilor excepționale

În categoria veniturilor excepționale se cuprind acele venituri ce apar accidental şi care, de regulă nu pot influența sensibil situația financiară a agentului economic. Analizate prin prisma operațiilor care le generează veniturile exceptionale sunt urmărite distinct pe două categorii:

- venituri din operațiuni de gestiune;
- venituri din operatiuni de capital.

Conturile prerezervate evidenței veniturilor excepționale sunt de pasiv, colectând în creditul lor veniturile de această natură apărute pe parcursul perioadei și se închid la finele exercițiului prin virarea lor în contul 121 "Profit și pierdere".

Aici problema evidenței nu ridică aspecte deosebite, câteva exemple putând fi edificatoare:

77 VENITURI EXCEPȚIONALE
 771 Venituri excepționale din operațiuni de gestiune
 7711 Venituri din despăgubiri şi penalități
 7718 Alte venituri excepționale din operațiuni de gestiune
 772 Venituri din operațiuni de capital
 7721 Venituri din cedarea activelor
 7727 Subvenții pentru investiții virate la venituri
 7728 Alte venituri excepționale virate la venituri

1. Acoperirea "în eşalonare" a subvențiilor primite pentru investiții pe măsura aportului acestora (se contrabalansează astfel amortizările incluse în cheltuieli, dar al căror efect financiar nu este dat de o investiție proprie ci de una subvenționată):

131 = 7727 Subvenții pentru investiții Subvenții pentru investiții virate la venituri

2. Vânzarea unor mijloace fixe, în curs de folosire, la licitație sau la alt preț negociat cu un partener:

461 = //.
Debitori diverşi = 7721. Venituri din cedarea activelor 4427. T.V.A. colectată

În categoria veniturilor excepționale se mai includ: bunurile sau valorile primite cu titlu gratuit, drepturile de personal neridicate (după prescrierea acestora), valorile lipsurilor constatate cu ocazia inventarierii (și imputate persoanelor vinovate), sumele cuvenite din despăgubiri sau penalităti etc.

În "clasificarea" operațiilor ce se înregistrează în categoria "veniturilor excepționale, este foarte important să se aibă în vedere și cealaltă postură a "pragului afacerilor" când "inversul" veniturilor provoacă "cheltuieli excepționale", astfel ca veniturile și cheltuielile de aceeași natură (inclusiv excepționale) să fie în permanență compatibile sub aspectul conținutului operațiilor ce se blochează în conturi.

10.6. Contabilitatea veniturilor din provizioane

Veniturile din provizioane, în principal, dar şi din "amortizări", în subsidiar, au caracter reparatoriu, chiar accidental, dar trebuie reținute totuşi grupe de fenomene generatoare:

– Legea prevede că la finele fiecărui exercițiu provizioanele acumulate trebuie analizate şi rectificate în funcție de mărimea lor reală vis-a-vis de necesar. Dacă cu această ocazie se decide o diminuare sau chiar anularea provizioanelor (desigur de un anume tip, cu o anume destinație), atunci acestea devin venit.

– Când are loc realizarea riscului sau cheltuiala (deseori neprevăzută ci doar intuită) devine exigibilă, conturile de provizioane constituite anterior în acest scop, se închid sau se diminuează în contrapartidă cu mărirea veniturilor. Această rezolvare porneşte de la ideea că riscul, deprecierea etc. au provocat o serie de cheltuieli care inevitabil au afectat diversele conturi ce țin evidența

acestora pe elemente tipice, iar contrabalansarea lor nu se poate face decât prin majorarea corespunzătoare a altor venituri (iar prerezerva asiguratorie se

regăsește în "amortizări și provizioane").

Situația veniturilor din provizioane are o poziție cel puțin identică sub aspectul "construcției" cu cea a cheltuielilor cu provizione, tocmai pentru a permite analiza și comparabilitatea lor. Așa că pe relația amintită ("3 x 3") vom deosebi:

a) În funcție de "normalitatea" provizionului ce generează venituri:

- venituri privind activitatea de exploatare;

venituri privind activitatea financiară;
venituri cu caracter exceptional.

b) Pe' de altă parte, dacă avem în vedere cauzele de afectare sau evenimentele ce generează veniturile, vom distinge:

78	VENITURI DIN PROVIZIOANE				
	781	Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare			
		7812 Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli			
		7813 Venituri din provizioane pentru deprecierea imobilizărilor			
		7814 Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor			
	786	Venituri financiare din provizioane			
		7862 Venituri din provizioane pentru riscuri şi cheltuieli			
		7863 Venituri din provizioane pentru deprecieri			
	787	7872 Venituri exceptionale din provizioane pentru riscuri și cheltuieli			
		7873 Venituri excepționale din provizioane pentru deprecieri			
	8100	7874 Venituri excepționale din provizioane reglementate			

- venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli

- venituri din provizioane pentru deprecieri

- venituri (exceptionale) din provizioane reglementate

Așa cum se constată din planul contabil general și aici ca și la "cheltuieli" avem conturi de "venituri din provizioane" deschise pe activități și cauze sau destinații ale provizioanelor și elementelor protejate, toate funcționând după regulile conturilor de pasiv și foarte strâns legat de fenomenele ce afectează provizionul constituit.

Dat fiind că această problemă a fost tratată mai pe larg în capitolul special afectat "provizioanelor" să încercăm o sistematizare a fenomenului spre a facilita

înțelegerea lui:

1. Cea mai frecventă cauză generatoare de "venituri" provine totuși de la reajustarea periodică – necesară anual și obligatorie la o revizuire generală la câțiva ani – prilej cu care se poate constata:

 că mărimea provizionului este perfectă... şi în acest caz... n-am făcut decât să mai verificăm odată veridicitatea conturilor contabile vis.a.vis de

realitate.

 că provizionul se află în procesul de constituire şi încă mai trebuie majorat, caz în care se contabilizează precum operațiile de constituire a provizioanelor în contrapartidă cu conturile de cheltuieli adică:

CHELTUIELI = PROVIZIOANE

 că provizionul constituit este supradimensionat şi, în concordanță cu starea actuală, fie este necesar diminuarea lui fie pur şi simplu nu se mai justifică economic şi atunci trebuie anulat.

Acest din urmă caz este fenomenul esențial, în situația de față, care generează veniturile din provizioane, iar contabilizarea lui se înscrie întocmai în relatia:

PROVIZIOANE = VENITURI DIN PROVIZIOANE

...Dar aici trebuie respectate întocmai "relațiile" firești dintre conturi în sensul diminuării provizionului în cauză concomitent cu influențarea veniturilor de contrabalansare pe seama cărora s-au constituit.

Să analizăm deci o situație mai în detaliu:

a) Se constituie un provizion pentru protecția împotriva riscurilor de depreciere a monedei și apariției unor mari diferențe în operațiile de schimb valutar:

6861 = 1514 - 300.000

Cheltuieli financiare privind provizioanele pentru riscuri si cheltuieli = 500.000

Provizioane pentru pierderi din schimb valutar

b) La finele exercițiului se constată că diferențele de curs apărute pe parcursul anului au fost nesemnificative şi se propune diminuarea provizionului constituit:

c) Sistematizată în conturi situația de până acum ne apare astfel:

	7862	1514	6862	
← •	Diminuarea provizionului 200.000 ← 200.000	Constituirea provizionului 300.000 ← 300.000	• ->	

$100.000 = \Delta \cdot \text{Sold provizion}$

d) Se reține obligatoriu că în fiecare lună, atunci când s-a efectuat cheltuieala de constituire a provizionului sau în cea când s-a hotărât diminuarea lui s-au închis obligatoriu, la finele exercițiului conturile de "venituri" și "cheltuieli":

Profit și pierdere

7862

Venituri financiare din provizioane pentru riscuri și cheltuieli

7 teltuieli financiare privind provizioanele pentru riscuri și cheltuieli

Profit și pierderi

Profit și pierderi

e) Dacă facem abstracție de factorul timp şi luăm în considerație numai acest provizion constituit şi diminuat deocamdată, finalitatea sistematizării în conturi va arăta astfel:

68	62	121	7862
Sold: 300.000	Decontarea 300.000 ← 300.000	Decontarea 200.000 ← 200.000	Sold: 200.000

Δ Sold debitor (intermediar) 100.000

Vasăzică, în cele din urmă anul se încheie cu un provizion constituit şi neconsumat în sumă de 100.000 lei reflectat de creditul contului 1514 "Provizioane pentru pierderi de schimb valutar" şi care, cu această sumă a influențat rezultatul exercițiului

Folosirea unor conturi specifice de venituri şi cheltuieli pentru constituire şi apoi diminuare sau consumare permite delimitarea în timp pe perioade scurte de gestiune (lunar) a cheltuielilor şi a veniturilor generale precum şi influențarea în timp a rezultatelor exercițiului. Oricum se observă că în final provizionul constituit şi rămas în sold "acroşează" rezultatul financiar al exercițiului pe care îl influentează printr-un sold debitor intermediar cu aceeași sumă.

Dar încă odată amintim: aceasta este în timp: pe perioadele limitate de gestiune cheltuielile pentru constituirea provizioanelor sunt "cheltuieli" iar diminuările sau consumările de provizioane devin "venituri" fiecare la vremea lor,

atunci când de fapt se produc.

Mai reținem aici o problemă cu care va trebui să ne obișnuim: în "Normele M.F. în proiect", când s-a făcut "botezul conturilor", nici în această zonă nu s-au evitat repetările, așa că unele conturi de gradul II, cu care va fi obligatoriu să se lucreze, se cheamă:

7802 – "Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli" 7862 – "Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli"

De aceea, pentru distincție, acestuia din urmă i-am adăugat "financiar" (între paranteze, întrucât de astfel de venituri e vorba (și ne vom mai întâlni cu astfel de "biss"-uri).

2. A doua posibilitate de apariție a veniturilor din provizioane este generată de însăși menirea constituirii lor și anume transformarea acestora în venituri pentru a contrabalansa cheltuielile ce au apărut urmare riscurilor și deprecierilor protejate, cheltuieli ce s-au înregistrat ca atare în schema unică a conturilor colectoare de cheltuieli după natura lor tipică.

Spre a înțelege mai exact lucrurile să reluăm specificul operatiei

exemplificate mai înainte:

a) Deci: se constituie provizionul:

6862 = 1514 - 300.000
Cheltuieli financiare privind provizioane pentru riscuri şi cheltuieli = 1514 - 300.000
Provizioane pentru pierderi din schimb valutar

b) La sfârșitul unui exercițiu lunar se constată că în contul 5124 "Disponibil la bancă în devize" apare un sold debitor în lei care este mai mare decât corespondentul său în devize la cursul oficial și care, pentru a se corecta la acest curs, diferența afectează cheltuielile (se aduce cursul la zi, urmarea unei situații ipotetice că din relația "leu-dolar"... a crescut leul!)

665 = 5124 | -200.000 lei Cheltuieli din diferențe de curs Disponibil la bancă în devize | -0 \$

c) Dar, cum astfel de cheltuielui au fost protejate prin constituirea în mod treptat a unor provizioane, fireşte că ea va fi contrabalansată prin consumarea provizionului constituit în contrapartidă cu majorarea veniturilor (evident a veniturilor din privizioane):

d) Sistematizând problema în conturile care ne interesează vom constata (reținând totuși ca este vorba de exerciții diferite: cel al constituirii provizionului și cel al consumării lui):

7862	1514		6862
Consumarea provizio- nului ← • 200.000 ← 200.000	pr 300	onstituirea ovizionului 0.000 ← 300.000	$ \bullet ightarrow$
	∆ Sold: 1	00.000	
			665
		Riscul apărut; 200.0	00
<i>e)</i> Făcând deci abstracție d mai lungă (să zicem un an), în co – Decontarea cheltuielilor: 121 Profit și pierdere	= 6862	timp şi privind lucrui vom avea: '/. - Cheltuieli financii vind provizioane tru riscuri şi chelt - Cheltuieli din d de curs valutar	500.000 300.000 are pri- le pen- cuieli
- 'Luiler		de cars valdar	
 Decontarea veniturilor: 		121	200.000
7862 Venituri (financiare) din provi- zioane pentru riscuri şi cheltuieli		Profit şi pierdere	
f) lar finalizarea sistematică	á în conturi		
6862	12	21	7862
Sold: 300.000 300.000 → 30	0.00.000	200.000 ← 200.00	0 Sold 200.000
000			
666 Sold 200 000 200,000 → 2	200 000		
OOIG 200.000	500.000	200.000	
	300,000		termediar 300.000
Desigur, acum contul 121 "Profit (sold cont 1514), dar pe seama am acoperit "lent", fără şocuri şi lei, apărută între timp	efecte nefavo	prabile, din diferența de c	urs valutar, de 200.00
 Şi acum, o întrebare "zo a) am constituit provizionu 	lrobitoare" ll:	? Ce ne facem dacă	
6862 Cheltuieli financiare privind provizioane pentru riscuri și chel		1514 vizioane pentru pie imb valutar	- 300.00 rderi din

b) iar pe parcursul exercițiului diferențele din operațiile de schimb valutar au fost favorabile?

valutar

c) nimic mai simplu, iar aceasta reiterează, încă odată, dacă mai era nevoie, mecanismul şi raționamentele provizioanelor, adică: se revăd provi-

765

Venituri din diferențe de curs

tuieli

5124 Disponibil la bancă în devieze -200.000

zioanele constituite și se diminuează nivelul acestora cel puțin la nivelul "antiriscului" considerându-se că riscul protejat a fost iluzoriu:

1514 Provizioane pentru pierderi din schimb valutar	=	7862 Venituri (financiare) din provizioane pentru riscuri și cheltuieli	- 200.000 (sau altă sumă până la inci- dența provizio- pului constituit)
---	---	--	--

d) iar dacă se decontează conturile de venituri şi cheltuieli la finele exercițiului, vom opera:

 decontarea cheltuielilor: 	121	=	6862	300.000
 decontarea veniturilor: 	°/。	-	121	400.000
	765			200.000
	7862			200.000

Acum se constată că contul 121 "Profit și pierdere" prezintă un sold creditor intermediar de 100.000 lei, contrabalansat printr-un provizion neconsumat rămas în sold de 100.000 lei (cont 1514 "Provizioane pentru pierderi din schimb valutar"), ca și printr-un venit suplimentar neprevăzut de 200.000 lei ca urmare evoluției favorabile a cursului de schimb valutar.

Exemplele ar putea continua pentru fiecare fel de provizion și pentru celelalte încă alte opt conturi de evidență a veniturilor din amortizări și provizioane... dar apreciem că totul este foarte clar (chiar dacă nu suficiet și

dimensionarea provizionului constituit).

Atunci, deși problemele contabilizării nu sunt de loc ușoare, totuși ele se pot rezolva rațional, dar mai presus de toate trebuie înțeles și acceptat mecanismul provizioanelor și bazele sale științifice, pentru că el respectă multe din cerințele practicii gestionare: delimitarea în timp a cheltuielilor și a veniturilor, identificarea cheltuielilor pe elemente și cauze iar a veniturilor pe resurse, capacitatea de a determina rezultatele exercițiului pe segmente de timp foarte scurte. lar acesta înseamnă foarte mult atât pentru respectarea legislației fiscale cât și pentru informarea corectă a organelor de decizie.

Oricât de detaliat ni s-ar fi părut conturile de evidență a veniturilor întâlnite până acum tot mai sunt! Aici este important de a sesiza totul și a-l contabiliza cât mai corect întrucât, așa cum se arăta mai la începutul acestei lucrări, este foarte necesar ca fiecare agent economic să-și fundamenteze un "buget de venituri și cheltuieli", un "plan de amortizare", un "grafic de eșalonare" a constituirii provizioanelor etc. pe baza cărora se anticipează impozitul pe profit și începe vărsarea lui iar pentru aceasta trebuie informații foarte corecte despre evoluția și natura veniturilor, și a cheltuielilor, în principal.

74 VENITURI DIN SUBVENŢII DE EXPLOATARE
 741 Venituri din subvenţii de exploatare
 75 ALTE VENITURI DIN EXPLOATARE
 752 Venituri din create recuperate

752 Venituri din creanțe recuperate 754 Alte venituri din exploatare

În acest sector al "altor venituri", se operează, de regulă cu sume mai mici (situații întâmplătoare) fapt pentru care și soluțiile de rezolvare contabilă au fost căutate cele mai simple, (așa cum se pot revedea, de fapt, în capitolele precedente ale prezentei lucrări, atunci când au fost tratate fenomenele generatoare de venituri).

În procesul COLECTĂRII veniturilor cel mai important lucru rămâne blocarea în conturi a fiecărei operații care aduce, semnifică sau se asociază

veniturilor, stabilirea cu exactitate a sumei încriminate și a contului colector de venituri după natura și proveniența lor pure (chiar și atunci când unele poartă același nume dar fac parte din grupe diferite), toate susținute pe mecanismul "formării" veniturilor în noua concepție contabilă.

10.7. Delimitarea și decontarea veniturilor

Ca și în cazul cheltuielilor (cu care, de fapt se află în competiție metodologică), după colectarea acestora, se trece la "DELIMITAREA" veniturilor în funcție de factorul timp și care poate interveni atât pe parcursul lunii dar mai ales la finele acesteia. Scopul operației de delimitare este acela de a aduce suma totală și fiecare tip omogen de venituri (consemnate în conturile specifice) în "starea" de a intra în faza finală a "decontării" într-o perfectă compatibilitate cu cheltuielile, adică să se refere ferm la respectivul exercițiu considerându-se că, în fapt, aceste venituri sunt efectul rezultantei eforturilor sub formă de cheltuieli în limitele unui segment de timp foarte clar și corect conturat.

Aceste cerințe sunt rezolvate contabil cu ajutorul contului 472 – "Venituri înregistrate în avans", care evidențiază atât aşa-numitele "venituri anticipate", cât și "veniturile de realizat", deși funcționează după regula conturilor de pasiv.

Pentru a realiza procesul de delimitare a veniturilor, acest cont înregistrează:

a) În credit:

 veniturile anticipate constatate la finele perioadei sau exercițiului, ca aparținând perioadelor sau exercițiilor următoare de gestiune, cum ar fi; încasări din chirii, abonamente, asigurări, prestații cu plata anticipată (exemplu: taxe de instruire, perfecționare etc.);

- veniturile de realizat reprezentând dobânzi cuvenite pentru vânzările de mărfuri sau prestatii cu plata în rate și care nu sunt aferente exercițiului în curs etc.

b) În debit:

 sumele încasate anticipat dar care acum au ajuns la scadență şi se fac venituri ale activității perioadei curente sau exercițiului în curs;

– dobânzile aferente perioadei sau exerciţiului în curs, precum şi altele asimilate lor, considerate anterior ca "venituri de realizat"

Are sold creditor şi reprezintă veniturile realizate anticipat sau cele de realizat aferente perioadelor sau exercițiilor viitoare.

Intrând practic în problemă putem întâlni astfel de situații:

1. Se încasează diverse sume (să presupunem taxa de școlarizare la o societate comercială cu profil de perfecționare a personalului) care în mod cert, la data respectivă se certifică aparținătoare unor perioade viitoare de gestiune:

Conturi curente la bănci (sau: 531 – Casa) = 472 – Venituri înregistrate în avans 4427 – T.V.A. colectată

2. Pe măsura derulării programului şi angajării cheltuielilor de efectuare a prestațiilor, în baza unui "scadențar" clar fundamentat, se aduc veniturile în starea de exigibilitate la perioada operațională a exercițiului:

3. Sume încasate anticipat, constatate la finele perioadei sau exercițiului (din chirii, abonamente, etc.) ca apartinând exercitiilor următoare:

706 – Venituri din locații de gestiune și chirii 708 – Venituri din activități anexe etc.

4. Dobânzi încasate de la clienții cu plata în rate ce nu sunt aferente perioadei sau exercițiului în curs:

766 = 472 Venituri din dobânzi Venituri înregistrate în avans

5. Dobânzi cuvenite pentru livrări sau prestații cu plata în rate, aferente perioadelor sau exercițiilor următoare (neîncasate încă, dar angajate prin livrare)

411 = 472 Clienți Venituri înregistrate în avans

6. Sume încasate în perioadele anterioare ce se fac venituri ale activității curente (eșalonate pe baza unui "scadențar" cert și compatibil cu cheltuielile angajate sau perioadele de încasare negociate):

Venituri înregistrate în avans

Clasa 7
"VENITURI"
Oricare din conturile de venituri care prezintă astfel de situații

Ca şi în cazul cheltuielilor, aici este vorba de compatibilitate, pentru că "delimitarea în timp a veniturilor" este un procedeu al metodei contabilității prin care (în cazul analizat) veniturile, indiferent când au apărut sau devin efective, prin calcule atente, trebuiesc introduse între "capetele" unui segment de gestiune ferm la încheierea căruia se face decontarea veniturilor şi a cheltuielilor şi se calculează rezultatul exercițiului în stare să reflecte cât mai exact realitatea.

DECONTAREA

Deci: conturile de venituri sunt extrem de numeroase, deschise pe principiul colectării acestora într-o stare pură, pe surse detaliate, clar delimitate și, în plus, compatibile – pe cât posibil – cu cheltuielile angajate în scopul obținerii lor.

Dacă pe tot parcursul exercițiului ele "colectează" prin creditare veniturile dobândite, iar la sfârșitul lunii are loc "delimitarea" în timp și chiar regularizarea unora cu funcții specifice, operația finală este "DECONTAREA" cu care prilej întregul lor sold creditor se transferă asupra contului 121 "Profit și pierdere", după care se închid:

Clasa 7 = 121
CONTURI DE VENITURI Profit și pierdere

Dar operațiunea de "decontare" a veniturilor trebuie înțeleasă și într-o accepțiune mai largă în sensul că anumite conturi de venituri necesită alte tratamente specifice prealabile spre a nu denatura rezultatele finale ale exercițiului. Așa cum s-a văzut, spre exemplu, contul 711 "Venituri din producția stocată", prin rectificarea "diferențelor" dintre costul efectiv și prețul de înregistrare al producției stocate, ajunge la un sold creditor care este egal cu cheltuielile efective colectate "pe cealaltă parte" a aceleeași producții (și deci nu creează profit); sau contul 7721 "Venituri din cedarea activelor" se compară cu cheltuielile colectate în contul 6721 "Cheltuieli privind activele cedate" și dacă

"veniturile" sunt mai mari excedentul afectează "fondul de dezvoltare (cont 111), constatarea fiind valabilă și în cazul excedentului de cheltuieli (care, diminuiază "fondul"). Şi cazurile mentionate nu sunt limitative.

"Lupta" pentru obținerea de venituri este până la urmă raționamentul de a exista și a acționa al fiecărui agent economic. Pe partea cealaltă a balanței eforturilor și efectelor sale, el mai acționează simultan pentru "stăpânirea" și reducerea cheltuielilor, cele două elemente fundamentale determinând rezultatul exercițiului și în final mărimea profitului. Pentru aceasta, corecta cuantificare și contabilizare a veniturilor rămâne o preocupare de mare importanță atât pentru deplina informare a fiecărui agent și asigurarea eficienței sale, cât și pentru "alinierea" la normativele și exigentele fiscalității.

An emissiona marginale de la company de la company de l'acceptant de la company de la

REZULTATUL EXERCIȚIULUI

Rezultatul exercițiului sau rezultatele financiare ale regiilor autonome, societăților comerciale și alți agenți economici, reprezintă, în principiu, diferența dintre totalul "veniturilor" și totalul "cheltuielilor" cuantificate, contabilizate și localizate pe feluri omogene și pe segmente de gestiune compatibile și ferme.

În legătură cu aceste aspecte, "legea contabilității" ne face precizări foarte clare:

- art. 16: "Contabilitatea cheltuielilor se ține pe feluri de cheltuieli, după natura lor";
- art. 18: "Contabilitatea veniturilor se ține pe feluri de venituri, după natura lor";
- art. 19: "În contabilitate, profitul sau pierderea se stabileşte lunar".

Printr-o interpretare globală a prevederilor legii se înțelege, deci, că "rezultatul exercițiului" se calculează lunar; segmentul de gestiune la capetele căruia se determină profitul sau pierderea îl reprezintă luna gestionară, subînțelegându-se firesc cumularea şi sintetizarea veniturilor şi cheltuielilor trimestrial şi din trimestru în trimestru, până la generalizarea datelor la finele anului, prin bilant.

Aici, lucrurile nu sunt complicate, chiar dacă par. Singura problemă ce nu trebuie subestimată și merită să fie rezolvată corect este "delimitarea în timp", lună de lună, atât a veniturilor cât și a cheltuielilor, de așa manieră încât ele să se refere ferm la un segment de timp bine definit (luna calendaristică), să devină astfel compatibile pe relația "efort – efect", spre a garanta corectitudinea rezultatelor exercițiului contabilizate în procesul de decontare.

11.1 Determinarea rezultatelor exercițiului

Dacă înțelegem că rezultatul exercițiului se determină contabil prin compararea cheltuielilor cu veniturile, este firesc să acceptăm că ele se pot finaliza: fie în profit, fie în pierdere.

Decontare veniturilor și a cheltuielilor la finele fiecărei perioade se face prin intermediul contului 121 "Profit și pierdere", cont bifuncțional, de calcul economic care, în această primă etapă, se creditează cu veniturile dobândite și delimitate în conturile din clasa 7 "Conturi de venituri" și se debitează cu cheltuielile generate de obținerea acestor venituri, delimitate și colectate în conturile din clasa 6 "Conturi de cheltuieli" (reținând totuși excepția unor "venituri" în funcție de soldul lor cel puțin sub aspectul "culorii"). În final, contul 121 "profit și pierdere" consemnează rezultatul exercițiului dat de soldul lui:

creditor = Profitdebitor = Pierdere

SCHEMA CONTABILĂ DE DETERMINARE A REZULTATELOR EXERCIȚIULUI

-REZULTATE-60. Cheltuieli cu MATERIILE prime, 70. Venituri din VÎNZĂRI de produse, MATERIALELE și MĂRFURILE prestări servicii, mărfuri 71. Venituri din 61. Cheltuieli cu LUCRĂRILE și PRODUCȚIA STOCATĂ SERVICIILE executate de terti 62. Cheltuieli cu ALTE SERVICII 72. Venituri din producția executate de terți de IMOBILIZĂRI 74. Venituri din SUBVENŢII 65. Alte cheltuieli de exploatare de exploatare 63. Cheltuieli cu IMPOZITELE, TAXELE 75. ALTE venituri din și vărsămintele asimilate exploatare 64. Cheltuieli cu PERSONALUL 78. Venituri din 68. Cheltuieli cu AMORTIZĂRILE și PROVIZIOANELE **PROVIZIOANE** 66. Cheltuieli FINANCIARE 76. Venituri FINANCIARE 69. Cheltuieli cu IMPOZITUL PE PROFIT 67. Cheltuieli EXCEPTIONALE 77. Venituri exceptionale 121 Profit și pierdere Profit și pierdere Sold Sold creditor: debitor: PROFIT PIERDERE

...Dar compararea veniturilor cu cheltuielile și cuantificarea finală a formării rezultatelor exercițiului nu se poate face "ex.abrupto" ci în trepte, "la pas" determinând astfel diferiți indicatori intermediari, fiecare cu necesitățile lui informaționale.

Dată fiind ponderea pe care o deține ca şi legătura directă (normală, ordinară) cu obiectul activității agentului economic, decontarea se începe cu veniturile şi respectiv cheltuielile ordinare (normale, curente) de exploatare.

Vom merge aşadar "la pas":

Pasul 1. Se decontează "veniturile din EXPLOATARE" precum şi "cheltuielile pentru EXPLOATARE" ambele vizând activitatea curentă, preluând integral soldurile din respectivele conturi colectoare şi aici tot în ordine:

Pentru soldurile creditoare ale conturilor de "VENITURI":

a) Vânzări de mărfuri:

Venituri din va	707 Anzări de mărfuri	=	121 Profit şi pierdere	10.000
b) Vânzări de p	oroduse şi servicii	presta	te:	
701 – Venituri produse 702	din vânzarea elor finite			
703 704		=	121 Profit şi pierdere	15.000
705 706 708				

 Suma acestor venituri decontate reprezintă 	
CIFRA DE AFACERI:	25.000

c) Venituri din producția stocată și imobilizată:

711 – Venituri din producția stocată			
721 – Venituri din productia de	=	121	5.000
imobilizări necorporale		Profit şi pierdere	
722 – Venituri din productia de			

Dacă se însumează:

 veniturile din vânzarea producției 	15.000
 veniturile din producția stocată 	5.000
 veniturile din producția imobilizată 	
se obține: "producția exercițiului"	20.000

d) Alte venituri din exploatare:

imobilizări corporale

741 – Venituri din subvenții de exploatare Gr. 75 – ALTE VENITURI DIN EXPLOATARE 781 – Venituri din provizioa- ne privind activitatea de expluatare	=	121 Profit şi pierdere	2.000
---	---	---------------------------	-------

- Pentru soldurile debitoare ale conturilor de CHELTUIELI:
- a) Costul mărfurilor vândute:

			0.000
121	=	607	8.000
Profit și pierdere		Cheltuieli privind mărfurile	
I Tolli Si biciacio			

b) Cheltuieli cu caracter "material"

121	=	600 - Cheltuieli cu materiile prime	1 -
Profit şi pierdere		601 – · · · · · · · · · · · · · · · · · ·	9.000
		604 –	0.000

c) Cheltuieli cu personalul:

121 Profit și pierdere		641 – Cheltuieli cu salariile per- sonalului 645 – Cheltuieli privind asigură- rile și protecția socială	0 500
---------------------------	--	---	-------

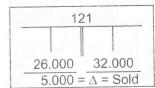
d) Cheltuielile cu amortizările și provizioanele:

121 Profit şi pierdere	681 Cheltuieli de exploatare privind	3.000
Tont gr ploragio	amortizările și provizioanele	

e) Alte cheltuieli:

Se reține, totuși, că soldul contului 711 "Venituri din producția stocată" poate fi și debitor – dacă a avut loc o "destocare", în care caz el se decontează prin aceeași formulă contabilă, dar cu suma "în roșu" sau inversată.

În acest moment, situația în contul 121 "Profit și pierdere" este următoarea:

Soldul contului 121 "Profit și pierdere" (Δ = 5.500 lei) ne arată după acest prim pas REZULTATUL DIN EXPLOATARE

Se înțelege, însă, că decontarea se face cont cu cont, atât la venituri cât şi la cheltuieli, ceea ce permite obținerea şi a altor indicatori intermediari de mare utilitate practică.

Astfel, pentru comerciant, diferența dintre soldul la decontare al contului 707 "Venituri din vânzări de mărfuri" și cel al contului 607 "Cheltuieli privind mărfurile" ne arată "marja comerciantului" respectiv limitele sale de manevră în care să-și acopere cheltuielile de circulație, să plătească impozitele dar să realizeze și un anume profit.

Există și o "marjă de acroșare" a producătorului industrial sau prestator cuantificată la nivelul veniturilor din producție și care exprimă potențialul său de a crea venituri și a-și recupera și acoperi diversele cheltuieli

Pasul 2. Se decontează veniturile și cheltuielile de natură FINANCIARĂ.

• Pentru soldurile creditoare ale conturilor de VENITURI:

Gr. 76 – VENITURI FINANCIARE | 121
786 – Venituri financiare din provizioane | Profit și pierdere 4.000

• Pentru soldurile debitoare ale conturilor de CHELTUIELI:

121 = Gr. 66 – CHELTUIELI FINAN-CIARE 686 – Cheltuieli financiare privind amortizările şi provizioanele

Dacă din compararea cheltuielilor cu venituri financiare vom putea determina grezultatul activității din relațiile financiare" (mă rog zic unii "rezultatul financiar" – dar nu este corect), pe ansamblul contului 121 "Profit și pierdere", prin cumulul operatiilor vom avea:

	121	
1) 26.500	1) 32.000	→ Sold 5.500 – Rezultatul din exploatare
2) 1.500	4.000	→ Sold 2.500 – Rezultatul activității financiare
28.000	36.000	188 The Armit of pictors and
8.000	$=$ Δ \rightarrow	Sold 8.000 – Rezultatul ACTIVITĂŢII ORDINARE

Rezultatul activității ordinare, dacă legea nu va prevedea altfel, devine "profit impozabil" sau "pierdere", în funcție de soldul contului 121 "Profit și

pierdere" (creditor sau debitor).

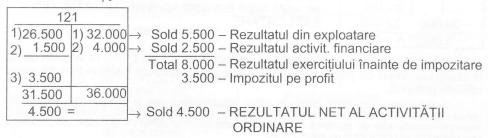
Aluzia la prevederile legii îşi are suportul în faptul că s-ar putea stipula suportarea din rezultate a anumitor categorii de cheltuieli de natură specială, îndeosebi pentru protecție socială a salariaților, contribuții la protejarea altor pături sociale în condițiile hiperinflațieie precum şi impozitarea după contabilizarea pe rezultatul exercițiului a veniturilor şi cheltuielilor extraordinare.

Totuşi, noi ne vom menține în conduita modelului contabil aplicabil și în

alte țări cu economie de piață, așa că urmează:

Pasul 3. Decontarea cheltuielilor cu IMPOZITUL PE PROFIT și asimilate, calculat – zicem noi – asupra rezultatului activității ordinare:

Cumulând operațiile anterioare, contul 121 "Profit și pierdere" are acum următoarea înfățișare:

Calculul ca atare al impozitului pe profit care afectează cheltuielile este, însă, ceva mai complicat și el se realizează cu ajutorul unei *anexe la bilanț*, denumită "Determinarea rezultatului fiscal" și care cuprinde următoarele elemente:

I.Rezultatul exercițiului înainte de impozitare (rezultatul activitătii ordinare) (+) 8.000 II.Cheltuieli neadmise a se deduce din rezultatul fiscal (+) 1.000 depăşiri la cheltuielile de protocol depăşiri la cheltuieli de transport - provizioane nedeductibile - amenzi și penalități - alte cheltuieli nedeductibile (ex.: depășire amortizări) III.Deduceri fiscale (-) 250 - rezerve legale - reducere de 50% a impozitului pe profit (pentru fondul de dezvoltare) pierderi din anii precedenți. IV.Rezultatul : Profit impozabil (I+II+III) fiscal: : Deficit 8.750 V.Impozit pe profit (ex. 40%) 3.500

Chiar şi aceste elemente se mai pot schimba în funcție de conținutul la momentul dat a "legii impozitului pe profit" dar configurația ca atare a "anexei" la bilanț rămâne valabilă, cel putin ca rationament.

Pasul 4. Decontarea veniturilor şi cheltuielilor EXCEPŢIONALE. *a)* Pentru VENITURILE exceptionale:

b) Pentru CHELTUIELILE excepționale:

671 – Cheltuieli exceptionale privind operațiunile de gestiune
672 – Cheltuieli excepționale privind operațiile de capital
687 – Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele

Din compararea veniturilor și a cheltuielilor se poate determina, ca indicator intermediar, *"rezultatul extraordinar"* (care în cazul nostru este o pierdere de 500 unități monetare), iar la nivelul cumulativ al contului 121 "Profit și pierderi vom avea:

2) 1.500 2) 4.000	Sold 5.500 – Rezultatul din exploatare Sold 3.500 – Rezultatul activit. financiare Sold 500 – Rezultatul operațiilor excepționale
$\begin{array}{c ccccccccccccccccccccccccccccccccccc$	Sold 4.000 - REZULTATUL EXERCITIULUI (PROFIT)

Aici revenim asupra *problemei impozitării:* ea se poate face fie înaintea decontării operațiilor cu caracter excepțional prin impunerea "rezultatului net al

activității ordinare", considerat profitul normal de impozitare, fie asupra "rezultatului exercițiului" după decontarea veniturilor și cheltuielilor excepționale, deși acestea sunt fenomene cu caracter extraordinar care au caracter independent de activitatea agentului economic, pot deteriora profitul impozabil prin "manevre" de capital sau pot repercuta nefavorabil asupra gestiunii curente în altă perioadă, în alt exercițiu. De aceea noi opinăm pentru soluția "de ordine" prezentată anterior, dar "pasul 3" și "pasul 4" pot fi inversate între ele, așa cum va prevede "legea impozitului pe profit". În fond reglementările se mai pot schimba și de la o perioadă la alta.

Decontarea "pas cu pas" a veniturilor și cheltuielilor, pe fiecare cont în parte până la închiderea lor, conduce în final la determinarea cu ajutorul contului 121 "Profit și pierdere", a "rezultatului exercițiului" respectiv al profitului net la dispoziția agentului economic (sold creditor) sau a pierderii nete ce urmează a afecta capitalul sau a fi recuperată în perioadele următoare (sold debitor).

Montajul contabil al stabilirii rezultatelor exercițiului ne demonstrează deci că problema nu este simplă, că se cer calcule intermediare, iterări şi reiterări succesive de aşa manieră încât profitul sau pierderea să fie determinate corect şi mai ales să se cunoască aportul fiecărui "sector" de activitate asupra rezultatului financiar general.

Şi totuşi..., aşa cum arătam şi în prima ediție a acestei cărți, decontarea veniturilor şi cheltuielilor şi implicit determinarea rezultatelor exercițiului, se poate face şi în alt "stil", care nu prea r ezultă din proiectul de "Norme M.F.", dar care după opinia noastră, prezintă valențe informațional-manageriale superioare, aşa că el poate fi operant pentru orice agent economic. Dar pentru aceasta "pa-şii" menționați mai înainte vor trebui parcurși în altă "cadență" ceea ce ar însemna:

121 PROFIT SI PIERDERE

		toi ii ş	TIERDENE	
Debit = CHELTU	IELI	Cı	redit = VENITURI	SOLD
Cheltuieli cu măr- furile . –	8.000	14.000 1.000 25.000	Venituri din vînzarea mărfurilor Venituri din vînzarea producției Venituri din servicii CIFRA DE AFACERI Venituri din producția stocată Venituri din imobilizări	2.000 Marja comerciantului 20.000 Producția exercițiului
3. Cheltuieli cu ma- terii şi materiale Cheltuieli cu ser- viciile prestate de terți	9.000			9.000 Cheltuiei materiale
TOTAL	20.000	30.000		10.000 Valoarea adăugată

Cheltuieli cu per- sonalul Cheltuieli cu impo-	2.000	_	Subvenții de ex- ploatare	
zitele şi taxele	1.000	1331/au		
TOTAL	23.500		Local Messychaus	6.500 Excedent brurt de exploatare
 Cheltuieli de ex- ploatare cu amortizările şi pro- vizioanele 	3.000	2.000	Venituri din provizi- oane privind activi- tatea de exploatare	Appropriation of the control of the
TOTAL	26.000	32.000	rate Majaring in Jestine.	5.500 Rezultatul de ex- ploatare
6. Cheltuieli financiare	1.500	4.000	Venituri financiare	2.500 Rezultatul activității financiare
TOTAL	28.000	36.000		8.000 Rezultatul activității ordinare
 7. Cheltuieli cu impozitul pe profit Cheltuieli cu reducere de impozit pentru fondul de dezvoltare 	3.500		The second of th	
TOTAL	31.500	36.000		4.500 Rezultatul net al activității ordinare
Cheltuieli excepțio- nale	2.000	2.500	Venituri excepționale	- 500 Rezultatul opera- țiilor excepționale
TOTAL	33.500	28.500	eleicos electros es usos lietros es uso lietro	4.000 REZULTATUL EXERCITIULUI (profit)

E greu, e uşor – rămâne de văzut; dar orice informații suplimentare şi mai ales detaliate şi exacte sunt instrumente de mare importanță pentru deciziile operaționale şi de perspectivă. Oricum însă va trebui să se aibă în vedere că indiferent de etapizarea decontării veniturilor şi a cheltuielilor, rezultatul exercițiului obținut nu poate fi decât unul singur: cel realmente dobândit în condițiile respectării legislației financiar-fiscale vis-à-vis desigur de activitățile desfăşurate, şi mai ales de eficiența lor.

SCENARIU RECAPITULATIV Sinteza "cheltuieli – venituri – rezultate"

Deşi, în ceea ce priveşte învățarea problemelor, suntem totuşi pe undeva înainte de sf'rşitul drumului, – evident al "drumului" decontărilor și al stabilirii rezultatelor – apreciem că ne-ar putea fi sprijinitor un nou exemplu practic derulat în interdisciplinarea lui contabilă (atât generală-financiară) cât și analitică

(de gestiune). Scopul său, poate repetitiv, își propune ca obiective "acceptarea" fermă, prin consens, a conținutului și a mecanismelor de lucru în interiorul categorial al "veniturilor și al cheltuielilor", iar ca finalitate determinarea, numai pe această bază, a rezultatului exercițiului (indiferent de capetele segmentului de timp la care se referă)

1. Vom începe cu producția în curs la începutul perioadei: zero.

2. Pe parcursul lunii, zi de zi, conform documentelor primare (justificative), sau centralizatoarelor-jurnal, se blochează în conturi operațiile curente:

a) Consumul de materii prime (preț de înregistrare):	600 = 300	200.000
b) Diverse servicii şi prestații datorate terților furnizori	*/. = 401 611 442	59.000 50.000 9.000
c) Produse finite obținute și depozitate (evaluate la pret de înregistrare):	345 = 711	600.000
d) Expedierea spre vânzare a producției finite, consemnate în documentele de livrare și evaluare la prețul negociat de vânzare legal, acceptat de client în acel moment:	411 = '/. 701 442	944.000 800.000 144.000

3. Operații curente (prin efectul lor) dar care, din motive de evaluare, cuantificare, prevedere, etc. nu pot fi contabilizate decât la finele exercițiului lunar:

lunar:	dodd id iiioid	,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,
a) Constituirea unui provizion pentru riscuri la valorile materiale	681 = 390	10.000
b) Uzura obiectelor de inventar (cota cuvenită lunii în curs):	602 = 313	20.000
c) Amortizarea imobilizărilor corporale calcu- lată pe baza coeficienților din "planul de amortizare, și a valorii imobilizărilor la nivelul "contabil" blocat în conturile corespunzătoare		160.000
d) Cheltuieli salariale	641 = 421	200.000
 e) Contabilizarea obligației legale pentru: asigurările sociale fondul de şomaj Alte cheltuieli ce se facturează lunar (energie, gaze, apă, etc.) 	601 442	50.000 10.000 47.200 40.000 7.200
g) Contabilizarea diferențelor de pret pentru materiile prime consumate (se înțelege că în timpul lunii aceste diferențe, reprezentând, în principal cheltuieli de transport-aprovizionare au fost contabilizate corect, iar la finele acesteia s-a determinat "coeficientul mediu al "diferențelor" conform metodologie arhicunoscute:		16.000
h) Dobânzi încasate, comisioane şi speze	512 = 766	8.000
bancare plătite	627 = 512	5.000

4. Evidentierea și contabilizarea cheltuielilor în: CONTABILITATEA INTERNĂ DE GESTIUNE intervenite pe parcursul exercițiului, precum și la finele acestuia (a se vedea, cu anticipație, capitolul ultim), se face complet distinct.

Punctul de pornire îl constituie aceleași documente primare (justificative) de cheltuieli, dar "sortate", regrupate, după criteriul localizării în spațiu și sectorial a activității, despre care putem ști:

CONTABIL	Cheltuieli în ITATEA FINAI	NCIARĂ	Cheltuieli îi CONTABILITATEA DE	
Cont 600	200.000 16.000	Defalcare p	Cont 921	420.000
Cont 601 Cont 602	40.000 20.000	activități	Cont 922	al-Jülu-a
Cont 611 Cont 627	50.000 5.000		Cont 923	150.000
Cont 641 Cont 645	200.000 50.000 10.000		Cont 924 Cont 925	110.000 71.000
Cont 681 TOTAL	160.000 751.000	Netriado saudente Netriado e la co	TOTAL	754.000
a) Co		— uielilor pe măsur icative:		751.000 901_751.000
		nică a productio	921 923 924 925	420.000 150.000 110.000 71.000

b) Contabilizarea zilnică a producției finite obținute, evaluată la prețul de înregistrare (vezi pct. 2, a):

931 = 902 600.000

c) Separarea prin CALCULAȚIE, la finele lunii a cheltuielilor efective

Winsa (ARAKINAMI) Man	Producția finită	Producția în curs	TOTAL
Cheltuielile actv. de bază Cheltuieli comune Cheltuieli generale Cheltuieli de desfacere	336.000 120.000 110.000 71.000	84.000 30.000 - -	420.000 150.000 110.000 71.000
TOTAL	637.000	114.000	751.000

e) Decontarea cheltuielilor efective (costului efectiv) determinate pentru PRODUCȚIA ÎN CURS DE EXECUȚIE constatată la finele lunii 933 = 1. 114.000 84.000 30.000	d) Decontarea cheltuielilor efective (costului efectiv) pentru PRODUCȚIA FINITĂ obținută pe parcursul lunii:		902 = */. 921 923 924 925	637.000 336.000 120.000 110.000 71.000
(2) 901 = 933 + 114 + 1001	IUI efectiv) determinate pentru PRODITCTIA ÎN	①	921 923	84.000

f) Se calculează "abaterea costurilor" rezultată din compararea costului efectiv cu prețul de înregistrare NUMAI pentru producția finită (care devine marfă):

	902
a) 637.000	b) 600.000 Δ = 37.000
Costul EFECTIV al PRODUCȚIEI FINITE	Prețul de ÎNREGISTRARE al PRODUCȚIEI FINITE

903 = 902 37.000

NOTA 1: Contul 933 - "Costul producției în curs de execuție" s-a închis mai îniainte, după ce a evidențiat această "producție în curs" și va servi la contabilizarea preluării ca stoc a acesteia la finele lunii, în contabilitatea financiară (vezi pct. 5/b).

NOTA 2: În ceea ce privește "abaterea" de costuri, ea este nefavorabilă iar contul 902 – "Decontări interne privind producția obținută" se închide. Se observă deci că această "diferență" servește deocamdată numai pentru autocontrol, și se refera numai la producția finită, întrucât abaterile de costuri – logic și principial – se trec integral asupra ei, ceea ce înseamnă implicit asupra perioadei ac se încheio. perioadei ce se încheie.

g) Se finalizează calculația internă prin decontarea prețului de înregistrare (costului normat) al producției finite predată magaziei:

901 = 931 600.000

Acum în contul 901 "Decontări interne privind cheltuielile" găsim totalul cheltuielilor ce concordă cu datele din "Contabilitatea financiară" și totalul producției (finită și în curs) ce concordă cu veniturile din producția stocată (înainte de corectia sa cu diferențele de pret).

h) Deci, se calculează "abaterea cheltuielilor", o abatere care ia în considerare valoarea totală a productiei (finită - la preț de înregistrare, și în curs

- la costul efectiv) și totalul cheltuielilor angajate în respectiva perioadă:

	901	
e) 114.000 g) 600.000	a) 751.000	
714.000	751.000	
$\Delta = 37.000$		

903 = 90237.000

Observație finală: Diferența astfel calculată se va regăsi în "Contabilitatea financiară" (vezi pct. 5/a), iar conturile cu care s-a operat în "Contabilitatea internă de gestiune" se închid pentru perioada expirată.

5. Acum revenim la Contabilitatea generală (FINANCIARĂ) pentru continuarea calculelor lunare de decontare gestionară (și implicit financiară):

a) Se contabilizează diferenta de pret aferente productiei finite

348 = 711 37.000

b) Se preia în stoc și ca venit producția în curs de execuție, evaluată la costul efectiv:

331 = 711 114.000

c) În urma parcurgerii acestor etape, producția obținută în respectivul exercitiu gestionar este reprezentat în CONTURI astfel:

	345	711
2/c)	600.000 348	2/c) 600.000 5/a) 37.000
5/a)	37.000	5/b) <u>114.000</u>
100	331	TOTAL 751.000
5/b)	114.000	NOTĂ: Ambele sume sunt egale cu cea de a treia, și

anume cu totalul cheltuielilor de exploatare colectate în conturile din Clasa 6.

c) Pe baza acestor elemente se decontează gestiunea producției vândută în cursul lunii. Pentru simplificare, putem presupune că s-a vândut întreaga producție obținută, la un preț de vânzare negociat și acceptat de 800.000 lei (fără t.v.a.) și căruia îi corespunde evident un pret de înregistrare de 600.000 lei. Oricum, chiar dacă nu se vindea întreaga producție - și acum ca și atunci, deci pentru ceea ce s-a fabricat, s-a vândut sau mai este în stoc, evaluarea se face obligatoriu întâi la pretul de înregistrare (contabil) și abia după aceea la cel efectiv consemnat în factura de livrare și care poate varia de la un client la altul, de la o zi la alta. În acest mod, la vânzare știm cât reprezintăp prețul de

TOTAL

751.000

înregistrare (iar prin calcularea "diferențelor de preț" – costul efectiv) dar și valoarea realizată "la piață" a lotului vândut:

711 = %	637.000
345	600.000
348	37.000

6. Nu știm dacă mai este cazul să prezentăm conturile de "cheltuieli" sau cele de venituri" dar ele au colectat pe timpul unui întreg exercițiu elementele pentru care sunt destinate.

7 Se decontează veniturile şi cheltuielile colectate pe parcursul lunii, "finisate" şi delimitate în clar la finele acesteia de aşa manieră încât respectivele conturi se închid:

a) Pentru cheltuieli:

121 = '/.	751.000
600	216.000
601	40.000
602	20.000
611	50.000
627	5.000
641	200.000
645	60.000
681	160.000

b) Pentru venituri:

°/. = 121	922.000	
701	800.000	
711	114.000	
766	8.000	

c) Contul 121 – "Profit și pierdere ne arată acum "rezultatul activității ordinare" care, dacă nu mai intervin și alte categorii de influențe, devine "profit impozabil".

21 '
922.000
171.000

d) Se calculează, înregistrează și decontează impozitul pe profit:

	691 = 441	70.000
2	şi 121 = 691	70.000

Deci, conturile de "cheltuieli" și respectiv de "venituri" se închid, în timp ce contul 121 – "Profit și pierdere" ne arată un sold creditor de 101.000 lei, reprezentând profitul net la dispoziția agentului economic.

La acelaşi rezultat am fi ajuns şi "băbeşte", dar, Doamne fereşte de aşa concepție:

a) excedent de pret obținut la vânzare (800.000) față de cel de înregistrare (600.000) + 200.000 lei b) depăşirea costurilor (dif. de pret) - 37.000 lei c) venituri financiare (din afara producției) + 8.000 lei d) impozit pe profit TOTAL + 101.000 lei

Dar așa nu se poate decât într-un caz particular cînd se urmărește un singur lot de produse, fără nici o altă activitate sau implicare, pentru că este o utopie. În realitate orice agent economic se află la incidența unor procese continui și simulate de aprovizionare, producție, stocare, vânzare, etc. inclusiv decontarea obligațiilor și drepturilor de creanță ce decurg din acestea, astfel că ordinea necesară nu o poate face decât contabilitatea.

11.2. Repartizarea și decontarea profitului (sau pierderilor)

Repartizarea profitului este actul de decizie al proprietarilor, al adunării generale a acționarilor şi asociațiilor, fără restricții normative decât în cazul regiilor autonome sau al societăților comerciale în care principalul acționar este statul sau cu limite maximale pentru partea în care statul se implică cu diverse favoruri (exonerate de la impozit etc.).

Oricum, la repartizarea profitului este bine să se manifeste prudență, cunoașterea perspectivei și a conjuncturii pieței în care acționează firma, interesele de dezvoltare și control patronal, buna înțelegere cu sindicatele prin premierea angajatilor etc.

Sintetizând lucrurile, trebuie să arătăm că principalele destinații pe care le poate primi profitul sunt următoatele:

- a) majorarea capitalului în funcție de necesități, conform unui montaj prestabilit (de regulă capital circulant);
 - b) constituirea fondurilor de rezervă în limita prevederilor legale și a statutului de înființare;
 - c) constituirea fondului de dezvoltare pentru investitii;
 - d) formarea fondului de participare la profit a salariaților;
- e) dividende plătite sau determinate a fi plătite acționarilor și asociaților (inclusiv statului ca actionaril
- f) alte destinații neinterzise de lege, hotărâte de adunarea generală a asociaților și acționarilor (fond de risc în societățile bancare și de asigurări, fonduri speciale de sponsorizare și actiuni social-culturale etc.).

În ceea ce priveşte limitele, destinațiile exacte și momentele când se fac repartizările (în timpul anului, la finele acestuia dar înaintea închiderii bilanțului, după închiderea exercițiului, în anul următor etc.) sunt necesare raționamente care să țină seama de evoluția previzibilă a profitului total la finele anului, de a evita apariția pierderilor sau diminuarea profitului efectiv de închidere sub nivelul "repartizărilor" – deși anomaliile fac și ele parte din practica de zi cu zi.

Evidența repartizărilor efectuate în timpul anului gestionar pe seama profitului se contabilizează în contul de activ 129 "Repartizarea profitului", care se debitează cu toate sumele repartizate din profit pe destinațiile hotărâte și se închide la finele exercițiului anual prin creditarea sa în contrapartidă cu contul 121 "Profit și pierdere". Dar, este foarte important de reținut că pe parcursul anului contul 121 "Profit și pierdere" ne arată profitul lunar și cumulat de la începutul anului (sau, când sunt inevitabile, și pierderile, inclusiv autocompensarea lor, în timp ce debitul contului 129 "Repartizarea profitului" ne relevă cât din profitul realizat a fost repartizat pe parcursul anului pe diverse destinații hotărâte de adunarea asociaților și acționarilor.

Să analizăm, deci, "repartizarea" esalonată a profitului:

A. În timpul anului: se fac repartizări doar pentru acele destinații ferm necesare, adică:

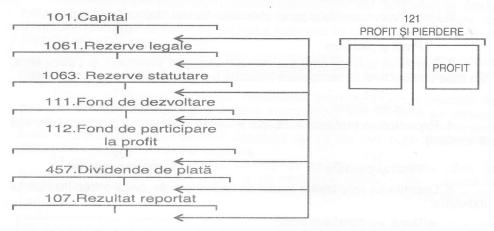
129 = 106 - Rezerve 111 - Fond de dezvoltare 112 - Fond de participare la profit (a salariaților) 118 - Alte fonduri

.Unele precizări poate sunt totuși necesare:

- repartizările din timpul anului se fac la limita nivelului necesar;
- repartizarea pentru fondul de dezvoltare se referă la finanțarea lucrărilor de investiții, în timp ce la "alte fonduri" se cuprind repartizările pentru constituirea fondului necesar creşterii surselor proprii de finanțare;
- nu este indicat a se face neapărat repartizări în scopul majorării capitalului, deoarece oricum acest profit nerepartizat este asimilat capitalului în exploatare, în timp ce capitalul constituit pe parcurs trebuie repartizat pe acționari sau asociați în calitatea lui de purtător de dividende:

– dacă acţionarii şi asociaţii doresc neapărat dividende în timpul anului se pot face astfel de repartizări, dar să nu se uite că în mărimea dividendelor "ricoşează" efectul tuturor celorlalte măsuri luate anterior cu privire la întreaga activitate dar şi la repartizarea profitului; în plus, ele pot avea şi caracter de "avansuri" etc., aşa cum va prevedea legea.

RÉPARTIZAREA PROFITULUI

B. La *sfârşitul exerciţiului anual,* înaintea închiderii bilanţului se mai pot face unele repartizări de completare, pe destinaţiile menţionate mai înainte (şi implicit blocate identic în conturi) între care cea mai importantă este repartizarea dividendelor cuvenite acţionarilor şi asociaţilor.

129 = 457 Repartizarea profitului Dividende de plată

În ceea ce priveşte "decontarea" cu beneficiarii de dividende (acționari și asociați) se reaminteşte existența mai multor aspecte, operante de la caz la caz, cum ar fi:

- impozitarea dividendelor:

457 = 446

Dividende de plată Alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate

plata directă a dividendelor:

457 = 512 – Conturi curente la bănci Dividende de plată 531 – Casa

 trecerea dividendelor în "contul asociatului" cu care relațiile financiare pot fi mult mai largi (dar numai asociații):

457 = 455 Dividende de plată Asociați – conturi curente

După ce pe parcursul anului și până în această etapă contul 129 "Repartizarea profitului" a evidențiat acea parte a profitului afectată ferm anumitor destinații, acum se închide:

121 = 129
Profit şi pierdere Repartizarea profitului

astfel că, mai departe repartizările din profit se vor opera direct din contul 121 "Profit și pierdere" sau 107 "Rezultatul reportat".

C. La sfârșitul anului, dar în urma hotărârii adunării generale a asociaților și acționarilor (inclusiv la regiile autonome și societățile cu capital public – reținând că acționarul este statul și el hotărăște), se fac repartizările și regularizările finale, în

funcție de natura, mărimea și repartizările profitului operate în timpul anului, de faptul că au apărut sau nu pierderi, dacă nu cumva "repartizările" sunt mai mari decât

profitul final, de interesele manageriale pe termen mediu și lung etc. Repartizarea profitului pentru majorarea capitalului social: 121 Capital social Profit și pierdere 2. Repartizarea profitului pentru constituirea sau majorarea rezervelor: 106 Rezerve Profit și pierdere 3. Pierderea netă cu care s-a încheiat exercițiul precedent și pentru care, din lipsa perspectivei de recuperare imediată s-a hotărât diminuarea capitalului: Profit și pierdere Capital social 4. Repartizarea profitului în scopul acoperării pierderilor provenind din anii precedenti: Rezultatul reportat Profit si pierdere 5. Decontarea rezultatelor anului ce se încheie, în "cazul întreprinzătorului individual": a) Dacă s-a constatat profit: 121 Contul întreprinzătorului Profit și pierdere b) Dacă s-au constatat pierderi: 121 108 Profit și pierdere Contul întreprinzătorului D. În urma aprobării rezultatelor exercițiului de către adunarea generală a asociaților și acționarilor mai pot rămâne probleme de rezolvat în ceea ce privește regularizarea profitului sau pierderilor pentru care s-au lăsat împuternicirile necesare consiliului de administrație sau pur și simplu s-a amânat decizia finală. În acest caz, în organizarea contabilității intervine și contul bifuncțional 107 – "Rezultatul reportat", cu ajutorul căruia se ține evidența rezultatului sau părții din rezultatul exercițiului precedent ale cărei repartizare și soluționare au fost amânate de adunarea generală. Soluțiile, în continuare, pot fi diverse, dar, după opinia noastră ele ar trebui să se încadreze în următoarea "schemă": 1. Rezultatele financiare nete care nu au fost încă solutionate: a) Dacă este vorba de profit: 121 Rezultatul reportat Profit și pierdere b) Dacă este vorba de pierderi: 121 107 Profit şi pierdere Rezultatul reportat Se observă, deci, că acum contul 121 "Profit și pierdere" se închide pentru exercițiul anterior, fiind pregătit spre a prelua rezultatele noului an de gestiune. Vechile sale "probleme" au fost transferate asupra contului 107 "Rezultatul reportat".

2. Să presupunem că, în continuare, se ia decizia de repartizare a profitului (total sau partial) de regulă pentru majorarea capitalului social sau a rezervelor:

101 - Capital social 106 - Rezerve Rezultatul reportat

3. Dacă este vorba de pierderi și ele pot fi soluționate prin diminuarea capitalului social sau consumarea resurselor:

> 101 - Capital social 107 106 - Rezerve Rezultatul reportat

E. În final, contul 107 - "Rezultatul reportat" mai poate prezenta sold în

 Sold creditor – semnificând profitul nerepartizat, dar care până la finele exercițiului următor trebuie să fie închis printr-o decizie corespunzătoare de distribuire (eventual cumulat cu rezultatul perioadei în curs - mai ales dacă se întrevăd rezultate nefavorabile);

 Sold debitor – semnificând pierderi neacoperite care fie se pot compensa din profitul exercitiului următor, fie diminuează capitalul social - dacă nu mai

există altă solutie.

Oricum se retine că "translația" rezultatelor exercițiului dintr-o perioadă de gestiune în alta reprezintă și o decizie managerială semnificativă pe temeiul căreia se asigură o mai bună gestiune a profitului sau pierderilor de așa manieră încât economia și funcționalitatea agentului să fie cât mai puțin afectate de eventualele rezultate temporar negative.

În ceea ce privește stadiul parcurs în repartizarea profitului până la închiderea bilanțului contabil anual, el se regăsește sintetizat într-o anexă la bilant "Repartizarea rezultatului exercițiului" care cuprinde următoarele elemente

REZULTATUL EXERCITIULUI total; repartizat pentru:	4.000
Rezerve legale Reportul exercițiului precedent	500
 Fondul de participare a salariaților la profit Fondul de dezvoltare Cota de 50% aferentă sumelor reinvestite cu care se reduce impo- 	300 1.200
– Vărsăminte la buget	
 Alte rezerve prevăzute de lege Dividende 	
– Reportul la noul exercițiu	1.700

Dar, sinteza operațiilor de decontare a veniturilor și cheltuielilor, de formare și repartizare a profitului se regăsește, în cele din urmă, în contul 121 - "Profit și pierdere". Dată fiind valoarea deosebită a informațiilor conținute în acet cont, ele se "aliniază" după anumite reguli (regula decontării "la pas" a veniturilor și cheltuielilor, regula separării după natura și destinația veniturilor și cheltuielilor, etc.) și se redau într-un tablou sintetic ce constituie aneză la bilanțul contabil anual, cu obligativitatea publicării lor după o "schemă" relativ simplificată

Montajul contabil al determinării și repartizării rezultatelor exercițiului ne arată că sub aspect tehnic aici lucrurile sunt bine puse la punct, tocmai ca urmare a faptului că în noul sistem de contabilitate decontarea veniturilor și a cheltuielilor în vederea determinării rezultatului exercițiului este considerat un moment de calcul sintetic de mare finețe, cu soluții neinterpretabile, dar suficiente spre a face față oricărui caz. Mai rămân deciziile manageriale în urma cărora să rezulte profitul, apoi repartizarea profitului pentru ca în viitor să aducă alt profit etc. care acoperă o arie practic fără hotare. În acest "câmp" actionează adunarea generală a asociaților și acționarilor, consiliului de administrație, consiliului director, pentru că, mărimea și modul de formare a profitului reflectă nu putine din efectele deciziilor pe care aceste organisme le adoptă, iar perspectiva conducerii executive este pusă nu de puține ori sub "acroșajul" rezultatelor exercițiului.

12

ÎNCHEIEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR Bilanțul

12.1. Regulile bilanțului

Gestiunea financiară a regiilor sau societăților comerciale, în general a oricărui agent economic impune în mod necesar ca periodic activitatea acestora să fie sintetizată și supusă unei analize de fond, multisectoriale de către cenzori, consiliul director și adunarea generală a asociațiilor și acționarilor, ca și organele fiscale de specialitate, având ca bază informațională CONTURILE contabile, supuse controlului prin BALANȚELE DE VERIFICARE și generalizate cu ajutorul BILANTULUI.

Bilanțul este oglinda economică perfectă a implicațiilor financiare ale activității desfășurate și a nu o finaliza corect însemnează a pierde o mare șansă (oare nu fiecare dintre noi zăbovim dimineața, un minim de timp în fața oglinzii?), cu atât mai mult cu cât agenții implicați în economia de piață au interesul ca întregul proces productiv, comercial și managerial să se desfășoare în limitele concurenței loiale, ale competenței economico-financiare și mai ales să nu se depășească frontierele fiscalității, evitând a se "rupe" de finanțele generale ale tării, ca o cerință a statului de drept.

După cum se știe, sistemul conturilor contabile este instrumentul ideal pentru urmărirea, consemnarea și autocontrolul existenței, mişcării și transformării patrimoniului unităților precum și pentru cuantificarea rezultatului financiar final al activității desfășurate. Periodic, datele din conturi sunt grupate și sistematizate după anumite criterii și redate sub forma unor ample complexe informaționale pe baza cărora se întemeiază cele mai importante acte de decizie ale administratorilor și organelor de conducere, în legătură cu angajarea tehnic-economică și financiară a societății în perioadele următoare de gestiune.

Procedeu principal al metodei contabilității şi bază informațională fundamentală, bilanțul se prezintă practic sub forma unui complet ordonat al conturilor cu ajutorul căruia se organizează şi se centralizează datele evidenței la nivelul fiecărui agent cu personalitate juridică, indiferent de obiect, mărime proprietate sau complexitate. În acelaşi timp, bilanțul ca sinteză economică generală a activității desfăşurate, este puternic marcat de specificitatea controlului "în şah" oferit de tehnica contabilă însăşi care face din ansamblul informatiilor bilanțiere o certitudine infailibilă.

În conformitate cu prevederile "legii contabilității", bilanțul contabil se întocmește obligatoriu anual, precum și în situația funzionării sau lichidării unităților, după caz, respectând câteva pachete de reguli, cum ar fi:

 posturile înscrise în bilanț să corespundă cu datele înregistrate în contabilitate puse de acord cu situația reală a elementelor patrimoniale stabilite pe baza inventarului;

 compensări între conturile ce se înscriu în bilanț şi respectiv veniturile şi cheltuielile din contul de "profit şi pierdere", nu sunt admise;

 bilanturile contabile anuale sunt supuse verificării şi certificării prin care se atestă autenticitatea, veridicitatea precum şi respectarea normelor de întocmire a acestora. În principiu, fiecărui post de bilanţ îi corespunde un cont contabil. Şi totuşi pentru respectarea principiului evaluării bilanţiere la costul/preţul efectiv al activelor sunt necesare cumulări şi desmembrări ale soldului unor conturi, cumularea altora, translocarea unor conturi de activ în pasivul bilanţului şi invers, a unor conturi de pasiv în activul bilanţului (cu schimbarea desigur a "semnului" algebric al egalităţii bilanţiere), şi încă alte operaţii de "prelucrare" primare, toate având drept scop sporirea potenţialului informaţional şi de analiză al bilanţului.

12.2. Lucrările pregătitoare

Exigențele conținutului informațional al bilanțului sunt foarte mari iar regulile de întocmire foarte precise, astfel că pentru finalizarea lui, este obligatorie parcurgerea unor lucrări pregătitoare a căror executare se desfășoară succesiv într-o ordine logică și anume:

1°. Înregistrarea în conturi a tuturor operațiilor economice și financiare ale întregii unități, care au avut loc în perioada pentru care se întocmește bilanțul în vederea stabilirii complete a rulajului lor debitor și creditor. Fără aducerea la zi a înregistrărilor în conturi, nu se poate stabili corect soldurile conturilor și nu se poate efectua închiderea sau preluarea în bilant a continutului acestora.

Consemnarea în conturi a fenomenelor şi proceselor economice şi sistematizarea corelată a datelor în registrul "maestru şah", mai ales acum când bilanțul se finalizează anual (şi numai ca excepție sau cu un conținut mai sumar trimestrial), devine deosebit de importantă pentru că astfel contul ca atare îşi relevă calitatea sa de "informație în mişcare", în timp real, față de cea a bilanțului care este de "informație staționară" chiar dacă mai completă prin conexiunile sale.

2°. Verificarea exactității rulajelor și soldurilor înregistrate în conturile sintetice ale contabilității generale și punerea de acord a evidenței sintetice cu cea analitică. Această operație de control a sumelor înregistrate în conturi se asigură cu ajutorul "balanțelor de verificare", ce permit nu numai identificarea eventualelor erori de înregistrare, ci și corectarea lor în vederea stabilirii concordanței necesare între conturile sintetice și cele analitice.

Finalizarea lunară a înregistrărilor din conturi, dublată de verificarea lor prin balanță, capătă o imoprtanță infinit mai mare dacă avem în vedere prevederile "legii contabilității" ca bilanțul să fie obligatoriu doar anual în timp ce calculul profitului sau pierderilor, a impozitului pe profit și a altor obligații reflectate de conturi să se facă lunar. În plus, balanța constituie nu numai un mijloc de control al conturilor ci și o importantă sursă de informații centralizate pentru conducerea "din mers" a economiei și finanțelor societăților comerciale, a oricărui agent cu autonomie decizională.

- 3°. Inventarierea mijloacelor materiale• şi băneşti componente ale patrimoniului administrat, precum şi a resurselor de proveniență a capitalului societății, a drepturilor de creanță şi obligațiilor, acțiune urmată de punerea de acord a datelor evidenței cu realitățile constante prin inventariere, prin rezolvarea în spiritul legii a minusurilor sau plusurilor constatate, a termenelor pierdute sau debitelor prescrise, etc. Această etapă nu este obligatorie numai în perioada ante-bilanț ci ori de câte ori se consideră necesar, deoarece ea asigură realismul, fidelitatea şi o mai mare utilitate finală a informațiilor furnizate de contabilitate, cu atât mai mult cu cât în practică nu de puține ori s-a constatat că evidența analitică (a stocurilor materiale, mai ales) cam rămâne în urma vieții curente.
- 4°. Stabilitatea rezultatelor financiare, a profitului brut și a profitului net impozitat, obținute de respectivul agent economic lună de lună și, prin cumulare și regularizare, la finele anului gestionar când se închide bilanțul. Aceste operații se realizează prin decontarea sistematică a veniturilor și cheltuielilor, calcularea

și regularizarea vărsămintelor în seama impozitului pe profit, taxei pe valoarea adăugată, impozitului pe circulație și accizelor, determinarea rezultatelor exercițiului cu ajutorul pachetelor de conturi ale "veniturilor" și "cheltuielilor" urmate de închiderea acestora prin preluarea rulajelor (acolo unde este cazul com-

pensate) de către contul "Profit și pierdere".

La rândul lui acesta face cumularea de la începutul anului până la momentul dorit a profitului cu pierderile – defalcate pe surse de proveniență – evidențiază impozitul pe profit, cheltuielile ce se suportă, potrivit legii, din rezultatele financiare și apoi stabilește profitul net al respectivului agent economic. Tot în această etapă se operează eventualele repartizări și utilizări ale profitului hotărâte și efectuate înaintea expirării segmentului de timp la care se referă bilanțul.

5°. À doua verificare a datelor contabilității în scopul asigurării exactității înregistrării în conturi a tuturor operațiilor economice, deci inclusiv a celor intervenite pentru regularizarea rezultatelor inventarierii şi stabilirea rezultatelor finale. Această lucrare se realizează prin întocmirea unor noi "balanțe de verificare" atât pentru conturile sintetice, cât şi pentru cele analitice, inclusiv punerea de acord a contabilității generale cu cea analitică în ansamblul lor.

6°. Pe baza datelor consemnate în conturi și în ultima balanță de verificare, se procedează apoi la întocmirea propriu-zisă a bilanțului, adică la completarea formularelor de bilanț, după o machetă unică pentru toți agenții economici, instituțiile publice și de administrație, organizații teritoriale, etc., ceea ce permite Ministerului Finanțelor întocmirea anuală a bilanțului general pe ansamblul economiei naționale.

Desigur, aceste lucrări pregătitoare sunt multiple, complicate, și, cu toată mecanizarea și automatizarea lucrărilor de calcul și evidență, finalizarea bilanțului se face abia la 2–3 luni după expirarea anului gestionar (termenul final de publicare este de 15 aprilie anul următor).

Dar aceasta nu atenuează cu nimic valoarea informațională a bilanțului,

deoarece, din multiplele lui atribute, două sunt fundamentale:

 exactitatea: sursele de procurare a datelor, modul de culegere şi prelucrare a acestora, metodologia prezentării lor fac din bilanț o realitate vie, mereu foarte actuală;

 conținutul informațional al bilanțului este deosebit de complex, de cuprinzător, referindu-se la totalitatea implicațiilor economico-financiare ale activității agentului economic precum şi la interdependența acestora rezultată din relațiile exterioare ale unității.

Prin aceasta, bilanțul este cea mai completă sursă de caracterizare a vieții economice "din trecut" a organismelor economice și de elaborare a prognozelor pe termen mijlociu și lung îndeosebi în ceea ce privește orientarea producției, alegerea piețelor de aprovizionare și desfacere, promovarea concurenței loiale, consolidarea capitalului sub aspectul capacității acestuia de a crea venituri, etc.

12.3. Completul bilanțier

Fiind un complet de documente și situații de sinteză economică sau de control fiscal, bilanțul contabil – ca ansamblu de generalizare informațională (în spiritul legii nr. 31/90 privind societățile comerciale) – conform prevederilor "legii contabilității" trebuie să cuprindă următoarele piese constitutive:

bilanţul propriu-zis;

- contul de profit și pierdere;

- contul de execuție (numai în cazul institutiilor publice);

- anexa de bilant;

- raportul de gestiune.

• BILANȚUL PROPRIU-ZIS poate fi definit ca un tablou care cuprinde, în formă sintetizată şi în expresie valorică, mijloacele economice patrimoniale, sursele de constituire a acestora (capital social, obligații, decontări) precum şi rezultatele financiare ale activității unui agent economic la un moment dat (deci

ultima zi a trimestrului sau anului la care se referă). El este cea mai importantă componentă a bilantului contabil.

După cum se știe, în contabilitate noțiunea de "mijloace" sau "active" este atotcuprinzătoare, în ea înglobându-se nu numai mijloacele corporale-necorporale, şi circulante sub aspectul existenței lor ci şi operațiile şi procesele economice, precum şi operațiile financiare generate de activitatea agentului economic, întrucât toate acestea nu sunt altceva decât forme variate ale miscării și transformării formei material-bănești a capitalului de-a lungul fazelor circuitului său. Cu toate acestea, noțiunea de mijloace economice acoperă numai unul din aspectele capitalului aflat în administrarea agenților economici și anume structura fizică, aspectul concret, al componenței materiale și al rolului nomici și anume structură rizică, aspectul concret, al componenței materiale și al rolului funcțional pe care îl îndeplinește în procesul de producție sau circulație sub formă de clădiri, utilaje, materiale, mijloce bănești etc. Acest aspect al mijloacelor economice patrimoniale, evaluate în bani se oglindește în activul bilanțului.

Pe lîngă acestea, metoda contabilității și tehnica ei de lucru reclamă reflectarea în conturi și bilanț a multiplelor forme de manifestare materială a capitalului și sub aspectul

provenientei sale, a surselor din care s-a constituit și al obligațiilor care decurg pentru unitate din asigurarea resurselor şi mijloacelor de lucru necesare sub formă de fonduri proprii, împrumutate, speciale, în decontare etc. Acest din urmă aspect al capitalului evaluat de asemenea în bani, se oglindeşte în pasivul bilanțului.

Notiunile de activ și pasiv formeză un tot, întrucât în ultimă analiză ele se referă la aceeași masă de mijloace: fixe, materiale, imobiliare, bănești, financiare, în decontare, etc. ce formează totalul capitalului social, a diverselor resurse atrase, împrumutate, creditate, în decontare, etc. cu corectivul că sunt privite simultan din două unghiuri deosebite de vedere: al competentei lor ca "mijloace": sau "active" și al provenientei lor ca "surse" sau "fonduri" sau' "pasive".

Dat fiind că în bilanț se prezintă deci aceleași elemente componente ale capitalului pe de o parte s'ub aspectul componentei (în activ) iar pe de altă parte sub aspectul provenientei (în pasiv) rezultă că obligatoriu suma totală a activului trebuie să fie egală cu suma totală a pasivului.

BILANT încheiat la 31 decembrie 199...

	Exercițiu f	Exercițiu financiar	
grupelor, capitalelor, posturilor	Precedent	Încheiat	
ACTIV I. ACTIVE IMOBILIZATE 1. IMOBILIZĂRI NECORPORALE - Cheltuieli de constituire şi cercetare-dezvoltare - Alte imobilizări - Imobilizări în curs 2. IMOBILIZĂRI CORPORALE - Clădiri şi construcții speciale - Maşini şi utilaje - Alte imobilizări corporale - Imobilizări în curs 3. IMOBILIZĂRI FINANCIARE	25.000	30.000	

II. ACTIVE CIRCULANTE	12.000	15.000
1. STOCURI		
 Materii şi materiale 		
 Produse finite şi în curs de execuţie 		
- Animale	100 m	
– Mărfuri	Landa was diff	
2. ALTE ACTIVE CIRCULANTE		
 Avansuri acordate furnizorilor 		
 Clienţi şi conturi asimilate 		
 Acționari-capital subscris şi nevărsat 		
 Alte creanțe 		
 Titluri de plasament 		
 Conturi la bănci, casa, acreditive 		
III. CONTURI DE REGULARIZARE ȘI ASIMILARE	3.000	1.000
 Cheltuieli constatate în avans 		
 Diferențe de conversie 	Linerone e s	
IV. PRIME PRIVIND RAMBURSAREA	9/08-10 TE N	4.000
OBLIGAȚIUNILOR		
TOTAL ACTIV	40.000	50.000
PASIV	de paramou de	
I. CAPITALURI PROPRII	18.000	24.000
- Capital social	10.000	21.000
Prime legate de capital		
Diferente din reevaluare		
– Rezerve		
Rezultatul reportat		
Rezultatul reportat Rezultatul exerciţiului		
– Fonduri		
- Subvenţii pentru investiţii		
Provizioane reglementate	1 - H - W17 3	
II. PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ŞI	5.000	8.000
CHELTUIELI	0.000	0.000
Provizioane pentru riscuri	Principal Control	
Provizioane pentru cheltuieli		
III. DATORII	17.000	16.000
 – Împrumuturi şi datorii asimilate 	E00 18 A.L. 18	
– Furnizori și conturi asimilate	The state of the	
 Avansuri primite de la clienți 		
– Alte datorii	The sum of the	
IV. CONTURI DE REGULARIZARE ŞI ASIMILATE	_	2.000
 Venituri înregistrate în avans 		
 Diferențe de conversie 		
TOTAL PASIV	40.000	50.000

Atât în partea de activ, cât şi în cea de pasiv, elementele constitutive ale capitalului sunt sistematizate, pornind de la conturi, pe grupe, capitole, posturi, etc. după anumite criterii subordonate necesităților muncii de informare şi analiză economică cu prioritate absolută pentru agentul economic dar şi pentru obținerea unor sinteze naționale necesare fundamentării bugetului administrației centrale, dirijării fondurilor de protecție sociale, caracterizării multilaterale a "stării" economiei, etc. De fapt tocmai de aceea "legea contabilității" abilitează Ministerul Finanțelor cu elaborarea anuală a "machetei" întregului complet bilanțier, dar o "schemă-cadru" a bilanțului propriu zis (așa cum rezultă și din modelul lărgit cuprins în "Normele M.F. în proiect), evident că va cuprinde:

La ACTIV

- I. Active imobilizate:
 - 1. Imobilizări necorporale
 - 2. Imobilizări corporale
 - 3. Imobilizări financiare
- II. Active circulante
 - 1. Stocuri
 - 2. Alte active circulante
- III. Conturi de regularizare şi asimilate
- IV. Prime privind rambursarea obligatiunilor

La PASIV:

- Capital propriu
 - Capital social și prime
 - Fonduri şi subventii
 - Rezerve și provizioane
 - Rezultate
- Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli
- III. Datorii
 - Împrumuturi şi credite
 - Furnizori şi alti terti
- IV. Conturi de regularizare şi asimilate

Bilanțul este un "model economic", ideal și ca orice model este "brăzdat" de o serie de "reguli de fier", ce se constată din însăși tehnica lui și care îi dau atributul de "infailibil" ce îl caracterizează.

a) Prima constatare ce se desprinde din cercetarea schemei de bilant se referă la caracterul său autocuprinzător patrimonial şi total cunoscut, în grupe diferite de detaliere conform unui scop informațional prestabilit.

În acest fel, patrimoniul este sistematizat după componența și participarea sa la procesul economic, inclusiv obligațiile corespunzătoare, totul finalizat în rezultatele economice ale activității desfășurate și concretizate în final în profit sau pierdere.

b) O altă constatare are în vedere modul de evaluare a mijloacelor şi resurselor corespunzătoare reprezentate prin bilant la costul efectiv al acestora.

Potrivit acestui principiu, indiferent de valorile la care sunt înregistrate mijloacele patrimoniale în evidența curentă ele trebuie să fie reflectate în diferite posturi ale bilanțului numai la costul (respectiv prețul) efectiv. O astfel de evaluare poate avea loc numai dacă sistemul de contabilitate este corect și judicios organizat.

Această cerință presupune ca atunci când derularea operațională a proceselor şi tehnicile de înregistrare impun ca evidența unor mijloace patrimoniale să se țină la alte prețuri (de înregistrare) decât cele efective, diferențele între prețurile de înregistrare şi costurile efective să se urmărească separat. Prin adunarea algebrică a diferențelor cu prețul de înregistrare al mijloacelor patrimoniale respective se stabileşte costul efectiv al materialelor, produselor, mărfurilor, etc.

Asa bunăoară, valoarea efectivă a "mărfurilor stocate" se obține din: contul 371 "Mărfuri" \pm cont 378 "Diferențe de preț la mărfuri".

c) În principiu, fiecărui post din bilanț îi corespunde un cont din contabilitatea curentă, astfel că majoritatea soldurilor debitoare sau creditoare ale conturilor se trec în bilanț preluate direct din conturi. Dar respectarea regulilor de reflectare patrimonială prin bilanț impune și o serie de prelucrări prealabile ale soldurilor și conturilor de genul cumulărilor, defalcărilor, translocărilor, etc.

Cerințele evaluării mijloacelor și surselor așa cum s-a văzut, ca și caracterul foarte omogen al diverselor categorii ale acestora, atrag după ele cumularea aritmetică sau algebrică a soldului mai multor conturi. În acest proces se produc și translocări de conturi, în sensul că deși ele ar trebui trecute, după sold (creditor) în pasivul bilanțului se trec totuși la activ, rectificând prin scădere, un anume post de bază. Întrucât "Activ = Pasiv" constituie o regulă "de fier", un post poate fi trecut din stânga în dreapta și invers a egalității dar schimbându-i semnul algebric.

Spre exemplu, valoarea postului "Clădiri şi construcții speciale" din activul bilanțului se

obtine din

+ Cont 2121 - "Clădiri şi construcții speciale"

 Cont 2811 – "Amortizarea clădirilor și construcțiilor speciale" care a fost trecută în activ, dar "în roşu".

Există, de asemenea, și cazuri când este necesar ca soldul unor conturi sintetice să se defalce pe conturile analitice corespunzătoare lor, fapt pentru care deseori se apelează nu numai la conturile sintetice din balanță ci și la evidența analitică, prin aceasta îmbogățindu-se capacitatea de informare a bilanțului.

d) Există şi încă alte probleme ce țin de meteodologia contabilă, de tehnica de operare specifică, etc. a căror finalitate se regăsește în bilanț sau constituie o rezervă de perfecționare:

- Deşi sub aspectul conţinutului mijloace de protecţie împotriva devalorizării contabile cât şi al conturilor contabile de blocare (uneori conturi comune) "provizioanele" nu recorectează valorile contabile ale activelor de bază pe care le protejează împotriva devalorizării, ci apar drept "resurse" grupate distinct în pasivul bilanţului. Cu toată că în literatura de specialitate din diverse țări încearcă a se justifica rectificarea valorilor protejate prin provizioane, noi nu credem că ar fi corect întrucât între amortizări şi provizioane sunt diferențe mari în finalitate: amortizările reprezintă contravaloarea devalorizărilor efective ca urmare uzurii (şi e firească rectificarea valorii activelor amortizate) în timp ce provizioanele au în vedere o devalorizare prin risc ce încă n-a apărut în exercițiul încheiat, şi, în cele din urmă s-ar putea să nu apară niciodată. Deci, provizioanele rămân în pasivul bilanţului ca o cerinţă de reflectare cât mai fidelă a patrimoniului.
- Profitul apare direct şi din totdeauna în pasivul bilanţului (dar, de data aceasta numai profitul nerepartizat până la închiderea exerciţiului), la fel cum tot în pasiv (dar evident "în roşu") ar trebui să apară şi pierderea (neacoperită însă) ca o metodă a reflectării patrimoniale exacte: activele au o valoare contabilă certă; pasivele sunt formate din obligaţiuni certe dintre care unele se vor recorecta prin rezolvarea ulterioară a "problemei pierderilor".
- În literatura de specialitate, dar şi în ideile unor oficiali, se regăseşte părerea că bilanțul ar trebui să prezinte diverse configurații sub aspectul detalierii adică:
 - un model de bază, pentru agenții economici "normali" ca mărime și dominanți ca număr.

• un model simplificat pentru aşa numitele întreprinderi mici.

 un model detaliat pentru marile formațiuni economice de tipul concernelor, holdingurilor, grupurilor etc.

Orice se poate, și agentul economic își detaliază informațiile în funcție de propriile necesități, pretenții și performanțe informaționale, dar aici cel mai important lucru este ca el să satisfacă fiscalitatea și ajungerea la "bilanțul centralizat național" de o manieră elegantă pentru toți.

Întocmirea corectă a bilanțului propriu zis, cu respectarea tuturor principiilor metodologice impuse de cerințele practice, regulile generale de organizare financiar-contabilă fac din acest document o bogată sursă de informatii pentru

analiza şi controlul situației economice generale a regiei sau societății comerciale, pentru verificarea respectării legislației fiscale şi bugetare, dar şi pentru fundamentarea hotărârilor pe termen lung ale adunării generale sau consiliului director cu privire la orientarea producției, activității comerciale, relațiilor financiare etc. ca premise ale ridicării competivității și profitului.

• CONTUL DE PROFIT ȘI PIERDERE s-a introdus ca o necesitate a controlului respectării interesului fiscal al statului în condițiile creșterii nemăsurate a gradului de libertate al tuturor agenților economici corespunzător inițiativei decizionare pe care o impune economia de piață. Pe de altă parte însă dacă avem în vedere că în cele din urmă, interesul eforturilor oricăror firme este de a obține un profit suficient de mare ca să o mențină în lupta concurențială, însemnează că orice manager, administrator, organ colectiv de decizie este foarte interesant să cunoască în toată intimitatea lor izvoarele de profit ale unității, dar și "crăpăturile" prin care o parte din aceste izvoare sunt anihilate de pierderi.

Ori, dacă cercetăm macheta-model a "Contului de profit și pierdere", prezentat în cadrul acestui capitol vom constata că el poate stisface cerintele

manageriale în ceea ce privește gradul de rentabilizare a activității.

Fără a "fetișiza" importanța acestei "piese" a bilanțului este demn de reținut că de fapt aici este transpusă situația cumulativă din contul 121 "PROFIT ȘI PIERDERE" care, în noul sistem de contabilitate redă toate informațiile cerute lunar, în orice perioadă a exercițiului, cumulat de la începutul anului, dacă dorim chiar defalcat într-un sistem de activități eterogene, etc., ceea ce trebuie să recunoaștem că în deciziile operaționale ce interesează contabilitatea, contul 121 "Profit și pierdere", înainte de a deveni o anexă la bilanț (când de fapt interesează mai mult fiscalitatea), devine o piesă informațională de rezistență.

Așa după cum s-a arătat pe parcursul lucrării, fiecare agent economic este obligat să întocmească, (și să obțină aprobarea adunării generale a asociaților și acționarilor) "BUGETUL DE VENITURI ȘI CHELTUIELI" pe baza căruia fiscalitatea predetermină sursele potențiale de venituri bugetare. Cum acest buget se întocmește pe macheta informațională a "Contului de profit și pierdere", în situația de raportare nu este lipsit de importanță ca datele efective ce rezultă din contabilitate să fie comparate cu cele din exercițiul precedent, stabilindu-se acum și abaterile corespunzătoare.

Dacă cercetăm cu atenție "tabloul corelațiilor", așa cum este redat în "macheta" contului, ne dăm seama că elementele conținute în macheta informațională a "Contului de profit și pierdere", au într-adevăr corelațiile lor, servind la determinarea rezultatelor exercițiului nu numai pe ansamblu ci și în etape, pe domenii operaționale ale activității de ansamblu a agentului economic, cuprinzând producția, circulația, finanțele, activitățiile cu caracter excepțional, etc., ceea ce înseamnă mult în materie de informații pentru actele de decizie ce privesc afacerile rentabile.

• ANEXA LA BILANȚ apare ca o necesitate de prezentare în dinamică şi comparată a situației economico-financiare a societății, deoarece — așa cum s-a văzut — bilanțul propriu-zis reflectă această situație în mod static, adică la o anumită dată. Chiar în privința cifrelor efective, trebuie subliniat faptul că acestea se limitează în bilanț numai la perioada raportată, cuprinzând două momente: începutul şi sfârşitul perioadei. Ori, pentru examinarea stării financiare a unității apare necesară compararea datelor efective între ele, în mod succesiv, pe mai multe perioade, a datelor efective cu cele prevăzute în programele adoptate, detalierea unor indicatori care în bilanț au fost cuprinși sub forma unor sume globale, etc. Toate acestea se realizează în munca practică prin intermediul "anexei la bilanț", care este în fapt compusă din mai multe "situații" sau capitole distincte, spre deosebire de bilanțul propriu-zis ele purtând puternic amprenta specificului ramurii pe care o caracterizează.

CONTUL DE PROFIT ŞI PIERDERE

VENITURI Exercițiul financiar	CHELTUIELI	Exercițiul fi	inanciar
Precedent Încheiat	CHELIOIELI	Precedent	Încheiat
1. VENITURI DIN EXPLOATARE 32.000 1. CIFRA DE AFACERI a) Producția vândută b) Vânzări de mărfuri 2. Producția exercițiului - Producția stocată - Prod. imobilizată 3. Subvenții de exploatare 4. Alte venituri din exploatare 5. Venituri din provizioane privind	 Combusti Alte chelt Cheltuieli c Salarii Asigurări socială 	furilor vândute nateriale rime şi materiale bil, energie, apă t. materiale su personalul: şi protecția ervicii execu- i axe şi vărsă- ilate	26.50
exploatarea	7. Amortizări		
II. VENITURI FINANCIARE 4.000 - Titluri şi creanţe imobilizate - Titluri de plasament - Diferenţe de curs valutar - Alte venituri financiare - Provizioane	- Alte chelt	mobilizate	
Δ_2 = REZULTATUL ACTIVITĂȚII FINANCIARE Δ_1 + Δ_2 = REZULTATUL CURENT AL EXERCIȚIII. VENITURI EXCEPȚIONALE 2.000 - Operații de gestiune - Operații de capital - Amortizări și provizioane		XCEPŢIONALE	2.500
$\Delta 3$ – REZULTATUL EXCEPȚIONAL AL EXERCIȚ $\Delta 1 + \Delta 2 + \Delta 3 = 5.500 + 2.500 - 500 = 7.500$ $\Delta 4$ = REZULTATUL EXERCIȚIULUI		= PROFIT - 4.000	3.500

Componentele anexei la bilant se stabilesc anual de Ministerul Finantelor, odată cu macheta bilanțului propriu-zis, și au în vedere caracterizarea mai detaliată a unor aspecte precum: finanțarea investițiilor, evoluția procesului de dezetatizare și privatizare, situația mijloacelor circulante imobilizate, creditele bancare și garanția lor, veniturile, cheltuielile și rezultatele, situația centralizată a decontării obligațiilor față de bugetul de stat, etc. Între situațiile anexă la bilanț cu "pondere" în pachetul informațional necesar agenților economici se menționează

- starea activelor imobilizate;
- stocurile şi producţia în curs;
- starea creanțelor și datoriilor;
- starea provizioanelor;
 determinarea rezultatului fiscal;
- reparizarea rezultatului exerciţiului;

• elemente relevante ale anumitor poziții din bilanț: metodele de evaluare aplicate pentru diferitele posturi din bilanț și contul de profit și pierdere; menționarea și justificarea cazurilor de modificare a acestora, precum și metodele utilizate pentru calculul amortismentelor și provizioanelor; menționarea motivelor pentru care unele posturi din bilanț și contul de profit și pierdere nu sunt comparabile de la un exercițiu la altul; etc.

Datele primare necesare se regăsesc în contabilitatea sintetică și în evidenta analitică, în programele adoptate de adunarea generală a actionarilor și asociatilor, etc., de unde se preiau, se prelucrează și se combină pentru a

deveni cât mai relevant informational.

Situația este valabilă practic pentru toate datele efective din anexele la bilant, ele putându-se regăsi în orice moment în conturile contabile cu realizările la zi śi încă detaliate; cumulat de la începutul anului, de la începutul trimestrului, pe luna curentă, etc. dar necesitând și prelucrări ulterioare severe. Se înțelege astfel că pentru conducerea de perspectivă informațiile sunt sintetizaté prin bilant, în timp ce pentru conducerea curentă ele se regăsesc în sistemul de

• RAPORTUL DE GESTIUNE la bilanțul contabil prezintă o deosebită importanță pentru că în el trebuie să se facă o analiză de mare detaliu cu privire la cele mai importante fațete "expresive" ale activității agentului economic.

Conceptia "letrică" a acestui raport este optiunea administratorilor și directorului financiar-contabil, dar, conform "normelor" stabilite de Ministerul Finantelor, din el nu pot lipsi referirile concrete cu privire la:

• realizările sarcinilor prevăzute la art. 11, alin. 3 din Legea contabilitătii nr. 82/1991 privind organizarea și tinerea corectă și la zi a contabilității;

• faptul că operatiunile economico-financiare privind exercițiul expirat au fost consemnate în

documente legale şi contabilizate corect;

• respectarea regulilor de întocmire a bilanţului contabil, prevăzute la art. 28 din legea mai susmenționată, respectiv:

— posturile înscrise în bilanț corespund cu datele înregistrate în contabilitate, puse de acord

cu situația reală a elementelor patrimoniale pe baza inventarului; nu s-au efectuat compensări între conturile bilanțiere și nici între venituri și cheltuielile

contului de profit și pierdere;

• sursele pentru activitatea de producție și pentru investiții au fost utilizate potrivit reglementărilor legale și nu s-au efectuat deturnări de fonduri; • concluziile rezultate din analiza creanțelor și obligațiilor societății, a eventualelor sume prescrise și

măsurile dispuse de societate;

- situația creditelor și a altor împrumuturi ale societății, garanția acestora, posibilitățile de rambursare și efectele asupra activității analizate, cât și asupra celei viitoare; • preliminările și rezervele constituite, precum și temeiul legal al acestora; • contul de profit și pierdere reflectă fidel veniturile, cheltuielile și rezultatele financiare ale perioadei
- de raportare: • propunerile privind destinația profitului net sunt în conformitate cu dispozițiile legale;

obligațiile față de bugetul statului au fost corect stabilite și vărsate;
măsuri propuse pentru bunul mers al societății.

La rândul lor, pe baza datelor din contabilitate și a pieselor componente ale bilantului (inclusiv a raportului de gestiune", cenzorii cu obligatia să prezinte adunării generale a asociatilor și acționarilor (sau consiliului împuterniciților statului - după caz), RAPORTUL COMISIEI DE CENZORI care trebuie' să contină o analiză amănuntită a situatiei economico-financiare a agentului economic, întocmit în urma verificărilor efectuate, și din care nu pot lipsi detalieri ale unor "sectiuni" cum sunt:

• stabilirea și înregistrarea capitalului social;

• inventarierea patrimoniului și modul de valorificare a rezultatelor acesteia și faptul că rezultatele inventarierii sunt cuprinse în bilantul anual;

organizarea gestiunilor de valori materiale, precum și a evidenței analitice și sintetice a elementelor patrimoniale;

• organizarea controlului financiar intern şi gradul de cuprindere în control a activității societății;

• ținerea corectă și la zi a contabilității;
• preluarea corectă în balanța de verificare a datelor din conturile sintetice și concordanța dintre contabilitatea sintetică și cea analitică;

• întemirea bilantiului cartebil na licea la la licea analitică;

• întocmirea bilanțului contabil pe baza balanței de verificare a conturilor sintetice și respectarea normelor metodologice cu privire la întocmirea acestuia și a anexelor sale;

• contul de profit și pierdere este întocmit pe baza datelor din contabilitate privind perioada de raportare:

 stabilirea în conformitate cu dispozițiile legale a profitului net şi punctul de vedere referitor la destinația acestuia propuse de consiliul de administrare;

situația creditelor și a altor împrumuturi ale societății și garantarea acestora;
propuneri și măsuri pentru a fi avute în vedere de consiliul de administrație și consiliul împuteniciților statului sau de adunarea generală, după caz.

Amplitudinea problematicii controlului și analizei bilantiere și în general a "stării" financiare a agentului economic poate fi oricât de largă, chiar fără limite, întrucât viata de zi cu zi ne-a demonstrat că "controlul este cea mai perfectă stare a datoriei". Dar în plus atât "raportul de gestiune" cât și "raportul cenzorial" au menirea de a mai răspunde și altor cerințe minime:

să facă prin interpretare bilanțul şi datele din contabilitate accesibile şi nespecialiştilor din adunarea generală care nu pot "citi" direct în conturile contabile;

- să prezinte toate neîmplinirile, dificultățile, neajunsurile firmei împreună cu propuneri concrete ale administratorilor pentru îmbunătățirea activității acesteia;

- să rezulte din conținut să s-au luat toate măsurile necesare pentru plata corectă a obligațiilor față de buget și evitarea evaziunii fiscale, pentru înlăturarea concurenței

Continutul părtilor constitutive ale bilantului, rigurozitatea cerută în parcurgeréa lucrărilor de închidere a anului financiar, alături de o serie de reguli financiare și de contabilitate încetățenite în "comportamentul" specialistului contabil, sunt tot atâtea "jaloane" ce direcționează contabilitatea curentă, având o mai mică însemnătate în tehnica contabilă însăși, vis-a-vis de importanta managerială, îndeosebi în ceea ce privește implicatiile financiare ale activității desfăşurate.

12.4. Funcțiile și finalitatea bilanțului

Dacă avem în vedere toate conditiile restrictive foarte riguroase de întocmire și continut, putem aprecia că bilantul contabil, în toată complexitatea lui, este un tablou sintetic de informații, un model economic, un instrument de control al gestiunii, conținând un material bogat pentru analiza și studierea economiei întreprinderii. În acest mod sunt relevante și cele câteva funcții fundamentale pe care le îndeplinește bilanțul în procesul decizional și anume:

functia de generalizare a datelor contabilitătii care se realizează prin

însăși modul său de alcătuire și tehnica contabilă însăși;

 functia de informare, de cunoastere si apreciere a modului de desfăsurare a întregii activităti a regiei, societății etc., pe perioada la care se referă bilantul;

- funcția de previziune - este rezultanta analizei și menirea fundamentală a bilantului în condițiile economiei moderne, când conducerea previziblă, pe baza cunoașterii evolutiei fenomenelor în trecut, devine cheia absolută a eficientei.

Valorificarea acestor valențe, a acestor funcții ale bilanțului este o chestiune de conducere pe baze științifice, în care reflexiei financiare a fenomenelor tehnico-economice și tendinței lor evolutive trebuie să li se acorde importanta cuvenită pe un astfel de temei putându-se asigura rentabilitatea și eficienta fiecărui agent economic, fenomen de mare importanță în lupta concurentială.

Odată finalizat completul de bilant el trebuiue să parcurgă un anume circuit precis determinat de "legea contabilității" și "legea societăților comerciale"

a) "Administratorii trebuie să prezinte cenzorilor, cu cel puțin o lună înainte de data stabilită pentru ședința adunării generale, bilantul exercițiului precedent, cu contul de profit și pierdere, însoțit de raportul lor și de documentele justificative".

b) "Bilanțurile contabile anuale sunt supuse verificării și cercetării prin care se atestă autenticitatea, veridicitatea precum și respectarea normelor de întocmire a acestora. Verificarea și certificarea bilanțurilor contabile se face de către cenzori, în condițiile legii".

c) "Bilanțul va rămâne depus în copie, împreună cu raportul administratorilor și cenzorilor, la sediul societății și cel al sucursalelor și filialelor, în cele 15 zile care preced întrunirea adunării generale, pentru a fi cercetate de

actionari".

d) "Aprobarea bilanțului de adunarea generală (operație obligatorie pentru încheierea anului gestionar) nu împiedică exercitarea acțiunii în răspundere

împotriva administratorilor, directorilor sau cenzorilor".

e) "Administratorii sunt obligați în 15 zile de la data adunării generale (dar nu mai târziu de 15 aprilie anul următor) să depună o copie de pe bilanț, însoțită de contul de profit și pierdere la registrul comerțului și la direcția județeană a finanțelor publice anexând raportul lor, raportul cenzorilor și procesul-verbal al adunării generale".

f) "Bilanțul și contul de profit și pierdere vor fi publicate în Monitorul Oficial".

Publicitatea bilanțului, adică prezentarea lui în Monitorul Oficial și chiar în presa de specialitate, în forma sa cea mai sintetică, este necesară pentru ca pe această cale să se garanteze o dată în plus și chiar să se consolideze încrederea partenerilor de afaceri în perspectivele firmei, să se informeze furnizorii și clienții asupra seriozității afacerilor, să se atragă noi acționari. Concomitent, publicitatea creează posibilitatea cunoașterii agenților economici cu dificultăți, cu tendințe de evaziune fiscală sau în prag de faliment.

Prin toate aceste măsuri, ca şi prin multe altele ce pot apare ca necesare pe parcurs, bilanțul contribuie nu numai la "asanarea" problematic şi informațional a situației generale economico-financiare a agenților economici pentru o anumită perioadă și la un moment dat, ci reprezintă o bază viabilă pentru deciziile manageriale și fiscale, pentru ca prin măsuri coordonate științific și conjunctural să se asigure concurența loială, protecția antitrust, reducerea șomajului și menținerea tot timpul la distanță de starea falimentară, în zona rentabilitătii și eficienței.

...Dar lucrurile nu se pot opri aici. Respectarea "principiului continuității" potrivit căruia se presupune că unitatea patrimonială îşi continuă în mod normal funcționarea într-un viitor previzibil, fără a intra în stare de lichidare sau de reducere sensibilă a activității, după finalizarea şi aprobarea bilanțului exercițiului expirat, se închid şi apoi se redeschid conturile în vederea operării în gestiunea anului următor. În acest scop se apelează la două conturi specifice:

 Contul 892 – "Bilant, de închidere", prin intermediul căruia se asigură închiderea tuturor conturilor la finele fiecărui exercițiu.

El funcționează pe următorea relație:

892 Bilant de închidere = Soldurile debitoare ale conturilor de ACTIV (inclusiv bifuncționale – dacă este cazul)

Soldurile creditoare ale conturilor de PASIV (inclusiv bifuncționale dacă este cazul)

892 = Bilant de închidere

^{...}şi, în mod firesc,contul 892 – "Bilanț de închidere" se soldează.

 Contul 891 – "Bilanț de deschidere", cu ajutorul căruia se realizează deschiderea conturilor pentru noul exercițiu ce urmează. Funcționarea lui ne conduce la următoarea situație:

Soldurile debitoare ale conturilor de ACTIV (inclusiv bifuncționale) preluate din bilanțul precedent.

891 Bilant de deschidere = 891 = bilanţul de deschidere

Soldurile creditoare ale conturilor de PASIV (inclusiv bifunctionale) preluate de bilantul precedent

Şi în acest caz, contul 891 – "Bilanț de deschidere" se închide.
Desigur, translația soldurilor conturilor din exercițiul precedent în cel care urmează s-ar putea face și direct prin prelucrarea datelor din conturi, din balanța de verificare, sau chiar din bilanț. Dar, această tehnică ne dă prilejul ca o dată cu deschiderea conturilor să rezolvăm simultan și alte probleme rămase în suspensie cum ar fi: repartizarea totală a profitului rămas în urma hotărârii adunării generale a asociaților și actionarilor, închiderea conturilor de "conversie" – activ și respectiv pasiv, prin readucerea la valoarea contabilă de angajare a relațiilor de decontare nefinalizate încă, etc.

Important este ca toate aceste probleme să fie rezolvate corect, în spiritul prevederilor legislației financiare-fiscale, dar și a metodologiei contabile, de așa manieră ca în noul an de gestiune să se pornească de la o situație clară, de manieră să reflecte corect noua stare a exercitiului care începe.

13

CONTABILITATEA ANALITICĂ ŞI INTERNĂ DE GESTIUNE

Contabilitatea generală (denumită şi "financiară"), aşa cum a fost descrisă anterior, are în esență rolul de a furniza informațiile de sinteză capabile să formeze imaginea de ansamblu a situației economico-financiare a firmei şi să satisfacă numărul cel mai mare de utilizatori externi: parteneri comerciali, bancheri, acționari, fiscalitatea precum şi necesitățile contabilității naționale. Aceasta este un imperativ al lizibilității de către persoane exterioare agentului economic, care justifică preocuparea pentru comparabilitate în metodele de evaluare şi modurile de prezentare.

În ceea ce priveşte gestionarea unității de către administratorii şi responsabilii săi la diferite nivele, această contabilitate generală nu este, de asemeni, fără interes; ea oferă informații de gestiune generală asupra firmei şi constituie o sinteză indispensabilă, cu toate că, în unele secțiuni nu asigură emiterea la timpul oportun a diverselor tipuri de decizii care condiționează succesul multisectorial al agentului economic.

De aceea, pentru a dispune de un sistem care să permită responsabililor de a gândi mai bine, de a acționa în subunitățile firmei, şi, în sfârşit de a evalua anumite posturi bilanțiere şi conținutul contului de rezultate din contabilitatea generală, fiecare agent economic are nevoie şi de o contabilitate analitică (denumită şi "de gestiune"), concepută ca o completare a primei şi care, în final funcționează într-o simbioză perfectă.

Principalele obiective ale contabilității analitice vizează:

- Cunoașterea costurilor diferitelor acțiuni și activități asumate de agentul economic:
- Determinarea bazelor de evaluare a anumitor elemente ale bilanțului (stocuri, imobilizări, productie);
- Explicarea rezultatelor calculând costurile produselor (bunuri şi servicii) pentru a determina marja brută a agentului, producătorului;
- Urmărirea şi controlul sistematic al realizărilor, previziunilor şi programelor stabilite, concomitent cu declanşarea acțiunii ce permite riposta la abaterile constatate;
- Furnizarea portofoliului informațional pentru prefigurarea dezvoltării viitoare a unității.

Se înțelege astfel că această contabilitate analitică "mulează" informațiile relativ rigide ale contabilității generale și le adâncește în funcție de specificul productiv-comercial și de structurare internă al fiecărui agent economic, argument pentru care organizarea contabilității analitice rămâne atributul exclusiv al unitătii.

13.1.Contabilitatea analitică a exploatării

Concepția cu totul nouă de organizare a contabilității generale a cheltuielilor de exploatare și decontarea acestora exclude încă din start "calculația costurilor" adică ansamblul metodologic de cuantificare a consumurilor de muncă, furnituri, materiale, etc. ocazionate de fabricarea unui

anumit produs (sau prestații) într-o anumită perioadă de gestiune și eventual

chiar în diversele sectoare structurale ale agentului economic.

De aceea, în completarea contabilității sintetice a cheltuielilor se dezvoltă contabilitatea analitică a exploatării, având ca obiectiv adâncirea procesului informational al costurilor până la limita a tot ceea ce este necesar fundamentării deciziilor operationale în acest domeniu.

Despre continutul economic și categorisirea cheltuielilor de exploatare s-a vorbit pe larg în cap. 8 "Contabilitatea cheltuielilor". Pentru organizarea contabilității analitice a exploatării (a costurilor și producției, deci) apreciem că mai trebuiesc retinute câteva aspecte:

1. Cheltuielile pe elemente care ajung în final în debitul contului de "rezultate" corespund, din punct de vedere analitic, dar și ca ordin de mărime. costurilor.

Aceste costuri pot fi analizate sub incidența a trei caracteristici independente:

a) Câmpul de aplicatie care răspunde întrebării: pentru cine se calculează

costul? (care functie, care serviciu, care produs, care activitate?);

b) Continutul: costul poate avea diverse grade de agregare, respectiv poate fi mai mult sau mai puțin complet (variabil, direct, de uzină, complet, etc.);

c) Momentul calculatiei: costul poate fi prestabilit (standard, normat, previzional) sau constatat (istoric, real, efectiv)

Astfel, costul unui produs fabricat de societate și prezent în stocurile sale la sfârșitul exercițiului va fi un cost:

• de producție uzinală (câmp de aplicație)

complet (continutul)

• real (momentul calculatiei).

2. Organizarea contabilității exploatării și analiza costurilor utilizată de agentul economic pentru sistemul său de contabilitate analitică depind de numeroși factori interni, între care:

- structura sa de organizare şi responsabilitate.

- tehnologia, mijloacelor de control, capacitatea de sectorizare gestionară, etc.;

- precizia rezultatelor sale în raport cu deciziile și acțiunile corectoare în termen scurt.

Aceşti factori fiind proprii fiecărui agent economic și în evolutie constantă în aceeași unitate, rezultă că organizarea contabilității analitice a exploatării, dincolo de principiile de bază generale ce o guvernează, ar fi inutilă sau chiar paralizantă, astfel că numai fiecare societate în parte îi poate prefigura aliura acesteia și a o face viabilă.

Costul produselor şi costul perioadei. Această distinctie este

fundamentală pentru că ea permite să se traseze limita între:

a) Costurile produselor și serviciilor care vor tranzita prin stocurile unitătii și vor fi corelate cu vânzările acestor produse sau servicii,

b) Costurile care vor fi trecute asupra cheltuielilor exercitiului la care se referă, fără a stabili nici a cerceta o oarecare legătură a acestora cu vânzările sau cu alte produse.

In principiu, costurile relative ale activitătilor comerciale, administrative și de cercetare, ca și cheltuielile financiare sunt considerate costuri ale perioadei.

4. Masa generală a cheltuielilor de exploatare, în funcție de posibilitatea individualizării lor pe obiecte de calculație (produse, servicii, activități, etc), se

împarte inevitabil în:

a) Cheltuieli directe, legate indisolubil de executarea unui anumit produs, comandă sau lucrare, într-un anume loc de fabricație ce pot fi individualizate sau "afectate", pe bază de norme sau în momentul efectuării lor, ca apartinând unor rezultate precise ale activității desfășurate, cum ar fi: consumul de materii prime și materiale directe, salariile de bază ale muncitorilor direct productivi etc.;

b) Cheltuieli indirecte, generate îndeosebi de executarea simultană a mai multor produse, sau de locuri de fabricație comune diferitelor produse sau lucrări. Ele cunosc atât o mare varietate "compozițională" (reparații, întrețineri, amortizări, adaosurile la salariile muncitorilor direct productivi, salariile celorlalte categorii de personal, contribuțiile aferente la fondul asigurărilor sociale sau la fondul de şomaj, consumul de combustibil, energie, apă, cheltuieli de poştă, telecomunicații etc.) cât și grade diferite de "neidentificare", astfel că putem avea:

- cheltuieli comune individualizate ca aparținând global unei anumite subunități de producție (regie de fabricație);
- cheltuieli de interes general ce nu pot fi localizate decât pe ansamblul societății prin faptul că aservesc suprastructura acesteia (regia de administrație);
- cheltuieli comerciale specifice agentului productiv-prestator.

Cheltuieli pe element	Costurile produselor şi perioadei		Analiza cos	turilor	Stocuri şi cheltuieli	
necorporabile	costuri de produse	variabile	directe	eficace		Costuri dependente de vânzări și tranzitând prin stocuri în inventar permanent
				 ineficace —→		
	costuri ale perioadei			→	Total Seald on Astronomy Organization	Costuri şi cheltuieli ale
neîncorporabile	a derread n Rengga et ndeng Kana Angelies Tappanisa			→		perioadei

În funcție de acest comportament al cheltuielilor planul contabil general a prerezervat și un "pachet" de conturi în afara bilanțului prin intermediul cărora să se poată organiza urmărirea și decontarea lor, de data aceasta "contarea" ținând seama de locul și activitatea generatoare de cheltuieli (secții de bază, secții auxiliare; activități de producție, activități comerciale; sectoare de exploatare, sectoare de administrație și conducere, etc.) și nu de tipuri omogene de cheltuieli (preselectate astfel în contabilitatea financiară). Să reținem totuși că este vorba de aceeași sumă a cheltuielilor, atestată prin aceleași documente, dar grupate după alte criterii și cu alte scopuri.

Deci, costurile directe se identifică fără echivoc pe un serviciu, un produs sau o funcție dată. Odată ce el a fost identificat și determinat, un astfel de cost

este atribuit "direct", fără nici un calcul intermediar. Celelalte costuri (indirecte) trebuie să fie repartizate pe diverse servicii, produse sau activități printr-un proces de imputare, întrucât, din start ele sunt aferente unor consumuri comune. De aceea, în aceste cazuri trebuie găsită o metodă de "imputare" care să redea cel mai fidel cota aferentă, din total, diverselor servicii, produse, functii, etc.

5. Întrucât contabilitatea analitică a exploatării îmbină într-o formă fericită "calculația" cu "analiza", în tratamentul costurilor mai este necesar a se avea în vedere şi comportamentul lor vis-a-vis de activitățile desfăşurate, reținând că

există:

a) costuri variabile şi costuri fixe;b) costuri eficace şi costuri ineficace;

Costurile variabile sunt proporționale sau cvasiproporționale unui anumit nivel de activitate sau producție, în timp ce costurile fixe sunt aproape insnsibile la nivelul de activitate sau de producție (cel puțin în anumite limite, ele evoluează, de fapt, în trepte).

Majoritatea cheltuielilor de exploatare sunt considerate ca fiind "eficace", respectiv inevitabile unei activități normale. Dar sunt și costuri care, trebuind să ducă la valorificarea unui activ (produs finit, imobilizare, etc) sunt de fapt pierderi, fie ca urmare unui eșec tehnic (rebut) fie prin constatarea unei disproporții între costul determinat și valoarea bunului obținut (spre exemplu "cazul subactivității"). Astfel de costuri ineficace care, inițial, erau costuri de produse, prin analiză, trebuie să fie "declasate" în costuri ale perioadei.

Toate acestea sunt, totuși, probleme "introductive", dar calculația costurilor ca obiect al contabilității analitice a exploatării este un fenomen complex ce face

parte din procedeele metodologice ale contabilității.

Oricât de "liberalizată" ar părea decizia cu privire la organizarea internă a contabilității analitice a exploatării pentru fiecare agent economic, calculația costurilor – proiectivă, normativă sau efectivă – rămâne o problemă ce nu poate fi subestimată, datorită faptului că ea trebuie să răspundă, înainte de toate, unor întrebări inevitabile: care este costul producției finite fabricate, cât sunt de mari cheltulelile generatoare de venituri, cum se justifică prin cheltuieli gestiunea valorilor materiale din diverse secții și sectoare de producție, etc. Sunt prea mulți "specialiști" ce consideră că "costul pare o noțiune simplă pe care toată lumea o cunoaște... sau trebuie să o cunoască" dar, completăm noi, "calcularea lui ridică probleme de mare dificultate, dacă nu imposibil de dezlegat".

"Tehnologia" de calculație a costurilor este foarte variată și cunoaște diverse procedee, tehnici, metode, a căror aplicare concretă și utilitate în practica curentă depind de o serie de principii și factori esențiali, cum ar fi:

- specificul procesului tehnologic și a modului de organizare a producției

determină un anume flux al costurilor propriu fiecărei unități productive;

 compartimentarea societății pe secții şi sectoare autonome de responsabilitate (delimitarea în spațiu), cerință a coordonării şi controlului gestionar al valorilor materiale vehiculate;

 delimitarea în timp a cheltuielilor de aşa manieră încât pentru un anume "segment" al perioadei să se poată compara cu exactitate veniturile cu cheltuieli

corespunzătoare în vederea stabilirii rezultatelor financiare și a profitului;

– alegerea corectă a obiectului calculației (denumit și purtător de cheltuieli) și a unității de calcul, deoarece punctul final al calculației îl formează tocmai comensurarea cheltuielilor pentru o anumită activitate sau componentă a fabricației până la operația finală;

- separarea clară, pe tot parcursul fluxului costurilor, a cheltuielilor după structura-cadru a componentelor primare conform nomenclatorului unic al

acestora;

 distincția clară dintre cheltuielile şi activitățile care le-au generat (activități de producție, comerciale, investiții, cheltuieli financiare, cheltuieli pe seama rezultatelor, consumarea unor fonduri specifice etc.) de aşa manieră încât să permită cunoașterea eficienței fiecăreia, dar și controlul respectării disciplinei financiare si fiscale.

Desigur, principiile de bază ale formării costurilor – și de aici implicit al organizării evidenței acestora – sunt multiple și aparent rigide, dar ele poartă amprenta, caracterul de specificitate al fiecărui agent economic, ceea ce a făcut necesară încetățenirea anumitor metode, tehnici, etc. de calculație, prin intermediul cărora masa uriașă și "aglomerată" a cheltuielilor se ordonează, se "aliniază" și se sistematizează pentru a permite conducerea financiară a societății subordonată criteriilor de profit și concurentă loială.

În aceste condiții s-au detașat, atât ca vechime cât și ca grad de detaliere informațională "metodele fundamentale" (denumite și "itinerante" sau "absorbante") de normare, evidență și calculație a costurilor. Ele dau "itinerariul" de parcurs pentru a se ajunge, de la o masă de cheltuieli doar în totalitate și numai parțial localizată, la costul unitar al produselor, și cuprind: metoda globală; metoda pe comenzi; metoda pe faze etc., corespunzătoare diferitelor tipuri de

producție; individuală, de serie, de masă.

Concepția definitorie a oricărei metode de calculație pornește de la faptul că o bună parte din cheltuielile de producție pot fi "afectate" direct ca aparținând unui anumit obiect de calculație, dar că alături de acestea există și cheltuieli ce se cunosc doar pe locuri de producție sau activități, ce trebuiesc apoi repartizate, pe baza diferitelor criterii, asupra produselor care le-au ocazionat. Altfel spus, produsele "absorb" o parte din cheltuielile de regie ale secției și ale societății, pentru ca, alături de cheltuielile directe, să formeze costul de secție și apoi de uzină al produselor. Dacă avem în vedere că lucrurile sunt ceva mai complicate ca urmare a faptului că produsele pot trece prin faze, secții și operații de prelucrare succesivă, fiecare cu rezultatele muncii, dar și cu cheltuielile proprii,

încadrează în limitele bine definite ale unui adevărat model economic. În acest fel rezultă că înăuntrul diferitelor metode fundamentale de comensurare a costurilor, MODELUL DE BAZĂ al calculației este astfel conceput încât să asigure determinarea costului produselor, lucrărilor sau serviciilor, prin calcule economice care să țină seama de caracteristicile procesului de productie și de posibilitătile de individualizare, determinare,

este evident că determinarea costului poartă în sine mult particular, dar se

Modelul general al calculației costului produselor, al lucrărilor executate şi a serviciilor prestate, se poate deci exprima sintetic prin formula:

$$c = \sum_{i} d + \sum_{i} i$$

în care:

c - costul unitar al produsului;

d – cheltuielile directe aferente produsului;

clasificare și grupare a diferitelor tipuri de cheltuieli.

i – cota parte din cheltuielile indirecte absorbite de produsul respectiv.

Şi totuşi, determinarea costului unitar al produselor nu este chiar atât de simplă astfel că încă din faza de organizare trebuie să avem în vedere câteva aspecte importante, cum ar fi:

 producția în execuție trebuie urmărită pe fiecare secție sau sector autonom ca o cerință a urmăririi gestiunii patrimoniale;

- în cadrul cheltuielilor directe ca și al celor indirecte se operează pe fiecare fel de cheltuială

şi nu global;

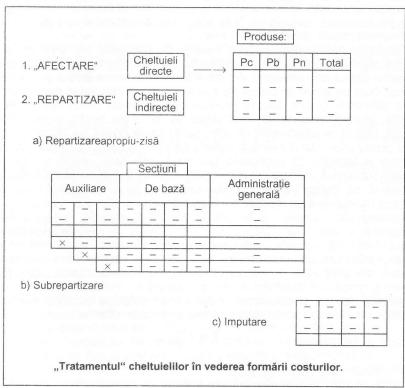
 unele cheltuieli pot fi determinate direct ca aparţinând unor anumite produse, grupe de produse, secţii, etc., în timp ce cheltuielile indirecte se deduc sub forma unor cote procentuale faţă de o bază care include totalul cheltuielilor de un anume tip generate de un anumit volum fizic al producţiei;

 cantitățile fizice de produse executate pe "lanțul" tehnologic pot varia de la o secție la alta, uneori foarte mult, astfel că este necesară urmărirea transferului de produse –, iar de aici

și de costuri – intersecții sub forma "semifabricatelor din producție proprie";

 costul de uzină (total al fabricației) se calculează numai la operația finală şi numai pentru producția finită destinată vânzării, cea în curs de execuție având specificitatea ei de evaluare (şi chiar calculație)

Pentru aceste considerente, la transpunerea în fapt a modelului calculației, indiferent de metoda de calculație absorbantă folosită, este necesar ca anumite probleme, cum ar fi: stabilirea producției finite, decontarea reciprocă a serviciilor secțiilor auxiliare, alegerea bazelor de repartizare a cheltuielilor indirectee și altele, să se soluționeze de la caz la caz, în funcție de condițiile concret ale fiecărei societăți comerciale, de așa manieră încât costul unitar obținut pe bază de calcule, fie că se pornește de la normele de consum, fie de la situația efectivă, să se apropie cât mai mult de acel cost invizibil, absolut real, dat de valoarea intrinsecă a muncii vii și materializate consumate.

Restricțiile minime impuse mai înainte ne demonstrează că în domeniul calculației trebuie să se acorde importanța cuvenită "stării" cheltuielilor în faza lor inițială şi "tratării" lor ulterioare diferențiale pentru a se ajunge la costul unitar al produselor. Aceasta înseamnă a se ține seama cel puțin de următoarele aspecte:

a) cheltuielile directe sunt afectate produselor, serviciilor, activităților, etc., adică se individualizează și se alocă acestora încă din momentul predeterminării (sau, eventual, efectuării) lor;

b) cheltuielile indirecte, se repartizează asupra secțiilor de producție de bază, secțiilor auxiliare, administrației generale etc., iar în cadrul lor pe clase și chiar tipuri omogene de cheltuieli corespunzătoare necesităților procesului de informare economică; aceasta este, de fapt, repartizarea propriu-zisă;

c) cheltuielile activităților (secțiilor auxiliare) se transferă asupra sectoarelor producției de bază și administrației generale beneficiare de prestațiile, serviciile sau produsele acestora, sau se decontează ca producție finită secundară – dacă se valorifică în afara intreprinderii ca atare. Aceste operații de calcul poartă denumirea de subrepartizare, separând astfel mai precis specificitatea tratării lor diferențiate în procesul calculației;

d) cheltuielile comune ale secțiilor de bază (principale), precum și cheltuielile generale ale societății se impută produselor care le-au ocazionat,

adică se divid, după anumite criterii pe obiecte de calculație.

Repartizarea propriu-zisă, subrepartizarea şi imputarea reprezintă deci un prim ansamblu de calcule purtând numele generic de "repartizare", care permite suplimentarea cheltuielilor directe, deja "afectate" cu cotele corespunzătoare determinate pe baze ştiințifice din cheltuielile indirecte, spre a ajunge la costul normal sau efectiv, după caz, al produselor, lucrărilor, serviciilor executate.

Acestea constituie un pachet problematic foarte important deoarece punerea față în față a totalului cheltuielilor de producție și a masei de produse finite, ambele precis delimitate și determinate într-o perfectă compatibilitate, constituie "cheia" modelului calculației costurilor, proprie fiecărei unități, de corecta sa realizare depinzând în final cuantificarea eforturilor și rezultatelor activității desfășurate, rentabilizarea sau pericolele de degradare financiară.

*

Despre calculația costurilor ca obiect al contabilității analitice a exploatării s-au scris tratate, cărți, cercetări fundamentale, chiar povești, tocmai ca urmare faptului că acest fenomen se poate cantona undeva între practică și filozofie, astfel că în rezolvarea concretă a "montajului" costurilor câteva probleme trebuiesc reținute ca esențiale, cel puțin pentru noua ordine contabilă.

1. Organizarea contabilității analitice se face pe conturile de ordine şi evidență rezervate, care țin seama de localizarea în spațiu a cheltuielilor, dar ele trebuiesc dezvoltate în analitic pe feluri omogene de consumuri, capabile să reflecte cel mai corect structura fundamentală a costurilor agentului economic. Pentru activitatea de producție, un minim necesar poate însemna:

- materii prime şi materiale consumabile;
- combustibili, carburanți, energie, apă;

- cheltuieli de personal;

- amortizări;
- servicii (furnituri) externe.
- 2. Fără a neglija structura pe articole de cheltuieli a costurilor, în cadrul lor, este absolut necesară o a doua separație a cheltuielilor pe activități fundamentale, din care, iarăşi nu pot lipsi:
 - a) activitatea de producție.
 - b) activitatea comercială.
 - c) administrația generală.
 - d) "subactivitatea"
- 3. Înregistrarea cheltuielilor în contabilitatea analitică a exploatării se face după documentele primare, simultan cu realizarea contabilității generale (deci aceleași informații prelucrate după alte criterii), reținând totuși câteva deosebiri de ordin cantitativ în sensul că pentru calculația costurilor nu se iau în considerație:
 - cheltuielile ocazionate de constituirea, sau majorarea provizioanelor;
 - cheltuielile provocate de apariția riscurilor şi a deprecierilor protejate prin provizioanele constituite;
 - cheltuieli cu impozitul pe profit.

Dacă excluderea din masa costurilor calculabile a cheltuielilor cu impozitul pe profit este clară, trebuie considerată tot clară şi excluderea cheltuielilor cu provizioanele întrucât ele sunt considerate cheltuieli extraordinare, excepționale,

negenerate obiectiv de activitatea normală a agentului economic argument pentru care, spre a nu deforma rezultatul exercițiului, sunt contrabalansate prin venituri.

4. Această ultimă caracteristică, "obiectiv necesară", domină întreg procesul calculației în sensul că determinarea costului produselor se face luînd în considerare numai cheltuielile generate de o activitate normală. În acest fel se explică separarea cheltuielilor generate de "subactivitatea" apreciată ca o excepție, ceva anormal.

Distribuția cheltuielilor pe activități

"Articole" de cheltuieli	Activitatea de producție	Comercializare	Administrație	Absorție: "Subactivitate"	Total
Materii şi materiale	135	15	10	,, = == detivitate	160
Energie, combustibili					100
carburanți	23	3	2	2	30
3. Cheltuieli de personal	14	2	3	1	20
4. Amortizări	25	-	1	4	30
5. Servicii (furnituri) externe	13	2	4	1	20
6. Cheltuieli financiare	entre-	3	10	2	15
7. Alte cheltuieli	Lebu -	Sec. 104-105	5	_	5
TOTAL	210	25	35	10	280

Între alte reguli, imputarea cheltuielilor fixe de producție asupra costului este bazată pe necesitatea folosirii "capacității normale de producție". Această capacitate normală este, pentru fiecare unitate, definită în funcție de mijloacele de care ea dispune și de producția pe care ea poate, în mod normal să o obțină.

În cazul producției inferioare capacității normale, apare, "subactivitatea", în multe etape frecventă, manifestată sub forma unor secții închise sau cu producția limitată, linii tehnologice care nu lucrează, etc. dar care poate genera chiar și cheltuieli proprii: conservarea, ventilația, întrețineri, amortizmente, etc. În plus subactivitatea deformează costurile altor subunități de producție prin efectul de "împrăștiere" al cheltuielilor convențional-fixe, astfel că, spre a respecta principiul "normalității", o parte din aceste cheltuieli se repartizează și asupra subactivității, determinând în structură "costul subactivității" (vezi modelul alăturat) și apoi excluzându-l din calculația ce continuă.

5. Costul produselor se calculează, deci luând în considerare:

a) cheltuielile specifice activității de producție și care pot fi imputate direct sau determinate prin operații de subrepartizare, pornind chiar de la documentele primare, ca apartinând fiecărui produs, servicii, etc. individualizat ca obiect al calculatiei:

b) cheltuielile comerciale;

 \acute{c}) cheltuielile de administrație generală, ambele repartizate prin folosirea diferitelor "chei" specifice asupra produselor (costul fabricației, ora prelucrare mecanică, ponderea anumitor cheltuieli considerate ca reprezentative, etc.).

Se mai înțelege astfel că, pentru a ajunge la "costul de producție" (complet)

al fiecărui produs:

- au fost eliminate cheltuielile (inclusiv generale) considerate ca aparținând subactivități; - a fost dedusă valoarea producției în curs de execuție (neterminate) la finele perioadei de calculație, determinată: prin inventariere, evaluare în funcție de gradul de finisare tehnică; prin metodele specifice contabilității analitice a producției și stocurilor etc.;
– s-a ținut seama de producția fizică efectiv fabricată (terminată) în concordanță cu datele

din evidența analitică.

6. Rezultanta întregului proces al calculației și implicit al organizării contabilității analitice a exploatării o constituie obținerea unui cost de producție efectiv normal, deci real în condiții normale și nu degenerat de influențe conjuncturale cum ar fi subactivitatea, provizioanele și riscurile etc.

Şi totuşi, între contabilitatea analitică a exploatării şi contabilitatea generală, trebuie să fie o corelație perfectă, chiar dacă prima se realizează extrabilanț. Verificând acest lucru pe exemplele derulate de noi vom constata următoarele:

a) – Cheltuieli "cu activitatea", luate în calculul costului de producție ("Foaia de calculație").

b) – Cheltuieli "cu subactivitatea" ("Distribuția cheltuielilor pe activități").

c) – Cheltuieli extraordinare:

• constituiri de provizioane;
• cheltuieli generate de apariția riscurilor și deprecierilor.

d) – Cheltuieli cu impozitul pe profit.

Total

270 mii lei
10 mii lei
35 mii lei
340 mii lei

Da, acestea sunt: verificați-le, acum, cu situația contului 121 "Profit și pierdere" din cap. "Rezultatul exercițiului" și veți constata că toate corelațiile de control necesare se autoverifică.

În ceea ce priveşte "calitatea" costului obținut printr-o astfel de concepție de "structurare" a tot ceea ce este anormal inutil, a tot ce "îneacă" o activitate economică normală, ea este indubitabilă. Efectele "anormalității" sunt foarte bine definite și măsurate prin separarea pe elemente componenete a cheltuielilor cu subactivitatea, sau acțiunile extraordinare (excepționale) astfel că inițiativele decizionale în acest "sector" au suficient suport informațional.

	FOAIA DE	CALCULAȚIE		
		Produsul "A"	Produsul "B"	Total de control
1.	Cheltuieli de producție:	-sunider cor th	Pottru ellian	105
	 Materii şi materiale 	80	55	135
	- Energie, combustibil	13	10	23
	 Cheltuieli de personal 	8	6	14
	– Amortizări	15	10	25
	- Servicii externe	4	9	13
	TOTALI	120	90	210
2.	Cheltuieli comerciale	14 ¹⁾	11 ²⁾	25
3.	Cheltuieli de administrație	203)	144)	35
	TOTAL II	154	116	270
4.	Cheltuieli cu producția în curs de execuție	-14	-6	-20
5.	Cheltuieli aferente producției finite	140	110	250
6.	Producția fizică (buc)	35	10	X
7.	Costul utilitar de producție	4	11	X
N	OTA: a) k, cheltuielui comerciale = $\frac{25}{210}$ = 0,119			
	cheltuieli repartizate:	prod. A: 120 prod. B: 90	\times 0,119 = 14 ¹⁾ \times 0,119 = 11 ²⁾	
	b) k, cheltuieli administrative = $\frac{35}{210}$ = 0,167			
	cheltuieli repartizate:	prod. A: 120	\times 0,167 = 20 ³⁾ \times 0,167= 15 ⁴⁾	

În ceea ce privește costul unitar "în normalitate" putem să-l corectăm și cu cheltuielile "anormale", prin procedeele specifice calculației, spre a obține "costul total" al momentului, dar nu prea ne interesează, întrucât prețul la piață aducător de venit se formează liber în funcție de raportul "cerere-ofertă", dar și de costul agentilor economici care produc în condiții de "normalitate".

Contabilitatea analitică a exploatării nu trebuie privită numai ca o completare a contabilității generale, ci prioritar ca o metodă de organizare, conducere și mai ales gestiune a prezentului și perspectivelor agentului economic.

În momentul de față majoritatea zdrobitoare a agenților proveniți din întreprinderile de stat sau în curs de dezetatizare, practică postcalculația efectivă, parcurgând "pas cu pas" tehnologia de calculație corespunzătoare metodologic specificului său, cu numeroase ajustări, recorectări, aproximări etc. generate de perimarea istorică a acestui stil de lucru, în timp ce alții "s-au aclimatizat": nu-l mai calculează deloc! Deși în literatura de specialitate s-a bătut monedă pe necesitatea perfecționării calculației "rutiniere", a trebuit să vină economia de piață să ne pună în fața faptului împlinit că un cost efectiv postcalculat chiar dacă destul de exact, obținut la o lună, după ce produsele s-au vândut, iar prețul lor a fost stabilit de piața liberă, nu mai servește la nimic, decât, eventual, ca o simplă constatare. Dar dacă acum ne-am pune problema că noi trebuie să cunoaștem apriori costul produsului, încă din faza de contractare și negociere a prețului de vânzare.

Stăpânirea costurilor nu este posibilă fără instituirea unei "gestiuni a costurilor", cerință hotărâtoare a economiei în fiecare societate sau regie de producție, a unui sistem autocuprinzător de conducere internă tehnic-operativă pe bază de costuri normate (standardizate). Sistemul generalizat al costurilor normate, cel mai potrivit "experienței istorice", dar şi pretențiilor agenților noștri economici se bazează pe metoda costurilor standard, varianta "standard

operațional" și are următoarele "puncte de referință":

pentru fiecare produs, înaintea lansării lui în fabricația comercială, se antecalculează, pornind de la norme şi normative (de consum, de muncă, de prețuri şi tarife, financiare, etc.), un cost unitar de uzină (sau chiar complet), defalcat pe secțiile unde are loc fabricația, pe repere componente şi, neapărat, pe feluri de cheltuieli. El devine un fel de deviz financiar, care "se ține în viață" prin permanente actualități pe măsură ce intervin diverse modificări de prețuri, tarife, consumuri, tehnologii etc., numai astfel rămânând "un cost tipic, reprezentativ, singurul cost adevărat al produselor";

 costul normat antecalculat şi actualizat în permanență (actualizarea devine obiect de bază al calculației costurilor) rămâne un "standard" care trebuie respectat, precum se respectă o rețetă de fabricație, un proiect de execuție etc.;

— la introducerea în fabricație a unui nou produs (sau modernizarea celor existente) se calculează în prealabil costul normat (standard) al acestuia, precum şi influențele pe care acest nou produs (sau nouă tehnologie etc.) le exercită asupra costului celorlalte produse din nomenclatorul de fabricație, spre a putea aprecia mai bine situația eficienței generale a acțiunilor întreprinse și a vedea realmente dacă ele sunt sau nu rentabile:

 locul central în programarea şi urmărirea cheltuielilor îl reprezintă secția de producție (centru de responsabilitate) şi felul de cheltuială, precum şi ansamblul activității agentului economic, cu concentrarea controlului costurilor

asupra determinării operative și analizei extensive a abaterilor.

De fapt toate acestea sunt cerințe minime ale conducerii financiare pe baze eficiente pentru orice agent economic, reținând însă că problematica introducerii şi asigurarea funcționării sistemului costurilor normate este mult mai complexă numai că ea se cunoaște (sau ar trebui să se cunoască), s-a învățat la scoală de către orice economist, s-au scris numeroase lucrări la temă, rămânând doar să fie aplicată. Pentru aceasta mai trebuie schimbată însă şi concepția de a organiza şi a conduce într-o economie a liberei inițiative în care "libertatea financiară" înseamnă ordine, disciplină, rigurozitate științifică, flexibilitate informațională etc., premise certe ale consolidării economice a societăților comerciale.

13.2 Contabilitatea internă de gestiune

Organizarea și funcționarea "contabilității interne și de gestiune" este concepută, în viziunea "Normelor" M.F. – în proiect, ca un mijloc suplimentar de control și autocontrol a calculației și gestiunii costurilor și producției, respectiv o

"punere pe conturi" a contabilității analitice a exploatării în anumite "puncte de trecere" obligatorie. Dar mai sunt si alte argumente:

• În noul sistem contabil se "sparg" cheltuielile, se "sparg" veniturile și se "aglomerează" rezultatele - astfel că se pierde imaginea de ansamblu a fonomenelor gestionate intern.

 Contabilitatea analitică a exploatării este împinsă deseori spre prea multă rigurozitate inutilă în evaluare și calcule sintetice în detrimentul celor analitice.

 Între "comenzile" specifice ale organizării contabilității, cele de sinteză și îndeosebi "interesul informational macro-economic" au și ele poziția lor.

Evitarea explodării incontrolabile a mecanismului economic implică

necesitatea ca fluxul proceselor să se regăsească în "fondul" conturilor:

Sub "apărarea" acestor interese firești a apărut "contabilitatea internă a gestiunii productiei și costurilor", concepută ca "al doilea circuit" (sau circuitul de control) în sistemele de contabilitate în partida dublă cu două circuite.

Acest al doilea circuit funcționează absolut independent, cuprinzând numai conturile din clasa 9 "Conturi analitice și de gestiune", a căror funcționalitate prezintă interesul unor idei specifice.

1. În grupa 92 se regăsesc următoarele "conturi de CALCULATIE":

- 921 Cheltuielile activitătii de bază
- 922 Cheltuielile activitătilor auxiliare
- 923 Cheltuieli comune ale sectiei
- 924 Cheltuieli generale ale unității
- 925 Cheltuieli de desfacere

Cheltuielile activității de bază se referă la acele categorii de consumuri individualizate direct, din documente, ca aparținând activităților de producție, executării de lucrări, prestărilor de servicii, etc. adică acelea ce formează obiectul direct al agentului economic producător.

În categoria cheltuielilor activităților auxiliare se includ acele consumuri care au ca destinație aservirea activității de bază căreia îi furnizează: energie, abur, apă, căldură, ambalaje și scule confecționate, transport-manipulare și alte servicii sau prestații, pentru care există însă subunități, ateliere, etc. distinct organizate cel puțin sub aspect gestionar.

Cheltuielile comune (sau regia de fabricație) se referă la acele consumuri ocazionate de întreținerea și funcționarea utilajelor precum și la asigurarea funcționării globale a secțiilor de producție organizate distinct gestionar dar și sub aspectul activității.

Cheltuielile generale sunt localizate ca aparținând de la început administrației, conducerii, relațiilor exterioare și de ansamblu ale agentului economic.
În categoria cheltuielilor de defacere se includ toate acele consumuri efectuate după fabricarea receptionarea producției finite ambalare depozitare transport manipulare sta

fabricarea, recepționarea producției finite: ambalare, depozitare, transport, manipulare etc.

Toate conturile din această grupă ("calculație") sunt conturi de activ.

Ele se debitează în timpul lunii cu toate cheltuielile efective consemnate ca atare în documente, și se creditează (spre închidere) prin trecerea lor asupra "producției" obținute sau/și "producției în curs de execuție" (mai putin cheltuielile de desfacere care, inevitabil nu pot fi trecute decât asupra producției finite).

Se retine o precizare fundamentală:

Contabilizarea cheltuielilor efective ce se colectează în aceste conturi SE FACE SIMULTAN - ŞI PE BAZA ACELORAŞI DOCUMENTE - CU CONTABILIZAREA CHELTUIELILOR DE EXPLOATARE din clasa 6 "CONTURI DE CHELTUIELI" a planului contabil general.

Deci: • contabilizarea cheltuielilor în clasa 6 reprezintă "primul circuit".

contabilizarea colectării cheltuielilor în grupa 92 reprezintă "al doilea circuit".

In ambele ipostaze este vorba de contabilizarea pe două circuite ce nu se interferează (spre a deforma informația) a acelorași cheltuieli, consemnate în aceleași documente cu două interese (și implicit după două tehnici contabile) ce vizează înformația managerială a agentului economic.

2. În grupă 90 – "Decontări interne", regăsim conturile ce urmăresc gestiunea cheltuielilor și a producției decontate, având drept obiectiv calculația "abaterii" costurilor efective fată de un etalon prestabilit (pret de înregistrare) despre care noi am propus mai înainte a fi "costul normat":

- Contul 901 "Decontări interne privind cheltuielile" este un cont bifuncțional, de calcul economic, prin care se realizează "controlul cheltuielilor". El se creditează cu suma totală a cheltuielilor efective (producție finită și în curs de execuție) preluată din fiecare cont de cheltuieli și se debitează cu costul normat (prestabilit) al producției finite obținute. Diferența dintre cele două entități este "abaterea de cheltuieli" (Δ_1) cu care apoi se debitează spre închidere.
- \bullet Contul 902 "Decontări interne privind producția obținută" este tot bifuncțional și servește la "controlul costurilor" (corectitudinea transformării cheltuielilor în costuri în urma procesului calculației). El se creditează în cursul lunii cu costul normat al producției finite obținute și se debitează la finele lunii cu suma totală a cheltuielilor efective pentru producția finită (inclusiv pentru subactivitate), preluată din conturile colectoare de cheltuieli, precum și cu costul efectiv al producției în curs (neterminate) deja calculat. Diferența dintre totalul sumelor debitoare și al celor creditoare reprezintă "abatere de costuri" $(\Delta\,_2)$, respectiv, "abaterea de control a calculației", cu care se creditează (desigur "în negru" sau "în roșu" după caz) spre închidere.
- Contul 903 "Decontări interne privind diferențele de preț" este un cont de activ (ca regulă de funcționare doar), cu rol de "cont de echilibru", adică de autocontrol al abaterilor. Se debitează cu abaterea costului producției $(\Delta \, {}_2)$ și se creditează cu abaterea cheltuielilor $(\Delta \, {}_1)$.

În urma acestor înregistrări el trebuie să se închidă întrucât:

- $(\Delta \, 1) = (\Delta \, 2)$ ca urmare faptului că întreaga abatere dintre costul normat și suma cheltuielilor efective se trece asupra producției finite (producția în curs "se pasează" în luna următoare de gestiune la costul efectiv).
- 3. În grupa 93 "Costul producției" regăsim două conturi:
- Contul 931 "Costul producției obținute" este un cont de activ care se debitează în timpul lunii cu costul normat (prestabilit) al producției finite obținute (în contrapartidă cu contul 902 "Decontări interne privind producția obținută" şi se creditează spre închidere, la finele lunii, cu întreaga sumă trecută asupra contului 901 "Decontări interne privind cheltuielile".
- Contul 933 "Costul producției în curs de execuție" cont de activ, preia în debitul său, la finele lunii, costul efectiv al producției în curs direct din conturile colectoare de cheltuieli, determinat prin contabilitatea analitică a exploatării (inclusiv dedus prin inventariere, după metoda contabilă, etc) și se creditează spre închidere prin transferul întregii sume asupra contului 902 "Decontări interne privind producția obținută".

Deci toate conturile din clasa 9 "Conturi analitice și de gestiune" se închid, (și implicit nu pot apărea în bilanț), acest "al doilea circuit" servind la autocontrolul (pe sintetic) calculației analitice a costurilor. Trebuie remarcat însă că ele sunt în corelație de control cu o serie de conturi "de bilanț" cum ar fi valorile înregistrate despre: cheltuieli, producția finită, producția în curs, diferentele de pret. etc.

Cunoaștem acum conturile și modul lor posibil de funcționare, dar trebuie să precizăm că organizarea contabilității exploatării și interne de gestiune este – așa cum îi spune și numele – o problemă absolut "internă", a fiecărui agent economic care va trebui să țină seama de profilul său, organizarea internă sectorială, specificitatea fluxurilor de bunuri și valori, interesul informațional urmărit, etc. Așa se face că în multe țări datele furnizate de acest "al doilea circuit" sunt considerate chiar secrete, facultative, cu grade de libertate în organizare și sintetizare fără hotare.

Sinteza corelațiilor contabile dintre conturi

	901			902	There is the series of the series
producției finite efec		Suma totali efective (pro în curs)	od. finită și	③ Suma totală a chel ef. pt. prod. finită	 t. ② Costul normat al producției finite ⑥ Δ2 — Abaterea de costuri
	903			931	
Δ ₂ – Abaterea costului producției		∆ı – Abaterea cheltuie ©		Cost normat: OBTINEREA PROD: FINITE	Cost normat; DECONTAREA
921, 922	, 923, 924	, 925		933	1,10,900
	DE	CONTARE			
Suma totală a cheltuielilor efective colectate	Chelt. efective pentru prod. finită	Chelt. pentru subactivi- tate	Chelt. efective pentru prod. în curs	Cost efectiv: OBTINEREA PROD: ÎN CURS ④	Cost efectiv DECONTAREA

Datorită acestei diversități nu ne propunem a da o rețetă, ci doar a construi un punct de vedere cu privire la un scenariu plauzibil verificat de practică (folosindu-ne de datele derulate în subcapitolul anterior):

1. Colectarea, zi de zi, a cheltuielilor efective, pe baza documentelor primare de consemnare

921 – Cheltuielile activ. de bază: 135.000	901	280.000
922 – Cheltuielile activ. auxiliare: –	Decontări interne	
923 – Cheltuieli comune ale secției: 85.000	privind cheltuielile	
924 – Cheltuieli generale ale unității:35.000		
925 – Cheltuieli de desfacere: 25.000	In the second test of the second	

2. Obținerea, zi de zi, a producției finite consemnată în documente ca recepționată, depozitată, etc. evaluată la costul normat (prețul prestabilit, prețul de înregistrare):

Deci acestea sunt singurele blocări în conturi ce intervin pe parcursul perioadei de gestiune (lunii).

La *sfârşitul lunii* au loc operațiile de calculație analitică și decontare în conturi, în următoarea ordine logică:

3. Decontarea constului efectiv al producției finite (inclusiv efectele subactivității):

Pentru aceasta, însă, prin procedeele specifice calculației se "sparg" cheltuielile efective colectate în timpul lunii pe rezultatele activității: producția finită, producția în curs (eventual inclusiv subactivitatea – dar care afectează direct producția terminată, adică perioada gestionară ce se încheie). Deci:

	Cheltuieli repartizate			
Cheltuieli colectate	Producția finită	Subactivitate	Producția în curs	
 Chelt. activ. de bază 	135.000	125.000		10.000
 Chelt. activ. auxiliare 	-	_	_	_
- Chelt comune	85.000	71.000	8.000	6.000
 Chelt generale 	35.000	29.000	2.000	4.000
 Chelt. de desfacere 	25.000	25.000		
TOTAL	280.000	250.000	10.000	20.000

902	=	%	260.000
Decontări interne		921 – Cheltuielile activ. de bază	125.000
privind productia		922 - Chelt. activ. auxiliare	
obinută		923 - Chelt. comune ale sectiei	79.000
		924 – Chelt. generale ale unității	31.000
		925 - Chelt. de desfacere	25.000

4. Decontarea costului efectiv al producției în curs de executie, stabilite tot în urma calculelor analitice (inclusiv deducere, inventariere, etc.):

933	=	•/.	20.000
Costul producției în		921 - Chelt. activității de bază	10.000
curs de executie		922 – Chelt. activității auxiliare	_
		923 - Chelt. comune ale sectiei	6.000
		924 – Chelt, generale ale unitătii	4.000

•Consecința nr. 1: Toate conturile de "cheltuieli" din grupa 92 "Conturi de calculație" s-au închis.

5. Pentru controlul "gestiunii costurilor" are loc decontarea internă a producției în curs de execuție (evident, evaluată tot la nivelul costului efectiv).

20.000 Decontări interne privind Costul producției în curs de execuție cheltuielile

> Consecința nr. 2: Se închide şi în contul 933 "Costul productiei în curs de executie".

6. Se calculează abaterea de control a calculației, respectiv "abaterea costurilor" (Δ_2) efective vis-a-vis de cele prestabilite (normate). Cum această operație o face contul 902 "Decontări privind producția obținută", ne folosim de elementele pe care le-a colectat până acum (el referindu-se la prețul de înregistrare și cheltuielile efective numai ale producției finite).

902	Deci:	- cost efectiv: 260.000 - cost normat: 320.00
260.000	320.000	$-\Delta_2$ favorabilă: $\boxed{60.000}$
903		902 - 60.000
Decontări interne	privind dife-	Decontări interne privind producția

obţinută rentele de pret

Consecința nr. 3: S-a închis și contul 902 "Decontări interne privind producția obținută" al cărui scop a fost determinarea "diferenței" dintre costul efectiv și costul normat (prestabilit) al producției finite (atenție, aici nu există nici o neconcordanță: cum producția în curs nu "suportă" abateri fiind evaluată numai la costul efectiv, datele devin comparabile și aceasta este "abaterea costurilor" care se referă numai la producția finită a respectivei perioade).

7. Se contabilizează decontarea internă a cheltuielilor, începând cu costul normat (predeterminat) al producției finite, în vederea controlului "gestiunii" cheltuielilor vis-a-vis de "gestiunea" producției:

901

Costul producției obținute

Decontări interne privind cheltuielile

Consecința nr. 4: S-a închis și contul 931 "Costul producției obținute".

-320.000

8. Se determină "abaterea cheltuielilor" (Δ_1) în scopul controlului "abaterii de costuri" (Δ_2) cu care trebuie să fie egală. Pentru aceasta se apelează la datele din contul 901 "Decontări interne privind cheltuielile":

901		Deci:	- cheltuieli e	fective:	280.000
320.000 20.000 340.000	280.000	inelia s	valoarea producției totale∆₁ favorabilă:	340.000	
	901			902	60.000
Decontări int cheltuielile	erne privind		Decontări in de preț	terne privind dife	erențele

neitulellle

Consecința finală:

- contul 901 "Decontări interne privind cheltuielile" se închide, întrucât

aceasta am urmărit prin contabilizarea "abaterii de cheltuieli";

- contul 903 "Decontări interne privind diferențele de preț" se închide întrucât "singur" a constatat că "abaterea de cheltuieli" (Δ1) stabilită prin compensarea cheltuielilor totale normate (prestabilite) cu cele efective este egală cu "abaterea de costuri" (Δ2) rezultată din compensarea costului efectiv al producției cu cel prestabilit (normat). În fond acesta este rolul ei.

Aici trebuie să se observe foarte clar:

– Contul 901 – "Decontări interne privind cheltuielile" compară valoarea totală a producției: finită (evaluată la prețul de înregistrare) şi în curs de execuție (evaluată la costul efectiv) – pe de o parte cu suma totală a cheltuielilor efective angajate şi implicit colectate în conturile specifice din Clasa 6 – pe de altă parte, diferența dintre cele două entități fiind "abaterea de cheltuieli" sau abaterea productiei totale;

- Contul 902 - "Decontări interne privind producția obținută" compară pretul de înregistrare cu costul efectiv aferente numai producției finite, diferenta

reprezentând "abaterea de costuri" sau a producției finite.

Cum abaterea cheltuielilor efective față de cele prestabilite prin prețul de înregistrare trece integral asupra producției finite (ca rezultat vandabil al respectivei perioade) este firesc să existe o egalitate permanentă între "diferența" cheltuielilor cu referire la întreaga activitate productivă și cea a costurilor care se referă numai la producția finită. Sistemul nu se repetă informational ci se dedublează în vederea autocontrolului.

Dacă judecăm acum lucrurile mai în profunzimea lor - așa cum prevăd și

"Normele M.F.", în proiect – este important să reținem:

a) Conturile interne de gestiune sunt destinate contabilizării (prin al doilea circuit) a operațiilor privind colectarea şi repartizarea cheltuielilor pe destinații, respectiv pe activități, secții, faze de exploatare, etc. concomitent cu decontarea producției, calculația costului efectiv al rezultatelor producției – inclusiv constatarea pozitiei lor fată de un anume etalon.

b) Pentru c'alcularea costurilor de producție, cheltuielile, după natura lor, înregistrate în contabilitatea generală, pot fi nesistematizate ținându-se seama de posibilitatea imputării lor în: cheltuieli directe, cheltuieli indirecte, cheltuieli de

desfacere, etc.

c) Există o serie de "cheltuieli" ce sunt contabilizate ca atare în masa generală a cheltuielilor generale (ce urmează a se contrabalansa cu "veniturile") dar pentru care principiile legislative prevăd că ele ar trebui să fie suportate din profit, din alte fonduri, etc. Acest lucru se realizează prin aceea că incluzându-le în "cheltuielile" contabilității generale profitul suspus impozitării devine mai mic tocmai cu mărimea lor. Ori, în acest caz este normal ca aceste cheltuieli să nu mai fie cuprinse în contabilitatea analitică a componentelor ce conduc la calculația costurilor efective ale activităților, produselor, etc. pentru că le-ar denatura conținutul. În plus, pentru autocontrol majoritatea dintre ele se regăsesc în contabilitatea generală blocate în conturi distincte. La fel de bine însă legislația ar putea prevede și suportarea lor din "rezultatul exercițiului" dar conținutul categorial și mărimea costurilor efective calculate nu se schimbă. Astfel de cheltuieli sunt:

- sumele plătite pentru contractele de cercetare:

- comisioanele plătite agenților economici cu activitate de comerț exterior;

- taxa pentru folosirea terenurilor;

- taxa asupra mijloacelor de transport;

 cotele prevăzute de lege pentru constituirea fondului special de cercetare-dezvoltare şi a fondului special pentru asigurările sociale ale tărănimii;

cheltuieli cu pregătirea şi perfecționarea profesională;

 prelevările şi donațiile făcute în scopuri umanitare şi pentru sprijinirea activităților sociale, culturale şi sportive.

d) Deşi impozitul pe profit este considerat o cheltuială în accepțiunea contabilității generale şi blocat în conturi ca atare, există suficiente argumente ca el să fie exclus (sau luat în seamă distinct) în organizarea calculației costurilor și a decontărilor interne de gestiune, chiar şi numai dacă avem în vedere că pot fi agenți economici sau perioada de gestiune cu scutire de impozit pe profit vis-ávis de firmele concurente care-l plătesc.

Acesta este un scenariu, eventual, dacă nu suntem prea pretențioși, un scenariu de bază. El poate fi extins și amplificat în funcție de specificul, de interesele manageriale dar și de posibilitățile agentului economic, întrucât organizarea corespunzătoare a contabilității interne de gestiune este și o chestiune de performanță. Chiar și "desluşirea" ei, fără neapărate fracturi, nu este prea simplă, astfel că, dacă au mai rămas pete albe fiți îngăduitori și completați-le, pentru că singurul lucru foarte simplu, deocamdată este să critici. ...Dar acum problema este să faci ceva!

13.3. Contabilitatea analitică a valorilor economice

Aşa cum s-a văzut mai înainte, contabilitatea analitică a exploatării îşi are rolul ei în gestiunea economică generală a societății, dar contabilitatea analitică a valorilor economice se manifestă îndeosebi în ceea ce priveşte gestionarea concretă a activelor imobilizate şi circulante, astfel, că sub aspectul soluționării problemelor vom distinge două subsectiuni:

• contabilitatea analitică a valorilor imobilizate;

· contabilitatea analitică a stocurilor.

Între cele două forme există diferențieri esențiale de punere a problemei şi rezolvare, îndeosebi ca urmare a marii diversități şi permanentei mişcări şi transformări a stocurilor şi circuitului activelor de natura: materiilor prime, materialelor consumabile, mărfurilor, produselor finite etc.

• Contabilitatea analitică a valorilor imobillizate se referă îndeosebi la imobilizările corporale de natura mijloacelor fixe (inclusiv a investițiilor la terenuri) întrucât diversitatea acestora este foarte mare, atât de la o categorie la

alta, cât mai ales în cadrul fiecărei categorii în parte.

În legătură cu aceasta, în "Regulamentul" de aplicare a legii contabilității se prevede că "contabilitatea analitică a mijloacelor fixe se ține pe fiecare obiect de evidență, prin care se înțelege obiectul singular, sau complexul de obiecte cu toate dispozitivele și accesoriile lui destinat să îndeplinească în mod independent, în totalitatea lui, o functie distinctă".

Aici se mai are în vedere şi faptul că este necesar a fi ştiut care dintre aceste mijloace sunt în curs de amortizare şi care complet amortizate, în ce secție şi sectoare de activitate sunt amplasate, gestionate şi mai ales îşi transmit

valoarea asupra producției generând cheltuieli și multe altele.

Din această cauză evidența nu se se poate limita numai la situația lor globală sau la principalele categorii din clasificația mijloacelor fixe. Pentru urmărirea modului de utilizare a acestora şi a mişcărilor care intervin în componența lor, este necesară organizarea unei evidențe pe fiecare "obiect de inventar" care formează o unitate de evidență distinctă.

Contabilitatea analitică a mijloacelor fixe se organizează pe categorii de mijloace, iar în cadrul acestora pe obiecte, precum şi locuri de folosință (fabrici, secții de producție, ateliere, etc.). Realizarea evidenței analitice a mijloacelor fixe

cunoaște două căi principale, și anume:

a) – cu ajutorul "Fişei mijlocului fix" şi a "Registrului numerelor de inventar"; b) – cu ajutorul "Registrului pentru contabilitate analitică a mijloacelor fixe".

"Registrul numerelor de inventar", are un rol deosebit în cunoașterea mijloacelor fixe intrate și existente în fiecare regie autonomă sau societate comercială. În acest registru se înscriu, cronologic sub aspectul timpului, pe baza documentației de recepție, orice mijloc fintrat în unitate. Cu ocazia trecerii mijlocului fix în registrul numerelor de inventar, acestuia i se atribuie și un "cod" (simbol cifric) care, de regulă, nu este altceva decât numărul de ordine din registru.

"Fişa mijlocului fix" se întocmeşte pentru fiecare mijloc fix ca obiect de inventar (unitate de evidență) și conține toate informațiile privitoare la acesta cum ar fi: marca, anul și locul fabricațiiei, data punerii în functiune, valoarea de inventar, uzura anuală, reparațiile capitale

efectuate etc. referitoare la mijlocul fix respectiv.

În acest caz evidența analitică se realizează prin gruparea în cartoteci distincte a "fișelor mijloacelor fixe" pe categorii, iar în cadrul lor pe secții și alte locuri de producție unde acestea se folosesc.

Mişcarea internă a mijloacelor fixe de la o secție la alta în cadrul societății se efectuează pe baza "Bonului de mişcare" în care se arată despre ce mijloc fix este vorba, de la care secție pleacă și care secție îl primește. În evidența analitică această mişcare se operează prin simpla mutare a fișei mijlocului fix respectiv dintr-o cartotecă în alta (de la predător la primitor).

"Registrul pentru contabilitatea analitică a mijloacelor fixe" reunește ambele funcții ale registrului numerelor de inventar și ale Fișei mijlocului fix, consemnându-se direct în registru toate informațiile necesare, inclusiv locul unde se află la un moment dat. Este un mijloc mai simplificat de realizare a evidenței analitice, dar nu se poate utiliza eficient decât în cadrul acelor unități care au un număr nu prea mare de mijloace fixe, repartizarea amortizărilor și controlului periodic prin inventariere devenind destul de greoaie.

Contabilitatea analitică a stocurilor.

Cerințele producției materiale ca și ale controlului gestionar pun în fața evidenței necesitatea urmăririi existenței și mișcării mijloacelor circulante materiale, nu numai global-valoric ci, în unele cazuri, și pe fiecare fel de material

în parte, pe locuri depozitate, precum și pe gestiuni.

Prevederile din "Legea contabilității" și anume că, "contabilitatea valorilor materiale se ține cantitativ și valoric" lasă în fapt libertatea de decizie a fiecărui agent economic de a-și organiza de așa manieră evidența analitică încât să nu reclame un volum mare de muncă, să nu "țină în loc" contabilitatea sintetică, dar să poată ține perfect în frâu gestionarea acestor valori și menținerea lor într-o structură sortimentală și limită cantitativă care să nu afecteze buna desfășurare a fluxului productiv sau comercial.

Cunoașterea în detaliu a evoluției intrărilor, ieșirilor și stocurilor se realizează, în cazul materialelor, obiectelor de inventar etc., cu ajutorul evidenței

tehnic-operative și a celei analitice.

Evidența tehnico-operativă se ține la magazie pe feluri de materiale sau obiecte de inventar cu ajutorul "fișei de magazie" în care se înregistrează, document cu document, toate operațiile de intrare sau ieșire și se stabilește stocul zilnic existent în magazie. Lunar stocurile determinate prin evidența magaziei trebuie confruntate cu datele din contabilitate.

În ceea ce priveşte evidența analitică ea ne oferă diferite procedee clasice, precum, "metoda cantitativ-valorică" (pe fişe de conturi analitice), "metoda operativ-contabilă" (sau pe solduri/stocuri), "metode complexe" operative realizate cu mijloace automate de prelucrare a datelor, precum și combinații ale acestora. Decizia cu privire la modul concret de organizare internă a evidenței analitice a matrialelor o ia conducerea fiecărui agent economic, în funcție de mărime, posibilități, personal, necesități, etc., totuși el fiind interesat a cunoaște mijșcarea pe elemente, pe grupe sau pe total a mijlocelor materiale, cu stabilirea permanentă a stocului și a soldului, pe persoane și locuri de depozitare de natură să asigure responsabilitatea concretă pentru integritatea patrimoniului regiei sau societătii comerciale.

Pentru obiectele de invetar date în folosință este necesar să se țină și o evidență operativă, cantitativă, pe persoanele care le au în păstrare (folosință) cu ajutorul unei "fișe nominale", care se completează, de regulă, la magazia întreprinderii. De asemenea, pentru cunoașterea cuantumului valoric existent pe secții a obiectelor de inventar, serviciul contabilității ține evidența pe "fișe global-valorice" la nivelul acestora în care se înregistrează intrările, ieșirile și apoi se

determină soldul lor.

Pentru mărfuri și ambalaje, organizarea evidenței analitice s-a împletit tot mai mult cu evidența operativă la subunități tocmai ca urmare a crșterii complexității fluxului de mărfuri, a numărului de unități, a formelor de

aprovizionare, a fluctuației permanente a prețurilor și multe altele.

Practica financiar-contabilă ne oferă numeroase variante de organizare a evidenței analitice şi operative a mărfurilor şi ambalajelor cum ar fi: metoda cantitativ-valorică, metoda operativ-contabilă (sau pe solduri), metoda global-valorică, metoda evidenței evalorice la magazie, metoda prlucrării complexe cu mijloace computerizate a tuturor elementelor de gestiune etc.

Alegerea metodei sau a combinației acestora este iarăși o problemă de opțiune a conducerii agentului economic, dar pentru societățile comerciale, ceea ce primează este posibilitatea individualizării perfecte a fiecărei gestiuni (unigestionară sau în responsabilitate colectivă), ca și a determinării stocului/soldului valoric supus controlului cu ușurință și la orice moment dorit.

Categoria generică de "stocuri" pentru care este necesară organizarea evidenței analitice include şi producția finită depozitabilă formată din produse finite şi semifabricate, pentru care metodele practice de lucru sunt aceleași.

Pentru toate categoriile de stocuri este însă foarte important ca organizarea contabilității analitice să se circumscrie în varianta de inventar aplicată: "cazul inventarului intermitent" și respectiv "cazul inventarului permanent" cu atât mai mult cu cât aici este vorba de o concepție diferită și implicit de corelații diferite dintre evidența analitică și conturile sintetice de control.

Privită pe ansamblu, problematica organizării evidenței analitice a stocurilor în concordanță cu datele din contabilitatea sintetică, are rolul de a răspunde unor cerințe de mare importanță în economia societăților comerciale, cum ar fi:

- îndeplinirea obligațiilor contractuale de aprovizionare și desfacere;

existența în cantități suficientă a sortimentelor de materiale necesare întreținerii continuității producției, sau a mărfurilor solicitate de clienți; depistarea imobilizărilor în stocuri fără mișcare, cu mișcare lentă, excedentare, nesocilitate

de clienți, asezoniere, degradate sau cu termene de garanție expirate;

respectarea regulilor generale de consemnare în documente a intrărilor și ieșirilor, de gestionare a elementelor patrimoniale; inventarierea periodică și controlul faptic al stocurilor, asigurându-se astfel încadrarea într-o disciplină economică strict necesară funcționării agenților economici în condiții de rentabilitate și eficiență.

În acest context se remarcă funcționarea pachetului conturilor de "stocuri" și a desfășurătoarelor lor în analitic de așa manieră încât organele de decizie și control să poată obține și alte informații detaliate privitoare la ritmul și sursele de aprovizionare, mărimea și natura cheltuielilor de transport aprovizionare sau de circulație etc., ceea ce permite și noi strategii în aprovizionarea, alegerea partenerilor (furnizori, clienți) corespunzător intereselor firmei dar și diciplinei acestora. Evidența operativă și controlul faptic al stocurilor permit luarea la timp a măsurilor necesare pentru asigurarea condițiilor optime de depozitare, a siguranței și evitării deprecierilor, toate având drept scop gestionarea pe baze eficiente a celei mai importante componente a patrimoniului fiecărui agent economic. lar toate acestea sunt apriori un important pas înainte spre consolidarea economică și creșterea eficientei oricărei firme.

13.4 Contabilitatea analitică a terților și a relațiilor de decontare.

În mod paradoxal, deseori lăsată la periferie sau acroșată din mers, contabilitatea analitică a terților și a raporturilor de decontare curentă, prezintă importanța sa aparte în gestiunea agentului economic, chiar dacă pentru realizarea ei nu există încă "scheme" prefabricate, modele, metode, etc., deseori aici actionând bunul simt contabil și capacitatea managerială a administratorilor.

Conducerea operațională a relațiilor financiare are nevoie de informații în timp real, eşalonate la termene şi scadentate, cu adrese foarte precise, etc., toate obținându-se prin contabilitatea analitică a terților și a altor relații de decontare, între care anumite "secvențe" se disting printr-o mare pondere și importanță:

a) Évidenta analitică a părților sociale și a acțiunilor (nominative și la purtător) ca surse de formare și modificare pe parcurs a capitalului însemnează urmărirea lor pe deținători (și timp de deținere pe parcursul unui an) ca urmare a faptului că în funcție de acestea se face repartizarea dividendelor la finele

exercitiului.

 \dot{b}) Angajarea operațiilor de aprovizionare și desfacere aduce în prim plan furnizorii și clienții, care trebuiesc urmăriți prin contabilitatea analitică pentru ca unitatea să știe cui, cât și când este scadentă la plată sau de la cine, cât și când urmează a încasa sumele "în dispută" din relațiile comerciale, ordinea în acest sector având o mare importantă în asigurarea capacitătii de plată și integrarea în circuitul normal al banilor de cont.

În aceeași schemă operatională se înscrie evidența analitică a debitorilor și creditorilor, a avansurilor acordate sau a celor primite, a valorilor concesionate

împreună cu redeventele cuvenite.

Contabilitatea tertilor asigură evidența datoriilor și creantelor agentului economic în relațiile acestuia cu furnizorii, clienții, personalul, unitățile din cadrul grupului, diverși debitori și creditori precum și alte persoane fizice sau juridice.

În contabilitatea furnizorilor şi clienţilor se înregistrează operaţiile patrimoniale privind livrările de mărfuri şi produse, lucrările executate şi serviciile prestate, precum şi alte operaţii efectuate în urma înţelegerilor contractuale, a negocierilor şi comenzilor ferme. Avansurile acordate furnizorilor şi creanţelor din ambalaje şi alte bunuri de primit de la aceştia, precum şi avansurile primite de la clienţi şi datoriile pentru ambalaje şi alte bunuri de livrat acestora se înregistrează în contabilitate în conturi sintetice distincte şi se dezvoltă

corespunzător în evidenta analitică.

În acest sens, în contabilitatea analitică, furnizorii şi clienții se grupează în: interni şi externi, iar în cadrul acestora pe termene de plată/încasare (inclusiv cu termene de grație lung, mediu sau scurt – dacă aşa sa convenit). Deasemeni, în cadrul conturilor de furnizori şi clienți se grupează distinct datoriile şi creanțele din tranzacțiile cu clauză de rezervă de prioritate; în mod similar se grupează distinct clienții şi furnizorii la care unitatea patrimonială deține titluri de participare. Tot din relațiile cu furnizorii şi clienții se reține obligativitatea ca eventualele efecte comerciale scontate neajunse la scandeță să se înregistreze într-un cont în afara bilanțului şi să se menționeze expres în anexa la bilant.

Contabilitatea decontărilor cu personalul cuprinde drepturile de salarii, sporurile, adaosurile, premiile şi alte sume datorate de unitatea patrimonială potrivit contractelor de muncă dar şi a prestațiilor efectuate. În contabilitate se înregistrează distinct ajutoarele materiale, stimulentele din profitul net realizat, precum şi avansurile acordate personalului. Drepturile de personal neridicate la termen (trei zile) se înregistrează într-un cont distinct, pe persoane. Reținerile din salariile personalului pentru cumpărături cu plata în rate, chirii sau pentru alte obligații opozabile salariaților datorate terților (propririi, pensii alimentare, despăgubiri, etc.) se urmăresc în analitic pe persoane şi pe terții beneficiari finali. Sumele datorate şi neachitate personalului (concedii de odihnă, alte drepturi de personal), respectiv eventualele sume ce urmează a fi recuperate de la acesta, aferente exercițiului în curs, se înregistrează, la finele exercițiului, ca alte datorii şi creanțe datorate sau în legătură cu personalul.

c) Evidența analitică a obligațiilor față de bugetul administrației centrale (sau locale – după caz), față de fondurile de protecție socială, etc., este necesară a fi organizată în structură (impozit pe profit, impozit pe dividente, taxe pe valoarea adăugată, contribuții la asigurările sociale, etc.) spre a respecta termenele scadente de plată și a respecta astfel legislatia financiar-fiscală.

Dar domeniile de acțiune a contabilității analitice sunt mult mai largi şi foarte strâns legate de specificul activității agentului economic, acesta fiind de fapt şi argumentul pentru care organizarea şi conducerea ei a fost lăsată la latitudinea acestuia. lar adăugarea atributului "de gestiune" la complexul contabilității analitice semnifică tocmai importanța sa în procesul managerial atât ca fenomen de ordine cât şi de performanță.

Despre contabilitate s-a scris mult, s-a scris foarte mult corespunzător vechimii sale multisecular dar şi rolului coordonator pe care-l deține în viața fiecărui agent economic.

De data aceasta ne aflăm însă în fața unei "alte" contabilități, a unei noi ordini contabile, cu raționamente şi concepții noi capabile să "cupleze" cu noua ordine specifică economiei de piață.

Adoptarea "legii contabilității", starea avansată de finisare a "Regulamentului" de aplicare și a "Planului contabil general", sunt realizări meritorii ale programului național de reformă, în care eforturile specialiștilor din Ministerul Finanțelor se regăsesc la fiecare pas. Personal apreciez toate acestea ca merite incontestabile, pe temeiul cărora contabilitatea românească s-a "încolonat" prin performanțe în rândul realizărilor similare din țările cele mai pretențioase în acest domeniu. Acum este rândul nostru s-o aplicăm corect, în spiritul și raționamentele bunului simț economic, fără a uita nici o clipă că contabilitatea înseamnă ordine, foarte multă ordine, iar **ordinea managerială** este prima conditie a eficienței și succesului în afaceri.

"contconsult"

CABINETUL DE CONSULTANȚĂ ȘI EXPERTIZĂ CONTABILĂ Calea Victoriei nr. 133–135, Sector 1 Tel.: 620 20 01; 312 29 71; Fax: 312 29 71 71 102 BUCUREȘTI – ROMÂNIA

Prof. univ. dr.

C.M. DRĂGAN

- DIVIZIA DE CONSULTING
- DIVIZIA DE INSTRUCȚIE
- DIVIZIA DE INFORMAȚII
- DIVIZIA DE CONTABILITATE
- DIVIZIA DE MANAGEMENT FINANCIAR-BANCAR
- DIVIZIA DE CONTROL ȘI EXPERTIZĂ BILANȚIERĂ
- DIVIZIA DE RELAȚII INTERNAȚIONALE

Lexicon financiar-contabil

ACTIUNE

Hârtie de valoare, care constituie titlul ce atestă participarea la capitalul unei societăți și care dă deținătorului dreptul de vot, dreptuirle patrimoniale și dreptul de a primi o sumă variabilă, sub formă de dividende.

Actiuni proprii: sunt emise de societate și deținte de ea însăși (în funcție și de prevederile legislative), inclusiv în scop de vânzare, răscumpărare sau revânzare.

Actiunea cotată: a avea o anumită valoare, un anumit curs la bursă.

AMORTIZAREA

Reducerea ireversibilă, pe o perioadă determinată, a valorii totale înregistrată la anumite posturi ale bilantului.

 Amortizarea pentru degradare şi devalorizare: constatarea contabilă a scăderii valorii unui element de activ rezultat al uzurii, a trecerii timpului, a progresului tehnic și orice altă cauză.

Având în vedere dificultățile de comensurare ale acestei scăderi, amortizarea constă în general, în repartizarea în timp, pe o perioadă probabilă de viață a valorii bzunurilor normal amortizate. Această repartizare în timp ia forma unui plan de amortizare.

• Planul de amortizare: tablou previzional de reducere a valorilor înscrise în bilanț (şi implicit

recuperat din venituri) într-o perioadă determinată şi pe transe succesive.
În cazul amortizării pentru deprecierea unui mijloc fix, se ține cont – mai ales când durata de utilizare a bunului în unitate este net inferioară duratei sale probabile de viață – de valoarea reziduală apreciată rezonabil în momentul stabilirii planului de amortizare, precum și de faptul că această valoare este susceptibilă modificării după modelul de calcul al anuităților (ratelor).

• În cazul amortizării unui ÎMPRUMUT, este vorba de o noțiune folosită prin extensie şi are

în vedere recuperarea prin rambursare directă sau pe seama dobânzii (indirectă). Oricum, previziunile de rambursare sunt stabilite în funcție de angajamentele subscrise și negocierile "antamate" de agentul economic.

CAPACITATEA DE PLATA

Potentialul în lichidități și "hârtii de valoare" al unui agent economic, capabil să asigure plata în termen a oricăror obligații scadente. Putem avea:

• Capacitatea de plată imediată (permanentă):

• Capacitatea de plată la un moment dat (o dată dorită, necesară, angajată etc.).

Capacitatea de plată este "subjugată" influentei unei multitudini de factori, între care:

Capacitatea de plate sete s'asubligatar in interfier une mantation de l'actori, mile care.

— masa activelor circulante proprii angajate în lichidități;

— "fluxul de trezorerie", adică evoluția diferenție dintre încasările și plățile curente, operaționale;

— angajarea în sistemul de decontâri cu partenerii de afaceri (terți) și organismele financiare.

Fluxul de trezorerie pe operioadă dată, este consecința unor fenomene economice foarte complexe, dar tehnic, se poate

- "excedent" de trezorerie

- "deficit" de trezorerie

Decelerarea vitezei de rotație a capitalului circulant, deficitul de trezorerie a capitalului circulant, deficitul de trezorerie, disfuncțiunile în instrumentele de decontare, neangajarea managerială a creditelor etc. pot duce la INCAPACITATE DE PLATĂ.

Cronicizarea și adâncirea "incapacității de plată" instaurează, apoi, treptat, "BLOCAJUL DE PLĂȚI". Contaminarea și extinderea blocajului de plăți și la principalii clienți ai agentului economic pot conduce la BLOCAJUL FINANCIAR, din care, de regulă, nu se mai poate ieși decât "în echipă", prin banca de emisie... dar, la fel de frecvent, prin faliment.

CIFRA DE AFACERI

Suma totală a veniturilor certe (a afacerilor) realizate de agentul economic din relațiile cu terții: vânzări de mărfuri și produse, prestări de servicii și alte activități aducătoare de venituri în exercitarea activitătii sale profesionale, care formează profilul obișnuit al agentului.

Deci: cifra de afaceri nu trebuie confundată cu totalul veniturilor, în sensul că acestea din urmă încorporează suplimentar și producția stocată, imobilizări în curs, venituri din provizioane, financiare, exceptionale etc.

CONCESIUNEA

Concesiunea de serviciu public.

Există o concesiune" când între o persoană juridică de drept public (numită închiriator sau locator) și o persoană publică sau particulară (numită concesionar sau locatar) se stabilește o situație reglementată și contractuală care comportă, în special, următoarele elemente:

executarea serviciului cu riscurile şi pericolele concesionarului;

drept exclusiv de utilizare a bunurilor domeniului public;

şi/sau drept exclusiv de exploatare acordat sau delegat de către închiriator concesionarului

obligația de concesionare de a face un serviciu de interes general (realizând, eventual, instalații necesare asigurând întreţinerea, renovarea lor, urmărind condițiile enunțate în caietul de sarcini);

punerea la dispoziția concesionarului de către închiriator a mijloacelor pentru o perioadă determinată;

repunerea la sfârșitul concesiunii de către concesionar a imobilizărilor sau instalațiilor (cu despăgubire sau nu);

salarizarea concesionarului asigurate prin încasarea de la utilizatori a concesiunii de "revedențe" potrivit tarifului fixat contractual sau reglementat.

Concesiuni şi drepturi similare, brevete, licențe, mărci.

Cheltuieli făcute pentru a obține avantajul pe care îl constituie protecția acordată în anumite condiții inventatorului, autorului sau beneficiarului dreptului de exploatare a unui brevet, a unei licențe, a umei mărci, a unui procedeu, de drepturi de proprietate științifică, literară sau artistică sau titularului unei concesiuni:

EFECTE COMERCIALE

Denumirea generică dată cambiilor, cecurilor și altor "hârtii de valoare" folosite în operațiile de vânzare-cumpărare, de credit etc., semnificând asanarea "drepturilor de creanțe".

Titlul de credit în temeiul căreia o persoană (emitentul) se obligă să plătească necondiționat sau dispus să se plătească tot astfel de către altă persoană, la data și locul indicat în cambie, o sumă de bani aceluia pe care cambia îl desemnează.

Cambia este de două feluri:

a) Biletul de ordin, respectiv un titlu de credit eliberat de un debitor unui creditor, prin care se obligă să plătească neconditionat acestuia, într-un anumit loc și la o anumită dată, o sumă de bani.

b) Trata este un titlu de credit pe care o persoană fizică sau juridică, în calitate de creditor, dispune unui debitor al său să plătească o sumă de bani unei alte persoane, la locul și data stabilite. 2. CECUL

Este un instrument de încasare, plată, trezorerie etc., semnificând "cu bătaie lungă": cecuri de numerar (emise asupra băncilor), cecuri din carnete fără limită de sumă, cecuri din carnete cu valoare limitată, cecuri de plată la purtător. etc.

3. WARANDUL

Recipisă eliberată celui care depune mărfuri în păstrarea unui magazin general (antrepozit, etc.) constituind titlul de proprietate asupra mărfurilor, folosind ca "hârtie de valoare" transmisibilă și negociabilă, gaj pentru credite, etc.

CONSOLIDARE

Ansamblul de tehnici contabile care permit unei societăți-mamă de a "asambla" documentele sale de sinteză contabilă prin înglobarea situației contabile a altei societăți cu care conlucrează permanent (sau se înțeleg ca atare) și care deține o parte nesemnificativă de capital (poate fi considerată o fază premergătoare fuziunii).

DEVALORIZARE/DEPRECIERE

Pentru raționamentele psihologice sau funcționale, valoarea brută a unui element de activ poate deveni superioară valorii sale "reale"

Ecartul dintre cele două entități ("valori") reprezintă măsura (mărimea) deprecierii și ea va fi constantă contabil prin:

- amortismente, pentru "deprecierea definitivă"; provizioane, pentru "deprecierea probabilă".

Rectificarea valorii brute (valorii de "origine") de către valoarea deprecierii permite obținerea valorii nete contabile a respectivului element de activ (raționament infailibil al reprezentării petrimoniale prin bilant).

GAJ

Garanție reală, care constă în afectarea unui bun mişcător, aparținând debitorului sau altei persoane (angajate benevol în favoarea debitorului), pentru garantarea exercității obligației, creditorul avand dreptul de a fi plătit, în caz de neexecutare, din prețul obținut prin vanzarea silită a bunului.

Spre deosebire de gaj, noțiunea de GARANȚIE are o semnificație mai largă, extinzând atributele "gajării" și asupra valorii imobiliare, clădirilor, utilajelor etc.

IMOBILIZĂRI FINANCIARE

Sunt componente ale unei mari familii a investițiilor financiare și reprezintă o formă de plasare a capitalului social disponibil sau al altor acțiuni și drepturi de creanță ale unei societăți comerciale prin "penetrarea" capitalului altui agent economic în diverse scopuri:

- obținerea de dividende sau de dobândă, capital temporar, excedentar, controlul firmei,

aranjamente de cooperare etc.

Aici se includ:

• TITLURI IMOBILIZATE (altele).

Sunt diverse alte infuncione a per principal conscreta e accivității de portofoliu), prin care societații de portofoliu, prin care societații de portofoliu, princare societații princumpărarea de acțiuni și părți sociale emise de acestea, în principal cu scopul obținerii unui dividend.

Dar posesiunea lor durabilă este estimată utilă activității sociale, mai ales pentru că ea permite de a exercita o influență asupra unității emițătoare de titturi sau chiar de a-şi exercita controlul asupra ei.

• TITLURI IMOBILIZATE ALE ACTIVITĂȚII DE PORTOFOLIU.

Se referă la acele "titluri" dobândite pentru a realiza o anume scadență negociată pe termen lung, mediu sau scurt, o anumită rentabilitate (sub formă de dividende sau dobândă) fără intervenția indiscretă în gestiunea societății ale căror titluri sunt deținute.

• TITLURI IMOBILIZATE (altele).

Sunt diverse alte titluri" dobândite (în afara celor ale activității de portofoliu), prin care societatea are intentia de a conserva

**TITLURI MODIFILIZATE (altele).
 Sunt diverse "alte titluri" dobândite (în afara celor ale activității de portofoliu), prin care societatea are intenția de a conserva durabil "afacerea" sau pe care, chiar dacă vrea, nu are posibilitatea de a le vinde în termen scurt (sau chiar în cel dorit).
 ***TITLURI DE OLASAMENT.
 Titlurile dobândite în vederea realizării unui câştig pe termen scurt; poate fi vorba de titluri negociabile pe o perioadă, asigurând lichiditatea şi securitatea tranzacțiilor sau nu.

În categoria "imobilizări financiare" se mai cuprind şi împrumuturile pe termen lung" negociate ca atare, intersocietăți și purtătoare de dobânzi, precum și diversele "creanțe imobilizate", respectiv datorii acceptate a fi amânate la încasare/plată pe termen scurt contra dobândă sau alte avantaje.

În practica curentă se mai întâlnește și noțiunea generică de "titluri de valoare" semnificând un înscris imprimat, semnat, transmisibil şi negociabil, care face obiectul tranzacțiilor financiare şi a cărui proprietate (deținere, posesiune) conferă drept de asociere sau de creanță.

LICHIDITĂTI/DISPONIBILITĂTI

Numerar (bani la vedere si bani scripturali, sau valori asimilate numerarului si, de o manieră generală, toate valorile care, în funcție de natura lor, sunt imediat convertibile în monedă națională la valoarea lor de schimb.

OBLIGATIUNE

Hârtie de valoare, care conferă posesorului său calitatea de creditor al unei societăți și dreptul de a primi pentru suma împrumutată un venit fix sub formă de dobândă:

În funcție de apartenență, putem avea:

- obligațiuni proprii, emise spre a fi vândute; obligatiuni proprii răscumpărate;

obligatiuni cumpărate de la alti emitenti.

• În funcție de "anonimicitate":

- obligațiuni nominative, în care este specificat numele beneficiarului;

- obligațiuni la purtător, în care toate drepturile rămân posesorului la prezentarea lor.

PREŢ – FACILITĂŢI COMERCIALE

Se acordă în urma negocierii sau direct prin decizia vânzătorului, cu efecte asupra cumpărătorului, spre a accelera și fluidiza circuitul comercial. În fapt, aceste facilități au în vedere, în principal, diminuarea prețului practicat în afara facturilor – și înglobează, ca modalități:

 Rabatul: reduceri practicate exceptional asupra pretului de vânzare convenit prealabil spre a tine cont, de exemplu de un deficit de califate sau de conformitate" a obiectelor vândute.

 Remiza: reduceri practicate în mod obișnuit asupra prețului curent de vânzare, spre exemplu, din considerație față de importanța vânzării sau a profesiunii clientului şi calculată, în general prin aplicarea unui procent la pretul curent de vânzare.

 Reducerea: reduceri de pret calculate pe ansamblul operatiilor făcute cu acelaş tert pentru o perioadă determinată (sau la un anume volum de vânzări, pe un lot).

REZULTAT

a) Rezultatul exercițiului.

Diferența dintre venituri și cheltuieli. Rezultatul exercițiului este, de asemenea, egal cu variația capitalurilor proprii între începutul și sfârșitul exercițiului. De fapt, adesea, intervenția de operații afectând direct suma totală a capitalurilor proprii fără a tranzita prin rezultat, nu permit constatarea acestei echivalențe fără o analiză fiscală prealabilă.

b) Rezultatul activitătii ordinare.

Rézultat al perioadei ținând cont de ansamblul elementelor de natură obișnuită. Este rezultatul legat de activitatea economică a societății, fiind în principiu, prezentat ca profit net de impozitare.

c) Rezultatul extraordinar.

Rezultat al perioadei, tinând cont de următoarele elemente extraordinare (exceptionale):

- elemente de natură neobișnuită în raport cu activitățile obișnuite ale agentului și de apariție exceptională;

impactul efectelor modificărilor de metode şi a corelațiilor de eroare;

- rezultatul cedării sau suspendării ramurilor de producție sau sectoarelor de activitate;

- mişcări asupra provizioanelor reglementate. Este, în principiu, prezentat separat de impozitul pe profit.

SUBVENTIL

a) De echilibru: subvenții de care beneficiază un agent economic (de regulă regie) pentru a compensa, total sau parțial, pierderea globală pe care el s-ar "închide" dacă această subvenție nu

b) De exploatare: subvenție de care beneficiază un agent economic pentru a-i permite să compenseze insuficiența anumitor produse sau să facă față anumitor cheltuieli de exploatare (de

regulă exprese).

c) De investiție: subvenții de care beneficiază un agent economic în vederea achiziționării sau creării valorilor imobilizate (subvenție de echipament) sau de a finanța activități pe termen lung.

Ansamblu de operații financiare și bănești pe care le face societatea pentru procurarea mijloacelor băneşti care îi sunt necesare și pentru cheltuirea acestor mijloace.

(INSTRUMENTE DE TREZORERIE)

Instrumente financiare având ca obiect acoperirea unui element sau a unui bun (acoperirea de un risc al dobânzii, a unui risc de schimb) sau realizarea de operațiuni speculative. Ele pot fi negociabile pe o piață oarecare, asigurând sau nu securitatea și lichiditatea tranzacțiilor.

În noua concepție contabilă specifică economiei de piață, categoria generică de venituri" înglobează:

a) Suma sau valori primite sau de primit.

- fie contravaloarea livrărilor de bunuri, lucrări, servicii, precum și avantajele la care agentul a convenit:

- fie în virtutea unei obligații legale existentă în sarcina unui tert;

fie în mod excepțional, fără contrapartidă.
 b) Contravaloarea "efectelor" localizării şi contrabalansării în timp a eforturilor.

producția stocată în cursul exercițiului;

producţia imobilizată;

- reevaluarea amortizărilor și provizioanelor;
- prețul cesiunii elementelor de activ cedate;

Planul de conturi general

H.G. nr. 704/14 decembrie 1993

Clasa 1

CONTURI DE CAPITALURI

10	CAP	PITAL ŞI REZERVE
	101	Capital social
		1011 Capital subscris nevărsat 1012 Capital subscris vărsat
	104	Prime legate de capital
		1041 Prime de emisiune sau ap

1041 Prime de emisiune sau apor 1042 Prime de fuziune

105 Diferențe din reevaluare 1

1061 Rezerve legale1063 Rezerve statutare1068 Alte rezerve

107 Rezultatul reportat

108 Contul întreprinzătorului individual

11 FONDURI

111 Fond de dezvoltare

112 Fond de participare la profit

118 Alte fonduri

119 Repartizări la fondul de dezvoltare

12 REZULTATUL EXERCITIULUI

121 Profit și pierdere

129 Repartizarea profitului

13 SUBVENŢII PENTRU INVESTIŢII

131 Subvenții pentru investiții

14 PROVIZIOANE REGLEMENTATE²

141 Provizioane reglementate

¹ Se utilizează potrivit dispozițiilor legale.

² Conținutul și utilizarea conturilor din această grupă se stabilesc în funcție de dispozițiile legale.

15 PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ȘI CHELTUIELI

- 151 Provizioane pentru riscuri și cheltuieli
 - 1511 Provizioane pentru litigii
 - 1512 Provizioane pentru garanții acordate clienților
 - 1513 Provizioane pentru cheltuieli de repartizat pe mai multe exerciții
 - 1514 Provizioane pentru pierderi din schimb valutar
 - 1518 Alte provizioane pentru riscuri și cheltuieli

16 ÎMPRUMUTURI ȘI DATORII ASIMILATE

- 161 Împrumuturi din emisiuni de obligațiuni
- 162 Credite bancare pe termen lung şi mediu
 - 1621 Credite bancare pe termen lung și mediu
 - 1622 Credite bancare pe termen lung și mediu nerambursate la scadență
 - 1623 Credite externe guvernamentale
 - 1624 Credite garantate de stat
 - 1625 Credite externe garantate de bănci
 - 1626 Credite de la trezoreria statului
- 166 Datorii legate de participații
- 167 Alte împrumuturi și datorii asimilate
- 168 Dobânzi aferente împrumuturilor și datoriilor asimilate
 - 1681 Dobânzi aferente împrumuturilor din emisiunea de obligațiuni
 - 1682 Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen lung și mediu
 - 1686 Dobânzi aferente datoriilor legate de participații
 - 1687 Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate
- 169 Prime privind rambursarea obligațiunilor

Clasa 2

CONTURI DE IMOBILIZĂRI

20 IMOBILIZĂRI NECORPORALE

- 201 Cheltuieli de constituire
- 203 Cheltuieli de cercetare și dezvoltare
- 205 Concesiuni, brevete și alte drepturi și valori asimilate
- 207 Fond comercial
- 208 Alte imobilizări necorporale

21 IMOBILIZĂRI CORPORALE

- 211 Terenuri
 - 2111 Terenuri
 - 2112 Amenajări de terenuri

212 Mijloace fixe

- 2121 Clădiri
- 2122 Construcții speciale
- 2123 Mașini utilaje și instalații de lucru
- 2124 Aparate și instalații de măsurare, control și reglare
- 2125 Mijloace de transport
- 2126 Animale de muncă
- 2127 Plantații
- 2128 Unelte, accesorii de producție și inventar gospodăresc

23	IMOI 230 231	BILIZĂRI ÎN CURS Imobilizări necorporale în curs Imobilizări corporale în curs
25	IMOR 261 262 263 267	BILIZĂRI FINANCIARE Titluri de participare Titluri imobilizate ale activității de portofoliu Alte titluri imobilizate Creanțe imoblizate

2671 Creanțe legate de participații

2672 Împrumuturi acordate pe termen lung

2677 Alte creanțe imobilizate

2678 Dobânzi aferente creanțelor imobilizate

Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare

AMORTIZĂRI PRIVIND IMOBILIZĂRILE

Amortizări privind imobilizările necorporale

2801 Amortizarea cheltuielilor de constituire 2803 Amortizarea cheltuielilor de cercetare și dezvoltare

2804 Amortizarea concesiunilor brevetelor și altor drepturi și valori

2805 Amortizarea fondului comercial

2808 Amortizarea altor imobilizări necorporale

Amortizări privind imobilizările corporale

2810 Amortizarea terenurilor

2811 Amortizarea clădirilor

2812 Amortizarea construcțiilor speciale

2813 Amortizarea mașinilor, utilajelor și instalațiilor de lucru

2814 Amortizarea aparatelor și instalațiilor de măsură, control și reglare

2815 Amortizarea mijloacelor de transport

2816 Amortizarea animalelor de muncă

2817 Amortizarea plantațiilor

2818 Amortizarea accesoriilor de producție și inventarului gospodăresc

29 PROVIZOANE PENTRU DEPRECIEREA IMOBILIZĂRILOR

290 Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale

291 Provizioane peentru deprecierea imobilizărilor corporale

293 Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor în curs

296 Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare

Clasa 3

CONTURI DE STOCURI ȘI PRODUCȚIE ÎN CURS DE EXECUȚIE

STOCURI DE MATERII ȘI MATERIALE

300 Materii prime

Materiale consumabile 301

3011 Materiale auxiliare

3012 Combustibili

3013 Materiale pentru ambalat

3014 Piese de schimb

3015 Semințe și materiale de plantat

3016 Furaje

3018 Alte materiale consumabile

308 Diferențe de preț la materii prime și materiale

OBIECTE DE INVENTAR

- 321 Obiecte de inventar
- 322 Uzura obiectelor de inventar
- 323 Baracamente și amenajări provizorii
- Diferențe de preț la obiecte de inventar

33 PRODUCȚIA ÎN CURS DE EXECUȚIE

- Produse în curs de execuție
- 332 Lucrări și servicii în curs de execuție

PRODUSE

- 341 Semifabricate
- 345 Produse finite
- 346 Produse reziduale
- 348 Diferențe de preț la produse

35 STOCURI AFLATE LA TERȚI

- 351 Materii și materiale aflate la terți
- 352 Obiecte de inventar la terți
- 354 Produse aflate la terți
- 356 Animale aflate la terti
- 357 Mărfuri în custodie sau consignație la terți
- 358 Ambalaje aflate la terți

36 ANIMALE

- 361 Animale și păsări
- Diferențe de preț la animale și păsări

MĂRFURI

- Mărfuri 371
- 378 Diferențe de preț la mărfuri

AMBALAJE

- 381 Ambalaie
- 388 Diferențe de preț la ambalaje

PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA STOCURILOR ȘI PRODUCȚIEI ÎN CURS DE EXECUTIE

- 390 Provizioane pentru deprecierea materiilor prime
- 391 Provizioane pentru deprecierea materialelor consumabile
- 392 Provizioane pentru deprecierea obiectelor de inventar
- Provizioane pentru deprecierea producției în curs de execuție
- 394 Provizioane pentru deprecierea produselor
- 395 Provizioane pentru deprecierea stocurilor aflate la terți
- 396 Provizioane pentru deprecierea animalelor
- 397 Provizioane pentru deprecierea mărfurilor
- 398 Provizioane pentru deprecierea ambalajelor

Clasa 4

CONTURI DE TERȚI

40	FURN	IIZORI ŞI CONTURI ASIMILATE
	401	Furnizori
	403	Efecte de plătit
	404	Furnizori de imobilizări
	405	Efecte de plătit pentru imobiliz
	408	Furnizori - facturi nesosite
	409	Furnizori – debitori

41 CLIENȚI ȘI CONTURI ASIMILATE

- 411 Clienți

- 413 Efecte de primit
 416 Clienți incerți
 418 Clienți facturi de întocmit
- 419 Clienți creditori

42 PERSONAL ȘI CONTURI ASIMILATE 421 Personal – remunerații datorate

- 423 Personal ajutoare materiale și protecție socială
- 424 Participarea salariaților la profit
- 425 Avansuri acordate personalului
- 426 Drepturi de personal neridicate
- 427
- Rețineri din remunerații datorate terților
 Alte datorii și carențe în legătură cu personalul
 4281 Alte datorii în legătură cu personalul 4282 Alte creanțe în legătură cu personalul

ASIGURĂRI SOCIALE, PROTECȚIA SOCIALĂ ȘI CONTURI ASIMILITATE 43

- Asigurări sociale
 - 4311 Contribuția unității la asigurările sociale
 - 4321 Contribuția personalului pentru pensia suplimentară
- 437 Ajutor de şomaj
 - 4371 Contribuția unității la fondul de șomaj
 - 4372 Contribuția personalului la fondul de șomaj
- 438 Alte datorii și creanțe sociale
 - 4381 Alte datorii sociale
 - 4382 Alte creanțe sociale

BUGETUL STATULUI, ASIMILATE

- 441 Impozitul pe profit
- Taxa pe valoarea adăugată 442
 - 4423 TVA de plată
 - 4424 TVA de recuperat
 - 4426 TVA deductibilă

 - 4427 TVA colectată 4428 TVA neexigibilă
- 4428 IVA neexigibilă
 443 Impozitul pe circulație și accizele
- Impozitul pe salarii 444
- Subvenții 445

- Alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate 448 Alte datorii și creanțe cu bugetul statului 4481 Alte datorii față de bugetul statului 4482 Alte creanțe privind bugetul statului 4483 Datorii față de stat 1 4484 Creanță în legătură cu statul
- GRUP ŞI ASOCIAŢI
 - Decontări în cadrul grupului
 4511 Decontări în cadrul grupului 451 Decontări în cadrul grupului 4518 Dobânzi aferente decontărilor în cadrul grupului
 - 455 Asociați conturi curente 4551 Asociați – conturi curente 4558 Dobânzi – conturi asociați

 - 457
 - Decontări cu asociații privind capitalul
 Dividende de plată
 Decontări din operații în participație 458 4581 Decontări din operații de participație – activ 4582 Decontări din operații de participație - pasiv
- 46 DEBITORI ŞI CREDITORI DIVERŞI

 - 461 Debitori diverşi 462 Creditori diverşi
- CONTURI DE REGULARIZARE ȘI ASIMILARE
 - 471 Cheltuieli înregistrate în avans
 - 472 Venituri înregistrate în avans
 - 473 Decontări din operații în curs de clarificare
 - 476 Diferențe de conversie activ
 - 477 Diferențe de conversie pasiv
- PROVIZIOANE PENTRU DEPRECIEREA CREANȚELOR
 - 491 Provizioane pentru deprecierea creanțelor clienți
 - 495 Provizioane pentru deprecierea creanțelor decontări în cadrul grupului, unității și cu asociații
 - 496 Provizioane pentru deprecierea creanțelor debitori diverși

Clasa 5

CONTURI DE TREZORERIE

- TITLURI DE PLASAMENT
 - 502 Acțiuni proprii
 - 503 Actiuni
 - Obligațiuni emise și răscumpărate 505
 - Obligațiuni
 - Alte titluri de plasament și creanțe asimilate 5081 Alte titluri de plasament 5088 Dobânzi la obligațiuni și titluri de plasament

¹ Se utilizează potrivit instrucțiunilor emise de Ministerul Finanțelor

509 Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament

51 CONTURI LA BĂNCI

511 Valori de încasat

5112 Cecuri de încasat

5113 Efecte de încasat

5114 Efecte remise spre scontare

512 Conturi curente la bănci

5121 Conturi de bănci în lei

5124 Conturi la bănci în devize

5125 Sume în curs de decontare

5126 Carnete de cecuri cu limită de sumă

518 Dobânzi

5186 Dobânzi de plată

5187 Dobânzi de primit

519 Credite bancare pe termen scurt

5191 Credite bancare pe termen scurt

5192 Credite bancare nerambursate la scadență

5193 Credite externe guvernamentale

5194 Credite externe garantate de stat

5195 Credite externe garantate de bănci

5196 Credite de la trezorereria statului

5198 Dobânzi aferente creditelor bancare pe termen scurt

53 CASA

531 Casa

5311 Casa în lei

5314 Casa în devize

532 Alte valori

5321 Timbre fiscale și poștale

5322 Bilete de tratament și odihnă

5323 Tichete și bilete de călătorie

5328 Alte valori

54 ACREDITIVE

541 Acreditive

5411 Acreditive în lei

5412 Acreditive în devize

542 Avansuri de trezorerie

58 VIRAMENTE INTERNE

581 Viramente interne

59 PROVIZIONE PENTRU DEPRECIEREA CONTURILOR DE TREZORERIE

590 Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament

Clasa 6

CONTURI DE CHELTUIELI

60	CHE 600	ELTUIELI CU MATERII PRIME, MATERIALE ȘI MĂRFURI Cheltuieli cu materiile prime
	601	Cheltuieli cu materiale consumabile 6011 Cheltuieli cu materialele auxiliare
		6012 Cheltuieli privind combustibilul 6013 Cheltuieli privind materialele pentru ambalat 6014 Cheltuieli privind piesele de schimb
		6015 Cheltuieli privind semințele și materialele de plantat 6016 Cheltuieli privind furajele 6018 Cheltuieli privind alte materiale consumabile
	602 603 604 605 606 607 608	Cheltuieli privind obiectele de iventar Cheltuieli privind baracamentele și amenajările provizorii Cheltuieli privind materialele nestocate Cheltuieli privind energia și apa Cheltuieli cu animalele și păsările Cheltuieli privind mărfurile Cheltuieli privind ambalajele
61		LTUIELI CU LUCRĂRILE ȘI SERVICIILE EXECUTATE DE TERȚI
	611 612 613 614	Cheltuieli cu întreținerea și reparațiile Cheltuieli cu redevențele, locațiile de gestiune și chiriile Cheltuieli cu primele de asigurare Cheltuieli cu studiile și cercetările
62	CHEL 621 622 623 624 625 626 627 628	Cheltuieli cu colaboratorii Cheltuieli privind comisioanele și onorariile Cheltuieli privind comisioanele și onorariile Cheltuieli de protocol, reclamă și publicitate Cheltuieli cu transportul de bunuri și de personal Cheltuieli cu deplasări, detașări și transferări Cheltuieli poștale și taxe de telecomunicații Cheltuieli cu serviciile bancare și asimilate Alte cheltuieli cu serviciile executate de terți
63	CHEL 631 635	TUIELI CU IMPOZITELE, TAXELE ȘI VĂRSĂMINTELE ASIMILATE Cheltuieli cu impozitele pe salarii Cheltuieli cu alte impozite, taxe și vărsăminte asimilate
64	641 645	TUIELI CU PERSONALUL Cheltuieli cu remunerațiile personalului Cheltuieli privind asigurările și protecția socială 6451 Privind contribuția unității la asigurările sociale 6452 Privind contribuția unității pentru ajutorul de șomaj 5458 Alte cheltuieli privind asigurările și protecția socială

- 65 ALTE CHELTUIELI DE EXPLOATARE 654 Pierderi din creanțe 658 Alte cheltuieli de exploatare

	Pierderi din creanțe legate de participații Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate Cheltuieli din diferență de curs valutar Cheltuieli privind dobânzile Cheltuieli privind sconturile acordate Alte cheltuieli financiare
67	CHELTUIELI EXCEPȚIONALE 671 Cheltuieli excepționale privind operațiile de gestiune 6711 Despăgubiri, amenzi și penalități 6712 Donații și subvenții acordate 6714 Pierderi din debitori diverși 6718 Alte cheltuieli excepționale privind operațiile de gestiune 672 Cheltuieli privind operatiile de capital
,	6721 Cheltuieli privind activele cedate 6728 Alte cheltuieli excepționale privind operațiile de capital
68	CHELTUIELI CU AMORTIZĂRILE ȘI PROVIZIOANELE 681 Cheltuieli de exploatare privind amortizările și provizioanele 6811 Cheltuieli de exploatare privind amortizarea imobilizărilor 6812 Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli 6813 Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea imobilizărilor 6814 Cheltuieli de exploatare privind provizioane pentru deprecierea activelor circulante
	686 Cheltuieli financiare privind amortizările și provizioanele 6862 Cheltuieli financiare privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli 6863 Cheltuieli financiare privind provizioane pentru deprecieri 6868 Cheltuieli financiare privind amortizarea primelor de rambursare a obligațiilor
	687 Cheltuieli excepționale privind amortizările și provizioanele

69 CHELTUIELI CU IMPOZITUL PE PROFIT

CHELTUIELI FINANCIARE

691 Cheltuieli cu impozitul pe profit

693 Cheltuieli pentru fondul de dezvoltare din reducerea de impozit

6871 Cheltuieli excepționale privind amortizarea imobilizărilor

6872 Cheltuieli excepționale privind provizioane pentru riscuri și cheltuieli 6873 Cheltuieli excepționale privind provizioane pentru deprecieri 6874 Cheltuieli excepționale privind provizioane reglementate

Clasa 7

CONTURI DE VENITURI

70 VENITURI DIN VÂNZĂRI DE PRODUSE, MĂRFURI, SERVICII PRESTATE ȘI DIN ALTE ACTIVITĂȚI

701 Venituri din vânzarea produselor finite 702 Venituri din vânzarea semifabricatelor

- 703 Venituri din vânzarea produselor reziduale
- 704 Venituri din lucrări executate și servicii prestate
- 705 Venituri din studii și cercetări
- 706 Venituri din redevențe, locații de gestiune și chirii
- 707 Venituri din vânzări de mărfuri
- 708 Venituri din activități diverse

71 VENITURI DIN PRODUCTIA STOCATĂ

- 711 Venituri din producția stocată
- 72 VENITURI DIN PRODUCȚIA DE IMOBILIZĂRI
 - 721 Venituri din producția de imobilizări necorporale
 - 722 Venituri din producția de imobilizări corporale
- 74 VENITURI DIN SUBVENȚII DE EXPLOATARE
 - 741 Venituri din subvenții de exploatare
- 75 ALTE VENITURI DIN EXPLOATARE
 - 754 Venituri din creanțe recuperate
 - 758 Alte venituri din exploatare
- 76 VENITURI FINANCIARE

 - 761 Venituri din participaţii 762 Venituri din alte imobilizări financiare

 - 763 Venituri din creanțe imobilizate 764 Venituri din titluri de plasament
 - 765 Venituri din diferențe de curs valutar
 - 766 Venituri din dobânzi
 - 767 Venituri din sconturi obținute
 - 768 Alte venituri financiare
- 77 VENITURI EXCEPTIONALE
 - 771 Venituri excepționale din operații de gestiune

7711 Venituri din despăgubiri și penalități

- 7718 Alte venituri excepționale din operații de gestiune
- 772 Venituri din operații de capital
 - 7721 Venituri din cedarea activelor
 - 7727 Subvenții pentru investiții virate la venituri
 - 7728 Alte venituri excepționale din operații de capital
- 78 VENITURI DIN PROVIZIOANE
 - 781 Ventituri din provizioane privind activitatea de exploatare
 - 7812 Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli
 - 7813 Venituri din provizioane pentru depreciera imobilizărilor
 - 7814 Venituri din provizioane pentru deprecierea activelor circulante
 - 786 Venituri financiare din provizioane
 - 7862 Venituri din provizioane pentru riscuri și cheltuieli
 - 7763 Venituri din provizioane pentru deprecieri
 - 787 Venituri excepționale din provizioane

7872 Venituri excepționale din provizioane pentru riscuri și cheltuieli 7873 Venituri excepționale din provizioane pentru deprecieri 7874 Venituri excepționale din provizioane reglementate

Clasa 8

CONTURI SPECIALE

80	COI	NI UKI IN AFAKA DILAN JULUI
	801	Angajamente acordate
		8011 Giruri și garanții acordate
		8018 Alte angajamente acordate
	802	Angajamente primite
		8021 Giruri și garanții primite
		8028 Alte angajamente primite
	803	Alte conturi în afara bilanțului
		0001 Millagga five lugte ou shiris

8031 Mijloace fixe luate cu chirie 8032 Valori materiale primite spre prelucrare sau reparare 8033 Valori materiale primite în păstrare sau custodie 8034 Debitori scoși din activ, urmăriți în continuare 8035 Debitori din amenzi și penalități pretinse 8036 Redevențe, locații de gestiune, chirii și alte datorii asimilate 8037 Efecte scontate neajunse la scadență 8038 Alte valori în afara bilanțului

89 BILANT 891 Bilant de deschidere 892 Bilant de închidere

Clasa 9

CONTURI INTERNE DE GESTIUNE

90	DECONTĂRI INTERNE 901 Decontări interne privind cheltuielile 902 Decoctări interne privind producția obținută 903 Decontări interne privind diferențele de preț
92	CONTURI DE CALCULAȚIE 921 Cheltuielile activității de bază 922 Cheltuielile activităților auxiliare 923 Cheltuieli indirecte de producție

924 Cheltuieli generale de administrație925 Cheltuieli de desfacere

93 COSTUL PRODUCȚIEI 931 Costul producției obținute 933 Costul producției în curs de execuție

Cuprins

	1. ARHITECTURA SISTEMULUI CONTABIL. REGULI GENERALE	5
	1. Dualismul contabil.	7
	2. Documentele.	8
	3. Contul si blocarea în conturi	. 10
	4. Funcționalitatea registrelor	18
	5. Evaluarea și reevaluarea	23
	6. Reguli universale	25
	2. CONTABILITATEA CAPITALULUI	29
2.1.	Conţinutul "capitalului"	29
2.2.	Capital propriu și rezervele de capital	31
2.2.	Scenariul Nr. 1: Subscrierea, vărsarea şi mişcarea capitalului	33
	Scenariul Nr. 2: Capitalul şi profitul	34
	Scenariul Nr. 3: Capitalul şi diferențele din reevaluare	35
	Scenariul Nr. 4: Acțiunile și primele de capital	37
	Scenariul Nr. 5: REZERVELE	39
2.3.	Cazul întreprinzătorului individual	41
2.4.	Contabilitatea fondurilor, subvenţiilor şi provizioanelor reglementate	42
2.7.	1. FONDURILE	42
	Scenariul Nr. 6: Contabilitatea fondului de dezvoltare	44
	2. SUBVENȚIILE	45
	Scenariul Nr. 7: Contabilitatea subvențiilor pentru investiții	46
	3. PROVIZIOANE REGLEMENTATE	47
	Scenariul Nr. 8: Contabilitatea provizioanelor reglementate	47
2.5.	Contabilitatea împrumuturilor, creditelor și participațiilor	48
2.0.	Scenariul Nr. 9: Împrumuturile intersocietăți	49
	Scenariul Nr. 10: Credite pe termen mijlociu şi lung	52
	Scenariul Nr. 11: Contabilitatea "participațiilor"	53
2.6.	Actiuni și obligatiuni	
2.0.	(Contabilitatea valorilor mobiliare de plasament)	54
	2.6.1. Contabilitatea ACTIUNILOR proprii	55
	2.6.2. Contabilitatea ACTIUNILOR cumpărate	61
	2.6.3. Contabilitatea OBLIGAŢIUNILOR proprii	62
	2.6.4. Contabilitatea OBLIGAŢIUNILOR cumpărate	65
	2.0.4. Contabilitatea OBLIGA TONILON Comparate	00
	3. CONTABILITATEA ACTIVELOR IMOBILIZATE	68
3.1.	Contabilitatea imobilizărilor necorporale	68
3.2.	Concesionarea și locația gestiunii	70
	3.2.1. Concesionarea	71
	3.2.2. Locația gestiunii	74
3.3.	Regimul financiar al imobilizărilor corporale	77
3.4.	Contabilitatea investițiilor capitale	79

3.5.	"Filozofia", situația și contabilitatea amortizărilor	82
3.6.		88
3.7.	Contabilitatea imobilizărilor financiare	91
	Scenariul Nr. 1: Contabilitatea titlurilor de participare	92
	Scenariul Nr. 2: Contabilitatea împrumuturilor pe termen lung	94
	Scenariul Nr. 3: Imobilizările în garanții depuse	94
	4. CONTABILITATEA STOCURILOR ȘI A CIRCULAȚIEI VALORILOR MATERIALE	96
4.1.	Reguli generale de organizare a contabilității valorilor materiale	96
4.2.		98
	Scenariul Nr. 1: Contabilitatea materialelor în "cazul inventarului intermitent"	100
	Scenariul Nr. 2: Contabilitatea materialelor în "cazul inventarului permanent"	101
4.3.		104
4.4.		106
	Scenariul Nr. 3: Contabilitatea producției finite în "cazul inventarului intermitent"	107
	Scenariul Nr. 4: Contabilitatea producției finite în "cazul inventarului permanent"	109
	Scenariul Nr. 5: Reevaluarea producției	110
	Scenariul Nr. 6: Contabilitatea producției nedepozitabile a lucrătorilor, serviciilor și	
presta	ıţiilor	112
	Scenariul Nr. 7: Contabilitatea producției în curs de execuție	112
4.5.		113
	Scenariul Nr. 8: Circulația mărfurilor în "cazul inventarului intermitent"	114
	Scenariul Nr. 9: Circulația mărfurilor în "cazul inventarului permanent"	115
4.6.		119
4.7.		120
4.8.		122
4.9.	Contabilitatea aşteptărilor	124
	5. CONTABILITATEA TREZORERIEI	127
5.1.	Contabilitatea lichidităților	128
5.2.		131
5.3.	"Actualizarea" lichidităților și a disponibilităților în devize	139
5.4.	Contabilitatea efectelor comerciale	141
5.5.	Contabilitatea creditelor bancare	146
	6. CONTABILITATEA RELAȚIILOR FINANCIARE ȘI DE DECONTĂRI	1,50
6.1.	Contabilitatea decontărilor curente	150
	Scenariul Nr. 1: Derularea "Fluidă" a decontărilor	151
	Scenariul Nr. 2: Decontări "avansate"	154
	Scenariul Nr. 3: Decontări "întârziate"	154
	Scenariul Nr. 4: Debitori și creditori diverși	156
6.2.	"Conversia" creanțelor și a obligațiilor în devize	157
6.3.	Contabilitatea decontărilor cu fiscalitatea	164
	6.3.1. Teoria şi practica impozitării profitului	164
	6.3.2. Alte categorii de impozit şi taxe	168
6.4.	Contabilitatea decontărilor cu personalul	174
6.5.	Contabilitatea asigurărilor și protecției sociale	175
6.6.	Contabilitatea decontărilor în cadrul "grupului"	180
6.7.	Contul asociatului	182
	7. MONTAJUL TAXEI PE VALOAREA ADĂUGATĂ	185
7.1.	Reguli generale	185
7.2.		188
7.3.		191
7.4.		194

	8. MONTAJUL FINANCIAR-CONTABIL AL PROVIZIOANELOR	201
8.1.	Continutul şi regimul provizioanelor	201
8.2.	Provizioanele pentru riscuri și cheltuieli	205
	Scenariul Nr. 1: "Schema" provizioanelor pentru riscuri și cheltuieli	207
8.3.	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor	209
8.4.	Provizioanele pentru deprecierea stocurilor și producției în curs de execuție	211
8.5.	Provizioane pentru deprecierea creanțelor și a conturilor financiare	213
	9. CONTABILITATEA CHELTUIELILOR	217
0.1	Conținutul și regulile cheltuielilor	217
9.1.	Contabilitatea cheltuielilor cu materiile prime, materialele și mărfurile	220
9.2.	Scenariul Nr. 1: Contabilitatea consumului de materii prime şi materiale	221
	Scenariul Nr. 2: Consumul de obiecte de inventar	222
	Scenariul Nr. 3: Contabilitatea costului mărfurilor	223
9.3.	Contabilitatea cheltuielilor cu lucrările și serviciile prestate de terți	224
9.4.	Contabilitatea cheltuielilor salariale	226
9.5.	Contabilitatea cheltuielilor financiare și excepționale	227
9.6.	Contabilitatea cheltuielilor cu amortizările și provizioanele	230
9.7.	Contabilitatea cheltuielilor generate de impozite și taxe	236
9.8.	"Delimitarea" și decontarea cheltuielilor	238
	10. CONTABILITATEA VENITURILOR	240
10.1.	Conținutul și regulile veniturilor	240
10.1.	Contabilitatea "cifrei de afaceri"	241
10.2.	10.2.1. Venituri din vânzarea producției	241
	10.2.2. Venituri din vânzarea mărfurilor	242
10.3.	Contabilitatea veniturilor din stocuri și imobilizări	243
10.4.	Contabilitatea veniturilor financiare	247
10.5.	Contabilitatea veniturilor exceptionale	248
10.6.	Contabilitatea veniturilor din provizioane	249
10.7.	"Delimitarea" și decontarea veniturilor	255
	11. REZULTATUL EXERCIŢIULUI	258
111	Determinarea rezultatelor exercițiului	258
11.1.	Scenariu recapitulativ:	
	"CHELTUIELI – VENITURI – REZULTATE"	265
11.2.		270
11.2.		074
	12. ÎNCHEIEREA EXERCIȚIULUI FINANCIAR. BILANȚUL	274
12.1.	Regulile bilanţului.	274
12.2.	Lucrările pregătitoare	275
12.3.		276
12.4.	Funcțiile și finalitatea bilanțului	284
	13. CONTABILITATEA ANALITICĂ ȘI INTERNĂ DE GESTIUNE	287
13.1.	Contabilitatea analitică a exploatării	287
13.2.	Contabilitatea internă de gestiune	296
13.3.	Contabilitatea analitică a valorilor economice	302
13.4.	Contabilitatea analitică a terților și a relațiilor de decontare	305
ANEY	E – LEXICON FINANCIAR-CONTABIL	309
MINEVI	- PLANUL CONTABIL GENERAL	313

GRUPUL DE DEZVOLTARE ȘI PROMOVARE ECONOMICĂ S.A.

UCUREȘTI, SECTOR 3, STR. L. PĂTRĂȘCANU 10, TEL. 643 2530, TELEX 10331, FEX 312 9040

UN PARTENER PENTRU FIRMA DUMNEAVOASTRĂ

- Doriți să deveniți competitivi ?
- Aveți un proiect pentru aceasta?
- Căutați parteneri pentru susținerea proiectului ?

GDPE S.A. vă stă la dispoziție!

FINANȚAREA ȘI REALIZAREA PROIECTELOR DE RESTRUCTURARE ȘI RETEHNOLOGIZARE NECESIT ACTIVITĂȚI MULTIPLE DE CONSULTANȚĂ FINANCIARĂ, JURIDICĂ SI TEHNICĂ

CONTACTAȚI-NE!

Vă putem asigura servicii de calitate pentru:

- -Analiza bonității proiectului
- -Selectarea partenerului potențial
- -Contractarea creditului extern
- -Contractarea asigurării creditului extern
- -Contractarea livrării de servicii și echipamente
- -Elaborarea documentațiilor pentru garantarea creditului extern
- -Obținerea acordurilor și avizelor conform legislației în vigoare
- -Asistența juridică, economică și tehnică pentru derularea proiectului

STAȚIUNEA HERCULANE S.C. "HERCULES" S.A.

- 1840 de ani de atestare documentară, de tratament neîntrerupt, garanție a eficacității apelor termominerale;
- "Aceste renumite izvoare cunoscute deja pe timpul romanilor", Amintiri de călătorie – Goethe
- "Acum, în această vale a Cernei există cea mai frumoasă stațiune de pe continent" Franz Iosef 1852
 - "Regina apelor termale denumirea în perioada postbelică

BOLILE CARE POT FI TRATATE

"Paleta" afecțiunilor ce se pot trata în stațiune:

a) reumatism cronic degenerativ (artroze, poliartroze, spondiloze);

- b) reumatism cronic inflamator (reumatism cronic secundar, spondilite anchilozante stabilizate);
- c) boli ale sistemului nervos periferic, discopatii vertebrale (nevralgii sciatice, nefrite);
- d) sechele după traumatisme ale aparatului locomotor;
- e) miosite, tendinite, sinovite cronice;
- f) afecțiuni ale aparatului respirator (rinite, laringo-traheite, bronşite cronice, sclero-emfizem pulmonar, pneumo-conioze, silicoză);
 - g) afecțiuni ginecologice cronice (metrite, anexite);
 - h) diabet zaharat incipient;
 - i) intoxicații cu metale grele (plumb, mercur, cadmiu);
 - j) boli digestive (gastrite hipoacide, colecistopatii, colite cronice);
 - k) afecțiuni ale ochilor (blefaro-conjunctivite infecto-alergice cronice).

Dacă la această largă gamă de tratamente adăugăm și alte elemente, cum ar fi ionizarea negativă ridicată, una din cele mai ridicate din lume — de la \hat{n} alțimea de 165 m, se respiră un aer de la 3-3000 m — climatul relativ blând — care influențează favorabil evoluția nevrozelor și a hipertensiunii, care stimulează creșterea copiilor și care în același timp sunt sedative, relaxante, tonifiante și bioenergetice.

Asocieri de tratament: apiterapie, geriatrie (cu gerovital şi aslavital), acupunctură. Acestea din urmă se aplică în periartrita scapulo-humerală, în migrenă şi cefalee, astmul bronşic, în nevralgii de trigemen, în constipația cronică, diskinezie biliară, discopatie lombară etc.

CONTRAINDICAȚII:

Boli acute; tumori; T.B.C.; sarcină; epilepsie; tulburări psihice; sindroame hemoragice.

TELEFOANE UTILE DE INFORMARE ŞI REZERVARE:

BUCUREşTI, Calea Victoriei nr. 133-135 tel/Fax 312.29.71.

HERCIII ANE

DERCOLANE			
DISPECERAT DE CAZARE	- 096/560684	HOTEL MINERVA	- 096/560770
SECRETARIAT	- 096/560444	HOTEL AFRODITA	- 096/560730
HOTEL ROMAN	- 096/560390	HOTEL CERNA	- 096/560436
HOTEL DIANA	- 096/560495	HOTEL APOLLO	- 096/560688

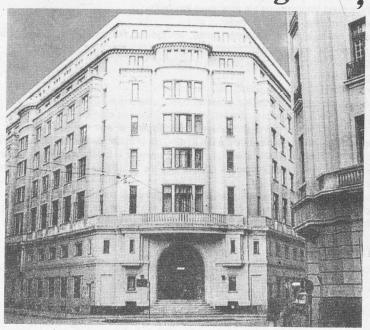
BANCA DE CREDIT COOPERATIST S.A.

Eficiență

Rapiditate

Suplețe

Siguranță

BANCA DE CREDIT COOPERATIST S.A.

Strada ION GHICA Nr. 13, Sector 3 - Bucharest, Romania Tel. 40.1.312.00.35/312.00.36 Fax 40.1.312.00.37 Telex 11202

IMPORTANT

Economia este în mișcare, legislația accelerează și se reînnoiește, totul se perfecționează.

Doriți să fiți la curent cu cele mai actuale probleme ce traversează economia națională și pe cea a dvs.?

Ziarul

"TRIBUNA ECONOMICĂ" vă stă la dispoziție!